

Institutiones materiae medicae / [Jacob Reinbold Spielmann].

Contributors

Spielmann, Jacob Reinbold, 1722-1783.

Publication/Creation

Argentorati : Bauer, 1774.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/th25927k>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

49262/B

Const. 48 xv.

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

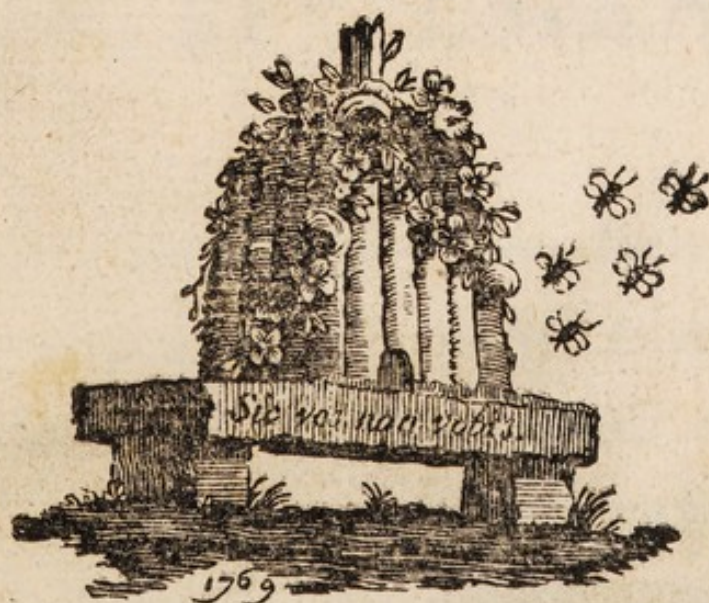
<https://archive.org/details/b30509798>

JAC. REINBOLDI SPIELMANN

Doctoris & Professoris Medici, Acad. Cæsar. Natur.
Curios. & Petropolit. Regiæ Berolin. Elect. Mogunt.
& Palatin. Sodalis, Regiæ Scientiarum Parisiens.
Correspondentis

INSTITUTIONES
MATERIÆ
MEDICÆ

PRÆLECTIONIBUS ACADEMICIS
ACCOMMODATÆ.

ARGENTORATI,
Apud BAUERUM & SOCIUM, Bibliop. 1774.
Cum Permissu Superiorum.

JAC REINHOLD SPIELMANN

Doctor & Professor Med. Acad. Lib. Nat.
Cairn & Professor Reg. Baron, Lib. Museum
& Lib. Scholae, Reg. Scholasticum Ratisbon.
Cairn & Professor

INSTITUTIONES

MATERIAE

MEDICAE

PRÆLECTIONIBUS ACADEMICIS
ACCOMMODATAE

ARGENTORATI,
APUD SAURUM & SOCIUM, Bibliop. W. F.
Cum Privilegio

AUDITORIBUS SUIS

S. P. D.

J. R. SPIELMANN.

Numerum librorum, quibus Materia Medica traditur, augere nullus dubito, quotiescunque enim, Vestra commoda, quæ meis semper antepono, promoveri posse perspicio, nulla res tanta est, ut ab ea me unquam retineri patiar. Instrumentorum notitiam, quorum ope sanitas restituitur æque ac conservatur, Medico omnino necessariam esse, vel ex eo quod omni arti, fim-

P R Æ F A T I O.

plicissimæ quoque commune est, liquet, quarum nulla nisi perspectis mediis, quibus exercetur, potest administrari. Varii, id quod Vos non latet, Auctores Historiam remediorum concinnarunt, & eam varia ratione disposuerunt, quidam etiam tali, quæ non male Artis scopo videbatur respondere, eorum lectionem Vobis commendavi, & nunquam desinam commendare, varios etiam pro basi mearum Prælectionum selegeram, cum autem in tanta rerum, quas tirones in re Medica addiscere tenentur multitudine, non melius intellectui succurri posse ducam, quam singulas Artis partes ea ratione tradendo, qua proxime cum Praxi nequitur, hinc Materiem Medicam ordine therapeutico explicare, præ aliis methodis, quibus Auctores uti solent, magis proficuum mihi videbatur, & eum ad ductum, quo Vos Pathologiam Generalem doceo, componere, ita enim assecuturum spero, ut, junior Medicus quam primum perspicit, quid sibi sit agendum, statim in promptu habeat media, fini, quem in-

P R Æ F A T I O.

tendit, idonea. Omnia recensere medicamenta, quæ unquam morbis opposita fuerunt aut adhucdum opponuntur, nimis magnum negotium fuisset, nec utilitas, quæ inde surrexisset, tempus quod & Vos & ego eo impendissemus, compensasset, sed nec rei medicamentariæ contractum nimis penum volui exhibere, qui compendiarium instructionem semper perniciosam esse, certissimus sum, multa fane sunt, quæ suadent plura in promptu habere corpora, quæ viribus vix differunt, & si quæ alii magni faciunt medicamenta, ipsi non vultis in usum trahere, ea saltem debetis nosse, & rationem callere, cur ea relinquenda esse judicetis; cum autem omnino ea, quæ crebrius in usum ducatis præ reliquis firmiter menti imprimenda sint, hinc minus, inter nos saltem, usitata, asterisco notavi, ut mox possitis videre, quæ recentissima semper memoria sint servanda, & ea ab illis distinguere, quæ modo aliorum ergo nosse, tenemini. Prolixior fui circa alimenta, quam alias in Materie Medica esse solent, certus

P R Æ F A T I O.

enim facilius sanitatem conservari quam restitui, consultum fore duxi materiem, quæ tanti momenti est in morbis præcavendis, non perfunctorie tractare; omnes homines nutrimentis opus habent, medicamentis nonnisi ægrotantes, nec hi illis possunt carere, ideo in tractatu unde Medici media, quibus suum scopum assequi possint, discere debent, non mediocrem alimentis locum dandum esse, judicavi. Corporum quæ recenseo & genericas & específicas notas adduxi, ut certo constaret, quæ debeant recipi. Circa animalia Eximios BRISSON & KLEIN maxime sum secutus; circa Vegetabilia Illustrem LINNÆUM, hujus cum jure maxima sit in Historia Naturali auctoritas, ejus denominationes ubique adjeci, etiam tunc cum alios characteres, quam ipse dedit, duxi assumendos esse, & cum adhucdum, non sine dolore videam, Rei herbariæ studium neutiquam ab omnibus qui stadium Medicum ingrediuntur pro dignitate tractari, vegetabilibus adjeci, qua tabula in Opere BLACWELLIANO eorum icon

P R Æ F A T I O.

occurrat, ut Medici inde saltem circa plantas officinales supplere possint, quæ in Academiis neglexerunt, & sibi cavere ne Rhizotomarum, seplasiariorum &c. fidei Artis dignitatem & hominum salutem superstruant. Analyfes ex probatorum Auctorum & propriis experimentis adjeci, ut videre possitis sub qua forma optime medicamenta administrari & ad fines propósitos accommodari queant. Cum non semper certo constat, num vox, quæ apud Veteres occurrit, idem medicamentum denotet quod hodie eo nomine venire solet, id indicavi sincere, recentiorum medicamentorum epocham, quantum potui, determinavi. Cautionem & diligentiam adhibui in recensendis viribus; non eas, quas ex hypothesi finxerunt, aut quas tumultuariis ex experimentis collegerunt, sed ipsa Natura evidenter dictitat, aut quas haud fallax experientia confirmavit adduxi, allegavi præterea Auctores præcipuos quorum fide nobis de illis constat. Plures quos variis, ut notis, distractus negotiis eliminare non licuit er-

P R Æ F A T I O.

rores typographicos, quos mihi pluribus negotiis, uti nostis, districto eliminare non licuit, ut mihi condonetis a Vestra humanitate spero, non paucos annotavi, multi metuo ne adhuc supersint. Valete & semper memineritis, ratione, qua Studia academica tractatis, niti quicquid commodi per reliquam vitam ipsi expectatis, quicquid Respublica, cui soli vivit Vir bonus, a Vobis sibi pollicetur. Dabam ex Musæo Argentorati X. Calendarum Aprilis MDCCLXXIV.

PROLE-

PROLEGOMENA.

§. I.

MATERIES MEDICA ὡς ἰατρικὴ est doctrina, quæ corporum naturalium in Corpus humanum effectus docet; receptum vulgo est in Materia Medica corpora simplicia & a Natura producta recensere, in Pharmacologia autem & Chemia ea enarrare, quæ ars parat, aut inter se miscet. Materiæ Medicæ *subjectum* est Corpus humanum; *objectum* ejus constituunt corpora naturalia; *finis* versatur in eo, ut Medicus adminiculis ad scopum obtinendum idoneis instruatur. Elucescit hinc Artis antiquitas, nobilitas, dignitas; & simul evidens fit, quod is, qui eandem cum fructu cupit addiscere, callere debeat & *Historiam Naturalem*, quæ corporum naturalium characteres docet, & *Chemiam*, unde eorum natura patefit, & *Physiologiam*, ut, qua ratione effectus in Corpus nostrum possint edere, perspiciatur.

§. II.

Corpora quæ homini applicata in ejus naturam mutantur, & partes nobis inquilinæ fiunt, dicuntur *Alimenta*; illa autem, quæ hominis, à quo recipiuntur, statum mutant, nec in ejus naturam verti possunt *φάρμακα*, *Medicamenta* dicuntur. Illi qui strictius loqui malunt, nonnisi illis Medicamenti denominationem reliquerunt quæ corpus ægrotum in sanum convertunt; *Venena*, quæ talem mutationem producant, unde mors sequitur; alimenta autem, quæ dum assumuntur, etiam aliquid quod præter naturam obtinet, corrigunt, *Medicamenta Alimenta* vocant.

§. III.

Corpora naturalia agunt in Corpus humanum ex indole ipsis propria, ex natura hominis priva, & ex varia ratione qua applicantur: prius nunc explicatum imus, alterum ex Physiologia & Pathologia liquet, tertium Physices principia declarant, & quæ huc pertinent medicamenta creberrime *Mechanica* solent appellari. Patet hinc quemvis, quo magis hypothesebus & ingenii lusibus indulget, eo minus adæquate de actionis medicamentorum ratione præcipere, quemvis illam eo magis justè explicare, quo castius & exquisitius Naturam sequitur.

§. IV.

Idem corpus diversos omnino effectus edere posse facile perspiciet, qui perpendit homines eorumque varias partes vario irritabilitatis & sensibilitatis gradu gaudere, ipsam variā rationem qua medicamenta adhibentur, multum eorundem actionis modum posse

Combin.
Therap.
gener.
ergo
negat.
Ja.

variare, in corpore ægrotante per ipsam mutationem morbo factam, assumptis varia posse commisceri a quibus eorum natura mutatur, & ipsam irritabilitatem a modo naturali recedere, nec nullos esse idiosyncrasiaë & consuetudinis effectus.

§. V.

Vires corporum externorum in humanum sola experientia nobis potest cum certitudine patefacere, præcipiente jam GALENO; probe autem cavendum est, ne quodvis quod post applicatum homini corpus videmus in illo oriri phænomenon, mox pro istius effectu habeamus, & ejus virtutibus deberi reputemus; tunc demum de efficacia corporum externorum in nos certi evadimus, quando eandem crebrius, iteratis vicibus, & sub variis circumstantiis obtinuisse nobis constat, nec id quod hac ratione inde surrexisse vidimus phænomenon, aliunde potest explicari: neglecta hæc cautela, ut pluribus medicamentis vires alienæ fuerint adscriptæ, erat in causa. Sed nec inde, quod aliquod corpus non semper aliquem effectum edat, licet eundem eidem in totum denegare; varia enim possunt obtinere in certis individuis obstacula, quæ morantur vim, quam in universum obtinere, plurima tentamina evicerunt.

§. VI.

Circa vires corporum, quas experientia nondum claræ luci exposuit, eruendas, non una ratione procedebant Auctores; id ipsum cum ad amplificandum artis nostræ ambitum plurimum faciat, quia experientia, monente HIPPOCRATE, periculosa, & longum tempus, antequam certi quid inde statui queat, requiratur, (§. V.) nimis diu etiam inter Medicos rece-

ptum fuerit corporum vires ad principia generalia potius, quam ad experientiam dijudicare, hinc non inconsultum erit, variam rationem, qua circa hoc argumentum versari mos erat, recensere.

Vetustissimi à brutis medicamenta addidicisse dicuntur, id quod quoque circa nonnulla quæ ex America nobis afferuntur, perhibere solent, multum hic omnino fabulosi subest, & hanc viam valde ambiguum esse, facile patet.

GALENUS ad hypothesein, quam de quatuor qualitatibus cardinalibus aluit, medicamenta quoque in humida, sicca, calida & frigida distinxit, pro qualitate nimirum præ reliquis eminente, quamlibet harum classium in quatuor gradus divisit, minimum primum, maximum quartum appellavit. Ratio hæc per quindecim secula in scholis Medicorum viguit; cum autem felici omine theoria Galenica ex arte nostra sit proscripta, & facile pateat, multo plures virtutes à corporibus externis in corpus nostrum exferi, quam quæ ad quatuor modo genera possint referri, eaque ipsa in singulis determinare plerumque multum difficultatis habeat, hinc hodie optime negligitur.

Illos hic non esse audiendos, qui, præeunte PARACELSO, sive ex siderum in corpora naturalia influxu, sive ex horum figuræ cum illa viscerum aut morborum causis convenientia, id quod *Signaturam* dixerunt, eorum vires indicare ausi sunt, quæ ultima ratio jam apud Veteres Ægyptios obtinuit, vix opus erit ut moneam; omnia enim hic imaginatione, nihil plane observatione casta determinari nemo non videt.

Sed & ipsa Chemica analysis hic crebro non sufficit, cum inde non raro remota duntaxat, non proxima corporum principia obtineantur, ex quas Chemia ex corporibus educit substantiæ, non semper etiam per vires corporis humani inde possint separari, principia præterea cum aliis in compositione corporum nexa,

plane alios creberrime edant effectus, quam sigillatim adhibita. Chemia omnino multum Materiem Medicam juvat, neutiquam autem ejus ope semper cum plenaria certitudine de viribus medicamentorum licet præcipere.

§. VII.

Corporum Naturalium in hominem effectus ex eorum odore & sapore dijudicare, jam HIPPOCRATES & GALENUS susceperunt, ad id ipsum per omnia secula Medici attenderunt & vel nostra ætate egregii Auctores uberius illustrarunt; cum hac ratione omnino ad vires corporum detegendas magnum nobis surgat adminiculum, hinc præcipuos, qui huc faciunt, canones exponere, non inconsultum fore judico:

I. Amara humores attenuant, solida roborant & stimulant, digestionis & venæ portarum vitiis maxime medentur, putredinem arcent, vermes necant.

II. Acria humores resolvunt, solida stimulant, sanguinem commovent, scorbuticis conducunt, urinam cient.

III. Aromatica humores fluidiores reddunt, solida irritant & roborant, vim nerveam augent, morbis capitis & primarum viarum maxime laudantur, putredini quoque resistunt.

IV. Austera, acerba, humores cogunt, solida roborant, ad sistendos fluxus præternaturales faciunt.

V. Acida, refrigerant, ad morbos biliosos maxime conducunt, putredini resistunt, laudantur scorbuticis.

VI. Salsa solida stimulant, humores attenuant, in morbis a mucositate conducunt.

VII. Insipida, quæ non male in sicca, aquosa, viscosa & pingua distinguuntur, emolliunt, relaxant, obtundunt, crebro saponum vires edunt.

VIII. Dulcia etiam evidentiores insipidorum effectus edunt, ad nutritionem faciunt.

IX. Odore virulento prædita motus humorum sistunt, caput obnubilant, morbos phantasiæ gignunt.

X. Fragrantia motum spirituum incitant, morbis à debilitate oriundis profunt, omnes vires motrices intendunt.

Hæc licet creberrime obtineant, tamen nequaquam adeo constantia sunt, ut non corpora præter vires, quas sapor indicare videtur, interdum etiam alias habeant, quas non nisi experientia discimus; id quod nec HIPPOCRATEM latuit.

§. VIII.

Inde quoque quod plura genera, ad eandem classem pertinentia, viribus convenire videamus, non improbables conjecturæ nascuntur circa virtutem corporum, quorum effectus nondum per experientiam confirmati sunt. Post CÆSALPINUM Recentiores maxime hanc vires medicamentorum determinandi rationem stabilire conati sunt. En præcipua quæ inde hætenus innotuerunt momenta:

I. Filices roborant & humores attenuant.

II. Gramina nutriunt & humores resolvunt.

III. Liliacea solida stimulant, humores spissos corrigunt.

IV. Flore composito instructa nutriunt, humores attenuant, obstructa referant.

V. Cruciformi flore instructa, ad tetradynamiam pertinentia, solida stimulant, humores exagitant & valide resolvunt.

VI. Asperifolia solida leviter roborant.

VII. Apocyna evidenter acria sunt.

VIII. Malvacea relaxant, obtundunt, inspissant.

IX. Oleracea nutriunt, refrigerant, attenuant, relaxant.

X. Verticillata morbis ossium præcipue medentur.

XI. Umbellifera nutriunt, humores commovent & solvunt, solida stimulant, maxime ad vitia digestionis adhibentur.

XII. Cucurbitacea refrigerant, vires saponaceas edunt, interdum alvum movent.

XIII. Pomifera & quæ baccas habent cum Cucurbitaceis conveniunt.

XIV. Crassifolia refrigerant, saponacea sunt.

XV. Leguminosa nutriunt, demulcent, relaxant.

XVI. Ringentia roborant, stimulant, resolvunt.

XVII. Amentacea adstringunt, nutriunt, balsamicæ sunt.

XVIII. Lactescentia ad §. VII. n° 1. 2. 7. 8. determinandæ.

XIX. Pinguedines animalium secundum §. VII. n° 1. 7. 9. 10. dijudicandæ.

XX. Infecta aliquid acris habent, in renes maxime agunt.

XXI. Testæ testaceorum vires alcalium edunt, in putredinem excitandam pronæ.

XXII. Quicquid ad lapides vitrescentes pertinet, iners est.

XXIII. Calcarea in modum alcalium agunt.

XXIV. Bitumina resolvunt, abstergunt, vim nerveam varia ratione modificant.

Sed hic quoque notandum, non raro exceptiones valde insignes dari, & hos etiam canones nonnisi conjecturis ansam præbere sola experientia (§. V.) confirmandis.

§. IX.

Ab effectu, quem medicamenta edunt, illa varie distinguere solent: *δραγμα*, *generosa*, *heroica* dicuntur illa, quæ exigua dosi assumpta, insignes in homine mutationes producant: *Panacea*, qua voce Veteres

pro denotando medicamento polychresto, ad multos usus faciente, usi sunt, ab Alchemicis dicitur substantia, quæ omnibus omnino morbis medetur, talem medicinam ad non entia referendam esse, nec tyro Pathologiæ ignorat, & quid quæso magis absurdum potest cogitari, quam morbis à contrariis inter se causis oriundis idem medicamentum opponere velle?

Specificæ vocant illa medicamenta, quæ per rationes hæctenus ignoratas in certas corporis partes agunt, vel propriis morbis medentur; eorum numerum multum auxere mox superstitio, mox fœda lucri cupiditas, mox falsæ theoriæ pathologicæ, mox vel nimis frequens in nostra Arte argumentandi ratio à particulari ad universale; hinc quo magis Medicina crescit, quo dignius Ars nobilissima exercetur, eo magis specificorum catalogus decrescit: eorum quæ omnino obtinent agendi ratio, ex eis quæ in Physiologia de certis corpusculis sanguini commixtis ad certas, præ aliis partibus, secedentibus demonstrat, aliquatenus potest illustrari; probe autem & circa specifica notandum, quod non debeant, nisi ex justa indicatione exhiberi. Medicamenta minus bene a partibus corporis humani, quibus præcipue mederi putantur, denominari prudenter jam GALENUS annotavit. Medicamenta *magnetica* & *sympathetica* Medicum rationalem, *Arcana ingenium*, philosophum, christianum dedecent.

§. X.

Medicamenta *interna* appellantur ea quæ deglutienda offeruntur, agunt ea evidenter in fauces & œsophagum, non raro quoque in ipsam tracheam, nec non in ventriculum & canalem intestinalem; quæ sub hoc itinere à vasis resorbentibus hauriri possunt, cum sanguine commiscantur, & inde ad omnes cor-

poris recessus perveniunt; sed etiam illa quæ in primis viis subsistunt, ob consensum, qui inter has & reliquum corpus intercedit, in remotas a canali alimentari partes operari quoque possunt; ea quæ sanguinem subierunt, magna humorum quantitate in vasis majoribus merfa, in minimis demum, per quæ globuli solitarii & cum difficultate transeunt, suas vires videntur exferere; ea præterea, quæ Physiologi circa singula viscera, per suam fabricam certas moleculas præ aliis admittentia, demonstrant, illustrent quomodo dentur medicamenta in propria viscera evidentius efficacia. *Externa* appellantur illa, quæ alio quovis modo quam per deglutitionem corpori applicantur; nec horum quoque effectus subsistit modo in parte, cui admoventur, ipsa enim circulatio & quicquid inde pendet, pro vario corporis externi habitu varie se habet, & omnis corporis superficies innumeris gaudet vasis resorbentibus, quæ ea quæ receperunt, sanguini, cordi & omni corpori tradunt; hinc medicamenta externa, partibus subtilioribus aut talibus instructa, quæ ab humoribus solvi possunt, eosdem effectus, ac si intus fuissent recepta, producere solent, hac sola differentia, quod mitius operentur quam interna, quæ integra sua mole in sensilem multum & irritabilem canalem alimentarium agunt.

§. XI.

Insignem medicamentorum farraginem recenset *Materies Medica*; Medicum enim nil debet latere, quod aliquem effectum in sanitatem edere certa fide compertum est, aut saltem dicitur; hæc autem omnia enarrare, cum multum limites *Compendii* excederet, hinc illa modo tradam, quæ in *Syllabis Parisino*, *Wurtembergensi* & *Nosstrate* occurrunt, & ex his, omissis illis quæ tota evilerunt, amplam satis penum

proponere vel ideo consultum duxi, quia Medicus varia, quæ viribus conveniunt tenentur in promptu habere, cum ei incumbat ægrorum gustui, quantum id per morbi naturam licet, blandiri, idiosyncrasie quoque rationem habere, per quam non raro certa medicamenta ferri non possunt, & in morbis longis, eadem indicatione subsistente, non raro indicata mutanda sint; multa præterea virtute convenientia remedia Medicus nosse debet quia ejus opera non raro imploratur in locis, ubi medicamenta selecta ad manus non sunt, & tunc præstat minus efficax, quam nullum remedium dare. Medici prudentis interim est ad monitum ERASISTRATI pauca modo medicamenta & ea efficacissima in usum trahere, cum sesquipedales formulæ, coacervatio talium quæ viribus conveniunt, & crebra medicamentorum mutatio sive ignorantem sive fluctuantem artificem demonstrent, Pharmacopolæ præterea melius adstringi queant, ut medicamenta exquisita asservent, si pauca modo eorum curæ committuntur.

CAP. I.

§. 1.

Alimentum, Nutrimentum, τροφή, σιτίον, ὀμπνη dicitur omnis illa substantia, quæ restituit ea, quæ per vitam erant deperdita. Distinguunt alimenta in εύπεπτα & δύσπεπτα, concoctu facilia & difficilia, in δύσλυτα porro & εύλυτα, quæ firmum nimirum, & quæ facile dissipandum nutrimentum largiuntur, præterea in πολύτροφα & ὀλιγότροφα multum & parum nutritia.

§. 2.

Modus agendi medicamentorum in eo consistit, ut eorum partes partibus corporis nostri analogæ, inde ope

viscerum chylopoicorum extrahantur, systemati arterioso tradantur, ejus actione in naturam nostram vertantur, fluida humoribus commisceantur, solida foveoles fibrarum subeant & in eis se firmari patiantur; cum Physiologia evincat aquam, olea, mucilagines, glutina esse substantias, quæ corporis nostri partibus analogæ sunt, hinc quæ corpora alimentis sint adscribenda elucescit, & patet simul, quod singula ex propria non solum natura, sed etiam ex statu virium chylo & hæmatopoieticarum ejus hominis à quo assumuntur, debeant judicari; illa præterea, cum facilius aut difficilius partes alibiles, quas vehunt, dimittant, crassiora sint & teneriora, partes nutritias parcius sive largius vehant, & hæc, pro vario quo gaudent genio, magis aut minus firmiter partibus corporis nostri possint accrescere, hinc ratio differentiarum (§. 1.) perspicitur.

§. 3.

Ipsam vitam Nutrientia indicare Physiologia evincit, facile etiam perspicitur ea eo copiosius ingerenda esse, quo majus obtinet corporis incrementum, & quo major est consumptio; hinc infantes, sanguinei, qui sub cælo frigido vivunt, qui corpus multum exercent &c. largius sunt nutriendi, senibus, phlegmaticis, otiosis &c. parciora alimenta sufficiunt; famæ in quantitate ciborum mensuranda optimus ut plurimum index est; consuetudinis præterea etiam ratio habenda est, nec non viscerum ad chylopoiesin & hæmatopoiesin facientium, hinc his se præter naturam habentibus, parcius omnino nutrientia erunt exhibenda. Quæ mala ex excedente nutrientium usu surgant, egregie tradit Illustris GAUBIUS.

§. 4.

Desumuntur alimenta ex omni Naturæ regno: Vegetabilia dant *Substantias farinaceas*, *Olera*, *Fructus horreos*, *Nuces*; Animalium & solidæ & fluidæ partes nobis in alimentum cedunt; ex Fossilium ordine Aqua huc pertinet.

§. 5.

FARINAM appellamus substantiam pulverulentam, quam vegetabilia includunt, cum aqua in pastam reducendam, quæ fermentationi obnoxia est; illa cum in formam granulorum diffracta est *πίτταν*, *Ptisane*, *Gruau*, *Grütz* dicitur; hæret sive in fructibus, sive in radicibus, sive in caudicibus. Fructus, qui farinam habent, sive ad graminum ordinem pertinent, & *Grana cerealia*, *Frumenta*, *Far*, *Blé*, *Getreide* dicuntur, sive desumuntur ex plantis flore papilionaceo instructis & *Legumina* appellantur, quia non secando, sed vellendo leguntur, *Legumes*, qua voce tamen etiam olera comprehendere solent, nostratibus *Gekærns*, *Gekirns*. Grana cerealia dum in usum cibarium recipiuntur, opus est, ut cribri ope tam à granis macilentioribus, quam à seminibus heterogeneis, quibus ab herbis peregrinis, vix non omnium agrorum pestibus, separentur.

§. 6.

Farina ab involucris, quibus à Natura obvoluta est, vulgo ope molendini separatur; hæc involucra postquam à farina fuerunt separata *πίττα*, *καρόβια*, *Furfures*, *du Son*, *Kleyen* dicuntur; illis si in corpus nostrum vires sunt, ex a farina ipsis adhærente, sive ab asperitate qua gaudent, erunt deducendæ. Cum

farina mucilaginem habeat, hinc nutrit, demulcentes præterea, relaxantes, imò abstergentes vires habet (*Instit. Chem. Exp. 4.*), eadem cum calore acidâ fiat, hinc refrigerat & putredini resistit, quod ultimum recentiora experimenta egregie confirmant.

§. 7.

Farinæ in cibum receptæ usus cum multum incommodi habeat, hinc à longissimo jam retro tempore obtinuit, eandem certo gradui fermentationis committere, quo ejus principia laxentur, eo autem cum pervenerit, ulteriorem resolutionis progressum caloris furni ope cohibere, surgit ita *Panis*, ἀρτος, *Pain*, *Brod*, quem a Mythologorum PANE quidam derivant; illi tam gratiæ ergo, quam ut si adhuc aliquid visceri retinuisse, mox medicina adfit, Salem communem adjicere solent. Commendat se panis albedine, levitate & substantia multis foraminibus distincta, quæ vulgo oculi dicuntur, ab aëre, ope caloris & fermentationi expulso, relictis. Panis portio superior & ob majorem, quem passa est, furni calorem, & magis sicca & magis colorata dicitur *θρύμμα*, *Crusta*, *la Crouste*, *Rinde*; substantia mollis à crusta tecta *μυλός*, *Mica*, *Mie*, *Krume*, *Brofame*. Panis ἀυτόπυρος, *cibarius*, *secundarius*, *ater*, *confusaneus*, *Pain de munition*, *Commisbrod* ex farina à furfuribus non separata coquitur; *βρώλον*, *sordidum*, *gregarium*, *squarrosum*, *acerosum*, *furfuraceum*, *Pain de recoupe*, *Kleyen-Brod*, *Hundsbrod* illum appellant, qui ex furfuribus coquitur, is pro varia ratione, qua furfures farinam retinuerunt, varius est. Panis iterata coctione siccissimus redditus *ναυτικός*, *ψωμὸς*, *buccellatus*, *nauticus*, *biscoctus*, *biscuit*, *Zwiback* dicitur, hic omni humido privatus longissimam ætatem fert, & cum nutriendum panis partem habeat in arctius volumen coactam,

hinc præ reliquis panis generibus largissime nutrit; hujus ad naturam Crustam supra dictam propius accedere facile patet. Sed multas adhuc panis solet induere differentias, pro vario cereali unde paratur, pro varia ejusdem farinæ ætate, ubi notandum, quod eadem quo recentior est, eo difficilius viscidi medelam assumat, pro varia ratione qua molendinum furfures a farina separavit, aut hæc ipsa a molliori molari inquinata fuit, de quo tristes observationes apud Ill. LINNÆUM prostant, pro ratione porro fermentationis & cocturæ, pro vario etiam humore quo farina subigitur, & pro variis substantiis quæ ipsi adjiciuntur.

§. 8.

Panis exequitur vires ejus cerealis unde erat paratus, & cum aquam facile subeat, nec ipsi lentorem conciliet, hinc facillime a primis viis subigitur, nec debilibus reformidandus, omni ætati & omni temperamento optimum alimentum. Calens panis plus aquæ & aëris habet quam pridianus, hinc difficilius digeritur & flatus gignit, ejusdem odorem excitantes vires edere DEMOCRITUS jam expertus est. Mica extus emolliendi ergo adhibetur; ejusdem ope medicamentis ex tempore formam pilularem dari posse alibi docetur; crusta cum successu ex jure coquitur pro illis roborandis, quorum ventriculo nec levissimus cibus conducit.

* *Aqua Panis* Wurtemberg. Est aqua spirituosissima a crusta panis & aromatibus abstracta, roborandi ergo cochleatim exhibetur.

* *Emplastrum de crusta Panis* MONTAGNANÆ, præter crustam panis etiam varia aromata recipit; compositio Wurtembergensium magis aromatica est quam illa Nostratum, ventriculo aut umbilico imponitur in vomitu & vario diarrhoeæ genere.

§. 9.

Farina, dum aquam ipsi affundimus, ex eadem quidem se suspendi patitur, sed mora interposita, inde iterum secedit, & in substantiam abit non mediocri viscedine instructam, primis viis hinc ingesta validas earum vires exigit, ut digeri queat, & istis deficientibus, mala quæ a Viscido oriri Pathologi ostendunt, excitat, pueros inde tumido ventre languisse & hydropicos mortuos esse VAN SWIETEN vidit; præterea multum aeris fixi eidem inhærere cum HALES evicerit, hinc cur ejus esus flatulentus sit, evidens est. Dum autem validæ vires primarum viarum viscido subigendo pares sint & id ipsum nutrimentum non facile dissipandum largiatur, hinc farina hominibus robustis & qui valide corpus movent, non modo concedenda, sed etiam commendanda est. Romanorum antiquissimi fortes & bellicosi ea utebantur PLINIO teste. Varium pulmentorum, pultium, placentarum, bellariorum, crustulorum, artocreatum &c. genus inde paratur, quod præter ea, quæ nunc dixi, pro vario insuper Cerealis genere, variis quæ farinæ additæ fuerunt substantiis, vario etiam calore, qui ad ejus coctionem fuit adhibitus, dijudicandum est. Multo præterea in usu est eadem cum aqua subacta & in fila ducta, quæ *Vermicelli*, *Nudlen* nomine venit, in iis parandis maxime Italorum industria occupata fuit, hodie pluribus in locis parantur *Macaroni*, *Karagni*, *Vermicelli*, *Semouilles*, *Paters* &c. Farina extus adhibita integumenta relaxat, materiem acrem ad cutem hærentem demulcet, materiem perspirabilem absorbet, hinc digerendi, maturandi, dissipandi ergo ad erysipelas, intertriginem, tumores œdematosos, sub forma epithematis vel asperginis in usum trahitur.

Pulvis Erysipelatodes Mynsicht. Saturnina quoque & resinas habet, agit evidenter repellendo; inspergi-

tur parti affectæ & supra eam ope chartæ cœruleæ retinetur.

§. 10.

I. a. GRANA CEREALIA.

AVENA, βρώμος, *Avoine*, *Haber*. Grana sistit strigosa, utrinque acuta, uno extremo obtusiore, facie una convexa, altera plana fulco medio distincta, sapore levissime dulci instructa, sub cuticula alba, flava, nigricante, medullam albam includentia.

AVENA. Locusta multiflora, corolla biglumis, aristam versus basin emittens, trianthera, digyna, calice mutico biglumi sustentata. *Sativa* L. BLAKWELL 422. locusta biflora, glumis & feminis glabris gaudet.

Ubi sponte crescat hodie ignoratur, ANSON se illam in Insula Maris Australis Ivas Fernandez reperisse testatur.

Varietas cortice nigro *Eichel-Haber*, reliquis præferri solet; illa quæ grysea est, reputatur vilissima cum parcissimam farinam vehat; flavicans, quæ alba Anglica vel gravis dicitur, reliquas largioribus messibus & granis majoribus & crassioribus vincit, copiose in Palatinatu & Bohemia, teste Cl. SCHREBER, colitur, creberrime etiam inter nos feri solet.

Avena nuda L. in Anglia septentrionali, *Avena fatua* L. in Dalekarlia colitur.

Seritur mense Martio, sub finem Julii, inter nos, maturescit.

Farina Avenæ dimidium sui ponderis mucilaginis pellucidæ & albæ largitur. Cl. KESSELMAYER.

Refragante omnino experientia GALENUS avenam minus bonum alimentum hominibus largiri contendit, testatur enim PLINIUS Veteres Germanos pulte avenacea victitasse, & RAYUS cum HALE, rusticos Scotos & illos qui Angliam septentrionalem inhabitant robustissimos homi-

homines, nullo alio cereali quam avena vivere; omne præterea avium & pecorum genus, equi quoque & fues optime inde nutriuntur. Ptisanum avenæ, quam recentiores *Grualdum* dicunt, Medicorum Gallorum inventum, teste BRUGERINO, suavissimum omnino edulium est, & inter nos non modo ægrotis, tanquam cibus digestu facilis, exhibetur, sed etiam optimis mensis apponitur. Puls ex avena tosta, in Helvetia septentrionali teste Illustr. HALLER, & inter nos comeditur. Panis ex avena paratus niger est, amarus & difficiliter digeritur; amara etiam observatur cerevisia ex avena parata.

Scopo medicato Avena ob largam, qua gaudet, mucilaginem, tam relaxandi, quam demulcendi scopo optime præscribitur & sub sorbitionis forma exhibetur, aquam cum eadem coctam, præeunte HIPPOCRATE, ad febres ardentes & inflammatorias exhibemus, ut inde tensioni fibrarum medeamur, acrimoniam temperemus, spissitudini medelam afferamus, putredinem arceamus, & cum præ reliquis cerealibus citius ace scat, hinc hoc ultimo scopo etiam reliquis præferenda esse videtur.

Avenam degenerantem morbos phantasie producere plures Auctores cum FABRO tradunt, sed hic effectus granis Lolii tumulenti, quod cum Avena adolevit, omnino est adscribendus.

* *Decoctum Avenæ Loweri* Hecticis, & illis quibus sanguis æstuat, multum commendatur; de eodem bis de die duo cyathi exhibentur.

* FAGOPYRUM, *Fagotriticum*, *Fru mentum Saracenicum*, *Bled noir*, *Sarrafin*, *Buchweitzen*, *Heidenkorn*, hoc nomine veniunt grana triquetra, quæ sub cortice nigro farinam albissimam & insipidam includunt; a colore & figura ad fructus Fagi accedente, denominationis ratio petita est.

RUELLIO teste Seculo XIV. ex Oriente in Europam hæc grana fuerunt illata.

POLYGONUM Corolla 4 vel 5 fida, stamina à 5 ad 8, 2 vel 3 styli, semen unicum, nudum *Fagopyrum* L. Folia cordato sagitata, caules inermes, femina integerrima.

Asiæ indigena planta, hodie in terris sterilioribus & talibus, quæ facile a frigore vernali afficiuntur, seritur, cum semen versus Maji finem satum adhuc maturefcat; post avenam demetitur.

Ad urbem nostram non colitur, nec inter nos in usum trahitur.

Panis inde coctus niger est, nec ejus mica cohæret.

Digestu facile esse & exiguum alimentum hominibus præbere dicitur; avibus saginandis exhibetur. Pultes inde paratæ, quæ cineritium colorem habent, hominibus alvi segnioris commendantur.

HORDEUM *αριθύ*, *Orge*, *Gerst*, sistit grana oblonga, medio ventricosa, ad utrumque extremum acuta, angulata, facie magis convexa fulco notata, sub cuticula leviter flavesciente, dulcescentem & albam farinam includentia.

HORDEUM locusta triflora, involucri hexaphyllo tres corollas biglumes, quarum una gluma in aristam terminatur, triantheras, digynas sustentat.

Hordeum Vulgare, L. *Orge quarre*, *Reisgerste*, BLACWELL tab. 423. flosculi omnes hermaphroditi, sexfariam positi, ordinibus duobus magis eminentibus; grana cortice tenuiore tecta & magis flavicante; farina propius ad triticeam accedit.

Hordeum hexastychum L. *Wintergerst*, ab antecedente ordinibus omnibus æqualibus differt.

Hordeum distychum L. *Orge de Mars*, *kleine Gerst*, *Sommergerst*; floribus lateralibus muticis, masculis distinguitur. Hanc speciem sponte in montibus inter Sibiriam & Tartariam occurrere, monet Cl. HEINZEL-

MANN. Duæ priores species autumnò feruntur & sub finem mensis Junii maturescunt, ultima Martio mense terræ committitur, ejus messis fit mense Julio.

Hordeum suo cortice privatum Veteribus *ππισάνη*, *Ptisana* dicebatur, hodie *Mundatum*, *Orge mondé*, *gerollte Gerst* solet appellari, cum integrum *Crudi* nomine veniat; illius plura genera molendinæ ope parari solent, grana quo sunt minora & exquisitius rotunda, eo magis laudantur, optima à margaritis sive ab Ulma nomen accipiunt.

Sed nec id omittendum, quod apud HIPPOCRATEM & GALENUM etiam aqua in qua hordeum decoctum fuit *ππισάνη* dicatur. Hordeum tostum apud Veteres *Ἀλφίτοι*, *Polenta* appellabatur; aqua ab hordeo viscida reddita autem *ππισάνης χυλός* *Cremor*, is hodie *Crème d'Orge*, *Gersten-Schleim* audit.

Mucilago hordei dodrantem efformat KESSELMAIER.

Panis ex hordeo albus est, sed gravis & diu viscedinem retinet.

Parum nutrire post ARISTOTELEM communis semper opinio fuit, interim illud antiquissimum hominum alimentum fuisse, tradit PLINIUS, & illo Suecos septentrionales vitam sustentare, testatur Illustris LINNÆUS, idem quoque de Alpicolis asseverat Celeb. HALLER. Medicato scopo HIPPOCRATI jam in creberrimo usu fuit, quem etiam omnium ætatum Medici secuti sunt; maxime laudatur propter vim refrigerantem, quam solida laxando, humorum alcalescentiam arcendo, eorundem acrimoniam obtundendo, & efficiendo ut aqua sanguinem phlogisticum subire possit, edere videtur; datur hinc ad omne febrium genus; sed exhibetur quoque cum successu in plurimis aliis morbis, ubi vel acrimonia peccat, vel strictura aut irritabilitas excedens; idem calculum dissolvere vidit LOBB. Propinatur vel sub forma Cremoris cum jure coctum, vel ejus una uncia cum dua-

bus libris aquæ usque dum grana diffilierint, id quod erepaturam vocant, coquitur, & pro potu ordinario datur, sive pro eodem scopo aliis vegetabilibus, morbo appropriatis, adjicitur; cum vix aliquid efficacis a glumis expectari possit, hinc mundatum semper crudo præferendum esse videtur; licet hoc etiam, imo ipsos furfures commendaverit HIPPOCRATES. Polentam quidam in modum fabarum Caffée solent assumere, illa autem cum igne aliquam acrimoniam contraxit, (*Inst. Chem.* §. 80.) hinc frustra hordei virtutes inde expectantur.

Farina hordei quatuor resolventibus adscribitur. *Hordeatum Orgeate* ab amygdalis maxime suas vires habet, pro eo ex tempore parando prostat * *Syrupus hordeatus* Paris. *Decoctum hordei.* *Saccharum hordei* Sacchari vires sequitur. *Cerevisiæ* historia *Inst. Chem. Exp.* 125. tradita; illam vulgo ex hordeo solent parare, ejus in corpus humanum effectus, partim ex spiritu quo scatet, & cujus vires l. c. *Exper.* 128. recensui, fluunt, partim ex mucilaginoso quod de cereali recepit, ob hoc ad nutritionem facit, sed cum id ipsum fibras primarum viarum relaxet, hinc cereale torrendo & eidem amara, Lupulum maxime adjiciendo, ut Cerevisia ventriculo non obsit efficere tentant; horum igitur ad variam, quæ in variis cerevisiis obtinent, rationem attendendum esse liquet, & quia mucilago pro vario cereali variat, hinc etiam horum ergo, cerevisiæ sunt dijudicandæ; triticeam reliquis magis nutrire, sed etiam facilius viscera abdominalia obstruere docuit experientia, largiori præterea qua cerevisiæ gaudent mucilagini debetur hominum, ea pro potulento ordinario utentium, habitus ut plurimum spongiosus, humores mucosi, solida inertiora. Sed cum largam quoque aquæ copiam cerevisia habet, hinc hujus quo-

que vires exequitur & illas eo evidentiores, quo magis tenuis est, pauciora amara recepit, ex cereali minus tosto parata est. Cerevisia non rite fermentata producit mala a viscido & ab acrimonia fermentante oriunda, ea quæ acefcit, morbos ab acri fermentante & acore surgentes fuscitat. Cerevisiam antequam fermentaverit pro potu ordinario haustam egregie ad ulcera phagædenica curanda facere experti sunt Cl. GIBSON & RUSH.

* MANNA *Schwaden, Polnische, Francfurter, Berliner Manna.* Grana exigua, fere cylindracea, cortice fusco instructa, quo privata albissima sunt, sapore dulci instructa.

FESTUCA L. Locusta multiflora, corolla biglumis aristam infra apicem emittens, biglumi calice sustentata. *Fluitans* L. panicula ramosa; spicæ subsessiles. Pōis omnino reddenda.

Crescit in omni Europæ.

Mannæ quæ semen graminis est, restauratores Botanices meminerunt, omnes illud a specie quadam Panici derivarunt, num recentiores id quod hodie obtinet, illi veterum substituerunt? num MATTHIOLUS primus erravit & successores in errorem induxit?

In Germania septentrionali & regionibus ipsi vicinis colligitur, modum eam colligendi tradit Celeb. SCHREBER.

Hordeo minus nutrire, Milio facilius digeri dicitur; in suave pulmenti genus cum jure vel lacte solet cogi. Nostrates Gallos imitantes eidem alicæ Tritici Barbarici genus, quod SEMOULES dicunt, solent substituere.

* MAYS, *Fruementum Turcicum, Blé de Turquie ou d'Espagne, türkisch Korn.* Sistit grana rotunda, inferne leviter angustata & compressa, utrinque plana, altera facie sulco distincta, altera substantia grani-

formi parva notata, sub cortice varie colorato, medullam albiſſimam includentia.

ZEA Mays L. Planta relativa monophyta, mares locuſta biſſora, calyce & corolla biglumi, antheris tribus gaudent & in ſpicam laxam ordinantur, foeminae calyce & corolla maribus ſimili, ſtylo longiſſimo inſtruuntur, & inhærent receptaculo magno, ſucculento, vagina foliacea incluſo.

Planta in America a longiſſimo retro tempore culta, ſub initium XVI Seculi in Europam allata, jam diu in regionibus meridionalibus ſeritur; in Germania ſerius coli cœpta eſt.

Frigoris impatientiſſima planta, menſe Aprili ſeritur, Octobri matureſcit.

Mays ultra dimidium ſui ponderis de mucilagine, grata aciditate gaudente edit Cl. KESSELMEIER. Panis inde paratus non ingratus eſt, & albus ſi ex granis albis coquitur, ſed gravis; cum autem Mays granis cerealibus, unde vulgo panis paratur, adjiciunt, bonus omnino panis ſurgit. Digeltu facilis farina, obſervantibus HERNANDEZ & DUPUY DEMPORTES egregium omnino alimentum præbet, cum teſte HERNANDEZ hoc uno cereali Americani ab omni tempore vitam ſuſtentarint, & vulgari experientia conſtet, omne armentorum, porcorum, avium &c. genus inde optime ſaginari. Aciditas quæ ejus mucilagini ineſt, illud refrigerandi ergo vel aliis cerealibus præferendum eſſe ſuſpicare facit, quam ſuſpicionem etiam HERNANDEZ confirmat.

Receptacula florum foemininorum tenella, cum aceto condita, ſuaviſſimum edulium cum carne comedendum ſiſtunt.

* *MILIUM* *ῥέγγος*, *Millet*, *Hirs* habet grana exigua, rotunda, ſplendentia, ſtriata, gryſea, ſubſtantiam albam farinaceam includentia.

PANICUM Calice triglumi, uniſſoro, corolla biglumi gaudet. *Miliaceum* L. paniculam laxam ha

bet, flores muticos, foliorum vaginas pilosas. Apud Indos sponte crescit, quo tempore in Europa coli coeperit ignoratur.

Martio mense seritur, sub finem Augusti ejus messis fit.

Molendinæ ope in grana flava frangitur & hac ratione in usum trahitur,

Farina paucissimam aquam recipit & in panem abit viscidum, gravem & cujus mica nulla foramina habet.

Æthiopum & Sarmatarum olim cibo, a multo jam tempore Itali utuntur, Gallis quoque & Hispanis usitato; pultes inde paratæ, ad illas quæ ex Manna cereali coquuntur, videntur accedere, illas difficilioris digestionis & pauci alimenti esse, omnes per omnia secula tradunt Auctores, alvum inde stringi jam HIPPOCRATES monuit, qui ipsa grana ad varios morbos commendavit; apud nos nonnisi infirmæ plebi in usu sunt.

Variarum aliarum *Panici* specierum grana quæ hinc inde in Europa, calidiore maxime, coluntur, ratione virium cum Milio videntur convenire.

ORYZA, ὄρυζα, ὄρυζον, *Ris*, *Reis*, ejus grana sunt oblonga, ventricosa, uno extremo acuminata, altero obtusa, striis distincta, albissima: eadem quo majora, magis alba, quoque propius ad pelluciditatem accedunt, eo meliora.

ORYZA, Calyx biglumis uniflorus, corolla ex quatuor glumis inæqualibus, quarum una aristata est, efformatur, hexanthera, digyna.

Panis ex oryza coctus illi similis est qui ex Milio paratur.

Planta Indiæ, Nigritiæ & Insulis Philippinis, Americæ quoque indigena, hodie vix non in omni Oriente colitur, inde ejus 1200000 centenarios ex una Damia Aegypti in Europam duci testatur HASSELQUIST; sed colitur præterea in Carolina, Geor-

gia, Jamaica nec non in Italia & Hispania. Orientalis & Hispanica rubet, Carolinensis Europæam magnitudine & albedine superat.

Vulgaris cum sit omni Orienti cibus hinc ipsi vires nutrientes nequeunt denegari, eas autem cedere illis quibus triticum, secale & hordeum gaudet, docuit experientia; eadem cum aquam facile subeat, nec ipsi tenacem visciditatem conciliet, hinc manifestum, quod digestu facilis sit, mucilagine qua scatet demulcentes quoque vires edit & hordeo substituitur. Vim alvum sistendi, quam ipsi secundum DIOSCORIDEM vulgo solent adscribere, tunc demum videtur obtinere, quando alvus, ob acrimoniam in intestinis hærentem, laxa est. Calculum inde dissolvi LOBB observavit. In Oriente grana emollita per aquam, ad omne ciborum genus, ea ratione qua inter nos panem adhibemus, solent comedi; Europæi eam sub forma cremoris mensis apponunt, scopo medicato quoque decoctis adjiciunt.

Arack spiritum inflammabilem ex oryza paratum esse, vulgo perhibent, sed RUMPHII & SHAW fide constat, Indos omnem spiritum inflammabilem hoc nomine insignire, OSBECK asseverat illum qui ad nos affertur ex oryza, saccharo & coccos nucibus confici.

SECALE, *Seigle, Roggen, Korn*. Exhibet grana strigosa, inferne acuta, superne obtusa, teretia, sulco longitudinali notata, sub cuticula flavicante vestigio nigri tincta, farinam albissimam includentia.

SECALE. Calyx biglumis, glumis acutis, bi- vel triflorus, sessilis, corollæ una gluma in aristam terminata, aspera, *Cereale* L. BLACWEL 424. glumas scabras habet.

In Sibiria spontaneum esse dicitur.

Vernum grana minora & leviora, sed farinam magis albam largitur, illud apud nos non colitur; hybernium quod autumno feritur, primis mensis Julii diebus apud nos metitur.

Ejus dodrans a mucilagine efformatur KESSEL-
MAIER.

Secalis dimidiam partem a spiritu acido, undecimam circiter ab oleo constitui Cl. ROSE, ope destillationis, est expertus.

Cereale quod nunc *Secale* dicitur, a Secali veterum diversum esse, ex descriptione, quam PLINIUS de eodem tradit, est evidentissimum, ad id cum multi non attenderint, hinc nostrum Secale vilissimæ notæ frumentis adscribere nulli dubitarunt.

Bonum inde alimentum surgere Germania & regiones magis septentrionales, apud quos panis fecalinus frequentissimo in usu solet esse, abunde probant, est is quidem triticeo minus albus, sed ejus sapor eundem multis commendat, nec non quod præ omni reliquo, ex aliis cerealibus cocto, minus cito arescat; non raro vel apud Nostrates farinæ triticeæ aliquid fecalinæ adjicitur, pro coquendo pane familiari.

Secale tostum ultra $\frac{7}{8}$ sui ponderis de extracto aquoso largiri, $\frac{1}{4}$ modo Extracti resinosi Cl. ROSE tradit; SCHWANECKE & Cl. NONNE $\frac{3}{8}$ modo Extracti aquosi adducunt, ejus infusum illi fabarum Caffée substitui posse asserit DILLENIIUS, sed obtuso omnino gustu gaudent, qui unum ab altero vix distingui posse contendunt.

Secale cum aqua maceratum facile acorem contrahit, hinc vulgo ferro quod stannum recipere debet solet illiniri, nec male forsan refrigerandi scopo reliquis cerealibus anteponeretur. Secalis viridis succum ad nephritidem facere TIMÆUS à GULDENKLEE monet, & illum non sine successu adhibitum fuisse novi.

In locis septentrionalibus, ubi nullus viticulturæ locus est, ex fecali fermentato spiritum inflammabilem parant, qui gratia & viribus genuino spiritu Vini multo inferior est.

Accidit interdum ut grana Secalis proprio morbi genere afficiantur quo præter modum elongantur & turgent, creberrime quoque incurvantur, extus fusco vel nigro colore tinguntur, aspera & striata evadunt, intus substantiam albam includunt, circa quam ego saltem nihil acris potui detegere, talia grana *Secale turgidum*, *cornutum*, *Clavos Siliginis*, *Blé ergotté*, *Korn-Zapfen*, *Mutterkorn* solent appellare, inde, si ab hominibus comeduntur, gravissimos morbos convulsivos & gangrænas deterrimas excitari multi Auctores observationibus probare nituntur, sed alii & inter hos magnæ auctoritatis Viri, hos ipsos morbos non tam Secali cornuto, quam potius epidemiæ, quæ ab eodem tempestatis vitio, quod secale corrumpit, etiam homines afficiente, originem duxit, vel etiam aliis causis adscribendos esse ducunt, experimenta inter nos circa homines, columbas, gallinas & canes instituta illud innocuum nobis stiterunt, & licet nostrum secale crebro hoc vitium & quidem uno anno copiosius quam altero habeat, tamen epidemiæ, quas inde oriri alibi observarunt, nunquam apud nostros homines obtinuerunt; id unum adhuc addendum esse duco, observatores Gallos a Secali cornuto ortas gangrænas, Germanos autem convulsiones recensere.

Glumæ Secalinæ in fasciculum collectæ pro scarificatione oculorum adhibentur.

TRITICUM τριτὶς *Froment*, *Waitzen*. Exhibet grana cylindroidea, utrinque rotundata, una facie planiore sulco longitudinali notata, sub cuticula flavescente farinam albissimam includentia.

TRITICUM. Calyx biglumis glumis obtusis, 3 vel 4 florus, sessilis, corolla biglumis una gluma semper mutica, altera mox aristata, mox non.

Triticum æstivum L. *trimestre* τριμηνίος, σιτάριος Veterum, calyces quadriflori, flores aristati, nostras hyemes non fert & grana graciliora dat, in montibus

Sibiriam inter & Tartariam sponte crescere dicit HEINFELMANN.

Triticum hybernum L. BLACWEL 40 f. 1, 2, 3 locustæ quadrifloræ, flores mutici, sed ejus varietatem multum aristatam, etiam colunt nostrates in agris sylvis vicinis & incurfui ferarum expositis.

Triticum spelta L. ζεα δίκωνος, *Arinca*, *Kern*, *Dunkel*, *Spelt*, *Epautre*, locusta mutica, quadriflora, sed cujus duo modo flores fertiles sunt; in fabulosis Alsatiae inferioris agris colitur. Cum farinam & paucioram & levioram det, panis ex ea confectus citius arefcat, hinc nonnisi solo pro reliquis speciebus nimis macro, mandatur.

Varia ratione *Triticum* molæ ope solent frangere, illud si ita comminuitur, ut inde corculum modo remaneat sub forma grani exigui & albissimi χόνδρον, *Alica*, *Gruau*, *Grütze*, *Gries* dicitur, farina quæ hoc ambiebat *Pollen* πύργος, *Semoule*, *Farine de blé*, *Boll* audit, alica in farinam redacta *Similago*, σερμίδαλις, *fleur de Farine*, *Farine de Bourgeois*, *Semmel* appellatur.

Panis qui ex Tritico surgit omnes reliquos albedine vincit.

Triticum omnia reliqua cerealia nutriendi facultate anteire, omnium seculorum experientia evincit, hujus vis ratio patet per experimenta a Cel. BECCARIO primum instituta & a Cl. KESSELMEIER repetita, ex quibus quippe patet eidem præter substantiam farinaceam, aliam ad naturam animale proximè accedentem, caseosæ lactis parti valde analogam inesse, quæ cum ex se in aqua solubilis non sit, ope substantiæ farinaceæ disponitur, ut se ex aqua suspendi patiatur, & ejus rationem in vario tritico variam esse observavit KESSELMEIER. Hinc elucescit minus bene illum acturum, qui reliquis cerealibus vellet triticum in febribus substituere. Dum grana tritici cum aqua calida infunduntur, usque dum eorum farina inde

digitis exprimi possit, dein ex illis, proprio molendinæ genere, quod habet laminas metallicas foraminibus perforatas, elisis, farina in lacum ligneum eliquatur, ea iteratis vicibus per angustius cribrum transmittitur & ab omnibus furfuribus separatur, id quod dein subsidet *ἄμυλον*, *Amidon*, *Ammlung* dicitur, & duplici facie apparet, infima tenacior optimum Amylum constituit, id faccis immittitur ut omnem aquam dimittat & dein in aëre exsiccatur, est hoc amyllum albißimum, aut friabile, glutinosum & aquam cui committitur viscidam reddit. Lotricibus & tinctoribus multo in usu est, ut pannis splendor concilietur; pulverem cosmeticum inde parari notissimum est, a Medicis demulcendi & glutinandi ergo, tam extus quam intus adhibetur.

§. II.

I. β. LEGUMINA.

Siliquæ tenellæ *λόβοι*, *Gouffes*, *Schiffen* quæ si in cibum assumuntur, proxime ad olera accedunt, ejusdem fere naturæ sunt grana recentia nondum indurata, grana adulta vero & exsiccata farina gaudent difficilius præ cereali digerenda & multo aëre fixo foeta, hinc nisi sub eorum esu validior corporis exercitatio organorum chylo- & hæmatopoieticorum actionem intendat, flatus inde excitari, & chylum crudum sanguini varium acrimoniæ genus affricare observamus; cortex, quibus farina inclusa est, ipse etiam magis primis viis oneri est.

Legumina fracta *Presfa*, *ἐρµτὰ*, *egrugés*, *geschroten* appellant, farinam ipsam *Lomentum* *λείωµα* Veteres dixerunt.

* *CICERES* *ἐρέβινθοι*, *pois Chiches*, *Kichererbsen* sunt grana rotunda, pisibus majora, inferne in acumen producta, hinc inde levissime compressa, includunt sub cortice rufo-fusco, medullam flavicantem, insipidam.

CICER BLACWEL 557. Calicis laciniis quatuor vexillo incumbentibus, vexillo reliquis petalis majore, carina minore, fructu irregulariter rotundo, inflato gaudet.

Sponte in Europa Meridionali & Syria crescit.

In Helvetia meridionali, Gallia meridionali, Italia, Hispania & Lusitania ubi calidius cælum minus culturæ pisorum favet, copiose feritur & in usus cibarios recipitur, inter nos, cum nonnisi ad usus medicatos recipiatur, hinc inde modo, & quidem satis parce feritur. Multum nutrire, sed flatulentum esse Auctores contendunt, urinam inde moveri HIPPOCRATES jam monuit, & adeo validos esse ejus in vias urinarias vires quidam asserunt, uti illud in ulcere aut calculo vesicæ non usurpandum esse moneant; Calculum renalem autem ejus ope comminui tradit GALENUS. Ego non video, quod aqua cum his granis decocta præter leves vires abstergentes, alias adhuc inde possit acquirere. Farina extus adhibita potenter resolvit & abstergit, tumoribus mammarum & testiculorum maxime commendata.

FABÆ, φαβαι, νάμα, Feves de Marais, welsche Bohnen, Saubohnen magnitudine & colore multum variant, nostrates gilvas & minores colere solent, oblongæ sunt, uno margine hilo exciso, sub cortice duriore medullam albam & insipidam includunt.

Vicia. Calice bilabiato, vexillo reliquis petalis majore, carina minore, fructu oblongo, acumine terminato gaudet, *Faba* L. cirrhis caret.

Ægypto indigena, apud nos copiosissime in agris colitur, cum ejus fructibus frequentissime pro pabulo brutorum utantur.

Fabas flatulentas esse post HIPPOCRATEM omnis ætas affirmavit, virides quæ non raro, cortice privatae, mens nostris imponuntur, præ siccis magis flatulentas esse nemo GALENO credet; siccarum flatulentiam ad-

jectis ipsis aromatibus tentant corrigere, diarrhœam chronicam inde curatam vidit SIMON PAULI.

Farina cum abstergens sit ad eosdem ac præcedens adhibetur usus, quatuor resolventibus adscribitur, scopo quoque cosmetico usurpatur.

Flores fragrantissimum spirant odorem, qui diutius, circa agros ubi obtinent, obambulantibus non raro caput afficit; ex siccati omnem fragrantiam amittunt, plane inertes evadunt.

Aqua florum Fabarum. VAL. CORD. ob fragrantiam ad medicamenta cosmetica recipitur. * *Sal Fabarum* præ aliis salibus alcalinis nihil proprii habet.

LENTES *φασολι*, *Lentilles*, *Linsen* sunt grana rotunda, utrinque convexa, margine acuto cincta, colore albido instructa, includunt farinam quæ coctione fusca evadit.

LENS. HALLER. Fructu brevi & lato ab *Ervo* cui a LINNÆO adscribitur differt. Sponte crescit in Europa Meridionali, apud nos copiose in agris colitur. Quarta lentium pars extracto gummoso badio & nauseoso constat KESSELMAIER.

Lentes minus bonum nutrimentum largiri vix non omnes Medici docuerunt, GALENUS pessime de eis judicat & inde affectus cutaneos imo cancrum excitari tradidit, de legumine quod decoctum ad nigrum colorem accedit, morbos quos a melancholia deducere solebat, excitatum iri finxisse videtur: docet sane experientia lentes non alia incommoda quam quæ grana sicca aliorum leguminum producere solent, gignere. Arabes decoctum lentium variolis opitulari contendebant, morbo sub quo corpus intumescit, melancholiam id est, siccitatem inducens medicamentum opponendum esse rati; explosa absurda theoria, cur tamen a non paucis adhuc retinetur, inde deducta medendi ratio? HIPPOCRATES Decocto lentium abstergendi scopo est usus.

* **LUPINI**, *δέγμα*, *Lupins*, *Feigbohnen*. Sunt grana compressa, rotunda, margine leviter angulato, utraque facie levi fulco rotundo notata, sub cortice albo, medullam flavam & amaram includunt.

LUPINUS. Calycem bilabiatum, petala fere æqualia, fructus oblongos habet. *Albus* L. calycibus non appendiculatis & feminibus compressis gaudet. Quibusdam in hortis apud nos curiositatis ergo colitur.

Reliquis leguminibus minus malorum facere ab **HIPPOCRATE** dicitur.

In Europa meridionali in cibum recipiuntur, apud nos eorum farina nonnisi adusus medicatos adhibetur, quæ ob amaritiem qua gaudet, reliquas farinas leguminosas vi abstergente vincit.

PHASEOLI, *φασόλοι*, *δέλικοι*, *Haricots*, *Bohnen*, quibusdam *welsche oder türkische Bohnen* sunt semina fabis minora, facie utrinque convexa, convexo utroque extremo, in uno margine hilo excisa, sub cortice variis coloribus ludente, substantiam albam includunt.

PHASEOLUS. Calicem bilabiatum, carinam spirali-ter convolutam, fructum oblongum, acumine terminatum habet. *Vulgaris* L. flores racemosos, geminos, vexillum alis æquale, filiquas turgidas, pendulas & glabras sistit. Sponte in India crescit apud nos in agris & hortis colitur, frigoris impatientissima planta.

Innumeræ ejus varietates colore florum & maxime seminum, altitudine & firmitate caulium, nec non rectitudine fructuum differentes hodie obtinent.

Tertiam circiter Phaseolorum partem mucilago efformat **KESSELMEIER**.

Phaseolorum filiquas jam Veteres in cibum acceperunt, digestu faciles si recentes fuerint, nam sive exsiccatae sive muria asservatae ventriculo oneri sunt, leve est quod inde surgit alimentum, iisdem nostrates Satureiam solent adjicere. Ipsa grana exsiccata etiam

cibum recipiuntur, ea minus flatulenta esse reliquis leguminibus HIPPOCRATES statuit; eadem tritico adjecta in bonæ notæ panem coqui posse nuperiora experimenta probant.

PISA *πίσα*, *Pois*, *Erbſen* sunt semina rotunda quæ sub cortice gryſeo, vel flaveſcente, medullam flavam includunt, hilo longitudinali in uno latere notata, coctione in pulvem flavam proprio odore & ſapore inſtructam abeuntia. Piſa tota viridia rariffime adhuc apud nos in uſum trahuntur.

PISUM. Calyx bilabiatus, vexillum reliquis petalis majus, carina minor, ſtylus triangularis, fructus latus plus minus tumidus. *Sativum* L. BLACWELL 83 pedunculos habet multifloros & petiolos teretes.

Apud nos in agris & hortis copioſe colitur; plurimæ ejus varietates occurrunt quæ rectitudine & altitudine caulis, colore floris & feminis, & ſiliquorum craſſitie & teneritate differunt.

Piſa ſui ponderis dimidium mucilaginis largiuntur.

Eadem minus flatulenta eſſe poſt HIPPOCRATEM vulgo ſolet aſſumi, ſed inter nos ſaltem experientia omnino evincit eadem multum flatuum gignere, alvum obſtruere & chylum crudum efficere, hæc incommoda dum cortices inde auferuntur, minuuntur quidem, non autem tolluntur; eadem tenella nondum matura, minus nutriunt ſed facilioris digeſtionis ſunt. Siliquæ tenellæ, magis pulpoſæ, *Pois goulus* olim Gallis & Belgis multum uſitatae inter noſtrates *Schiſſen* dicuntur & frequenti in uſu ſunt, ratione virium ad ſiliquas Phaſeolorum accedunt, eis tamen difficilius digeruntur.

In locis montibus vicinis ubi Piſum ſativum facile a phalænis deſtruitur *Lathyri ſativi* L. grana loco piſorum ſerere ſolent.

§. 12.

I. 2. RADICES.

Veteres jam consueverunt farinam ex radicibus parare, recentior ætas plurimum talium radicum notitiam accepit, cum varia calamitate pressi mortales, deficientibus granis cerealibus, quicquid urgentem famem lenire posset conquissiverint, cum etiam tales regiones fuerint detectæ, quarum incolæ omnis agriculturæ expertes, ea tantum, quæ sponte ex terra nascuntur, in cibum recipiunt. Tuberofas maxime farinam alibilem largiri, quæ hæcenus prostant observationes evincunt, illæ quæ multa acrimonia gaudent, aut quæ alia aliena qualitate scatent, succum ex iis exprimendo, aut easdem multa aqua macerando, ad usus cibarios aptantur; earum duplex maxime genus apud homines nostros in usu est.

* *POMA TERRÆ, Topinambours, Erdäpfel.* Sunt radices tuberosæ quæ interdum ad duorum pugnorum magnitudinem ascendunt, plura in tubera elevata, sub cuticula ex rufo-fusca substantiam albam, proprio sapore instructam, continentes.

HELIANTHUS. Florem compositum habet, calice imbricato sustentatum, receptaculo paleaceo & seminibus tetragonis, involucri proprio cinctis gaudet. *Tuberofus* L. radice tuberosa instructus est.

Planta Americæ meridionalis civis, per ætatem altissime sub terram descendit, hinc nostras hyemes optime fert, mense Octobri apud nos floret. In Europa sub initium seculi superioris jam innotuit, sed versus ejus finem demum crebrius coepit coli; inter nos hinc inde in hortis plantatur, in sabulosis, Alsatix inferioris maxime, agris & montibus vicinis colitur.

Nonnisi ex menstruo aquoso coctæ hæ radices recipiuntur in usum cibarium, ob majorem qua gaudent

visciditatem & ad panificium & ad acetaria ineptiores. Evidenter nutrientes possident vires, sed cum majori gaudeant viscedine, hinc digestu difficiliores sunt. Nostrates eas nonnisi pro alendis brutis adhibent, & hoc quoque valde raro obtinet. In Alsatia Inferiore, Lotharingia & Ducatu Bipontino crebriori in usu sunt.

PYRA TERRÆ, *Pommes de Terre*, *Tartufflen*, *Grundbieren*, *Kartofflen* sunt radices tuberosæ mox rotundæ, mox oblongæ, hinc inde protuberantiis notatæ, sub cortice, pro varia varietate sive rufescente sive albo, carnem album includunt, quæ exsiccata, radulæ ope, in tenerrimam farinam potest reduci, integra comesta sapore proprio, ad Castaneas accedente gaudent, varia magnitudine instructæ, quæ apud nos vix pugnum excedit.

SOLANUM. Corolla campaniformi quinquefida, calice quinquefido sustentata, isanthera, monogyna & bacca biloculari polysperma instruitur: *Tuberosum* BLACWELL 523 a & b & 587. caulem habet inermem, folia pinnata, pinnis integerrimis & pedunculis divisis.

Americæ meridionalis planta, versus finem seculi sexti & decimi jam in Italia sub nomine *Taratouffe* colebatur, inde Belgio & reliquæ postea Europæ innotuit; hodie copiosissime per omnem Europam feritur; nostras hyemes non fert, radices exiguæ aut majores in frustra sectæ mense Martio terræ committuntur, Julio florent & Octobri radices e terra eruuntur; dantur varietates præcoces, ubi radices jam versus finem mensis Junii ita adolescunt, ut ex terra possint erui.

Quartam sui ponderis partem mucilaginis largiuntur Cl. KESSELMEIER.

Multum & egregium inde alimentum & hominibus & brutis surgere, innumeræ observationes evincunt, quæ etiam confirmant easdem omni-

no digestu faciles esse; crudæ assumuntur, nec non tostæ, etiam elixæ, earum farina, unde Americani panem coquunt, optime Triticeæ adjicitur, utriusque si recipiuntur pares partes surgit optimus panis, non adeo cito arefcens & per aliquot menses absque ulla labe asservandus. Amylum egregium inde parari posse Recentioribus innotuit. Has radices calculum quoque solvere LOBB est expertus.

§. 13.

I. *S.* CAUDICUM MEDULLA.

* SAGO. Hoc nomine ad nos adducuntur grana illis sub quibus Hordeum mundatum prostat, similia, non raro angulosa & variæ magnitudinis, extus ex albo flavicantia, intus medullam albißimam includentia, saporis & odoris expertia, evidenti tenacitate instructa, ita ut in teneram farinam nequeant reduci.

Formantur hæc grana, teste RUMPH, ex duplici Palmarum genere. *SAGO* nimirum & *Cerca* L. illud relativum monophytum est, mares polyantheræ, fructus drupa aliquot nuces continens, spadix ramosus, ejus species quatuor RUMPH recenset; *Cycæ* character nondum innotuit. Crescunt in Insulis Moluccis & Australibus nec non a Borneo ad Siam usque. Ex his palmis medulla ope aquæ eluitur, exsiccat, denuo cum aqua in pastam reducitur, quæ ope lapidum foraminibus exsculptorum, in panis modum coquitur, & formam sub qua ad nos mitti solet induit.

Hæc grana tota in aqua fervida solvuntur & eam viscidam reddunt, bonus quoque panis inde potest parari Cl. STECK. Angli primi eadem sub initium hujus seculi ad usus medicatos adhibuerunt, anno 1740 a Gallis & anno 1744 a Germanis fuerunt recepta.

Farina Sago in omni Asia meridionali pro cibo vulgari utuntur, tenue inde alimentum surgere annotat RUMPH. In Europa pro nutriendis infantibus & sustentandis phtificis adhibentur grana, quæ cum menstruis aquosis, lacte, interdum etiam cum vino coquuntur, eundem plane in modum quo Hordeum mundatum exhiberi solent.

§. 14.

II. OLERA.

OLUS, λάχανον, *herbe Potagere*, *Legume*, *Gemüs*, *Gartenwaar*, dicitur omnis plantæ pars, præter fructum, quæ in usum cibarium recipi solet & nullam farinam condit.

Nutriunt olera ratione mucilaginis qua scatent, hæc cum in ipsis semper multum diluta obtineat, hinc paucum & tenerum est quod inde surgit alimentum; eidem cum pro vario olere, varia in ratione partes terrestres, aer fixus aut etiam principia acria adhæreant, hinc olera, tam respectu alimenti, quod inde surgit, quam respectu effectus in primas vias, differunt.

Coctio. olera teneriora reddit & multum aeris fixi inde expellit, unde digestu facilia evadunt; pessime eadem prius cum aqua coquere, hanc aquam rejicere & denuo demum oleri menstruum aquosum adjicere solent, cum priori aqua enim, observante jam GALENO, optimas & efficacissimas oleris partes rejiciunt. Quæ condiendi fine oleribus elixis adjiciunt, non parum tam ad eorum saporem quam ad rationem, qua digestionem parent contribuunt.

Ea quæ cruda comeduntur & gustui & primis visceribus magis accommodantur, aceto, sale & pipere, quæ ipsis solent adjicere; oleum quod addunt *Acetaria* gustui, secus ventriculo accommodant. Olera frixa vix non omni propria vi carent, facile præterea acrimoniam oleosam excitant,

ACETOSA, ὄξαλις, ὄξυλάπαθον, *Oseille*, *Satterampfer*. Inde radices ad usus medicatos, folia ad eosdem & culinarios scopos adhibentur. Radices sunt fibrosæ ex uno capite plures fibræ longæ & tenues prodeunt, sub cortice ex rufo flavescente, medullam albidiorē includentes, sapore gaudent leviter amaricante, qui evidentius adstringit & in aquam transit; decoctum præterea colorem rubellum habet, quem acida destruunt, alcalia non mutant, martialia fuscum reddunt.

Folia sunt oblonga, sagittata, pro varia varietate sive oblonga sive evidentius rotunda, sapore gaudent evidenter acido.

RUMEX. Corolla tripetala, simili calice sustentata, diplosanthera; isogyna, monosperma; species quæ huc pertinent sunt relativæ diphytæ. *Acetosa* L. BLACWELL 230. foliorum sagittas rectas habet, copiose in pratis omnis Europæ occurrit, hæc inter nos præcipue in hortis colitur & in cibum recipitur. *Lapathum* n. 1598 HALLER. folia magis rotunda, superne obtusa, sagittas parvas, divergentes habet, in Europæ septentrionalis & Helvetiæ montibus crescit, in hortis inter nos quoque culta, *Hispanica* dicitur. Succus Rumicis Acetosæ $\frac{1}{400}$ circiter sui ponderis partem Salis essentialis largitur.

A radicibus ego saltem præter adstringentes, vix alias vires expectarem. Folia in cibum recepta vix videntur nutrire, grata autem qua pollent aciditate appetitum excitant, digestionem juvant, hinc ad embammata recipiuntur, insipidis quoque aliis oleribus adjiciuntur, aut cibis animalibus, quorum in alcaliscentiam nisum corrigunt. Eadem attenuandi & refrigerandi ergo cum successu ad febres adhibentur. GEOFFROI eorum succi unciiis sex aut octo, ante quemlibet paroxysmum exhibitis, febrem intermittentem vidit curatam. BARTHOLINUS, MORIN, Ill. LIX-

NÆUS scorbuticos inde curatos viderunt, & LOBB calculum dissolutum. Extus adplicata egregie resolvunt & maturant.

* *Syrupus ex Succo MESUE*. Refrigerandi & sitim extinguendi ergo adhibetur. * *Aqua destillata NIC. PRÆPOS.* iners omnino. * *Conserva.*

ALLIUM, σκόροδον, *Ail*, *Knoblauch*. Ejus triplex genus in usum recipitur; *Vulgare* quod radicem sistit ex multis bulbis, quæ olim ἀλιδες, γέλγες, *nuclei*, *spicæ* audiebant, *Zehen* dicuntur, efformatam, qui incurvi sunt & ad margines angulati, superne in acumeneducti, sub cuticula levissime rufescente carnem albam, solidescentem, proprio, forti & evidenter acri odore & sapore præditam includentes; quælibet radix plures fasciculos harum spicarum habet, tunicis albis & siccis involutos. *Ascalonicum*, *Eschallottes*, *Chalottes*, *Schalotten* structum ex pluribus bulbis qui nulla communi tunica in caput colliguntur, singuli bulbi sub tunica rufescente includunt bulbos prioribus minus angulares, convexo concavos, suaviori odore & sapore minus acri quam antecedentes instructos. *Scorodoprasum*, *Rocambole* exhibet bulbos qui in umbella inter flores colorati sunt, magis ad figuram rotundam accedunt, ad latera compressi, cuticulæ color ad violaceum vergit, sapore & odore parum Allio vulgari cedunt.

ALLIUM. Corolla hexapetala, isanthera, monogyna, fructu triangulari & triloculari, vagina marcida communem florum ortum sustentante constituitur: *Sativum* L. stamina alterna tricuspida, umbellam bulbiferam, folia plana habet; ex Africa in Europam, Veterum fide, illatum, hodie ubique colitur. *Ascalonicum* L. nequaquam Veterum, stamina tricuspida, umbellam nudam, scapum nudum, folia subulata habet. Palæstinæ civis inter nos in agris colitur. *Scorodoprasum* L. staminibus gaudet tricuspидatis,

umbella bulbifera, foliis planis, scapo ante maturitatem contorto; cum antecedentibus colitur; varietas sylvestris in Gallia, Helvetia, Germania & Septentrione frequens.

WEDEL ex Allio Vulgari Spiritum acidum cum pauxillo Olei obtinuit, GEOFFROI largam quantitatem Acidi, minorem Liquoris alcalini volatilis, aliquid Salis volatilis & Oleum empyreumaticum: NEUMANN Extracti aquosi $\frac{3}{8}$, spirituosi $\frac{1}{8}$, Olei odorati $\frac{1}{5\frac{1}{2}}$: Spiritum ammoniacalem VERATTI. Ego ex bulborum, unde omnes pelliculas separaveram, libra una accepi libram dimidiam spiritus colorati, qui levissime colorem Syrupi Violarum mutavit, Mercurium ex ejus solutione non dejecit, & ob oleum quo scatebat cum alcalinis non efferbuit, huic spiritui paucissimæ modo Olei moleculæ inhærebant. Aqua a sex libris Allii abstracta mihi exhibuit unicam drachmam olei, quod omnia reliqua olea odorata odore penetrante vincit, in aqua fundum petit & citrinum est. LEWIS observavit Allii succum inspissatum omnes suas vires retinere, Extractum aquosum iners esse, spirituosum vires Allii servare, spiritum a bulbis abstractum illos parcissime redolere.

Ob evidentem, qua pollet, acrimoniam vix nutriendes poterit edere vires, sed eadem acrimonia in causa est, ut cum summo successu tanquam condimentum cibis adjiciatur, hinc in frequenti usu esse solet in regionibus calidioribus, ubi ventriculi languent, nec non in regionibus frigidioribus & apud homines victu duro utentes, ut viscidis menstruis primarum viarum opem ferat. Sed medicato etiam scopo adhibetur, & quidem ad non pauca morborum genera, cum ad minimos quoque vasorum ordines penetret, & stimulantæ æque ac incidentes vires edat testibus anima, lacte, perspiratione &c. eorum qui illud assumerunt, & BLAIR observavit plantis pedum appli-

catum animam olidam reddidisse, BENNET autem quarta a comestione hora fonticulos inde fuisse vellicatos, ad mucum pulmones obsidentem jam HIPPOCRATI celebratur, qui idem in humoribus spissis abdomen vel uterum occupantibus quoque laudat; colicam a mucositate inde curatam viderunt GALENUS & TOURNEFORT; ad hydropem conducere præter HIPPOCRATEM, DIOCLES, FORESTUS, SYDENHAM, COHAUSEN observarunt, huic morbo medetur etiam ob evidentem, qua pollet, virtutem diureticam, qua quoque adversus calculum valere a BARTHOLINO, HOYER, MOEHRING, LOBB, GOETZ confirmatum est, sed etiam acri in massa humorum hærenti medelam affert. Scorbuticos inde sanatos RIEDLIN vidit. BINNINGER ejus vires anthelminticas, jam DIOSCORIDE memoratas, probat, has vel inter nos innumera experimenta extra dubitationem ponunt. Podagricis inde medelam afferri, id quod TILEMANN annotasse lego, aliquoties inter nos fuit observatum, sed habemus quoque exempla, quod apud eosdem in casum fuerit tentatum. Scopo medicato ad tres ejus spicarum pro dosi dantur.

Ejus usum illis qui morbo sacro laborant HIPPOCRATES, siphyliticis etiam FALLOPIUS interdicit.

Extus bulbi vel inter cineres cocti, sive pinguedine recepti, rubefaciendi ergo, imponuntur, odontalgiam curatam post SERAPIONEM, PARE vidit & WEDDEL verrucas inde consumtas; extus quoque ad morbos varios, ob quos intus commendatur, solet adhiberi.

APIUM, σέλινον, *Ache*, *Eppich*. Inde recipimus in officinas Radices quæ ex capite crassiore aliquot fibras emittunt, sub cuticula flava carnem albam condentes, vix odoratam, sapore acri ad illam Pastinacæ accedente, diverso omnino ab illo, quo varietates hortenses gaudent, instructam. Culinæ utuntur varietate quæ *Celeri* dicitur, cujus radix ex capite crasso fibras

interdum ad calami anserini crassitiem accedentes dimittit, sub cuticula nigricante carnem albam, dulci, cum grata acrimonia, sapore instructam, proprio non ingrato odore, nares irritante, includit. Inde duplex varietas prostat, una cujus radicum capita valde crassa evadunt ita ut pugnum excedant, *Rüben* vel *knollen Selery*, altera radices minores habet, magis albas, dulciores & gratius odoratas, *Französischer Selery* hujus folia prioribus latiora & lætius viridia, sub terra condita, ut dealbentur, suavissima redduntur & una cum radicibus ad acetaria recipiuntur, utraque varietas iterum alias produxit, quæ in hortis nostris coluntur.

APIUM Flores umbellatos habet, involucro utroque pauci folio instructos, semina convexo plana, profunde fulcata. *Graveolens* L. BLACWELL 533. pinnis cuneiformibus gaudet.

Passim crescit per omnem Europam, præter maxime septentrionalem. Sub initium Seculi superioris Celeri tanquam propriæ plantæ coeperunt meminisse, ipsum Veteres semper adhibuisse certum est. Extracti aquosi sui ponderis dimidium, resinosi $\frac{1}{5}$ circiter largitur NEUMANN. Spiritus Vini inde Saccharum extrahit, tinctura ulterius evaporata Resinam albidam, dulci & pungente sapore linguam afficientem sistit, Extractum aquosum dulce est, omnis aromatis expers. Semina aliquid Olei odorati fundunt, omnem odorem & saporem Spiritui Vini cum ipsis digesto relinquunt. LEWIS.

Planta evidenter aromatica tanquam condimentum cum aliis cibis recipitur, ut appetitum excitet, digestionem promoveat, flatulentiam arceat; Radices, annotante HIPPOCRATE, obstructionibus medentur, quinque aperientibus annumerantur, nec non medicamentis urinam moventibus.

Calculus inde dissolvi LOBB vidit. PLINII & TRALLIANI commenta de Apio oculis, & illis qui

morbo comitiali laborant noxio, experientia non confirmavit. Folia & Succum inde expressum quidam ad ulcera mundanda laudant. Seminum usus exolevit cum habeamus alia semina carminativa quæ magis grata sunt.

* *Aqua destillata* NIC. PROP. * *Conserva*. * *Syrupus*. * *Unguentum Mundificans de Apio* Lugd. Inconcinna compositio.

ARMORACIA, *ραφανὶς ἀργία*, *Raifort*, *Meerrettich*. Recipimus inde Radices quæ cylindraceæ sunt in varios ramos divisæ, totæ albæ, insigni acrimonia & nares & linguam vellicant, comestæ spiritum alliaceo odore afficiunt, brachium humanum interdum æquant.

COCHLEARIA. Florem cruciformem, siliculam sphæroideam, stylo notatam habet: *Armoracia* L. BLACWELL 415 folia lanceolata & flores spicatos.

Crescit in Europa magis septentrionali, quæ in temperata spontanea occurrit, ex cultæ feminibus surrexisse videtur.

Non est *ραφανὶς ἀργία* DIOSC. & multa dubitare faciunt nostram plantam esse *Armoraciam* Romanorum. Extracti aquosi $\frac{1}{8}$, spirituosi $\frac{1}{9}$, circiter $\frac{1}{256}$ olei odorati in aqua subsidentis, linguam non adurentis vehit NEUMANN. Extracti aquosi $\frac{1}{8}$, resinosi $\frac{1}{160}$, oleum odoratum parcissimum CARTHEUSER. Coctione & exsiccatione sua acrimonia privatur, eandem tam aqua quam alcohol inde recipiunt LEWIS. Ego inde accepi $\frac{2}{3}$ spiritus ammoniacalis & $\frac{1}{24}$ circiter olei empyreumatici tenacissimi.

A radice insigniter acri vix vires nutrientes possunt expectari, recipitur ad intinctus, ut digestionem promoveat. Multum inde humores attenuantur, vermes expulsos vidit SEBIZIUS, calculum & scorbutum curatum BARTHOLINUS, arthriticos levatos RAYGER, a vi diuretica jam DIOSCORIDI erat laudata.

Folia extus applicata inflammationem curasse vidit GOHL nec non erysipelas HERRMANN & VRATISLAVIENSES.

* *Aqua destillata* VAL. CORD.

ASPARAGUS, ἀσπάραγος, *Asperge*, *Spargel*: inde turiones, quos Græci ἀσπάραγος dixerunt, in usus cibarios, radices in medicatos recipimus.

Turiones pro varia varietate variam habent magnitudinem, variam crassitiem, colorem mox album, mox viridem, capite gaudent squammoso, sapore dulci & urinam eorum qui ipsos comedunt, foetentem reddunt.

Radices ex uno capite crassiore multas fibras longas emittunt, striis longitudinalibus notatas, sub cortice leviter lutescente medullam albam includunt, insipidæ.

ASPARAGUS. Corolla gaudet hexapetala, isanthera, monogyna, bacca polysperma: *Officinalis* L. caule inermi, foliis mollibus & capillaribus nec non ramis erectis agnoscitur.

Crescit per omnem Europam, præter maxime septentrionalem & meridionalem, cultura suavior & crassior fit.

Veteres *Asparagum acutifolium* L. sub nomine *Corrudæ* coluerunt, nostra species demum TIBERII ætate innotuisse videtur.

Turiones alvum sistere vix aliquis credet HIPPOCRATI, experientia etiam contra GALENUM, quod omnino boni succi sint, testatur, renes inde abstergi CELSUS annotat & foetor inde in urina excitatus, cujus primus SIMON SETHI meminit, probat; rationes & observatio quibus HELMONTIUS calculum inde gigni evincere contendit, nullius momenti sunt; calculum ab eis solvi LOBB vidit; adeo valide urinam pellere ut etiam mictus cruentus inde surrexerit SCHULTZ affirmat; ad rem veneream ob vim diureticam facere videntur.

Radices ob vires aperientes laudantur, & quinque aperientibus adscribuntur, diureticæ quoque habentur, valde metuo vires folis turionibus competentes festinanter nimis radicibus fuisse adscriptas, cum interim aquæ cum qua coquuntur aliquid acris soleant affricare, hinc nollem eis vires aperientes denegare.

* ATRIPLEX, ἀνδράφοξις, *Arroche*, *Bonne ou Belle dame*, *Milten*, *Melten*. Folia exhibet triangularia, evidenter mollia, farina quasi conspersa, pro varia varietate sive rubra sive viridia, sapore fatuo instructa.

ATRIPLEX. Corollam habet pentapetalam, irregularem, isantheram, monogynam, semen unicum, nudum: *Hortensis* BLACWELL 99 & 552 foliis triangularibus distinguitur.

Asiæ septentrionalis civis, in nostris hortis culta mense Augusto semen maturat & perit, semen Octobri terræ committitur & sequente anno folia, antequam caulis prodierit, in usum recipiuntur.

Rarius hodie mensis apponitur, per id anni tempus, ubi Betæ folia nondum germinarunt, illis substituitur.

Humida HIPPOCRATI dicitur, ventriculum gravare & exiguum alimentum præbere GALENO, illis maxime qui alvum strictam habent laudatur. In tanta, quam habemus Emollientium copia, ad usus medicatos non recipitur.

BETA, τεύτλον, *Betta*, *Poirée*, *Mangold*. Variarum ejus varietatum Folia, duarum Radices in usum trahuntur.

Folia magna sunt & lata, ovata, ad marginem plicata, magnis & latis petiolis sustentata, varie pro varia varietate colorata, levi dulcedine instructa, quæ etiam in petiolis evidentior est.

Radices ex capite rotundo subito in caudam gracilem terminantur, evidenti dulcedine instructæ, & vario, pro varia varietate, colore.

BETA. Corollam viridem habet, quinquefidam, regularem, isantheram, digynam & capsulam mox mono mox polyspermam, *Cicla* L. floribus congestis agnoscitur. Crescit in Europa meridionali. Apud nos in hortis colitur.

Varietas vulgaris alba vel pallefcens est τεῦτλον σικελικόν, Beta Sicla; rubra & lutea major, *Englischer* aut *Römischer Mangold* Seculo XVI innotuit, hujus cauliculi maxime recipiuntur.

Radices defumuntur ex *Beta Vulgari* L. quæ flores ternos habet, & quidem sive ex *Beta rubra radice* *Rapæ* C. B. *Beta nigra* Veterum BLACWELL 235, quæ Seculo XVI nondum in aliis præter Germaniam regionibus colebatur, sive ex *Beta radice flava*. Sola varietas Sicla nostras hyemes fert, omnes biennes. Ill. MARGGRAFF ex succo Betæ albæ $\frac{1}{16}$ sacchari, Betæ rubræ $\frac{1}{25}$ obtinuit.

Alvum inde solvi HIPPOCRATES annotat, facile sed parcum nutrimentum largiri GALENUS, uterque resolvendi ergo nostrum olus exhibuit, quam vim quoque sapor ejus suspicare facit. Succum errhinis GALENUS adscribit & BORRICHIVS confirmat, inde in cephalalgia BAGLIVIVS, in odontalgia Cl. VOGEL egregios effectus viderunt. Folia recentia cuti, unde epidermis ablata fuit, cum successu imponuntur.

BRASSICA, ῥάφανⓄ Græcis antiquissimis, κράμβη, *Olus*, *Caulis*, *Choux*, *Kraut*, *Kohl*.

Plantæ ab antiquissimis retro temporibus cultæ plures species, plures varietates, pluresque partes culinis inferuntur, quæ omnes dulci sapore gaudent, & aquam, cum qua coquuntur, foetidissimo odore afficiunt.

BRASSICA. Corolla cruciformi, calice tetrapetalo, deorsum gibbo, siliqua tereti, polysperma, parvo apice eminente instructa gaudet: *Oleracea* L. calyce virescente, foliis petiolatis, siliqua quadrangulâ gaudet: ad mare crescit. Num recte LINNÆUS ex hac una omnes reliquas tanquam varietates surrexisse contendit?

Illæ species, quæ superficiem rugosam habent a Sabaudia denominantur, nostratibus *Kohl* vel *Wirsing*, *Chou de Milan*, an *Cumana* PLIN. Superficie lævi instructæ capitatæ L. nostratibus *Kraut*, alias *Cappus*, audiunt, *Choux*, hujus varietas rubra inter nos ad acetaria & usus medicatos recipitur. Eæ quarum folia profunde & tenuiter laciniatæ sunt, *Apiacon*, *Selenoides* Veterum, *Chou-Brun*, *Blau-Kohl*, *Feder-Kohl*; hæ tunc demum cum gelu expertæ sunt, omnem suam gratiam assequuntur. Eæ quarum germina florum in cibum recipiuntur *Botrytis* L. *Pompejanæ* Veteribus, *Choufleur*, *Blumen-Kohl* dicuntur & varietates tenerioribus caulibus instructæ *Broccoli* Italorum, *Aricinia* PLIN. *Spargel-Kohl*. *Gonyglodes* L. dicuntur illæ quarum caulis in tuber excrescit, *Choux raves*, *Kohlraben*, harum demum Auctores Seculi XVI mentionem faciunt, videntur cum Botrytide & aliis forsitan speciebus per exercitus Christianorum, ex Oriente in Europam allatæ fuisse. Ex his speciebus plures surrexerunt varietates, quæ largissime inter nos coluntur; omnes præter *Botrytidem* L. quæ annua est, & *Selenoidem*, quæ perennat, sunt biennes.

Aqua cum Brassica cocta nullos alcalium effectus edit, sed Mercurium ex solutione in Acido Nitri albo colore dejicit, id quod etiam eadem destillata facit; ipsa Brassica per se destillata Spiritum ammoniacalem fundit.

Olus jam a PYTHAGORA celebratum, ab HIPPOCRATE dicitur boni succi esse, ad secessum facere & biliosa ducere, CATONEM illud ad omnes morbos commendasse constat; ANDROCYDIS, de Brassica crapulam sedante, commentum, quod ab ARISTOTELE receptum, maximam auctoritatem accepit & ad nos usque descendit, debetur falsæ Veterum opinioni de vite Brassicæ adsita inerticula evadente. Omnem Brassicam inflare CELSUS rectissime monet; in univer-

sum, quo quævis ejus varietas est tenerior, eo citius digeritur, eo minus in primis viis moram agit & ad majorem corruptionis gradum ascendit; Botrytidis cymæ præ reliquis citius digeruntur, Gongylodes autem difficilior.

Brassica capitata, ratione inter Turcas quoque obtinente, solet condiri, & ita condita in cibum recipi; cum & sal & fermentatio olus attenuent, multum quoque aeris fixi inde expellant, hinc eam digestu faciliorem reddi, verosimile esse videtur.

Folia Brassicæ mammis solent imponi pro discutiendo lacte.

Brassicam ad usus medicatos adhibitori, nescio qua ex ratione, rubram recipere solent, ea ob vires abstergentes, quæ tantæ sunt, ut inde verrucas consumtas viderit PAULI, ad morbos pectoris pituitosos multo in usu est, nec male datur in principio ulcerum pulmonalium. LOBB inde calculum vidit dissolvi. Concionatores & cantores ejus decocto cum Passulis frequenter uti ad arcendam raucedinem GEOFFROI monet, eadem hydropicum curatum adducit GRUBE. Brassicam muria conditam multum classiariis ab Illustr. LINNÆO commendari reperio.

Semen Brassicæ rubræ exolevit.

Syrupus Brassicæ MESUE sapore suavi, odore ingrato gaudet, egregium ad morbos pectoris pituitosos remedium.

CAPPARIS, κάππαρις, *Capres*. Inde gemmæ florum ad usus culinarias, Cortices ad medicatos adhibentur.

Gemmæ virides sunt, pedunculo instructæ, variam habent magnitudinem, angulares, constant ex aliquot petalis, quæ rudimenta antherarum includunt, sapor ipsis est proprius & levis; adducuntur ad nos aceto, ad morem a GEOFFROI indicatum, conditæ, senio viriditatem perdunt, quam pessima ratione, ope æris, illis reddere vulgo audent. Exiguæ, Cubebis non majores, virides, pedunculo præditæ optimæ habentur.

Cortices defumuntur a radice, variam longitudinem & crassitiem habent, convoluti adduci solent, striis transversalibus & longitudinalibus notati, flavicantes & aliqua tenacitate instructi, odore nullo, sapore leviter amaro, cum vestigio acris gaudent.

CAPPARIS. Corolla gaudet tetrapetala regulari, polyanthera, stylo unico, bacca carnosa: *Spinosa*. L. pedunculos solitarios & folia rotunda habet.

In Europa Meridionali, Asia & Africa crescit: Tolosæ præcipue colitur, & inde gemmæ per Europam divehuntur,

Aqua cum corticibus cocta colore ex rufo citrino & levissimo sapore acri instruitur, iidem dant Extracti rufescentis, salini $\frac{1}{2}$; resinosi, rufi, amaricantis $\frac{1}{16}$.

Gemmæ suas vires ab Aceto maxime habent, hinc præeunte GALENO non male tanquam condimenta assumuntur; observationes quæ de earum efficacia ad morbos splenis occurrunt, suspectæ sunt.

GALENUS Cortices aperiendi ergo multum commendat & eos tam intus, quam extus adhibet.

Oleum de Capparibus DE DONDIS. Varia Dispensatoria varias ejus præscriptiones habent; ad induratum hepar & lienem adhibetur.

CEPÆ, κρόμμυα, *Oignons*, *Zwieblen*: Exhibent radices & folia.

Radices sunt bulbosæ mox sphæroideæ, mox utrinque compressæ, mox oblongæ, albæ vel rubræ, continent sub aliquot tunicis siccis, carnem albam, quæ linguam, nares & oculos valide afficit.

Folia viridia sunt & fistulosa, sapore & odore bulborum, sed mitioribus.

Allium Ceba L. stamina alterne trifida, & scapum nudum inferne ventricosum habet, folia fistulosa.

Patria ignoratur, apud nos varix varietates copiosissime coluntur.

Allium

Allium fistulosum L. staminibus simplicibus, scapo foliis vix altiore & radicibus oblongis a priore differt. *Jacobs Zwiebel*.

Ego a quatuor libris Ceparum cum abstraxerim aquam, illam odoratissimam inde accepi, linguam non ferientem, cui nec guttula olei adhærentis innatavit, nec ex duodecim libris Ceparum NEUMANN aliquid ejus obtinuit, qui expertus est Cepas exsiccatas $\frac{3}{4}$ extracti spirituoſi, aquoſi autem $\frac{4}{5}$ circiter largiri.

Ratione compositionis & virium proxime ad Allia accedunt, quibus autem minorem acrimoniam habent; & odorem minus nauseosum.

Calidæ, æstuoſæ, nullum alimentum corpori exhibentes, urinam moventes dicuntur HIPPOCRATI; inter nos albæ ad affectus pectoris maxime adhibentur, ad quem scopum duæ aut tres pro doſi, ex jure vitulino coctæ, exhibentur. LANZONUS ſolo eſu ceparum aſciticum curatum vidit. Eædem ſub cineribus aſſatæ, hypogaſtrio imponuntur pro pellenda urina, nec non abſceſſibus quibuſcunque maturandis.

CHÆROPHYLLUM, *Cerfeuil*, *Körbel-Kraut*. Recipimus inde folia quæ læte viridia ſunt, duplicato pinnata, pinnis parvis & integris & inciſis, oblongis, exigua ſpinula terminatis, ut plurimum ternis, ultima impari; ſuſtentantur folia petiolis convexo-planis, ſulco notatis: nervi foliorum hinc inde pilos habent; proprius & aromaticus odor & ſapor ipsis eſt. Noſtram herbam eandem cum illa Veterum eſſe dubito.

SCANDIX flores umbellati, involucrum partiale, ſemina convexo plana, roſtrata. *Cerefolium* L. BLACWELL 236, ſeminibus lævibus, laciniis obtuſis agnoſcitur.

In Gallia Auſtrali, Helvetia, Suecia ſponte creſcere dicitur: annua planta, vulgatiffimus noſtrorum hortorum hoſpes, ex ſponte cadentibus ſeminibus quotannis reſurgens, per ipſam hyemem durat.

Succus inspissatus evidenter salinus est, levissime Chærophyllo sapit; aqua & Spiritus vini, si cum herba digeruntur, ejus odorem & saporem recipiunt. LEWIS. Parum olei odorati, Extracti aquosi $\frac{5}{12}$, resinosi fere totidem fovet NEUMANN.

Non tam alimenti, sed potius condimenti loco ad cibos recipitur, cum appetitum excitet, flatulentiam & viscositatem ciborum corrigat. Scopo medicato solida stimulando, & humores attenuando morbis a debili, muco, obstructionibus oriundis egregie conducit. GEOFFROI ejus succum, quarta quaque hora assidue sumtum, in qualibet hydropisi maxime proficuum est expertus, & eundem paulo ante paroxysmum ad uncias sex epotum, febres intermittentes profligasse asserit. Ad grumos sanguinis, post partum in utero hærentes, post SCHENCK commendat CRANZ. ERHARDT, Ill. HALLER & PLENK viscera inde referata fuisse observarunt. Diuturniorem ejus usum tussim excitare & hinc hæmopticos ejus usu interdicendos esse GEOFFROI monet. Mammæ induratas eo curavit PLENK. PAULLI eodem ex butyro frixo & pectini imposito ischuriam sanavit, abdomini imposito & enemati commixto gravissimam colicam; mos ab EODEM recensitus idem extus ad cardiogmum infantum applicandi, etiam inter nos viget. Sugillatis, mammis induratis, hæmorrhoidibus cum successu imponitur, herba quæ per omnem annum recens haberi potest, & quæ exsiccatione vix non omnem virtutem perdit, semper recens adhibenda.

Aqua destillata omnino efficax est. * *Oleum destillatum* Wurtembergenses habent. *Oleum coctum* a Chærophyllo nihil habet, quippe cujus virtus coctione in auras agitur.

CICHORIUM, *κικώριον*, *κικώριον*, *πικρὸν*, *Intubus*, *Ambubeja*, *Chichorée*, *Wegweis*. Inde recipiuntur radices & folia; flores & semina jure eviluerunt.

Radix fibrosa sub cuticula levissime fusca carnem & medullam albam includit, illam dulcem, hanc amaram.

Folia petiolis latis sustentantur, ex fine angusto latefcunt, utrinque levissime hirsuta, viridia, amara, laciniis latis eundo crescentibus dentata, ad marginem notata.

CICHORIUM. Florem habet compositum ligulatum, calice ex duplici serie squammarum constante sustentatum, receptaculum paleaceum, femina dentibus coronata: *Intybus* L. BLACWELL 177 & 183, caule glabro, floribus sessilibus, radicibus perpendiculartiter sub terram descendentibus gaudet.

Crescit per omnem Europam.

Planta sylvestris in hortis culta omnes partes majores experitur, laciniæ foliorum minus profundæ sunt, minor ipsis foliis hirsuties, quæ etiam non raro aliquid purpuræ recipiunt; nostratibus *Hollandische Cichorien*, inde varietas cujus radix & folia pulcherrime purpura variegantur, surrexit.

Pro usibus cibariis varietates hortenses, pro medicatis planta sylvestris adhibetur. Folia ad acetaria adhibenda terra obruendo, alba & dulcia reddere solent.

Coctione nihil perdit, plus extracti aquosi quam spirituosî largitur, hoc præ illo linguam evidentius afficit. LEWIS.

Cultura amaritie privata planta optime in cibum recipitur. Sibi relicta ob amaritiem roborat & succo suo saponaceo spissis humoribus medelam affert, hinc variis in morbis refrigerantes effectus edit; foliorum assidue in acetariis comestorum usu diuturnas & contumaces febres profligatas vidit GEOFFROI; decocto radicum melancholiam hypochondriacam RHODIUS, phtisin HOYER, ulcus serosum tibiæ HENNING. VAN SWIETEN solo decocto meraciore Cichorii icteros satis pertinaces curavit.

Aqua destiliata NIC. PRÆPOS. Iners. * *Syrupus simplex* BAUDERON paratur ex succo. *Syrupus compositus* FLORENTINI; variae ejus prostant præscriptiones; simplicissima est illa Wurtembergensium, Nostrates minorem rationem Rhabbarbari, quam reliquæ admittunt. * *Extractum* efficax omnino. * *Conditum Radicum* VAL. CORD. * *Conserva Florum*.

CINARA, κύναρα, *Artichaut*, *Cardon*, *Artischock*. Inde calyx σπόνδυλος GALEN. *Archiocco* Italorum, & petioli cum costis, mensis nostris apponuntur.

CYNARA. Flores compositos tubulosos, calice imbricato, spinoso, & carnosio sustentatos habet receptaculo fetoso gaudentes, femina tetragona, pilosa. *Scolymus* L. BLACWELL 458. foliorum nervo angustiore, foliis inermioribus, pinnatis & integris distinguitur. *Dracunculus* L. foliis omnibus pinnatifidis & nervo foliorum latiore gaudet.

Utraque in Europa & America meridionali nec non Syria crescit, varias varietates produxit, in hortis colitur, apud nos per hyemem contra frigus defendenda est, altero demum a satione anno floret. Primæ speciei calyces, mense Majo prodire cœperunt; alterius folio quæ prodit autumno, antequam caulescat, ligantur & contra lucem defenduntur, ut alba & dulcia evadant.

Calices, resecta squammarum parte non eduli, cum aqua cocti, eam viridescentem & levissime sapidam reddunt, $\frac{4}{7}$ circiter extracti aquosi largiuntur.

Calicum primæ speciei antequam flores excludunt receptacula, & squammarum basis edulia sunt, proprium & illum non fortem saporem habent; varietas ab Hispania denominata, cujus calices parvi sunt, conoidei, rubri, suavissima ad acetaria reputatur. Petioli & costa, ablatis spinis, de Cinara Dracunculo adhibentur, varietas a Turonio Galliae denominata, pinnis angustioribus & copiosioribus spinis instructa

præfertur. Etiam Cinaræ Scolymi L. costas edules esse, hodie constat.

A vegetabili tenero & dulci cur GALENUS melancholiam metuat, ego saltem non video, tam calices quam nervos foliorum digestu faciles esse, innumeræ observationes evincunt, urinam inde foetidam reddi experientia non confirmat. Decoctum radice in gonorrhæa proficuum vidit LANG. Succus foliorum cum paribus Vini Maderensis partibus mixtus, & ad tria cochlearia mane & versus vesperam assumptus, tanquam specificum contra hydropem laudatur in *Journal Etranger*.

DAUCUS, *Daucus*, *Carotta*, *Carottes*, *Vogelneß*, *gelbe Rüben*, *Möhren*. Inde desumuntur radices & semina ex specie vulgari, aliud feminum genus ex propria planta.

Radices fibrosæ sunt pro varia varietate albæ, luteæ, rubræ, proprio gaudent aromatico odore, & sapore multum dulci.

Semina *Vulgaris* sunt convexo plana, altera facie striis rigidis, quæ singulæ pilis rigidiusculis albis obsidentur, notata, fusca, sapor eorum est evidenter aromaticus, cum quadam amaritie.

Semina *Dauci Cretici* cylindracea sunt, vix striata, villosa, sapore antecedentibus simili, sed evidentiore instructa.

DAUCUS. Flores umbellatos habet, utroque involucri, quorum lacinie divisæ sunt, sustentatos, semina hispida: *Carotta* L. Umbella ad basin usque divisa gaudet.

Crescit per omnem Europam; varietates hortenses flosculo centrali purpureo sterili carent.

ATHAMANTA flores umbellatos sistit utroque involucri, cujus lacinie integræ sunt, instructos & semina villosa, *Cretensis* L. BLAEWELL 471, minus bene, pinnis linearibus, hirsutis distinguitur.

In montibus Helvetiæ, Austriæ, Galliæ Meridionalis crescit.

Utrumque semen aliquid olei odorati largitur, extractum aquosum amaricat, resinofum fortem saporem, exiguum autem odorem habet. LEWIS.

Daucum & Pastinacam Veteres videntur confuisse. Radices bonum alimentum largiri & ex earum sapore est evidens & experientia evincit, licet secus videatur GALENO, qui flatus inde gigni, recte monet; diureticæ quoque vires ab iis non male expectantur; resolvendi ergo ab HIPPOCRATE adhibebantur. *Berliner Sammlungen* radicum & feminum vires ad nephritidem calculosam, observationibus ex variis novellis collectis, probant. In *Journal de Medecine, Observations by a Society of Physicians*, Ill. RICHARD *Recueil d'Observations* multæ exhibentur observationes de radicum, cum aqua in cataplasma reductarum, egregiis effectibus ad ulcera cancrofa.

Semen utrumque a vi carminativa & diuretica laudatur, quam ultimam etiam observationibus HELMONTIUS probat.

DRACUNCULUS Barbar. *Estragon, Dragun, Kayser Sallat*. Inde in usum trahuntur folia quæ angusta sunt, oblonga, integerrima, acuta, atro viridia, sapore grato, acri, aromatico instructa.

ARTEMISIA. Flores habet compositos tubulosos, calice imbricato sustentatos & receptaculo nudo, femina quoque nuda.

Dracunculus L. BLACWELL 116 foliis integerrimis & glabris distinguitur.

In Asia septentrionali sponte crescit; apud nos in hortis colitur, perennis.

Ad embammata & acetaria inter nos multum recipitur tam gratiæ ergo, quam ad juvandam digestionem.

* *Acetum* odore & sapore gratissimum.

ENDIVIA, *Scariola* Barbar. σέρις ἡμεῖς, *Intubus*

Sativus, Chicorée blanche, Endivie: inde recipimus Folia, quæ pro varia unde defumuntur varietate, five lata sunt & sinuata, five angustiora & in tenuiores lacinias divisa, non raro crispa, succo lacteo turgent, amaro multum sapore gaudent, quo ad usus culinariorum recipienda privantur dum five vinculis colliguntur, five terra obruuntur, usque dum alba evaserint.

* Semina a Scariola denominata, & quatuor frigidis minoribus annumerata, eviluerunt.

Cichorium Endivia L. BLACWELL 378 floribus pedunculatis & radicibus horizontaliter sub terra repentibus distinguitur.

Sponte in Palæstina dicitur crescere, annua planta, apud nos in hortis colitur; mense Junio folia adolefcunt & per omnem æstatem & autumnum vigent.

Cum Cichorio ratione virium convenit, folia magis succulenta, etiam efficaciora sunt.

* *Aqua destill.* NIC. PRÆP. iners.

FUNGUS, *Mûren, Champignon, Schwamm*. Est vegetabile nihil herbacei excludens, nec filamentosum, nec crustosum, a consistentia mucii ad eam qua lignum gaudet, ascendens.

AGARICUS. Pilei superficiem inferiorem lamellatam habet: *Campestris* L. *Champignon* stipite gaudet, pileo convexo & integro, lamellis integris; odorem proprium non ingratum habet; per æstatem & autumnum copiose occurrit, copiose quoque in hortis colitur. Interdum etiam adhibent alios, qui sunt *fungi verni*, *Mouçerons* dicti J. B. *Dornschwamm* avelana non majores, toti albi, petiolo rugoso, pileo convoluto, proprio & grato odore & sapore instructi. Primo vere in Germania, Gallia, Italia, Borussia occurrunt.

PHALLUS. Subtus glaber est, superne callis reticulatus, *Esculentus* L. *Morille, Morchel* stipitem latum, planum, rugosum habet, pileum nulla valva

tectum, recens ochroleucus, exsiccatus gryseus, sapore gaudet fatuo, odore proprio.

In omni Europa, præter maxime septentrionalem, occurrit.

TUBER, *ῥίζιον*, *Trufle* Parum a figura rotunda recedit, fuscus, extus squammis asper, intus substantia fusca lineis albis variegata gaudet, odoris & saporis aromatici, magnitudinis variæ. Est *LYCOPERDON*, quod figuram subrotundam habet, *Tuber* L. apice non dehiscens & radice carens. Occurrit in tota Europa, autumnò demum sapidum fit & odorum. Veteres tubera immatura recepisse videntur.

Phalli exsiccati dederunt $\frac{7}{16}$ spiritus urinosi, $\frac{1}{16}$ olei empyreumatici, $\frac{1}{3}$ Carbonis.

Tubera recentia perparum olei limpidissimi & fragrantis, spiritum urinosum & salem volatilem exhibuerunt.

Minus bonum alimentum fungos præbere, post GALENUM omnis semper Medicorum schola contendit; nec a cibo facillime in putredinem ruente, & cujus structura adeo evidenter ab illa qua nostra alimenta gaudent, recedit, bonam nutritionem expectamus. Cum præterea multa dentur fungorum perniciosorum genera, quæ facile pro esculentis possunt assumi, hinc cautissime circa fungos in cibum recipiendos versandum est. Tubera ob oleum odoratum, quo scatent, fibras primarum viarum irritant & motum fluidi nervei incitant, hinc aphrodisiacæ ab illis expectantur vires, languentes & decrepitos inde juvari WOLFF est expertus.

LACTUCA, *Σηδαν*, *Σηδανον*, *Laitue*, *Lattich-Salat*. Inde recipiuntur folia tenella quæ colore, magnitudine, figura &c. plurimum variant, in planta adulta, quæ caulem producit, amara sunt & lacteo succo turgent.

Semen oblongum est, utrinque acutum, sub cu-

ticula leviter flavicante paucam medullam albam & dulcem includit.

LACTUCA. Flore composito ligulato, calyce cylindraceo, receptaculo nudo & seminibus pappo stipitato coronatis gaudet: *Sativa* L. BLACWELL 88, foliis rotundis & lævibus distinguitur.

Plantæ, a vetustissimis retro temporibus in hortis satæ, originem ignoramus, numerosissimas varietates colimus: hæ ad duo genera reducuntur, quorum unum, folia in caput plus minus rotundum colligit: *Lactuca rotundicaulis*, *Laconica*, *Astylida*, *Eunuchion* *Laituë pommée*, *Kopf-Sallat*; alterum folia in medullio, in formam oblongam, coire cogit *Romana* CRESCENT. *Chicon*, *welscher Sallat*. A primo vere ad hyemem usque nostri horti mensis Lactucas exhibent.

Frigidam esse & imbecillitatem corpori afferre HIPPOCRATES monuit, optimis cibis eam GALENUS adscribit, tenerum olus digestu facile esse & tenue alimentum præbere, liquet omnino, illud cum non in modum plurimorum ex reliquis oleribus, flatus gignat, somnumque turbet, somnum inde excitari putarunt Veteres & ipsi vires refrigerantes adscripserunt. GALENUS in se ipso somnum illud conciliare expertus est, malum hypochondriacum ejus esu curatum viderunt LANZONIUS & GEOFFROI.

Semen cum paucissimum medullæ vehat, hinc hodie eviluit, olim quatuor frigidis minoribus adscriptum.

* *Aqua destill.* VAL. CORD. iners.

LACTUCA AGNINA, Barb. *Valerianella*, Barb. *Locusta*, Barb. *Mâche*, *Blanchette*, *Rebkressen*. Summus inde Folia quæ ex basi angusta in finem latiore & obtusum educuntur, lævissime crenata, læte viridia, sapore grato austeriusculo instructa.

VALERIANA. Corollam quinquefidam irregularem, stamina quatuor pauciora, stylum unicum,

fructum non dehiscens habet: *Olitaria* L. flores triandri, caulis dichotomus.

Communis per omnem Europam, maxime septentrionalem si excipis, planta, etiam in agris & hortis colitur, unde majora & crassiora folia accipit. Annuæ & per hyemem perstans.

Aquæ, cum qua coquitur suum saporem impertit, eam levissime modo tingit, $\frac{1}{15}$ extracti aquosi largitur.

A Recentioribus demum in usum tracta, digestu facilis est, & resolventes vires habere videtur.

* *LEPIDIUM*, non λεπιδιον Græcorum, *Passerage*, *Pfefferkraut*: inde recipiuntur folia quæ longa sunt & mediocriter lata, ferrata, in acumen desinentia, sapore evidenter acri instructa.

LEPIDIUM. Corolla cruciformi, calice quadrifolio sustentata, silicula compressa, non marginata, stylo instructa gaudet: *Latifolium* L. BLACWELL 445 foliis latis distinguitur.

In Gallia, Anglia & Helvetia sponte provenit, nostris hortis molestissima planta, cum ejus radices insigniter repant.

Danorum mos a PAULI recensitus, quo illud ad intinctus recipiunt, etiam apud nos obtinet; ad quos appetitum excitando, humores attenuando, digestionem promovendo eximie conducit.

* *Aqua destill.* Paris.

LUPULUS MESUE, *Lupus Salictarius*, PLIN. *Houblon*, *Hopffen*. Inde turiones & strobili ad alimentarios æque ac medicatos usus recipiuntur. Turiones parvi & graciles sunt, exiguis nodis distincti; angulosi, extus subrufi, intus albi, sapore amariuscule, qui aliquid aromatici habet, instructi.

* Strobili efformantur a squammis flavescentibus, laxis, uni communi axi affixis, odorem spirant aromaticum, saporem aromaticum & amarum habent.

HUMULUS L. BLACWELL 536. Planta relativa di-phyta; mares corollam quinquepetalam ifantheram habent, foeminæ in amentum seu strobilum collectæ monopetalæ, digynæ, unum semen concludunt.

Per omnem Europam copiosus, in Anglia, Belgio & Germania colitur. Turiones primo vere, strobili autumno colliguntur.

Aqua cum turionibus infusa roseum colorem induit & extracti salini $\frac{1}{5}$ inde recipit.

Spiritus vini æque ac aqua principia strobilorum extrahunt, utrumque extractum cum aromate amarum est LEWIS.

Turiones, quos nos tanquam olus recipimus, cum evidentiore quam Asparagi saporem habent, eis etiam scopo maxime humores attenuandi, præferendi esse videntur, eosdem non male ad juscula medicata aperientia recipimus.

Strobili amaritie sua & aromate primas vias roborant, humores resolvunt, obstructa referant, solida stimulant & urinam movent.

Eos extus applicatos ad discutiendos humores & dolores multum facere observat PAULI.

* *Extractum* Paris. quod est succus inspissatus.

NASTURTIIUM, *ναρδαμον, λεπίδιον*, Kresson, Kressen. Ejus quadruplex genus in usum recipimus *Hortense* nimirum, *Aquaticum*, *Sylvestre* & *Indicum*. *Hortensis* folia angusta sunt, oblonga, obtusa, irregulariter & profundius dissecta, pallide viridia, sapore acrisculo, cui aliquid amaricantis accedit, instructa, odorem acrem spirant; Semina sunt oblonga, glabra, rufa, sapore oleoso non multum acri instructa.

Lepidium Sativum L. foliis difformiter sectis instruitur.

Planta annua per longe maximam anni partem in hortis colitur.

Ad eodẽm scopos ac Dracunculus & cum eodem effectu adhibetur. PARÉ hæc folia cum Axungia Porci subacta multum ad tineam commendat. * Semen HIPPOCRATES & GALENUS resolvendi & excretiones aquosas promovendi ergo in usum receperunt; & extus rubefaciendi scopo.

* *Aqua destill.* VAL. CORD.

Nasturtium Aquaticum, *καρδύβη*, *σίκω*, *Cresson d'eau*, *Brunnkressen*, recipiuntur folia cum cauliculis, quæ sunt impari pinnata, pinnis rotundis leviter incis, sapore acri, amaricante, odore proprio & sapore analogo gaudent, cauliculi cavi, sulco longitudinali distincti.

SISYMBRIUM. Corolla cruciformi, calice non deorsum gibbo sustentata, siliqua tereti, parvo stylo notata gaudet, *Nasturtium Aquaticum* L. pinnis rotundatis distinguitur.

Crescit ubique, in Germania quoque coli cœpit.

Ejus principia activa tam ab aqua, quam a Spiritu vini extrahuntur, utrique etiam menstruo inde abstracto accrescunt, a planta exsiccata absunt, extractum aquosum salinum est, oleum odoratum recens vegetabile fundit LEWIS.

Tanquam condimentum, ut antecedens, adhibetur. Scopo medicato multum a GALENO ad calculum laudatur, cui RIEDLIN, GRUGER & ZWINGER observationes suffragantur; ejus vires multum attenuantes in dolore ventriculi gravativo RIEDLIN, in morbis pulmonum MUSCHEL DE MOSCHAU & ZWINGER, in caro FORESTUS sunt experti. Ad scorbutum, præeunte EUGALENO, ab omnibus laudatur. Adjicitur jusculis manipulus illius, succus inde expressus ad uncias quatuor pro dosi datur.

* *Aqua destill.* VAL. CORD. parum efficax. * *Syrupus* e succo LEMERY. * *Conserva*.

* SYLVESTRE, *καρδύβη*, *Cresson Sauvage*, *Feldkressen*. Folia habet longa, laciniis angustis pinnata, sapore prioribus proximum est.

Cochlearia Coronopus L. BLACWELL 120, foliis pinnatifidis agnoscitur, Vulgaris per Europam.

Olim recipiebatur ad acetaria, hodie eviluit, illi cum ratione foliorum similis sit *Plantago Coronopus* L. hinc hunc interdum ad acetaria solent recipere, inertem & insipidum.

Nasturtium Indicum, la Capucine, Capucinerlein: recipiuntur gemmæ florum nondum apertorum & flores ipsi.

* Gemmæ virides sunt, sapore gaudent leviter aromatico & odore qui ad fructus Rubi Idæi accedit.

Flores ex fundo conoideo, qui cum cucullis Capucinatorum solet comparari, in quinquepetala ciliata terminantur, colore sive aurantio sive luteo gaudent, odore proprio, sapore acriusculo.

TROPEOLUM. Corollam quinquepartitam irregularem habet, simili calice sustentatam, stamina octo, stylum unicum, fructum carnosum, irregulariter angulatum: *Minus* L. foliis integris & petalis acuminatis distinguitur.

Sponte in America meridionali crescit, inde a MONARDES in Europam allatum, hodie ubivis hortos ornat; per omnem æstatem & autumnum flores excludens.

Flores non evoluti, cum carne comeduntur acetos conditi, & gemmis Capparidis ob majorem gratiam & evidentius aroma omnino præferendi videntur; evoluti acetariis admiscuntur; eos ad scabiem malignam insigniter facere PAULI annotat.

Aqua a floribus destillata odore acri nares ferit. CARTHEUSER.

PASTINACA, *σαφύλινος, Panais, Pestnägel*: inde radices in cibarios, semina in medicatos usus recipiuntur.

Radices figura ad Daucum accedunt, carne magis laxa instructæ, albæ, proprio odore & sapore, cui

præter dulcedinem etiam aliquid aromatici accedit, gaudent.

* Semina flavicant, odorem plantæ habent, saporem evidenter acrem & aromaticum.

Pastinaca flores habet umbellatos, involucro nullo sustentatos, femina plana, elliptica, marginata, striata *Sativa* L. BLACWELL 319. foliis simpliciter pinnatis distinguitur.

Passim per Europam crescit; cultam, quæ omnia majora habet, neutiquam ex sylvestri surgere observavit MILLER.

Radices oleum odoratum fundunt, Alcohol inde extractum dulce sistit: femina $\frac{1}{640}$ olei odorati mediocriter acris exhibent, extractum eorum tam aquosum quam spirituosum acre & amarum est LEWIS. Radices $\frac{1}{8}$ extracti aquosi exhibent KESSELMEIER. Saccharum ex radice obtinuit MARGGRAFF.

Ratione virium ad illas, quas Daucus habet videtur accedere. Si unquam radicum annosiorum esum morbi phantasie secuti sunt, ut post REBECQUE varii Auctores observationibus probare contenderunt, illi siue radicibus Cicutæ pro radicibus Pastinacæ assumtis, siue aliis causis debentur, radices saltem Pastinacæ cum annotinæ jamjam lignescant, nemo pro olere assumisse videtur.

PETROSELINUM, *πετροσέλινον*, *Persil*, *Petersilien*.

Radices fibrosæ sunt, sub flavicante cuticula includunt carnem albam, sapore dulci, cui aliquid acrisculi accedit instructam.

Folia insident petiolis fulcatis, duplicato pinnatis, pinnis & integris & incisis, ternatis, omnibus acutis, sunt glabra, sapore aromatico proprio similique odore instructa.

* Semina convexo plana sunt, oblonga, profundius striata, sapore leviter mordicante, minus suavi gaudent: illa semina quæ a Macedonia denominantur his

ipsis similia sunt, leviter hirsuta, evidentius aromatica.

Apium Petroselinum L. BLACWELL 172 pinnis acutis distinguitur.

Fide COLUMNÆ in Sardinia crescere dicitur, sed non extat in Indice PLAZÆ. Copiose cum suis varietatibus apud nos colitur.

* Semina Petroselini Macedonici largitur BUBON quod flores umbellatos habet, involucro utroque sustentatos, semina striata, pilis mollibus ornata, *Macedonicum* L. BLACWELL 382 foliis ovatis & crenatis distinctum. Orienti indigena planta, Seculo XVI ex Macedonia in Italiam allata.

Ex radicibus Alcohol omne actuosum extrahit, resinam dulcem efformat, $\frac{1}{12800}$ olei odorati spissi largiuntur, herba $\frac{1}{2560}$, similis olei, semina $\frac{1}{16}$ olei odorati in aqua fundum petentis, eadem parum virium aquæ impertiunt, resina inde parata mordax est & amara. LEWIS.

Recentiores demum Petroselinum in usum receperunt; ad vires Apii accedit. * Semen monente GALENO, humores incidit & commovet, urinam quoque pellit, herbæ ad tussim effectus FORESTUS observavit; radicem autem ad expellendas variolas facere observavit Ill. DU HAMEL. Folia mammis imposita lac discutere A CASTRO & WELSCH viderunt.

* *Aqua* VAL. CORD. melius secundum Parisinos a feminibus abstrahitur.

PIMPINELLA, Barb. *Sanguisorba*, Barb. *Pimprenelle*, *Pimpernell*. Folia pinnata in usum recipiuntur, nervo hirsuto notata, margine profundius crenato, sapore nullo proprio instructa.

POTERIUM. Planta relativa diphyta corollis quadrifidis, calice triphylo sustentatis, sive polyantheris sive digynis, capsula disperma gaudet; *Sanguisorba* L. BLACWELL 413 habitu inermi & caule subanguloso distinguitur.

Non ultra Saxoniam ascendit.

A vi leniter roborante laudatur, olim hæmoptycis multum commendabatur, hodie ad acetaria recipitur aut jusculis vernalibus adjicitur.

PORRUM, *πράσον*, *Porreau*, *Lauch*: ejus duplex genus culinæ nostræ recipiunt, unum quod folia longa, plana, profundius viridia, odorem proprium, saporem reliquis cepaceis mitiorem & cui etiam aliquid dulcis accedit habet; alterum Recentiores *Schænoprasum*, *Schnittlauch*, præeunte DODONÆO, appellant, sunt illi folia fistulosa sive juncea, odor & sapor priori magis mordicantes, reliquis cepaceis mitiores.

Allium Porrum L. BLACWELL 421 caulem foliaceum habet, stamina alterna trifida, & radicem solitariam.

Patria ignoratur.

Allium Schænoprasum L. scapum nudum, folia fistulosa, stamina simplicia habet; in Alpibus Helveticis, Tyrolensibus, Hercynicis, Oelandicis, occurrit, apud nos in hortis colitur.

Ejus varietas foliis crassioribus & majoribus *Ciboule*, etiam a nostratibus feritur.

Prius tanquam olus coquitur, alterum tanquam condimentum ad embammata recipitur.

Vires ad cepaceas accedunt; vocem claram inde reddi post ARISTOTELEM plures monuerunt, diureticum HIPPOCRATES monuit & ejus vires contra calculum observatione probavit, id quod quoque LOBB experimenta confirmant.

PORTULACA, *Ανθεράχνη*, *Pourpier*, *Burzel*: Exhibet folia quæ rotunda sunt, inferne angulata, crassa, viridia, multo succo scatent, saporis & odoris nullius.

* Semina exigua sunt, nigra, sapore oleoso instructa.

PORTULACA. Corollam pentapetalam habet, calice quinquesido sustentatam, polyandram, monogynam, capsu-

capfulam polypyrenam *Oleracea* L. BLACWELL 287 foliis cuneiformibus distinguitur.

In Saxoniam usque ascendit, in hortos translata succulentior fit & suavior.

Planta succo aquoso & saponaceo gaudens aperientes, demulcentes, refrigerantes vires edit, observante GALENO, ad scorbutum quoque commendatur. Semina quæ refrigerantibus minoribus adscribebantur civiluerunt, ab HIPPOCRATE emenagogis adscripta.

Aqua destillata VAL. CORD. Iners. * *Syrupus* SCHROED.

RAPA, *Rapum*, ρογγύλη, *Rave*, olim *Navet*, *Navau*, *Rübe*, hoc nomine veniunt radices rotundæ, aut fere totæ cylindræ, illæ autem quæ proprius ad figuram fusiformem accedunt NAPI, *βενιαδικ*, *Steck-* vel *Stückel - Rüben*, nostratibus *Französische Rüben* audiunt.

Rapa totæ rotundæ parvam caudam emittentes olim feminæ appellabantur, oblongæ autem mares, multæ earum porro varietates occurrunt, tam ratione coloris quam magnitudinis differentes; omnibus odor proprius est, sapor antequam adoleverint amarus, sed dulcissimus in adultis.

Brassica Rapa L. BLACWELL 231, stylo superstite majore & foliis caulinis dentatis agnoscitur.

Belgio & Angliæ indigenæ plantæ, varietates apud nos in agris & hortis coluntur.

Extractum aquosum inde paratum flavicat, Raparum odorem non habet, subdulce est, & radicum quartam partem æquat. LEWIS.

Optimum pabulum inde brutis surgere vulgaris experientiæ res est, qua etiam constat, earum saporrem & in lac & in carnes animalium, quæ eis vescuntur, transire, homines inde quoque aluntur, easdem longiorem coctionem requirere, ut flatulentiam exuant, observavit GALENUS; ob vim evidentem sapo-

naccam in morbis, ubi resolventia indicantur, multum conducunt, morbis nimirum pectoris & faucium, observantibus LANZONO & KETELAER, hydropi præterea, atrophie, renibus mucosæ obfessis.

Externum ad perniones usum jam CELSUS refert.

Radices Napi ad variam magnitudinem solent ascendere, inter nos cultæ ad pedis longitudinem perveniunt, non raro etiam quatuor pollicibus crassiores, sub cuticula nigricante carnem albam, quæ nucleorum dulcedinem linguæ imprimit, includunt, cui autem evidenter aliquid acris accedit, cæterum odor Raparum.

* *Semen Rubsaamen, Rebs, Levat, Colsat* rotundum est, sub cortice modo fusco, modo rufo nucleum album, multo oleo turgidum includit, inodorum, nec gratum, nec nauseosum.

Ultra $\frac{1}{3}$ olei unguinosi limpidi inodori & insipidi inde obtinui.

Desumitur a varietate, quæ habitu magis glauco, foliis angustioribus, radicibus minoribus & gracilioribus instructa est.

Brassica Napus L. BLACWELL 410 foliis sessilibus syratibus, caulinis amplexicaulibus integris distinguitur.

Crescit in littore maris septentrionalis Europæ, unica adhuc dum ejus varietas pro usibus cibariis inter nos colitur. Germani Teltavienfes & Marchicas maxime laudant. Galli Vaugirardienses & Frenesenses.

Cum Rapis ratione virium conveniunt, inter nos juribus ad affectus pectoris solent adjici.

Semen venenis mederi Veteres tradiderunt, hinc in officinas receptum est, sed non videtur aliquid proprii præ aliis feminibus oleosis habere.

* *Syrupus*. Paris. *Oleum* ex feminibus expressum, quod vulgo prostat, cum multum calorem passum sit sub expressione, flavum & sapore & odore minus gratum solet esse, multum a nostratibus ad lucernas adhibetur.

RAPHANUS, ῥάφανος, ῥαφανίς, *Radicula*, *Radis*, *Rave*, *Rettich*: Semen quod Veteres βάννον appellaverunt, hodie evuluit: Radices fibrosæ pro varia varietate magnitudine, colore, figura, acrimonia differunt, proprio odore & sapore acri gaudent.

RAPHANUS. Corollam tetrapetalam regularem, calice tetraphyllo sustentatam, siliquam oblongam feminibus eminentibus distinctam habet: *Sativus* L. **BLACWELL** 81, filiquis glabris & bilocularibus distinguitur.

In China dicitur sponte crescere, numerosæ ejus varietates inter nos coluntur.

Vires Armoraciæ edit, sed debiliores, non male tanquam condimentum cibus adjicitur, sed flatulentum esse experientia evicit, succum intus datum in spissitudine mucosa egregium opem attulisse, observavit **SCHROECK**. Rubefaciendi ergo plantis pedum interdum applicatur.

* *Aqua* VAL. CORD.

* **RAPUNCULUS** Barb. *Raiponce*, *Rapunzel*: hoc nomine veniunt radices digito minimo angustiores, albidæ, sapore dulci instructæ.

Variarum plantarum genus hoc nomine culinas solet ingredi, earum nulla inter nos colitur, sed nostrates hoc nomine recipiunt radices *PHYTEUMATIS* corolla quinquefida recurva; calice quinquefido sustentata, isanthera, monogyna & capsula multiloculari instructi, *Orbicularis* L. capitulo rotundo & foliis ferratis gaudentis, & *Spicati* L. quod capitulo oblongo distinguitur: Europæ temperatæ civium: nec non *ÆNOTHERÆ* corolla tetrapetala calice quadrifido sustentata, diplosanthera, fructu tetragono & quadriloculari gaudentis: *Biennis* L. foliis ovato lanceolatis, dentatis, glabris, caule tuberculato præditæ, superiori Seculo ex Virginia allatæ, nunc per Europam, præter septentrionalem, spontaneæ.

SCORZONERA Barb. *Scorzonere*, *Scorzoneren*. Culinas æque ac officinas ingrediuntur Radices quæ longæ sunt, fibrosæ, pollicaris ut plurimum crassitie, cuticula nigra obductæ, sub qua substantia alba, proprio sapore dulci instructa, & quæ diffracta lac fundit, continetur: hæ radices, ablata inde cuticula, exsiccatæ in officinis asservantur, extus rufæ, intus albæ, fere insipidæ.

SCORZONERA. Flores compositos ligulatos, calice imbricato & receptaculo nudo sustentatos, semina pappo sessili coronata habet: *Hispanica* L. caule ramoso, foliis amplexicaulibus & ferratis distinguitur.

Hispaniæ, Siberiæ & Corsicæ civis, medio Seculi XVI. in usum recipi cœpit; primum a JOHANNE ODORICO MELCHIORIO memorata, inter nos copiose colitur; radices primo aut altero a satione anno in usus cibarios recipiuntur, trimæ vel quadrimæ ad medicatos.

Extractum tam aquosum quam spirituosum dulce est, prius radice dimidiam, alterum tertiam partem æquat. CARTHEUSER & LEWIS.

Ad usus medicatos primum recepta radix, demum superiore seculo ad culinarios assumpta fuit, tenera, saponacea, dulcis, omnino egregium cibum esse apparet, apud debiles flatum excitare observatur, ad morsus serpentum commendata, inde quoque denominata, contra morbos malignos, a veneno quippe oriri creditos, diu usurpabatur, sed experientia medicamentum falsa theoria nixum, nunquam confirmavit; resolvendi ergo ad spissos humores attenuandos facit omnino, viscera abdominalia inde referari, PAULI confirmat.

Succum ad abstergendas corneæ maculas solent adhibere.

Aqua destill. SCHROED. plane iners. * *Extractum* efficax omnino. * *Conditum* SCHROED.

SISARUM nequaquam σίσαρρον vel Siser Veterum, *Chervi*, *Zuckerwurzeln* inde recipiuntur ad usus culi-

arios Radices tuberosæ, quæ oblongæ sunt, teretes, circulis distinctæ, quarum plures capitulis cohærent, includunt sub cuticula flavescente carnem albißimam, spongiosam, admodum dulcem, cui aliquid aromatici ad Petroselinum accedentis commixtum est.

Sium. Corolla umbellifera gaudet, involucre utroque sustentata, & seminibus ovatis convexo planis, striatis: *Sisarum* L. foliis floralibus ternis distinguitur. Patria ignoratur, apud nos in hortis, sed minus frequenter quam alia olera, colitur.

Radices tenerissimæ vix coctionem admittunt quin dissolvantur: Saccharum inde paravit Illustr. MARGRAFF; aquam coctione levi flavedine tingunt, protracta coctione aroma perdunt, evidenter salino sapore linguam feriunt, Extracti aquosi $\frac{1}{4}$ largiuntur.

Radices teneræ & dulces omnino tanquam egregius cibus commendandæ sunt, cum etiam istas aroma quod habent, primis viis valde acceptas reddat.

SPINACHIA Barbar. *Epinars*, *Binetsch*, nostratibus *grün Kraut*. Folia inde recipimus, quæ ex ovatis rotunda sunt, ad basin hastata, appendicibus rotundis, utrinque viridia, sapore levissimo instructa.

SPINACIA planta relativa diphyta, mares quinquefidi, isandri, feminæ quadrifidæ, isogynæ; semen unicum nudum: *Oleracea* L. fructibus sessilibus agnoscitur.

Planta annua, quæ autumnio sata, per hyemem viget, ex Hispania in nostros hortos venit, primi Arabes ejus mentionem fecerunt.

Folia Spinachiae aquam, cum qua coquuntur, non tingunt, eandem autem protracta coctione dulciusculam reddunt, edunt $\frac{1}{4}$ Extracti aquosi adeo salini ut & crystalli in ipso possint distingui.

Cum huic oleri, dum illud ad usus cibarios præparant, multum semper butyri soleant adicere, hinc primæ viæ apud non paucos inde debilitantur, alvus

solvitur, interdum quoque nausea excitatur, ergo minus bene olim illis quibus debilis ventriculus est, laudabatur.

TRAGOPOGON, *τραγοπώγων*, *Sersifi*, *Salsifi*, *Herbwurzlen*, *Artifisen*. Radices exhibet fibrosas, Scorzonerae figura, magnitudine, crassitie similes, sub cuticula flava albam carnem includentes, lacteum succum fundentes, Scorzonera magis, Sisaro minus dulces.

TRAGOPOGON. Flores compositos, calice simplici & receptaculo nudo sustentatos habet, atque semina pappo stipitato coronata: *Porrifolium* L. calice corolla longiore & foliis integris, strictis, glabris distinguitur.

In Europa Meridionali & Anglia sponte crescit, apud nos in hortis colitur, radix plantae, quae floruit, lignosa est.

Radix vetustioribus abhinc temporibus mensis apponitur, cum Scorzonera viribus conveniens, quae tamen magis flatulenta observata est.

TARAXACUM Barb. *Dens Leonis* Barb. *Pissenlit*, *Pfaffenröhrlein*, *Seichblumen*: interdum in usus cibarios recipiuntur folia tenella, primo vere erumpentia, oblonga, pallidius viridia, majoribus dentibus dissecta, leviter amara, lac fundentia: ad usus medicatos autem adhibent scapos teneros, lacte leviter amaro turgentes: Nostrates in officinis asservare jubent * Radices, quae exsiccatæ sub cortice nigricante medullam albam & dulcem includunt; recentes lac amaricans largiuntur.

LEONTODON. Flores compositos ligulatos habet, calyce ex duplici serie squammarum constante & receptaculo nudo sustentatos, semina pappo stipitato coronata: *Taraxacum* L. BLACWELL I. calyce inferne reflexo distinguitur.

Vulgaris per Europam planta.

Folia sicca $\frac{1}{8}$ circa resinæ viridis, & quæ non ingrata acrimonia linguam ferit, $\frac{1}{5}$ Extracti Gummosi, nec non falem vere nitrosum largiuntur. DELIUS.

Classe & sapore a Cichorio haud distat, ad quod etiam a Veteribus relatum fuisse videtur, hinc ejusdem quoque vires jure inde expectare licet; ejus succum ad icterum laudat VAN SWIETEN, sanguinem viscidum inde attenuari, vidit DELIUS, ejus vires ad referenda viscera abdominalia patent ex observationibus BONAF. apud Illustrem RICHARD & Lipsiensem apud Cl. BOEHMER.

§. 15.

III. Fructus HORÆI, *Obst.*

Denominantur ab anni tempore, quo in suo vigore ultra citraque consistunt, æstate nimirum, quam Græci *ὥρην* dixerunt; pertinent huc omnes fructus, qui substantia succulenta gaudent & in usus cibarios recipiuntur, eosdem non male sub Romanorum *Pomi* denominatione comprehendunt. Recentiores hos fructus distinguunt in *Poma*, quæ pulpam consistentem, & in *Baccas*, quæ diffluentem vehunt. Pro scopo qui huc facit, eos ratione saporis distinguimus in acidos, dulces, adstringentes & amaros.

§. 16.

Hos fructus ab HIPPOCRATE jam minus laudatos. GALENUS perniciosos pronuntiat, factum est inde, ut per omnia Secula nostro superiora, nonnisi cum metu & varia ratione præparati, ab illis qui suæ sanitati prospicere voluerunt, serint assumti. Sed ratio æque ac experientia evincunt, crassissimum vel hic quoque errorem errasse Scholam; principia enim nostrorum fructuum verum saponem constituere probatum dedit BOERHAAVE; & eosdem saponum effectus edere evici in *Inst. Chæmiæ*, incredibili vi solvente

omnia fundere, testatur VAN SWIETEN, jure itaque effectus solventes & abstergentes inde expectamus, & cum eodem eximio Auctore adoramus creatorem, qui eos jussit abundare eo tempore, dum molesto calore aestuant sub aestivo sole homines, & disponitur sanguis ad atrabiliariam, nec non inflammatoriam cacochymiam, durant in autumnum usque, ut illorum usu solvi possit, & blanda vi alvum laxante expelli melancholica saburra, aestatis tempore collecta; nec inde dysenteriam excitari, ut vulgo creditur, evicit inter multos alios Illustris PRINGLE; tam eorum dulcedine, quam exemplis primævorum hominum & plurium calidarum regionum incolarum, vires nutrientes possidere liquet, acido quoque, quod pluribus eorum inest, & egregie sitim sedant & putredini resistunt, hinc eximie conducunt in morbis a putrido oriundis, iidem autem cum larga aeris quantitate scateant, hinc flatus inde gigni, non raro est observatum, cum porro eorum succus in fermentationem pronus sit, hinc largius debiliori ventriculo, si ingeruntur, mala varia & gravia solent excitare: Evitantur hæ noxæ, si modice assumuntur, & si pro debilibus ex aqua coquuntur: vinum, dum ipsis superbibitur, efficit, ut citius iter per canalem intestinalem absolvant. Saccharo si condiuntur, eorum vires solventes & nutrientes etiam intenduntur, Spiritu Vini omni virtute orbantur. Optime ingeruntur ventriculo vacuo, qui integras suas vires in cos exercere, aerem inde solutum valide expellere, ipsos, antequam fermentent, ex canali intestinali propellere valeat.

a. ACIDI.

BERBERIS Barbar. *Epine Vinette, Saurauch.* Inde radices & baccas recipimus.

* Radices fibrosæ sunt ad insignem magnitudinem & crassitiem perveniunt, sub cortice rugoso & fusco luteæ sunt & insigniter amaræ.

Baccæ cylindraceæ sub cute transparente succum vehunt læte rubrum, acido sapore instructum & semina includunt oblonga, sapore adstringente instructa, exsiccatione nigrescunt.

BERBERIS. Corollam habet hexapetalam, calyce hexaphyllo irregulari sustentatam, isantheram, baccam umbilicatam, oligopyrenam. *Vulgaris* L. BLACWELL 165 floribus racemosis distinguitur.

Crescit in omni Europa, Oriente quoque & America.

Autumno baccæ maturantur, tunc demum omnem gratiam habent, quando pruinam fuerunt expertæ.

Aqua cum radicibus cocta flava & intense amara evadit, extracti aquosi lutei, amari, salini $\frac{1}{4}$ inde extrahit, Spiritus Vini inde etiam flavescit & amarus evadit, ejus ope $\frac{1}{24}$ resinæ nigricantis & amaræ obtinetur.

Baccas primi Arabes in usum traxerunt, ob virtutem saponaceam, indolem acidam & sitim sedantem multum refrigerant, commendantur cum successu ad morbos inflammatorios & biliosos; ALPINUS eas Ægyptiis multo in usu esse ad febres ardentes & pestilentes testatur, ipse febre pestilentiali cum diarrhœa biliosa inde curatus, id quod idem etiam in se ipso expertus est PAULI.

Alvum a radicibus duci amicus CLUSII expertus est & confirmatur a VAN SWIETEN, apud Cel. CRANZ, easdem egregie contra Icterus facere RAJUS observavit; rarissime hodie præscribuntur.

Conditum VAL. CORD. * *Rob* VAL. CORD. huic suavius *Gelatum* solet substitui. *Syrupus* SCHROED. *Tabula* SCHROED.

CERASI, *κέρασι*, *Cerises*, *Kirschen*. Sunt fructus varia figura rotunda instructi, vario colore, rubro maxime, præditi, sapore gaudent plus minus acido & includunt officulum rotundum, in quo nucleus albus pellicula fusca cinctus, amaricans & rotundus hæret.

PRUNUS. Corollam pentapetalam regularem habet, calice quinquefido sustentatam, polyantheram, monogynam, baccam monopyrenam: *Cerasus* L. BLACWELL 449 floribus aggregatis & pedunculatis distinguitur, hanc arborem ultimo ante Christum natum Seculo ex Cerasunte Ponti oppido Romam delatam fuisse testatur, PLINIUS. Varietates aliquot sylvestres copiose occurrunt, plures in hortis coluntur.

Præstant Cerasa acida abunde quæ de fructibus horæis in universum monui, VAN SWIETEN viginti & ultra libris quotide comestis, gravissimas manias vidit solutas, decocto exsiccatorum plures melancholicos convaluisse testatur FERNELIUS, Idem non raro iis, qui febribus acutis afficiuntur, nostrates propinant; ad eundem quoque scopum saccharo condita exhibentur.

Syrupus SCHROED. ut majorem gratiam accipiat, ex Cerasis cum nucleis contusis parandus. *Conditum* Wurtemberg.

CITREUM MALUM, *Medicum*, μήλον μηδικόν, περισκόν, κηδρόμελον, κίτριον, λευκόνιον, *Citron*, *Limon*. Fructus varia magnitudine præditus, figura ut plurimum ovata instructus, creberrime superne in papillam eductus, inferne calice residuo notatus; sub cortice per maturitatem flavo, fragrante, proprio odore & aromatico sapore instructo, substantiam albam spongioso tenacem minus sapidam & odorem vehit, sub hac, cui varia crassities est, reperitur pulpa in novem ut plurimum loculos distincta, succo flavo odorato & qui frequenter acidus est, interdum dulcis, interdum etiam austerus repleta. *Semina oblonga, inferne angustata, ad latera compressa, leviter flavescentia, parum odorata, amara, condit.

CITRUS. Corollam habet pentapetalam regularem, polyantheram, polyadelpham, monogynam, pomum

novem loculare, polypyrenum: *Medica* L. BLACWELL 361 petiolis linearibus distinguitur.

Arbor Orienti indigena, jam PLINII temporibus in Italia culta fuit, a Lusitanis in Americam translata est, hodie in Gallia Meridionali, Infulis Stœchadibus ad Lacum Benacum & in territorio Genuensi maxime colitur; inter nos cultæ fructus vix cedunt iis, qui ex regionibus meridionalibus adducuntur. Varietas *Bergamotte* dicta ob olei fragrantiam, multum laudatur. Ad usum internum Citra, primo a C. N. Seculo recepta fuisse, ex ATHENÆO patet. Centum poma unicam unciam olei odorati largiuntur. FERRARIUS.

Cortices, qui etiam *Flavedo* dici solent, non modo gratiæ ergo vario ciborum generi adjiciuntur, sed etiam refocillandi scopo, nec non ad roborandas primas vias, in usum trahuntur; ad priorem finem recentes præferendi, ad alterum qui exsiccati prostant tenues, substantia spongiosa privati, plicati, grata amaritie instructi. Pulpa, quæ etiam *Caro* dicitur, omnem suam virtutem a succo habet, qui, cum multum saponaceus sit, humores attenuat, obstructions referat, digestionem juvat, evidenti præterea qua gaudet aciditate, appetitum stimulat, sitim extinguit, æstum sanguinis temperat, putredinem arcet, princeps ad febres inflammatorias & malignas remedium, notante FRANCO, nec non ad scorbutum, observante RIVERIO & testibus passim *Itinerariis*, ad varium quoque vomitus genus, annotantibus PISONE, PAULI &c. facit, ejus usu nephritidem calculosam curatam, testantur *Berliner Sammlungen*, contra venena facere jam Veteres annotarunt, WEPFER & LOSS confirmant & ex notâ virtute acidorum vegetabilium in venena narcotica liquet; externe cosmetico scopo ad abstergendas cutis sordes adhibetur.

Seminum, quæ ad vermes & morbos viscerum abdominalium commendabant, usus evuluit, & in

locum Florum, Aurantiorum flores adhibentur. Po-
ma integra cibis condimenti loco adjiciuntur, gratum
inde & fanis & qualicunque febre correptis surgit
potulenti genus, si, præeunte MYNSICHT, eorum tria
in taleolos secta cum sex libris Aquæ ad remanentiam
librorum quatuor coquuntur, & decoctum colatum
tribus uncis sacchari edulcoratur.

Vinum cum corticibus infusum & saccharo edul-
coratum olim inter nos multum appetebatur.

Aqua a Corticibus abstracta SCHROED. aromatica,
* eadem a *Bergamotte* destillata etiam prostat; *Oleum*
odoratum & destillatione & expressione ex corticibus
paratum, hoc illo majorem evidenter gratiam habet,
& ex Italia sub nomine *Quinta Essentie* adducitur,
prostat etiam ex *Bergamotte* elicatum. *Elæo saccharum*
optime paratur saccharum pomis recentibus affrican-
do. *Conditum Corticum* nec Arabibus ignoratum, sic-
cum *Citronade* dictum, ex Italia ad nos advehitur, liqui-
dum VAL. CORD. *Syrupus Corticum* MESUE, eum Parisini
addito Elæo saccharo gratiorem reddunt, Wurtem-
bergenses ad morem Arabum granis Chermes tingunt.
* *Spiritus* Wurtemberg. est claretum Stomachicum gra-
tum. * *Electuarium de Citro* MESUE Parisini parum
mutatum receperunt & sub forma Morsulorum asser-
vant, inconcinna compositio, quæ resinosa purgan-
tia recipit & ad drachmas sex pro dosi præscribitur.
* *Conserva ex Pulpa* PH. AUGUST. *Rotule ex Succo*
Nostrat. & adhuc gratiores ex *Succo* & *Elæo saccharo*
proxime ad *Morsul. de Citro* SCHROED. accedunt.
Syrupus Acetositis Citri MESUE & hunc suavitate su-
perans *Syrupus Citri e toto* Wurtemberg. ab illo
non differt * *Syrupus Limonium* VAL. CORD.

MALUM, Pomum, μήλον, Pomme, Apfel. Græca
& latina vox interdum pro omni fructu sumitur, pro-
prie autem denotat fructum varia superficie, varia
magnitudine, vario odore instructum, utrinque exca-

vatum, sub cuticula varii coloris, pulpam varie tinctam proprio sapore, qui autem varios quoque modos assumere solet, includit, ipsi innidulantur semina ex angusto fine obtuse & latius terminata, convexo-plana, quæ sub cuticula nigricante medullam albam & dulcem continent.

PTRUS. Corolla pentapetala regulari, calice quinquefido sustentata, polyanthera, pentagyna, pomonudo, quinque loculari gaudet: *Malus* L. BLACWELL 141. pomis basi concavis & foliis ferratis distinguitur.

Arbor Orbi temperato propria, quæ in regionibus calidioribus non bene vegetat, in frigidioribus autem fructus non maturat. Hujus loci sunt varietates, quæ vinoso sapore gaudere dicuntur, eæ autumno solent maturescere, per tempus asservatæ demum summam gratiam acquirunt.

Malis multum aëris fixi inesse, docet unanimis Medicorum ab HIPPOCRATE ad nostra usque tempora consensus, nec dubium, flatulentiae vel idiosyncrasiae attribuendos esse malos effectus, quos inde natos HOFFMANN, PAULI, J. BAUHINUS &c. observarunt; evicit sane experientia, quod mala bene maturareliquorum fructuum horæorum virtutes omnino exferant. Ob fragrantiam qua pollent, analepticas quoque vires edunt.

Ex succo malorum, sylvestrium maxime, & earum varietatum, quæ proxime ad ea accedunt, fit Vini genus *ὑδρόμυλον*, *Pomatium*, *Cidre*, cujus parandirationem GEOFFROI, *Journal Oeconomique*, Ill. DU HAMEL &c. tradunt, illud si bene paratum fuerit, ad septem & ultra annos potest asservari, Vini effectus, infra dicendos, edit, acidulum & pauciore Alchhole foetum æstare maxime bibitur, optimum in Normannia paratur, minus bene defæcatum, aut nimis recens colicam Pictonum gignit. *Gelatum* SCHROED. suave multum.

* *Syrupus* MESUE. * *Compositus Sapor Regis*, ejus uncix uni duo circiter scrupuli foliorum Sennæ respondent; *Helleboratus* Parisin. *Unguetum Pomatum* PH. HAG. correctum Parisini habent, ad cosmeticos maxime usus adhibetur. *Ungentum Pomatum Rubrum*, Paris. ad fissuras labiorum conducit.

RIBES Arab. *Grossula* Barbar. *Johannis-Beeren*; *Groseilles* sunt baccæ rotundæ pisis majores, sive rubræ sive albæ, umbilico notatæ, sapore acido proprio instructæ: illæ quæ nigræ sunt *Chassis*, saporem minus acidum, & nauseosum cimicum odorem habent.

RIBES. Corollam pentapetalam regularem habet, calice quinquefido sustentatam, isantheram, monogynam, baccam unilocularem, polypyrenam: *Rubrum* L. BLACWELL 285 racemis glabris & pendulis distinguitur. Crescit in omni Europa, & copiose in hortis colitur, varietas alba Seculo XVI. innotuit: *Nigrum* L. BLACWELL l. c. pedunculos villosos habet, occurrit ubique, Europa maxime septentrionali excepta.

Prioris speciei baccæ ad vires succi Citri accedunt, Ischiaticum inde refocillatum allegat WOLFF, earum pelliculæ difficiliter digeruntur, hinc varia mala inde surrexisse observatum est, testibus HANNEMANN & GRUBEL; Ribesia nigra primum a SCHWENCKFELD ad morbos tentata, ob vim diureticam solent laudari.

Conditum VAL. CORD. *Rob* VAL. CORD. quod aqua dilutum in morbis acutis egregium medicamentum esse, propriis experimentis confirmat Ill. HALLER; in angina salutare vidit Cl. VNTZER. * *Syrupus* PH. AUGUST.

β. DULCES.

ANANAS Barb. Est receptaculum variæ magnitudinis, ovatum, sub cuticula solidiore quæ fructus

tegit, flava & multum fragrante, includit pulpam citrinam, septs tenacibus distinctam, gratissimo sapore, dulci & vinoso instructam.

BROMELIA. Corollam trifidam habet, simili calice sustentatam, diplosanthera, monogyna, pomo polypyreno gaudet: *Ananas* L. BLACWELL 567 & 568 receptaculo simplici distinguitur.

Americæ Meridionalis civis, in Madagascar quoque occurrit, apud nos in hortis colitur.

Multum negotii cum facessat ejus cultura, magnatum modo mensis solet apponi, fragrantia suamotum spirituum refocillat, succo saponaceo humores attenuat, digestionem hinc promovet, urinam quoque pellere dicitur. In taleolas dissectam a febricitantibus ore detineri, refrigerandi & sitim sedandi ergo, annotat HERNANDEZ.

ARMENIACA MALA, μήλα Αρμενιανά, *Abricots*, *Apricosen*, *Möllelin*. Nostr. sunt fructus variæ magnitudinis qui figuram rotundam habent, sulco longitudinali in uno latere notati, sub cuticula pellucida pulpam solidiusculam, flavam, fragrantem, sapore proprio dulci instructam foveant, hæc includit officulum læve, rotundum, inferne compressum, quod nucem globosam, sub flavicante cuticula medullam suavem, amaricantem sistentem, vehit.

Prunus Armeniaca L. BLACWELL 281 floribus sessilibus & foliis subcordatis in acumen productis distinguitur.

Plures ejus varietates horti nostri colunt.

Ob dulcedinem, qua pollent, nutrientes vires edunt, Persicis a GALENO præferuntur, quia solidiora sunt, nec ita facile corrumpuntur, neutrum experientia circa nostratia confirmat.

* Nuclei effectus saponaceorum, oleosorum & amarorum edunt.

AURANTIA Barb. ἡράντζια Græc. Rec, *Oranges*,

Pomerantzen. Fructus ut plurimum rotundi sunt, illi qui dulces sunt superficie lævi, per maturitatem crocea, umbilico non multum eminente, pulpa sive flavicante sive rubra gaudent, sapore vinoso, dulci, gratissimo prædita, cortex sive insipidus sive levissime modo amarus est.

Flores a Napha denominantur, albi sunt, carnosissimi, odorem spirant gratissimum, saporem habent amaricantem, exsiccati multum de sua gratia perdunt & flavescent.

Folia sunt ex ovatis oblonga, firma, læte viridia, sapore gaudent aromatico, amaro, odor eorum est fragrans.

Citrus Aurantium L. BLACWELL 349 pedunculo cordiformi distinguitur.

Arbor a Veteribus communi cum Citro nomine comprehensa, Seculo XIII. circiter distingui cœpit, iisdem cum Citro locis crescit & colitur, frigoris minus patiens.

Aurantia dulcia ut plurimum desumuntur ex arbore Chinæ indigena, unde primum Olyssiponem traducta sunt, hinc *Aranza de Sina* dicuntur.

Folia destillatione cum aqua oleum odoratum fundunt; Florum libra una vix grana tria olei flavi, odoratissimi exhibet. FERRARIUS.

Folia quidem passim ab Auctoribus laudabantur, sed Illustris DE HAEN demum ipsis magnam famam conciliavit, dum exempla adducit de convulsionibus quæ eorum decocto aquoso æque ac ipsis in pulverem reductis, sublatae fuerunt, quibus etiam observationes Cl. HANNES, LOCHER & STOERCK accedunt; Cel. TISSOT non magnos inde effectus vidit.

Flores, ob fragrantiam, qua pollent, motum spirituum intendunt & in illis casibus, ubi analeptica indicantur, locum habent, id quod autem præcipue de recentibus valet, ope sacchari in confectionem siccam

cam redacti, non male pro mensis secundis apponuntur.

Pulpa, cum illa pomorum Citri, ratione virtutis solventis convenit, eidem ob maiorem gratiam, & ubi humores etiam demulcendi sunt, præfertur; in affectibus pectoris, febribus biliosis & inflammatoriis cum successu propinatur; scorbuticis quoque solet laudari: integrum pomum cum cortice ante paroxysmi accessum comestum, tertianas per sæpe curasse RAJUS notat.

Aqua florum, illam vernacula Italica *Nanfa* qua voce aquam fragrantem denotant, inter primos RENODÆUS *Aquam Naphæ* appellavit; cadaveris Comitis cujusdam, qui ante mortem per plures dies hac aqua usus fuit, omnia viscera & omnes ventres eandem redoluisse, expertus est HEISTER; præcipuus ejus inter nos usus est, ut medicamentis gratia concilietur. * *Oleum* ex floribus destillatum colorem rubrum habet & *Neroli* dicitur, illud cum sit valde pretiosum, hinc ei vulgo oleum Behen cum floribus digestum, & inde eorum odore imbutum, solent substituere, optimum Grassæ & in territorio Nicæensi paratur. * *Syrupus Florum* Paris. * *Conserva Florum* SCHROED. * *Spiritus florum per ferment.* Paris. *Tinctura florum* Paris. *Unguentum sive Pomatum florum.* Paris.

CERASA dulcia, ab acidis sapore maxime differunt, varia illis est magnitudo, color niger, ruber, albidus, consistentia plus minusve solida. Plurimas varietates habet, quæ desumuntur ex varietate sylvestri, *Cerasus major ac sylvestris*, fructu subdulci nigro colore inficiente dicta, parva sunt, nigra, dulcissima *Merises*, nostratibus *Ruprechtsauer Kirschen*, *Actiana* PLINII creduntur esse: illa quæ magna & lateribus compressa sunt *Bigarottes*, *Herzkirschen* dicuntur, *Duracina* PLIN. & hujus denuo multas varietates nostri horticolunt.

Cerafa dulcia ratione virium fatis prope ad mala armeniaca accedunt, non video cur GALENUS ea digestu difficilia dixerit. Nigra vetus fabula, quæ autem vix Seculo XVI. antiquior est, morbis nervinis mederi, tradit.

* Nuclei sunt oblongi, ventricosi, sub cuticula pallida includunt medullam albam, multum gratam.

* GUMMI flavescens est, pellucidum, insipidum, inodorum, sordes si habet, solutione in aqua, colatione & inspissatione depuratur.

Succus ceraforum nigrorum cum nucleis contusorum cui saccharum adjicitur, si vino commiscetur *Vinum Ceraforum* surgit, quod Nostrates magni faciunt, qui quoque multum delectantur Clareto *Ratafia* dicto, quod ex succi quatuor partibus, cum una Spiritus Vini mixtis, & saccharo edulcoratis paratur.

Aqua VAL. CORD. omnem gratiam a nucleis habet. *Spiritus per fermentationem SCHROED.* copiose a monticolis nostratibus paratur, & post largiora prandia, ut digestionem promoveat bibitur, a non paucis omnibus reliquis claretis anteponitur.

Nuclei cum Armeniacis viribus conveniunt, laudantur maxime ob virtutem diureticam.

Gummi pro acrimonia demulcenda exhibetur, & iis maxime commendatur, qui difficultate urinæ laborant, rarius in usum trahitur, ab Illustr. LINNÆO nutriendi scopo commendatur.

* CITRULLI Barb. *Anguria Barb. Melons d'eau, Wassermelonen.* Sunt fructus prægrandes, ita ut HASSELQUIST in Ægypto viderit, quorum diameter longitudinalis tres pedes & transversalis duos æquavit, glabri, virides, qui sub cortice teneriore, pulpa rubram multo succo saccharina dulcedine instructo gaudentem, Cucurbitas redolentem includunt; in pulpa nidulantur semina majora ex ovatis oblonga, utrinque compressa, quæ sub cortice nigro, ad basin mar-

ginato foveat medullam albam, inferne acutissime terminatam.

Cucurbita. Planta relativa, monophyta: Corolla quinquefida, simili calice aucta, nectario ornata mares anthera unica instruuntur, tribus filamentis sustentata, feminæ stigmatē trifido, & pomum triloculare efformant. *Citrullus* L. foliis multifidis distinguitur.

Asiæ civis in Europæ hortis colitur, rarius inter nos.

Evidenter nutritii fructus, ita ut vulgus Ægypti, per omne id tempus quo vigent, teste HASSELQUIST vix alio nutrimento utatur, succo, quo scatent, saponaceo humores solvunt, attenuant & contra alcalescentiam defendunt, hinc æstate sanis multum proficui, in morbis calidis quoque multum laudantur; ad noxas ab assumpto opio conferre RUMPH expertus est, Cl. KALM autem quod fortiter urinam moveant: cum insigniter refrigerent & facile fermentent, hinc cum prudentia debent in usum trahi. Optime mensis secundis apponuntur.

Semina cortice privata, unguinosorum & saponaceorum effectus edunt, humores demulcendo & solida relaxando æstum sanguinis imminuunt, refrigerantes vires exerunt, unum ex quatuor feminibus frigidis majoribus constituunt, per morem receptum vix non semper reliquis tribus adjecta in usum trahuntur, & quidem sive sub forma Emulsionis, sive quod eis contusis repleatur venter pulli gallinacei exenterati, qui dein cum libris tribus aquæ ad remanentiam librarum duarum coquitur, & sub nomine *Eau de Poulet* exhibetur.

* *Aqua Citrullorum* Paris. iners. * *Oleum S. quatuor frigidorum* VERNY.

CUCUMIS, *Cucumber*, *κλινός*, *Concombre*, *Cucumber*. Est fructus oblongus, variis tuberculis obsessus, non raro incurvus, utrinque obtusus, per maturitatem,

pro varia varietate sive flavescent sive albescens, pul-
pam albam multo succo scatentem, proprio odore &
sapore leviter dulci instructam includens; in pulpa
hærent copiosa semina parva, oblonga, utrimque
compressa, ad unum extremum levissime emarginata,
ad alterum, apicem acutissimum & exiguum emittentia
& quæ sub cortice duriusculo, flavescente, medullam
albam & dulcem continent.

CUCUMIS. Planta relativa diphyta, Corolla quin-
quefida simili calice sustentata, maribus anthera uni-
ca, tribus filamentis insidens, feminis monogynis
stigmata tria bipartita, pomum triloculare. *Sativus* L.
BLACWELL 4 foliis angulatis & angulis acutis distin-
guitur.

Ejus varietates in nostris hortis coluntur, fructus
per omnem æstatem obtinent.

Cucumim pinguefacere HIPPOCRATES tradit, id
quod de fructu, quem nostra ætate nondum maturum
assumunt, vix auderem promittere, vires quas de
Citrullo dixi, etiam a Cucumere non male expecta-
mus, ut eorum in fermentationem nisus, & quæ inde
oriri possent mala, minuatur, portionem succi inde
exprimere, eosdem quoque aromatibus condire solent,
antequam in usum trahantur: refrigerandi, abstergen-
di, urinam movendi ergo ab HIPPOCRATE laudantur.
Pulpam jusculis incoctam cum successe febricitantibus
dari, monet RAJUS; lepram Cucumeribus sanatam
vidit HEURNIUS; in variis mente captis eosdem utilis-
simos expertus est HOFFMANN; Succo Cucumerum
ad duas uncias bis de die exhibito, tabidos & hec-
ticos curatos vidit SCHULZ.

Fructus tenellos sale & aceto conditos, *Cornichons*,
cum carne comedere solent, hoc vis, vix non omnis,
a condimentis pendet, cavendum ne tales assumantur,
qui, ut læte virides sint, ære inquinati fuerunt. Semina
cum reliquis frigidis majoribus usurpantur.

Aqua destill. Paris. iners.

CUCURBITA, κολοκύθη, *Courge*, *Kürbis*, *Calabasse* Indis & Hispanis. Est fructus variæ magnitudinis & figuræ, cortice instructus, qui ut plurimum per maturitatem flavescit & totus siccus evadit, sive lævi sive tuberculis obfesso, pulpa autem magis quam in congeneribus sicca, ut plurimum insipida, includente femina majora, utrimque plana, medullam albam vehentia; illa ex *Pepone* tota margine tumido cincta sunt, superne ovata, inferne quasi resecta, eorum nucleus cuticula viridi tegitur.

Cucurbita Pepo L. *Plebeia* PLIN. foliis asperis & pomis lævibus distinguitur.

Colitur in hortis & prægrandes fructus sistit.

Cucurbita Melopepo L. *Pepo* Veterum *Pfaffenhitzel* caulem erectum habet & poma depresso nodosa.

Inter nos in agris copiose colitur.

Pepones nostrates maxime ad faginandos porcos adhibent, Melopepones cum lacte a plebejis in cibum recipiuntur.

Cucurbitas parum nutrire GALENUS monet, refrigerantes & abstergentes inde effectus HIPPOCRATES pollicetur. Pulpa Cucurbitæ capiti imposita phreneticos curatos testantur BORELLUS & BARTOLETTUS.

* *Syrupus ex succo* MESUES, illum ex America sub nomine *Syrop de Calabasse* etiam adducere & phtificis multum commendare solent.

Semina inter quatuor frigida majora recipiuntur.

DACTYLI, φάινικες, φοινισάλατοι, *Dattes*, *Dattlen* sunt fructus qui ad Prunorum majorum magnitudinem accedunt, recentes καρώται, teste KÆMPFER, carnem habent pelluentem, mollem, rufescentem, dulcissimam, vinosam, exsiccati quales inter nos prostant, sunt *Tragemata* Veterum, figuram habent oblongam, superne pulvinati, umbilico cartilagineo notati, inferne parum angustati, rugosi, sub cuticula

tenerrima carnem includunt viscidam, ex rufo flavescientem, quam sequitur membrana ex multis lamellis constans, alba, in qua ossiculum hæret convexo planum, oblongum, albidum, in facie plana sulco longitudinali distinctum.

Rejiciuntur profundius sulcati, albidi, molliores æque ac aridi, flaccidi & qui concussi sonitum edunt.

PHOENIX. Palma relativa diphyta, corolla hexapetala irregularis, calice trifido sustentata, marium isanthera, feminarum monogyna. In Asia Occidentali, Africa & Americæ regno Mexicano sponte crescit, in Europa Meridionali & Occidentali colitur, sed nunquam fructus maturat.

Utilissima arbor cujus folia corbes, scopas, flabella, lignum egregiam materiem, liber funes, spatha masculina gratissimum & aphrodisiacum obsonium præbent, truncus vulneratus autem dulcissimum & suavissimum potulenti genus, ossicula fructuum recentium in pabulum camelis cedunt.

Dactyli inter nos prostantes ex Syria, Ægypto & Regno Tunetano adducuntur, in ipsa arbore sole exsiccati. Hispanicos & Salonenses rejiciendos esse GEOFFROI monet.

In Ægypto integras familias folis Dactylis vivere, & eosdem per omnem Turciam in cibum cedere testatur HASSELQUIST, eosdem in Persia olus & panem plebi præbere KÆMPFFER monet, hinc nutrientes ipsis vires esse, facile liquet; levis adstrictio cum pulpæ faponaceæ accedat, hinc non male mensis secundis apponuntur, ipsi demulcentes & relaxantes non male aliis hujus generis medicamentis adjiciuntur ut nimiam relaxationem moderentur. Aquam ex Dactylis HIPPOCRATES ad diarrhœam commendat.

* *Electuarium Diaphœnicon* MESUE Parisini mutatis dosibus receperunt, inconcinnum medicamentum.

FICUS, *σῦκον, σύκη, Figue, Feige*. Est substantia, quæ figura rotunda & turbinata variat, cuticula violacea vel alba includens concolorem pulpam dulcem, proprio odore & sapore instructam, per quam plura grana sparsa sunt, quæ & vulgus cum **PLINIO** *Granæ* appellat, Botanici flores & semina esse evincunt.

Ficus immatura *ἄλυνθος ἔριον*, *Grossus* dicitur; exsiccata *ἰχὰς Carica* colorem flavum habet, saporem dulcissimum, cuticulam arctissime cum pulpa cohærentem.

Caricarum triplex genus tabernæ asservant, unum est magnum flavum & rotundum, denominatur a *Smyrna*, alterum a *Genua* nomen habet, magnum, flavum & oblongum, tertium est *Massiliense* flavum, rotundum, dulcissimum & gratissimum, quod autem vix ultra unum annum potest asservari. Rejiciuntur sicciore, pulvere albo obfessæ, vermibus exæfæ, nigricantes & quarum sapor sive ad acidum sive ad austerum vergit.

Ficus. Receptaculum pulposum excludit, quod & masculinos & femininos flores continet, illi trifida corolla gaudent, isanthera, hi corollam habent quinquefidam, monogynam & semen nudum. *Carica* L. **BLACWELL** 125 foliis palmatis, & quod relativa monophyta sit distinguitur.

Vulgaris in Europa Occidentali & Meridionali arbor, nostras hyemes, nisi terra vel stramine defendatur, vix fert, plurimas dedit varietates. In Archipelago crescit species nonnisi flores mares vehens circa quam τὸν ἐρινασµὸν, *Caprifigationem* jam **THEOPHRASTO** memoratam, egregie a **TOURNEFORTIO**, **PONTEDERA** & Illustri **LINNÆO** descriptam, solent instituere, ficus hac ratione fœcundatæ, ne a larvis teredinum ficariarum destruantur, clibano exsiccari solent, sed inde eorum gratia & virtus multum imminuuntur.

Ficus dulces multum nutrire Veteres jam novērunt, hinc, PLINIO teste, eas athleticis exhibuerunt, hodieque præcipuum Archipelagi rusticorum alimentum constituere, TOURNEFORTIUS refert. Multum virtute abstergente & relaxante pollent, observante HIPPOCRATE, ad alvum strictram, morbos pectoris etiam & renum, quia demulcentes quoque vires habent, cum successu, præcipiente GALENO, adhibentur; notat Illustis LINNÆUS, "quod si quis ante prandium insignem caricarum copiam comederit, tamen consuetam fere ciborum quantitatem, sine ulla ventriculi molestia consumere queat"; Sed hoc ipsum de omnibus fructibus horræis valet; easdem ad minores usque vasorum ordines penetrare, sudoris foetor, quem frequentem earum usum excitare, post ATHENÆUM, SIMON PAULI quoque observavit, nobis persuadet; hinc non male ab AVICENNA ad exanthemata laudari videntur, num etiam inde GALENI effatum, a multis Medicis confirmatum, quod eis crebro utentes pediculis infestentur, id quod tamen jam ATHENÆUS refutavit, explicandum est? certe vis earum contra venena, post GALENUM & PLINIUM, ab Arabibus maxime commendata, inde erit deducenda.

Sed extus quoque cum successu resolvendi ergo adhibentur, affatæ imponuntur abscessibus, illis maxime qui ad gingivas hærent, aqua cum iis cocta ad morbos faucium, præeunte HIPPOCRATE, adhibetur, nec male suppositorii vice ano intruduntur.

FRAGA, *Fraises, Erdbeeren*. Nostri fructus ab illis Veterum diversi esse videntur.

Radices tenues sunt longæ, repentes, plurimas fibrillas capillares emittunt, sub cortice ex fusco rufescente substantiam magis albam includunt, sapore gaudent evidenter adstringente.

Folia ternata, ex ovatis oblonga sunt, ferrata, hirsuta, adstringentia.

Fructus sunt receptacula carnosâ sive oblonga sive rotunda, eorum tota superficies acinis efformatur, sive rubra sive alba, odore proprio vinoso, sapore simili nec non dulci gaudent.

FRAGARIA. Calice decemfido corollam pentapetalam, regularem sustentat, polyantheram, polygynam, fructus est receptaculum pulposum, copiosa semina in superficie gerens. *Vesica* L. BLACWELL 77 foliis ternatis distinguitur & quod flagellis repat. Vulgaris per omnem Europam planta; in nostris hortis varietate ejus varietates coluntur & quidem præcipue *le Fraiser*, *Fresant* DU CHESNE, *le Fraiser Ananas* EJUSD. & *le Fraiser ecarlate*. EJUSD.

Radices exhibent $\frac{3}{8}$ Extracti aquosi, fusci, multum salini, Fraga ipsa similis Extracti fusci, sapore amaricante, grate vinoso instructi $\frac{1}{6}$.

Radices cum aqua decoctæ eam rubro colore afficiunt, & hoc decoctum etiam fæces rubras reddere est observatum, celebrantur multum ad viscera aperienda, in ictero conducere a BARTHOLINO & S. PAULI annotatum fuit. Adstringendi quoque ergo in usum trahuntur.

Folia ad eosdem ac radices usus commendantur. NEBEL eorundem usum ad ulcera pedum iteratis observationibus præbavit.

Fraga ipsa, fructibus horræis hætenus recensitis, nequaquam viribus cedunt, ab HILDANO observatæ noxæ, quæ eorum abusum excipiebant, neutiquam ea suspecta reddunt; cum largius comesta evidenter suo odore urinam imbuant, notante GEOFFROI, hinc evidens fit eorum virtus ad vitia viarum urinarum jam a GESNERO perspecta & a LOBB confirmata; hæcticos inde curatos SCHULZ vidit, & phthisicum HOFFMANN. Furentissimos melancholicos & maniacos ad viginti libras quotidie per aliquot septimanas comestis VAN SWIETEN curatos allegat, fragis quotannis copiose comestis per plures annos a podagra immunis vixit Ill. LINNÆUS.

Mos non laudandus esse videtur, quo fraga sive vino & aromatibus, sive lacte condita assumere solent, prior ratio præcipuas eorum vires enervat, altera coagulo lactis ventriculum onerat.

* *Aqua Fragaria* VAL. CORD. iners. *Aqua Fragorum* VAL. CORD. licet odorem fragorum habeat, eorum tamen vires frustra inde expectantur. *Syrupus Fragorum* SCHROED. * *Spiritus Fragorum per ferment.* SCHROED.

GRANATUM, *Malum Punicum*, ῥοή, σίδα. Recipimus Flores βαλάντια, *Balaustia*, quos, si germen in ipsis jam intumuerit, κοτίνας dixerunt, pomi præterea pulpam, & qui ipsam ambit, Corticem, hic σίδη, unde Barbarorum *Psidium* ortum, nec non *Malicorium* dicitur.

Balaustia plena modo nostras officinas ingrediuntur, efformantur a petalis pluribus sanguineo colore fulgentibus, ovatis, inodoris, sapore leviter adstringente & amaricante instructis; calyce comprehensis solidiore, tenaci, magno, quinquefido, flavescente & purpura tincto, amaro & adstringente.

Fructus est rotundus, varia magnitudine præditus, umbilico quinquefido coronatus, includit sub cortice extus purpureo intus luteo, solido, rugoso, multum adstringente, pulpam liquidam, rubram, fragrantem, vinoso & dulci sapore præditam, septis carnosis distinctam, & cui semina κοκκῶνες innidulantur, propria membrana rubente *Cico* inclusa, oblonga, ventricosa, angulata, sub cortice duro medullam amaricantem includentia.

PUNICA. Corollam pentapetalam regularem habet, calice quinquefido sustentatam, polyantheram, monogynam, pomum calice coronatum, novemloculare, polypyrenum. *Granatus* L. BLACWELL 97 foliis lanceolatis distinguitur.

In Asia, Africa, Europa Meridionali & Occi-

dentali sponte provenit, nostras hyemes difficiliter fert.

Aqua & alcohol pallida a Balauftiis rubedine & sapore adstringente imbuuntur, extracta evidenter adstringunt, spirituofum præ aquoso parcius obtinetur, pallidius & magis adstringens: Cortex sui ponderis dimidium extracti aquosi largitur; alcohol vix aliquid inde recipit. LEWIS.

Balaustia adstringendi scopo ad omne genus fluxuum intus ad drachmam unam pro dosi exhibentur; externe roborandi ergo ad medicamenta gingivalia; nec non ad injectiones & epithemata adstringentia recipiuntur. *Malicorium* HIPPOCRATES puerperis exhibuit, valide adstringit, nonnisi caute ægrotis propinandum, mensium obstructions inde referatas observavit LANGELOTT. *Pulpa* reliquorum fructuum horræorum vires exequitur, cardialgiam inde curatam vidit HIPPOCRATES, id quod etiam FABRICIUS apud SIM. PAULI observavit, ille quoque eandem ad humores attenuandos commendat. Succo granatorum, diarrhœas & dysenterias curavit VAN SWIETEN. * *Semina* hæmorrhoidariis conducere BARTHOLINUS & LENTILIUS viderunt.

Syrupus MESUE egregium medicamentum roborans & æstum sedans. * *Vinum Granatorum* PALADIUS proxime ad Syrupum accedit.

JUJUBÆ Arabum, *Jujubes*, *Brustbeeren* exsiccatae quales apud nos prostant, ventricosæ sunt, cylindraceæ, utrinque pulvinatæ, sub cuticula sicca, præ laxitate rugosa, rubra, pulpam includunt, flavam, dulcem, fungosam, quæ condit officulum ventricosum, utrinque acutissimum, nucleum crassiusculum includens, qui sub cuticula rubra medullam albam continet.

RHAMNUS. Corollam quinquefidam habet regula-

rem, squammis auctam, isantheram, mono vel digynam, fructum baccam officulo biloculari gaudentem. *Zizyphus* L. BLACWELL 569 foliis ovato oblongis, aculeis geminatis, rectis distinguitur. In Italiam tempore AUGUSTI translata, hodie in omni Europa Meridionali copiosa est.

Recentes in Gallia Meridionali vulgarem populo cibum largiuntur, scopo medicato caricis vulgo solent adjici, cum autem pulpa parciore & minus suavi gaudeant, hinc prudentius omitterentur.

*-*Syrupus de Jujubis* MESUE mutatum Wurtembergenses recipiunt, adhuc magis a præscriptione MESUE Nostrates recedunt; demulcendi & relaxandi ergo ad morbos pectoris commendatur.

MALA DULCIA inertia licet a GALENO dicantur, tamen & vires omnibus fructibus horræis proprias habent, & præter effectus, quos ob fragrantiam edunt, egregiam opem ferunt ubi demulcendi scopo obtinet, laudantur maxime ad morbos pectoris, stricture laxandi, acre temperandi, mucum attenuandi scopo. Hunc in finem sive datur aqua cum eis cocta, sive ipsa comeduntur assata, sive ex aqua cocta & cum saccharo edulcorata, solent quoque umbilicum inde refecare, ejus in locum frustum sacchari Candi illis committere, & ita assare.

MELO, *Μηλοπέπων*, *Melon*, *Melone*. Est fructus variae magnitudinis interdum malo non major, interdum ad cucurbitarum volumen accedens, figura gaudet mox rotunda, mox oblonga, superficie viridi sive lævi, sive reticulo obducta, sive tuberculis notata, cortex etiam variam crassitiem habere solet, pulpa interdum viridis est, crebro rubra, creberrime flava, odore grato qui varios gradus habet, sapore dulci, leviter vinoso, cui interdum aliquid aromatici accedit, gaudet; includit semina minora, compressa, ex albo flavicantia, inferne marginata & angustata, quæ sub

cortice duriusculo medullam albam & dulcem fovent.

Cucumis Melo L. foliorum angulis & pomis rotundatis distinguitur.

Ex Oriente ad nos descendit, varietas cujus tota superficies in tubercula elevata est, & quæ carne duriuscula, cui evidenter aroma accedit, gaudet, ex Armenia in Europam delata est & cum primum Cantoloupæ in Italiæ Marchionatu Anconitano culta fuerit, inde quoque denominatur.

Ob vinosum & aromaticum quo gaudent principium cucurbitis & suaviores sunt & citius e ventriculo descendunt, hinc quoque a GALENO laudati. Perspirationem inde minui, diuresin autem augeri annotat SANCTORIUS; BORELLUS phtisicum Melonum esu curatum adducit. Immaturi tenelli in modum cucurbitarum conditi, harum quoque in modum dijudicandi sunt.

Semina quatuor frigidis majoribus adscribuntur.

Aqua Parif. iners.

MORA, *συνάμυρα*, *μύρα*, *Mæures*, *Maulbeeren*. Sunt fructus qui prunorum minorum magnitudinem habent, ex acinis rotundis conflati, succulenti, sapore dulci vinoso instructi, colore sanguineo præditi.

* *Radices* fibrosæ sunt, dulces potius quam amaræ, flavo colore præditæ.

MORUS. Planta relativa diphyta: mares amentacei tetrandri, feminæ corollam habent tetraphyllam, digynæ. *Nigra* L. BLACWELL 126 foliis cordatis & scabris distinguitur.

Europæ Meridionali indigena arbor, apud nos copiose colitur & optime nostras hyemes fert.

GALENUS radices contra lumbricum latum laudat. Fructus vires reliquorum horræorum habent, ego saltem nihil adstringentis in eis possum deprehendere. Laudantur quoque ab HIPPOCRATE.

Syrupus jam ante GALENUM usitatus, ad morbos oris & faucium maxime adhibetur. Rob NICOL. Syrupus optime substituitur.

PERSICA MALA, μήλα περσικά, *Pêches*, *Pfirsching*. Sunt poma variæ magnitudinis, superficie sive lanuginosa instructa sive glabra, hæc *Nucipersica* Barbaris, *Brugnons*, *Nectarines*, *nackete Pfirsching* dicuntur, colore varie rubro & flavo variant, odore fragrante gaudent, sapore plus minus vinoso, includunt officulum ventricosum, oblongum, fulcatum in quo nucleus hæret compressus, qui sub cuticula fusca, medullam grata amaritie linguam ferientem continet. Persica quorum pulpæ officulum fortius adhæret dicuntur Pavies.

Flores asservantur cum calycibus, roseo colore, proprio & suavi odore nec non sapore amaricante gaudent.

AMYGDALUS. Corollam pentapetalam calyce quinquefido sustentatam habet, polyantheram, monogynam, fructum drupam. *Persica* L. fructu pomo distinguitur.

Americæ & Asiæ indigenæ arboris aliquot varietates in agris & vinetis crescunt, plurimæ, magis exquisitæ, in hortis coluntur.

Saluberrimi fructus non paucis, nimis Veterum auctoritati tribuentibus suspecti sunt, quippe qui non raro quæ de Persia arbore venenata, hodie ignorata, dicebantur de nostris quoque fructibus metuebant; Decocto hordei intrita in obstructionibus & febribus biliosis solatio fuisse vidit VAN SWIETEN. Saccharo, Vino, coctione fictitias eorum noxas correcturi, laudandas qualitates imminuunt. Spiritu Vini condita hæc mala cum inde indurentur, minus bene mensis secundis apponuntur.

Nuclei demulcent, abstergentes quoque, cum amari sint, vires habent, laudantur illis qui renibus laborant.

Flores exsiccati aquæ cum qua infunduntur, suavem odorem, qui nucleos refert, affricant, saporem evidenter amarum, & cui aliquid acris junctum est, colorem flavum ad rubrum accedentem habent. Extracti aquosi fusci, amaricantis, parum salini $\frac{1}{3}$ circiter, exhibent.

Resolventes & catharticas vires edunt, majori dosi, aut hominibus delicatioribus dati, tormina & vomitum excitasse observatum est, non male quoque scopo anthelmintico exhibentur. Ad drachmas duas pro dosi sive cum sero lactis infunduntur, sive medicamentis eccoproticis adjiciuntur.

* *Oleum ex Nucleis expressum* SCHROEDER. Nescio cur specificè ad dolores capitis laudetur. * *Aqua destillata Florum Nostrat.* unice pro parando Syrupò asservatur. * *Conserva Florum Nostrat.* Syrupus *Florum Mesue* ratione a Nostratibus tradita præparatus & fragrans & multum efficax evadit; infantibus ad unciam dimidiam, adultis ad uncias duas cathartico scopo exhibetur.

PRUNA, *πρόμνα*, *κοκκομήλα*, *Prunes*, *Zwetschen*, *Pflaumen*. Sunt Fructus ab avellanæ usque ad majoris ovi magnitudinem variantes, vario quoque colore tincti, sive oblongi sive rotundi, sapore dulci, qui interdum aquosus, interdum acidulus est, præditi, includunt ossiculum ventricosum sive rotundum sive oblongum, in quo nucleus dulcis hæret, cui paucissima amarities est.

Prunus Domestica L. pedunculis subfolitariis, foliis lanceolato-ovatis & ramis inermibus distinguitur.

Ex arbore Europæ Australi indigena, varietates copiosissimæ in nostris hortis coluntur.

Prunus Insitiva L. quæ pedunculis geminis & ramis spinulentibus gaudet, copiose apud nos crescit; ejus fructus sub nomine *Haberschlehen* a plebe comeditur.

Prunâ cum malis Armeniacis ratione virium conveniunt; varietates magis aquosæ facilius in ventriculo fermentant; dulces exsiccatae vi sua saponacea alvum laxant, observante jam GALENO, & hoc scopo eorum decoctum non raro apud nos adhibetur.

* *Pruna laxativa* Wurtemberg. ratione virium cum Passulis laxativis conveniunt. * *Electuarium Diaprunis simplex* Paris. demulcentes & adstringentes vires habet. * *Electuarium Diaprunis laxativum* Paris. Ejus uncia una grana duo Diagrydii vehit. *Electuarium Catholicon simplex* Nostrat. Ad sesquiunciam in clysteres stimulantibus & flatibus pellentes recipitur.

RUBI, *βάττω*, eorum tria maxime genera in usum trahuntur; unum *Rubi mora*, *Meures de Renard*, *Brombeeren*, satis prope ad mora ratione figuræ appropinquat, colore nigro, odore nullo, sapore aquoso dulci, cui aliquid viscidum accedit gaudet, secundum primo simile saporem magis aquosum habet & colorem cærulescentem, tertium rubrum est, interdum album, sapore gratissimo vinoso, odore suavissimo gaudet.

RUBUS. Corolla pentapetala regularis, calyce quinquefido sustentata, polyanthera, polygyna, fructus ex multis baccis tanquam totidem acinis exstructus. *Fruticosus* L. BLACWELL 45 foliis quinatis & ternatis subtus tomentosis, fructu glabro distinguitur, *Cæsius* L. folia ternata utrinque viridia habet, *Idæus* L. a primo, caule magis recto, aculeis rigidioribus instructo & fructu hirsuto differt. Hæ tres species per omnem Europam copiose crescunt.

Priorum specierum fructus effectus horreæ communes edunt, cum minus suaves sint, hinc non nisi a ruriculis in cibum recipiuntur. Idæi ob fragrantem quo scatent odorem, analeptici quoque adscribuntur, humores attenuandi, sitim sedandi, æstum

æstum sanguinis refrænandi ergo cum successu recipiuntur, & optimo consilio, præeuntibus GESNERO & BARTHOLINO, febricitantibus exhibentur.

Rubi Idæi Aqua destill. & odore & acidulo sapore se commendat: *Syrupus SCHROED.* * *Conditum Wurtemberg.* *Rob Wurtemberg.* * *Vinum Wurtemberg.* Syrupo etiam gratus est: * *Spiritus per ferment.* Paris.

UVA, *σαφύλη*, *Raisin*, *Traube*. Est racemus lignosus, qui baccas gerit *Acinos*, *Beeren*, *grains* dictas variæ magnitudinis, varii coloris, figuræ sive rotundæ sive oblongæ, saporis dulcis, sub cuticula tenaci includentes pulpam plus minus solidescentem & semina *vinacea*, *γίγαλα*, sapore leniter adstringente prædita.

Vitis corollam pentapetalam habet, calice quinquefido sustentatam, isantheram, monogynam, baccam unilocularem, polypyrenam.

Vinifera L. foliis lobatis & sinuatis gaudet; *Laciniata* L. *Cioutat*, *spanische Trauben* foliis multifidis distinguitur.

• Prior maxime species innumeras varietates dedit, colitur in Europa calida & temperata, nec non in omni reliquo orbe ubi æstates non nimis breves sunt, aut clima non longiores pluvias gignit. Viticulturam non ultra quinquagesimum primum gradum septentrionalem & trigessimum versus æquatorem locum habere observarunt. Ultimo demum ante C. N. Seculo Romæ, in Avernis nec non & Sequanis vites coli cœperunt, in Gallia Narbonensi postquam ipsa in provinciam Romanam redacta fuit, in reliqua Gallia demum post Seculum quartum, versus finem tertii in Alsatia, octavo autem in Rhingovia.

Uvæ sive sole aut clibano exsiccatae sive recentes in usum trahuntur, priores *Passulæ* dicuntur.

Passularum duplex genus tabernæ asservant, unum quod dicitur: *Corinthen*, *Rosinlein*, *Raisins de Corinthe*

efformatur ab acinis varietatis *Apyrenæ* L. sunt illi exigui, ribesiiis minores, ex purpura nigricantes, saporis dulcissimi, cui levis aciditas accedit. Reji- ciuntur aridæ, situm redolentes, & quæ ob mel ipsis aspersum humidæ sunt. Olim petebantur ex Corin- tho, ibi autem hodie non ulterius coluntur, nostra ætate in Maris Jonici insulis Ithaca, Cephalene & Zacyntho, nec non in Moreæ Natholico, Vostiza & Patris parantur, acinos sole & aëre exsiccando, & pro- priis cellis, superne apertis, committendo, ubi subsi- dent & adeo fortiter cohærent, ut nonnisi instrumen- torum ope separari possint, ex his cellis, doliis im- mittuntur, pedibus conculcantur & aqua marina con- sperguntur. Quotannis ultra centum millia centena- riorum divendi tradunt.

Passularum majorum, *Zibebæ* Arabum, *Meer- trauben*, *Zibeben* duplex genus prostat, maximæ par- vis prunis æquales, denominantur a Damasco sive a Smyrna, *Raisins de Damas*, oblongæ sunt, compressæ, rugosæ, fulvæ, non raro sale, saccharo simili con- sperisæ, dulces, minus gratæ; ab his sapore magis grato & quod ventricosæ sunt, differunt *Raisins aux Rubis*, quæ in Gallo-Provincia exsiccantur, Calabrinæ his similes, racemis adhuc adhærentes & filo connexæ prostant; minores in Gallo - Provincia exsiccantur, ubi lixivio, quod oleum habet, immittuntur, sole coquuntur, in areis exsiccantur.

Passulas a vi saponacea & sopiente jam HIPPOCRA- tes laudat, alvum laxant, egregie demulcent, & hinc ad varium affectuum pectoris & renum genus, cum successe, adhibentur; nutriendes quoque vires habent, notante HIPPOCRATE.

* *Passula laxativa* August. ad unciam unam & ultra assumuntur ab illis quibus alvus stricta est.

Uvæ recentes immaturæ *Verjus*, succum habent *ἐμψανον* & vernacula Italica *Agresta*, acidum, multum

adstringentem, qui ab HIPPOCRATE ad lippitudinem laudatur, hodie rarius scopo medicato usurpatur, juri-
bus gratiæ ergo adjicitur.

* *Syrupus de Agresta* MESUE cum alios Syrupos acidulos habeamus, eviluit: * *Rob Uvarum* Paris.
* *Unguentum de Uvis* Brandeb. egregium ad herpetem & fissuras labiorum remedium, quo magis omnino præstat *Unguentum ad fissuras labiorum* Nostrat.

Uvæ recentes fructuum horæorum vires exequuntur, ventriculo debili largius ingestæ facile in eodem fermentant, pelliculæ earum difficillime a primis viis subiguntur, notante jam GALENO, & KERCKRING observavit uvas per tres menses integras in ventriculo substitisse.

Vinacei adstringentes vires possident, ab HIPPOCRATE puerperis laudantur. Id quod ab uvis remanet, quando succus inde expressus fuit *Vinacea*, *σέμφυλα*, *Mare*, *Draberen*, *Treberen* adstringentes vires, & ob mustum, quod ipsi adhuc adhæret, roborantes quoque habet, siue sub epithematis siue sub balnei forma adhibetur illis qui siue rheumaticis siue paralyticis affectibus laborant; egregias inde in sistendo sphacelo vires vidit Cl. PLENCK.

Succus ex uvis expressus *γλεῦκος*, *Mustum*, *Mouſt*, *Moſt* appellatur, sine pressione effluens *πρότρυπον*, *Lixivium*, *Mere goutte*, *Vorlauf*, id autem quod post primam pressuram, ex incisus vinaceis obtinetur *Circumcidaneum*, *Tortivum*, *Vin du pressurage* dicitur. Est autem Mustum liquor turbidus & dulcis, qui licet linguæ blandiatur, tamen bibendus non est, dum facillime inde noxæ a fermentatione in primis viis oriri possint, monente HIPPOCRATE, id quod observationibus confirmarunt PLATERUS, ZACUTUS LUSITANUS &c.

Mustum ad tertias partes decoctum *ἐψημα*, *Defrutum*, *Weinmus*, *Vin Cuit* dicitur, *Sapa* autem *σίγαρον*,

Agrov si ad dimidium, *Carenum* denique si ad duas tertias; nostrum mustum etiam ad quartas reducendum est pro parando inde Defruto. Mustum coctione spissius evadit, saporem acidulum, & colorem qui ad nigrum accedit induit.

Musto varia ratione inspissato olim tanquam medicamento saponaceo multum utebantur, illud etiam adhibebant ad condiendos cibos, ipsi hodie mel vel saccharum solemus substituere; Defrutum patrum nostrorum ætate in deliciis erat, Sapa, quam Parisini in officinas recipiunt, vulgo pro semine Sinapeos in embamma reducendo adhibetur.

Mustum justa fermentatione in Vinum vertitur, quod ex aqua, alcohole, mucilagine, resina & tartaro constat, ab alcohole generositatem habet, a reliquis principiis cæteras, quibus pollet, qualitates; innumera cum prostent vitis genera, varia tellus & varium cælum quoque uvas diversissimis rationibus alant & coquant, hinc diversissima quoque Vina obtinent, ea pro nostro scopo non incommode ratione coloris & saporis distinguuntur in talia quæ propria dulcedine saccharina linguam feriunt, & in talia quæ hac dulcedine carent; in alba porro & rubra; in albis semper evidens acidum eminere, refutatur a Vinis albis Burgundiæ & Aquitaniæ, rubris autem omnino semper aliquid adstringentis inest.

Vina dulcia illa sunt quæ ex regionibus orientalibus & Europa meridionali, orientali & occidentali ad nos adducuntur; hæc vina enim cum ob cæli calorem facile in fermentationem acetosam transeant, sive aliquid careni illis adjiciunt, more apud Romanos usitato, sive eadem aliqua aquæ portione, vel parum coquendo vel calcis vivæ ope, privant, sive nonnisi uvas passas exprimunt & ita Veterum *Vinum passum* parant; tale in Alsatia superiore conficitur, quod a stramine denominant, & quod nec optimo Cana-

rienſi ſuavitate cedit. Hæc vina multum generoſa ſunt, hinc Gallis *Vins de Liqueurs*, Italis autem *Vini Secci* dicuntur, cum plura eorum ex uvis paſſis parentur.

Hujus generis vinorum generoſitas non a largiore alcoholis ratione pendet, cum poſt PORZIUM per experimenta NEUMANNI pateat, illa ejus nonniſi modicam vehere portionem, ſed potius a majori partium reſinoſarum, qua ſcatent quantitate, quippe quæ fibras evidentius ſtimulant, deducenda eſſe videtur, id quod experimenta ejusdem Auctoris, ſicca horum vinorum viſcoſitas, ſaturatus magis præ aliis color & eminentior vis corpora ipsis commiſſa contra corruptionem defendendi, evincere videntur.

Vina etiam ſecundum patriam diſtinguere ſolent, circaquod argumentum BOECLER, BÆHR & NEUMANN mire copioſi ſunt; cum autem innumeris fraudibus, hac diſtinctione admiſſa, locus concedatur, idem etiam terræ tractus diverſiſſimæ indolis vinum largiatur, hinc melius ex qualitatibus, quas in vino deprehendimus, quam ſecundum patriam, quæ ipſi non raro affingitur, ejus præſtantiam dijudicamus.

Lora, *δουλεπας οινος*, *Piquette*, *Leger*, ſurgit ex aqua vinaceis affuſa & in fermentationem acta, tanquam tenue valde vinum dijudicanda.

Plurium vinorum analyſes NEUMANN habet, nimis prolixas, quam quæ hic adduci poſſent.

Neocomenſe $\frac{1}{8}$ alcoholis vehere Prince vidit; HOFFMANN eandem vinum Rhenanum proportionem fervare expertus eſt, in Franconico $\frac{1}{9}$ alcoholis, in Hungarico $\frac{2}{7}$; in Burgundico $\frac{2}{9}$ invenit.

Vinum partes quibus conſtat, ſi reſpicimus, alios atque alios edit effectus; hinc HIPPOCRATES jamjam pro variis caſibus varia vini genera commendat; ab aqua, ejus vires diluentes & ſitim ſedantes pendent; ob gummoſas partes demulcet & nutrit, obſervante GALENO; alcohol caput petit, exhilarat, ebrietatem cau-

fatur, motum humorum accelerat, sudorem promovet; hinc ad febres malignas a LENTILIO, RIEDLINO commendatur, & ubi ægroti refocillandi sunt, omnibus analeptici omnino præferendum est, sed ob eandem causam, & cum evidenter sanguinem & serum cogat, ego nollem in febribus inflammatoriis, continuis & intermittentibus illud concedere, licet ab HIPPOCRATE, GALENO, CÆLIO AURELIANO, BORRELO, HELMONTIO &c. multum commendatum; resinosæ, quibus scatet, partes & multum ad odoris & saporis suavitatem faciunt, & roborantes æque ac exæstuant es ejus vires augent; tartaro debet diureticas vires ab HIPPOCRATE & GALENO celebratas, a RIEDLINO confirmatas, nec non quod scorbuto medeatur observante SACHSIO. Idem fragrantia, qua pollet, ad subitanæm refectionem multum facere, omnis ætatis experientia docet.

Vina dulcia præ reliquis in usum trahuntur, cum vires multum augere animus est; rubra roborandi & adstringendi ergo reliquis præferuntur; alba præ cæteris evidentius sitim sedant, & urinam movent, minus caput petunt. Illa vina in quibus fermentatio suppressa fuit, & quæ eam, cum aer ad ipsa accedit, denuo suscipiendo multum spumam faciunt *Vins moussieux*, tam quia partes mucilaginosas non debita ratione attenuatas habent, quam quia non possunt non in primis viis fermentationem violentam continuare, ab iis qui sanitati suæ consulere student, nunquam haurienda sunt.

Vini cura, quam HOFFMANN commendat, ubi homines per aliquot septimanas nullo alio potu quam vino uti jubentur, vix nisi apud valde phlegmaticos videtur locum posse habere.

Infantibus licet vinum HIPPOCRATES commendet, & RIEDLINUS exempla proferat infantum, quibus matres mammas præbere non potuerunt, solo vino aqua

temperato sustentatorum, ego tamen ætati teneræ, summe irritabili, potum qui caput petit, fibras densat & stimulat, humorum impetum intendit, commendare nunquam auderem; illi quoque qui vinum, lac senum esse reputant, meminerint quæso, ejus usu rigiditatem solidorum, unde præcipue senectutis incommoda pendent, non posse non augeri.

Id præterea circa usum vini adducendum esse duco, mucilaginem ejus, quando per fermentationem non sufficienter fuit attenuata ad renes ferri & calculi ortui occasionem dare, id quod vulgo pessime a tartaro, sive calce, quæ nunquam in vino obtinere potest, derivare solent.

Sed externe quoque vinum conducit, adhibetur fots vel balnei forma ad partes roborandas, nec non ad fluida loco errantia discutienda, eodem butyro sive oleis unguinosis juncto ad ulcera abstergenda & ad cutis squammas auferendas utuntur; vinum rubrum præcipue pro roborandis partibus in tenesmo, prolapsu &c. adhibent.

*Acetum simplex, Acetum destillatum, Spiritus Vini, rectificatus, tartarificatus, Tartarus, Cremor Tartari, Sal Tartari, Tinctura Tartari, Terra foliata Tartari, Tartarus Chalybeatus, Tartarus Emeticus, Tartarus tartarificatus, Sal Polychrestus de Segnette, Sal Tartari, oleum Tartari per deliquium; de singulis in Instit. Chemiæ egi. * Syrupus Acetosus MESUE multum hodie in Gallia ad Julapia recipitur: Tinctura Tartari acris Wurtemb. vix videtur a Tinctura Tartari vulgari differre: Liqueur terre foliate Tartari per deliquium, limpidus est solutio terre foliatæ in quadruplo aquæ secundum Nostrates, in triplo vero ad normam Wurtembergensium: * Sal Tartari volatile Wurtemb. * Sal Tartari volatile TACHENII: * Specificum Tartari pharyngicum ZOBEL absurda compositio.*

UVÆ CRISPÆ, GESNER., *Großeilles à maquereau*, *Kriselbeeren*. Sunt baccæ ex rotundis ovatæ, umbilico eminente notatæ, per maturitatem sive flavæ sive rubræ, striatæ, multum dulces.

Ribes Uva crispa L. habitu spinoso & fructu glabro distinguitur; crescit per omnem Europam; in hortis culta, fructus majores sistit. Fructus immaturi loco uvarum immaturarum ad condiendos cibos recipiuntur; maturi cum cerasis dulcibus, vires quod attinet, conveniunt.

2. ADSTRINGENTES.

CORNI, *κράναι*, *κράνι*, *Cornouilles*, *Cornes*, *Cornel*, *welsche Kirschen*. Sunt fructus umbilicati, qui olivarum figuram & cerasorum magnitudinem habent, vel cerei vel sanguinei, sub cuticula tenui includunt carnem dulcem, cui aliquid adstringentis accedit & in qua ossiculum hæret, quod fructui parum magnitudine cedit, durissimum, duos nucleos exiguos condens.

CORNUS. Corollam habet tetrapetalam regularem, calyce quadrifido sustentatam, isantheram, monogynam & pomum umbilicatum dipyrenum. *Mas* L. BLACWELL 121 involucro umbellas æquante distinguitur.

Habitat in Europa temperata, non ultra Saxoniam ascendit.

Proxime ratione virium ad pyra minus adstringentia accedunt, minus bene a GALENO adstringentibus fortioribus adscripti.

* *Aqua destill.* Paris. iners omnino: * *Rob VAL. CORD.* demulcendi & refrigerandi ergo laudatur.

CYDONIA, *Cotonea*, *κυδόνια*, *κιδύμαλα*, *Coins*, *Quitten*. Sunt poma variæ magnitudinis, turbinata, mox plus mox minus rotunda, plus turbinata a Pyris, rotundiora a Malis denominantur, umbilicata, ad um-

bilicum angulis eminentibus notata, cute aurea instructa, quam densior lanugo tegit; caro firma est, flavicans, multum adstringens & acida, proprio odore prædita, quinque loculis ossibus instructa, in quibus *Semina* hærent oblonga, muco obducta, quæ sub cortice spadiceo medullam albam vehunt, & cum aqua consistentiam mucilaginis induunt.

Pyrus Cydonia L. BLACWELL 137 foliis integerimis distinguitur. Ex Creta in Italiam advecta hodie per omnem Europam colitur, multis etiam in regionibus spontanea occurrit.

Una feminum pars viginti quatuor aquæ partes viscidas reddit, eadem dimidium sui ponderis de mucilagine vehunt.

Fructus nimis acerbus, recens per se non potest comedi; in taleolos sectus & exsiccatus multum de sapore acerbo deponit, evidentes vires adstringentes habet, notante jam HIPPOCRATE, & ideo tam mensis secundis imponitur, quam ægrotis exhibetur, varia ratione præparatus. Eorum decoctum ad procidentias commendat GALENUS, analeptico quoque scopo ob fragrantiam laudantur. Semina primi Arabes in usum traxerunt; mucilago inde parata demulcendi & relaxandi scopo apprime inservit, cum fructu ad morbos faucium, & cum acre in ventriculo hæret, exhibetur; extus ad ambusta, fissuras, ophtalmiam usurpatur.

Conditum Græcis & Romanis jam usitatum, hodie adhuc mensis apponitur: * *Panis* Recentiorum, *Diacydonium* VAL. CORD. Μηλοπλάκην Ιβηρίας edulium GALENI, vel hodie adhuc tam *simplex* quam *aromatizatum* prostat: *Syrupus* Arabum ὑδρόμηλον PAULI, ab hoc parum differt *Rob* Wurtemberg. Parisini *Rob* simplex habent: * *Miva* Arabum exolevit: *Vinum* SCHROEDERI ad illud DIOSCORIDIS accedit, ab illo Veterum, quod per fermentationem

parabatur, diversum est: * *Spiritus per fermentationem* Wurtemb. rarissime usurpatur: * *Diacydonium*, *Cognac*, *Quitten-Lattweg Simplex* Augustanorum, *Marmelata* SCHROED. *Aromatisatum* GALENI: * *Diacydonium laxativum pellucidum* ZWOELLFERI, Nostrates hoc modo parant ut $\frac{1}{26}$ circiter resinæ Jalappæ vehat, vix non in totum eviluit, crebrius usurpatur *Diacydonium Jalappinum*, quod ope menstrui aquosi in haurtum reducitur & $\frac{1}{16}$ resinæ Jalappæ continet, securum satis medicamentum, si rite fuerit paratum: *Oleum Cydoniorum* DIOSCORID. leniter adstringit, id quod MESUE habet cum Omphacium receperit, validius erat.

* **MESPILI**, *Μέπιλα*, *Nefles*, *Mespeln*. Sunt fructus turbinati, qui ad magnitudinem minorum malorum accedunt, umbilico cavo coronati, rubiginosi, villo conspersi, qui ab arbore decerpti, elapso demum aliquo tempore mollescunt, & saporem gratum, vinosum, cum evidenti adstrictione, induunt, clibano exsiccati, quales in officinis prostant, fusci sunt, evidenter adstringentes.

MESPILUS. Corolla pentapetala regulari, calice quinquefido sustentata, polyanthera, pentagyna, bacca coronata, umbilicata, pentapyrena gaudet: *Germanica* L. foliis lanceolatis integerrimis distinguitur.

Crescit in Europa temperata, ultra circulum Rhenanum in Germania non occurrit.

Crudi comeduntur, minus quam Cydonia adstringentes, sed rarius in mensas ditiorum assumuntur. A virtute adstringente jam HIPPOCRATI laudati fuerunt, alvi fluxus inde sopitos vidit FORESTUS.

* *Aqua* Paris. iners.

MYRTILLI Barb. *Vitis Idea fructus* GESNER *Airelles*, *Heidelbeeren*. Sunt fructus globosi, umbilico no-

tati, cæruleo - nigricantes, labia inquinantes, ex styptico dulces.

VACCINIUM. Corolla quadrifida vel quinquefida calice simili sustentata, diplosanthera, monogyna, bacca globosa gaudet. *Myrtillus* L. BLACWELL 463 folia habet ovata, glabra, ferrata.

Crescit in omni Europa.

Præter vires omnibus fructibus horæis communes, etiam adstringentes edunt, eorundem usum in cachexia scorbutica vidit BSCHERER.

* *Syrupus* Brandeburg. raro in usum trahitur.

OLIVÆ, *Olea*, *ελαιαι*, *Olives*, *Oliven*. Sunt fructus subovati, variæ magnitudinis, maximi ex Hispania adducuntur, carnosî, virides, per maturitatem albescentes, demum nigricantes, sapore adstringente, plus minus amaro gaudent & includunt officulum oblongum, & durissimum, in quo nucleus parvus & dulcis hæret.

OLEA. Corollam regularem quadrifidam, simili calyce sustentatam habet, oligantheram, monogynam, fructus drupa est bilocularis. *Europæa* L. BLACWELL 119 & 213 foliis lanceolatis distinguitur.

In Europa meridionali & Asia orientali sponte crescit & copiossimæ ejus varietates coluntur, pro quibus & fructus & oleum inde obtinendum differunt.

Fructus versus initium mensis Octobris colliguntur, nondum maturi, lixivii cinerum ope, privantur amaro, qui ipsis proprius est, sapore, tunc collocantur cum aromatibus per strata, & aqua ipsis affunditur, hac ratione conditi eduntur & embammatisbus adjiciuntur, *άλμάρδες*, *πολυμάρδες* Græcis dicti.

Vires roborantes edere olivæ creduntur, & appetitum excitare, notante jam GALENO. Pro bono oleo unguinoso inde acquirendo nec immaturæ, nec tales quæ justum maturitatis terminum excefferunt, debent recipi; illæ oleum amarum & quod difficulter clarum fit, hæc tale

quod acrius, rancidum & nimis pingue est, largiuntur; Novembri mense ut plurimum justum maturitatis terminum solent assequi, mox postquam decerptæ fuerunt torculari committendæ sunt, nam fermentatio si conceditur, copiosius quidem, sed quod minus bonum est, solent largiri oleum; id quod primum defluit, *Virginium* dici solet, & præstantissimum est; vilioris autem conditionis id habetur quod obtinent, dum Olivis jam expressis aqua adjicitur & denuo torcular adigitur. Limpiditas & saporis & odoris absentia, de olei bonitate testantur, his adde ut non nimis unctuosum sit, quale Hispanicum esse solet.

Oleum vires oleorum unguinosorum exequitur, apud gentes meridionales loco butyri ad cibos recipitur, scopo medicato non male oleo amygdalarum substitui solet, ejus vires contra venena quæ animalium ictus vulnere instillat, observationibus evincere annuntantur *Philosophical Transactions*, VATER POUTENU, sed has dubias reddunt experimenta a GEOFFROI & HUNAUD coram Academia Parisina instituta, nec non observationes BORGIANI & Illustris LINNÆI. OLIVER, præeuntibus GALENO & DIOSCORIDE, hujus olei abdomini illiti ope, hydropem tolli asseverat, & Cl. MEDICUS observationibus confirmare satagit. Hoc oleum vix non omnia Emplastra, Unguenta, Linimenta, Olea infusa & cocta officinalia ingreditur; creberrime quoque clysteribus adjicitur, cum autem ad hæc medicamenta ut plurimum vilius oleum, aut quod per ipsam præparationem corrumpitur, soleat recipi, hinc illa potius ab abstergente quam a demulcente & relaxante virtute sunt commendanda.

Sapo vid. *Institut. Chem.*

* *Pilulæ Saponaceæ* Paris. sunt sapo in formam pilularem redactus: * *Oleum Saponis* JUNGKEN vires oleorum empyreumaticorum exequitur: * *Oleum Philosophorum* vid. *Instit. Chem.*

PYRI, *ἄπια*, *Poires*, *Birnen*, *Bieren*. Sunt fructus turbinati variæ magnitudinis & varii coloris, sapor eorum varium adstrictionis gradum habet, eidem creberrime aliquid aromatici aut vinosi jungitur, semina in eis hærentia proxime ad malorum semina accedunt; eorum quidam cito a maturitate in corruptionem ruunt, quidam demum postquam per septimanas, imo menses collecti fuerunt, omnem gratiam acquirunt; quidam acerbum saporem nunquam deponunt, & nonnisi aqua cocti & saccharo edulcorati in usu sunt.

Pyrus Communis L. pomis basi productis agnoscitur; ejus innumeræ varietates in hortis coluntur; fructus speciei sylvestris *ἄλγεαδες*, *Holzbieren* nunquam, ob acerbum nimis saporem, in cibum recipiuntur, pauperiores rustici ex iis *Pyraceum* parant.

Pyra cum malis dulcibus ratione virium conveniunt, primæ viæ inde minus laxantur, **HIPPOCRATES** alvum ducere asserit.

SORBA, *ἔα*, *Cornes*, *Sorbes*, *Speyerlinge*, *Aschenröslein*. Sunt fructus rotundi, umbilicati, parvorum pyrorum magnitudinem habent, uno latere pallidi, altero rubri, pulpam includunt flavam, adstringente & leviter vinoso sapore instructam; aliquo demum, postquam ab arbore decerpti fuerunt tempore, edules sunt.

SORBUS. Corollam habet pentapetalam, regularem, calyce quinquefido sustentatam, polyandram, trigynam, pomum tripyreneum. *Domestica* L. **BLACWELL** 74 foliis pinnatis & subtus villosis distinguitur.

In iisdem cum *Mespilo* locis crescit.

Sorba alvum sistere **HIPPOCRATES** monuit, mespilis autem minus adstringere **GALENUS**. **BRUYERINUS** eorum ope dysenteriam curavit, apud nos infantum & plebis deliciae, ad usus medicatos nunquam recipiuntur.

J. AMARI.

AURANTIA AMARA. Immatura solent *Curassavica* dici. Conveniunt aurantia amara, ratione fragrantiae, cum dulcibus, ad intinctus recipiuntur, & vel integra vel eorum cortex ad usus medicatos, nimirum ad roborandas primas vias & referandas obstructions viscerum abdominalium, adhibentur. Pomis his, ex vino albo coctis, sutorem quendam quartanam pertinacem curasse, RIVERIUS refert. Corticibus, quos *Flavedinem* dicunt, rejecta, qua intus obducuntur, substantia albescente, fungosa, tanquam inutili, Medici maxime utuntur; eosdem multum ad flatu discutiendos commendat HOFFMANN, ob vires aperientes fluxum menstruum & hæmorrhoidalem inde moderari vidit WERLHOFF, & hydropicos curatos HEISTER, eorum evidentes in curandis febribus intermittentibus effectus observationibus adstruunt LANZONIUS, NIGRISOLIUS, WERLHOLFF, MOEHRING, HEISTER.

Aqua SCHROED. efficax omnino; * *Aqua vinosa* Wurtemberg. * *Spiritus abstractitius* Paris. * Ille Wurtembergensium est claretum gratum & stomachicum: *Syrupus* ZWOELFFER, ipsi oleum essentiale Parisienses adjiciunt, iidem cum Nostratibus cortices cum aqua infundere jubent; Wurtembergenses, præscripto ZWOELFFERI inhærentes, vinum recipiendo, cum & gratiorem & suaviorem parant: *Conditum siccum* ex Italia adducitur: *liquidum* VAL. CORD. ad Electuaria recipitur: *Essentia ex Corticibus siccis* Augustin. ex *cortibus recentibus* Hamburg. parata omnino præferenda: * Eandem quoque cum *Vino Malvatico* Wurtembergenses parant: * *Elixir balsamicum stomachicum temperatum* HOFFMANNI egregium ad roborandas primas vias medicamentum: circa * *Oleum essentiale* ea, quæ circa Oleum Citri monui, retinenda:

* *Eleosaccharum Angustanis Essentia Corticum, Aurantiorum* dicitur.

§. 17.

IV. NUCES.

Nuces, *καρύα*, sunt substantiæ, quæ involucro plus minus duro, substantiam siccam tegunt, oleo unguinoso foetam, quæ *πυρήν*, *Nucleus*, *Noyau*, *Kern* solet dici. Dum nuclei & oleo unguinoso gaudent & etiam mucilaginem habent, quæ efficit, ut illud ab humoribus nostris possit recipi, hinc evidens est, quod multum ad nutritionem faciant, cruorem enim & pinguedinem ab oleo præcipue constitui, alibi evincitur; cum autem mite modo oleum in nostrum nutrimentum possit verti, hinc de illis solum Nucibus hic verba faciam, quæ dulci, quem linguæ imprimunt, sapore de miti olei, quod vehunt, natura testantur. Sed medicatos quoque effectus Noces edunt, ratione olei enim, quo scatent, acria obtundunt, & hinc *Demulcentibus* adscribuntur, stricture quoque relaxant & ob utramque hanc virtutem annumerantur *Refrigerantibus*, sopientes præterea effectus edunt; cum autem inde primæ viæ debilitentur, eadem insuper diutius in primis viis subsistentes facile corrumpantur, hinc siue nimia quantitate ingestæ, siue ab hominibus, quibus ventriculus debilis est, assumptæ, viscera digestionis debilitant, acrimoniam etiam oleosam causantur. Ea denique, quæ in *Inst. Chem.* circa tostionem monui, evincunt, quod inde Noces quidem sapidiore reddantur, sed cum evidenti virium medicatarum & nutrientium dispendio.

AMYGDALÆ, *Nuces Græcæ*, *ἀμύγδαλα*, *θαύσια*, *Amandes*, *Mandlen*. Sunt nuclei oblongi, mox ventricosi, mox compressi, variæ magnitudinis, siue dulces, siue amari, albi, cuticula tenui, rufescente vestiti.

Amygdalas longas *Jordanicas*, latas *Hispanicas*, parvas *Barbaricas* quidam solent appellare: graciles, quarum medulla flavescit, diffractæ, rugosæ rejiciuntur.

Amygdalus Communis L. BLACWELL 105 fructu exsucco dignoscitur.

Arbor Syriæ & Arabiæ indigena, CATONIS ævo ex Græcia in Italiam allata, in Europa occidentali & meridionali copiosissime colitur, apud nos quoque & in Palatinatu viret. Flores sub initium Aprilis apparent, autumnno fructus maturat.

Amygdalæ dulces sui ponderis dimidium Olei fundunt, quod levissime flavicat & amygdalas redolet; furfures ab expressione reliqui, semper aliquid olei retinent, hinc cum aqua lactescunt, & vires saponaceas edunt. Amaræ sui ponderis quartam partem olei largiuntur, antecedenti simillimi, amarities in mucilagine & partibus terrestribus hæret, ab aqua & spiritu vini recipitur & ab iisdem supra alembicum ducitur. LEWIS. Aqua ab amygdalis destillata proprium odorem, quem a nucibus denominant, habet.

Nutrientes, demulcentes & resolventes vires amygdalis inesse HIPPOCRATES jam monuit, pro his scopis sive in emulsiones redactæ, sive varia ratione cum saccharo mixtæ, ad sopiendam tussim, mitigandos dolores intestinorum & viarum urinariorum, nec non sanguinis qualescunque fluxus adhibentur; nutricibus dantur, ut ipsis lac augeatur; refrigerandi quoque scopo in multo febrium genere usurpantur: externe ad exco-riationes, fissuras, ambustiones præscribuntur.

Amygdalæ amaræ, cum evidentem acrimoniam habeant, brutis omnino lethalem, observantibus *Ephemeridibus Naturæ Curiosorum*, WEPFERO &c. hinc resolvendi sine, præeunte GALENO, laudantur, roborandi appetitus ergo, ad mucum renum solvendum SOLENANDRO & UNZERO
mouen-

monentibus, nec non scopo anthelmintico adhibentur, earum vis ebrietatem arcendi, a DIOSCORIDE celebrata, jam diu eviluit: ad præcavendam hydrophobiam facere Cl. THEBESIUS est expertus. Externe ad delendas cutis maculas, & ut ipsi nitorem concilient, usurpantur, quo scopo easdem in pastam tundunt, illis varia adhuc cosmetica nec non suaveolentia adjiciunt; diversæ tales compositiones sub nomine *Pates d'Amandes* prostant.

Oleum Amygdalarum dulcium COSTÆI cum gratia reliqua olea unguinosa vincat, hinc præ reliquis intus exhibetur. * *Oleum Amygdalarum amararum*, ratione virium a priori non differt. * *Ceratum Amygdal.* Paris. non male *Refrigeranti* GALENI substituitur.

AVELLANÆ, *Nuces Ponticæ*, *Prænestinae*, *νιχαλιωλινὰ*, *Noissettes*, *Haselnüsse*. Sunt Nuces calice viridi complexæ, qui si nuce minor est *Calva* Veteribus audiebat, sive rotundæ, sive oblongæ, majores, minores, sub cortice lignoso, fragili, umbilico notato, includunt nucleum album, pellicula sive alba, sive rubra tectum, suavi & proprio odore instructum.

CORYLUS. Arbor relativa monophyta, amentacea. Mares inter singulas squammas ad 8. usque antheras habent; feminæ solitariae, stylis duobus gaudent: *Avelana* L. stipulis ovatis & obtusis distinguitur.

Crescit per omnem Europam.

Primo vere flores prodeunt, sub finem æstatis fructus maturescunt.

Varietatis propriæ fructus, quæ præcipue in Abbelino Regni Neapolitani Ducatu colitur, sub nomine *Römische Haselnüsse* in nostris tabernis per omnem annum prostant.

Avellanæ sui ponderis dimidium olei unguinosi fundunt, amygdalino, præter odorem, simillimi.

Est his nucibus evidens quædam adstrictio, hinc præferuntur amygdalis ubi roborandi scopus obti-

net, ad alimentarios potius quam ad medicatos usus adhibentur.

Ligni & Visci Coprylini usus eviluit, nec non Olei empyreumatici, quod sub *Heracleotici* nomine olim celebrabant.

* *Oleum Avellandarum* MESUE maxime ad augendum capillorum incrementum laudatur.

CACAO NUCES subrotundæ sunt, interdum oblongæ, includunt sub putamine rufescente fragili, duriusculo, medullam siccam, oleosam, in plures partes inæquales divisam, extus fulvam, intus fuscam, sapore proprio grato, leniter acerbo, levissime amaro instructam, & odore proprio levi præditam.

Quadruplex harum genus in tabernis solet profuturæ. *Caraccas* a Nicaragua, Regni Mexicani regione, denominatæ, reliquis majores sunt, earum cuticula externa miculis albis ut plurimum videtur conspersa esse, nucleus spadiceus & evidenter oleo turgens; *Barbiches* priores magnitudine sequuntur, pellicula ex rufo fusca, medulla profundius quam antecedens tincta, minus olei vehit, ex Antillis majoribus afferuntur; *Insularum* reliquis minores & magis aridæ a Caribæis nobis mittuntur; *Basilienses* reliquis longiores sunt & magis rufæ.

THEOBROMA. Corollam quinquefidam, calice quinquefido sustentatam, nectariis instructam, isantheram, monogynam, fructum oblongum, multas nuces continentem habet: *Cacao* L. foliis integerrimis gaudet.

Præter regiones jam dictas ad fluvium Amazonum quoque crescit, ab Hispanis in Insulas Philippinas etiam transplantata, per omnem annum fructus gerit; nuces ex fructibus exemptæ, in acervos colliguntur, ut incalescant, & inde sapore acerbo & amaro priventur.

Nuces Cacao seculo sexto & decimo, imo superioris medio adhuc parum frequentes in Europa fuisse

ex CLUSIO & SCHROEDERŌ patet; fui ponderis tertiam circiter partem Olei albiſſimi, quod in noſtro climate conſiſtentiam ſpiſſam habet, & hinc *Butyrum* dicitur, fundunt. $\frac{1}{8}$ Extracti reſinoſi amari & acerbi exhibent. CARTHEUSER.

Hæ nuceſ ob oleum unguinoſum, quo ſcatent, vires nutrienteſ omnino edunt, cum autem idem ſpiſſum ſit & hinc difficilius digeri quæat, ideo vix nudæ in uſum trahi ſolent, ſi autem torrentur, ſaccharo præterea & aromatibus condiuntur, quo ſit ut facilius viribus coctionis cedant, & humoribus noſtris commiſceri queant, tunc demum corpus noſtrum inde inſigniter nutritur, hinc jam Hiſpani, cum primum Regnum Mexicanum adierint, viderunt quod Americani iſtas toſtas & cum aromatibus mixtas ſub *Chocolata* nomine receperint; Chocolata ante medium ſuperioris ſæculi in Europa in uſu eſſe & parari cœpit, priores illam parandi rationeſ fuerunt admodum prolixæ, hodie ſimplicior & melior componitur, parum refert, ex qua urbe petatur, dummodo rite fuerit conſecta; illam quæ aromatibus & Vaniglia caret a *Sanitate* ſolent denominare, quam ego ſaltem cum Chocolata medicamentum roborans eſſe debeat, alteri nequaquam vellem præferre. Tanquam inſigne nutriendi ſenibus & debilibus exhibetur, phtificum inde curatum MUNDIUS vidit, aphrodiſiaco quoque ſcopo laudatur. Ejus uncia cum aqua aut lacte pro doſi datur. Recipitur quoque ad Electuaria, Morſulos &c.

Butyrum quod, refragante omnino experientia, nunquam rancorem recipere dicitur, tam ad internos quam ad externos uſus ſpermatis ceti ſubſtituitur, imo cum eodem majorem gratiam habeat, etiam præfertur.

CAFFEA, *Cofea*, dicuntur Semina variæ magnitudinis, ovata, convexo plana, quorum facieſ plana ſulco longitudinali notata eſt, odore pauco, ſapore

leniter austero, colore flavicante gaudent, sub cortice sicco medullam siccam includunt.

Hæc femina pro varia patria unde advehuntur, varia ratione differunt: illa quæ ex Arabiæ Yemen adducuntur ab Oriente denominantur *du Levant*, parva sunt, pallide flava, cum vestigio viroris, reliqua gratia vincunt; his proxime accedunt quæ Mocca nobis largitur, prioribus magis flava; ea sequuntur in Insula Bourbon collecta, propius ad albedinem accedentia; Java grana majora & quæ evidentius flava sunt nobis mittit, his etiam majora sunt Surinamensia, quibus præferri solent minora, quæ Martinica subministrat.

COFFEA. Corollam quinquefidam regularem habet, calice quadrifido sustentatam, isantheram, digynam, fructum baccam habet: *Arabica* L. bacca dipyrena gaudet.

Arabiæ indigena arbor, in Insulis Americanis circa annum 1715, in Asiaticis anno 1719 in Java anno 1723, in Insula Bourbon anno 1726 circiter coli coepit, illam anno 1680 RAUPES Divioni suo horto intulit, anno 1710 in horto Amstelodamensi ex feminibus surrexit, hodie non infrequenter in caldariis curiosorum occurrit. Ubi sub libero cœlo crescit per omnem annum fructibus maturis abundat, largissimas messes Majo mense fundit, baccæ ab arbore decerptæ sole exsiccantur & cylindris ligneis agitantur, ut femina dimittant.

MAPPUS destillatione spiritus $\frac{3}{16}$, olei $\frac{1}{16}$, DU FOUR olei $\frac{1}{6}$ fere, BOURDELIN spiritus $\frac{1}{2}$ fere, olei $\frac{1}{6}$ fere, GEOFFROI spiritus $\frac{3}{8}$ fere, olei ultra $\frac{1}{5}$ NEUMANN spiritus $\frac{3}{8}$ fere, olei ultra $\frac{1}{3}$ Cl. ROSE spiritus $\frac{7}{16}$, olei $\frac{1}{7}$ fere inde obtinuerunt. Ex fabis tostis NEUMANN Extracti aquosi suavis dimidiam earum partem & quartam Extracti spirituosii extraxit, Cl. ROSE de Extracto aquoso eandem quantitatem ac

NEUMANN accepit, Extracti autem spirituosi $\frac{1}{3}$ fere. Aqua & spiritus vini, si a fabis tostis abstrahuntur, earum odore & sapore imbuta destillant.

Infusum horum seminum versus finem Seculi XVI in frequentissimo usu apud gentes Orientales fuit, ipsa femina anno 1657 primum Massiliam & anno 1669 Parisios fuerunt advecta; ex illo tempore immensa quotannis quantitas in Europam adducitur. DU FOUR testatur eorum ultra 120000 Centenaria quotannis ex Arabia divendi; anno 1723, 19061 Centenaria Amstelodamum fuisse advecta memorant *Breslauer Versuche* & ex Martinica anno 1756, 180000 Centenaria Europam missa fuisse refert Cel. JAQUIN.

Fabæ Caffæ antequam in usum trahuntur, torrentur, unde & sapidæ & odoræ redduntur, ita ut multum earum gratia a justo tostionis modo pendeat, sed inde quoque earum oleum attenuatur & disponitur, ut & aquam possit subire & ventriculum irritare & ad humores nostros pervenire.

Infusum cum amarum sit & evidenter linguam stimulet, ideo rectissime medicamentis, quæ digestionem promovent & obstructionibus viscerum medentur adscribitur (§. VII.) hoc scopo etiam, teste ALPINO, apud Orientales laudatur & ejus ad cephalalgiam sympathicam utilitatem a BONETO, BAGLIVIO, STAHL, DU FOUR, LENTILIO, NEBEL, Cl. RITTER &c. observatam accepimus, evidens porro fit, quod prudenti consilio post prandium hauriatur, ex hac ejus virtute vitia digestionis corrigendi patet, cur febres & diarrhœas inde curatas viderit DU FOUR & vertiginem DE MURALTO. Sed idem infusum etiam pro indole olei empyreumatici, quo scatet, solida stimulando & humores attenuando agit, quem ultimum effectum quoque, dum sanguini & vena fluenti affunditur, quotidiano experimento possumus videre, denuo itaque, quod ad referandas obstructiones egregie

faciat, patet, hinc ALPINUS & DU FOUR catamenia inde referata viderunt, ultimus quoque podagram curatam & asthma pituitosum sopitum. Hoc autem infusum, quia penetrante suo odore evidenter quoque in nervos agit, hinc somnum arcere & tremores interdum excitare observatur, sed id quod abufui aut idiosyncrasiae debetur, nihil contra virtutes optimi potulenti probat. HOFFMANNI hypothesis, quod Caffee usus ortui exanthematis miliaris causam præbuerit, vel ex inde refutatur, quod probante Cl. ALLION hoc exanthema obtinuerit, antequam illa in usum tracta fuerit, & quod apud plures gentes hoc demum seculo exanthema fuerit observatum. Vapore decocti Caffee grandinem curatum vidit ZWINGER, & eodem sub forma clysmatis injecto apoplexiam sanatam MALLEBRANCHE. Optime fabarum tostarum & in pulverem comminutarum uncia una cum unciis sex aquæ semel modo ebullire permittitur.

Varia semina oleosa, dum torrentur, dant infusum, quod ad illud fabarum Caffee accedit, sed omnia quæ hæcenus tentata fuerunt, ipsi omnino gratia multum cedunt.

CASTANEA, *βάλανος*, *Chataigne*, *Castanie*, *Keste*. Est Nux ventricosa, ex ovato triangularis, umbilico notata, uno latere convexa, altero plana, inferne in exiguum macronem producit, sub cortice coriaceo, tenaci, badio, interne multum tomentoso includit nucleum album, solidum, proprio suavi odore & sapore dulci instructum, cuticula striata & fulva tectum.

FAGUS. Planta relativa monophyta, marium amentum corollas quadri, quinque ad sex fidas, octantheras continet, feminarum corollæ quadri, imo sex fidæ, trigynæ, amento oblongo inclusæ, capsula spinosa polypyrena est: *Castanea* L. BLACWELL 330 Amentis maribus prælongis & foliis nudis dignoscitur,

inoculatione in fativam mutatur, cujus fructus *Marons* dicti, sylvestres & volumine & gratia superant.

Crescit in Europa minus frigida, non alte in Germaniam ascendit; fativa in Gallia Meridionali & Italia colitur.

Ex duabus Castanearum libris torcularis ope nulum oleum, sed succum, qui in fermentationem vinosam ruit, obtinui.

Castaneas efficaciter nutrire GALENUS monet, easdem Græcos olim pro pane comedisse XENOPHON testis est, hodie etiam vulgarem monticolarum in Gallia Meridionali & Italia cibum constituunt; elixando vel torrendo digestu faciliores redduntur; minus bene nuces difficilius a ventriculo subigendæ cum butyro mensis secundis apponuntur.

Coccos NUCES quæ fructus τῆ φοίνικος ἐλάτης, videntur esse, prægrandes sunt, irregulariter rotundæ, fuscae vel nigrae, inferne uno foramine & duabus foveolis semilunatis notatae, sub cortice duro, præter liquorem dulcissimum, medullam albam, duram, dulcem, sapidam includunt.

Coccos L. Palma relativa, monophyta, spatha univalvi & spadice ramofo gerens corollas tripetalas simili calice exceptas, in maribus diplosantheras, in feminis autem monogynas, drupa gaudet coriacea, fibrosa, obsolete trigona, nucem includente.

Crescit inter Tropicos.

Nuces Indi comedunt, & variarum insularum Americanarum coloni eis solis vitam sustentant; recentium succus in potum recipitur, nec non liquor qui ex vulnerata spatha stillat, quem *Vin de Palma* dicunt, probe distinguendum a Vino, quod ex Palma una Canariensium insula ad nos adducitur.

De his Nucibus tegmen osseum ad nos mittitur, quod sive tabernas Seplasiariorum ornat, sive vario artificio condecoratum in musea recipitur; ha-

bemus præterea oleum inde expressum, quod in officinis dicitur.

* *Oleum Palmarum*; albissimum, inodorum, insipidum & in nostro aëre consistentiam spissioris unguenti habens.

Emplastrum Diapalmæ seu *Diachalciteos* GALENI, hinc inde Dispensatoria a præscriptione GALENI recedunt. Multum exsiccat, ad inflammationes dissipandas & ulcera exsiccanda adhibetur; a GALENO præterea rheumaticis, arthriticis, herniosis commendatum.

JUGLANDES NUCES, *Persica*, *Regia*, *καρύα*, *καρύα βασιλιά*, *Noix*, *Nüsse*. Sunt nuces rotundæ, variæ magnitudinis, quæ sub putamine viridi, tenaci, adstringente, amaro, digitos nigredine inficiente, sulco longitudinali notato, *Culiola* Barbarorum, includunt officulum durum, albicans, rugosum, sub quo nucleus quadrilobus, septo distinctus, rugosus, dulcis, cuticula flavicante & adstringente tectus reperitur. Juglandes officulo fragili tectæ *Tarentine* PLINIO *Molusca* Recentioribus audiunt, qui illas, quæ præduro cortice gaudent, *Moracillas*, illas vero, quæ magnitudine multum eminent *Caballinas*, Junio mense demum vernantes, a festo *Johannis* denominant.

JUGLANS. Planta relativa monophyta, flores mares amentacei, corolla sexfida, polyanthera gaudent, feminae calice quadrifido, corollam quadrifidam, digynam sistunt, fructus drupa: *Regia* L. BLACWELL 247 foliis pinnatis quinatis & septenis agnoscitur.

Syriæ civis apud nos copiosissime in hortis, agris & ad vias colitur; floret mense Aprili, Septembri fructus maturat.

Exsiccatæ dimidium sui ponderis olei fundunt, dulcis, flavicantis, suavissimi, nullo frigore consistentis, pictoribus utilissimi.

Nuces immaturæ, sub nomine *Cerneaux* mensis solent imponi, substantia potius aquosa, viscida, quam

oleosa gaudent, justo majore quantitate si assumuntur, ventriculum gravando & in eodem corruptionem subeundo, graves noxas excitant. Maturæ & recentes nutriunt evidenter, ab omni tempore contra venena fuerunt laudatæ, quem effectum ratione olei videntur edere. Per aliquod tempus asservatæ flavescunt & rancorem suscipiunt, tunc omnino noxius est earum usus.

Reliquæ Juglandum partes siue ad Medicinam non adhibentur, siue eviluerunt.

* *Aqua destillata.* * *Oleum* SCHROED. vix amygdalino inferius, olivaceo ad lucernas magis præstare dicitur, intus sumtum tæniæ mederi GEOFFROI, PASSERAT DE LA CHAPELLE & BINET observarunt. * *Conditum* VAL. CORD. ob putaminis vires adstringentes ventriculum roborat. * *Rob* GALENI vires resolventes & roborantes habet, ad collutiones & gargarismata maxime adhibetur.

PINEÆ NUCES Barbar. *Nuclei Pinei* Veterum, *ῥόβιλα*, *κόκκαλοι*, *Pignons*, *Pinien*. Nuclei parvi, oblongi, ventricosi, utrinque obtusi, albissimi, tunica rufescente, sicca, gracili vestiti, sapore dulci cui aliquid proprii, minus grati accedit gaudent.

PINUS. Arbor relativa monophyta, amentacea, flores mares in racemos dispositi, plura stamina inferne connata habent; feminæ in conum squammis ligneis efformatum disponuntur, monogynæ, fructus nux est, ala membranacea superne aucta. *Pinea* L. BLACWELL 198 foliis in juniore planta solitariis distinguitur. *3. hic est picea - non ut hic debet, pinus fa-*

Crescit in Hispania, Italia & Gallia meridionali. *hinc*

Ultra tertiam sui ponderis partem olei unguinosi fundit. *189.*

Ab HIPPOCRATE ad morbos inflammatorios commendantur, eas multum nutrire GALENUS perhibet; a gentibus meridionalibus in cibum recipiuntur, inter

nos vix nisi ad resinosa in pulverem aut emulsionem reducenda adhibentur.

PISTACIÆ NUCES, *πισάκια*, *Pistaches*, *Pistacien*. Nuclei oblongi, obsolete trigoni, sub cuticula rufescente includunt medullam viridem, dulcem, suavem.

PISTACIA. Arbor relativa diphyta. Mares amen-
tacei corollam quinquefidam, isantheram, feminæ
trifidam & trigynam, drupam autem siccam monopy-
renam habent. *Vera* L. BLACWELL 461 foliis im-
pari pinnatis & foliolis subovatis distinguitur.

Sponte in Asia crescit, colitur in Europa Meri-
dionali & Occidentali, quo primo nostræ æræ Seculo
fuit delata.

Olei aurei $\frac{I}{II}$ circiter largiuntur.

Ratione virium ad Pineas accedunt, eis suaviores
in bellaria & morfulos, scopo nutriendi, recipiuntur.

* *Oleum expressum* SCHROED.

* TRIBULUS AQUATICUS, *τρίκολον*, *ένυδρον*, *Cha-
taigne d'eau*, *Wassernisse*. Est fructus castanea minor,
quatuor alis acutis instructus, qui sub cortice nigro,
nucleum cordiformem, album, sapore dulci præditum
condit.

FRAPA L. Calice quadripartito sustentat corollam
tetrapetalam regularem, tetrantheram, monogynam.

Crescit in omni Europa, præter maxime septen-
trionalem.

A GALENO contra inflammationes laudatur, pro-
xime ratione virium videtur ad Castaneas accedere.

§. 18.

Animalia cum vehant gelatinam, hæc autem sit
præcise id, quod solida nostra restituit, serum quoque
a gelatina restituatur, pinguedo præterea ad reparan-
das oleosas, quas continuo perdimus partes faciat,
& præcipuum cruoris principium constituat, hinc

evidens est, animantia ad nutriendos homines apprimere facere, quia autem quodlibet animantium genus propriam & gelatinam & pinguedinem habet, quæ tunc demum nos nutrire valent, quando per nostras vires in nostram naturam mutantur, eædem præterea pro vario animali, aut varia ejus parte, variam digestionis operam requirant; hinc Medicorum est determinare, quomodo varia animalia & variæ eorum partes sese circa nutriendos varios homines gerant.

§. 19.

Docuit autem experientia, gelatinam teneriorem, facilius per vires digestionis extrahendam, & nutritioni aptandam, largiri animalia juniora & animantium musculos, qui sub *Carnis* nomine veniunt, succiores, viscera porro laxa, nec non ossa spongiosa & tenera; hæc gelatina, quo tenerior est, eo tenuiores gignit humores, eo laxiora inde surgunt solida, eo citius per vitam consumitur alimentum quod subministrarunt: gelatinam viscidiorē, digestu difficiliorē, difficiliorē nostris partibus assimilandam, humores densiores, solida firmiora efficientem, ægrius per vitam consumendam, exhibent animalia annosiora, carnes tenaciores, cartilagine, tendines, ligamenta, membranæ, viscera spissiora membranacea, ossa denique duriora. Observandum præterea est, quodlibet animal non modo eo meliorem gelatinam vehere, quo ipsum magis perfecta sanitate gaudet, sed etiam reliquorum succorum, quo gaudet, rationem habendam esse, cum illi una cum gelatina nostrum corpus subeant, hinc non alia, nisi quæ integra sanitate gaudent bruta, quæ loca salubria inhabitant, & quæ vitam rite exercitiis temperatam vivunt, sunt assumenda, & probe attendendum quo pabulo fuerint pasta. Carnes animalium, quæ in sylvis & agris

versantur, optime laborant, sanguine abundant, locis minime aquosis, siccis & æstuosis vitam agunt, reliquis magis nutrire, monuit HIPPOCRATES. Alcalinum principium, quod in brutis victu animali utentibus obtinet, in causa est, ut minus homines nutriant, & varium morbi genus ipsis facile affricent. Quadrupedum structura cum proxime ad nostram accedat, hinc eorum gelatinam nobis proxime accommodatam esse evidens est, & docuit experientia inter hæc, pecora nobis nutriendis præ reliquis aptiora lacte nutrita & foemellas digestu quidem facilia, sed minoris nutrimenti esse, castrata optime digeri & largissimum alimentum præbere. Post quadrupeda aves nos optime nutriunt, sequuntur pisces, ipsi ab amphibiiis excipiuntur & hæc a vermibus.

§. 20.

Animalia, si testacea excipimus, rarissime cruda assumuntur, horror quo corripimur, si eis crudis vesci debemus, num exemplo debeatur, an sit vox Naturæ, hic non disputo; comeduntur sive *Elixa*, ubi menstrui aquosi ope fibræ emolliuntur, & digestionem aptantur, sive *Affata*, cum carni is admoveatur caloris gradus, ut cruor & serum in exterioribus vasis densentur, fibræ exsiccentur, & ita crusta excitetur, sub qua coerciti in interioribus humores per continuantem calorem agitantur, in vapores resolvuntur, fibræ omnes in vero balneo vaporis maceratæ emolliuntur, sive *Frixa*, dum ope pinguedinis calore densatæ, crusta carnibus inducitur, sub qua ea fiunt, quæ sub assatione contingere dixi, sive *Sale condita* & fumo indurata. De carne elixa multum gelatinæ aquam, cum qua coquitur, subit, quæ inde *Juris* nomen induit, hinc si coctio modum excedit, talis caro plane iners redditur, notante jam HIPPOCRATE; dum sub

affatione optime fibræ emolliantur, nec quicquam de gelatina perdatur, hinc pro optima carnem ad cibum præparandi ratione jure habetur; Frixæ facile incommoda ab acrimonia oleosa metuenda causatur. Dum sale carnem condimus, sub ipsa conditura multum gelatinæ inde eluitur, fibræ rigidiores & hinc digestu difficiliiores readuntur, sal qui fibris accrescit, in gelatinam usque penetrat, resolutioni, quæ in primis viis fieri debet, obicem ponit, gelatinam ad nutritionem minus aptam reddit; fumus, dum vernice quasi fibras obducit, empyreumate quoque ipsam gelatinam afficit, ea quæ a sale fieri dixi, etiam auget, imo ipsam pinguedinem carni interpositam rancore afficit; hinc tali ratione præparatam carnem minus laudandam esse, evidens fit.

I. QUADRUPEDA.

a) C I C U R A.

Bos. Animal quadrupes, pedibus bisulcis instructum, utraque maxilla duodecim molares, inferior præterea octo incisivos gerit; *Taurus* L. cornubus erectis, teretibus, fronte glabra, dorso non gibboso juba mediocri a congeneribus differt. Pro varia patria magnitudine quoque boves distant, septentrionales maximi sunt, meridionales minimi, illi maxime quos Barbaria alit.

Mares ταύροι, *Tauri*, *Taureaux*, *Stiere* versus secundum ætatis annum puberes evadunt, & ad hanc vitæ periodum usque δαμάλαι, *Juveni* dicuntur, taurus castratus proprie βῆς, *Bos*, *Ochs*, *Bœuf*, appellatur; femellæ βόες, *Vacæ*, *Vaches*, *Kühe*, fœsqui ætatis anno puberes, ab Aprili ad Julium usque taurum admittunt, prægnantes *Hordarum*, βόων ἐγκύων, *Vaches pleines*, *tragende Kühe* nominibus veniunt, per novem menses utero gerunt, & edunt *Vitulum*, μόλον, *Veau*,

Kalb, qui sexta a partu septimana optimus ad cibum est; tauri & vaccæ post nonum ætatis annum decre-
scunt, vix ultra quintum & decimum vitam extendunt.

Bos ut plurimum in latus sinistrum solet decum-
bere, hinc hujus lateris renem, quem Galli *Rognon* di-
cunt, majorem esse, & copiosiore pinguedinem habere
observatur; triennis novos dentes & nova cornua
producit, quæ ultima quotannis novo circulo augen-
tur; decennis ad usus cibarios adhibendus est, & tunc
granis cerealibus & radicibus alendus.

Caro bovina $\frac{1}{17}$ fere gelatinæ, vitulina ultra $\frac{1}{12}$,
cor vituli $\frac{1}{24}$ fere, pedes ultra $\frac{1}{12}$ vehunt. Gelatina
ex carne bovina & corde vitulino nunquam consisten-
tiam siccam acquirit. GEOFFROI.

Carnem vitulinam bovina leviolem esse, monet
HIPPOCRATES, est illa mollis & tenera, & ideo digestu
facilis, sed debilius inde surgit alimentum, multum
eadem præterea mucî vehit, hinc jura vitulina in
morbis, ubi demulcendi & relaxandi animus est, præ
reliquis commendantur, & patet cur in morbis
pectoris & inflammatoriis multum laudentur. Pulmo-
nes præ carne plus mucî vehere evicit experientia.

Caro taurina & vaccina siccior, durior, digestu
difficilior est bovina, quam difficilîus digeri minus
bene dicit HIPPOCRATES. Eodem asserente, & suffra-
gante omnino experientia, reliquis validius roborat,
cum autem varii musculi variam firmitatem habeant,
hinc omnino caro bovina, pro vario loco, unde de-
sumitur, varia est, sive lanionum sive culinæ vitio
debetur omnino quod veteres eam minus commen-
darint.

Lingua dotes optimæ carnis sequitur.

Ventriculi in frustra dissecti, sub *Tripes*, *Kuttel-
fleck*, *Bletzer*, *Caldaunen* nomine veniunt, membra-
nacei cum sint, hinc difficilîus digeruntur, & minus
nutriunt.

Medulla est liquor oleosus, qui omne ossium longorum cavum replet, ipsa pinguedo largiori aquæ portione instructa, & hinc facilius, quam ea, quæ in membrana cellulari hæret, humoribus nostris commiscenda, hinc recte validioribus nutrientibus adscribitur; extus si quidem reliquis pinguibus præstat, id ipsum majori, qua gaudet, penetrandi virtuti erit adscribendum.

Sebum. Pinguedo consistentiæ solidæ & duriusculæ, proprio nauseoso odore & sapore gaudet, nunquam interne datur, externe scopo demulcendi & relaxandi adhibetur interdum; œconomicis maxime usibus relinquitur.

* *Sanguinem Tauri*, præeunte NICANDRO, Veteres venenis adscripserunt, ut videtur, ex hypothesi potius quam ex experimento.

Fel Tauri cui creberrime bovinum substituitur, inspissatum, a quibusdam ad morbos ab inertia bilis oriundos & ad viscerum abdominalium obstructions referandas adhibetur: HOFBERG eodem, ad dramam unam bis de die exhibito, epilepsiam vidit curatam: externe abstergendi, resolvendi, vermes necandi ergo adhibetur, ab HIPPOCRATE suppositoriis pro educendis facibus immiscebatur.

Lac Vaccinum, γάλα, *Lait*, *Milch*; est liquor albus in uberibus vaccæ secretus, ex triplici principio constans *Cremore*, πῖαζ, πῖον, *Creme*, *Rahm*, *Saane*, *Sero*, ὑπὸν, *petit Lait*, *Molcken*, *Schotten* & *Caseo* τυρὸς, *Frommage*, *Käse*. Cremor quoad maximam partem ex oleo constat in *Butyrum* efformandus, serum copiosissimam aquam habet, aliquas partes oleosas & salem essentialem; qui inde sub *Sacchari* nomine educitur, caseus genium animale fert.

Cum Lac constituatur a chylo circulationem passo, quæ ejus partes in naturam animale vertit, hinc illud sicuti pro vario animalium genere, ita & in varia ejusdem generis specie, imo in eodem individuo pro

assumtis, constitutione corporis, motu humorum, ætate, distantia a pastu &c. differt; id quod ex vacca trienni, nigricante, tribus circiter a partu mensibus, tempore verno, cœlo sereno, matutino tempore emulgetur, pro optimo habetur. In universum, lac per quod albedo æqualiter diffusa est, odoris alieni expers, & quod illam pinguedinis rationem habet, ut ejus gutta supra unguem effusa non diffuset, commendari solet.

Lac vaccinum, caprino & equino levius esse, copiosius quam reliqua usitata aquam vehere, post ovillum largius oleum, parciolem quam ovillum & caprinum, caseum habere probavi in *Dissertatione de optimo infantis recens nati alimento*.

Secedit lac in sua principia mora, calore, acidis, alcalinis, spiritu vini. Si semel aut bis ebulliverit diutius sine secessione principiorum potest asservari.

Innumeri, quos lac præstat usus, ad tres potissimum classes possunt revocari.

I. Cum sit liquor per fabricam animale ad nutritionem aptatus, hinc inter nutrientia primum locum habet, eodem non modo integræ gentes vivunt, observante jam ARETÆO, sed idem, illis quorum viscera chylo & hæmatopoietica ita debilitata sunt, ut non sufficiant nutrimento ex cibis parando, optimum alimentum est, cum habeat partes nutritias, per viscera vaccæ jamjam ad nutritionem aptatas. Infantes loco lactis materni non raro vaccino nutriuntur, quod aqua diluunt, amygdalarum ope ejusdem partes caseosas ita temperari, ut humano proximum fiat, ostendi in *Dissertatione citata*. Rusticum, qui lacte potissimum vescitur, ultra centum annos vixisse GALENUS refert, & BETTUS adducit aliquem, qui lactis usu ad centesimum quinquagesimum secundum ætatis annum ascendit. Tabidis ab HIPPOCRATE commendatur.

Lac calidis primis viis ingestum, & quæ vix non semper aliquid acidi continent, in eis quidem secedit,
sed

sed caseosæ partes a saponaceis liquoribus chylopoieticis ita attenuantur, ut oneri esse non possint, debili autem ventriculo cum lac ingeritur, id ipsum, ne is a partibus oleosis relaxetur, aqua diluere, unde Gal-
lorum *Lait coupé* surgit, sive adjecto saccharo, mo-
nente AVICENNA, ejus secessum in partes impedire
solemus.

II. Ob dulcedinem & oleosas, quibus scatet, par-
tes ad omnem acrimoniam, si acidam exceperis, com-
mendatur, ejus usum ad scorbutum omnes Auctores
post EUGALENUM laudant; in morbo articulari ad
præcepta HIPPOCRATIS, a WERLHOFF, PYE, GAL-
LO &c. confirmata usurpatur, sunt qui his morbis
sæpius vexatis *dietam*, quam *lacteam* dicunt, com-
mendant, sub qua, per plures menses, imo annos
nullus alius cibus præter panem & lac assumitur, &
non paucos magnum inde solamen expertos esse, con-
stat omnino, sed cum sub tali vitæ regimine primæ
viæ debilitentur, & solida digerere desuescant, hinc
non raro, si ad pristinam diætam redeunt ægroti, ut
plurimum graviores recidivas experiri solent, SYDEN-
HAM & VAN SWIETEN observantibus; ad venena,
acria maxime, lac etiam ob omni tempore, tanquam
optimum remedium fuit in usum tractum; illis etiam
qui ulceribus internis laborant, tam pro demulcendo
ichore, quam pro alendo debili corpore, exhibetur,
HIPPOCRATIS & GALENI consilia, auctoritate & pro-
priis observationibus longe plurimi Auctores com-
mendant, inter quos GALLO, GULLMANN, MOR-
TON, HOFFMANN, BOERHAAVE, VAN SWIETEN,
Cl. TRALLES, Ill. PRINGLE allegasse sufficiat; sed in-
terdum in his morbis obtinent dispositiones, quæ
optimi medicamenti usum dissuadent, quo præter fe-
brem fortio rem, etiam ab ejus usu surgentes cardial-
gia, ructus, pressiones ventriculi, diarrhœæ &c.
pertinent; his in casibus lac erit diluendum aqua

hordeata aut infuso quodam roborante, vel ad monita MORTONI & HOFFMANNI aquis foteriis; id præterea notandum, prudentes medicos etiam lac appropriata morbo vegetabilia sive vaccæ exhibendo, sive cum lacte in fundendo, suo scopo adhuc magis aptare.

III. Ratione omnium suarum partium fibras relaxat, stricture & inde surgentes morbos tollit, spasmos mitigat, dolores lenit; alvum ejus ope laxari, post DIOSCORIDEM omnium seculorum observata docent, TRALLIANUS & GALLO hæmoptysin, WEPFER colicam, SYDENHAM passionem hysteriicam, SYLVATICUS malum hypochondriacum, HIPPOCRATES Dyfenteriam, RIVERIUS tussim chronicam, GALLO motus convulsivos, tussim convulsivam, anginam, gravia a vermibus symptomata, nephritidem &c. curata viderunt.

Curam lacteam susceptri purgaante eccoproto primo vias evacuare tenentur, mane & versus vespere ejus, mox postquam e vacca emulctum est, uncias sex bibant, sensim sensimque ad duas libras usque de die hauriendas ascendant, eidem saccharum adjicere nunquam obliviscantur; pessime agunt, qui illud coquendo & sollicitè cuticulas inde auferendo, dum nescio quam viscedinem inde auferre volunt, illud spissius reddunt, & ut difficilius ex alvo exeat, id quod jam Veteres perspexerant, efficiunt, & subtili principio privant, cujus præsentiam egregie VAN SWIETEN evicit; id denique adhuc notandum, quod per omne, quo cura lactis usurpatur, tempus, id quod ad minimum per quatuor septimanas extendendum est, cibis eupeptis, vino generoso, rubro maxime, debeant uti ægroti, corpus decenter movere, puro & libero aëre vesci, omnes graviores animi motus evitare &c. & ut omnia paucis comprehendam, talem debeant sequi vitæ rationem, ut lactis effectus inde juventur, corruptio arceatur,

Lactis usu febricitantes interdicendos esse HIPPOCRATES rectissime monuit, cum tales homines vires digerentes vitiatas habeant, nutriendi non sint, & major, quo ardent, calor facile pinguedinem lactis rancidam posset reddere, hypochondriaci quoque inde abstinere debent, nec non illi quibus viscera abdominalia obstructa sunt, observante GALLO etiam tuberculis pulmonum laborantes, plethorici porro, phlegmatici & obesi. Gravia quæ usum lactis præposterum excipiunt symptomata, egregie delineavit HOFFMANN; dentes quoque inde lædi GALENUS monet. Externe ad cataplasmata, balnea, enemata emollientia, nec non ad abluendas partes excoriatas adhibetur.

Serum, præ equino pauciorum aquam vehere evici in Dissertat. citat; ejus partes oleosæ, & si quas adhuc fovet, caseosæ paucæ sunt, & principio saponaceo, quo gaudet, solutæ, hinc qui a lactis insignioribus viribus nutrientibus & laxantibus, aut ab ejus in partes secessu metuuntur effectus, sub feri usu locum non habent.

Pingues partes, quibus serum scatet, ut illud vires nutritias habeat, efficiunt, eo solo BOERHAAVE per aliquot menses, FERGUSON per octodecim annos vixit; medicato scopo ob vim saponaceam maxime commendatur, inde ejus vires alvum ducendi, GALENO notatæ, fluunt, & quidem sine commotione, ita ut in febribus continuis ipsis, suadente jam HIPPOCRATE, cathartico scopo possit exhiberi, in quibus ipsis sanguinem diluendo, spissitudinem phlogisticam arcendo & tollendo, stricturas relaxando, excretiones aquosas promovendo, egregie conducit; dysentericis quoque, secundum HIPPOCRATEM, cum successu datur, nec non illis qui qualicunque acrimonia laborant; hinc tempore verno optimo consilio, ad eluendas e corpore fordes per hyemem collectas, exhibetur spissitudini cuivis humorum egregie medetur. SYLVATICO ob-

fervante ad obstructions viscerum abdominalium referandas, mala hypochondriacum & hystericum sopienda, ad rheumaticos porro & arthriticos morbos arcendos & curandos, secundum observata SYDENHAM, præstans omnino medicamentum, multum quoque ad mitigandam drasticorum virulentiam, & leniendas, quæ inde ortæ fuerunt, noxas conducit, confirmante HIPPOCRATIS monita HOFFMANNO. Datur sive solum, sive cum medicamentis morbo appropriatis unitum, ad libram unam pro dosi, non malo consilio quoque pro potu ordinario præscribitur. Idem GALENUS abstergendi scopo ad ulcera adhibuit, & intestino recto infudit.

Serum Lactis dulce HOFFMANNI acido evoluto caret, copiosiores partes pingues fovet, & illas levi empyreumate instructas; ubi demulcendi scopus est vulgari præferendum, in febribus autem & obstructionibus referandis isti omnino postponendum.

* *Aqua destillata Serii lactis* Paris. iners. * *Aqua Lactis Alexiteria* BATEI. parum mutata a Parisinis recipitur; nomini non respondet.

Butyrum, βούτυρον, *Beurre*, *Butter*. Est pinguedo ex lacte, ope agitationis, a sero separata & collecta, eadem autem & feri & casei partes adhuc connexas manere, docet ejus coctio, qua illæ partim quoad maximam partem in auras abeunt, partim cum his sub nomine *Anckentröster* secedunt.

Cum butyrum ex lacte surgat, hinc hujus indolem sequitur, & evidens fit, cur Majale reliquis præferatur.

Optimum habetur, quod satis pingue est, flavo colore gaudet, gratum præterea saporem & odorem exhibet.

Alcohol inde aliquid recipit, ultra $\frac{1}{2}$ olei, ultra $\frac{1}{6}$ aquæ, vix $\frac{1}{3}$ terræ vehit. NEUMANN.

Ut ætatem ferat, sive sale condiri, sive coctione disponi solet, hæc moderato igne instituitur, usque

dum per butyrum limpidissimum fundus vasis possit videri & sordes, quæ sub coctione secedunt, probe inde remouentur. Optimum butyrum salitum ad nos ex Belgio adducitur, Galli id quod in Normannia aut Gallo-Britannia paratur maximi faciunt, eo rarius utimur, cum ex montibus Alfatix superioris & sylvæ Martiæ larga quantitas butyri nobis advehatur, quod coctione, ut asservari possit, nostrates disponere solent.

Butyrum, Scytharum præparatum, monente HIPPOCRATE, & Barbarorum cibus secundum PLINIUM, hodie creberrimo in usu solet esse, oleorum unguinorum & virtute & nocendi facultate pollet, large nutrit, sed primas vias quoque relaxat, & acrimoniam oleosam gignendo, non raro gravissima excitat symptomata. Medicato effectu in morbis a rigiditate fibrarum, aut cum hæ præter naturam irritantur, conducit. Butyrum calore dissolutum & saccharo mixtum feminas Lusitanix ad menses dolorificos haurire, ZACUTUS refert; illi qui per vitæ rationem vaporibus acribus sese exponere coguntur, non male Butyrum jentaculi loco assumunt; Externe relaxandi & demulcendi scopo in usum trahitur, clysmatibus quoque, emolliendæ alvi ergo, adjicitur.

Butyrum coctum, beurre fondu, Ancken; coctione aliquam mutationem passum est, hinc & odore & sapore a butyro integro recedit, eo maxime culinæ opus habent ad paranda ea frixorum genera, quæ sicca fragilitate debent gaudere, Medici eodem vix interne, crebro autem externe utuntur, abstergendi maxime scopo. **Unguentum Potabile Rubrum* August. parum mutatum Wurtembergenses & Argentoratenses recipiunt, cur medicamento, quod resolvendi scopo commendant, adstringentia addantur, non video. *Unguentum Potabile Viride* SCHROEDERI. Wurtembergenses aliquantulum a SCHROEDERO recedunt, absur-

diffima compositio, evidentur roborans, à nostratibus crebro ventriculo infantum, qui cardiogmo laborant, solet inungi.

Caseus formatur a lactis partibus tenacioribus, illæ pro varia forma qua secedunt, varie denominantur. Serum & caseus, dum cremore in butyrum actò, remanent, *Lactis ebutyrati* Barb. *Babeure*, *Buttermilch* nomine veniunt, si lac effuso acido cogitur, $\delta\zeta\upsilon\gamma\alpha\lambda\alpha$, $\chi\iota\varsigma\omicron$, *Lacschistum*, *Recocta* Barb. *Lait caillé*, *Zieger* appellari solet, inde si serum effusum & ponderibus quoque impositis expressum est, *Caseus* surgit, variat is non modo pro vario lactis genere unde fuit paratus, sed etiam eo, quod quidam ex integro lacte paretur, butyraceis hinc partibus scatet, pinguis, alius ex lacte surgat, unde prius cremor fuit ablatum, hinc ficior. Vaccinum ovillo minus, reliquis magis tenacem esse in Dissertatione citata ostendi.

Quidam casei ex regionibus ubi parantur famam assecuti sunt. *Parmesan* præparatur ad Parmam, nec non in Laudenfi Ducatus Milanensis tractu, flavus, recens, non pinguis eligitur; ex Helveticis *Gruyerenfes* ab oppido pagi Freiburgensis denominati, annosi, pingues & *Glaromenfes* multum acres, siccissimi & Trifolio Meliloto cœruleo L. viridi colore, nec non sapore & odore aromatico imbuti laudantur; inter Belgicos, illi qui crustam rubram habent, reliquis præferuntur, ad eos *Casirienses* Anglorum proxime accedunt, inter Gallicos *Cassenaticum* *Delphinatus* & *Briensem* ad Campaniæ Meldas paratum valde laudant; *Roquefortensis* ex lacte ovillo conficitur.

Ab acidis & alcalibus quoad maximam partem dissolvitur, ultra $\frac{1}{2}$ spiritus alcalini, $\frac{1}{16}$ falis urinosi, $\frac{1}{4}$ fere olei, $\frac{1}{5}$ circiter aquæ fundit. NEUMANN.

Cum caseus ex partibus lactis jam in naturam animalem versis surgat, hinc eundem multum nutrire

est evidens, ut jam HIPPOCRATES monuit, qui autem etiam eundem difficilis digestionis esse, sagax perspexit & non pauca quæ inde surgere possunt mala adduxit, id quod ex insigni, qua gaudet tenacitate, facile patet, hinc quoque videmus ejus abusum primas vias onerare, chylum spissum & acrem sanguini infundere, varium acrimoniæ genus gignere, calculos renum inde causari GALENUS monet, cum recocta & lac ebutyratum caseum saponaceo fero dilutum vehant, hinc securior est eorum usus, id quod & GALENUS monet.

Caseus extus applicatus resolvit & glutinat, in arthritide & vulneribus egregios ejus effectus vidit GALENUS.

* CANIS, *κύν*, *Chien*, *Hund*. Animal quadrupes quod in utraque maxilla sex dentes incisores habet, digitos unguiculatos quinque in pedibus anterioribus, quatuor in posterioribus. *Familiaris* L. cauda sinistrorsum recurva distinguitur. Animal carnivorum, innumeris varietatibus ludit, hinc difficillime ejus characterem naturalem determinare licet, nono aut decimo ætatis mense puber evadit, tempus libidinis per decem circiter dies durat, & bis de anno obtinet, graviditas per duos menses obtinet, plures catuli uno partu excluduntur, vitam canes ad vinginti usque annos protrahere solent.

Stercus caninum $\frac{1}{80}$ extracti spirituosum, $\frac{1}{12}$ aquosi salini, $\frac{1}{6}$ fere phlegmatis, $\frac{1}{11}$ spiritus $\frac{1}{64}$ olei empyreumatici NEUMANN dedit.

Carne canina in Insulis Canariensibus, India, China, Africa & Canada vesci solent, illam facile digeri & parum nutrire HIPPOCRATES præcipit, qui ejus esum ægris inflammationibus, alvo adstricta aut visceribus abdominalibus obstructis laborantibus commendat. ROBERTI FLUDD animadversionem de podagra lambitu canum curata Illustr. LINNÆUS confirmat, observationes

de epilepsia & aliis morbis in canes transplantatis mitto.

* *Stercus*, quod Barbari *Album græcum* dixerunt, eligitur ficcum, & quod ab inmixtis ossium recrementis album est, illud GALENUS aliquem suorum Præceptorum ad anginam, dysenteriam, ulcera inveterata adhibuisse, se quoque cum optimo successu eodem usum esse, testatur. In Suecia tanquam polychrestum remedium ad mammas induratas adhiberi refert VIGELIUS. *Stercus*, oleo acri & alcali constans, vires resolventes editurum facile largior, sed non video cur caninum aliis sit præferendum, & in tanta remediorum resolventium quantitate quam habemus, sordidum medicamentum sit in usum trahendum. * *AXUNGIA* nihil proprii videtur habere. * *Hepar Canis rabidi* virtutes antilyssas nondum probavit. * *Oleum Catellorum* Paris. ad morbos nervorum laudatur.

CAPRA, αἴξ, *Chevre*, *Geis*. Cornubus rectis a bove differt: *Hircus* cornua apice recto instructa, semel modo arcuata, extus rotundata, intus cultrata, pilos rectos, aures minores habet.

Mares τράγοι, *Hirci*, *Tragi*, *Boucs*, *Bæck*, anniculi jam puberes sunt, sexennes jam effœti; capræ, quæ non raro cornubus carent & pauciores quam hirci dentes habent, septimo ætatis mense puberes, per quinque menses utero gerunt & tunc deponunt ἱγλάκ, *Hædos*, *Chevraux*, *Zickelchen*, *Geisbæckgen*, *Geislein*; per quinque a partu menses copiosissimum lac fundunt, septimo ætatis anno effœtæ, hœdi sexto a partu mense castrantur, & tunc *Capri* solent dici.

Gens caprina in septentrione procerior esse solet, vix ultra duodecimum annum vitam extendit.

Cum & hircorum & caprarum caro durior sit, hinc nonnisi hœdorum in cibum recipitur, quæ de ejus

minus salubri esu adducunt HIPPOCRATES & GALENUS hircinam & caprinam non hœdorum spectant, quippe quam & digestu facilem esse, & bonum alimentum largiri quotidiana experientia docet.

Lac caprinum asinino & equino copiosorem pinguedinem vehere, & minus casei, qui vaccino tene-rior est, ejus serum post ovillum minus oleosarum partium habere, evici in *Dissertat. citat.* Cum capræ plantis adstringentibus vescantur; hinc earum lac, cum roborare volumus, reliquis præferre solemus, eodem ad malum hystericum cum successu usus est GALLO.

* *Sanguis Hirci inspissatus* unde ventriculus, præter quasdam partes empyreumaticas, nihil extrahere valet, jure exolevit inter Medicos rationales. * *Serum Hirci* præ bovino nihil proprii habet, nisi quod mollius sit, & ad colorem cœrulescentem vergat.

OVIS, πρόβατον, ὄvis, *Brebis, Schaaf.* Cornubus retrorsum versis a pecoribus cicuribus reliquis differt. *Aries* L. caudam rotundam, brevem & corpus lanigerum habet.

Mas κριός, *Aries, Belier, Widder* sesquiennis puber, octennis effœtus, ad decimum quartum annum vitam extendit, sexto ætatis mense castratur & tunc ἐθρὺς, *Vervex, Mouton, Hammel* dicitur. Ovis annicula puber est, duo loco cornuum tubera in fronte fert, per quinque menses utero gerit, per octo menses a partu lac fundit, octavo ætatis anno effœta; ejus catuli ἄρνες, *Agni, Agneaux, Lämmer.*

Oves, in locis siccis vitam degentes, multo meliorem carnem largiuntur, quam illi, qui humida inhabitant, antequam macello committuntur, cereali- bus & leguminibus nutriri solent.

Caro arietis tenax est, & in modum hircinæ saporis nauseosi, ovilla insipida, viscida, vervecina

fucculenta, digestu facilis, ultra $\frac{1}{11}$ gelatinæ largitur, GEOFFROI; præ reliquis transpirationem auget observante SANCTORIO; agnina caro, notante etiam HIPPOCRATE, facillime digeritur, $\frac{1}{32}$ gelatinæ teneræ & mucosæ fundit.

Lac ovillum præ reliquis copiosius & tenerius butyrum, largiorem & tenaciorem caseum vehere in *Dissertat. citat.* monui; patet hinc quod cæteris magis nutriat quidem, sed difficilius digeratur.

Pedes vervecini glutinosi sunt, in morbis ubi acris intestina tenet, aqua cum eis cocta ano injicitur.

Lana Succida est talis, quæ pinguedine farta est, ea inde aquæ ope extracta *ὀύρον* dicitur & non videtur aliquid proprii præ reliquo adipe habere, monente jam GALENO; lana succida e collo & abdomine pendens *ὀσώρεα* Græcis dicitur, calore partes quibus applicatur fovet & hinc relaxat, mammis induratis, membris luxatis, collo, cum fauces affectæ sunt, imponitur, creberrimè, ex præcepto HIPPOCRATIS, tanquam vehiculum, quo medicamenta emollientia partibus affectis imponuntur, adhiberi solet.

PORCUS, *Sus*, *ῥε*, *χοῖρ*, *Cochon*, *Schwein*. Est quadrupes dentibus incisivis in utraque maxilla & pedibus bifulcis instructum.

Sus Scrofa L. cauda pilosa, auriculis oblongis, abdomine non ad terram usque propendente distinguitur, ubique in antiquo orbe occurrit, Hispani eam demum Americæ intulerunt, in regionibus meridionalibus nigra & procerior est.

Mas *Verres*, *Verrat*, *Eber*, nono mense puber evadit, dentes caninos extra os prominulos habet, triennis effoetus est, sexto ætatis mense castratur & tunc *Majalis*, *Barg* solet dici. *Scrofa*, *Truie*, *Mohr* bis de anno porcellos, *Fercklein*, *Heizlein* deponit & illos plures qualibet vice, porcelli qui ubera ducunt, *Cochons de Lait*, *Spanfercklein* duos seu tres menses

nati in cibum recipiuntur, serofa vulgo postquam quarta vice peperit evadit effœta.

Gens suilla simplici ventriculo gaudet, & intestina habet illis, quæ in ruminantibus obtinent, multo minora, ad vigesimum usque ætatis annum solet pervenire. Vegetabili æque ac animali victu vescitur, optime impinguatur glandibus Quercus & Fagi, sed hæ lardum minus solidum gignit.

Lardum, Lard, Speck. Est pinguedo dura in pannelulo adiposo subcutaneo hærens; *Axungia, Saindoux*, dicitur mollior pinguedo ex intestinis, mesenterio &c. collecta.

Caro suilla digestu difficilis est, & chylum viscidum largitur, hinc nonnisi hominibus robustis & qui vitam exercitatem vivunt concedenda, eam hac ratione in usum tractam copiose nutrire HIPPOCRATES tradit, multum inde transpirationem imminui observavit SANCTORIUS. Porcellos digestu difficiliores esse, & alvum laxare jam HIPPOCRATES præcepit & experientia confirmat.

Farcimina quæ ex hac gente maxime parantur ex eis quæ de visceribus & partibus animalium fumo induratis, sub Bovis historia dicta fuerunt, dijudicanda sunt, aromatibus quæ ipsis adjici solent & linguæ & ventriculo magis accomodantur.

* *Stercus* quod CUMMIUS contra febres intermittentes commendat, Ill. LINNÆUS autem ad drachmæ pondus intus datum dysentericis, extus ad hæmorrhagiam narium laudat, in tanta quam habemus, meliorum & minus nauseosorum remediorum caterva negligitur.

* *Vulvas* Romanis olim multum usitatas MOELLEBROECK & LEDEL in incontinentia urinae auxilium afferre tradunt, sed quis talibus fidem adhibebit?

p. FERA.

Quadrupeda fera cum sub cœlo libero vivant, & illa maxime, quæ sicciora & montana loca inhabitant, exercitatum magis quam cicura vitam agant, hinc præ his melius alimentum præbere videntur, cum autem eorum caro, ob eam vitæ rationem, magis firma sit, hinc validiores vires digerentes exigunt, nec conducunt debilibus; ut caro tenerior & sapidior evadat, animal demum aliquot a morte diebus solent in cibum recipere, ubi autem probe cavendum, ne putredo iusto majores progressus fecerit, & ab ejus usu acrimonia putrida surgat; fera animalia præ cicuris sicciora, crudiora, digestu facilia esse & minus nutrire tradit HIPPOCRATES.

APER, χοῖρος ἀγρίος, uap̄, Sanglier, Wildschwein auriculis brevioribus & subrotundis, dentibus caninis longioribus, cauda brevi & magis recta a Porco domestico differt; tardius quam verres puber fit, Decembri & Januario mensibus æstu venereo agitur, capto, si per paucas modo horas testiculi relinquuntur, omnis caro nauseoso inde afficitur odore, femina Laye catellos *Marcasins*, *Frischling* Majo vel Junio excludit, horum cutis per sex aut septem a partu menses striis variegata esse solet.

Cum aper corpus suum magis quam porcus domesticus exerceat, alimento etiam minus sordido, quam Sus scrofa utatur, hinc ejus caro suilla & sapidior est, & digestu facilior.

Dentes canini Defenses, Fangzähne ut plurimum ex maxilla inferiori desumuntur, toti cavi sunt, albi, in annosiore animali flavicant, in arcus formam flexi sunt, tribus faciebus longitudinalibus instructi, ad pleuritidem laudantur, sed quis a substantia absorbente aliquid boni ad morbum inflammatorium expectabit?

CAPREOLUS, *δορυς*, *Chevreuril*, *Reh*. Pedes bifurcos, cornua ramosa, in maxilla inferiore octo, in superiore nullos dentes habet. *Cervus Capreolus* L. cornubus teretibus, erectis, nudis distinguitur.

Sub finem Octobris venere agitatur, femella *Chevrette*, *Ziege*, circa finem Aprilis per viginti & duas septimanas utero gerit, circa finem Aprilis duos ut plurimum catulos edit *δορυάδρια*, *Faons*, *Rehkitzlein*, qui duodecimo jam a partu die matrem sequi possunt. Capreoli non gregatim vivunt, singulae familiae ex parentibus & catulis anniculis compositae singulatim vivunt; eorum vita vix ultra decimum & quintum annum extenditur.

In variis Galliae provinciis nulli, nulli in Anglia, pauci in Italia & Suecia, in America copiosi. Colles amant & sylvarum regiones steriliores, agris cerealiibus vicinas, in sylvas densiores se nunquam immittunt.

Mares anniculi typhos exiguos, *Dagues*, *Spiese* edunt, eos ad finem autumnii deponunt & per hyemem restituunt, Martio mense cutim, qua nova cornua teguntur, abradunt; singulis annis usque ad quartum, ramorum, in quos cornua dividuntur, *Andouillers*, *Ende*, numerus augetur. Caro capreolorum biennio majorum, quos *vieux Brocards* solent appellare durior & minus sapida est, catellorum mucosa, anniculorum optima, exquisitissima ad lumbos *Filet*, *Ziener* haeret, hanc sequitur illa pedum posticorum *Schlegel*, *Cuiffot*.

* **CATUS**, *αἴλας*, *Chat*, *Katze*. Differt a cane unguibus hamatis & retractilibus, nec non lingua aculeis instructa. *Felis Catus* L, caudam elongatam, annulis distinctam & pilos ex fusco, nigro, flavicante & albido variegatos habet. Sylvestris per omnem Europam occurrit.

A plebe interdum comeditur, ejus carnem ad leporinam accedere, testatur GESNER.

Aliquoties de anno libidine agitur, femella per duos circiter menses utero gerit, primo jam ætatis anno puber evadit, raro vitam ultra decem annos extendit, animal carnivorum.

* *Axungia* præter vires cum reliquis communes aliquam acrimoniam ob catorum victum animale & vitam valde agitatam videtur possidere, & hinc evidetiores effectus resolventes edere.

CERVUS, ἑλαφός, *Cerf*, *Hirsch*. Dentes in inferiore maxilla octo & cornua ramosa habet, *Nobilis* L. cornubus teretibus nudis, solidis, ad latera incurvis & collo non jubato distinguitur.

Septembri mense libidine agitur & per omne hoc tempus, quod raro ultra quatuor septimanas extenditur, multum furit & validissimum odorem spirat. *Cerva Biche*, *Hündin*, *Hirschkuh* per octo menses utero gerit, & Junio mense unum *Hinnulum*, *Faon*, *Hirschkalb* excludit, cujus corpus striis & maculis variegatur, accipit is sexto ætatis mense, si mas fuerit, tubera in fronte, quæ si in cornua simplicia excreverunt, animal *παραλία*, *Subulo*, *Daguet*, *Spieshirsch* dicitur, a tertio ad quintum vitæ annum *Furcarius* Barbar. *jeune Cerf*, *Gabelhirsch* appellatur, septennem Galli *Cerf de dix Cors*, annosorem *vieux Cerf* denominant. Ad octavum usque ætatis annum crescit, quadragesimum raro excedit, singulis annis mense Aprili cornua deponit, Augusto cuticulam, qua nova teguntur, ad arborum truncos abradit, castratus nova cornua non protrudit, ramorum, in quos cornua finduntur, numerus nihil constantis habet, sed pendet a quantitate & qualitate alimenti, idem cervus uno anno plures & altero anno pauciores habet, apud nostrates raro ultra duo & viginti occurrunt.

Gens cervina hyeme gregatim pascitur, vere juniores modo se in greges colligunt, cervi colles,

valles, planitiem inhabitantes majores sunt, & capita magis rufa habent. Vescuntur vegetabilibus.

Dum HIPPOCRATES & GALENUS carnem cervinam difficilem & mali succi esse pronuntiant, de cervis annosioribus aut hyeme captis verba faciunt, quæ a cerva vel subulone desumitur satis tenera, sapida & nutritia solet esse; maxime si a talibus animalibus recipitur, quæ loca altiora inhabitant. *Typhi* Barbar. *Crues*, *Kolben* cornua tenella, a prolongatione integumentorum periostei & vasorum, quæ apophyses frontales cingunt, efformata, alimentum quidem gustui gratum sed viscidum, hinc digestu difficile, & unde minus bonus sanguis surgit, largiuntur.

Cornua una cum basi quæ ea necit *Merein*, *Ge-weih* nomine veniunt, cornu corpus *Perche*, *Stange*, rami *Andouillers*, *Ende*, basis eorum tumida *Meule*, *Rose* dicitur. Cornuum omnis superficies tuberculis *Perlen* obsidetur, majoribus ad basin *Pierrures*, minoribus per reliquum corpus *Perlures*.

Cornua ultra $\frac{1}{6}$ spiritus urinosi, $\frac{1}{25}$ fere olei empyreumatici, ultra $\frac{1}{12}$ falis volatilis fundunt. *Inst. Chem.* NEUMANN inde ultra $\frac{1}{11}$ spiritus urinosi, ultra $\frac{1}{8}$ olei, $\frac{1}{15}$ fere falis obtinuit. Gelatinæ $\frac{1}{4}$ fere. *Inst. Chem.* NEUMANN, CARTHEUSER.

Rasura Cornu Cervi est cornu radula comminutum, minus bene ex officinis famiariorum, cultriorum &c. recipitur, quippe tale non raro ramentis æris inquinatum esse solet, nec placet cornu cervi torno comminutum, quippe quod caret interna cornuum substantia, præ exteriori largiorem gelatinæ rationem vehente. Coquitur ex aqua & illi vires relaxantes & demulcentes impertit, ejus drachma circiter ad libram aquæ hoc scopo recipitur.

Gelatina SCHROED. demulcendi & nutriendi scopo adhibetur, ejus uncia dimidia duodecuplo juris diluta pro dosi datur, ad morbos pectoris & febres

lentas maxime adhibetur. * *Gelatina sicca* Nostrat. ad pulveres demulcentes, ubi acrimonia primis in viis obtinet, adhibetur: * *Gelatina Cornu Cervi Citrata* Wurtemb. egregium medicamentum ad febres lentas. *Cornu Cervi ustum* a GALENO adstringendi scopo commendatur, præter absorbentes, nullas alias vires exferit, pessime ad decocta præscribitur. *Cornu Cervi philosophice preparatum* SCHROED. per ipsum quo præparari solet, laborem iners redditur, bezoardicæ quæ ipsi adscribuntur vires debentur somniis superiorum seculorum de vi cervi alexipharmaca. * *Cornu Cervi auratum* FINCK antecedenti viribus par est. * *Decoctum Album* SYDENHAM non placet. *Aqua Cornu Cervi Citrata* Nostrat. inconcinna compositio, quæ si quas virtutes habet, illas corticibus citri maxime debet, mixturis mediis, gratiæ ergo solet adjici. * *Pulvis Cervinus* CAMERAR. Inconcinna compositio, quæ præter absorbentes, nullas alias vires habet. *Spiritus, Oleum, Sal*, vid. *Institut. Chem.* * *Spiritus Cornu Cervi externus* Wurtemb. est spiritus vini oleo empyreumatico foetus. * *Aqua destillata e typhis Cervi* SCHROED. iners omnino, * *Aqua e typhis Cervi composita* Wurtemb. est aqua vinosa analeptica, parum efficax. *Liquor Cornu Cervi Succinatus* vid. *Succinum*.

Medulla Cervi etiam HIPPOCRATI laudata, vix aliquid proprii præ bovina videtur habere.

* Os de Corde Cervi planum, figura irregulari instructum, est portio cordis ad ortum utriusque orificii arteriosi, per frictionem, indurata, de substantia ossea, jam a PLINIO ad usus medicatos laudata, quis aliquid efficacis expectabit?

* *Aqua e Corde Cervi* MYNSSICHT correctæ a Wurtembergensibus recipitur, vires, si quas habet, eas vino & aromatibus debet.

Oleum Animale DIPPELII. vid. *Institut. Chemie.*

CUNICULUS, *δαύωας*, *Lapin*, *Kunigle*, *Kanini-chen*; ad lepores pertinet qui pedibus digitatis, unguiculatis, duobus in utraque maxilla incisforibus, caninis nullis, cauda minima gaudent: *Lepus Cuniculus* L. pupillas rubras habet. Frigus regionum septentrionalium non fert; cuniculos sylvestres semper gryseos esse, domesticos nullas foveas fodere, quibus se cum catulis abscondant, Perillustris BUFFON annotat; sexto ætatis mense puberes fiunt, marem vel sexies in una hora congregi cum femellis ferunt; femella per unum mensem utero gerit, & quolibet partu sex ad octo catulos, *Lapraux*, edit, quibus per sesqui mensem mammas præbet, duplicem uterum habet, minus frequenter tamen quam lepus superfoetationem experitur, ad nonum usque ætatis annum cuniculi perveniunt, caro albicat, præ leporina magis succulenta, alimentum dat laudabile.

* *Axungia* a Leporina parum differt.

LEPUS, *λεῖψας*, *Lievre*, *Haas*, *Lepus timidus* L. auriculis apice nigris distinguitur; in Europa copiosissime, parcus in Asia, parcissime in America occurrit. Primo jam ætatis anno puber est; femella *Haase* per unum mensem utero gerit, uno partu tres ad quatuor catulos, *Levrants*, excludit, & mox a partu marem denuo admittit; ob uterum duplicem, quo gaudet, facile superfoetationem experitur, per viginti dies catulos lactat. Lepores qui loca paludosa inhabitant, *Ladres*, carnem habent nauseosam; nec exquisiti saporis sunt, qui in planitie & vallibus degunt; monticolæ & majores & magis bruni sunt, & carnem habent magis acceptam, in locis septentrionalibus per hyemem albi sunt, sed tales quoque interdum in Gallia fuerunt observati.

Tali eorum $\frac{1}{16}$ Extracti spirituosi, $\frac{1}{4}$ aquosi salini, $\frac{1}{5}$ fere spiritus, $\frac{1}{12}$ olei empyreumatici, $\frac{1}{8}$ salis volatilis exhibuerunt. NEUMANN.

Carnem leporinam digestu facilem esse, & corpus bene nutrire HIPPOCRATES & GALENUS tradunt; vires pilis jam ab HIPPOCRATE, vesicæ & talis, superioribus seculis adscriptas, experientia non confirmavit.

* *Axungia* flava est, resolvendi & abscessus maturandi ergo laudatur.

* LUTRA, *ενυδρις*, *Loutre*, *Otter*. Dentibus in utraque maxilla sex & digitis membrana inter se junctis gaudet, *Mustela Lutra* L. digitis palmatis, glabris, æqualibus agnoscitur. Vivit piscibus & avibus aquaticis, piscinis perniciosissimum animal; caro ejus dura est, tenax, nauseoso piscium putridorum odore perfusa, difficilis digestionis, mali nutrimenti.

* TAXUS Barb. *Meles*, *Blaireau*, *Dachs*. Est animal quadrupes, quod dentes incisivos in utraque maxilla sex, digitos in singulis pedibus quinque, & pollicem reliquis digitis proximum habet. *Ursus Meles* L. Corpus supra fordide cinereum, inferne nigrum, caput tæniis albis & nigris variegatum ostendit. Animal carnivororum maximam vitæ partem dormiendo transigit.

In Europæ spissioribus sylvis occurrit.

* *Axungia*, pinguedini cati sylvestris similis, cum meles vitam parum agitatam agat, minus resolvens esse videtur.

* VRSUS, *ἄρκτος*, *Ours*, *Behr*. Non male ab Ill. LINNÆO ad idem cum melibus genus reducitur & cauda abrupta distinguitur.

Occurrit in Alpibus, Germania & regionibus magis septentrionalibus.

Animal carnivororum, autumnno libidine corripitur, per centum & duodecim dies utero gerit, raro ultra quintum & vigesimum annum vitam extendit.

Pedes urfi gratum edulii genus constituere, Perillustis BUFFON monet.

* *Axungia* alba est, porcina mollior, ego nullum proprium in eadem odorem possum detegere, ad alopoeciam laudari GALENUS refert, hinc eam vel hodie adhuc, vulgus pro accelerando incremento pilorum adhibet.

* VULPES, ἀλώπηξ, *Renard*, *Fuchs*. *Canis Vulpes* L. cauda recta distinguitur, animal carnivorum proprium foetorem emittens, hyeme libidine agitur, ad quatuordecim annos vitam extendit.

Interdum in cibum recipitur, & tempore vinemiarum pro exquisita habetur, ut post GALENUM Perillustris de BUFFON monet.

* *Pulmones* cum arteria aspera exsiccati asservantur, probe cavendum ne vermibus exedantur, nauseosum saporem habent, & praeunte GALENO, ab omni tempore asthmaticis fuerunt commendati, per se vix hodie praescribuntur, sed crebriori in usu est.

Loch de Pulmone Vulpis quod MESUE a GALENO deducit, resolvens omnino medicamentum, ad morbos pectoris non inutile, ex quo optime Pulmones Vulpis exularent.

Oleum Vulpis simplex GALENUS, quod in principio arthritidis profuerit, se crebro expertum esse, testatur; Wurtembergenses & Parisini, praeunte MESUE, varia vegetabilia aromatica ipsi adjiciendo illud magis resolvens reddunt, Wurtembergenses majorem praeparationis aromaticorum rationem recipiunt.

II. AVES.

Aves facile digeri, sed parum nutrire HIPPOCRATES praecipit, circa eas aequae ac circa quadrupeda experientia docuit, annosiores carnem tenaciorem habere, quae autem etiam validius nutrit, inter eas granis vel bacis vescentes, eis quae insectis vivunt, & haec ichtyophagis praefereuntur, cadavera sectantes a mensis no-

stris jubemus exulare; minus bonum præ reliquis alimentum, eas quæ ad aquas vivunt præbere, jam HIPPOCRATES monuit; verno tempore, avium in univcrsum efus minus laudatur, quippe quo plurima earum genera rem veneream exercent, migratoriæ autem, post longiora itinera, ad nos veniunt. Illæ etiam quas in cortibus alimus, cum largiore alimento nutriantur, illis quæ vaga Cerere vivunt, præstant. Aves annosæ sive ad jura recipiuntur, sive in ollis lutatis per plures horas vapore aquæ maceratæ, elixantur; aves exiguæ frixantur, reliquæ omnes solent affari.

α. GRANIS CEREALIBUS AUT BACCIS
VESCENTES.

ALAUDA, κόρυδα, *Alouette, Lerche*. Gaudet digitis quatuor, quorum unus posticus est, & cujus unguis ipsum digitum magnitudine superat, rostro subulato & naribus detectis. *Vulgaris* L. *Feldlerche* dorso nigricante, griseo, rufescente & albido vario, abdomine ex rufo albo, tænia supra oculos albo-rufescente distinguitur.

Inhabitat prata & agros cereales, inter solsticum vernale & hybernium ter ova, & singulis vicibus quatuor, deponit, primo vere & autumnogregatim solet volare, & tunc in cibum recipi, versus Calendas Novembris nostras terras relinquit, ad decimum annum usque vitam extendit.

Caro facile digeritur & bonum alimentum largitur.

ANSER, χήν, *Oye, Gans*. Rostro crassitie, latitudinem æquante ab anate differt. *Domesticus* BR. *Anas Anser domesticus* L. corpore inferiore semper albo, superiore cinereo, albo, fusco ludente gaudet, rostrum & pedes in adultis rubent.

Herbis & granis vescitur, anseres, qui ad loca

paludosa degunt, majores & obefiores sunt illis qui in ficcis vivunt; a Martio ad Julium usque ova excludunt, mensem integrum in cubando transigunt, vere & autumnno deplumantur.

Anseris carnem digestu difficiliorem esse HIPPOCRATES & GALENUS annotarunt; hepar hodie multum a delicatioribus expetitur, ut illud voluminosum & pingue multum evadat, variis artificiis solent obtinere; esu omnino suavissimum, ventriculo minus amicum est, multum nutrit.

* *Axungia* vix aliquid proprii habere videtur.

* *Sylvestris*. BR. *Anas Anser ferus* L. *Oye Sauvage*, *Schneegans*, dorsum cinereo fuscum, pectus album, rostrum nigrum in medio croceum habet & pedes luteos aurantios.

Tenacioris carnis avis hyeme in artocreata recipitur.

* *CARDUELIS*, *χερσομίτης*, *Chardonneret*, *Distelfinck*. Digitos quatuor habet, quorum unus est posticus, pedes ad calcaneum plumosos, rostrum conoideum in verticem gracilem, acutum, elongatum abiens. *Carduelis* BRISSEON. *Fringilla Carduelis* L. tænia nigra utrinque, a rostro ad oculum, protensa, dorso ex fusco rufescente, pectore albo, rostro albo & pedibus fuscis distinguitur: *Ligurinus* BRISSEON. *Fringilla spinus* L. *ἀκανθίς*, *Zisel*, *Zeisig*, dorsum ex viridi olivaceo flavescens, pectus citrinum, rostrum candidum, pedes nigros habet.

Bonum chylum largiri & facilis digestionis esse dicitur.

COLUMBA, *περίστερα*, *Pigeon*, *Taube*; digitos quatuor habet, quorum unus posticus, pedes ad calcaneum usque plumosos, rostrum conoideum, mandibulæ superioris apicem crassum & incurvum: *Domestica* L. parte dorsi inferiore alba, pedibus rubris, rostro fusco, materia farinacea tecto solet distingui;

plurimæ ejus varietates prostant, aliquoties de anno bina ova ponit, per viginti dies incubat, tres septimanas educationi pullorum impendit, quinto ætatis mense puber. sexennis effœta, ad vigesimum ætatis annum pervenire dicitur; caro juniorum, *pigeon-naux* quæ nondum volare possunt, digestu facilis est, & bonum chylum largitur; adultiores elixatione ventriculo accomodantur, & bonum alimentum fiunt: Qui columbam dilaceratam capiti aut pectori phreneticorum, apoplecticorum, pleuriticorum &c. imponunt, præter vires a calore expectandas dum nihil sibi promittere possunt, caveant ne præter horrorem, quem cruento spectaculo ægroto incutiunt, putridas animalis partes, massæ humorum in putredinem abeuntium ingerant. Columbæ species sylvestres apud nos non in cibum recipiuntur.

COTURNIX, *ὄρνις*, *Caille*, *Wachtel*. PERDIX, BRISSON. digitis tribus anticis, uno postico, rostro conico incurvo, capite paleis destituto, pedibus nudis gaudet: *Coturnix*, *Tetrao Coturnix* L. tres in capite tæ-nias, dorsum nigrum, rufo & paucis gryseo variegatum, pectus rufum, nigricantibus maculis varium, rostrum cinereum, pedes carneos habet; ad Septembrem usque ova ponit, singulis vicibus ad quatuordecim usque, Octobri mense nos relinquit, Majo reditura.

Ob pinguedinem, qua abundant, digestu paulo difficiliore sunt, sed copiosum & bonum alimentum largiuntur, frequentissime cum inter nos edantur, nec unquam evidentem noxam inde surrexisse fuerit observatum, hinc morbi qui a GALENO, RIEDLIN, NEBEL inde orti recensentur, aliis omnino causis, quam optimis avibus sunt adscribendi.

* *Axungia* Wurtemb. officinalis est.

GALLINA CORYLORUM Barb. *Attagen*, *ἀτλαγᾶς*, *Gelinotte*, *Haselhuhn*. LAGOPUS BRISSON. Cruribus ad calcaneum usque plumosis, tribus digitis anticis,

uno postico gaudet, rostro conico incurvo, capite paleis destituto, pedibus plumosis: *Bonasa*, *Tetrao Bonasa* L. dorsum cinereum, lineis minimis & punctis fuscis, rufis, nigricantibus varium, faciem maculis albis distinctam, pectus album inter quod fuscum translucet, rostrum nigrum, pedes gryseo-fuscos habet, appendiculis squammosis ornatos.

Ad decem ova usque ponit, in calidiore Europa non occurrit, altiora coryleta & pineta inhabitat.

Carnem teneram & albam habet, bonum alimentum largitur.

GALLUS, ἀλέκτωρ, Coq, Hahn. Rostrum conicum incurvum, tres digitos anticos, unicum posticum habet, caput paleis ornatum, pedes ad calcaneum usque plumosos: *Domesticus* BRISSON. *Phasianus Gallus* L. paleis binis longitudinalibus, sub gutture pendulis & crista membranacea in fronte distinguitur; varietates *Caudata* L. ex Persia, *Morio* L. ex Guinea & Senegal, *Pusilla* L. ex Bantam in Europam fuerunt allatae; mares calcaribus distinguuntur & duabus rectricibus mediis longissimis, reflexis: femina ἀλεκτορίς, *Poule*, *Henne*, æque ac mas quarto ætatis anno effœta evadit, *Poussins*, *Glücklein* ex ovis per tres septimanas incubatis prodeunt, ad aliquot septimanas cum pervenerunt, *Poulets* dicuntur, mares tertio ætatis mense castrantur & tunc *Caponum*, *Chapons*, *Capaunen* nomine veniunt. GALLO PAVO BRISSON. *MELEAGRIS* L. *Dindon*, *Coq d'Inde*, *Calecutischer Hahn*, *welscher Hahn* palea unica sub gutture pendente, ornamento frontis carneo gaudet. Malabar & Coromandel veram ejus patriam esse, asseveratur apud OSBECK. Inter nos coloribus ludit, harum avium greges quotannis ex Lotharingia ad nos adductos, omnes nigro colore gaudent, quem Americanis proprium esse, testatur Illustris LINNÆUS. Per integrum mensem ova incubant, bis de anno ad

quindecim usque ova excludunt. * *MELEAGRIS* BRISON. *NUMIDA* L. *Peintade*, *Perlhuhn*, paleis huius ad rictum oris pendentibus & cornu conico in fronte distinguitur. Africana avis, rarius in nostris cortibus ob horridos, quos edit, clamores educatur, ejus caro ad carnem gallo-pavonis accedit.

Galli, qui crebrius rem veneream exercuit, caro sicca, tenax, digestu difficilis est, elixatione emollitur, ejus gelatina sextam partem æquat, recipitur præcipue ad jura nutrientia. Gallinæ, quæ aliquoties ova exclusit, caro etiam tenax est, hinc nonnisi eæ quæ nulla adhuc ova ediderunt & *Poulardes* dicuntur, assari solent. Galli æque ac gallinæ juniores & digestu faciles sunt, & egregium chylum largiuntur, HIPPOCRATI multum laudati, jus inde paratum, demulcendi & relaxandi ergo commendatur, nostrates illud puerperis exhibent, pertinacissimam alvi obstructionem ejus ope felicissime curatam vidit OVELSUN. Jus ex pullis paratum, ad attenuandos humores & relaxanda solida egregie facit, hinc in morbis inflammatoriis, acutis & ubi primæ viæ spasmus agitantur, cum successu solet exhiberi. Capo & sapore & facili digestionem & nutriendi facultate præstat. Gallo-pavo Gallo domestico etiam validius nutrit.

Ventriculi membrana interior, roborandi ergo laudatur, nostrates illam infantibus pro firmando ventriculo exhibent, videtur hunc effectum ratione acidi, quod ejus vis lac cogens evincit, exferere.

Ovorum albumen quod $\frac{7}{8}$ fere phlegmatis, $\frac{1}{24}$ spiritus urinosi, $\frac{1}{49}$ olei empyreumatici, $\frac{1}{36}$ salis volatilis NEUMANN fudit, cum fero sit analogum, hinc nutritioni omnino infervit, egregium præterea medicamentum est demulcens, hinc ad morbos pectoris multum commendatur, cum mucis defectum suppleat, etiam ad vocem claram reddendam multum confert; extus relaxando, lubricando, demulcendo, contra

aërem defendendo, in inflammationibus & ambustis, nec non ubi epidermis deficit, egregiam opem fert. Calore induratum, digestu difficillimum est. *Vitelius* multo oleo unguinoso turgens, unde NEUMANN destillatione $\frac{6}{11}$ fere aquæ, $\frac{1}{9}$ spiritus urinosi, $\frac{1}{3}$ olei empyreumatici obtinuit, cum totus in aqua dissolvi possit, hinc multum saponaceus est, digestu facilis & & multum alit, viribus medicatis cum oleis unguinosis convenit, aqua agitatus & edulcoratus ad pertinacissimas tussès, sub nomine *Lait de Poule* adhibetur. *Testæ*, destillatione $\frac{5}{19}$, spiritus urinosi, paucissimum olei empyreumatici, $\frac{1}{96}$ salis volatilis fundunt secundum NEUMANN. Præter vires absorbentes nullas alias habent. Cum itaque ova habeant substantiam nutritioni aptissimam, quæ sine dispendio primarum viarum sanguinem subire potest, hinc vel ægrotis cum successu, nutritionis ergo, exhibentur, consentiente HIPPOCRATE, sed simul elucescit quod in febribus exulare debeant.

* *Aqua Caponum* quam VAL. CORD. a Florentinis recepit, phtificis laudatur, rectissime ZWOELFER jura, aquis destillatis præfert. * *Axungia Gallinæ: Oleum Ovorum.* vid. *Inst. Chem.* * *Loch de Ovo Parisiensium* suave medicamentum demulcens & relaxans.

OTIS non Veterum, ὄτις, *Outarde*, *Trappe*. Pedes tridactylos habet, crura inferiora denudata, rostrum conicum incurvum. *Tarda* L. maris os pennis gryseis barbatum est, dorsum nigricans, flavo & rufescente variegatum, pectus album, cui aliquid fulvi accedit, rostrum gryseo-fuscum, pedes cinerei.

Nonnisi rigidiore hyeme nos accedit, caro dura, vix elixatione in vasis clausis emollienda, & tunc validum nutrimentum largitur.

* PASSER, περδικας, *Moineau Franc*, *Sperling*, *Spatze*. Crura ad calcaneum usque plumosa habet,

tres digitos anticos, unum posticum, rostrum conicum attenuatum, apice crasso & brevi terminatum, mandibulam utramque rectam, integram, rostri basi capite multo minore: *Domesticus* BRISSON. *Fringilla domestica* L. tænia spadicea per occiput ad alterum oculum ducta, dorso superne nigro & rufo, inferne gryseo & rufo variegato, pectore cinereo-fusco, rostro nigricante, inferne ad basin flavicante distinguitur. Ter de anno quinque ova ponit, præter grana cerealia insecta quoque assumit.

Passeres juniores pingues sunt, sed raro in cibum recipiuntur, cum inde epilepsiam excitari posse, vulgus reputet, cui faventes etiam observationes quidam Medici litteris consignarunt, figmentum falsissimum omnino.

PERDIX, *περδική*, *Perdrix*, *Feldhuhn*. *Grysea* BRISSON. *Tetrao Perdix* L. dorsum ex cinereo, rufo & nigro transversim varium, pectus ex cinereo-cærulescens, nigrum, transversim striatum, maculis rufis ornatum habet, rostrum & pedes cinereo-cærulescunt. Mares calcar in pedibus gerunt.

Formicas quoque in cibum recipiunt, 16 ad 18 ova ponunt, hyeme gregatim incedunt, a Julio mense ad hyemem usque optimæ; in Europa temperata & septentrionali obtinent.

Caro digestu facilis & egregii alimenti est; annosæ in jura nutrientia recipiuntur.

* *Rubra* BRISSON. *Tetrao rufa* L. Dorso gryseo fusco, pectore dilute cinerescente, rostro & pedibus rubris, qui in maribus calcar habent, agnoscitur. In Europa calida maxime, apud nos rarius occurrit.

A quibusdam, priorem gratia superare, dicitur, id quod alii negant, decidant delicata lingua præditi.

* *Græca* BRISSON. *Bartavelle*, *Rebhuhn*; prioribus major, dorso & pectore cinereis cum aliqua rufi mixtura, tænia nigra utrinque a naribus supra oculos per

collum ad pectus ducta, rostro rubro, pedibus pallide rubris, in maribus calcaratis. Italiae propria avis, in Alpibus Helveticis quoque occurrit, & inde ad nos mittitur; exquisiti omnino saporis est.

PHASIANUS, φασιανός, Faisan, Fasan. A Perdice cauda longa differt: *Phasianus* BRISSON. *Phasianus Colchicus* L. dorso fusco, castaneo-purpureo, maculis albis variegato, pectore castaneo, purpureo, nigricante, splendente agnoscitur; femina & magnitudine & pulchris coloribus mari cedit.

Sylvarum incola, nonnisi Martio & Aprili mensibus venerem exercet, ad triginta ova ponit, & per quinque & viginti dies incubat.

Exquisiti saporis avis, facile digeritur, & optimum alimentum largitur.

TURDUS. Crura ad calcaneum usque plumosa, tres digitos anticos, unum posticum habet, rostrum sub rectum, maxillam superiorem convexam, apice deflexo & utrimque emarginato habet: *Major* BRISSON. *Viscivorus* L. *Grive*, *großer Grammetzvogel*, dorso gryseo-fusco, ventre ex albo flavicante, maculis nigris notato, rostro gryseo-fusco & pedibus fuscis distinguitur; vescitur baccis & insectis, bis de anno ad quatuor usque ova ponit, optimus versus hyemem.

Bonum alimentum largitur, digestu facilis.

* *Minor* BRISSON. *Musculus* L. *petite Grive*, *Drossel*, magnitudine & pectore rufescente, rectricibus, nullo albo marginatis a priori differt; nidificat in sepibus, insectis maxime vescitur, hinc minus quam reliqui salubris.

* *Iliacus* BR. & L. *Mauvois*, *Weindrossel*, tænia utrimque a naribus ad occiput ducta, albo-flavicante, dorso gryseo-fusco, pectore maculis gryseo-fuscis variegato, rostro nigro, pedibus dilute gryseis agnoscitur. Gregatim autumno ad nos advolat, uvas maxime appetit, in sepibus nidificat.

Pilaris BRISSON & L. *παρας*, *Litourne*, *Tourdelle*, *Krammetsvogel*. Dorsum superne fusco-rufescens, inferne cinereum, pectus rufescens maculis nigris variegatum, rostrum flavicans, pedes nigros habet; autumnno nos adit, vere relinquit, baccis juniperi maxime vescitur, quas quoque ejus caro sapit, in Europa non nidificare dicitur.

* *Merula* BR. & L. *κόλυρος*, *Merle*, *Amsel*, corpore toto in maribus nigro, in feminis fusco, rostro luteo & pedibus nigris distinguitur, vere ad nos venit, autumnno nostras regiones relinquit, bis de anno quinque ova ponit; qui hyeme apud nos manent, omnes mares sunt; caro minus quam antecedentium aestimatur.

VROGALLUS Barb. *Lagopus Vrogallus major* BR. *Tetrao Vrogallus* L. *Coq de Bruyere*, *Auerhahn*. Dorso tæniis transversis undulatis, alterne cinereis & nigricantibus instructo, pectore ex fusco-nigricante, maculis aliquot albis variegato, rostro cinereo albo, digitis fuscis, appendiculatis, utrinque squammosis gaudet.

Copiosus in pinetis, septentrionalibus præcipue, occurrit, gemmis abietis vescitur, quas etiam ejus caro sapit, per æstatem baccis & insectis vivit, tempore verno venere agitur, femina ultra tredecim ova excludit & ea per quatuor septimanas incubat. Caro ejus duriuscula, sicca, validum alimentum largitur.

* *Lagopus Vrogallus minor* BR. *Tetrao Tetrix* L. *Coq de Bruyere à queue fourchue*, *Birckhahn*. Dorso & pectore nigro violaceo, cauda bifurca, rostro nigro, digitis fuscis, utrinque appendiculatis, dignoscitur.

Ad Europam calidam non descendit, montium altiorum betulaceas sylvas inhabitat, femina duodecim ova ponit, vario genere vegetabilium & insectis vescitur.

β. INSECTIS VIVUNT:

* FICEDULÆ Br. *Motacillæ* L. Crura ad calcaneum usque plumosa, tres digitos anticos, unum posticum, qui in arcum flexus est, rostrum subulatum, nares nudas habent, plures species in cibum recipiuntur.

Digestionis facilis & boni alimenti esse reputantur.

* HIRUNDO, *χελιδων*, *Hirondelle*, *Schwalbe*. Cruribus ad calcaneum usque plumosis, tribus digitis anticis, uno postico, rostro minimo, basi compresso, apice adunco gaudet. *Minor seu Rustica* BRISSON. *Urbica* L. capite & dorso nigro-cærulescentibus, collo inferiore, pectore & ventre niveis, pedibus lanugine alba obsessis, rostro nigro, cauda bifurca distinguitur.

Martio mense nos adit, Augusto ulterius migrat, sub tectis nidificat, bis de anno & qualibet vice quatuor aut quinque ova excludit.

Rarius in cibum recipitur & inde minus bonum alimentum subministrari dicunt, a virtute antepileptica SERENO SAMMONICO laudari cœpit, quam autem æque ac illam, qua visus aciem acueret & morbis faucium mederi, Veteribus dicebatur, experientia non confirmavit; pro his scopis eos in cineres combustos solebant exhibere: nidum hirundinum ad anginam adhibere, jam ante GALENUM in more fuit, & hodie adhuc a quibusdam laudatur, si qui inde effectus sequitur, is debetur resolventi stercoreis, quod continet, virtuti. Proprium lapidis genus quod in ventriculis & nidis hirundinum reperiri olim asseruerunt, *Chelidonium* dixerunt, & de eo miras vires prædicarunt, hodie evulvit, ipsi *Achates Chelidonios minerales* WALLER. solent substituere, inertes omnino.

* *Aqua Hirundinum cum Castoreo* August. Ad spasmos hystericarum commendatur. * *Aqua Hirun-*

dinum sine Castoreo August. præ aqua Sambuci vix aliquid proprii habet.

* PARUS, αἰγίσδαλῶ, *Mefange*, *Meife*. Digitos tres anticos, unum posticum habet, crura ad calcaneum usque plumosa, rostrum subulatum, nares plumis tectas: *Fringillago* BR. *Major* L. *Charbonniere*, *Brandmeife* macula utrinque candida infra oculos, dorso viridi, olivaceo, pectore flavescente, rostro nigro, pedibus plumbeis distinguitur.

Autumno in hortis & sylvis occurrit, novem ova excludit, nucibus, muscis, cadaveribus, vescitur, saporis minus boni est & difficilis digestionis.

PLUVIALIS Barb. digitis tribus, omnibus anticis, cruribus inferne nudis, rostro, recto brevi gaudet. *Aurea* BRISSEAU. *Charadrius Pluvialis* L. *Pluvier doré*, *Brachvogel*, extimo digito cum medio postice, ope membranæ, nexo, dorso nigricante, flavo variegato, pectore gryseo fusco, cum maculis flavis, rostro & pedibus nigricantibus agnoscitur; in campis & ad aquas degit.

Exquisiti saporis avis, digestu facilis, alimentum inde surgens facile dissipari asserit LEMERY.

* RALLUS Barb. tribus digitis anticis, uno postico instructus est, cruribus inferne deplumatis, rostro longo, recto, lateraliter compresso: *Aquaticus* BR. & L. *Rasle - d'eau*, *Rohrhühnlein* dorso in medio nigricante, ad margines ex fusco rufescente, pectore cinereo, rostro ad originem rubro, reliquo nigro, pedibus fusco viridescentibus agnoscitur.

Julio mense ova ponit.

Exquisiti saporis est, difficiliter digeri, minus bonum alimentum præbere dicit. LEMERY.

* *Maruette* BR. *Porzana* L. *Weinkernel* dorsum medium nigrum, margine fusco olivaceo, maculis candidis vario, pectore cinereo, olivaceo, maculis

albis distincto, rostro & pedibus fuscis olivaceis gaudet; ad aquas cum priori occurrit.

* *Ortygometra* BR. *Crex* L. *Rasle de Genet*, *Roi des Cailles*, *Wachtelkönig* dorsum nigrum gryseo rufescente variegatum habet, pectus cinereum, cui aliquid rufi accedit, rostrum antecedentibus brevius, cum pedibus gryseum.

In pratis & ericetis occurrit, ad octodecim, per annum, ova excludit.

Prioribus & exquisitioris saporis est, & digestu facilior & magis probum alimentum subministrat.

SCOLOPAX, *σκολόπαξ*, *Beccasse*, *Schnepfe*. Pedes tres anticos, unum posticum sistit, crura inferne denudata, rostrum gracile, longissimum, rectum, apice obtuso: *Rusticola* L. tænia nigra utrinque ab ore ad oculum descendente, dorso castaneo & nigro variegato, pectore gryseo rufescente, nigricante, transversim striato, rostro ex gryseo ad carneum tendente, inferne nigro, pedibus gryseo-fuscis distinguitur.

Occurrit ad loca paludosa, autumnus optimus.

Exquisiti saporis avis, sed monente LEMERY, digestu minus facilis.

Gallinago BR. & L. *Beccassine*, *Wasserschneepfe*, prior minor, dorso nigricante & fulvo diluto, utrinque binis tæniis notato, pectore albo, rostro fusco in extremitate nigro, pedibus fusco virescentibus gaudet.

Ad rivos & paludes degit, prior sapidior & digestu facilior.

STURNUS, *στῆρ*, *Etourneau*, *Staar*, tres digiti antici, unus posticus, pedes ad calcaneum usque plumosi, rostrum integerrimum, rectum, convexum, apice obtuso, latiusculo: *Vulgaris* BR. & L. dorso & pectore nigris, albo maculatis, rostro flavesciente, pedibus luteis distinguitur.

Habitat ad paludes & stagna.

Multis in deliciis est, sed antequam in cibum re-

cipiatur, multa aqua abluendus est, ut amarities ejus, carni propria inde auferatur.

* *TRINGA* Barb. tres digitos anticos habet, unum posticum, crura inferne nuda, rostrum gracile, longum, apice obtuso & levi. *Glareola* L. *Cul blanc*, *Steingall*, digito medio utrimque membranula aucto, dorso fusco & candido maculato, tæniis utrinque duabus a rostro supra oculos ductis, pectore albo, rostro & pedibus virescentibus distinguitur.

Habitat ad stagna, annumeratur avibus saporis exquisiti & digestu facilibus.

* *Guinetta* BRISSON. *Hypoleucos*, *Guignette*, *Pfisterlein*, digito medio membranula aucto, dorso gryseo-fusco undulato, pectore albo, fusco variegato, rostro & pedibus fuscis distinguitur: ab Aprili ad Novembrim inter nos occurrit; priori etiam præfertur.

* *Totanus ruber* BRISSON, *Gambetta* L. *Chevalier rouge*, *Rothbeinel*, digitum medium utrinque appendiculatum, dorsum ex fusco & gryseo variegatum, pectus album, gryseo-fusco variegatum, rostrum fuscum, pedes rubros habet.

A vere ad autumnum usque apud nos obtinet, carnem habet exquisitam, autumnno optimam.

VANELLUS Barb. αἶξ, digitis tribus anticis, uno postico, crurum parte inferiore denudata, rostro recto, ad apicem crassiore, unguiculis brevissimis instruitur.

Tringa Vanellus L. *Vanneau*, *Kibitz*, *Fifitz*, cristam nigram habet, dorsum viride aureum, pectus album, rostrum nigrum, pedes ex fusco rufescentes.

Degit ad aquas, autumnno & hyeme optima, quatuor ad quinque ova excludit, digestu facilis, minus bonum alimentum largitur. LEMERY.

Gryseus Br. *Squatarola* L. πέρδαλα, *Koppel*, dorsum ex albo & fusco-variegatum sistit, pectus album, fusco nigricante distinctum, rostrum cum pedibus nigrum. Gregatim volat, ejus caro priori quoque præfertur.

ICH.

2. ICHTYOPHAGI.

ANAS, *ἄνασσα*, *Canard*, *Ente*. Tres digitos membrana nexos, posticum solutum habet, crura extra abdomen posita, rostrum, cuius latitudo crassitiem superat, denticulatum, superne convexum, in apicem unguiculatum, obtusum terminatum. *Domestica* BR. *Boschas* L. Rostro recto, ex viridi flavescente, capite nec cristato, nec papilloso, collo torquato, cauda parva, pedibus aurantiis, pectore castaneo, dorso cinereo variegato distinguitur: mas *Canard*, *Entrich*, *Erpel*, *Entvogel*, rectricibus quatuor intermediis sursum erectis, torque, capite, gutture, collo viridi aureo splendentibus &c. a femella *Cane*, *Ente* differt; hæc ad quatuordecim usque ova excludit, & per quatuor septimanas incubat. Octobri mense & per omnem hyemem gregatim volat, & mensis apponitur, eadem avis etiam in cortibus coli solet.

Anatis feræ caro suavior & digestu faciliior est, quam caro domesticæ, quæ omnes sordes devorat & corpus minus movet.

* *Axungia* nihil proprii habet.

Querquedula BRISSEAU & L. *Sarcelle*, *Kernel*. Priori magnitudine multum cedit, tæniis candidis ad oculos, dorso fusco, pectore rufescente, fusco, undulato, rostro nigro, pedibus ex fusco plumbeis gaudet.

Querquedula minor BR. *Crecca* L. *petite Sarcelle*, *Dräsel*. Antecedente minor, tæniam albo-rufescentem per omnem faciem habet, aliam quoque exiguum sub utroque oculo, dorsum striis albidis & nigricantibus undulatum, pectus rufescens, nigro variegatum, rostrum nigrum, pedes gryseos.

Utraque querquedula exquisitioris saporis & digestu faciliior quam *Boschas* reputatur.

* ARDEA, *ἄρδος*, *Heron*, *Reiger*. Digitis nudis, tribus anticis, uno postico ad extimum anteriorem

inclinato, rostro longo, recto, acuto, superne sulco longitudinali gaudet: *Cinerea* L. Caput habet cinereo nigrum, dorsum gryseum, tæniam, quæ inferius corpus percurrit, nigram, rostrum ex flavo viridescens, pedes virescentes.

Botaurus BR. *Stellaris* L. ἀστέρης, *Butor*, *Rohrdummel*, priori minor, tænia fusca utrinque a maxilla inferiori ad collum ducta, dorso & pectore fulvo & nigro variegato, rostro fusco & pedibus viridi flavicantibus distinguitur.

Caro piscescapit, chylus inde minus bonus surgit.

COLYMBUS Barb. Digitos quatuor habet, quorum tres anteriores membranis lobatis connexi sunt, crura ad podicem posita & intra abdomen abscondita, rostrum rectum, acutum. *Auritus* BR. & L. *la Grebe à Oreilles*, *Tauchentlein*. Dorsum ipsi ex fusco nigricat, pectus, venter & crura albescent, latera candida, aurantio variegata, rostrum nigrum, pedes exterius obscure viridescentes, interius rubescentes, ad utrumque oculum fasciculus plumarum aurantiarum obtinet.

Pisciculos sapit, minus bonum chylum largitur.

FULICA, φαλαρίς, *Foulque* Pfaff. Tres digitos anticos, unum posticum, totos membrana lobata obfesos, rostrum conicum, lateraliter compressum, crurum partem inferiorem nudam, frontem deplumatam, callosam habet. *Atra* L. fronte coccinea, dorso & pectore gryseis, rostro flavo-olivaceo & pedibus fusco-olivaceis distinguitur.

Boni saporis est, nec illaudabilem chylum subministrat.

GALLINULA Barb. Crura inferne deplumata habet, æque ac sinciput, tres digitos anticos, unum posticum, per totam longitudinem membranis fissis & simplicibus auctos. *Gallinula minor* BRISS. *Fulica fusca* L. *Poule d'eau*, *Wasserhühnlein*. Caput, collum, dorsum, fusco-olivacea sunt, pectus & venter cine-

reum colorem habent, sinciput crassissima membrana flavo-olivacea obducitur, rostrum & pedes viridi-olivaceum colorem habent.

Exquiliti saporis, nec digestu difficilis est.

* STERNA Barb. digitos tres anticos membrana nexos, posticum solutum habet, pedes extra abdomen positos, parvos, rostrum rectum, lateraliter planum, mandibulam utramque æqualem: *Major* BR. *Hirundo* L. *grande Hirondelle de Mer*, *Spyrer*: capite toto nigro, dorso cinereo, pectore niveo, rostro & pedibus rubris distinguitur.

Ab Aprili ad autumnum usque inter nos occurrit, in Rheni insulis nidificat.

Ejus caro minus tenera est, & pisciculos sapit.

Minor BR. *Nigra* L. *Fischerlein* sincipite albo, reliquo capite nigro instructus, pectore niveo, rostro & pedibus rubris.

Mense Majo optima, priori præfertur.

Nigra BR. *Fissipes* L. *l'Epouvantail*, *Brandvogel*. Caput nigrum, dorsum cinereum, pectus ex cinereo nigrum, rostrum nigrum, pedes obscure rubros sistit.

Cum insectis potius quam piscibus vescatur, hinc reliquis pro cibo præfertur.

III. PISCES.

Teneram ob carnem, qua gaudent, digestu faciles sunt, sed cum eorum fabrica ab humana insigniter distet, hinc alimentum leve largiuntur, docente HIPPOCRATE, quod facile dissipatur, nec hominibus multum virium subministrat, eadem caro cum facile in putredinem ruat, hinc non auderem illis accedere, qui febricitantibus aut a graviore morbo reconvallescentibus pisces commendant. Marinos, ut sapore, ita quoque salubritate anteire, vulgo asserere solent, ad nos cum rarissime nisi saliti adveniant, carnes salitas autem minus salubres esse, monitum fuerit,

(§. 17.) hinc tale encomium inter nos non merentur; illi qui limum fluviorum aut stagnorum inhabitant, multo inferiores sunt, HIPPOCRATE jam observante, illis qui in fluviis aut torrentibus crebro motu agitantur. Sed etiam idem piscium genus, pro vario quo vescitur alimento, observatur differre, hinc minus laudantur pisces quos in fluviis, ad majores urbes, multo sordium genere inquinatis, capiunt, notante GALENO: pinguedo pisces commendat gustui, digestu difficiliores reddit; multi tempore verno minus commendandi, cum per hyemem & vernerem fuerint exhausti: ætas non tantam in piscibus differentiam facit, quam in quadrupedibus & avibus.

a. FLUVIATILES.

* ACIPENSER *Elops*, ἀκκιπήσιον, γαλαζίας, *Esturgeon*, *Star*. Branchias apertas habet, corpus longum, versus caudam attenuatum, os in acumen eductum, edentulum, pronum. *Sturio* L. ore obtuso, quatuor cirrhis instructo, cute tuberculis rigidis aspera, non maculata distinguitur.

Piscis marinus, a Majo ad Septembrim usque in Rheno capitur, olim apud nos rarissimus, nunc frequentior, ad novem pedes longitudine, ad trecentas libras pondere accedit, quod omne volumen in fluviis acquirit, cum in mari vix cubitum excedat; femellæ maribus majores sunt, caro marium præfertur, bovinæ pingui similis, lactes maximi fiunt, ejus ova contrita & sale condita, sub nomine *Caviar* per Russiam, Italiam & Turciam in cibum recipiuntur.

Digestu difficilior ob copiosam, qua scatet, pinguedinem; validum alimentum dat, exsiccatus aut sale conditus multum gratiæ perdit, ventriculum magis gravat.

ALOSA, *Alosa*, *Mayfisch*. Ad HARENGOS a KLEI-

NIO refertur, qui branchias apertas, pinnam unicam brevem ad medium dorsi, corpus cultellatum spissum, caput imberbe habent: *Clupea Alosa* L. ventre ita compresso, ut carina ejus in aciem producat, dorso ex albo flavescente, lateribus nigro maculatis distinguitur.

Ex Oceano, Aprili mense nos adit, quo etiam ad cibum optimus est, sub finem Maji semen emittit, Junio nostras aquas relinquit, minus pignus apud nos est, quam ad mare captus, digestu facilis, mediocris alimenti.

BARBO Barb. *Barbeau, Barbe, Bärbele.* *MISTUS* KLEIN. branchiis apertis, pinna una solitaria brevi, ad medium dorsi, corpore cultellato, ore barbato gaudet: *Cyprinus Barbus* L. maxillam superiorem longiorem, caudam bifurcam, dorsum cultellatum, dilute olivaceum, punctis nigricantibus distinctum habet.

Illi qui in Ello capiuntur Rhenanis præferuntur, Junio sperma dimittunt, optimi Augusto, non exquisitissimis piscibus annumerantur, digestu faciles, ova nauseosa & emetica esse dicuntur.

BRAMA Barb. *Brême, Bresem.* Branchias habet apertas, unicam pinnam dorsalem & illam brevem, ad medium dorsi, corpus præterea latum & spissum; *Cyprinus Brama* L. dorso ex cœruleo nigricante, ventre plumbeo & pinnis ex cœruleo nigricantibus distinguitur; in fluviis & aquis stagnantibus occurrit; Februario optimus esse reputatur, Majo sperma emittit; ejus varietas occurrit minor, magis nigricans & pinguior *Wasserbresem*, hæc elixata, illa frixa, mensis imponitur. Difficulus digeri, SEBITZ annotavit.

Cyprinus Ballerus L. *Bordelure, Blicke;* corpus ex plumbeo argenteum habet, pinnae fuscas, caudam ex rubro liventem. Vilioribus piscibus adscribitur. *Cyprinus Rutilus* L. *Rottel* pinnis omnibus, præter pectorales, cum cauda rubris, dorso fusco cœrule-

scence, ventre argenteo, iride rubra agnoscitur: Aprili semen emittit, Februario & Martio optimus, in fluviis & stagnis occurrit; ad pisces meliores refertur.

CAPITO, *Schnotfisch*. Ad *LEUCISCOS* KL. pertinet, qui branchiis apertis, pinna brevi ad medium dorsi, corpore castigato, ore imberbi, dorso ventreque æqualiter arcuatis gaudent. *Cyprinus Dobula* L. pinnam dorsalem glaucam, squammas in dorso fulvas, ad latera argenteas habet. Februario semen emittit, ad pedis longitudinem & libræ pondus interdum excrefcit; digestu facilis, mediocris saporis.

* *Cyprinus Jeses* L. *Kopp*, dorsum carinatum habet, latera pressa, pinnas rubefcentes.

LEUCISCUS Barb. *Cyprinus Leuciscus* L. *Vandoise*, *Laucke*. Ventrem argenteum, pinnas albas sinit & ventrem linea recta divisum. Junio semen emittit, optimus Aprili & Majo, boni saporis est & digestu facilis; ejus squammæ adhibentur ad margarithas artificiales.

LUCIUS, *Brochet*, *Hecht*. Branchiis apertis instructus est, pinna dorsali unica, parva, ano proxima. *Esox Lucius* L. mandibula inferiore longiore, dentata, dorso fusco, ventre albo, & pinnis maculatis distinguitur. Lucii anniculi *Brochetons*, *Heuerling*, solent appellari.

Primus AUSONIUS Lucii meminit, fuit is in propriam gentem, & anates feras jam in ejus primis viis fuisse repertas, sunt qui asserunt, Lucii vel viginti libras pondere excedentes in fluviis nostris occurrunt; Martio & Aprili semen emittit, optimus a Junio ad Decembrim.

Digestu paulo difficilior esse reputatur, sapore exquisitus, bonum alimentum largitur; hepar ejus a delicatioribus multum laudatur; ova nauseosa & cathartica esse, sunt qui asseverant.

* *Mandibulae* inferiores, antice sursum flexæ dentibus prioribus parvis, posterioribus majoribus instructæ in officinas recipiuntur, $\frac{1}{50}$ circiter Extracti spirituosî, $\frac{1}{3}$ fere aquosî, $\frac{1}{5}$ spiritus urinosi, $\frac{1}{8}$ olei empyreumatici, $\frac{1}{5}$ fere salis volatilis edunt. NEUMANN. Præter vires absorbentes vix alias possident.

* *Fel* abstergendi ergo ad ulcera corneæ & meatus auditorii adhibetur.

NASUS Barb. *Cyprinus Nasus* L. rostro oblongo, pinnis flavicantibus, fusco & rubro variegatis, ore edentulo agnoscitur.

Illi qui in Ello capiuntur, Rhenanis meliores reputantur, Aprili semen emittunt, optimi Junio esse censentur, ad trium librarum pondus interdum accedunt, mediocribus cibis adscribuntur, digestu, teste SEBITZ., difficiles.

PERCA, *πέρκα*, *Bersing*, *Kaulbarsch*, *Perche*. Branchias apertas, pinnam dorsalem unicam, longam, interruptam habet. *Perca fluviatilis* L. pinnis duabus ventralibus cum cauda rubris, corpore nigris maculis consperso, agnoscitur.

Ad quatuor librarum pondus ascendit, Martio & Aprili semen emittit, piscium prædator, in aquis non multum agitatatis habitat. Julio optimus, ob carnem duriusculam minus bene digeri reputatur.

* *Lapides Percarum* sunt exigui, elliptici, albi, semipellucidi, superne duplici linea longitudinali distincti, inferne albi, duri, insipidi, cum acidis effervescent, hini in singulis piscibus, ad ossis occipitalis inferiorem partem, vertebris vicinam, hærent. NEUMANN inde Extracti aquosî, $\frac{1}{4}$ fere, $\frac{1}{32}$ liquoris empyreumatici obtinuit.

Præter absorbentes nullas vires habent.

* PERCIS KL. pinna dorsali sinuata ab antecedente distinguitur: *Perca Cernua* L. *Kutt*, caput compressum habet, & pinnæ dorsalis radios duos minores,

Majo & Junio semen emittit, Aprili optimus, priori æquiparatur.

SALMO, *Saumon*, *Salm*, *Trutta* KL. branchiis apertis, pinnis dorsalibus duabus, quarum una cutanea est, agnoscitur. *Salmo Salar* L. corpore argenteo, maculis distincto gaudet, & rostro acuto. Piscis marinus, qui inde in fluvios ascendit, plurimus in Rheno.

A Februario mense ad Augustum nostratibus *Lachs* dicitur, a Martio ad Junium usque pro cibo optimus esse reputatur, ad sexaginta librarum pondus interdum excrefcit; Novembri semen emittit, Majo mense ejus ova inter lapides excluduntur: juniores *Salm-ling*, *Saumoneaux* a Septembri ad Majum usque capiuntur, Majo optimi, eo elapso ad Oceanum descendunt, nec ad nos redeunt usque dum ad quatuor circiter librarum pondus excreverint, in torrentibus exclusi, in illis ad secundum usque ætatis annum hospitantur, Rhenanis majores, flavescentes, rubris punctulis notati; cum Rhenani albi sint, nigris maculis distincti.

Caro Salmonis rubet, & coctione ejus rubedo intenditur, caput reliquis partibus solent præferre, ob pinguedinem, qua abundat, digestu difficilior est, cum primæ viæ validæ sunt, bonum alimentum largitur; *Salmerones* & facile digeruntur, & probe alunt.

THYMALLUS Barb. *Θύμαλλος*, *Ombre*, *Äsche*. *Salmo Thymallus* L. ventre plano, ore edentulo, dorso in acumen contracto agnoscitur.

Martio semen emittit, Junio ad cibum optimus, illi qui in torrentibus occurrunt minores & sapidiores sunt fluviatilibus, digestu faciles sunt & boni alimenti.

* *Axungia* abstergendi scopo & ad oculos & ad aures adhibetur.

TRUTTA, *Truitte*, *Forelle*. Ejus duæ maxime species nostrates in cibum recipiunt: *Salmonem* nimirum *Farionem* L. qui os dentatum, ventrem album, maculis conspersum habet, hæ maculæ si rubræ fuerint *Lachs-Forelle*, *Truitte Saumonée* dicitur; in torrentibus occurrit, Novembri mense semen emittit, optimus Junio & Julio habetur, nostri piscatores hunc piscem culturæ ope ad sex librarum pondus ascendere faciunt, omni respectu egregius piscis, & * *Salmonem Truttam* L. *Weisforell* qui cauda æquali, corpore albo, maculis nigris & rubris distincto agnoscitur, raro inter nos occurrit, ex Rheno piscatur, Farioni quoque anteponitur.

β. LIMO INHABITANTES.

ANGUILLA, *ἰχθελος*, *Anguille*, *Aal*. Ad **CONGROS** a **KLEINIO** refertur, qui branchias occultas habent, pinnati sunt & spiraculo unico gaudent: *Muræna Anguilla* L. dorso fusco, ventre ex flavo albo, tubulis brevissimis in mandibula superiore, distinguitur.

Semper sub aqua in limo hæret, pisciculis, cancris & insectis vescitur, ad trium pedum longitudinem ascendit, in vivariis culta vel decem libras pondere excessisse est observata, Majo mense semen emittit, piscis viviparus.

Exquisitissimi saporis est, sed digestu difficilis & humores viscidos gignit, hinc mensis imponendus si ve aromatibus si ve sinapi conditur.

* *Hepate anguille* nyctalopiam curatum fuisse, quis credet **PAULLINI** observationi? & mulier, quam exuviis intus assumtis ischuria liberatam, refert **CRUGER**, aliis medicamentis potius suam debuit salutem.

* *Axungia* abstergendi scopo commendatur.

* **CENTRISCUS** Barb. *Stichling*. Branchias apertas & corpus aculeatum habet: *Gasterosteus acu-*

leatus L. aculeis tribus in dorso; duobus in ventre, uno ad anum distinguitur.

Aquas stagnantes inhabitat; Aprili semen emittit, vilioribus piscibus a nostratibus annumeratur.

COBITIS, *Goujon*, *Gründling*, *Grundel*. *ENCHELLOPIS* a KLEINIO adscribitur, *Cobitis Barbatula* L. cirrhos sex, maculas fuscas, corpus flavescentes, pinnam dorsalem brevem habet; in fundo fluviorum occurrit, Martio mense optimus habetur, Aprili semen emittit, exquisitioribus piscibus annumeratur, digestu difficilior est: * *Cobitis tænia* L. *Perce*, *Steinbeisser* cirrhis sex, pinna dorsali brevi, maculis rotundis, nigricantibus, lineas longas efformantibus agnoscitur & aculeo utrimque retro oculos distinguitur.

Sub finem Junii sperma emittit, optimus Aprili, aquas stagnantes inhabitat, carne tenaciore gaudet, inter viliores pisces numeratur.

CYPRINUS, *κυπρίν*, *Carpe*, *Carpfe*. Branchias apertas, pinnam dorsalem unicam longam, æqualem & os edentulum nobis sistit: *Cyprinus Carpio* L. ore quatuor cirrhis instructo, dorso fusco, squammis majoribus distinguitur.

In fluviis & lacubus copiosus, multi etiam ex Lotharingiæ lacubus nobis advehuntur, qui autem æque ac illi qui in piscinis coluntur, illis quos ex fluviis piscantur, gratia multum cedunt, quam vero, si fluviis per aliquot menses immittuntur, assequuntur; Aprili optimi, Majo & Junio sperma ejaculant, ad quadraginta libras interdum ascendunt, ultra centum annos vitam extendunt.

Digestu non adeo difficiles sunt, paroxysmos podagricorum inde excitari dicitur in *Suite de la Matière Medicale* de GEOFFROI.

* *Lapides Carpionum* sunt cartilagine inter palatum & primam vertebra sitæ, cornu consistentiam

& colorem habent, facies eorum altera linea longitudinali divisa est, & duabus facieculis gaudet, cum acidis non effervescent, $\frac{3}{4}$ gelatinæ vehunt. CARTHEUSER. $\frac{1}{4}\frac{1}{8}$ Extracti spirituosi, $\frac{1}{8}$ aquosi, $\frac{1}{4}$ spiritus ac $\frac{1}{3}$ olei empyreumatici, $\frac{1}{4}$ falis volatilis fere. NEUMANN. Quas ipsis adscribunt vires antepilepticæ & diureticæ, experientia non confirmat.

GOBIO. *Loche*, *Kresse*. *Cyprinus Gobio* L. a reliquis *ENCHELYOPIS* KL. cirrhis duobus, ventre albo, pinna dorsali brevi, dorso nigris maculis consperso distat.

Ad fundum fluviorum occurrit, Aprili & Majo optimus, Junio semen emittit, primus AUSONIUS ejus mentionem fecit; annumeratur piscibus mediocribus, frixus maxime comedi solet,

* LAMPETRA, *γαλεξία*, *Lamproie*, *Lampret*, *Neunauge*. *PETROMYZON* KL. branchias occultas, pinnas laterales & ventrales nullas, spiracula septem, habet: *Petromyzon fluviatilis* L. ore nudo, unico ordine dentium minorum, præter inferiores majores, duabus pinnis cutaneis dorsalibus, una ad caudam gaudet. Martio mense nos adit & tunc optimus est, Aprili semen emittit, carne gaudet tenaci & quæ limum sapit, digestu difficilis est & minus boni alimenti; qui conditi ad nos adducuntur adhuc minus salubres sunt. * Varietas corpore minore & lineis transversalibus nigris distincta, *Brüke* Februario & Martio mense nos copiose adit, Aprili semen emittit, priore digestu facilius esse reputatur. * *Petromyzon branchialis* L. *Neunhacken* ore edentulo, appendicibus in margine oris agnoscitur, Martio & Aprili semen dimittit, a Januario ad Martium optimus; vilis valde piscis.

MUSTELA FLUVIATILIS, *Lotte*, *Ruffolck*. *ENCHELYOPIS* a KLEINIO annumeratur, qui branchias apertas habent & corpus anguillæ-forme. *Gadus*

Lota L. pinnam dorsalem longam habet, mentum barbatum & caudam flabellatam.

Junio & Julio mense optimi habentur, a nostris piscatoribus culti, ad sex librarum pondus usque ascendunt, saporis exquisiti sunt, alimentum bonum largiuntur, digestu non multum difficiles.

TINCA Barb. *Teinte, Tanche, Schley*. BRAMÆ a KLEINIO adscribitur. *Cyprinus Tinca* L. cauda atra, integra, pinnis circinatis nigris, corpore ex atro viridi & flavicante distinguitur.

Occurrit in aquis stagnantibus & turbidis, Majo optimus esse censetur, Junio semen emittit, ad quinque librarum pondus non raro ascendit. Digestu difficilis & minus boni alimenti est.

2. MARINI.

ASELLUS, , *Callarias* KL. branchiis apertis & tribus pinnis dorsalibus gaudet; *Gadus Morhua* L. ore cirrhato, cauda æquali, corpore fordide olivaceo, maculis flavis notato, agnoscitur. Recens *Cabeliau*, exsiccatus *Merluche*, *Stockfisch*, salitus exsiccatus *Morüe* dicitur.

Occurrit in Oceano septentrionali, maxime ad Terram novam, nec non in mari Baltico, interdum etiam ad Galliam septentrionalem, piscibus & cancris vescitur. Piscatura ejus quæ anno 1500 cœpit, a Martio ad Octobrim usque instituitur.

Piscis recens exquisitissimi saporis est, inter nos nonnisi exsiccatus prostat, digestu difficilis & omnem gratiam a condimentis accipit.

Gadus Ægelfinus L. *Callarias* PLIN. *Merlan, Labberdan, Bolchen* ore cirrato, cauda divisa, corpore albicante distinguitur: copiose in mari Baltico & ad littora Galliæ septentrionalis occurrit, vescitur ut antecedens animalibus; recens reputatur saluberri-

mus, ad nos sale conditus adducitur, hinc digestu facilior est, sapidior & magis salubris.

ENCRASICOLUS Barb. ἐγκρασίλοϛ, *Anchois. Clupea Encrasicolus* L. Maxilla superiore longiore & squammis exiguis, facile decidentibus distinguitur. Hi pisces ex mari Mediterraneo ad nos adducuntur, muria conditi, condimenti loco apud nos aliis cibis, in modum gari Veterum adjiciuntur; appetitus inde excitatur, & viscidum ciborum corrigitur.

HARENGUS Barb. *Clupea* PLIN.? *Harang, Hering. Clupea Harengus* L. corpore toto argenteo, cum interlucente cœruleo, distinguitur.

Insignes turmæ mare Germanicum ex ulteriore Septentrione, lacubus Kamtschakæ maxime, adeunt, eorum piscatura, cujus initia ad annum 1565 referuntur, a festo Johannis Baptistæ ad Decembrem usque instituitur; variæ ejus varietates a mercatoribus Belgis recensentur: *Virgineos* illos appellant in quibus genitura nondum potest distingui, reliquis pinguioribus, *plenos* dicunt, qui eandem integerrimam habent, *clausos* denique, qui venerem exercuerunt, hi viliores esse reputantur; illi qui ad Magnam Britanniam capiuntur, reliquis præferri solent. Adducuntur ad nos haleces sive sale conditi sive infumati; rationem illos condiendi BEUKELSEN circa initium Seculi XV. reperisse dicitur, illi, præ reliquis, sal marinus & quidem Hispanicus & Lusitanicus conducit, infumati *Bücking, Pickling* parantur dum muria macerati, capitibus ex veribus suspenduntur, & sub eis per quatuor & viginti horas ligna, quæ multum fumum emittunt, comburuntur.

Haleces recentes & digestu facillimi esse & exquisiti saporis dicuntur, saliti digestu difficiles sunt & alimentum subministrant & tenue & ad gignendam acrimoniam pronum, deteriores etiam sunt fumo indurati (§. 17.)

SARDINA, *τεγχίας*, *Sardine*, *Sardelle*. Encrafcicoli varietas, minus longa & lata, sex maculas nigras ad latera habet; cum encrafcicolo piscatur, falita nobis adducitur & eodem modo ac iste in cibum recipitur.

IV. AMPHIBIA.

Ad naturam piscium propius accedunt, carnem habent digestu minus facilem, & unde minus laudabile alimentum surgit, cum hæc animalia ut plurimum ad loca paludosa degant, nec corpus multum moveant.

RANA, *βάτραχος*, *Grenouille*, *Frosch*: corpore quadrupede, cauda & alis carente, gaudet: *Esculenta* L. Capite producto & antice acuminato, dorso viridescente, maculis nigris confperfo, tæniis tribus flavis longitudinalibus distincto, agnoscitur: ad aquas & paludes copiosa occurrit, ultra sedecim annos vitam producit, juniores sub finem Martii, annosiores ad finem Aprilis ex limo, quo se per hyemem recipiunt, prodeunt; æstate & autumnno optima pro eibo est; insectis & junioribus aviculis vescitur, tertio demum ætatis anno puber evadit: cum hæc rana serius ex limo prodeat, hinc evidens est, quod femora, quæ primo vere comedere solent, sive a *bufonibus* sive a *rana temporaria* desumantur.

Digestu difficilem esse & humores viscosos gignere, observatur; scopo medicato jura ex femoribus cocta, demulcendi & relaxandi ergo, cum successu assumuntur; hinc, præeunte HIPPOCRATE, hæcticis & phtificis laudantur, nec non illis, qui affectibus cutaneis laborant; hoc scopo sex ad octo paria femorum, cum carne vitulina & vegetabilibus indicationi infervientibus, cum tribus libris aquæ ad remanentiam libræ unius decoquuntur.

* *Sperma Ranarum* substantia alba, viscida, albumen ovorum referens, germina novorum animalium, sub forma corpusculorum rotundorum & nigrorum gerens, recipitur, tempore verno aquis innatans, a *Rana Bufone* L. sive a *Rana temporaria* L. emissâ. A PARACELSO in usus medicatos receptum, extus modo adhibetur, demulcendi & refrigerandi scopo laudatur.

* *Oleum Ranarum* coctum, quod Arabibus in usu fuit, evuluit, ejus in locum hodie adhibemus *Emplastrum de Ranis* VIGONIS, cujus descriptiones in Dispensatoria receptæ variant, nullæ non reprehendendæ; resolvendi ergo adhibetur, quam virtutem, id cui Mercurium addunt, eminentem possidet, & cum successe ad glandulas induratas adhibetur, si ejus uncia drachmam Hydrargyri suscepit, cum simplo Mercurii dicitur præparatum esse. *Emplastrum de spermate Ranarum* ZWOELFFER, correctum hodie prostat, ad inflammationes dissipandas, levia vulnera & ulcera curanda conducit; gangrænam unquam inde fuisse curatam multum dubito, egregias ejus vires ad dissipandum lac in mammis stagnans expertus est FISCHER.

* *Oleum de spermate Ranarum* Wurtemb. vix præ simplici oleo olivarum, aliquid proprii videtur habere:

* *Aqua spermatis Ranarum*, quam PARACELsus sub nomine *Sperniola* descripsit, plane iners est: * *Sperniola* CROLLII, absurdum medicamentum, pessime ad sistendas hæmorrhagias commendatur.

Bufo L. *Rubeta*, φρῶν, *Crapaud*, *Krott*, *Kröte*. Pedibus posticis minoribus & duplici tuberum genere retro oculos, quorum posticum foraminibus pertusum est, distinguitur.

Vitam ultra quindecim annos extendit, tempore verno venerem exercet, Junio mense ejus pulli apparent.

Bufonem venenatum esse, post NICANDRUM omnium temporum scholæ Medicæ asseruerunt, non pauci id idem lepidis fabulis confirmare allaborarunt; postquam Medici curatius observationes instituere, & res naturales propriis, non alienis, oculis considerare, nec cuilibet historiæ fidem adhibere, sed ipsi in veritatem eorum, quæ facta fuisse dicebantur inquirere, cœperunt, numerus observationum de effectibus venenatis animalis vulgatissimi, multum est imminutus: BORELLUS, CLAUDE, VALISNERIUS bufones sine noxa comestos viderunt, id ipsum testantur innumera exempla eorum, qui ipsorum crura, loco crurum Ranae esculentæ, primo vere, assument; BLAU vidit liquorem e Bufonibus lacessitis in oculos jaculatum, nonnisi pruritum excitasse, urina eorum manibus æque ac vultu excepta SAUVAGES nulla noxa affecit, ROESEL se creberrime pulmones bufonum impune inflasse testatur. Minus recte itaque effectus venenati a bufonibus metuuntur, licet omnino concedendum sit, animal quod vulgo horre-re solent, apud homines sensiles præternaturales affectus producere posse.

* *Bufones exsiccati* a MARCELLO primum laudati, si unquam hæmorrhagiam narium stiterunt, illud horori inde excitato erit adscribendum.

* *Cineres Bufonum.* Illorum, sub forma amuleti adhibitorum, laudes apud prudentiores recte ridentur, si vera est SOLENANDRI de hydrope, eorum usu interno curato observatio, id ipsum a virtute cineribus communi erit deducendum.

* TESTUDO, *χελών*, *Tortue*, *Schildkröte*. Est amphibium quadrupes, carne molli gaudens, caput & pedes verrucis, in modum squammarum obsidentur, testa dura, ex duabus laminis constante, variis maculis picta tegitur. *Orbicularis* L. pedibus palmatis, testa orbiculata, planiuscula distinguitur.

Occur-

Occurrit in Gallia meridionali & Italia.

Seculo decimo quinto ad ulcera interna usurpari cœpit, ejus usus in Gallia & Italia maxime obtinet: una testudo, rejectis capite & pedibus, ex aquæ libris duabus ad remanentiam unius coquitur & pro una dosi exhibetur. Mihi nulla exacta observatio nota est, quod hoc jus, a BIANCHI maxime laudatum, præ aliis gelatinosis proprias vires ediderit.

* *Syrupus de Testudinibus resumptivus* RENOD. Syrupus egregie demulcens est, maxime si melius ad artis regulus, quam præscriptio jubet, præparatur.

V. INSECTA.

CANCER, *καρκίνος*, *Ecrevisse*, *Krebs*. Animal ex-fangue, pedibus sex pluribus, duobus prioribus chelatis, oculis duobus, cauda articulata, inermi gaudet: *Astacus* L. corpore cylindraceo, cauda squamata & longa, thorace levi, basi utrinque dente simplici aucta distinguitur: duplex ejus inter nos varietas prostat, una cujus chelarum basis rufescit *Edelkrebs*, illa in altera albescit, nec coctione colorem mutat *Steinkrebs*, hæc nonnisi ab infima plebe in cibum recipitur.

Vescitur insectis, amphibiiis, interdum in proprium gentem furit, mense Augusto totam, qua tegitur loricam deponit, una cum interna ventriculi tunica, & tunc cuticula modo tectus est, hoc tempore ad ventriculum lapides, quos *Oculos* dicere solent, occurrunt, substantiæ pro firmando & indutando novo thorace collectæ, hinc eodem confirmato disparent.

Caro digestu difficilior est, & aliquid acris foveat, quod non raro fauces, sub deglutitione incommodat; exanthemata, cardialgias, affectus arthriticos excitasse est observatum; gelatina quæ inde sanguinem subit &

valde nutriens est, & demulcentes vires exerit; hinc jura cancerorum debilibus, hecticis, vitiis cutaneis laborantibus laudantur, humectare & ventrem refrigerare ab HIPPOCRATE dicuntur, a FRANCO & BRUNNER tam ore hausta, quam ano injecta, multum ad gangrænam intestinorum commendantur; alcalina esse, nec in gelatinam consistentem cogi posse, observarunt BONONIENSES, RIVINUS esu cancerorum melancholicam vidit curatam, & SCHULZ scorbutum.

Oculi Cancerorum Barb. *Yeux d'crevisse*, *Krebsaugen*. Substantiæ rotundæ, convexo-concavæ, recentes cœrulescunt, dein albi evadunt, proprio odore gaudent, ex lamellis arcte sibi invicem incumbentibus, ad faciẽm concavam laxioribus conflati, hærent inter utramque ventriculi tunicam, unus in utroque latere; maxima eorum copia ex Russia, ubi ad confinia Tartariæ leguntur, ad nos solet adduci, ibi caneros sive pistillis ligneis contundunt, sive in acervos collectos putredini relinquunt, carnem aqua eluunt, & hac ratione lapides colligunt, observante BAKER. Sed factitii quoque interdum prostant ex qualicunque terra alba alcalina parati, hos CRUGER a veris differre monuit absentia impressionis venularum, levitate, friabilitate, fortiore ad linguam adhæsione, minori, si calcinantur, falsedine & spuma cum in acidis dissolvuntur, citius subsidente. Exhibent $\frac{7}{32}$ spiritus urinosi, NEUMANN. Hujus medicamenti usus seculo superiore non videtur antiquior esse; quæ ipsi præter absorbentes, adscribuntur vires Auctorum luxurianti ingenio & hypothesi de acido communi febrium causa, debentur.

* *Sal vel Solutio & Magisterium Oculorum Cancerorum* SCHROED. rectissime exoleverunt. *Oculi Cancr. citrati Act. Med. Berol.* cum sint terra ope acidi, vel absorbendi virtute privata, mihi saltem inertes esse

videntur. * *Tabellæ de Oculis Cancrorum* Paris. ad acrimoniam acidam non ineptæ sunt.

* *Cancri Paguri* qui cauda parva, thorace utrimque obtuso plicato, & chelarum apice nigro gaudent, Oceani civis, chelæ recipiuntur ad * *Pulverem chelis cancrorum* HAMILTON, eidem viperas Parisini adjiciunt, nullas alias nisi absorbentes vires edit; ingredientia pretiosa omittendo, Brandeburgenses eum *incompletum*, nequaquam virtute minorem reddunt.

VI. VERMES TESTACEI.

COCHLEA, *κοχλίας*, *Limaçon*, *Schneck*. Ex numerosa gente recipitur *HELIX*, testa spirali, cujus apertura coarctata est, semilunata, segmento circuli deficiente gaudet: *Pomatia* L. eo quod subovata sit, decolor, umbilicata & anfractus in figuram conii sibi invicem impositos habeat, agnoscitur.

In Europa temperata vel nimis vulgaris, hortorum nostrorum pestis.

Animal oviparum, cujus ova crusta quadam obducta sunt & conglutinata; copiosissimo semper mucosurget; hyeme sub terram descendit & testæ orificium mucos claudit, qui in operculum prædurum cogitur. Vescitur vegetabilibus. Hodie etiam, more apud Romanos multum usitato, cochleæ propriis receptaculis sive vivariis asservantur, ut semper hyeme præsto sint.

Multum in cibum recipiuntur & gratum omnino edulii genus constituunt, si probe a mucos, qui ipsis extus adhæret, mundantur; mollem carnem digestu non difficilem fore prævideo, sed ab animali, adeo insigniter a nostra natura diverso, non auderem multum alimenti promittere, plane aliter visum fuit GALENO, cui plures Medici subscribunt. Cum hæc animalia plures partes viscidas aquæ, cum qua coquantur,

largiantur, hinc jura inde parata ad acres humores demulcendos maxime laudantur, multo hinc in usu contra tussim sunt, nec heceticis dantur sine successu: scopo medicato earum octo ad decem cum una aquæ libra decoquuntur.

* *Aqua destillata* LEMERY heceticis laudatur.

OSTREA, *Huitre, Auster*. Animal quod foramina lateralia sinistra gemina habet, & in testa bivalvi, cujus valvæ inæquales sunt & cardine edentulo, fossulam ovatam intercipientem, uniuntur habitans: *Edulis* L. semi orbiculata est, valva superiore undulata, inferiore plana, integerrima, gaudet.

Oceani civis.

Magnitudine & colore variat; quæ ad Angliam piscantur, & illa quæ in fossis ubi aqua marina stagnat reperiuntur, virides evaserunt, reliquis solent præferri. Digestu facilis est, alvum laxat, paucissimum alimentum nobis subministrat. GALENUS.

Testæ vires absorbentes habent; quæ circa illa observatæ fuisse leguntur vires antilyssæ, jure suspectæ sunt.

§. 21.

Fossilium ordo multa quidem condimenta, unicuique modo alimentum nobis subministrat, cum enim quotidie multam aquæ jacturam faciamus & hæc omnino, si sanitas stare debet, sit restituenda, hinc hujus loci omnino est.

AQUA, *ὕδωρ, Eau, Wasser*. Liquor qui certo frigoris gradu in substantiam solidam, pelluentem, decolorem, quam Glaciem dicunt, abit.

Aquæ elementi considerationem Chemia suscipit, eam, quæ vulgo in usum trahitur, pro nostro scopo, distinguimus in inspidam, quam *dulcem* appellant, & sapidam quam Recentiores *Mineralem* dicunt, de ea intelligendi sunt Auctores, quando simpliciter de aqua loquuntur.

AQUAM DULCEM sive desumimus ex terra, sive meteora illam nobis subministrant.

Fontana, Eau de Roche, Quellwasser; semper ex strato siliceo, creberrime media inter saxa, scaturit, ex aqua marina, calore subterraneo in vapores resoluta, surgens, qui per fissuras montium in cavernas ascenderunt, ad eorum lacunaria in guttas densati, inter silicea decurrentes, in propria gazophylacia collecti, per canales inde descendentes, vi quæ a lapsu surgere solet, ex terra erumpunt; vehit quidem hæc aqua principia quæ aquæ marinæ propria sunt, sed ea vehit in parca adeo ratione, ut nullos plane effectus edere queant, hinc hæc aqua omnem reliquam, ratione levitatis & puritatis, vincit.

Putealis quam labente ævo etiam *Aquam fundi* nec non *vivam* appellare consueverunt, *Eau des Sources* vel *des Puits*, *Brunn* vel *Grundwasser* occurrit, quando terra corticalis ad usque stratum siliceum foditur, & sub hoc argilla obtinet; est ipsa aqua fontana, quæ ex receptaculo in stratum argillosum descendit, & ibi collecta, in conspectum nostrum prodit, sive quando ipsi incumbens terra fodiendo removetur, sive quando hujus adeo exigua ratio est, ut propria vi inde erumpere possit, sive fluvijs quidam ad ipsam usque terram penetravit; interdum etiam efformatur a pluvia ad stratum argillosum usque descendente, creberrime utraque ratione surgit: ea si nulla strata percurrit, unde aliquid peregrini dissolvere potuit, æque pura est ac antecedens, imo si heterogeneis etiam inquinata fuerit, dummodo antequam se hauriendam præbeat, per stratum siliceum fuerit filtrata priori omnino erit æquiparanda: variam itaque hanc aquam esse perspicitur, mox purissimam, mox variis alienis inquinatam, salia si vehit, ea affusione alcalium deteguntur, terras & sapor & quod legumina non emolliat declarat, in grumos inde coiens sapor acidi index

est; justa evaporatio & reliqua ad principia Chemiæ accomodata analysi, cum plena demum certitudine quas fovet substantias determinat.

Fluviatilis, Eau de Rivières, Bach - sive Flusswasser, ex fontana surrexit, non raro putealem quoque recipit, meteorica eam etiam subit. Dum per sylvas, vicos, urbes fluit, plures fordes accipit, inquinatur præterea a stratis alveum fluvii efformantibus, nec non a piscibus, amphibiiis, vegetabilibus, quæ vehit, tam integris quam putredine resolutis, unde ejus limus, & hinc a motu impedita adeo facile putrescit; cum autem fluvius celeri cursu supra arenam aut sili-ces fertur, suas fordes deponit & hinc hæc etiam aqua pro vario fluvii alveo, variis locis quibus vicinus decurrit &c. variæ puritatis solet esse.

Aqua Lacuum, Eau de Lacs, Seewasser, non multum a genio fluviatilis recedit, minus hæc mota, etiam minus bona esse reputatur.

Palustris, stagnans, Eau de marais, Sumpfwasser, ob insecta, quibus scatet, vegetabilia putrescentia, inter quæ stagnat, innumeras fordes, quæ in ipsam illabuntur, & ob soli laxitatem inde non secedunt, omnium deterrima est, ita ut vel ejus exhalationes gravissimos morbos excitare constet.

Ad aquas meteoricas pertinet.

Pluvialis, Eau de Pluie, Regenwasser. Ab Al-chemicis multum celebrata, recte a BOERHAAVE atmosphæræ lixivium dicitur, continet quicquid ex terra in aërem ascendit, sed quantis fordibus hinc inquinetur nemo non videt, diversissima præterea pro vario unde ascendit solo, pro varia qua decidit tempestate, pro vario quo adducitur vento; Cl. RUTTY in eadem alcali fossile, salem mirabilem, salem communem, nitrum, petroleum, & terram calcaream detexit; Ill. MARGGRAFF nitrum, salem communem & terram calcaream, sed vehit præterea innumera in-

fecta, ovula, femina vegetabilium &c. unde mox sulphur, mox sanguinem habere credita fuit, hinc ex eadem, vegetabilia surrexisse mirati sunt Alchemici, & ideo jure impurissima habetur.

Nivalis, Eau de Neige, Schneewasser: cum aqua frigore constricta omnes fordes deponat, hinc si pura nix fuerit liquata, aqua surgit si quæ alia pura, formata quippe a vaporibus in altum elevatis, & hinc ab omni heterogeneo liberis, per frigus autem ab omni heterogeneo, quod ipsis accreverat, depuratis; eadem ac antecedens principia habet, præter nitrum, terra quoque in ipsa in minori ad reliqua ratione est. RUTTY & MARGGRAFF; cum autem laxæ nivi facile aliquid heterogenei, sive dum ex aëre descendit, sive dum terram tegit accrescat, hinc ea omnino purior esse videtur.

Aqua Grandinis, Eau de Grêle, Hagelwasser, quippe quæ in altioribus atmosphæræ locis efformata, quæ vix fordes habent, in glaciem concreta quicquid heterogenei habuerat deposuit, & sub hac forma per inferiorem aërem descendens, etiam nihil peregrini potuit recipere.

Aqua Roris, Eau de Rosée, Thauwasser: formatur ab exhalationibus, calore in non magnam altitudinem elevatis, hinc impurissima est, pro variis unde surgit locis & vario anni tempore, varia omnino, hinc patet iteratas quoque analyses, nihil certi circa ejus naturam posse determinare.

Depuratur aqua dulcis quiete, coctione, filtratione per sabulum, putrefactione, optime destillatione, sed nec hæc omne heterogeneum inde valet auferre, in aqua destillata ELLER & acidi & olei vestigia deprehendit, BOYLE & Ill. MARGGRAFF ex aqua iteratis destillationibus non mediocrem terræ quantitatem obtinuerunt, ita ut aquam in terram mutari, non pauci crediderint, & phænomenon ab aqua calore agi.

tata, semper aliquid terræ secum elevante, pro metamorphosi aquæ in terram habuerint.

AQUÆ MINERALES quæ calore gaudent illo, quem temperata athmosphæra habet, majorem, *Thermæ* dicuntur, surgit ille sive a calore, quo viscera terræ semper calent sive a stratis in quibus pyritæ resolvuntur, & quas tales aquæ, brevi antequam ex terra scaturiverint, perfluxerunt. Thermæ æque ac aquæ minerales frigidaë a sapore vulgo solent distingui, in terrestres, *tophaceas* W. duras vulgo, salinas & sulphureas. Salis sapore instructæ, sive vinosi quid linguae imprimunt *Acidulae*, *Eaux aigres*, *Sauerwasser* sive salem communem sapiunt *Salinae*, sive amaritiem, junctam habent, quæ nauseosissima est in *Aqua Marina*, *Eau de Mer*, *Seewasser*, multo mitior in *Amaris*, *Eaux Ameres*, *Bitterwasser*. Sulphureæ hepar sulphuris & olent & sapiunt.

Multa ratione in principia aquarum mineralium inquirere solebant, illa quæ per reagentia fit, multum ambigui habet, optima est cum largam aquæ quantitatem rite evaporant, prudenter singula, quæ ita obtinentur, examini subjiciuntur, probe observando id quod creberrima experimenta evicerunt, nimirum eandem aquam, vario tempore tentatam, variam principiorum rationem exhibere.

Aque tophaceæ vel ipso sapore sese produnt, terram quam habent calcaream, seleniticam, argillaceam, corporibus supra quæ decurrunt, aut quæ illis immittuntur, appendent, varias incrustationes, varia lapidum genera, quæ *Tophi* vel *Stalactites* dicuntur, efformant, legumina non emolliunt, terram, qua scatent, cum ipsis alcali adjicitur, dimittunt; easdem pro elixandis piscibus, candefaciendis linteis, paranda cerevisia, conficiendo cæmento, scopis tinctoriis &c. reliquis præstare Cl. RUTTY annotavit, innoxie bibi BORRICHIVS & SCHEUCHZER observa-

tionibus probant, sed videtur hic aliquid consuetudini dandum esse, terra enim harum aquarum vix non primis viis potest non oneri esse, & ad viscera delata & obstructiones & varia concrementa causari.

Acidule sive martiales sunt, sive alcali fossili scatent; ochra, quam tales aquæ ad fundum dimittunt, violaceus insuper vel niger color, quem cum vegetabilibus adstringentibus induunt, martiales ex tempore detegunt; hæ aquæ vix non semper etiam alcali fossile vehunt, quod, dum illæ supra terram erumpunt, vitriolum, sub cuius forma ferrum receperunt, aggreditur & effervescentiam excitat, sub qua aer fixus, qui his aquis copiosior, per experimenta Cl. VENEL inhæret, vi quadam erumpit, aquam in bullas agit, ut ea propria ratione linguam afficiat, efficit & vitra quibus includitur disrumpat, hic aer, ita per effervescentiam agitated, constituit illum spiritum æthereum, circa cuius naturam explicandam & vires prædicandas adeo multi sunt Auctores. Vitriolo omni resoluta, ferrum, quod in aqua hærebat, inde dejicitur, & perit omnis ejus qualitas, quæ ab effervescentia sive a ferro pendeat; sed dantur etiam aquæ martiales quæ sive nullum sive paucissimum modo alcali vehunt, ex his ope evaporationis verum vitriolum martis obtinetur; nec in illis spiritus æthereus hæret, testibus SHORT, Cl. RUTTY, Cel. CADET; interdum etiam vitriolum sub terra jam fuit destructum, tunc aquæ neutiquam vinosum saporem habent, nihil spirituosum exhibent & salem mirabilem, dum evaporantur, sistunt, observante Cl. BROUZET: *Acidule alcali fossili* scatentes etiam aere fixo copiosiore gaudent & acidum vehunt, quod, quando supra terram erumpunt cum alcali coit & effervescentiam excitat, hinc ipsis quoque spiritum æthereum solent adscribere; hoc genus aquarum, antequam acidum cum alcali coit, alcalium effectus solet edere.

Aque Amara: A sale mirabili Glauberi, quo scattent, & saporem & vires habent, huic sali cum terra quædam alcalina in varia ratione juncta sit, hinc salia amara crySTALLIFICATIONIS ope ex his aquis obtinenda, tam a sincero sale mirabili, quam singula a se invicem differunt.

Aque Sulphureæ: Odore, qualitatibus alcalinis, colore nigro, quam metallis, quæ ex eorum menstruis deijciunt, affricant, aut argento ipsarum vaporibus exposito, non raro etiam sulphure solidis scaturigini vicinis accrescente, agnoscuntur.

Quando ad ea quæ de ortu aquæ fontanæ monui applicantur observationes apud Auctores occurrentes de pyritis resolutis, alcali fossili, sulphure, sale communi & vaporibus acidi vitriolici creberrime sub terra occurrentibus, harum omnium aquarum origo facile perspicitur & ratio patet, cur in illis crebro præter reliqua principia, selenites, sal ammoniacus fixus & sal communis occurrant.

Immensus est numerus aquarum mineralium quæ hæcenus innotuerunt, copiosissimæ earum descriptiones prostant, præcipuas collegit Cl. RUTTY, de Germanicis multum meruit Cl. ZUCKERT. En illas quæ apud nos usitatæ sunt.

MARTIALES.

Petrinæ salis mirabilis $\frac{1}{960}$, terræ calcaræ & vitrescentis $\frac{1}{1920}$, salis ammoniaci fixi, acidi salis, petrolei, ferri vestigium. BOECLER.

Pyrmontanæ ferri $\frac{1}{2880}$, salis mirabilis $\frac{1}{288}$, selenitiæ $\frac{1}{1440}$, terræ calcaræ $\frac{1}{720}$, alcali fossilis vestigium. SEIP.

Rippelsavienses salis mirabilis $\frac{1}{576}$ terræ calcaræ & vitrescentis $\frac{1}{640}$ salis communis, ammoniaci fixi, ferri, petrolei, vestigium BOECLER.

Schwalbacenses salis mirabilis & alcali fossilis $\frac{1}{443}$, ochræ $\frac{1}{823}$. HOFFMANN.

Spadanae falis mirabilis $\frac{1}{1152}$, totidem terræ martialis, terræ calcareæ $\frac{1}{823}$. SPRINGSFELD.

Sulbacenses alcali fossilis $\frac{1}{115}$, terræ seleniticæ, calcareæ, vitrescentis $\frac{1}{1440}$, falis mirabilis, ferri, petrolei, vestigium. HAUSMANN.

Wadwilenses $\frac{1}{1920}$ falis mirabilis cum ochra mixti. MOREL.

SALINÆ.

Castonacenses falis mirabilis $\frac{1}{198}$, falis communis $\frac{1}{380}$, terræ vitrescentis & calcareæ $\frac{1}{115}$, petrole vestigium. KÜRSCHNER.

Plumbaria saponacea substantiæ ex petroleo, argilla, calce, fale communi & alcali fossili compositæ $\frac{1}{2880}$. MALOUIN.

Selteranae falis communis & alcali fossilis $\frac{1}{120}$, terræ $\frac{1}{80}$. VENEL.

AMARÆ.

Sedlizensis falis mirabilis $\frac{1}{36}$, terræ $\frac{1}{576}$. WALTH.

THERMÆ.

Aquisgranenses calore gaudent ad illum aquæ ebullientis proxime accedente, $\frac{1}{215}$ alcali fossilis, $\frac{1}{960}$ terræ calcareæ, totidem falis polychresti, nec non sulphur continent. SPRINGSFELD.

Badenses in Marchionatu, præcalidæ scaturiunt, $\frac{3}{320}$ falis communis, ochram quoque & selenitem vehunt. *Abhandl. von dem im Marggrafthum Baaden gelegenen warmen Baad.* 1756.

Bourbonenses multum quidem calent, sed albumen ovorum inde non induratur, substantiæ ex fale mirabili, petroleo, fale communi, selenite, terra calcarea, alcali fossili & sulphure constantis $\frac{1}{192}$, continent. BAUDRY.

Caroline Sprudel calore ad 165 gradus Farenheit, ascendente calent, falis mirabilis $\frac{1}{192}$, alcali fossilis $\frac{1}{660}$, falis communis $\frac{1}{440}$, totidem fere terræ foveat; *scaturigo Molendinae* thermometer ad 123° ascendere

facit, continet falis mirabilis $\frac{1}{288}$, alcali fossilis $\frac{1}{376}$, falis communis $\frac{1}{1440}$, terræ ultra $\frac{1}{1920}$. BECHER.

Ferinarum Wurtembergensium calor 100° æquat, exhibent $\frac{1}{2880}$ fere substantiæ ex fale communi, petroleo & selenite constantis. GESNER.

Niederbronnenses calorem 63° habent, falis communis $\frac{1}{240}$, falis mirabilis $\frac{1}{3840}$, falis ammoniaci fixi, terræ vitrescentis, petrolei, ferri vestigium. LEUCHSENRING.

Piperina ad 93° calent, terræ pinguis $\frac{1}{1920}$ fere, falis communis vestigium, habent. RAHN.

Wisbadenses falis communis $\frac{1}{384}$ & vestigium ferri vehunt. HOFFMANN.

Aqua Marina nauseoso sapore gaudet, si destillatur prima aqua insipida est, posterior autem nauseosa, acido falis foeta, eandem ab alcali fixo abstrahendo, optime depurari, & potui aptari, viderunt Recentiores; in eadem præter falem communem, alcali fixum quoque, sal Glauberi & petroleum hæret. RUTTY.

Dum rimamur maximam humorum nostrorum quantitatem ex aqua efformari, ejusdem autem non mediocrem quantitatem nunquam non per varium excretionis genus e corpore eliminari, nullam præterea non lædi functionem, si humores juxta aquæ ratione non attenuantur, nulli omnino dubitabimus aquæ dulcis maximam esse ad sustentandam vitam necessitatem. Sed eadem non modo præcipuum est alimentum, optimis etiam omnino medicamentis adscribenda est. si quod aliud polychresti nomine celebranda: glutinis dum in solidis auget rationem, emollientes edit effectus, medetur præterea ex sua natura *Institut. Chemiæ.* omni morbo a spissitudine oriundo, eadem, cum omnis acrimonia genium salinum habeat, ipsam & mitigat, & ut e corpore eliminetur, efficit, excretiones aquosas præterea promovet, & quicquid commodi inde nobis surgit; ab indicatione vitali ita.

que semper, a reliquis creberrime indicatur, vix non omnes Observatores ab HIPPOCRATE ad recentissimum quemque, essent adducendi, si morbos ubi aquæ potus profuisse observatus est, vellem colligere.

Sed insignis quoque est aquæ usus, quando externe adhibetur, sive ea partes modo abluantur, & ita a sordibus liberentur, sive eadem partibus extus patentibus injecta, eluantur in ipsis quæ hærent heterogenea, ipsa relaxentur, sive eadem dum sibi partes corporis immittuntur, *Balnei* vice fungatur; hujus & antiquissimus & amplissimus omnino usus est, inde non modo auferuntur sordes & transpiratio restituitur, sed pars eidem commissa relaxatur evidenter, hunc effectum moderatus balnei calor etiam multum juvat, hic si excedit, omnia mala ab aucto præter naturam calore oriunda, debent timeri omnino: aquam ex alto in partes induratas cadentem eas quoque efficacius emollire, Auctores mediæ sæculi primi perspexerunt, hanc rationem a Græcorum ἐμβροχήν, *Embrocationem* dicunt, *Ducia* quoque, *la Touche*, *Tropfbaad* solet appellari, & vel hodie cum successu in usum trahitur, si aliquam partem insignior durities occupat, aut si suspicio est, quod a nervo pressio morbus originem habeat, hoc in casu, sive vertici capitis, sive medullæ spinali, sive loco, sub quo non multum ab integumentis remotus nervus decurrit, aqua ex alto instillatur: maxime autem vires aquæ emollientes intenduntur, si ea sub forma vaporis applicatur, hic mos crebro olim apud Lacedæmones obtinuit, hinc talia balnea *Laconica* solent dici, βαλάνειον ξηρὸν, *Balnea sicca*, *Sudatoria*, *Etuves*, *Schwitzbæder* &c. ea aut per artem parantur, dum in conclavi detinentur vasa aqua plena, ex quibus suppositus ipsis ignis, continuo vapores ascendere facit, sive sub conclavi excitati vapores per varia spiracula in illud admittuntur, sive instituuntur in propriis domunculis, quas mediæ ævi Auctores

Stuphas appellarunt; aut nativa occurrunt ad metalli fodinas, montes ignivomos, scaturigines fontium, ubi vaporibus copiose ex terra ascendentibus fornices superstruuntur, tales plures in Italia occurrunt, Pyramonti quoque obtinent, teste SEIPP. Cubiti articulationem, ob indurata ligamenta immobilem, pristinam flexilitatem per talia balnea recuperasse, VAN SWIETEN vidit & CAPPEL contracturam a Mercurio in corpore retento, curatam. Cum humores semper eo ruant, quo ipsis minus resistitur, hinc balneorum ope ab interioribus ad exteriora, a ramis aortæ superioris in inferioris, vel vice versa, evocantur, hinc pro varia Medici intentione, variæ partes balneo solent committi; sed nec negligenda est aquæ a vasis cutaneis resorptio, quam balneantes experiuntur, id quod experimentis ad stateram captis MARTYN, & alii a Cl. SPRINGSFELD, & Illustr. HALLERO, citati auctores evincunt, inde cur balnea excretionem aquosam promoveant, in scabie aut aliis exanthematibus retropulsis adeo egregie conducant, ad viscera indurata vel stricta, laxandam alvum faciant &c. fitevidens; pressio denique, quam experiuntur partes balneo immersæ omnino quoque debet attendi, ejus effectus eo sunt majores, quo altior est aquæ columna corpori imminens, eam, si ad duos pedes mergimur, vel 2280 libris æqualem esse, WAINRIGHT evicit, inde roborantur vasa, acceleratur refluxus sanguinis venosi, retardatur arteriosi sanguinis motus, novum de vi balneorum aperiente argumentum surgit. Commoda & pericula, quæ ab excedente balnei calore vel frigore oriuntur, ex eis quæ circa effectus caloris & frigoris Pathologia præcipit, sunt dijudicanda, quicquid etiam in laudem talium balneorum adducatur, illa mihi saltem, cum omnem mutationem subitanæ periculosa esse nemo ignoret, semper sunt suspecta. Ex his quæ de effectibus balneorum hacten-

nus monui, sequuntur regulæ, quæ sub eorum usu observandæ sunt, earum præcipuæ sunt, monente HIPPOCRATE, corpus a sordibus prius liberandum; plethora venæsectionibus imminuenda; frigus & omnes mentis perturbationes sedulo vitanda; æstate maxime usus balneorum suscipiendus, debiles præcipue, nonnisi sensim sensimque in balneum descendant, in universum regulis diæteticiis accuratissime sit obtemperandum.

Aquæ minerales, quas etiam Veteres adhibuisse, FALLOPIUS probat, præter effectus, quos ratione aquæ edunt, propriis quoque a reliquis quibus scætant principiis, pollent, omnes cum salia media vehant, hinc omnes vires aperientes edunt, spissos humores attenuant, excretionem urinæ & transpirationis intendunt; illæ quæ Ferrum foveant, evidenter etiam roborant & ad morbos, qui ab humoribus difficilius per systema venæ portarum movendis surgunt, cum magno successu adhibentur, & si quæ aliæ ad ulcera interna etiam cum successu possunt adhiberi, cum ichorem diluant & temperent, viscus debilitatum roborant, vires bonum sanguinem præparantes restaurant, id idem MORTON & SEIP multa experientia suffulti confirmant, mirandum omnino quod AVICENNÆ commentum de his aquis ad morbos pectoris noxiis, adhuc dum etiam nimis frequenter obtineat: aquæ, quæ *Alcali fossile* vehunt, cum mucum pulmonum attenuent, & aliquid roboris pulmonibus dare videantur, hinc ad pulmones debiles aut tophis obsessos laudantur; illæ quæ *salis mirabilis* eam vehunt rationem, ut etiam amaræ inde evadant & incidentes effectus edunt, & alvum movent; *sulphure* scatentes ad promovendam diaphoresin, roboranda solida, ulcera interna solidanda, præprimis faciunt. Spiritus, quem præeunte HOFFMANN, vulgo mire extollere solent, ad virtutem harum aquarum plane

nihil facit, cum Physiologi uberrime evincant, aerem elasticum sanguinem subire non posse, & si eum subiret perniciosissimos editurum effectus; ex eis præterea, quæ in Pathologicis circa elasticorum in primas vias effectus docentur, sequitur elasticum aquarum mineralium ventriculo & intestinis adeo non conducere, ut eis etiam noxium esse jure reputetur, eodem sane res redibit, aer sive per fermentationem sive per effervescentiam extricatus & calore primarum viarum rarefactus, tragœdiam ludat. Circa potum harum aquarum, præter ea quæ sanitatis leges in universum suadent, cavendum ne a non assuetis nimis frigida assumentur, ne major quantitas, intervallis nimis brevibus, ingurgitetur, ne ventriculo cibus repleto ingerantur; purgantium dosim limitat numerus secessuum, inde excitatus, reliquæ non per dies sed per septimanas sunt usurpanda, usque dum effectus, quem inde expectamus, obtineatur; earum quantitatem de die hauriendam, determinat ventriculus inde non gravatus; tandem & id adhuc est observandum, quod aquis foteriis, quarum ope demulcendi nobis animus est, aut a quarum stimulo noxiam quandam irritationem metuimus, optimo consilio lac adjiciatur.

Aquæ minerales, si sub forma balnei adhibentur, se ratione aquæ gerunt, ut supra dictum est, cum autem & ferrum & salia & sulphur & terræ, quibus scatent, fibras roborent, hinc effectus quidem balneorum aquæ dulcis edunt, quamdiu corpus ipsis immersum est, cum autem cuti applicatas relinquunt partes, quæ illam firmiorem reddunt, alios quoque qui ipsis proprii sunt edunt effectus, hinc eadem quoque & vario alio fine præscribuntur & multis casibus vel aquæ dulci præferuntur. Cum salia resolvant, terræ & inter has maxime selenites, nec non sulphur & ferrum evidenter adstringant, alcalia insigniter abstergant, maxime si petroleo unita sunt, argillæ saponis effectus

effectus edant, hinc patet quomodo pro varia Medentis indicatione varium balneum debeat seligi, imo quomodo balnea naturalia per artem etiam efficaciora possint reddi.

Cum ex hactenus dictis liqueat, aquas foterias ratione principiorum quæ foveant, agere, hæc principia autem iusta analysi quam accuratissime possint determinari, hinc evidens est, easdem, monente jam GALENO, ubivis posse imitari, nec opus esse ex longinquo accersere aquas, aut longo itinere adire, quas domi æque efficaces possumus parare: cum autem mutationi aeris, remotioni ab objectis domesticis, vitæ, toti prospiciendæ sanitati accomodata, non paucae omnino vires sint ad mitigandos & curandos, chronicos maxime, morbos, ratio quoque fiduciæ in medicamentum a multis laudatum habenda sit, hinc nollem in totum morem ægrotos ad fontes foterios mittendi improbare.

De sedimento thermarum, quod vulgo *Lutum* dicere solent, non est quod multa verba faciam, sequitur illud naturam substantiarum unde efformatur, has Chemia inde eruit, earum autem facultates suis quæque locis dicentur.

Aqua destillata tanquam purissima ad scopos medicatos adhibetur.

C A P. II.

R O B O R A N T I A.

§. 22.

Alimenta robur nativum conservant, id si per morbum fuerit imminutum, *Medicamentis Roborantibus* restituitur; imminuitur autem robur nativum sive vitio fluidorum, & tunc his prospiciendum vel per Chi-

rurgiam, vel per medicamenta suis locis indicanda, five vitio solidorum, horum robur, cum tam a soliditate pendeat, quam a propriis, quibus in corpore vivo gaudent, viribus, irritabilitate nimirum & vinarie, hinc Roborantia quadruplici maxime modo videntur agere 1) glutinis rationem imminuendo, 2) partes terrestres augendo, 3) irritabilitatem intendendo, 4) vim nerveam excitando, duo priora *Amara*, *Adstringentia* & *Resine* præstant, duo posteriora *Resine* & *Aromata*, ultimum, præprimis *Fragrantia*.

§. 23.

Placuit Auctoribus Roborantia pro variis, quæ ex eorum actione fluunt, effectibus variis nominibus appellare: *Visceralia* Barb. dicuntur, dum viscerum robori medentur, & cum Recentioribus receptum sit justum viscerum robur tonum appellare, hinc eadem etiam *Tonica* solent dici, imo ipsis sequior ætas pro vario viscere, quod roborare putabantur adhuc propria nomina indidit *Cephalica*, *Cardiaca*, *Stomachica*, *Uterina* &c. aut pro varia quæ inde intenditur actione *Carminativa*, *Aphrodisiaca*, *Emmenagoga*, *Nervina* &c. eadem quia efficiunt, ut vasa minorum ordinum, crassiores quos acceperunt humores, majoribus reddant, *Discussientia* solent appellari. Indicari Roborantia quoties nativum robur deficit, aut id ipsum ex intentione Medici intendendum est, facile liquet: eorum abusus, in universum morbos a rigiditate, ab angustia, ab errore impactorum, a retentione excernendorum post se ducit; de indicantibus & contra indicantibus singularum Classium, singulis titulis dicetur.

§. 24.

I. AMARA.

Præ reliquis roborantibus indicantur *Amara* 1) cum debilitati lentor quoque junctus est, hinc maxime

conducunt in obstructione viscerum abdominalium, 2) si bilis five iners est, five non rite in canalem intestinalem effunditur, 3) si acrimonia alcalina primas vias obsidet, 4) si vermes obtinent, hinc *Anthelminticis* sequioris ævi adscribuntur, 5) Extus, ad humores frigidos resolvendos 6) Ad sphacelum exteriora occupantem.

Eorundem abusus, systema Venæ Portarum præcipue offendit, intestina exsiccat & inflamat, alvum obstruit, hæmorrhoides, febres & turbas in utero excitat.

α. VEGETABILIA.

ABROTANUM vid. *Aromata*.

ABSINTHIUM, ἀψίνθιον, *Absinthe*, *Wermuth*. Ejus duplex genus hodie in officinis prostat, unum quod *Vulgare*, alterum quod *Ponticum* dicunt; valde probabile videtur, nostrum vulgare Veterum ponticum fuisse.

Vulgaris Folia laciniata sunt, laciniis latiusculis, utrinque alba, proprio odore, minus grato & sapore amarissimo instructa.

* *Pontici* Folia tenera sunt, tenuissime laciniata, odorem non fortem spirant, saporem habent levissime amarum, evidenter aromaticum.

Artemisia Absinthium L. BLACWELL 17. Receptaculo villoso, foliis multifidis, floribus cernuis, caule tomentoso distinguitur: *Pontica* L. receptaculo nudo, foliorum laciniis linearibus, floribus cernuis & caule herbaceo agnoscitur; prior in omni Europa; posterior in Helvetia & Germania Orientali occurrit, in hortis nostris colitur.

Folia *Vulgaris* $\frac{1}{3}$ fere Extracti aquosi largiuntur, quod amarissimum est, sed nauseoso odore caret, alcohol inde ex viridi flavicante colore tingitur, & omnem ejus odorem, æque ac saporem retinet; aqua inde destillata & odorata & sapida est, spiritus vini

parum sub destillatione inde recipit. LEWIS. Olei flavi & amari $\frac{1}{256}$ fundit.

Sanguinem dissolvit SCHWENCKE.

Absynthium vulgare, insigni qua gaudet amaritie, & oleo æthereo quod fovet, potens medicamentum est ad roborandas primas vias, attenuandum mucum, & corrigendam bilis inertiam, hinc ab omni tempore tanquam medicamentum polychrestum ad vitia digestionis fuit commendatum. HIPPOCRATES illud ad icterum, GALENUS hypochondriacis laudat, febres inde curatas ALBRECHT, ascitem VOLCKAMER vidit, & ad arcendum calculum, præeunte ÆTIO, Ill. LINNÆUS laudat; longo usu podagram avertisse expertus est Ill. HALLER qui & ejus vires ad icterum & hydropem vidit, EUGALENUS autem antiscorbuticas; idem cum egregie ad cavendam putredinem faciat, hinc celebratur ad omnes morbos malignos, & nimis frequenter præservationis ergo vino infusum, more a PALLADIO jam laudato, adhibetur; nec inefficax est ad necandos vermes & nidum eorum destruendum. Sed probe semper sub ejus usu retinendum, motum humorum inde augeri. Ejus uncia dimidia cum libra aquæ aut vini infunditur. Externe scopo stomachico & anthelmintico adhibetur, nec non discutiendi & contra sphacelum defendendi ergo.

* *Aqua destillata* NIC. PRÆP. efficax omnino,
 * *Spiritus* parum proprii habet. *Conserva* VAL. CORD.
Syrupus simpl. LEMERY: * *Syrupus compositus* MESUE non ingratum medicamentum: *Sal* VAL. CORD. præ aliis salibus alcalinis, nullas proprias vires habet: *Essentia simpl.* ZWOELFFER. * *Essentia composita* JUNGKEN, simplicior est illa quam Parisienses habent: *Oleum destillatum* VAL. CORD. ob acrimoniam qua gaudet vix intus datur, extus scopo carminativo & anthelmintico præscribitur: *Oleum coctum* VAL. CORD. ad unguenta & clysmata carminativa, anthelmintica,

stomachica recipitur: *Extractum* VAL. CORD. * *Vinum* tam per fermentationem paratum COLUMELLÆ, quam id quod infusione fit, olim magni fiebat. *Species pro Vino Absynthii* Nostrat. non male ad infusa stomachica adhibentur.

Ponticum ab aromate potius, quam ab amaritie judicandum est.

AGARICUS vid. *Purgant. Specific.*

ALOES vid. *Purgant. Specif.*

AMMEOS SEMEN vid. *Aromata.*

AMMONIACUM GUMMI. Succus concretus mediocri calore lentescens, qui sub forma magnorum frustorum ad nos adducitur, constat ex grumis flavescens, quibus copiose grana lactei coloris, quæ sequior ætas *Ungues*, *Lachrymas*, *Amygdalas* dixit, immixta sunt, odorem habet fragrantem, saporem amarum, acriusculum, nauseosum.

Quo pluribus unguibus gaudet, eo melius.

Nostrum non videtur *Σουλιάμα ἀμμωνιακόν* Veterum esse; ignoramus plantam unde defumitur, femina, quæ ipsi interdum commixta reperiuntur, illud ex umbellifera quadam planta defumi, videntur suadere.

Ex deserto Africæ Barca, ubi olim Jovis Ammonis templum celebrabatur, Alexandriam & inde ad nos ducitur.

Totum se ex aqua suspendi patitur & ipsi lacteum colorem affricat, inde autem elapso aliquo tempore denuo recedit, alcohol ejus dimidium dissolvit; nec oleum odoratum fundit, nec aqua inde abstracta evadit odorata, spiritus inde destillatus levem odorem contrahit. Extracti aquosi, debiliore sapore instructi $\frac{2}{10}$ circiter & $\frac{3}{4}$ circiter extracti spirituosii sapidioris inde obtinuit CARTHEUSER. Extracti aquosi $\frac{5}{6}$ circiter, spirituosii $\frac{3}{4}$ NEUMANN.

Validas vires resolventes possidet, laudatur ma-

xime ad mucum pulmonum attenuandum, nec non ad obstructa viscera abdominalia. Datur ad drachmam dimidiam, sub forma sive emulsionis sive pilularum. Extus quoque cum magno successu adhibetur ad resolvendos tumores scirrhideos, scrophulas, tophos &c. Applicatur sub forma cataplasmatidis, emplastri, unguenti &c.

* *Spiritus & Oleum VAL. CORD.* præ aliis spiritibus & oleis empyreumaticis vegetabilibus nihil proprii videntur habere: *Pilula de Ammoniaco QUERCETANI.* Rationem G. Ammoniaci auxerunt Nostrates, & adhuc magis Wurtembergenses, qui minus extracti Aloes & Myrrhæ quoque recipiunt; medicamentum variam adhuc correctionem admittens, vi resolvente insigni gaudet; & cum successu ad attenuandum mucum pulmonalem, & referanda viscera abdominalia adhibetur, scopo resolvendi ad scrupulum unum, purgandi ergo ad drachmam dimidiam datur; magis placent * *Pilula Tartaræ BONTII*, cum simpliciores sint, in his Tartarus Vitriolatus expungendus. * *Syrupus Wurtemberg.* egregium ad affectus pectoris mucosos videtur medicamentum esse. *Emplastrum sive Ceratum de Ammoniaco FOREST.* Recentior nostri Dispensatorii editio præscriptionem Wurtembergensium sequitur, magis placet illa FORESTI, laudatur hoc medicamentum ob vires resolventes, quas & ad ipsa viscera extendere dicitur.

ANAGALLIS, *Mouron*, *Gauchheil*. Recipimus Cauliculos cum foliis, quæ ovato oblonga sunt, acumine terminata, integerrima, sapore acri & amaro linguam feriunt.

ANAGALLIS. Corollam habet quinquefidam, rotatam, regularem, isantheram, monogynam, calice quinquefido sustentatam & capsulam horizontaliter dehiscentem: *Arvensis* L. BLACWELL 43 & 274 foliis

ovatis & sessilibus agnoscitur, vulgo illa quæ florem phœniceum habet, solet in usum trahi.

Crescit in omni Europa, præter maxime septentrionalem.

Dat extracti aquosi & amari $\frac{3}{8}$, resinæ magis amaræ & acris $\frac{1}{4}$. BUCH. SCHRADER inde $\frac{1}{3}$ extracti aquosi, ultra $\frac{1}{3}$ resinosi obtinuit.

Resolvendi ergo jam a GALENO laudatur, hinc feminæ Westphalæ illam ad pellendos menses adhibent, teste HOFFMANN; sub seculi superioris initia, QUERCETANI & HARTMANN maxime auctoritate, ejus contra melancholiam vires cœperunt extolli, unde quoque Germanica denominatio surrexit, BOENNCKEN eas etiam propriis observationibus confirmare nititur; maxime autem ejus vis antilyssa solet laudari, quam post TRAGUM plures Auctores adducunt, MAROLDUS & BRUCH propriis observationibus evincere cupiunt, inefficacem Ill. HALLER vidit; sed & fateor me semper plus Chirurgiæ, quam cuiunque etiam specifico, cum homo ab animali rabido morsus fuerit, fidere. Datur singulis diebus demorsis ad scrupulos quatuor, sub forma pulveris, quem quoque quotidie vulneri, usque dum consolidatum fuerit, jubent inspergi. Externe abstergendi ergo ab HIPPOCRATE commendatur.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. iners æque ac * *Oleum coctum* August. quod nescio cur ad dolores colicos laudant.

* *ARISTOLOCHIA*. Potius a viribus secundum PLINIUM & DIOSCORIDEM, quam a proprio alicujus Viri nomine, ut CICERO autumat, denominata esse videtur. Sub hoc nomine varium radicum genus officinæ recipiunt.

Aristolochia longa, mas, ἀριστολόχια μακρά, ἀρρή, *Aristolochie longue*, lange *Osterluceywurzel*, pollicis circiter crassitiem, dimidii pedis longitudinem habet, leviter

rugosa, extus dilute fusca, intus ex luteo-albens, leviter spongiosa, odore nullo, sapore aromatico, quem acriuscule amarus excipit, instructa.

ARISTOLOCHIA. Corolla nuda gaudet, ex basi ventricosa in limbum producta, hexanthera, monogyna, capsula sexangulari: *Longa* BLACWELL 257 foliis cordatis, integerrimis, petiolatis & floribus solitariis distinguitur.

Crescit in Europâ meridionali.

Tam aquæ quam alcoholi suas vires transmittit, spiritus vini inde si destillatur, fere iners, aqua odorata & sapida, cum ipsi oleum odoratum sit immixtum, Extractum spirituosum saporem radicis retinet, resinofum nauseosum est. LEWIS. Extracti aquosi rob sambuci redolentis, subsalfo amaricantis $\frac{1}{3}$, spiritui aloen spirantis, valde amari, austeriusculi $\frac{1}{4}$ obtinuit inde CARTHEUSER.

Ob vires abstergentes, quarum suspicionem ejus sapor præbet (§. 7.) in morbis pectoris frigidis, obstructione viscerum abdominalium aut vasorum uterinorum, præeunte HIPPOCRATE, laudatur. Externe ab ejus pulvere egregios in ulcere cacætheo tibiæ effectus vidit S. PAULI.

Aristolochia rotunda, *Malum terra*, ἀριστολόχια στρογγύλη, Σηλεία, *Aristolochie ronde*, *runde Osterlucsey*. Radices nobis subministrat ex pluribus tuberibus concretas, rugosas, priore pallidiores, intus rufas, antecedente acriores & magis amaras.

Aristolochia rotunda L. BLACWELL 256 folia cordiformia, parum petiolata & flores solitarios habet.

In iisdem cum priori locis crescit; simili quoque ratione se ad menstrua habet. LEWIS.

Præ longa magis abstergere, GALENUS monuit & sapor suadet, tincturæ spirituosæ inde extractæ vires antarthriticas celebrat KLAUNIG.

* *Extractum* Wurtemb.

Aristolochia Clematidis, *Cretica*, ἀριστολόχεια κληματίτης, *Aristolochie de Vigne*, *Osterlucey*. Radices & Folia officinæ recipiunt.

Radices longæ sunt, fibrosæ, digito minimo angustiores, extus rufescunt, intus pallidæ, antecedentibus minus acres & minus amaræ, inodoræ.

Folia cordiformia, firmula, viridia, sapore acriscululo prædita sunt.

Aristolochia Clematidis L. BLACWELL 255 foliis cordatis & floribus confertis axillaribus distinguitur.

Etiam in Europam temperatam ascendit, creberrimum ad vites nostras vitium.

Radices ad eosdem ac antecedentes adhibentur usus, iis evidenter debiliores, ab HELDIO multum ad arthritidem celebrantur. Folia nostrates vino macerant & tanquam vulnerarium polychrestum adhibent.

* *Extractum* Wurtemb.

Aristolochie Piftolochie, *Polyrrhizæ*, *Aristolochie menuë*, *petite Aristolochie*, Radices ex communi capite plures fibras longas & tenues emittunt, subluteæ, odore non ingrato, sapore acri & amaro gaudent.

Aristolochia Piftolochia L. foliis cordatis crenulatis & floribus solitariis gaudet.

Crescit in Europa meridionali.

Proxime antecedentis vires habet.

Aristolochie fabaceæ Barb. *Holwurz*, Radices sunt bulbosæ mox solidæ, mox cavæ, cute fusca tectæ, sub qua caro alba & amara hæret.

FUMARIA. Corolla irregulari, in calcar educta, calice nullo aut diphylo sustentata, hexanthera, monogyna, filicula uniloculari gaudet: *Bulbosa* L. caule simplici & bracteis longitudine florum distinguitur.

Copiose in Europa calida & temperata crescit, in Borussia usque ascendit.

Extracti aquosi valde amari ultra $\frac{3}{8}$, resinosi amari, acris $\frac{3}{16}$ circiter sistit. CARTHEUSER.

Inter primos TRAGUS has radices Aristolochiis annumeravit, nulla propria vi, præ aliis amaris, instructas.

AURANTIA AMARA v. *Fr. Horrei*,

* BDELLIUM GUMMI, *βδέλλιον*. Sub hoc nomine hodie asservamus massas majusculas ex rubro fuscas, quarum portiones a sordibus liberæ pellucunt, inter dentes friabiles, & eis leviter adhærentes, earum fumus suavem odorem spirat, sapor evidenter amarus est.

Ex Arabia, India & Africa ad nos adducitur, nondum constat ex quo vegetabili.

Et alcohol & aqua largam ejus portionem dissolvunt, aqua inde abstracta ejus odore imbuitur, spiritus vini levissime. LEWIS. Extracti aquosi amaricantis & aromatici ultra $\frac{3}{8}$ & totidem spirituosi largitur. CARTHEUSER. Extracti aquosi $\frac{5}{6}$, spirituosi $\frac{1}{4}$. NEUMANN.

Valide resolvit, hinc jam a GALENO ad mucum viarum primarum & urinariarum nec non pectoris, externe quoque ad tumores aquosos & mucosos commendatur; multi quoque illud, præeunte FORESTO, sive intus sumtum, sive accensi fumum, ano recipiendum, ad hæmorrhoides laudant.

BEHEN NUCES vid. *Emollientia*.

BERBERIS RADIX vid. *Fr. Horæi*.

BRYONIA vid. *Emetica*.

* BUGULA Barb. *Consolida media* Barb. *Bugle*, *Goldengunsel*. Folia recipimus ovato oblonga, longis petiolis sustentata, margine dentato notata, sapore amaro instructa.

AJUGA. Corolla labiata, cujus labium superius bifidum & minimum est, inferius trifidum, calyce

quinquefido sustentata & feminibus nudis gaudet:
Reptans L. stolones reptantes habet.

In Borussia usque ascendit.

A vi adstringente laudata, hodie evilescece cœpit.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. plane iners.

CALAMUS vid. *Aromata*.

* CALENDULA Barb. *Soucy*, *Ringelblume*. Flores læte luteos exhibet, ligulatos, superne incisos, qui exsiccati omni odore & sapore carent, aquam autem, cum qua infunduntur, amaram reddunt.

CALENDULA. Flore mixto gaudet, calice simplici multipartito, receptaculo nudo, feminibus triangularibus, incurvis: *Officinalis* L. BLACWELL 106 feminibus crassis, muricatis & foliis spatulatis distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali, apud nos copiose in hortis colitur.

Extracti aquosi $\frac{3}{8}$ fere, $\frac{1}{4}$ circiter spirituosus inde obtinuit CARTHEUSER.

Cum hi flores exsiccatione omnem odorem, quem recentes spirabant, exuant, hinc ab illis minus bene sive aromaticæ sive balsamicæ vires expectantur.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. omnino iners, * *Aetum* & * *Conserva* Seculo XVI in officinas intrarunt, cum flores Calendulæ multum cœperint ad usum, laudari.

CAPPARIS CORTICES vid. *Olera*.

* CARDIACA Barb. *Agripeaume*, *Herzgespann*. Sistit Folia quæ ex angustiore sine dilatantur & tribus dentibus inæqualibus terminantur, odorem nullum, saporem intensius amarum habent.

LEONURUS. Corollam exhibet labiatam, calice pentagono & quinquefido sustentatam, labium superius integerrimum, villosum, inferius tripartitum, parum inæquale, reflexum, semina nuda: *Cardiaca* L. foliis trifidis, laciniis vix incisus distinguitur.

Ubique in Europa occurrit.

Ob amaritiem viscidos primarum viarum humores attenuare, easque roborare videtur, hinc ad distenta hypochondria & cardiogmum infantum multum olim laudabatur.

Unguentum Cardiacum SCHROED. Cardiacam non pro basi habet, medicamentum resolvens, multo in usu est ad cardiogmum.

CARDUUS BENEDICTUS Barb. *Chardon Benit*, *Cardenbenedicten*. Et Folia & Semina adhibemus: illa sunt oblonga magnis sinubus dentata, hispida, inodora, intense amara; hæc majuscula, ventricosa, striata, flava, margine rotundo coronata, qui in fetas rigidas educitur, medulla alba & dulci farta.

CENTAUREA flores compositos tubulosos, calice imbricato comprehensos habet, receptaculum setosum, femina papposa: *Benedicta* L. calice per maturitatem clauso, duplicato spinoso, floribus parum difformibus, foliis semidecurrentibus, denticulato-spinosis distinguitur.

Europæ Meridionali & Orienti propria planta, FRIDERICO Imperatori ex India, sub initium Seculi XVI allata, teste TRAGO, apud nos in agris colitur.

Extracti spirituosus $\frac{1}{7}$ circiter, aquosi autem $\frac{3}{4}$ circiter largiuntur folia. NEUMANN.

Primæ viæ a foliis roborantur, hinc eadem ad febres intermittentes & alios morbos a læsis digestionis viribus commendantur: laudari quoque solent a vi propria sudorifera, non video quo jure, & si quidem ad morbos malignos profunt, de quo mihi saltem nulla iusta observatio innotuit, proderunt virtute omnibus amaris communi. (§. VII.)

* Semina unice ratione nuclei oleosi agunt, hic cum parvam ad involucrium, quo cingitur, rationem habeat, & sæpe carie exesi in officinis occurrant, hinc rarius in usum trahuntur.

Aqua destillata VAL. CORD. iners : * *Extractum* EJUSD. *Essentia* NORIC. * *Syrupus* QUERCET. * *Sal per incinerationem paratus* nihil proprii habet.

CARLINA vel CARDOPATIUM Barb. *Ebertswurzel* num χαμιλίων Veter. ? Desumitur inde Radix quæ fibrosa est, digitum crassa, aliquot pollices longa, rugosa, superne in aliquot ramos divisa, extus fusca, intus ex albo flava, odore proprio nauseoso, sapore acri & multum amaro instructa.

CARLINA. Florem compositum habet tubulosum, calice imbricato & cujus squammæ externæ siccae sunt cinctum, receptaculum paleacum & semina papposa : *Acaulis* L. BLACWELL 532 caule unifloro distinguitur.

Non ascendit ultra Germaniam septentrionalem, nec in Anglia occurrit.

Aqua parum inde recipit, $\frac{1}{220}$ olei odorati spissi largitur. LEWIS. Olei spissi $\frac{1}{108}$, Extracti resinosi ultra $\frac{1}{11}$ & ultra $\frac{1}{2}$ aquosi inertioris NEUMANN inde obtinuit. Extracti aquosi ultra $\frac{3}{8}$, resinosi $\frac{1}{4}$ circiter. CARTHEUSER.

A viribus contra pestem maxime laudatur, quas cum in exercitu CAROLI M. probasse dicitur, inde nomen suum accepisse volunt, hodie rarissime hominibus exhibetur, multus autem ejus usus est in Mulo-medicina.

CASCARILLA vid. *Aromata*.

CENTAUREUM MINUS, κενταύριον μικρόν, λιμναϊόν, *Centaureum Lepton*, *Fel Terræ*, *petite Centaurée*, *tausend Gulden-Blumen*. Ejus Flores adhibentur cum summis caulibus, quos aggregatim terminant, rubri, inodori, intense amari, cum sensu acrimoniæ.

GENTIANA. Corollam monopetalam, cujus lacinarum numerus varius est, calice sustentatam, pentantheram, digynam, capsulam unilocularem habet :

Centaureum L. corollis quinquefidis, infundibuli formibus, stylo unico, & caule dichotomo distinguitur.

Crescit ubique per Europam.

Tam aquosa quam spiritiosa menstrua vires inde extrahunt. LEWIS. Extracti spirituosi $\frac{1}{2}$ fere, aquosi $\frac{2}{3}$ exhibet. NEUMANN.

Multum laudatur ad roborandas primas vias & aperiendas obstructions viscerum abdominalium, monente jam GALENO, hinc ad fugandas febres multum commendatur, ad podagram ab ÆTIO; a MAUR. HOFFMANN hydropicis auxilium attulisse fuit observatum. Extus ad ulcera maligne laudatur.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. & odore & sapore satis evidentibus, sed minus gravis gaudet, evidenti acrimonia linguam ferit, hinc nollem inertem dicere:

* *Extractum* EJUSD. ad scrupulum dimidium pro dosi datur: * *Essentia* Wurtemberg. a collectoribus Dispensatorii ad drachmas duas data, alvum ducere est observata: * *Syrupus* ZWOELFFER. * *Conserva* Hafniens. *Sal per incinerationem* SCHROED.

CHAMÆDRIS, χαμαίδρις, χαμαίδρις↓, λιμόδρις, *Germandrée*, *Gamenderlein*. Inde prostant Folia parva, oblongo-ovata, crenata, inodora, amara.

TEUCRIUM. Corolla labiata, labio superiore deficiente, inferiore quinquefida, lacinia media maxima, calice quinquefido sustentata, gymnosperma gaudet: *Chamedris* L. BLACWELL 80 foliis ovatis petiolatis & floribus pedunculatis, crenatis distinguitur.

Crescit in Europa minus septentrionali, in Saxonia adhuc occurrit.

Tam aquæ quam alcoholi suas vires largitur, Extractum aquosum magis amarum est quam spirituosum. LEWIS. Utrumque in pari ratione vehit. CARTHEUS.

A vi resolvente & aperiante maxime commendatur, præeunte GALENO. VESALIUS ad podagram com-

mendatam recenset, RAJUS polychrestam ad referandas mensium obstructions & curandas scrophulas, RIVERIUS & CHOMEL ad febres intermittentes.

* *Extractum* VAL. CORD.

CHAMEMELUM, *Chamomilla* Barbar. χαμαίμηλον, ἀνθεμῖς, *Camomille*, *Camillen*. Asservamus ejus Flores, qui parvi sunt, compositi, mixti, radio albo & disco flavo instructi, odorem proprium fortem spirant, sapore gaudent amaro, cui quædam acrimonia juncta est. Triplex florum Chamæmeli genus recensetur inter plantas officinales quorum uni *Vulgaris* nomen relinquunt, alterum a *Roma*, tertium a *fetore* denominant.

Primum desumitur a *MATRICARIA* floribus mixtis, calice hemisphærico, cujus squammæ fere æquales sunt, sustentatis, receptaculo & seminibus nudis instructa: *Chamomilla* L. BLACWELL 298 receptaculis conicis, ligulis non deflexis & foliis fetaceis, parum tomentosis distinguenda.

In omni Europa vulgaris.

Secundum est *ANTHEMIS* floribus mixtis, calice hemisphærico, seminibus nudis, receptaculo-paleaceo instructa: *Nobilis* L. BLACWELL 526 foliis fetaceis & canescentibus distincta.

In Europa temperata, inter nos quoque occurrit & in Anglia.

Officinæ Germanicæ nonnisi varietatem floribus plenis recipiunt, quæ minus odorata est, & minorem saporem habet; in hortis apud nos colitur.

* Tertium subministrat *Anthemis Cotula* L. receptaculo conico, ligulis angustissimis & foliis viridibus agnoscenda: in iisdem cum prima locis crescit.

Florum Chamomillæ Vulgaris libra, olei quod per plures annos cœruleum colorem servat, Cl. LEWIS drachmas tres, NEUMANN scrupulum unum, mihi drachmam unam subministravit, flores Chamomillæ

Romanæ LEWIS olei flavi drachmas quinque exhibuerunt, ego ex triginta libris florum Chamomillæ foetidæ plane nihil olei recepi. NEUMANN porro expertus est Vulgares æque ac Romanos $\frac{1}{2}$ extracti aquosi & $\frac{3}{8}$ extracti spirituoſi vehere, quod utrumque inertius est. Ex floribus Chamomillæ Romanæ CARTHEUSER $\frac{1}{2}$ fere extracti aquosi, $\frac{1}{3}$ spirituoſi, ex Vulgaribus ſimiles fere rationes obtinuit.

Poſſidet Chamæmelum vires inſignes ad referandas obſtructiones viſcerum abdominalium, obſervantē GALENO, & ab HOFFMANN inſigniter ad malum hypochondriacum laudatur, principio, quo ſcatet, odorato evidenter in nervos agit, hinc jam ab Ægyptiis, ad febres intermittentes fuit commendatum, id quod quoque plurimi ex poſterioribus Medicis obſervarunt, inter quos GASER, ZACUTUM, DIEMERBROECK, BAGLIV, MORTON, WERLHOFF, HOFFMANN, SCHULZ, BOERHAAVE nominaffe ſufficiat, ejus vires ſopientes etiam, in omni ſpaſmorum genere inſignes fuerunt obſervatæ, ad dolores ventriculi & inteſtinorum multum a FORESTO laudatur, ad nephritidem a S. PAULI & HAGENDORN, ad dolores poſt partum a FORESTO, ad referanda lochia a TREW, & intus & extus applicatum ſe egregie gerere ad tormina dyſenterica vidit Illuſtris PRINGLE & eximias vires antiſepticas habere.

Extus cum magno ſucceſſu ad epitemata & cataplaſmata diſcutientia & reſolventia adhibetur.

Aqua deſtillata VAL. CORD. efficax omnino. *Aqua Carminativa* DORNCRELLII præter flores Chamomillæ, etiam varia alia carminativa recipit, concinnior omnino poſſet parari, ad duo cochlearia pro doſi datur in colica flatulenta. * *Aqua Carminativa* SCHROED. vinoſa eſt, calidiora quoque quam antecedentis ingredientia habet, hinc nonniſi in caſibus frigidis adhibenda. * *Aqua Carminativa* Wurtemb. eſt

est *Dorncrelliana* correctâ: * *Aqua Carminativa spirituoſa* Wurtemberg. Calidum medicamentum, quod ad aliquot drachmas, poſt uſum flatulentorum, aſſumitur: * *Oleum deſtillatum* VAL. CORD. ad guttas octo intus datur, egregium antiſpaſmodicum: *Oleum per Infuſionem* AETII, male per coctionem parari jubetur, diſcutiendi & ſopiendi ergo præſcribitur, cynanchen graviffimam ejus uſu externo ſopitam vidit SARTORIUS: * *Syrupus* Auguſt. * *Tinctura Spirituoſa* Pariſ.

CHAMÆPITYS, χαμαιπίτυς, δλόκυρον, ἰωνία, σιδνητική, *Ivette*, *Schlagkräutlein*. Folia exhibet officinis hirsuta, trifida, odore nullo, ſapore amaro, qui aliquid aromatici habet, inſtructa.

Teucrium Chamæpitys L. BLACWELL 528. folia trifida habet & flores ſeſſiles, ſolitarios.

In Marchiam uſque aſcendit.

Aqua æque ac alcohol vires inde extrahunt, Oleum odoratum fundit, Extractum aquoſum amarum eſt & ſalinum, ſpirituoſum dulciusculum & acre. LEWIS; Extracti aquoſi $\frac{1}{4}$ & totidem ſpirituoſi largitur. CARTHEUSER.

Ad eoſdem ac antecedens, præeunte GALENO, morbos adhibetur, ob evidentius principium baſſamicum vel præferenda eſſe videtur.

CICHORIUM vid. *Olera*.

CHINÆ CORTEX vid. *Aromata*.

CINÆ SEMEN Barb. an σαντόνιον Veterum? hanc vocem in *Sanctum* inflexerunt, prouti Italorum *Zina* in *Cina*, *Semen Contra*, *Wurmsſaamen*. Proſtant his nominibus Semina oblonga, flava, ſtipitibus inquinata, ſapore amaro cui aliquid acris junctum eſt, odore forti, naſeoſo inſtructa. Id quod ab *Aleppo* denominatur reliquis præſtat, hoc excipit *Oriente*, *Indicum* ab exiguis floſculis, *Barbarum* ſeu *Africanum*, a cauliculis maxime conſtituitur.

Artemisia Judaica L. foliis caulinis obovatis, obtusis, lobatis, floribus paniculatis & pedicellatis distinguitur. Crescit in Syria, Persia &c.

Tam aqua quam alcohol ejus saporem & odorem recipiunt, infusum spirituosum majorem, præ aquoso, gratiam habet, Extractum aquosum inodorum est
LEWIS: NEUMANN $\frac{7}{16}$ Extracti spirituosi $\frac{1}{24}$ aquosi, fere inertis obtinuit: CARTHEUSER autem hujus ultra $\frac{3}{8}$, illius $\frac{5}{8}$.

Inter Latino-Barbaros hoc medicamentum cœpit in usum trahi, nec male remedium, quod acrimoniam habet, foetet & amarum est, ad hunc scopum recipitur. Datur ad scrupulum unum. Cum multi, nauseosum medicamentum horreant, hinc a MATTHIOLI ætate prostat, saccharo incrustatum sive

Confectio: * *Pulvis contra Vermes* Nostrat. præter semen Cinæ etiam alia anthelmintica & cathartica recipit; inde parantur *Tabule* Nostrat. * *Morsuli contra Vermes* Wurtemb. $\frac{1}{24}$ Æthiopis mineralis & totidem radicis Jalappæ vehunt.

COLOCYNTHIS vid. *Purgantia Specifica*.

* COLUBRINUM LIGNUM Barb. *Bois Couleuvre*, *Schlangenholz*. Adducitur ad nos sub forma frustorum, quæ dimidii pedis circiter crassitiem habent, solida sunt, ponderosa, colore albo, cui lutescens accedit instructa; cortex, quo teguntur, castaneus est, rugosus, & tuberculis concoloribus, sparsis gaudet, odor nullus, sapor valde amarus.

STRICHNOS. Corollam quinquefidam, simili calice sustentatam habet, isantheram, monogynam, baccam unilocularem, feminibus villosis fartam: *Colubrina* L. BLACWELL 403 foliis trinerviis distinguitur.

Crescit in India.

CARTHEUSER inde $\frac{1}{6}$ circiter Extracti aquosi amarissimi, $\frac{1}{4}$ fere spirituosi æque amari obtinuit, & observavit aquam inde abstractam, balsamicum odorem spirare.

Ab Indis commendatur ad morsus serpentum; Seculo XVI in Europa innotuit, ad curandas febres & enecandos vermes a quibusdam laudatur: HEYDE inde stuporem, tremorem, fatuitatem, surrexisse observavit. A medicamento suspecto, & quod præ aliis securioribus nihil proprii habet, jure abstinemus. Commendatur ad sesqui drachmam, aqua infusum.

* CONSOLIDA REGALIS Barb. *Calcatrippa* Barb. *Δελφίνιον?* *Pied d'Alouette*, *Ritterspörlein*. Inde recipimus Flores qui cœrulei sunt, amari, inodori, & qui cum aqua infusi, tincturam rufam sistunt.

DELPHINIUM. Corollam quinquepetalam irregularem, nectario caudato instructam, polyantheram, mono- seu trigynam, capsulam unam seu tres habet: *Consolida* L. nectariis monophyllis, caule subdiviso gaudet.

Crescit ubique in Europa.

Extracti spirituosi $\frac{5}{24}$, aquosi ultra $\frac{3}{8}$ largitur, utrumque Extractum odorem suavem spirat. CARTHEUSER.

Præter vires, quas cum omnibus amaris communes habet, ego saltem nullas proprias inde expecto, nec video quo jure ipsi olim traumaticas adscripserint.

Aqua destillata VAL. CORD. Cur ad morbos oculorum laudetur non perspicio.

* COSTUS, *κόστος*. Noster ab illo Veterum evidenter diversus est; primus AVICENNA amari mentionem fecit, Græci recentiores demum dulcem addiderunt; inter Recentiores de hoc non constat, hodie pro eo Canellam albam exhibere solent; tam dulcis quam Arabicus, quos POMET habet, ex mente potius

ficti esse, quam vere obtinere videntur; unicus igitur modo prostat *Costus* nimirum *Amarus*, qui constituitur a Radicibus aliquot pollices longis, unum crassis, extus flavis, intus profundius tinctis, medulla laxa fartis, violas olentibus, sapore evidenter amaro & acri instructis.

Costus L. Corolla a quatuor petalis efformatur, quorum unum labiatum est, labio superiore simplici, inferius sexpartitum, calice tridentato supero sustentata, monanthera, monogyna; fructus est capsula trilocularis, polypyrena.

Crescit in India.

Extractum aquosum vix odorum, non multum amarum $\frac{2}{3}$, spirituosum magis amarum, vix $\frac{1}{9}$ radicis æquat. LEWIS.

Amaritie, qua gaudet, & principio acri humores attenuat & solida roborat, expectorantibus, diureticis & diaphoreticis adscribitur.

Dosis ad drachmas duas in Infuso.

* *Caryocostinum* BAYRI est medicamentum purgans quod $\frac{1}{16}$ Diagrydii vehit: * *Extractum Maracostinum* MINDERERI, absurda formula in qua Aloes primas, *Costus* autem & *Marum* exiguas valde rationes habent, Wurtembergenses aliquatenus correctum præscribunt: * *Oleum Costinum*, nec hujus compositio placet.

CROCUS vid. *Aromata*.

CUPRESSI NUCES vid. *Adstringentia*.

* CYANUS Barb. *Bluet*, *Kornblumen*. Recipimus Flores ex calice evulsos, tubulosos, in plures lacinias dissectos, pulchre cœruleos, inodoros, qui, si sicci gustantur, insipidi sunt, aquam autem, cum qua infunduntur, evidenter amaram reddunt.

Centaurea Cyanus L. BLACWELL 270 calycis squammis ferratis & foliis linearibus distinguitur.

Crescit per omnem Europam, æstate floret.

Vires resolventes, aperientes, diureticas inde se expertos esse, HOFFMANN & ALBRECHT testantur.

Aqua destillata SCHROED. quid ad curandos oculorum morbos debeat facere, ego saltem non perspicio.

DICTAMNUS ALBUS vid. *Aromata*.

ELATERIUM vid. *Vomitoria*.

ENDIVIA vid. *Olera*.

* EUPATORIUM, *εὐπατόριον*, illud Græcorum est omnino Agrimonia, quos quoque AVICENNA sequitur, id autem cujus MESUE mentionem facit, ita vage descriptum reperio, ut nihil de eo audeam decidere; quod hodie *Cannabini*, *Kunnigundskraut*, *Eupatoire* nomine prostat, sub Latino-Barbaris demum coepit in usu esse. Ejus recipimus Folia cum floribus, illa sunt digitata, oblonga, acuminata, ferrata, amara, hi parvi, rufescentes, tubulosi, semini papposo insident.

EUPATORIUM. Floribus compositis tubulosis, calice imbricato, inæquali sustentatis, thalamo nudo insistentibus & feminibus papposis instruitur. *Cannabinum* L. foliis digitatis gaudet.

Crescit ad aquas, rarius in Septentrione occurrit.

Ad aperienda viscera abdominalia olim laudabatur & ad referandos menses, & ad curandum hydropem commendabatur; extus contra œdemata & hydrocelem in usum trahitur.

EUPHRASIA potius *Eufragia* Barb. *Eufraise*, *Augentrost*. Caules officinis exhibet teneros, foliis viridibus, rugosis, dentatis, levius amaris, adstringentibus, salinis vestitos, nec non floribus albis, qui sive luteis sive purpureis lincis picti sunt.

EUPHRASIA. Calice quadrifido sustentat florem labiatum, cujus labium superius concavum, inferius tripartitum est, laciniis æqualibus, capsula gaudet biloculari. *Officinalis* L. BLACWELL 427. foliis ovatis, argute dentatis distinguitur.

Frequentissime per omnem Europam occurrit.

Ad vitia oculorum a Latino-Barbaris commendata, HILDANUS ejus ope septuagenariis videndi facultatem restituit: LANZONIUS eandem ad caliginem curandam cum successu adhibuit, inter nos Vir vixit qui vino cum Euphrasia, ad monitum VILLANOVANI, confermentato utens, octogenarius optima visus acie pollebat; num hi effectus vere Euphrasiæ adscribendi sunt? vix id mihi persuadere possum, & nullus dubito, noxas, quas commilito LOBELII a vino, quod Euphrasiam habuit, expertus est, potius vino in nimis magna quantitate hausto, quam innocenti omnino herbæ, adscribendas esse. Scopo oculos roborandi, sive cum musto confermentatur, sive pani incoquitur & per annos ejus usus continuatur; vires quas ab hac herba in referendis obstructis viis biliari-bus HOFFMANN est expertus, ex ejus indole amara & subsalsa fluunt. Extus quoque ad effectus oculorum adhibetur.

Aqua destillata NICOL. PRÆPOS. iners omnino est.
 * *Conserva* VAL. CORD. * *Tragea Ophtalmica* Wurtemberg. in morbis oculorum a spissitudine humorum conducere videtur.

* *FABÆ ST. IGNATII* Recent. sunt Nuces oblongæ, avellana majores, angulares, substantia duriore, intus splendente, ad cornu accedente, efformatæ, extus gryseæ, sapore amarissimo instructæ.

CAMELLUS ad insulas Philippinas Missionarius primus harum fabarum meminit sub finem seculi superioris, arborem unde desumuntur adeo imperfecte describit, ut ejus character definiri non possit; ipsas fabas, venenis resistere & incantationibus asserit, antifebriles præterea, diureticas, emenagogas, aristolochicas, anthelminticas, stomachicas vires possidere, vomitum, catharsin, tremores & convulsiones inde excitari quoque vidit. Medicamento, de cujus viri-

bus nonnisi per tumultuaria experimenta constat, rectissime hodie abstinemus.

Continent $\frac{1}{2}$ Extracti aquosi, $\frac{5}{24}$ spirituosi. NEUMANN.

FOENUGRÆCUM vid. *Emollientia*.

FRAXINUS, *μελία*, *Frêne*, *Eschenbaum*. Inde Cortex & Semen ad usus medicatos adhibentur, ille gryseus est cum admixto fusco, sapore evidenter amaro gaudet; hoc oblongum, compressum, fuscum, tenax, sapore adstringente præditum est cum quadam acrimonia, cui aliquid oleosi & levissime acris accedit, obvolvitur involucro sicco, dilutius fusco, quod ipsum multum excedit, progrediendo dilatatur & obtuse terminatur, unde a Latino-Barbaris *Lingua Avis* dicitur.

FRAXINUS. Corolla mox bifida, mox quadrifida gaudet, interdum calyce sustentata, flores mox hermaphroditi, mox relativi sunt, & hi in quibusdam monophyti, in aliis diphyti, mares diandri, feminæ monogynæ; semen crusta membranacea compressa & producta, tectum, characterem essentialem constituit: *Excelsior* L. BLACWELL 328 foliis ferratis, oblongis, floribus apetalis, androgynis agnoscitur.

Crescit in omni Europa.

Semen HIPPOCRATES ad dolores uteri & pellen-
dam urinam adhibuit, FLOYER quartanam inde vidit
curatam, vis aphrodisiaca, quam ipsi Arabes adscri-
bunt, fabuloso de signaturis commento nititur.

Corticem a longo jam retro tempore multum ad
aperienda viscera abdominalia commendant, sunt qui
eundem ligno quajaco omnino substitui posse con-
tendunt.

FUMARIA Barb. *κάρνη*, *Fumeterre*, *Taubenkropf*.
Ejus prostant cauliculi teneri, ramosi, quadrangula-
res, quibus longis petiolis insident folia tenuiter secta,
una cum floribus parvis & rubentibus; tota planta
evidenti amaritie gaudet.

Fumaria officinalis L. BLACWELL 237 pericarpis monospermis & foliis nudis distinguitur.

Per omnem æstatem in omni Europa obtinet.

Extractum aquosum amarum est & salinum, spirituosum parum amarum est, neutiquam salinum. LEWIS.

Ab omni tempore ad referenda viscera abdominalia laudata fuit, icterum & vomitum inde curatos vidit RIVERIUS, efficax præterea ad scorbutum est & ad dyscrasiam, unde varium scabiei genus surgit, ut S. PAULI observationibus probat, de LINDERN illam cum egregio successu tæniæ latæ opposuit. Datur sive succus ad uncias quatuor, sive ejus manipulus cum appropriato, ad Medici intentionem, menstruo, infunditur.

Aqua Fumariæ VAL. CORD. iners omnino aqua, quam, JUNCKERI auctoritate seducti non pauci Medici, sanguinem acrius commovere & impellere sibi persuaferunt: * *Conserva* VAL. CORD. * *Extractum* VAL. CORD. ad scrupulum unum exhibetur: * *Syrupus* August. * *Essentia* Wurtembergens.

GALBANUM vid. *Resolventia*.

GENISTA vid. *Diuretica*.

GENTIANA, γεντιάνη, *Enzian*. Radix ejus exsiccata, aliquot pollices crassa est, rugosa, fungosa, secedit in plures fibras digitum crassas, extus fusca, intus flava, odore nullo, sapore amarissimo instructa.

Gentiana lutea L. Corollis quinquefidis, rotatis, verticillatis distinguitur.

Ad Lapponiam & Norwegiam usque ascendit, non occurrit in Floris Saxoniae.

Spiritus vini inde majorem, quam aqua amaritiem extrahit. LEWIS.

Extracti aquosi $\frac{2}{16}$, spirituosi $\frac{2^4}{16}$ fere obtinuit NEUMANN. CARTHEUSER autem illius fere $\frac{3}{8}$, hujus ultra $\frac{1}{4}$.

A GENTIO Illyriæ Rege, qui XXXVIII ab orbe condito seculo floruit, primum in usum tracta radix

primas vias roborat, obstructions abdominales referat, monente jam GALENO, ad curandas febres intermittentes & necandos vermes adhibetur, laudatur quoque podagricis, nec non ad curandum calculum. Ill. PRINGLE ejus vim antisepticam confirmavit; Cl. PLENCK efficaciam extracti ad scrophulas.

Extus inde turundæ efformantur ad dilatanda orificia vulnerum & ulcerum, adhibetur quoque ad mundificanda ulcera.

Extractum DIOSCORIDIS ad drachmam dimidiam præscribitur: * *Essentia* Brandenburg.

Passim, in Germania maxime, Radices *Gentianæ rubræ* L. recipiunt; non crediderim illam, quæ à *Gentiana cruciata* desumitur, ratione virium a priori differre, hinc miror utrasque in quibusdam Indicibus publicis prostare juberi.

GRATIOLA vid. *Emetica*.

HELENIUM vid. *Incidentia*.

JAPONICA TERRA, *Cachou*. Est substantia, sicca, dura, extus rufa, nigricans, intus e rubro fusca, sapore adstringente primum dulci, deinde amaro instructa.

Rejicimus, quæ in ore detenta non tota deliquescit, nec non illam quæ arena, aut aliis fordibus inquinata est.

Neutiquam ex Japponia, sed ex India ad nos adducitur, pessime quoque terra appellatur, cum succus sit, qui ex variis *MIMOSÆ* L. speciebus, & diversis aliis plantis, cortice adstringente & rubro præditis, paratur, referente de JÆGER; cum hoc succo tanquam masticatorio utantur, ex nucibus autem *Areccæ Catechu* L. Indi quoque masticatorium parent hinc fama obtinuit, terram Japonicam esse hunc ipsum succum, cum autem Auctores autoptæ de Arecca loquentes nostri præparati non meminerint, Arecca Catechu teste GARÇIN in variis locis, unde tamen no-

strum medicamentum adducitur, non crescat, hinc potius narrationi testis autoptæ credo adhærendum esse, quam hypothesi in Europa effictæ.

Vix non tota, si pura fuerit, in aqua potest dissolvi, non parum ejus etiam spiritus vini recipit. LEWIS: ejus $\frac{15}{16}$ aquam $\frac{3}{4}$ Alcohol solvere, NEUMANN vidit.

Hujus medicamenti usus, medio superioris seculi inter nos obtinuit, scopo adstringente maxime adhibetur, in vomitu, fluxibus alvi, hæmorrhagiis, gonorrhœa, fluore albo HAGENDORN & WEDEL non spernendos inde viderunt effectus, medicina roborans & resolvens etiam bene se gerit in affectibus muci, hinc ad morbos catarrhales multum laudatur, ulcus sordidum narium, & pertinaciores tusses eodem HAGENDORN curavit, idem non male ad restituendas vires digestionis adhibetur. Datur sub forma pulveris ad scrupulum unum; extus ad dentifricia adhibetur.

Essentiam Nostrates spiritu vini, Wurtembergenses spiritu Cydoniorum parant, multum adstringit; *Trochisci* præter saccharum etiam varia suaveolentia recipiunt, Wurtembergenses majorem sacchari rationem admittunt quam Nostrates & Parisini, Ambram & Moschum quoque adjiciunt, efformantur ad figuram muscardarum, ut commode possint sub lingua teneri, cum præcipuus eorum usus sit ad oris foetorem corrigendum. * Alios adhuc Wurtembergenses habent qui succum Liquiritiæ & species Diatragacanthæ recipiunt, & quos multum hæmoptycis commendant: * *Tabella* Paris.

Prostant interdum in tabernis * Placentulæ variæ magnitudinis, aliquot pollices latæ, lineam circiter crassæ, extus saturatius flavæ, intus pallidiores, albescentes, sapore aromatico, amariusculo, subadstringente præditæ, quas *Catagamber* appellant, earum jam JÆGER anno 1684 meminit, SEBA refert

eas parari ex Cachou cum argilla mixto, affusa aqua & calore solis in fermentationem acto, spuma liquori fermentanti supernatante collecta, & in modulis orbicularibus exsiccata, harum placentularum drachmæ duæ, cum aqua per aliquot horæ minuta infundunt, & in morbis pectoris, oris &c. adhibent, DU BUISSON easdem cum successu in anginosis & aphthosis faucium affectibus, nec non in diarrhœis, dysenteriiis &c. adhibuit. GEOFFROI meminit * pastillorum, qui nucis vomicæ magnitudinem & figuram habent, ex terra Catechu, variis aromatibus mixta, parantur & a Belgis nomine *Siri Gata Gamber* in Europam advehuntur.

IMPERATORIA vid. *Incidentia*.

LAURUS vid. *Aromata*.

LILIUM CONVALLIUM vid. *Aromata*.

LUPINI SEMEN vid. *Legumina*.

LUPULI FLORES vid. *Olera*.

MARRUBIUM, *πράσιον*, *Andorn*. Folia nobis largitur quæ subrotunda sunt, margine crenata, rugosa, inferne maxime tomento obfusa, inodora, sapore amaro, cui aliquid salini accedit, instructa.

MARRUBIUM. Corolla labiata, quæ calice mox quinquefido, mox decemfido sustentatur, & cujus labium superius bifidum, inferioris trifidi lacinia media latior & emarginata est, gaudet, gymnosperma: *Vulgare* L. BLACWELL 479 foliis crenatis, superne viridibus distinguitur & calice decemfido.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Extracti aquosi inertioris $\frac{2}{16}$, spirituosus viridis, odorati, amari $\frac{5}{16}$ inde obtinuit NEUMANN. Extracti spirituosus ultra $\frac{1}{6}$, aquosi $\frac{5}{16}$ CARTHEUSER.

Ejus decoctum sanguini e vena fluenti affusum eum rubicundiorum & fluidiorum reddit. SCHWENCKE.

Humores spissos resolvit, hinc a GALENO ad ob-

structiones pulmonum, viscerum abdominalium & uteri laudatur, nec non extus detergendi scopo ad vitia oculorum & aurium. Arabibus maxime ad morbos pectoris pituitosos in usu fuit, BORELLUS asserit se innumeris comprobavisse exemplis marrubium mire ad menstrua promovenda, stomachum roborandum, appetitum restituendum, cachexiam & foedos virginum colores curandos fecisse; vermem inde expulsum LENTILIUS vidit; salivationem quæ ultra annum juvenem, cui curandæ luis ergo Mercurius exhibitus fuerat excrucieverat, brevise ope nostræ herbæ sustulisse, testatur Illustris LINNÆUS. Eximii HALLER & DE HAEN in abscessibus pulmonum bonos inde viderunt effectus, sed non constanter; LOESEKE & HALLER in difficili creatu.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. quam & sapidam & odorem CARTHEUSER dicit, prouti vulgo prostat, plane iners est. * *Syrupus de Prasio* DIOSCORID.

MENTHA vid. *Aromata*.

* MATRICARIA Barb. *μαρδένιον*, *Matricaire*, *Metram*: inde prostant Folia pinnata, pinnis ovatis & crenatis, albicantia, nullo, si exsiccata fuerint, odore, sapore leviter amaro instructa.

Matricaria Parthenium L. BLACWELL 192 pinnis ovatis, incisus distinguitur.

Vulgaris per Europam minus Septentrionalem, in Borussia usque ascendit.

Oleum destillatum fundit observante jam SCHROEDER: Extracti spirituosus $\frac{3}{8}$, aquosi ultra $\frac{1}{2}$ inde separavit NEUMANN.

Variae ipsi adscribuntur vires, quæ omnes ab ejus principio odorato pendere videntur, quod cum a planta exsiccata absit, non multum virtutis inde audeo polliceri.

* *Aqua destillata* NIC. PRÆP. si ex herba paratur, plane iners. * *Spiritus* Paris. etiam vix aliquid proprii videtur habere.

MYRRHA, *σμέρινα*, Æolibus *μύρρα*, sub variæ magnitudinis frustis, quæ mox avellanas, mox juglandes æquant, ad nos adducitur; pellucida, intus rufa, diffracta maculas albas, quas *ungues* dicunt, exhibet, gaudet sapore subacri, aromatico, insigniter amaro & odore proprio gravi; hanc speciem Veteres *σάκιν*, dixerunt, cum sponte ex arbore effluerit, nec non *τρογλοδίκην*, a tractu in quo provenire dicebatur, magis tincta *πλάση* illis audiebat, incisione arboris obtenta, hodie ambæ sub communi *Electæ* nomine prostant; frusta ad nigredinem vergentia, arida, fordibus inquinata apud seplasiarios *in Sorten* appellantur, rejicienda omnino.

Planta, unde obtinetur, nos adhucdum latet.

Adducitur ex Arabia & Æthiopia, inde magni sacci ex corio confecti quatuor aut quinque centenarios ponderantes apportantur, in quibus variæ bonitatis grana hærent, pro varia forsan patria, ubi colliguntur, differentia; Veteres sane Myrrham, pro vario ejus loco natali, distinxerunt.

Exhibet $\frac{2}{3}$ Extracti aquosi, $\frac{5}{16}$ spirituosi, & cum destillatur $\frac{3}{8}$ spiritus acidi, $\frac{1}{9}$ circiter olei empyreumatici fundit, aquæ ab ejus una libra abstractæ, tres drachmæ olei innatant NEUMANN. Eandem olei odorati quantitatem inde obtinuit HOFFMANN, ego solummodo aliquot guttas olei butyracei accepi. Ultra $\frac{7}{8}$ Extracti aquosi, $\frac{1}{2}$ spirituosi refert CARTHEUSER.

Valide resolventes & abstergentes vires possidet, jam a GALENO ad asthma & tussim laudata, ob easdem virtutes, quibus etiam roborantes accedunt, ad læsam digestionem & aperienda viscera abdominalia cum successu adhibetur, ad febrem singultuosam & dolores uteri ab HIPPOCRATE commendabatur, CL. CARTHEUSER hypochondriacum ejus ope vidit curatum, præterea ab omni tempore vis ejus putredinem

arcendi fuit celebrata, hinc ad ulcera interna quoque cum successu fuit applicata, Cl. CARTHEUSER in hæmoptysi ad phtisin tendente, in ipsa phtisi LOESECKE egregios inde viderunt effectus, nec non in ulcere renali, & multi illam in febribus malignis præscribunt, contra vermes quoque facere facile perspicitur, sed probe notent quæso Medici, motum humorum etiam insigniter sub usu Myrrhæ incitari, abortum inde excitari monet GALENUS, & mictum cruentum ab eadem excitatum a LEBENWALD observavit. Cum experientia evicerit hanc Myrrhæ vim æstuantem, a resinoso præcipue ejus principio pendere, hinc prudenter nonnisi ejus extractum aqua frigida paratum, ad usus internos recipitur.

Datur ad scrupulum unum pro dosi, HIPPOCRATES eam ultra drachmam dimidiam extendit.

Extus abstergendi, contra putredinem defendendi & consolidandi ergo adhibetur, ab HIPPOCRATE medicamentis ocularibus adscripta, & ad ulcera capitis, morbos aurium a muco, scirrhum uteri, referenda catamenia &c. præscripta, ad cariem ossium etiam & ulcera cacoethea, probante CARTHEUSER, cum successu adhibetur, nec male medicamentis dentifriciis adjicitur, Cosmetici Veteres annumerabant.

* *Aqua destillata* Wurtemberg. non inefficax medicamentum, roborans & analepticum videtur esse: * *Spiritus* & * *Oleum* Paris. præ aliis empyreumaticis nihil proprii habent: *Tinctura* sive *Essentia* Hamburg. pro vario Dispensatorio variam Myrrhæ rationem recipit, Wurtembergenses & Nostrates etiam *alcalifatam* pro usibus internis præscribunt, commovens valde medicamentum dosi viginti guttas non excedente propinandum. * *Oleum per deliquium* vid. *Inst. Chem.* * *Trochiscorum de Myrrha* RHAZES prolixam jam descriptionem, adhuc ampliorem reddide-

runt Parisini. Medicamento insigniter commovente jure abstinemus.

* *OPOPANAX*, ὀπoppαvαξ. Est succus spissus, qui sub forma granorum, quorum maxima, vix ad juglandem accedunt, ad nos adducitur, extus hæc grana lutescunt, intus albida, saporem habent amarum cum pingui & proprio nauseoso mixtum, odor ipsis est balsamicus non ingratus; eodem autem etiam nomine ad nos adducuntur massæ majores, in quibus grana, substantia quadam granulosa variis fordibus inquinata, conglutinata sunt.

Ex Oriente ad nos adducitur.

Pastinaca Opopanax L. foliis bipinnatis distinguitur & in Europa Meridionali crescit.

Ex aqua se patitur suspendi, ea inde abstracta odorata evadit. LEWIS. Ultra $\frac{1}{3}$ Extracti spirituosi, $\frac{1}{2}$ aquosi inde NEUMANN obtinuit.

Cum Gummi-resina sit, hinc humores valide attenuat & ad morbos a viscerum abdominalium obstructione oriundos, aut a pulmonibus mucro obsessis, cum successu exhibetur.

Datur ad drachmam dimidiam pro dosi.

Externe quoque ad qualescunque indurationes, resolvendi ergo exhibetur.

PAREIRA BRAVA Recent. Est Radix sive Sarmentum lignosum, cujus frusta varix crassitie, quæ interdum ad brachium usque accedit, sub cortice rugoso, fusco, substantiam lignosam, obscure flavescentem, inodoram & amaram condunt. Denominatio Lusitanis debetur, qui Parra vitem & brava sylvestrem appellant.

CISSAMPELOS. Relativa dyphyta, mares monopetali indivisi, calice quadrifolio sustentati, tetrandri, feminæ superæ monopetalæ, trigynæ, baccæ monopyrena: *Pareira* L. folia peltata habet.

Crescit in America meridionali.

Anno 1688 ex Lusitania per Dominum AMELOT Galliae Oratorem, Parisios fuit allata, & cum ibi fuerit tentata, in officinas recepta.

Extracti spirituosus ultra $\frac{1}{4}$, aquosus autem priore debioris $\frac{7}{24}$ inde obtinuit NEUMANN, qui praeterea vidit, nec aquam nec spiritum vini, si inde abstrahuntur, ejus aliquid recipere.

Eximia gaudet vi resolvente & ad renes depurandos & urinam pellendam jam a PISONE laudatur, id quod etiam Medici Parisini apud POMET, HELVETIUS, LOCHER & GEOFFROI confirmarunt, duo posteriores etiam propriis observationibus ejus vires ad obstructions viscerum abdominalium & asthma evicerunt. Drachmae duae cum sesquilibra aquae ad remanentiam librae unius coquuntur.

* *Essentia Wurtemb.*

PERSICAE NUCLEI & FLORES vid. *Fructus Horaei.*

* PETASITES, *πετασίτης*, *Pestilenzwurzel*. Radices habet fibrosas, digitum crassas, extus fuscas, intus albas, sapore acriusculo & amaro praeditas.

TUSSILAGO. Flore composito mox tubuloso mox mixto, calice imbricato cylindraceo sustentato, receptaculo nudo, seminibus papposis gaudet: *Petasites* L. BLACWELL 222 thyrsus ovatum habet & flores tubulosos.

Crescit in omni Europa.

Aqua inde abstracta odora est, & aliquid olei odorati sistit; Extracti aquosus $\frac{1}{4}$ circa, spirituosus autem $\frac{1}{8}$ exhibet. CARTHEUSER.

Radix a GALENO ad curanda ulcera laudata, putredini opem ferre creditur, FORESTUS in peste utilem fuisse testatur, nondum certis observationibus, quod aliquas virtutes proprias habeat, est evictum. Folium membro podagrico applicatum eidem magno solatio esse, observavit RAJUS.

PIX vid. *Resinas.*

POPULI OCULI vid. *Resinas.*

QUAS-

* *QUASSIÆ LIGNUM* Recent. Hoc nomine afferuntur frusta Radicis, varia longitudine & crassitie instructa, ponderosa, cortice ex gryseo albo tecta, nonnunquam fissio, tenui, intus albescente, lignum flavicat & in tenues lamellas secedit, odor nullus, sapor intense amarus.

QUASSIA L. Corollam habet pentaphyllam, simili calice sustentatam, quinque nectariis, decem antheris, uno stylo instructam, fructus a quinque capsulis, receptaculo carnosio innatis, monoppyrenis, efformatur.

Crescit in Americæ Meridionalis Surinam.

Extracti aquosi $\frac{1}{6}$ inde Cl. SCHLEGER obtinuit, Cl. PAARMANN vix $\frac{1}{8}$ Extracti aquosi amarissimi, $\frac{1}{24}$ spirituosum separavit.

Medicamentum, quod Surinami ad putridas febres multo in usu esse dicunt, fervus nigrita QUASSIA Illustri DAHLBERG recentissimis temporibus detexit, qui illud Celeberrimo LINNÆO misit, a quo tentatum, & laudatum fuit, ab aliis postmodum Medicis in usum tractum. Ejus vires adstringentes in sudoribus nocturnis hecticorum, salivatione nimia, diabete & diarrhœa colliquativa expertus est Cl. SCHLEGER, ad roborandum ventriculum etiam ipso cortice chinæ præstare, observationibus nixus, contendit Eximius TISSOT. Evincunt Cl. SCHRADER Exper. GESNER & Cl. SCHLEGER, nec non Illustr. HALLER observata, ejus virtutem resolventem in podagra retropulsa, Ill. LINNÆUS in doloribus podagricis cum successu adhiberi nec non Cel. VALMONT DE BOMAR & SCHLEGER probant, qui etiam ejus successus in lue venerea, apoplexia & hydrope vidit, vermes inde curatos TISSOT adducit; de ejus virtute antiseptica, etiam SCHLEGER testatur, quam tamen cortici chinæ multum cedere, experimenta Cl. PAARMANN evincunt, a quo etiam respectu virtutis febrifugæ vinci, & Ill. TISSOT & inter nos instituta experimenta evincunt.

Datur optime sub forma Infusi aquosi, unam ejus drachmam cum libra aquæ infundendo & aliquoties de die aliquot cochlearia exhibendo.

RHABARBARUM vid. *Purgantia Specifica*.

RUTA vid. *Aromata*.

SABINA vid. *Aromata*.

SALVIA vid. *Aromata*.

SCHOENANTHUM vid. *Aromata*.

SCORDIUM, σκόρδιον, le Chamaras, Lachen-Knoblauch. Exhibet folia ex ovatis oblonga, crenata, hirsuta, odore proprio ad allium accedente, sapore amaro, acriusculo instructa.

Teucrium Scordium L. BLACWELL 475 foliis ex ovato oblongis & floribus geminis pedunculatis distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Extracti aquosi $\frac{2}{16}$, spirituosus magis amari & efficacioris $\frac{3}{8}$ sistit. NEUMANN. Illius ultra $\frac{3}{8}$, hujus vix $\frac{1}{16}$ obtinuit CARTHEUSER.

Duobus demum retro seculis in Germania innotuit.

Ejus vires, qua putredini resistit, GALENUS observatione probat, IDEM illud ad recludenda viscera & promovendas excretiones laudat, KLEINKNECHT anasarcam inde curatam & catamenia referata vidit, ob vires anthelminticas multum a RIVERIO laudatur; nostram herbam ad morbos malignos adhibitori probe meminerint, observante jam GALENO, corpus inde calefieri. Extus ad ulcera adhibetur & gangrænam.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. licet recens aliquid odorati habeat, tamen prouti vulgo in officinis prostat, omnino iners est. * *Extractum* VAL. CORD. minus omnino quam herba efficax. * *Syrupus* August. non contemnendus: * *Essentia* vel *Tinctura* STAHL integerrimas plantæ vires habet, multum calefacit: * *Essentia de Scordio composita* seu *Diascordium liquidum* HOFFMANN præter scordium multa insuper cale-

facientia & opium recipit, Wurtembergenses Camphoram omiserunt: * *Essentia Alexipharmaca* STAHL præter scordium plura ingredientia calida habet, in compositione Nostratium scordium omissum est: * *Essentia Alexipharmaca temperata* STAHL minus quam antecedens calefacit; omnes hæ essentiæ, cum hodie evictum sit, quam perniciofa sit therapia calida, rarissime adhibentur: *Diascordium* FRACASTORII prolixæ & inconcinnæ compositioni Parisini & Nostrates rosas adjiciunt; cum vini & mellis ratio, tempore labente, imminuatur, hinc non accurate, quantum opii certum ejus pondus vehat, potest determinari, in præscriptione Nostratium drachma una tertiam circiter grani partem opii habet. Medicamentum evidenter adstringens, hodie unice adhibetur ad sistendos alvi fluxus, & minus bene ad febres commendatur.

SERPENTARIA vid. *Aromata*.

SIMAROUBA Recent. Hoc nomine ad nos adducitur Cortex in frustis teneris, pede etiam longioribus, aliquot pollices latis, in lacinias divisus, fractu contumacibus, tenacibus, extus levissime rugosis, intus magis albis, odore nullo, sapore valde amaro instructis: * *Ligni* frusta, quæ nobis mittunt, crassa sunt, levia, alba, insipida.

BURSERÆ L. Corollam tripetalam habet, simili calice sustentatam, diplosantheram, monogynam, baccam sexlocularem.

Crescit in Americæ Meridionalis insulis, sed dubitat Ill. JAQUIN autopta, hanc arborem esse Simaroubam & BANCROFT memorata Simaroubæ arbor a Bursera omnino differt.

Largitur $\frac{1}{4}$ fere extracti aquosi amarissimi, nauseosum odorem spirantis, $\frac{1}{20}$ Extracti spirituosi. CARTHEUSER. CRELLIUS inde $\frac{1}{6}$ Extracti aquosi obtinuit.

Jesuitæ fratri SOLEIL collegio Parisino adscripto

anno 1713 quædam hujus corticis specimina miferunt, ille in dysenteria gravi, quæ anno 1718 Parisiis furebat, jussu Regio, fuit tentatus, bonos inde observatos effectus, anno 1723 reiterata experimenta uberius confirmarunt, variis itaque in locis in usum tractus efficaciam suam in sistenda dysenteria ubivis probavit DEGNER, SCHWENCK, TISSOT, GRAHUIS, BOENNIKEN, WERLHOFF testibus, efficacem quoque in alvi fluxu chronico & lenteria SCHWENCK, TISSOT, BOENNICKEN, JUSSIEU sunt experti, in hæmorrhagia uteri DU BUISSON & JUSSIEU: has ejus virtutes non modo a vi adstringente, qua pollet, pendere, sed illam ipsam materiem quoque horum morborum corrigere & e corpore educere, SCHWENCK & JUSSIEU ex eo probant, quod sub ejus usu excretionibus aquosæ promoveri observentur.

Datur sive sub forma pulveris ad scrupulum unum, sive & quidem melius, cum a pulvere ventriculum gravari DEGNER observavit, corticis tenuiter incisi drachmæ duæ cum duabus libris aquæ, ad tertiæ partis consumptionem coquuntur, & decocti quatuor uncix tertia quaque hora exhibentur.

SQUILLA, *Scilla*, *σκίλλα*, *Meerzwibel*. Est Radix bulbosa, quæ non raro ad aliquot pugnorum magnitudinem accedit, ex basi angustiore rotunda, fibrillas emittit, mox in corpus amplum & ventricosum distenditur, quod in formam conoideam contrahitur, & ex apice primum flores, deinde folia emittit, aliquot strata cuticulæ siccæ, aridæ, rubræ tegunt bulbi squammas albas, levi rubore suffusas, sapore exquisite amaro instructas, cui propriam adhuc acrimoniam accedere non potui detegere, meditullium, τὸ μὲν ὄσπερ HIPPOCRATIS multo minorem amaritiam habet.

SCILLA. Corollam habet hexapetalam, nudam, isantheram, monogynam, capsulam trifulcam, trilob-

cularem : *Maritima* L. scapo spicato ante folia erumpente & bracteis flexis distinguitur.

Crescit ad littora maris Europæ Meridionalis, Asiæ Occidentalis & Africæ.

* Varietatem radice alba instructam *Marem* PLIN. etiam quædam officinæ, qua ex ratione non perspicio, asservant.

Aquæ & spiritui vini suas vires communicat, ejus amaritiem alcalina infringunt, largitur Extracti resinosi, evidenter acris $\frac{1}{20}$ circiter, aquosi $\frac{1}{16}$ fere. SCHULZ.

Ad vetustissima, quæ habemus, medicamenta pertinet, de ejus viribus volumen condidisse PYTHAGORAM, testatur PLINIUS. Ejus amaritiei propriam inesse acrimoniam uno ore omnes contendunt Auctores, catos & cuniculum inde periisse, vidit Cl. HILLEFELD, ut acrimonia temperetur, radicem pasta farinacea, ad præceptum DIOSCORIDIS, obduci jubent & clibano coqui, hunc morem, rationibus, quæ minus placent, impugnat ZWOELFFER. Ab omni tempore a vi resolvente laudabatur, & a Veteribus ac Recentioribus æque ad urinam pellendam, & hydropem curandum commendata fuit. DIOSCORIDEM, SCRIBONIUM LARGUM, HOFFMANN, WAGNER, VAN SWIETEN, COHAUSEN, KOEHLER, JOERDENS, SCHUSTER, D'APPLES, hic allegasse sufficiat, in asthma egregias ejus vires viderunt HESSE, ALBRECHT, BAUMLIN, SCHULZ, in nephritide calculosa & pituitosa WAGNER; ipsis empyicis ab HIPPOCRATE præscribitur, qui eandem quoque extus tanquam pessarium in usum traxit: ad verrucas & perniones in oleo fervescentem, aut cum resina liquefactam efficaciter illini, monet Cl. VOGEL.

Dosis est ad scrupulum dimidium, etiam minor ejus quantitas apud delicatiores cardialgiam & anuseam solet excitare.

Acetum ex schola PYTHAGORÆ ad nos descendit, infusio viginti quatuor horarum omnino sufficit, eximium medicamentum resolvens, quod etiam in pituitosis faucium morbis, prudenter sub forma gargarismatis adhibetur. *Oxymel Scilliticum* Nostrates rationem NICOLAI PRÆPOSITI sequuntur, & gratia & viribus priore præstat; ab eo vix differt * *Syrupus Wurtembergensium*, *Oxysaccharum* Londin. his omnino inferius est * *Mel scilliticum* BAUDERON. * *Vinum* quod COLUMELLA per con fermentationem parat, Parisini per infusionem jubent conficere: * *Loch ad Asthma* MESUE non male resolvendi ergo in morbis pectoris adhibetur: * *Essentia* Wurtemb. nunquam placent spirituosa, cum resolvendi animus est: * *Pulvis compositus* STAHL, præeunte HELMONTIO, scillæ radix vincetoxici adjicitur, non video cur? * *Pilule* Edimburgens. scopo aperiendi ad pectoris æque ac abdominis morbos cum successu adhibebuntur: * *Trochisci* ANDROMACHI differunt præscriptiones Dispensatoriorum, inconcinna compositio non nisi ad præparandam Theriacam adhibetur.

SENNE FOLIA vid. *Amara*.

SPICA NARDI vid. *Aromata*.

TAMARISCUS, *Tamarix*, *μυρίκη*, *Tamaris*, *Tamarisken*. Ejus caulium recipimus Cortices, qui sunt tennes, angusti, extus rufi, intus albi, sapore amaricante, qui evidenter adstringit, instructi.

TAMARIX. Corollam habet pentapetalam calice quinquefido sustentatam, quinque vel decantheram, trigynam, fructum unilocularem, seminibus papposis fartum. *Germanica* L. corolla diplosanthera agnoscitur.

In Austria, Pononia, Helvetia & apud nos crescit.

Præeunte GALENO ad obstructions lienis & omnes morbos inde oriundos commendatur; datur ad drachmas duas in Infuso.

* *Sal per incinerationem paratus*, si ex Tamarice

Gallica paratur, est sal mirabilis Glauberi observante MONTET.

TANACETUM Barb. *Tanais*, *Rheinfarn* sistit:

* Folia quæ longa sunt, viridia, pinnata, pinnis dentatis, odore proprio minus grato, sapore amaricante instructa.

* Flores tubulosi sunt, flavi, odore & sapore foliis similes.

Crescit in omni Europa.

Spiritus vini, saporem & odorem inde, magis quam aqua extrahit. LEWIS. Flores ultra $\frac{1}{4}$ Extracti aquosi, $\frac{1}{6}$ fere spirituosi, linguam evidentius ferientis, largiuntur. CARTHEUSER.

Oleum odoratum quod fundit flavum est, acre & amarum.

Ad vermes maxime laudatur, nec non ad morbos uteri, scopo aperiendi etiam, a quibusdam adhibetur, nauseosum medicamentum eviluit.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Oleum destillatum* Wurtemberg. ad aliquot guttas pulveribus anthelminticis adjicitur: * *Extractum* Wurtemb.

TRIFOLIUM FIBRINUM, TABERNÆMONT. *Menyanthe*, *Biberklee*. Recipiuntur folia quorum tria uni petiolo insident, ovata sunt, firmula, odore nullo, sapore intenso amaro prædita.

MENYANTHES. Corollam habet monopetalam, quinquefidam, hirsutam, calice quinquefido sustentatam, isantheram, monogynam, capsulam polypyrrenam; *Trifoliata* L. BLACWELL 474 foliis ternatis distinguitur.

Occurrit per omnem Europam.

Extracti aquosi $\frac{1}{3}$ & Oleum odoratum largitur. SCHROER.

CORDUS inter primos, hujus plantæ meminit, ejus vires antiscorbuticas PAULI, DOLÆUS, WILLIUS & SCHROER sunt experti, in roborandis primis viis per

observata VAUGHAN, & attenuando muco, aperiendis obstructionibus viscerum abdominalium conducit egregie, œdemata inde curata SCHROER, hydropem DOLÆUS, febres intermittentes WILLIUS, arthritidem SCHULZ & DOLÆUS, paralyfim WILLIUS, videre.

Optime datur sub forma infusi aquosi, ejus pugillus dimidius pro dosi, cum aquæ unciiis quatuor aut sex infunditur.

* *Aqua destillata* Paris. iners. * *Extractum* quod Parisini habent, est succus inspissatus: * *Essentia* Augustan. * *Spiritus abstractivus* Wurtemb.

* VERBENA, *Verveine*, *Eisenkraut* non est *Verbena* Romanorum, quibus omnes herbæ sacræ hoc nomine venerunt, nec est *περίσπερον* Veterum; Folia, quæ hodie ita appellantur, sunt longiuscula, laciniata, laciniis denuo divisis, viridia, sapore amaro instructa.

VERBENA. Corolla instruitur monopetala, quinquefida, irregulari, di vel tetranthera, monogyna, fructu capsula: *Officinalis* L. BLACWELL 41 corollam tetrantheram, caulem solitarium, folia multifido laciniata habet.

Crescit in omni Europa.

Quæ apud Veteres de virtutibus verbenæ legimus, & superstitioni debentur & non ad nostram plantam spectant, quæ præ reliquis amaris omnino nihil proprii præstabit.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. plane iners.

VINCETOXICUM vid. *Resolventia*.

VOMICÆ NUCES Barb, *Noix Vomiques*, *Krahenaugen*. Sunt Nuclei rotundi, utrinque plani, sive levissime convexo-concavi, villosi, gryseo albidis, intus cornei, amarissimi.

Strychnos Nux vomica L. BLACWELL 395 foliis ovatis & caule inermi distinguitur.

Crescit in India.

Extracti aquosi circiter $\frac{1}{2}$, resinosi ultra $\frac{3}{8}$ vehit. NEUMANN.

Primi Arabes harum nucum mentionem faciunt, easdem contra ictus serpentum homines immunes reddere, si una aut duæ per duos continuos annos quotidie assumuntur, testatur VAN RHEDE, FALLOPIUS se a Germanis audivisse memorat, eas ad drachmam unam in peste assumi cum successu, febres intermittentes inde curatos WEDEL adducit, & confirmant Collectores *Dispensatorii Brandenburgici*, nec non MURALTUS & Medici Scaphusienses apud KOENIG, qui quoque eas in gonorrhœa virulenta præfens remedium esse, asserunt, THEBESIVS earum vires ad hydrophobiam, & ad delirium hypochondriacum est expertus, MONTINUS Lappones contra colicam, dimidiam nucem vomicam cum spiritu vini non sine successu assumere, testatur. Cum interim GESNER, WEPFER, LOSSII, DE HEYDE, SEUTTER, Cl. HILLEFELD &c. experimentis pateat canes, feles, cuniculos &c. inde convulsos perire, MATTHIOLUS quoque, HOFFMANN, DE SORBAIT & SEUTTER exempla adducant homines inde convulsos imo necatos fuisse, prudentis Medici esse duco, cum securiora præstent medicamenta, ab usu suspecti desistere, & licet, præter quas adduxi observationes, etiam MELICHIUS, GEBAUER & omnes, qui olim famosum *Electuarium de Ovo* laudarunt Auctores, nuces vomicas impune assumi posse fidem faciant, ego saltem eas unice pro necandis animalibus, gliribus &c. ad quem scopum etiam in frequenti usu sunt, duco esse adhibendas.

ZEDOARIA vid. *Aromata*.

β. ANIMALIA.

FEL TAURI vid. *Bos*.

* LAPIS PORCINUS Recent. *Lapis Hystricis, Pedro del Porco* Lusitanis. Ejus duæ species in commercio prostant, quæ secundum patriam distinguuntur, *Mallaccensis* multo majori pretio quam *Zeilanicus* venit, illius unum vidi, qui unciam dimidiam circiter pon-

dere æquabat, cui pretium septingentorum florenorum mercator Amstelodamensis statuerat. Uterque lapis evidenti amaritie gaudet, quam etiam aquæ, cui immittitur, communicat. *Malaccensis* mox ovatam, mox rotundam figuram habet, utrinque compressam, colorem corneum cum rufo mixtum, superficiem lævigatam, splendentem, aqua, si ipsi affricatur, aliquid viscidum, in modum saponis sistit. *Zeylanicus* quem possideo, coloris nigricantis est, consistentiam habet, qualem solent habere succi inspissati, quorum quoque in modum superficies extima in squammas dehiscit, quas Auctores tunicas solent appellare, sapore gaudet amarissimo, quem etiam aquæ communicat, unam circiter unciam pondere æquat, pro eo trecentos florenos solvi.

Dicitur reperiri in vesicula fellea *ERINACEI*, qui duobus dentibus incisivis in utraque maxilla gaudet, quibus etiam canini accedunt: *Malaccensis* L. auriculis pendulis distincti. Asiæ civis.

Luxurians gentium Orientalium ingenium, huic lapidi maximas ad vincenda venena adscribit vires, illum deinde Europæi ad omnes febres malignas & exanthematicas multum facere afferebant, accedebat his auctoritas ab enormi ejus pretio surgens, & molimina eorum, qui eos possidebant, ut sibi de quæstu bene prospicerent: fateor me non posse perspicere, quod calculus felleus Erinacei præ aliis debeat aliquid proprii habere, & quod bili inspissatæ, cui particulæ terrestres accreverunt, adeo insignes insint vires, quales ab hoc calculo in febribus malignis DECKER, RAYGER, BEHRENS &c. observationibus probare sunt annisi, morbus a Natura victus non raro remedio creditur cessasse, quod eo tempore dabatur, quando ejus causa a Natura fuit superata.

Dantur aliquot grana pro dosi, aut integer lapis alicui aquæ destillatæ per horæ quadrantem immittitur & infusum exhibetur.

Ægagropilarum quoddam genus rotundum, fuscum, valde leve, cujus diameter fefqui pollicem circiter æquat, in animalis ventriculo reperiri dicitur, & sub nomine *Lapidis hystricis spurii* a curiosis affervatur.

§. 25.

II. AROMATA.

Vegetabilium partes solidæ, quæ linguam acri & calefaciente sapore afficiunt, & evidenti odore nares stringunt, dicuntur *Aromata*, roborant ista fibras irritando & fragrantia, qua pollent, vim nerveam intendendo. Cum eorum usu cor & arteriæ stimulentur, hinc *Calefacientibus* adscribuntur, dum sanguinem solvunt & ejus motum intendunt, sudorem movent, ab hac earum vi, & a virtute, qua gaudent, antiseptica *Alexipharmacis* solent annumerari. Abusus aromatum circulationem augendo febres acutas gignit, primas vias rigidas & torpidas reddit, proprio acrimoniæ genere humores inficit. Cum eorum vis ab oleo odorato, quo scatent, pendeat, hinc patet, quomodo sub forma concentrata possint dari, & quod vinum & spiritus vini sint optima menstrua, quando eadem sub specie Infusorum exhibendi animus est. Ob gratiam, qua gaudent, & vires stomachicas æque ac carminativas quas habent, creberrime tanquam condimenta cibis adduntur. Indicantur præcipue 1) cum spissitudo frigida obtinet, 2) quando debilitas a vi musculari imminuta originem ducit, 3) in debilitate viscerum. Extus in usum trahuntur, ad dissipandos humores, in inflammatis, contusis, fugillatis, œdematosis, rheumaticis, arthriticis, contusionibus capitis &c. nec non ad membra resoluta.

* *ABROTANUM*, *αβρότανον ἄρρον*, *Aurone*, *Stabwurz*. Ejus affervamus cauliculos herbaceos, foliis fetaceis, albis, obseffos, forti & grato odore,

nec non sapore aromatico proprio instructos, cui aliquid amari accedit.

Artemisia Abrotanum L. BLACWELL 555. Caule frutescente erecto & foliis setaceis distinguitur.

Sponte in Europa Meridionali crescit, apud nos in hortis colitur & optime nostras hyemes fert.

Extracti aquosi $\frac{1}{3}$ fere, $\frac{3}{8}$ spirituosus efficacis largitur. CARTHEUSER. Valde exiguum quantitatem Olei odorati. LEWIS.

Ad peripneumoniam ab HIPPOCRATE laudatur, calefacere, vermes necare, incidere, digerere, discutere jam a GALENO est observatum, qui autem minus bene monet, stomacho inimicum esse, & ejus cinerem cum oleo subactum ad alopæciam, & promovendum crinium incrementum conducere; raro hodie in usum trahitur, non quod iners sit, sed quod per seculi mores, alia, quibus similes vires sunt, medicamenta usurpantur. Laudatur ad fugandos cimices.

* *Oleum coctum* SCHROED. melius per infusionem paratur.

* *Montanum* ἀβρότανον θῆλυ, *la Garde robe*: inde recipiuntur cauliculi teneri, cum foliis angustis, dentatis & albentes, odore grato, sapore levi, aromatico & amaricante instructis.

SANTOLINA. Flores compositos tubulosos, calice imbricato, hæmisphærico sustentatos, receptaculum paleaceum, semina nuda habet:

Chamæcyparissus L. foliis dentatis distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali, nostras hyemes non fert.

Priore vires remissiores habet.

ABSYNTHIUM PONTICUM vid. *Amara*.

AGNUS CASTUS vid. *Adstringentia*.

* AMMI, ἄμμι, κύμινον αἰθιοπικόν? prostant hoc nomine semina exigua, ovata, grysea, fulcata, inodora,

sapore aromatico & amaricante instructa; hæc semina, præeunte LOBELIO, a Creta denominantur. * *Ammi Vulgaris* semina, exigua sunt, fusca, striata, sapore levissime aromatico, odore nullo instructa.

Prius nobis exhibet *Sison*, quod flores umbellatos habet, involucrum utrumque pauci folium, semina ovata striata: *Ammi* L. foliis decompositis, illis quæ vaginam petiolarem terminant, reliquis longioribus distinguitur.

Crescit in Italia, ubi Seculo XVI innotuit.

Alterum desumitur ab *AMMI* quod floribus umbellatis, involucri utroque polyphylo, universali pinnatifido & seminibus striatis gaudet: *Majore* L. cujus foliorum inferiorum pinnæ laciniatæ sunt, superiorum lineares.

Crescit in Europa Meridionali, eadem cum priori æra annotata.

Prius modicam Olei odorati quantitatem fundit, $\frac{1}{5}$ fere Extracti spirituosum, totidem aquosum. CARTHEUSER. Non parvam quantitatem Olei, Extractum aquosum amarum, spirituosum aromatico sapore gaudens. LEWIS.

Creticum vulgari efficacius esse, monent Auctores, ad movendam urinam a GALENO laudatur, ad morbos ventriculi ab aliis.

AMOMUM, *αμωμον*, illud Veterum nos latet omnino, Parisini ejus in locum Cardamomum substituant; vulgo, præeunte CLUSIO, sub nomine Amomi recipiuntur Fructus, variæ magnitudinis, pisces crebro majores, badii, rotundi, umbilico notati, rugosi, biloculares, in utroque loculo semen utrinque depresso, uniforme, fuscum, rotundum includentes, sapore acri caryophyllos & cinamomum referente, similique odore instructos.

MYRTUS. Corolla pentapetala regulari, calice quinquefido sustentata, polyanthera, monogyna,

bacca triloculari, calyce umbilicato gaudet: *Pimenta* L. BLACWELL 355. Calyce duplici, corolla tetrapetala, fructu biloculari distinguitur. Non male a BROWN ad *Caryophyllum* videtur referri.

Jamaicæ indigena planta.

Baccæ, antequam plenariam maturitatem induerint, colliguntur & in sole exsiccantur.

Largiuntur Oleum in aqua subsidens, ad oleum *Caryophyllorum* accedens, Extractum aquosum iners, spirituosum aromaticum. LEWIS; Olei proxime ad oleum *Caryophyllorum* accedentis $\frac{1}{16}$, Extracti aquosi fere inertis ultra $\frac{1}{4}$, spirituosi viridis ultra $\frac{1}{8}$. NEUMANN. Olei $\frac{1}{25}$ CARTHEUSER.

In Anglia crebro, loco aliorum aromatum ad condiendos cibos adhibetur.

Ratione virium, medium inter antophyllos & *caryophyllos* locum videtur tenere.

ANETHUM, ἀνέθον, *Anet*, *Dyll*. Prostant ejus Semina, ovata, fusca, flavo margine marginata, una facie levissime convexa & evidentius striata, altera plana & obscurius striis notata, odore leviori, sapore aromatico instructa.

* *Herba* constituitur a foliis glaucis, tenuissime dissectis, odore gravi, sapore aromatico instructis.

ANETHUM. Flores umbellatos habet, involucrum neutrum, semen ovatum, striatum: *Graveolens* L. BLACWELL 545 feminibus planiusculis, marginatis distinguitur.

Sponte in Lusitania & Hispania crescit, inter nos colitur.

$\frac{1}{16}$ Olei odorati inde obtinui, ad ejus infusionem melius spiritus vini quam aqua recipitur. LEWIS.

Herbam olim ad condiendos cibos recipiebant. Semen HIPPOCRATES ad morbos pectoris maxime adhibuit, ad usus carminativos laudatur, in cohibendo singultu a DIOSCORIDE commendatur, & egregias inde

vires vidit FORESTUS. Non raro illius carboni injecti fumum, odontalgia laborantes ore hauriunt.

* *Oleum coctum* ex herba GALENUS, ad conciliandum somnum, & digerendi ergo præscribit: * *Oleum destillatum* VAL. CORD. * *Oleum ex seminibus expressum* habent Parisini.

ANISUM, *άνισον*, *Anis*. Semen quod hoc nomine inter nos asservatur ab illo Veterum differt omnino. Est illud rotundum, & cum ut plurimum duo grana coherentia occurrant, hinc ventricosum solet proflare, striatum præterea est, cinereum, odore proprio suavi instructum, sapore evidenter dulci cum levissima acrimonia.

PIMPINELLA. Flores sistit umbellatos, petalis cordatis efformatos, involucro neutro sustentatos & femina striata: *Anisum* L. BLACWELL 374 foliis radicalibus & trifidis distinguitur.

Sponte provenit in Ægypto & Syria, apud nos large in agris colitur, largissime in Thuringia, nec non apud Turonenses Galliae & in Hispania, quod ultimum ab Alona denominatur, reliquis minus & magis aromaticum.

Omnem odorem & saporem spiritus vini inde recipit, Olei destillati $\frac{1}{48}$, expressi $\frac{1}{16}$. LEWIS. Olei destillati $\frac{1}{32}$ circiter NEUMANN. Ego olei destillati $\frac{3}{85}$, expressi, viridis $\frac{1}{16}$ obtinui. CARTHEUSER Extracti aquosi inertis $\frac{1}{3}$, spirituosi efficacis $\frac{1}{10}$ fere.

Multum extollitur ob vires, quibus pollet, humores spissos attenuandi, ventriculum roborandi, & flatus discutiendi, non raro cibus tanquam condimentum adjicitur, sæpe quoque scopo carminativo cathartici validioribus admiscetur. HEURNIUS observavit ejus scrupulo uno, recens natos egregie purgari.

Aqua destillata VAL. CORD. efficax omnino: *Oleum destillatum* VAL. CORD. thermometro ad gradum temperatum descendente, substantiam albam

cryſtalli in modum pellucenſem ſiſtit, magna quanti-
tate in Thuringia paratur, & inde late per Europam
devehitur; minor illi quam aliis odoratis, acrimonia
ineſt, non modo intus datur, ſed etiam extus; ſcopo
carminativo uſurpatur cum ſucceſſu, tumoribus a
contuſione ortis inunctum citam opem ferre, obſervavit
FORESTUS. * *Oleum expreſſum* CHARAS vix in uſum
trahitur: *Spiritum abſtractitium* pro remedio poly-
chreſto ad diſcutienda tormina adhibent, multum
ejus Manhemio ad nos adducitur, & ſub titulo *Mann-
heimer-Waſſer* proſtat: * *Confeſtio Anifi ſimplex*
SCHROED. * *Confeſtio Anifi laxativi* Auguſt. variæ
ejus compoſitiones in variis Diſpenſatoriis proſtant,
omnes reſinoſa recipiunt, medicamentum incertum
omnino. *Eleoſaccharum* Auguſt. frequentiſſimo in
uſu eſt ad tormina infantum. * *Balaſamum ſulphuris
Aniſatum* MYNSICHT. differunt præſcriptiones ra-
tione ſulphuris ad oleum, nauſeoſum medicamentum
prudentiores negligunt: *Spiritus ſalis Ammoniaci Ani-
ſatus* Hamburg. ad effectus pectoris & inteſtinorum,
cum reſolventia & roborantia indicantur, præſcribitur:
* *Species Dianifi* MYNSICHT. congeries plurium aro-
matum, quæ ad reſtituendas vires primarum viarum
a mucoſis humoribus dejectas facit: * *Elixir Proprie-
tatis* MYNSICHTI ſi quas vires habet, illas debet ſpi-
ritui Anifi.

ANISUM STELLATUM Recent. *Anis de la Chine*,
Stern-Anis. Hoc nomine proſtant fructus ex pluribus,
ad octo uſque, capſulis efformati, fufcis, oblongis,
inferne convexis, ſuperne apertis, in figuram ſtellæ
horizontaliter connatis, non raro inæqualibus, com-
preſſis, quælibet capſula continet ſemen rotundum,
quod ſub cortice ſplendido, ſpadiceo, fragili, nu-
cleum album condit, proprio odore & ſapore aro-
matico dulci inſtructum.

ILLICIUM L. Corolla polypetala irregularis, calice quinquefido sustentata, polyanthera, polygyna; fructus, capsulæ ad duodecim usque, in formam stellæ concretæ

Hæc arbor in Japonia & Florida crescit.

Primus CLUSIUS feminis Anisi stellati mentionem facit, & refert illud sub finem Seculi XVI in Europam ex Insulis Philippinis fuisse allatum. ELSHOLZ illud multo in usu apud Russos esse tradit, & ab eis *Badiani* appellari monet.

Oleum odoratum fundit, Extracti aquosi $\frac{1}{2}$ circiter inertioris, spirituosi aromatici $\frac{1}{4}$. CARTHEUSER.

Laudatur a vi aromatica, carminativa, foetorem oris corrigente. Prostant interdum * Cortices convoluti, qui digiti crassitiem & dimidii pedis longitudinem habent, rugosi, grysei, sapore aromatico, cui dulcedo jungitur, similique sapore, instructi, quos *Cortices Lavola*, vel *Seminis Anisi* appellant.

ANTOPHYLLI vid. *Caryophylli*.

ARISTOLOCHIA LONGA vid. *Amara*.

ARTEMISIA, *Armoise*, *Beifus*. Ejus folia sunt pinnata, pinnis latiusculis, dentatis, inferne tomentosa, sapore aromatico instructa.

Artemisia Vulgaris L. caule herbaceo, foliis pinnatifidis incisus & floribus erectis distinguitur.

Copiose crescit per omnem Europam, nec non in Asia.

Oleum odoratum inde BAYER obtinuit: Extractum aquosum amarum, levissime sapidum, spirituosum aromaticum inde educi testatur LEWIS, utrumque iners esse, asseverat CARTHEUSER.

Artemisiam ad pellenda ea quæ utero continentur, facere contendit HIPPOCRATES, unquam autem abortum inde excitatum fuisse, ut AMMANN contendit, dubito, ZACUTUS ejus infusi ope, menses per decennium obstructos curatos fuisse testatur.

* *Moxa* qua gentes Orientales membra eorum qui morbo articulari laborant, curare solent, est tomentum ab *Artemisia* probe exsiccata & trita remanens, quod digitorum ope in turundam formant; hoc medicamentum non tam ratione *Artemisiæ*, quam quia cauterium est, operatur.

* *Aqua destillata* NIC. PRÆPOS. * *Extractum* Wurtemb. Utrumque medicamentum iners, * *Syrupus simplex* Parisiensium. * *Syrupus compositus* FERNELII, etiam auctus apud Parisinos occurrit, Wurtembergenses sequuntur Augustanos: * *Oleum destillatum* SCHROED.

* *CALAMINTHA*, καλαμίνθη, *Calament*, *Bergmüntze*. Recipimus inde Folia petiolata, ex ovatis-oblonga, hirsuta, evidentius crenata, quæ exsiccata parum odoris & saporis aromatici habent.

MELISSA. Calice bilabiato quinquefido sustentat corollam labiatam, cujus labium superius fornicatum est, inferius trifidum, lacinia media majore: *Calamintha* L. flore parvo, foliis minoribus, minus acutis differt. Crescit in Europa Meridionali, Helvetia & Anglia.

Prostant interdum folia *Melissæ Nepetæ* L. pedunculis axillaribus, dichotomis, folia excedentibus, distinctæ, quæ minora sunt, magis ovata, magis odorata & fapidiora.

In iisdem cum priori locis crescit.

Oleum odoratum fundit, *Extractum* aquosum iners est, spirituosum aromaticum. LEWIS.

Vires reliquarum plantarum aromaticarum habet, a *melissæ* & *mentha depressæ*, exolere cœpit, cum Ill. HALLER a *Melissæ Nepetæ* vesicas excitari viderit, hinc ea præ reliquis propius ad *Calamintham Veterum* accedere videtur.

CALAMUS AROMATICUS Barb. Ἀρογῶ Veterum, *Calmus*. Prostant hoc nomine Radices longæ, com-

pressæ, lineis longitudinalibus & transversis, nec non tuberculis notatæ, quæ exsiccatae, extus ex flavo rubent, intus albæ & fungosæ sunt, fractu faciles, odore gaudent grato & aromatico, sapore amaro, linguam feriente.

ACORUS L. BLACWELL 466. Spadice amentaceo, flores hexapetalos, isantheros, monogynos, in capsulas triangulares abeuntes gerit.

In Europa, præter maxime Septentrionalem multum occurrit, ultra Alsatiam in Galliam non ascendit.

* Radices tenuiores interdum prostant rufescentes, odore jucundiore, sapore leviter amaro, aromatico, minus acri instructæ, ex varietate Acori in India Orientali & China Septentrionali crescente desumptæ, & has *Radices Acori veri* solent appellare.

Olei odorati vix $\frac{1}{128}$, ultra $\frac{3}{16}$ Extracti spirituosi multum aromatici, $\frac{1}{2}$ fere aquosi inertis largitur NEUMANN. Extracti aquosi $\frac{3}{8}$ fere, $\frac{1}{4}$ circiter spirituosi CARTHEUSER. Spiritus vini a radice Calami abstractus parum sapidus & odoratus inde evadit. LEWIS.

Vi multum resolvente & primas vias roborante gaudet, hinc in affectibus ventriculi maxime, in obstructionibus mensium cachecticarum, morbis pectoris pituitosis, multum laudatur, lotii suppressione laborantes eodem FALLOPIUS curavit; ad drachmam dimidiam in hæmorrhagiis internis exhibitum, egregios effectus edidisse LE BEAU observavit.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Oleum destillatum* VAL. CORD. * *Electuarium de Acoro* SCHROED. minus bene Pseudacorum recipit, ex magna farragine medicamentorum aromaticorum concinnatum, & ad roborandas primas vias laudatum: * *Extractum* spirituosum & aquosum commixta, Wurtembergenses aservant: * *Conditum* VAL. CORD. *Confectio* SCHROED.

* CARDAMOMUM, καρδάμων, hoc nomine occurrunt Folliculi sicci, ventricosi, trifido septo

intus distincti, feminibus angulatis, aromaticis foeti.

Majus L. BLACWELL 385 & 584 appellantur folliculi oblongi, aliquot pollices longi, turbinati, superne apertura lacera hiantes, cinereo-rufi, striati, tenaces, quæ femina includunt coriandro non minora, sub cute ex cinereo - ferruginea medullam albam vehentia, sapore acri, ad camphoram accedente, linguam ferientia, singula septi productionibus involuta.

Ex Syria, Malabaria, Ægypto & littore Orientali Africæ ad nos adducitur, creberrime cum folliculo Granorum Paradisi confusum.

Olei essentialis ex albo viridescens, $\frac{1}{43}$ circiter, Extracti aquosi ad caryophyllorum saporem accedentis $\frac{1}{5}$, Extracti spirituosus parum aromatici $\frac{1}{12}$ largitur.

Rotundum, Javanicum, Medium LOBEL. Figura & magnitudine avellanas refert, in tres angulos obtusos distinguitur, extremitas superior parum eminet, neutiquam hiat, folliculus fragilis est, color plus minus flavus, femina angulata, cinerea, fusca, intus alba, suavem odorem spirant, sapor aliquid amari habet, evidenter ad Camphoram accedit.

Ex Java & Malacca nobis mittitur.

Extracti aquosi, spiculis salinis distincti, butyrum Cacao sapientis $\frac{1}{4}$, spirituosus inertioris $\frac{1}{32}$, olei odorati pellucidi $\frac{1}{16}$ fere fundit.

Zeylanicum, Majus CLUS. *Medium* MATTHIOL. sistant folliculi triquetri, unciales, apice acuto, fusco instructi & feminibus badiis, rugosis, angulosis, odore suavi, sapore amariuscule, minus quam antecedentium acri, gaudetibus.

Ex Ægypto, Persia, India & Java, in Europam fertur.

Olei odorati, spissiusculi, dulciusculi $\frac{1}{192}$, Extracti aquosi, inodori, spiculis salinis distincti $\frac{1}{12}$, spirituosus acris & aromatici $\frac{1}{20}$ exhibuit.

In Germania præcipue usurpatur.

Minus, *Malabaricum*, *Majus* C. B. Folliculos seminunciales circiter habet, subflavos, levissime striatos, in tres angulos distinctos, papilla in apice coronatos; femina angulosa sunt, rugosa, subrufa, sapore & odore Camphoræ propiora. Desumitur ab

Amomo. Corolla quadrifida irregulari, calice trifido sustentata, monanthera, monogyna, capsula triloculari gaudente: *Cardamomo* L. BLACWELL 584 & 585 scapo simplicissimo & bracteato distincto.

In Malabaria & Zeylana crescit.

Olei odorati pellucidi $\frac{1}{26}$, Extracti aquosi omnis aromatis expertis, salini $\frac{1}{4}$, spirituosi aromatici $\frac{1}{16}$ inde extraximus: NEUMANN Olei odorati $\frac{1}{24}$, Extracti aquosi $\frac{1}{21}$, resinosi $\frac{1}{32}$: CARTHEUSER autem Extracti aquosi $\frac{1}{8}$, resinosi perparum; LOESECKE Olei odorati $\frac{1}{12}$.

Reliqua Cardamoma, quæ unquam in usum recepta fuisse non novi, mitto, id saltem adhuc monens quod CL. HERRMANN evicerit, PLINIUM primum Zeylanici meminisse, rotundum a DIOSCORIDE & GALENO intelligi, quando simpliciter de Cardamomo præcipiunt, majus autem ab Arabibus.

Medicamentis uterinis HIPPOCRATES Cardamomum adscribit, a DIOSCORIDE roborandi ventriculi ergo laudatur, nec non ad movendam urinam & necandos vermes, quos etiam effectus ab indole ejus aromatica jure expectamus, & præcipue quidem a rotundo; extus discutiendi scopo, nec non tanquam masticatorium, ut foetorem oris corrigat, solet adhiberi.

Oleum Cardamomi Majoris sub nomine OLEI CAJEPOET in officinis prostat, ejus inter primos LOCHNER, undecim circiter retro lustris, meminit, videtur succedaneum esse olei, quod apud Indos ex foliis *Melaleuca Leucodendræ* L. quam ipsi Cajepoet dicere solent, paratur, illud ad cephalalgiam, odontalgiam,

retrogressa exanthemate & apoplexiam, egregium medicamentum BEYER est expertus. In *Commercio Norico*, valide inde sudorem moveri, convulsiones, epilepsiam, catalepsin mitigari, ab una aut altera ejus gutta, gossypio excepta & denti dolenti immissa, odontalgiam ferofam fascini instar curari, cæcitatem, podagram retropulsam, cardialgiam curari observationibus probatur, Cl. RAMSPECK eximios inde effectus in morbis convulsivis & vertigine vidit: * *Oleum destillatum Cardamomi* VAL. CORD. * *Essentia* Brandeb.

CARUM, *καριον*, Carvi LONICER. Carvi, *Mattenkümmel*. Semina exhibet convexo-concava, incurva, oblonga, striata, subnigricantia, odore & sapore proprio, aromatico, suavi instructa.

CARUM L. BLACWELL 529. Involucrum nullum, flores fere regulares, semina oblonga, striata habet.

Crescit in omni Europa, præter maxime Meridionalem, occurrit adhuc in Lombardia; hinc inde colitur.

Spiritus vini inde plus saporis, aqua plus odoris recipit, Extractum spirituosum aromaticum, gummosum fere insipidum est, Oleum odoratum $\frac{1}{30}$ æquat. LEWIS. Ego inde saltem $\frac{1}{64}$ obtinui, CARTHEUSER ultra $\frac{1}{8}$ Extracti spirituosi, aquosi autem $\frac{3}{16}$ fere.

Radices olim ad usus alimentarios recipiebantur, eas ad urinam ciendam, & flatus pellendos GALENUS commendat, illis scopo medicato efficaciora hodie substituuntur semina, puellas Suecicas inde pallidas reddi, monet Illustris LINNÆUS, & illud in tertiana non floccifaciendum esse; nostrates ejus aliquot pugillos ex jure carniū coquunt, & inde in colica flatulenta egregios experiuntur effectus, idem, more apud Veteres jam usitato, cibis flatulentis adjicitur, sed a semine paulo acriore caveant sibi homines sensibiliores. Clysmata carminativa, nec non epithemata discutientia non male ingreditur.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Oleum expressum* Paris. *Oleum destillatum* VAL. CORD. Ob evidentem acrimoniam rarius interne usurpatur, externe ad unguenta & clysmata carminativa recipitur.

* *CARYOPHYLLATA* Barb. *la Bénoite*, *Benedicten-wurzel*. Exhibet Radices quæ ex capite crassiusculo, fibras emittunt capillares, extus rufas, intus albas, odore ad caryophyllos aromaticos accedente, & simili sapore, qui aliquid adstringentis linguæ imprimit, instructas.

GEUM. Calice decemfido, sustentat corollam pentapetalam regularem, polyantheram, polygynam, gymnospermam: *Urbanum* L. BLACWELL 253, feminibus caudatis, uncinatis, floribus erectis & foliis lyratis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Oleum destillatum album, spissum, fragrans, Extractum aquosum leniter adstringens, spirituosum aromaticum & adstringens largitur. LEWIS ultra $\frac{1}{6}$ Extracti aquosi subministrat.

Potius a vi adstringente, quam ab aromatica videtur esse dijudicanda, hanc tamen non omnino negligendam esse ex Ill. HALLER observatione patet, qui inde in febre maligna deliria excitata fuisse vidit, & OVELGUN ejus vim aphrodisiacam attestantis; ab Ill. LINNÆO post PARACELSUM ad conservandam cerevisiam laudatur. Extus discutiendi scopo adhibetur.

CARYOPHYLLI Græcorum recentiorum, *Cloux de Geroffles*, *Nägelein*: sunt germina, quæ aliquot pollicum longitudinem habent, inferne obtusa, superne in quatuor lacinias æquales dissecta, quibus creberri-me globulus, ex quatuor petalis convolutis constans, insidet, floris rudimentum, rugosa, rubiginoso colore tincta, saporis proprii, linguam urentis, odoris proprii, fragrantissimi. Varietas, cujus latera in ali-

quot quasi alas producuntur *Caryophyllorum regionum* nomine venit.

Pinguiores, acriores, & qui pressi humidum pingue digitis affricant, eligendi sunt.

Carpuntur hæc germina antequam florem dimittant, mensibus Octobri & Novembri, collecta per aliquot dies fumo exponuntur, unde colorem rufum contrahunt, deinde in sole exsiccantur, unde illum induunt colorem, quo ad nos mittuntur.

Caryophylli, quando arbori relinquuntur, ut maturefcant, abeunt in fructus, qui exsiccati, nostras officinas intrant, & dicuntur. *ANTOPHYLLE* Barbar. *Cariophylli mares* *AVICENNÆ Meres de Geroffles*, *Mutternägelein*, unciam circiter longi, ventricosi, utroque extremo parum angustati, inferne exiguo pedunculo instructi, superne umbilico quadrifido coronati, in cujus medio exiguus stylus conspicitur; sub eorum cortice fusco & tenui hæret substantia nigra, splendens, sinu longitudinali in duos lobos divisa, odore & sapore caryophyllorum, sed remissioribus gaudent.

CARYOPHYLLUS L. *BLACWELL* 338. Corollam tetrapetalam habet, calice quadrifido supero sustentatam, polyantheram, monogynam, capsulam umbilicatam, monospermam.

Arbor, quæ olim in omnibus Moluccis copiose crescebat, ex conventione Belgarum cum Rege Ternatensi anno 1652 pacta, ubivis destructa, hodie nonnisi in Amboina colitur. In Tartaria quoque crescere dicitur.

Caryophylli, olei limpidi $\frac{7}{32}$ fundunt, quod integris minus acre est, Extracti spirituosi acerrimi, minus odorati $\frac{1}{4}$; spiritus vini inde minus odoris, sed plus saporis quam aqua, recipit. *LEWIS*, Olei odorati $\frac{1}{7}$ circiter, Extracti spirituosi $\frac{3}{8}$ & paulo ma-

jorem quantitatem aquosi CARTHEUSER obtinuit: NEUMANN olei odorati $\frac{1}{7}$, Extracti aquosi $\frac{5}{12}$ circiter, spirituosi $\frac{5}{16}$.

Caryophylli fragrantia sua, motum spirituum augent, acri, quo pollent sapore, fibras stimulant, & hinc non male tanquam condimenta cibis adjiciuntur, ad morbos præterea, a primis viis debilitatis, aut muco spisso oriundis, apprime adhibentur. Probe autem circa eorum usum cavendum, ne acrimonia aromatica inde excitetur. Dantur ad scrupulum dimidium & in Infusis ad drachmam unam. Extus ad epithemata stomachica recipiuntur.

* *Oleum destill.* WECKER gratiæ ergo aliis medicamentis adjicitur, & ad ossa cariota maxime adhibetur. * *Aqua destillata* SCHROED. minus bene evulsiisse videtur. * *Conditum* VAL. CORD. ex India ad nos adducitur.

Antophylli, quorum primus AVICENNA meminit, easdem vires cum Caryophyllis habent, sed remissiores.

CASCARILLA Recent. hoc nomine veniunt Cortices in tubos convoluti, aliquot pollices longi, lineam crassi, extus rugosi, cinerei, intus nigri, odore proprio, sapore amaricante, acriusculo, aromatico instructi, & qui accensi odorem non ingratum spirant.

Defumuntur hi cortices fide Ill. LINNÆI a

CROTON. Planta relativa monophyta, cujus mares corolla interdum pentapetala gaudent, simili calice sustentata, nectario ornata, diplos-interdum polyanthera, staminibus connatis; feminarum corolla masculinæ similis est, trigyna, capsula triloba, trilocularis: *Cascarilla* L. foliis lanceolatis, acutis, subtus tomentosis distincta.

Crescit arbor in America Meridionali, præcipue in Peru.

Extracti resinosi $\frac{5}{8}$ BOULDUC inde obtinuit, HOFFMANN olei odorati $\frac{1}{28}$, CARTHEUSER Extracti aquosi

inertioris $\frac{1}{3}$ circiter, spirituosum autem parum sapidi $\frac{7}{24}$;
Ego $\frac{1}{4}$ extracti aquosi & ultra $\frac{1}{32}$ olei odorati.

Primus STISSER sub finem seculi superioris, nostri corticis tanquam novi medicamenti, quod in Anglia, nicotianæ, cujus fumum hauriunt, adjicere solent meminit, & addit, suo tempore eundem pro cortice Chinæ venditum fuisse, id quod etiam DE LA CONDAMINE testatur, qui ipsum corticem Chinæ, in regno Peruviano Cascarillam dici, refert, quod ab Hispanis factum non miramur, qui omnem tenuem corticem, *Cascarilla*, suo idiomate solent appellare. Ex homonymia ortus error, APINUM seduxit, ut febre epidemica annis 1694 & 1695 grassante, hunc corticem ad fugandas febres adhibuerit, illum deinde omnis secta Stahlianæ, pro summo, quo corticem Chinæ prosequerentur, odio, est secuta; nec medicamentum valide resolvens in vario febrium genere Medicorum spem frustrare, facile largior, sed omni experientiæ refragantur illi, qui corticem Cascarillæ æque universale febrifugum esse ac cortex Chinæ contendunt. Cascarilla ratione vis valide solventis, cui roborans accedit, ad morbos pectoris cum successu adhibetur, eandem in dysenteria, hæmorrhoidibus, malo hypochondriaco & hysterico conducere observavit BOULDUCE. Datur ejus pulvis ad scrupulum unum.

* *Aqua destillata* Paris. efficax omnino. * *Essentia* Brandenburg. *Extractum aquosum* Parisini, spirituosum & aquosum mixta Wurtembergenses, aquosum & vinosum Nostrates habent, omne ipso cortice minus efficax est. * *Syrupus* Paris.

CASIA CARYOPHYLLATA PISON. *Cannelle giroflée*, *Nägelein-Rinde*; hoc nomine prostant cortices aliquot pollices longi, tenues, semi convoluti, extus dilutiores, hinc inde lichene albo obfusi, intus fere nigri, odore & sapore caryophyllorum, sed remissioribus, instructi.

Myrtus Caryophyllata L. pedunculis trifido multifloris & foliis obovatis distinguitur.

Arbor Indiæ indigena & in Americæ Martinica, Guadelupa & Grenada occurrit. Ill. JAQUIN eam odorem laurinum, non caryophyllaceum habere, asserit.

Hic cortex medio seculi superioris adhuc, nonnisi in collectionibus curiosorum occurrit.

Cum aqua & spiritu vini se in modum Caryophyllorum gerit, Oleum destillatum vehit illo Caryophyllorum acrius LEWIS. Ex integra libra corticis, nonnisi aliquas miculas Olei aquæ innatantis obtinuit CARTHEUSER, qui ex hoc cortice præterea vix $\frac{1}{8}$ Extracti spirituosi, valde acris & $\frac{1}{16}$ aquosi, non aromatici accepit.

Ratione virium ad Caryophyllos accedit, quorum pulveri quoque non raro, augendi quæstus ergo, adjicitur.

* CASIA LIGNEA, HERNANDEZ, *Ξυλονασία* MYREPSI, *Mutterzimmt*. Ita appellantur Cortices, qui pollicis circiter latitudinem habent, antecedentibus parum crassiores, mox plani, mox in tubos convoluti, colore obscuriore cinamomeo, sapore & odore cinamomi, sed multo remissioribus, instructi; masticati evidentem viscedinem linguæ imprimunt.

Varii alii cortices, insuper sub Casiæ lignæ nomine, apud Auctores, interdum quoque in tabernis occurrunt, videtur in universum, varias Lauri species cortices habere cinamomeo odore & sapore instructos, hos omnes Casiæ lignæ nomine solent insignire, illum, qui inter nos prostat ajunt desumi a

LAURO, corolla hexapetala, enneanthera, nectario instructa, monogyna, fructu drupa, nuce foeta gaudente: *Cassia* L. foliis trinerviis, lanceolatis distincta.

Ex integra libra CARTHEUSER ne guttulam quidem Olei obtinuit, idem inde Extracti aquosi multum

mucilaginosi, parum aromatici, salini $\frac{1}{3}$ circiter, spirituosi quoque debilis fere totidem separavit.

In Malabaria, insulis Asiaticis, Philippinis maxime crescit.

Cinamomo multo debilior cortex hodie vix ulterius in usum trahitur.

* CATARIA Barbar. *Nepeta* PLIN. *l'Herbe aux Chats, Katzenkraut*. Recipiuntur ejus Folia tomento obfessa, profundius crenata, ex ovatis in acumen protensa, proprio odore & sapore minus gratis instructa.

NEPETA. Corollam labiatam habet, cujus labium superius emarginatum est, inferius trifidum, lacinia media majore, calice bilabiato sustentatam: *Cataria* L. BLACWELL 455 floribus spicatis, pedunculatis & foliis integris gaudet.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Parum Olei odorati fundit, Extractum spirituosum gratum est. LEWIS.

Laudatur ad morbos uterinos, chloreticis ab Illustri LINNÆO commendatur, ejus in locum Pulegium succedit.

CHÆROPHYLLUM vid. *Olera*.

CHAMÆPITYS vid. *Amara*.

CHINÆ CORTEX Recent. *Cortex Peruvianus, Quinquina, Fieberrinde* qualis ad nos adducitur, vix digitum longitudine excedit, extus scaber est, fuscus, non raro lichene obfessus, intus lævis ferrugineus, odore proprio aromatico, sapore amaro, evidenter aromatico instructus. Rejiciendi sunt cortices evidentius amari, non convoluti, linea crassiores, minus aromatici; nec non illi qui extus albi, intus grysei sunt, sapore amaro, acriusculo, aromatico quidem, sed ab illo quo genuinus gaudet diversissimo gaudent, & *Corticis Peruviani albi* nomine veniunt.

CINCHONA. Corollam habet quinquefidam, simili calice sustentatam, isantheram, monogynam, fructum bilocularem, seminibus parvis foetum, proprio receptaculo affixis: *Officinalis* L. floribus paniculatis distinguitur.

Crescit in montibus Loxæ regni Peruviani.

Cortex inde omni anni tempore deglubitur, & probe in sole exsiccatur. Si a variis Auctoribus instituta experimenta rimamur, $\frac{1}{3}$ circiter Extracti gummosi & $\frac{1}{5}$ resinosi vehit; ego Extracti aquosi $\frac{3}{8}$ & resinosi $\frac{1}{6}$ obtinui.

Egregium remedium primum ab Americæ incolis uxori Comitis DE CINCHON, qui in regno Peruviano regis locum tenuit, anno 1638 fuit detectum, quæ, cum eodem in pulverem redacta a febre pertinaci convaluit, magnam ejus quantitatem inter ægrotos distribuit, unde *Pulvis Comitissæ* dicebatur, ministerio Jesuitarum ad hunc scopum usa, hi per Procuratorem generalem Regni Peruviani in Europam reducem, ejus largam quantitatem Cardinali DE LUGOS miserunt, in cujus primum palatio, dein in collegio Jesuitarum Romano dispensabatur, hinc a *Cardinali* æque ac a *Jesuitis* denominatur; anno 1640 Comite DE CINCHON Europam repetente, ejus Medicus largam corticis quantitatem secum attulit, & illum insigni pretio vendidit; inde factum, ut quæstu incitati mercatores cortici genuino varios alios cortices commiscerent, & ita optimi medicamenti fama, malis artificiis malorum hominum, multum imminueretur. Interim semper extiterunt, qui cortice, & illo genuino, cum successu utebantur. Scheda quædam anno 1649 Italico idiomate impressa, STURM Medicus Delphenfis anno 1659, BADUS Medicus Genuensis anno 1663 publica circa ejus præstantiam ediderunt testimonia. Difficultas interim Medicorum novam medendi rationem tentandi, falsa de febrium & cor-

ticis natura hypotheses & perniciosus mos medicamenta non ad experientiæ lucem, sed ex theoria dijudicandi, parca, qua medicamentum nonnisi magno pretio comparandum dabatur, dosis quam vix ad duas drachmas extendebant, ejusdem crebra præterea sophistication, unde spei creberrime non respondit, fuerunt in causa, ut per aliquod tempus rarior ejus fuerit usus. Ea ætate TALBOT Eques Anglus genio hominum se accomodans, corticem sub persona arcani dedit, is ipse sub *Febrifugi Anglici* titulo multum celebrabatur; LUDOVICUS XIV qui noluit summi medicamenti notitiam diutius latere, eam a TALBOT vere regia liberalitate emit, & anno 1682 publici juris fieri jussit, ex hoc tempore cortex, non obstantibus varia ratione occæcatorum clamoribus, se non in febribus modo, sed etiam in aliis morbis non tam egregium sed unicum, quo certissime vinci possint, probavit medicamentum.

Ad quinque præcipue capita corticis, Peruviani salutares effectus possunt reduci: 1) sistit dispositionem nervorum ad suscipiendos spasmos; hac ratione omne febrium genus sopit, & medetur omni morbo, qui per periodos invadit: 2) stomachicorum princeps est, primas vias roborat, & viscerum obstructions referat, hinc & ad icterum, & ad malum hypochondriacum, & ad hydropem debellanda egregie facit, nec non ad destruendum vermium nidum, observantibus TORTO, WERLHOFF & Cel. TISSOT: 3) roborat organa quæ sanguinis motui præfecta sunt, omne genus hæmorrhagiarum inde curatum, menses reſeratos, morbos arthriticos fugatos, excretiones colliquativas sopitas, fluorem album curatum legimus: 4) specifica plane virtute, sanguinis in putredinem nisi resistit, id quod inter alios Ill. PRINGLE, TORACEA & MAUTH experimentis probarunt, primus DOUGLAS, proprio tractatu 1732 edito, ejus in

curanda gangræna effectus recensuit, quos longe pluribus exemplis in omni morborum genere, quod putredo humorum comitatur, hucusque fuit observatum, ipsas observationes, nec non illas quæ priora confirmant, non cito, cum vix non omnes Observatores essent adducendi. 5) Vi, ejus rationem ego saltem non audeo allegare, etiam aliis humorum corruptionibus resistere, compertum est, adcrustam aphtosam separandam egregie facere, SYDENHAM, VAN SWIETEN, Ill. PRINGLE, Cl. KRATZENSTEIN testantur, spinæ ventosæ mederi Cel. DE HAEN vidit, qui post DIETRICH æque ac Cl. RITTER & VAN SWIETEN corticem in cancro mammarum exulcerato vidit efficacem. Cl. FORDYCE & FOTHERGILL, quantum in morbis scrophulosis conducat, probatum dederunt.

Qua ratione sua miracula cortex edat, non audeo decidere, id tamen nolo ignorari, illum, pessime adstringendo agere reputari, BLEGNY, a BRUNN, ALBERTINI, HOFFMANN, BERGER, LOESECKE observationibus sane constat, sub ejus usu semper aliquam excretionem augeri, id quod & ipse creberrime vidi; ALSTON præterea experimentum, de cortice cum vitriolo non nigrescente, evidenter evincit, quod minime adstringentibus debeat annumerari. BRUNNER & SCHWENKE viderunt, eundem sanguinem e vena emissum rubicundiorē & fluidiorē reddere. Exhibetur optime sub forma pulveris ad drachmam dimidiam pro dosi, & datur quater de die, per omne, quo morbus urget, tempus, febres si inde fuerint profligatæ, prudenti consilio ejus usus adhuc per aliquot septimanas continuatur, & sensim dosium numerus imminuitur, non male iidem interdum alia medicamenta ad morbum facientia commiscuntur, sed non raro, dum ipsi, quæ corrigentium vice fungi debent, adjiciunt, salutaribus ejus effectibus obicem ponunt. Contra

gangrænam etiam majoribus & crebrius repetitis dosibus datur. Forma infusi exhibitus debilius agit, optime ad tales infusiones menstruum aquosum recipitur. Sub forma clysmatis, ad ductum HELVETII, ano injectus, suas vires quoque edit, nec non sub forma balnei, si in usum trahitur, observante Cl. ALEXANDER. Febre per corticem curata, si indicatio alvum adhuc ducere suadet, sine ullo recidivæ metu eccoprotica possunt exhiberi, licet secus videatur SYDENHAMO & aliis, qui illum adstringendo agere fingunt. Cl. BEAUMÉ non male observat, efficacissimum esse illum corticis pulverem, unde is qui primus sub contusione surgit, quippe inertior, fuit separatus.

Extractum Parisini aquosum habent, Nostrates spirituosum, Wurtembergenses ambo commixta, optimum id est quod in modum Comitis DE LA GARAYE paratur, jam diu in Gallia sub nomine salis celebratum, datur ad scrupulum unum usque: * *Syrupus*, duplicem Parisini habent, quorum alteri, præeunte LEMERY, infusum vinosum adjiciunt, idem quoque Wurtembergenses habent: * *Decoctum febrifugum* Paris. etiam salia recipit: * *Vinum febrifugum* Paris. * *Tinctura* sive *Essentia* TALBOT, minus bene corticem spiritu vini extrahi, experientia evicit: ille ipse solus, multo melius febres malignas profligabit, quam *Tinctura composita* HELWIGII, & multum metuo in *Elixir Antifebrili* Wurtemberg. corticis vires potius imminui, quam augeri.

CINAMOMUM, neutiquam κινάμωμον Veterum, Cannelle, Zimmetrinde; cortices convolutos, drælongos, tenues siltit, proprio colore fusco, qui extus dilutior est, odore proprio fragrantissimo, sapore grato, & cui aliquid dulcis accedit, instructos.

Laurus Cinamomum L. BLACWELL 354 foliis trinerviis, nervis versus basin coeuntibus distinguitur.

Crescit

Crescit in Zeylan, Malabar, Moluccis, Tartaria, Martinica Americæ.

Cortex ex arbore Zeylanica defumtus reliquis præstat; arboris radix camphoram & oleum odoratum, quod istam perfecte redolet, fundit.

Olei destillati vix $\frac{1}{128}$ largitur, quod fragrantissimum est, aureum colorem habet, & gratissima acrimonia, dulci juncta, linguam ferit. Extracti spirituosi aromatici $\frac{1}{6}$ largitur. LEWIS. Extracti spirituosi ultra $\frac{1}{8}$, aquosi $\frac{1}{10}$ circiter. NEUMANN. Olei destillati $\frac{1}{64}$, Extracti aquosi leviter adstringentis $\frac{1}{8}$, resinosi $\frac{3}{16}$. CARTHEUSER.

Penetrante & fragrantissimo, quem spirat, odore evidenter in origines nervorum agit, & hinc egregie conducit in encephali & nervorum morbis a languore oriundis, datur quoque cum successu ad roborandas primas vias, & cum mucum attenuet & vires circulationes stimulet, hinc opponitur morbis, quos frigidos solent appellare, adjicitur quoque gratiæ ergo tam medicamentis, quam alimentis.

* *Aqua Cinamomi simplex* GARZIE ab HORTO jam memorata, efficax omnino, cum oleum Cinamomi, præ omnibus reliquis pertinacius aquæ, cum qua destillat, adhæreat; Wurtembergenses Aquam Ceraforum a Cinamomo abstrahunt: *Aqua hordeata* Parisinis a nostratibus prioris in locum recipitur: * *Aqua Buglossata* a prioribus neququam diversa: * *Aqua spirituosa* Paris. non multum differt ab *Aqua cum Vino* Colonienf. gratiæ multum habet: * *Aqua Cinamomi cordialis* Noricorum ab aqua Buglossata non diversa est: *Aqua Cinamom. Cydoniata* ad sistendos alvi fluxus maxime commendatur: * *Aqua Cordialis temperata* Augustan. a ZWOLFFER jam correctæ, & a Collectorebus *Pharmacopæe Wurtemberg.* adhuc magis contracta, nimis tamen adhuc dum est prolixa: * *Aqua Cordialis frigida* No-

rimberg. correctam Wurtembergenses exhibent: cum Cinamomum habeat, neutiquam medicamentis frigidis potest adscribi: * *Confectio cinamomi regia* Wurtemb. egregium omnino medicamentum analepticum, & quod multum ad roborandas primas vias facit: * *Species Diacinamomi* MESUE, congeries aromaticum ad morbos a viscido primarum viarum faciens: * *Tinctura* SCHROED. gratum omnino medicamentum: *Syrupus* Augustan. optime secundum præscriptum Nostratum paratur: *Vinum Hippocraticum* RENODÆI, parum mutatum Nostrates recipiunt, gratum potulenti genus vix ad usus medicatos adhibetur: *Species Ejusdem* tam roborandi ergo variis Infusis adjiciuntur, quam a cauponibus uvis adduntur, quibus vinum superfundunt, & ita *Rebs* parant: *Oleum Cinomomi* VAL. CORD. cum genuinum carissimo pretio vendatur, hinc vix non semper adulteratum prostat, pertinet ad præcipua medicamenta analeptica, extus adhibetur ad ossa cariosa; inde parant: * *Balsamum* SCROED. * *Elæosaccharum* August. nonnisi usus tempore præparandum: *Pulverem auratum Germanicum* seu *Zellensem* Paris. Wurtembergenses ambram omittunt, Nostrates matrem perlarum & folia auri adjiciunt, rationem olei imminuunt, remedium princeps pro refocillandis viribus cordis.

CITRI CORTICES vid. *Fructus Horæi*.

CONTRAJERVA Recent. Ejus Radices sunt fibrosæ, plurimis fibrillis instructæ, tenues, parvæ, rugosæ, foris rufæ, intus pallidæ, sapore gaudent subadstringente, levissime aromatico, exiguo quoque odore.

DORSTENIA. Flores habet quadrifidos, isantheros, monogynos, receptaculo communi tectos, quod per maturitatem carnosum evadit: *Contrajerva* L. BLACKWELL 578-581 habitu acauli, foliis pinnatifidis & pinnis ferratis distinguitur.

Crescit in America Meridionali.

Contrajerva est vox Hispanica, qua plantam venenis oppositam denotant, tales cum plures prædicare solent, hinc plures Contrajervæ apud Auctores occurrunt. Primus DRACKEN Eques Anglus anno 1581 quasdam radices in Europam attulit, illa demum medio seculo superiore in officinas fuit recepta.

Aquam inde multum viscidam reddi LEWIS observavit. Extractum spirituosum, aquoso, multo magis fapidum est. LEWIS & CARTHEUSER. Extracti aquosi ultra $\frac{3}{13}$, spirituosi $\frac{1}{5}$ circiter. NEUMANN.

Olim cum morbos malignos a veneno oriri crederent, hæc radix magni fiebat, explosa hac theoria, ipsa etiam evilescebat.

* *Pulvis compositus* Edinburg. ad morbos exanthematicos commendatur: *Syrupus* Argentoratens. a succo citri præcipue, in morbis exanthematicis laudandus:

* *Syrupus Contrajervæ compositus* Viennensium, in concinna compositio: * *Tinctura* Paris.

CORIANDRUM, κοριανδρον, κοριανδρον Græcis recentioribus, *Coriandre*, *Coriander*. Semina siliit rotunda, cava, striata, sapore proprio aromatico, odore in recentibus cimices redolente, in exsiccatis non ingrato, instructa.

CORIANDRUM. Flores umbellatos habet, involucri utroque paucifolio sustentatos, semina sphaerica, concava: *Sativum* L. BLACWELL 176 fructibus globosis distinguitur.

In Italia & Palæstina sponte crescit, apud nos in agris colitur.

Exiguam Olei destillati portionem fundit, spiritus vini omnem inde odorem extrahit. LEWIS. Extractum aquosum parum, spirituosum multum aromaticum est. CARTHEUSER.

Neutiquam aliquid venenati his feminibus inesse, ut NICANDER & DIOSCORIDES finxerunt, HIPPOCRATES jam perspexit, qui illud ventriculo gratum esse asserit, ad morbos pectoris quoque, hepatis & uteri commendat, nec non ad ructus acidos. TARZAGUS, a Coriandro cum vino ante paroxysmum exhibito, crebro quartanam fugatam fuisse, observavit.

* *Confectio* SCHROED. * *Aqua destillata* SCHROED.

* *Oleum destillatum* VAL. CORD.

COSTUS vid. *Amara*.

CROCUS, κρόκος, *Safran*: ita appellantur filamenta fulva, inferne angustata, proprio odore & sapore aromatico, amaro instructa, aquam luteo colore tingentia.

Rejicitur humidus, qui inter digitos pressus eos non tingit, levem aut peregrinum odorem spirans, & cui filamenta alba aut lutea commixta sunt.

CROCUS. Corollam sexfidam habet, spatha monophylla sustentatam, triandram, monogynam & capsulam trilobam: *Sativus Officinalis* L. BLACWELL 144 & 566 tubo longiore & foliis per æstatem disparentibus, distinguitur.

Crescit in Natolia & Archipelago. Colitur in variis Europæ regionibus. Orientalis & Austriacus optimus censetur esse, his non cedit Vastiniensis, quem per annos non posse asservari, minus bene dicunt, Italicus ex Magliano minus puniceus est, sed in pulverem redactus, præ reliquis magis tingit, Hispanicus oleo irroratus, rejici debet.

Stigmata ex floribus recentissime explicatis decerpuntur, & chartis imposita, in proprio fornacis genere exsiccantur, stamina, quæ sub eorum collectione admiscentur, manuum ope separantur.

Extracti spirituosi, minus odorati $\frac{2}{3}$, aquosi $\frac{2}{4}$ largitur. NEUMANN. Extracti spirituosi $\frac{3}{4}$, totidem aquosi, $\frac{1}{82}$ Olei odorati. LEWIS.

Crocus ad quatuor scrupulos assumtus, neque in calore, neque in pulsu aliquid mutavit, neque urina inde fuit tincta, per experimenta ALEXANDRI.

Evidenti vi humores resolvendi gaudet, hinc concoquentibus a GALENO adscribitur, & ad morbos pectoris jam a SERAPIONE laudatur, & ad hunc usque diem cum successu adhibetur, hanc etiam maxime ob rationem ad promovendas excretiones uterinas eo utuntur; sed inde quoque motum spirituum retardari observatum est, ita ut & anodynas vires edat, & largiori dosi datus, delirium, imo mortem producat; cachinnum lethalem inde excitari, finxerunt Arabes, & observationibus voluerunt confirmare LUSITANUS, CAMERARIUS & KOENIG, vel solo ejus odore exanimatos adducunt LUSITANUS & BORELLUS. Vim ejus antisepticam omnis ætas confirmavit. Interdum quoque cibus aut potulentis adjicitur. Dosis ad scrupulum unum.

Externe resolvendi & sopiendi ergo in usum datur. HIPPOCRATES ad morbos oculorum commendat, in inflammationibus, abscessibus, tumoribus arthriticis & rheumaticis cum successu adhibetur.

Extractum VAL. CORD. Nostrates minus efficax spirituosum recipiunt, datur ad grana quatuor: *Tinctura* ZWOELFFER etiam externe discutiendi ergo adhibetur: *Tinctura* vel *Essentia Vinosa* SCHULTZ priore minus calefacit: *Oleum infusum* MESUE: * *Syrupus* Wurtemberg. datur pueris scopo anodyno: *Emplastrum Oxycroceum* NICOL. a ZWOELFFER correctum, in Dispensatoria recipitur, sed ita, ut fere singula, ratione proportionis ingredientium varient, Nostrates præ reliquis minorem Croci rationem recipiunt, vix monendum eundem demum addendum esse, quando massa mox refrigerat; laudatur scopo resolvendi ad luxationes, fracturas, fugillationes.

CUBEÆ Arab. κόμπεβα, κέμπεπερ Græcor. Recent. *Poivre à queue*, sunt Fructus rotundi, qui piperis circiter magnitudinem & figuram habent, rugosi, inclunt granum ex rufo nigrum, intus album, sapore gaudent acri aromatico, & sustentantur pedunculo brevi & tenui.

Majores, nucleo ventricoso instructæ, reliquis præferuntur.

Nil certi de planta, unde desumuntur, constat, nisi quod caulem volubilem habeat, & in Java, Malabar & insula Bourbon crescat.

Parum Olei essentialis mitis fundunt, utrumque Extractum inde paratum, acre est. LEWIS. Extracti spirituosii $\frac{1}{3}$ circiter, aquosi $\frac{5}{12}$ fere. NEUMANN. Extracti spirituosii $\frac{5}{16}$, aquosi $\frac{3}{8}$. CARTHEUSER.

Præter vires, quas cum reliquis aromatibus communes habent, specificæ, præeunte CRATONE, vertiginosis laudantur.

* *Oleum destillatum* Paris. * *Confectio* SCHROED.

* CULILAWAN CORTEX Recent. sub forma frustorum lineam crassorum, sesqui pollicem circiter latorum, sive planorum sive concavorum, colore cinamomeo instructorum, tenera & rugosa epidermide tectorum, ad nos adducitur, textura gaudet laxiore, odore fragranti ad caryophyllaceum accedente, sapore lenius aromatico, caryophyllos sapiente.

Laurus Culilaban L. foliis trinerviis, ovato acutis distinguitur.

Crescit in Amboina.

Nequidem $\frac{1}{100}$ olei limpidi, quod Caryophyllos & L. Sassafras sapit, Extracti spirituosii acris & glutinosii $\frac{1}{5}$, totidem aquosi, modice amaricantis fundit. CARTHEUSER.

Sub finem Seculi superioris demum, Europæ innotuit, ratione virium inter Cassiam ligneam & Caryophyllatam medius esse videtur.

* CUMINI SEMEN κύμινον, *Cumin*, *Römischer Kümmel*. Est Semen majusculum, odore & sapore minus gratis instructum, oblongum, striatum, ex gryseo flavescens, quod hodie obtinet, ab illo Veterum evidenter diversum est.

CUMINUM L. Planta umbellifera est, involucri utroque, germine flore majore, feminibus striatis instructa.

Ægypto & Palæstinæ indigena; in Sicilia & Melito colitur.

Olei odorati $\frac{1}{32}$ exhibet. LEWIS. Extracti aquosi ultra $\frac{3}{8}$, spirituosi evidentius aromatici vix $\frac{1}{5}$. CAR-
THEUSER.

Ob vires carminativas interne, ob resolventes externe, ad lac discutiendum maxime, tumores testiculorum & fugillationes usurpatur.

* Aqua destillata SCHROED. * Oleum destillatum VAL. CORD. * Emplastrum Hamburg. Baccis Lauri & Oleo destillato auctum receperunt Wurtembergenses, abdomini imponitur, dum intestina flatibus distenduntur.

* CURCUMA Barbar. κύριον Ινδικόν DIOSCORID. *Cyperis Indica* PLIN. *Crocina* Arab. *Terra merita* Gallis, largitur Radices tuberosas, geniculatas, geniculis & cylindræis & subrotundis, foris pallidas, intus splendentes & croceas, rugis distinctas, sapore acri & aromatico, odore levissimo vel nullo instructas.

CURCUMA. Corollam quadrifidam habet, calice sustentatam, monantheram, monogynam, flamentis quinque præditam, fructum trilocularem, polyspermum: *Longa* L. foliis multi nerviis distinguitur.

Crescit & colitur in omnia India aquosa.

Olei odorati $\frac{1}{120}$, Extracti resinosi $\frac{1}{8}$, aquosi autem $\frac{1}{2}$ separavit. LOEBER. Extracti aquosi $\frac{1}{3}$, spirituosi ultra $\frac{1}{8}$ NEUMANN. Olei odorati vix $\frac{1}{256}$, Extracti aquosi amaricantis & plurimum falsi $\frac{1}{4}$ fere, spirituosi

acris, aromatici quidem sed simul nauseosi $\frac{1}{5}$ circiter. CARTHEUSER. Aqua cum his radicibus cocta, aurantium colorem induit, qui ab acidis citrinus fit, ab alcalinis ex rufo-fuscus evadit. POERNER.

Virtute aromatica, qua gaudet, primas vias roborat, hinc teste RUMPH vulgare in India ciborum condimentum est, humores quoque attenuat, & ideo egregie ad hepar obstructum facit, ad icterum hinc conferre multoties BONTIUS vidit, ad oedemata & febres intermittentes LOEBER.

Dosis ad scrupulos duos, in Infuso ad totidem Drachmas.

* CYPERUS, κύπερον, κύπερον, *le Souchet*. Duo ejus genera occurrunt.

Rotundi Radices sunt turbinatae, extus pallide rufae, intus albæ, odore gaudent leviori, sapore evidentius aromatico, olivæ magnitudinem habent.

CYPERUS. Spicam disticham imbricatam habet, corollam glumofam, nudam, triantheram, monogynam: *Rotundus* L. culmo triquetro, umbellæ ramis divisis, spiculis alternis linearibus distinguitur.

Crescit in India, maxime Java, nec non in Ægypto & Syria.

Extracti spirituosus $\frac{3}{16}$, aquosus $\frac{3}{4}$ largitur. NEUMANN. Extracti amari & aromatici $\frac{1}{3}$ & totidem spirituosus obtinuit CARTHEUSER.

Longi Radices, quæ demum a Latino-Barbaris in usum tractæ fuisse videntur, evidentius quam antecederent odoratae sunt; calamo anserino crassiores, circulis & nodis notatae, extus fere rufae, intus pallide rufae, utroque extremo in crassatae, sapore prioribus remissione gaudent.

Cyperus Longus L. culmum triquetrum foliosum habet, umbellam foliosam, multum divisam, pedunculos nudos & spicas alternas.

Crescit in Gallia Meridionali & Italia, nostras quoque hyemes fert.

Extracti aquosi inodori, subacris & amari $\frac{5}{8}$ circiter, spirituosi amari & aromatici ultra $\frac{1}{4}$ largitur.

CARTHEUSER.

HIPPOCRATES Cyperum extus ad morbos uteri adhibet, GALENUS ad nephritidem, obstructions mensium, levandam urinam commendat; extus autem ad ulcera manantia; hodie rarius in usum trahitur.

* *Aqua destillata* Paris.

* DICTAMNUS, *Δικταμνος*. Ejus duo genera officinæ recipiunt: unum quod a Creta denominant, genuinus Veterum Dictamnus, alterum Recentiores addiderunt, & illud *album* appellant.

Dictamni Cretici folia rotunda sunt, multo albo tomento obfusa, odorem levem, saporem evidenter aromaticum, sed parum acrem habent.

ORIGANUM. Flores habet involucrio sustentatos, corolla ringente gaudentes, cujus labium superius emarginatum est, inferius trifidum, laciniis parum irregularibus, femina nuda: *Dictamnus* L. BLACWELL 462, foliis tomentosis & spicis nutantibus distinguitur.

Crescit in Europa multum Meridionali.

Olei odorati $\frac{5}{256}$, Extracti spirituosi $\frac{3}{16}$, aquosi autem inertioris $\frac{7}{24}$ inde obtinuit NEUMANN.

Pro pellendis mensibus & secundinis ab HIPPOCRATE laudatur, olim ad promovendum partum commendabatur, cum id, quod hodie inter nos prostat, parum aromatis habeat, hinc vix ulterius in usum trahitur.

Dictamni albi Radices oblongæ sunt, albæ, intus aliquantulum fungosæ, calami circiter crassitiem habent, saporis & odoris expertes, aquam cum qua infunduntur amaram reddunt.

DICTAMNUS L. BLACWELL 75. Calice quinque-fido sustentat corollam irregularem pentapetalam,

diplofantheram, monogynam, fructus quinquecapfularis.

Crescit in Europa temperata, in Saxoniam usque ascendit.

Planta in Italia sub nomine Fraxinellæ nota, seculo XVI demum Dictamni nomine cœpit appellari.

Extracti aquosi leviter amari $\frac{5}{8}$ exhibet. CAR-
THEUSER.

Radicem de qua nullæ, quod proprias vires habeat, prostant observationes, jure omnino negligimus.

* **DORONICUM** Barbar. *Gemsenwurzel*. Recipimus Radices quæ parvæ sunt, rotundæ, in finem angustum terminatæ, totidem nimirum articuli radice longioris, extus flavicantes, intus albæ, odore nullo, sapore dulciusculo, cui aliquid aromatici accedit instructæ.

DORONICUM. Flores mixtos habet, calice duplici serie foliorum efformato, sustentatos, receptaculo plano & nudo inhærentes, & semina papposa: *Pardalianches* L. BLACWELL 239 foliis cordatis gaudet.

Crescit in montibus Europæ Meridionalis.

Extracti aquosi $\frac{7}{8}$, spirituosius magis dulcis & aromatici $\frac{7}{32}$ NEUMANN obtinuit.

MARANTÆ figmentum a MATTHIOLO sustentatum, hanc plantam esse Aconitum Pardalianches Veterum, effecit ut plures Auctores has radices venenatas esse reputarint, falsum commentum, experimento in se ipso capto, refutavit GESNER; earum vires medicatæ, cum nulla observatione sint confirmatæ, hinc hodie negliguntur.

* **FILIPENDULA** Barb. *φιλιπεόδουλα* Græc. Recent. *rother Steinbruch*. Radices fibrosas sistit, plures fibrillas emittentes, quarum extremitatibus noduli adhærent, foris ex rubro nigræ, intus albæ, sapore leviter aromatico & amaricante, odore suavi instructæ.

SPIRÆA. Corolla pentapetala regulari, calice quinquefido sustentata gaudet, polyanthera, quinque vel polygyna, & capsulis pluribus: *Filipendula* L. foliis pinnatis, ferratis, uniformibus & floribus cymosis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Ob vim diureticam, uterinam & roborantem laudata, eviluit.

FOENICULUM *μαράθρον*, *Fenouil*, *Fenchel*. Inde Radices, Folia & Semina prostant.

* *Radix* alba est, fusiformis, digiti crassitiem habet, saporem dulcem cum aromate, odorem proprium, fragrantem.

* *Folia* longa, capillaria, in longa filamenta secta, feminum odori & saporis proxime accedunt.

Semina oblonga sunt, convexo plana, striata, odore proprio, simili sapore, qui aromaticus est & aliquam dulcedinem habet, instructa; quo magis calido sub climate planta adolefcit, eo majora & magis dulcia femina perficit; hinc dulce, Italicum, Creticum Auctores solent laudare.

Anethum Fœniculum L. BLACWELL 288 seminibus oblongis, marginatis distinguitur.

Sponte in Europa Occidentali & Meridionali, nec non in Anglia crescit, apud nos multum colitur.

Radices Extracti spirituosii aromatici, & cum quadam amaritie dulcis $\frac{1}{12}$, aquosi, insipidi parum, largiuntur. Semen $\frac{1}{25}$ Olei odorati, quod sub aëre temperato consistit, largitur. NEUMANN Olei destillati $\frac{1}{48}$, expressi viridis $\frac{1}{8}$, Extracti resinosi $\frac{1}{12}$, aquosi $\frac{1}{4}$ fere inde obtinuit. CARTHEUSER $\frac{3}{8}$ Extracti resinosi & paulo majorem quantitatem aquosi refert.

Radices resolvendi ergo laudat HIPPOCRATES, eas in suffusione profuisse REUSNER allegat, quidam ad debellandas febres intermittentes profuisse testantur. Folia rarissime in usum trahuntur, creberrime

autem femina, quæ vires feminis Anisi exferunt, quo tamen largiore aromate turgent, a GALENO ad augendum lac & scopo discutiendi commendantur, hoc ultimo fine maxime, ad morbos oculorum solent adhiberi.

Aqua destillata quæ non bene ex herba ad monitum NICOLAI PRÆPOSITI, sed melius ex semine, secundum VAL. CORD. paratur, morbis oculorum maxime dicata: *Confectio* SCHROED. * *Oleum expressum* Parisini recipiunt: * *Oleum destillatum* VAL. CORD. rarissime interne præscribitur: *Eleosaccharum* Nostrat.

* GALANGA Barb. γαλάγγας MYREPS. Ejus duplex genus in officinis prostat: *Major* constituitur a Radicibus intortis, variis ramis & tuberculis notatis, circulis distinctis, extus rufis, intus parum pallidioribus, odore aromatico ad Camphoram accedente, sapore simili instructis, aliquot pollices longis, unum circiter crassis: *Minor* & magnitudine & crassitie priori cedit, sapore acriori linguam ferit.

Plantam autopta RUMPH corollam tetrapetalam habere, & baccam duobus vel tribus feminibus cordiformibus foctam edere, testatur, hinc non audeo eam *MARANTÆ* L. adscribere.

Crescit in India.

RUMPH monet Galangam minorem, quæ in officinis Europæorum obtinet, ex China adduci, eandem ex China in Indiam transplantatam, hodie ibi eoli ex *Histoire générale de Voyages* XVII. video.

Triplo plus Extracti aquosi, quam spirituosi & $\frac{1}{128}$ Olei destillati parum odori & acris largitur. LEWIS. Olei destillati $\frac{1}{87}$, Extracti aquosi aromatici $\frac{3}{8}$, spirituosi $\frac{1}{11}$ circiter. NEUMANN. Olei destillati $\frac{1}{28}$, Extracti aquosi $\frac{1}{3}$ circiter, spirituosi acerrimi fervidi $\frac{1}{12}$. CARTHEUSER.

Primi Arabes Galangam in usum traxerunt, reliquorum aromatum effectus edit, ventriculo maxime

& utero proficua credita. Minor, magis quippe aromatica, majori præfertur. Extus in paralyfi linguæ & atrophia membrorum profuisse Cl. PLENCK monet,

* *Essentia* Wurtemberg.

* GRANA PARADISI Recent. *Malaghetta* Barb. *Graine de Paradis*, *Paradies-Körner*, sunt Grana parva, angulata, badia, odore non magno, sapore fervido instructa. Folliculus, quo continentur, multa cum Cardamomo majore communia habet, hinc creberrime cum Cardamomo ab Auctoribus confunduntur.

Ill. LINNÆI auctoritate nostra grana subministrat *Amomum Gran. Paradisi* L. quod scapo ramofo brevissimo distinguitur.

Copiose ad Africam Occidentalem occurrit.

Pauxillum Olei odorati suaveolentis fundunt, Extractum aquosum acre, spirituosum causticum est. LEWIS. Ultra $\frac{1}{8}$ Extracti aquosi, $\frac{1}{7}$ Extracti spirituosi. CARTHEUSER.

Ab Arabibus ad nos descendisse videntur, piperi ratione virium multum vicina.

HYSSOPUS, ὕσσωπος, *l'Hyssope*, *Isop*, nostra, ab illa Veterum diversissima, per Arabes demum in officinas recepta: ejus prostant Folia quæ oblonga sunt, acuta, tota viridia, proprio odore & sapore aromatico instructa.

Hyssopus. Corollam labiatam habet, cujus labium superius rectum & emarginatum est, inferioris trifidi lacinia intermedia major & crenata, calice quinquefido sustentata, femina nuda: *Officinalis* L. floribus, unum latus spectantibus, distinguitur.

In Europa Meridionali & Sibiria sponte crescit, apud nos in hortis colitur.

Olei odorati $\frac{2}{9}$, Extractum spirituosum valde acre, aquosum subfalinum & amarum largitur. LEWIS. Extracti aquosi $\frac{1}{2}$, spirituosi $\frac{1}{4}$, Olei odo-

cati $\frac{1}{128}$. NEUMANN. Olei odorati $\frac{1}{64}$, Extracti spirituosi ad $\frac{1}{8}$, aquosi $\frac{3}{8}$. CARTHEUSER.

A virtute multum humores attenuante laudatur, & præcipue ad mucosos pectoris morbos facere observata est: Extus adhibitam egregie fugillationibus mederi, RIOLANUS & BOYLE viderunt.

Aqua destillata VAL. CORD. * *Oleum destillatum* VAL. CORD. * *Syrupum simplicem* Parisini habent: Wurtembergensium *Syrupus compositus* egregium medicamentum resolvens est, omnino præferendum absurdæ MESUE præscriptioni.

IRIS. Ejus duæ species hodie in officinis prostant; una *Florentina* Latino-Barbaris, sive simpliciter Iris Veteribus dicta, sive ab Illyria, Africa, Macedonia denominata, altera a Latino-Barbaris *Pseudacorus* dicta, *Iridis Nostratis* nomine etiam venit.

Radices *Iridis Florentinae*, *Violenwurzel* pollicem crassæ sunt, paulisper compressæ, hinc inde tuberculis notatæ, intus leviter flavescent, extus albæ, sapore acri, leviter amaricante, & odore qui ad violas accedit, instructæ: illas, quæ rectæ sunt & longiores, in tabernis *Longas* solent appellare.

IRIS. Corollam habet sexpartitam, spatha bivalvis sustentatam, triantheram, monogynam, stigmate trifido, quod petala mentitur instructam & capsulam triangularem: *Florentina* L. corolla barbata, caule foliis altiore, paucifloro, floribus sessilibus distinguitur.

Crescit in Italia, nostras hyemes optime fert.

Ego ex exsiccatarum decem libris nullum Oleum potui obtinere. LEWIS $\frac{1}{15}$ resinæ exhibuit. KORTUM exiguum valde Olei portionem, $\frac{1}{12}$ Resinæ, $\frac{1}{9}$ Extracti aquosi, pulpam prunorum redolentis, amaricantis, levissime acris. Extracti aquosi $\frac{3}{8}$, $\frac{1}{8}$ spirituosi. NEUMANN. Extracti aquosi $\frac{1}{5}$ circiter, resinosi valde acris $\frac{1}{12}$. CARTHEUSER.

Radicis recentis succus evidentem acrimoniam habet, hinc ad alvum ducendam, post DIOSCORIDEM, a multis Medicis adhibebatur, & medicamentis hydragogis adscribebatur, ob hanc rationem hodie ulterius non usurpatur, sed exsiccatione mitior redita radix, tanquam eximium resolvens, ad morbos pectoris pituitosos adhibetur, & præeunte MARTINI cum successu infantibus datur, quos tormina, a mucos excitata, torquent: Externe cum successu ad masticatoria & errhina adhibetur, recipitur etiam ad dentifricia, ut mucus & fordes dentium incidantur & abstergantur, ad epithemata resolventia quoque recipitur, & ad usus cosmeticos adhibetur; Radices, quas *Longas* dicunt, creberrime, sed minus laudando consilio, infantibus dentientibus mordendas exhibent.

Species sive *Pulvis Diaireos* August. non placent, cum species *Diatragacanthæ*, quas recipiunt, vires Iridis obtundant: *Rotula* sive *Tabula Diaireos* WICKER nostrates rationem Ireos augendo, inde medicamentum mucum pulmonum incidens, gratissimum parant. * *Aqua destiliata* VAL. CORD. * *Oleum Iridium* PLIN. iners omnino. * *Extractum* SCHROED.

* Radices *Iridis Nostratis* figuram priorum habent, odore & sapore quoque ad eas accedunt, magis rugosæ, extus rusæ, intus pallidæ.

Iris Pseudacorus L. corollas imberbes, petala interiora stigmate minora & folia ensiformia habet.

Occurrit per omnem Europam.

Hujus præcipue succum, scopo hydragogo & purgante, recentiores adhibuerunt, recte FALLOPIUS monet: *Iridis radix non est in usu ad purgandum, quia habemus meliora medicamenta purgatoria.* WOLFE *Acta Med. Berol.* RAMSEY, PLATER observationes hydropis inde curati adducunt: ETTMÜLLER lumbricos inde vidit dejectos.

* *Extractum* Brandenburg.

JUNIPERUS, *αἰώνιος*, *Genevre*, *Wachholder*. Lignum, Baccas & Resinam, quæ improprie Gummi dicitur, recipiunt officinæ.

Lignum prostat sub forma frustorum aliquot digitos longorum & quasdam lineas crassorum, tegitur cortice extus gryseo, intus ferrugineo, ipsum album est, odore gaudet aromatico & fragrante, qualem etiam, si accenditur, fumum emittit, sapor levissimum aroma habet.

Baccæ pisis magnitudine & figura æquantur, superne umbilico exiguo notatæ, nigræ, pulpam includunt dulcem, viscidulam, rufescentem, aromaticam, grato odore præditam & tria semina includunt.

Gummi, quod est *Sandarax* sive *Sandaracha* SERAPIONIS, efformatur a granis variæ magnitudinis & figuræ, pellucidis, citrinis, inodoris, inter dentes non lentescuntibus & quæ accensa, fumum non ingratum dimittunt. Ex Africa ad nos mittitur.

JUNIPERUS. Planta relativa diphyta, flores mares amentaceos habet, nudos, tribus ad octo antheris instructos: foeminæ corolla trifida & trigyna efformantur, baccæ globosæ sunt, trigynæ: *Communis* L. BLACWELL 184 foliis ternis, patentibus, mucronatis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Baccæ biennes demum maturantur: *Gummi* in Europa Meridionali ex specie, quam dixi, stillat, in Africa etiam ex aliis speciebus, in Suecia formicas illud in suos acervos colligere, monet Ill. LINNÆUS.

Ex Ligno $\frac{1}{16}$ Extracti aquosi amaricantis & salini obtinui. CARTHEUSER Extracti aquosi $\frac{1}{12}$ & $\frac{1}{8}$ spirituosii accepit.

Baccæ mihi $\frac{1}{32}$ Olei odorati stiterunt: CARTHEUSER $\frac{1}{42}$ circiter, Extracti resinosi autem ultra $\frac{1}{2}$, totidem aquosi.

Lignum

Lignum humores valide attenuat & excretionem aquosam promovet, copiosam urinam, cui multus mucus innatavit, inde a fene affectibus catarrhalibus obnoxio secessisse Cl. SCOPOLI observavit, morbos venereos quoque, qui reliqua efficacissima remedia eluserant, inde vidit curatos, id quod PLATER prius animadverterat: BRUCH exempla adducit de cacoehymia ulcera excitante, scabie, suffusione, obstructione hepatis, gonorrhœa virulenta, affectibus arthriticis inde fugatis, & idem extus cum successu ad ulcera uteri & ozænam adhiberi. Ejus suffitus non modo gratum per atmosphæram dispergit odorem, sed hujus indolem malignam quoque corrigit, œdemata & rheumatismos curat.

Baccas medicamentis uterinis HIPPOCRATES adscribit, humores inde attenuari, hepar aperiri, urinam pelli, ventriculum calefieri GALENUS monet, ob vires stomachicas, quas quoque HILDANUS confirmat, non raro cibis solent adjici; ASSVERUS & S. PAULI calculos inde viderunt pulsos, asciticis multum conducere VOLCKAMER, RIEDLIN, DU VERNEY, VAN SWIETEN observationibus patet. ACOLUTHUS ab earum diutius protracto usu vidit excitatam diabete lethalem. Externe suffitus forma ad eisdem ac Lignum adhibentur usus, KHUNRATH suadente epithema inde paratur contra cephalalgiam.

Gummi resinarum vires exequitur, ejus suffitus aërem corrigit, partes, ad quas admittitur, roborat, & hinc ad catarrhos & œdemata commendatur. HIPPOCRATES hoc medicamentum naribus manantibus immisit.

* *Aqua destillata a baccis* medicamentum non iners est: *Oleum destillatum ex baccis* TRAG. calida multum medicina, tormina intestinorum inde sopita vidit WELSCH, verminosis conducere RIVERIUS observavit, multi ejus auribus instillati ope, surditatem cura-

tam fuisse, contendunt, eos ego saltem non auderem imitari: *Rob* sive *Extractum* VAL. CORD. integerri-
mas baccarum vires habet, Germani ipsi etiam sac-
charum solent adjicere, quorum Theriaca a quibus-
dam dicitur, ob polychrestum usum; tanquam egre-
gium remedium etiam ad raucedinem & tussim com-
mendatur; Dosis ad unciam dimidiam: *Spiritus ex*
baccis SCHROEDERI per abstractionem a Wurtember-
gensibus paratur, vix interne datur, externe discu-
tiendi fine adhibetur: *Elixir Malvaticum Juniperinum*
Nostrat. est *Elixir Juniperinum* SCHROED. bene No-
strates loco spiritus Juniperi vinum Malvaticum reci-
piunt, egregie non modo in affectibus renum, ob-
servante SCHROEDER, sed etiam in torminibus ven-
tris medicamentum, quod ad dimidiam usque unci-
am potest exhiberi: * *Tinctura baccarum* Paris. * *Spi-*
ritus & *Oleum empyreumaticum* SCHROED.

LAVENDULA Barb. *σαλυσ* Græcorum Recent.
Spica, *Spica Nardi* &c. Recent. *Lavande*, *Aspic*,
Lavendel, *Spick*. Inde & Folia & Flores recipiuntur.

Folia solidiuscula sunt, obtusa, pro varietate unde
desumuntur mox latiora, mox angustiora, incana,
grato multum odore & sapore aromatico instructa.

Flores asservantur calici inclusi, non magni,
cœrulei, odore gratissimo similique sapore gaudent.

LAVENDULA. Calice regulari sustentat corollam
labiatam, cujus labium superius bifidum est, inferius
parum irregulariter trifidum, semina nuda: *Spica* L.
BLACWELL 294 & 295 foliis integerrimis & spica
nuda distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali & in Helvetiam us-
que ascendit, apud nos in hortis, ejus varietas an-
gustifolia maxime colitur.

$\frac{1}{2\frac{1}{5}6}$ Olei odorati ex floribus obtinui: LEWIS au-
tem $\frac{1}{160}$ & CARTHEUSER vel $\frac{1}{22}$ circiter, qui
præterea ad $\frac{1}{5}$ Extracti amaricantis & subfalsi &

fere $\frac{1}{4}$ Extracti spirituosi, balsamico sapore præditi separavit.

Ob fragrantiam capiti maxime dicata esse reputatur & affectibus nervorum opponitur, rarius interne usurpatur; frequentius multo externe ad epithemata roborantia & discutientia recipitur.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. Parisini aquas a singulis varietatibus abstractas asservant: *Spiritus* Noricorum optimus Monspelio ad nos mittitur & cosmetico & medicato scopo creberrime adhibetur: * *Conserva* VAL. CORD. una cum * *Tinctura* Parisin. optime ex nostris officinis exulat: * *Acetum* Wurtemberg. cosmeticis maxime usibus dicatum: *Oleum destillatum* gratum æque ac nervinum, ejus ope maxime infecta fugari observatum est, inde * *Balsamus Lavendulae* SCHROED. * *Pomatum Fl. Lavendulae* Paris. & * *Gutta Anglica* Wurtemberg. quæ cum successu in affectibus capitis ferosis solent exhiberi, parantur: *Oleum Spicae* quod ad encausticam & ad vernices maxime adhibetur, monente jam GEOFFROI, oleum terebinthinæ est, cui pauxillum olei Lavendulae adjecerunt.

LAURUS, *Ῥάφην*, *Laurier*, *Lorbeer*. Folia & Baccæ recipiuntur.

Folia sunt viridia, firma, lanceolata, integerrima, multis nervis notata, sapore proprio aromatico, amaricante, odore simili instructa.

Baccæ sunt ovatæ, nigrae, exiguo acumine terminatæ, levissime rugosæ, continent sub cuticula tenera, & fragili, nucleum ad colorem castanearum accedentem, facillime in duas partes secedentem, odore laurino minus grato, sapore acri, aromatico, amaro, nauseoso instructum.

Laurus Nobilis L. BLACWELL 175 Floribus dioicis distinguitur.

In Europa Meridionali vulgatissima arbor.

Ex baccis $\frac{1}{16}$ Olei unguinosi, viridis, quod unguenti consistentiam habet & ipsas multum redolet, obtinui.

Folia, ob aroma quo pollent, calefaciunt, teste GALENO, ideo ab omni tempore primis viis roborandis commendabantur, & vel hodie adhuc variis cibis, tanquam condimenta adjiciuntur, male igitur a quibusdam, PLINIO & DIOSCORIDE præeuntibus, vomitoriis solent adscribi. Medici illa hodie rarissime adhibent, sed culinis relinquunt. Ab HIPPOCRATE extus contra tetanum fuerunt præscripta,

Baccæ, GALENO jam notante, vehementius calefaciunt & in uterum præcipue agunt, maxime ob vim abortum promovendi infames sunt, & summo omnino jure, medicamento sanguinem multum exæstuante abstinemus: cujus dosin ad aliquot grana sub forma pulveris, & ad scrupulum unum in infusis determinant. Ab HIPPOCRATE extus abstergendi ergo adhibebantur.

* *Aqua destillata* ex foliis Paris. * *Aqua destillata* ex baccis Eorund. *Oleum expressum* HIPPOCRATES ad ulcera mali moris commendavit, ex Italia ad nos mittitur. multum a vi resolvente laudatur, adjicitur quoque medicamentis nervinis. * *Oleum per infusionem & coctionem* DIOSCORID. * *Oleum destillatum* VAL. CORD. * *Electuarium de baccis lauri* RHAZES mutatis dosibus varia Dispensatoria ingreditur, Nostrates quædam expunxerunt, & parvam rationem salis gemmæ jubent adjicere, in doloribus intestinorum a causa frigida, ad unciam unam clysmatibus adjicitur: * *Emplastrum de Baccis Lauri* MESUE a Bergomensibus correctum, valide resolvit, abdomini imponitur ad discutiendos flatus.

LILIUM CONVALLIUM Barb. *Muguet*, *Mayenblümlein*. Flores exhibet qui campanæ figuram habent, recentes, gratissimum odorem spirant, unde caput

nunquam obnubilatur, iidem exsiccati toti inodori sunt & levissime amari.

CONVALLARIA. Corolla nuda monopetala, sexfida gaudet, isanthera, monogyna, bacca triloculari: *Majalis* L. BLACWELL 70. distinguitur corolla campaniformi.

Crescit in omni Europa, etiam Meridionali.

ETTMÜLLER inde exiguum Olei odorati portionem separavit, LEWIS nullum obtinuit; Extractum utrumque, quod inde paratur, amarum est. LEWIS & CARTHEUSER.

Flores recentes grato suo odore, sensorium commune grate afficiunt, & non frustra, ubi vires rescillandæ sunt, naribus admoventur; exsiccati cum odore etiam omnem vim nervinam deposuerunt, amarities, qua gaudent, eis acrimoniam quandam inesse, testatur, inde vis purgans a SCHULTZ observata, & errhina, dum naribus hauriuntur, creberrime annotata.

Baccarum virtutem antepilepticam & antifebrilem SENCKENBERG aliquot observationibus tentavit probare.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. vulgari ratione parata, nihil proprii habet, æque ac * *Aqua vinosæ* SCHROED. & * *Spiritus* SCHROED. & * *Oleum Infusum* August. nec * *Conserva* VAL. CORD. aliquid de odore florum retinet.

MACIS vid. *Moschata Nux*,

MAJORANA Barb. *Marjolaine*, si non est ἀμάραντον & σάμψυχον Veterum, saltem eo proxime accedit. Folia subministrat quæ ovata sunt & albida, proprio odore & sapore aromatico instructa.

Origanum Majorana L. BLACWELL 319 spicis subrotundis, pubescentibus agnoscitur.

Crescit in Europa Meridionali, apud nos in hortis colitur.

HOFFMANN $\frac{1}{64}$ Olei odorati inde obtinuit, cum quo etiam mea experimenta conveniunt & CARTHEUSER; qui præterea ex foliis $\frac{1}{7}$ circiter Extracti aquosi obtinuit.

Cephalicæ, nervinæ & uterinæ ipsi adscribuntur virtutes, rarius tamen hodie intus datur, crebrior ejus usus est ad epithemata capitis roborantia & discutientia nec non ad formulas errhinas.

* *Aqua destillata* NIC. PRÆPOS. * *Oleum destillatum* VAL. CORD. quod nonnisi ad usus externos recipitur; * *Oleum coctum* VAL. CORD. iners. * *Balsamum* Norimberg, id ego semper præferrem *Unguento* seu *Butyro* ad Argentoratensium præscriptionem parato, quod a nostratibus radici & alis narium inungitur, mucis spissi, nares obsidentis, attenuandi ergo.

* *MALABATHRUM*, *μαλάβαθρον φύλλον*, *Folium*, *εύλλον* *ινδικόν* Græc. Recent. Hoc nomine asservamus Folia firma, ex viridi flavescentia, variæ magnitudinis, tribus nervis percursa, ad basin coeuntibus, odore vix ullo, sapore aromatico ad caryophyllos accedente, cui aliquid viscidum immixtum est, prædita.

Spithamæa reliquis præferuntur.

COMMELINUS suspicatur hæc folia defumi a *Laura Cinamomo* L. in Malabara crescente.

In tanta aromatum abundantia, folia Malabathri negliguntur, & nonnisi ad compositiones, quæ a Veteribus ad nos descenderunt, adhibentur, & in his quoque non raro cassiam ligneam eis solent substituere.

MELILOTUS, *μελίλωτος*, Summitates nobis exhibet foliis ternatis, ex oblongo rotundis, crenatis, superne quasi resectis & floribus papilionaceis luteis obsessas, proprio non grato odore, & sapore leviter amaricante præditas.

TRIFOLIUM. Florem papilionaceum habet, calice quinquefido sustentatum, vexillum reliquis petalis longius, legumina cylindracea: *Melilotus Offic. L.* BLACWELL 80 leguminibus nudis, rugosis, racemosis & pedunculis fulcatis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Ob nauseosum quem spirat odorem, nunquam intus datur; GALENUS digerendi & concoquendi ergo exhibuit, hodie discutiendi & anodyno scopo adhibetur, epithematibus, cataplasmatibus, enematis adjicitur, revellendi ergo quoque in pediluvia recipitur.

* *Aqua destillata VAL. CORD.* leviter odorata, fragrantium odores, quando illis admiscetur, augere contendit Ill. LINNÆUS: * *Oleum infusum SYLVII:* *Emplastrum de Meliloto*, GALENUS compositionem ANDROMACHI adducit, quæ cum pro roborando stomacho fuerit præscripta, varia ingredientia aromatica habet, MESUE inconcinnam formulam ex resolventibus & emollientibus confarcinatam substituit, quam sive integram sive correctam Dispensatoria recipiunt, Wurtembergensis præ reliquis placet, sed evidenter resolvens est: * *Emplastrum de Meliloto simplex* Paris.

MELISSA Barb. *μελισσόφυλλον* Græc. *Apiastrum* Latin. Folia exhibet cordata, leviter hirsuta, odore & sapore suavi ad Citrum accedente instructa.

Melissa Officinalis L. BLACWELL 27 foliis cordatis agnoscitur.

Crescit in Europa Meridionali, in Helvetiam usque ascendit, apud nos in hortis colitur.

Olei odorati exiguum valde rationem largitur, Extracti spirituosi, minus grati ad $\frac{1}{5}$, aquosi autem austeriusculi & amaricantis $\frac{1}{3}$. CARTHEUSER.

Vegetabilium aromaticorum vires, sed mitiores habet, affectibus capitis maxime laudatur.

Aqua destillata NICOL. PRÆPOS. mixturas cephalicas vulgo ingreditur: *Aqua Melissæ composita* LEMERY, *Eau des Carmes* vulgo, Nostrates Melissæ Dracocephalum Moldavicum L. substituunt, spiritus aromaticus in morbis capitis & cordis non frustra extus applicatur: * *Aqua Melissæ cum Vino* Wurtemberg. * *Aqua Melissæ Antihysterica* Wurtemberg. * *Spiritus* Augustan. * *Oleum destillatum* VAL. CORD. si quidem tantæ vires ab aqua iteratis vicibus supra Melissam cohobata expectandæ sunt, quantas BOERHAAVE promittit, crebrior hujus olei usus omnino esset commendandus: * *Conserva* VAL. CORD. * *Syrupus* SCHROED.

MENTHA, *μίνθη*, *Müntz*, duplicem quædam officinæ habent: *Aquaticam* nimirum & *Crispam*.

* *Aquaticæ* Folia ex ovatis acuminata sunt, glabra, majuscula, serrata, odore & sapore evidenter aromaticis & omnino gratis instructa.

MENTHA. Corolla labiata, non multum irregulari, calice quinquefido sustentata, labio inferiore regulariter trifido, parum superiore majore, seminibus nudis gaudet: *Aquatica* L. spicis capitatis, foliis ovatis, staminibus corolla longioribus distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Crispæ, *Kransbalsam* Folia, sunt cordata, rugosa, margine dentato & plicato instructa, odore proprio valido & sapore evidenter amaro prædita, prioribus evidenter minus grata.

Mentha crispæ L. BLACWELL 290, 2. spicis capitatis, foliis cordatis, hirsutis, staminibus corollam æquantibus gaudet.

Sibirix indigena, ubique in hortis colitur.

$\frac{1}{42}$ Olei odorati, $\frac{1}{8}$ Extracti aquosi fere inertis & totidem fere resinosi aromatici fundit. CARTHEUSER.

Hanc vulgo adhibere solent, qua tamen omnino

& aquatica & adhuc magis *Piperita* L. omnino & majorem gratiam & evidentius aroma habent.

Menthā calefacere, urinam provocare, vomitum sistere, obstructions referare, HIPPOCRATES asserit, qui etiam inde viris facultatem gignendi adimi contendit, id quod ANGELUS SALA multum impugnat, nec experientia confirmat. Lactis coagulationem inde impediri, ita ut vaccarum ea copiosius pastarum lac vix caseum largiatur monet Ill. LINNÆUS, qui, præeunte CRATONE, eam se in bubonibus mammarum a lacte stagnante egregie gerere, observavit, & in lochiis suppressis ejus efficaciam quoque expertus est. Eandem quoque ad tormina sistenda, tam intus dare, quam abdomini imponere solent.

Aqua destillata NICOL. PRÆPOS. a SYDENHAMO ad sistendum vomitum laudatur, omnino si qua alia efficax, quater cohobatam in roborando debili ventriculo, in frigida pituita stomachi, & vomitu hinc orto, & in lienteria incomparabile medicamentum esse, promptissime succurrens laborantibus, ut nihil sit supra, asserit BOERHAAVE: * *Aqua composita* Paris. est aqua aromatica spirituosa, in colica flatulenta omnino laudanda: majorem gratiam, nec minores virtutes habet * *Aqua stomachica* Wurtemb. * *Spiritus* BOERHAAVE: * *Oleum destillatum* VAL. CORD. *Oleum infusum* VAL. CORD. abdomini inungitur & clysmatibus adjicitur: * *Syrupus* Argentoratens. parum in usu est: * *Essentia* Wurtemb. phlegmaticis, & in morbis a causa frigida oriundis proficua: * *Conserva* VAL. CORD.

MOSCHATA NUX Lat. Barb. *καρύω μυσκίνος*, Noix Muscade, Muscatnuss; hoc nomen dant Nucleis, qui vulgo figuram olivarum habent; magis oblongas olim Mares dixerunt, prostant quoque interdum quarum una facies compressa & plana est, & has Mutter-Muscatnasse appellant; variam magnitudinem præ se ferunt facies externa grysea & reticulata est, interna pur-

pura variegatur, odor proprius aromaticus, fapor similis, paucam amaritiem, nullam acrimoniam habet, tota substantia oleo turget.

Arbor BLACWELL 353 unde defumuntur hæ nuces, fide RUMPH. Corollam trifidam habet, nullo calice sustentatam, monogynam & pomum maturat, quod sub pulpa acerba non eduli, nucem nigram, unico nucleo foetam, includit.

Crescit in omnibus Moluccis, Banda maxime, & in Borneo colitur, occurrit quoque in America Meridionali.

Ter de anno, Martio nimirum, Julio & Novembri nuces colliguntur, aufertur inde tegmentum ex laminis angustioribus, in modum retis flexis, efformatum, oleosum, proprio odore & sapore aromatico parum acri & amaro instructum, MACIS Lat. Barb. *Fleur de Muscade*, *Muscat-Blütthe* dictum, colore chermesino tinctum, quem autem exsiccatio in sole in croceum mutat; hoc ipsum aqua marina conspersum, & in faccis contra aërem defensum ad nos mittunt: nucleos autem aliquoties aqua calcis mergunt, & fumo exponunt, quo toti penetrentur, & ita a corruptione defendantur.

Macis $\frac{1}{5}$ Olei unguinosi bruni, odoratissimi, quod unguenti consistentiam habet & $\frac{1}{64}$ Olei odorati exhibuit. NEUMANN $\frac{1}{24}$ Olei odorati, ultra $\frac{1}{4}$ Extracti spirituosi, aquosi $\frac{1}{4}$ inde obtinuit.

Nuces moschatae ultra $\frac{1}{3}$ Olei unguinosi, odorati, flavi, quod sebi consistentiam habet, $\frac{1}{16}$ Olei odorati mihi stiterunt; NEUMANN illius ultra $\frac{1}{4}$, hujus $\frac{1}{32}$ circiter, $\frac{1}{4}$ Extracti spirituosi & $\frac{5}{16}$ aquosi, plane inertis; CARTHEUSER Olei unguinosi ad $\frac{3}{8}$, odorati ultra $\frac{1}{25}$, Extracti aquosi ultra $\frac{1}{3}$.

Utrumque aroma primum inter Arabes obtinuit, reliquorum aromatum vires habet, & cum minori acrimonia gaudeat, hinc in morbis primarum viarum,

ubi acrimonia vel strictura obtinet, eis quoque præfertur; sed præterea etiam eadem sopientes vires habent, ita ut in majori dosi, dum fuerunt assumpta, temulentiam, delirium, apoplexiam excitasse a BONTIO, LOEBEL, RUMPH, SCHMID &c. fuerint observata, hinc evidens fit, cur in vomitu & fluxibus alvi cum tanto successu dentur; HOFFMANN pro gravidis, vomitione aut tussi correptis, non certius novit auxilium Nuce moschata cum saccharo commixta, addit præterea, eandem Alumini junctam paroxysmos febrium intermittentium potenter sistere.

Macis ad scrupulum unum, Nux moschata ad drachmam dimidiam datur.

* *Oleum Macis expressum* Parisini habent: * *Oleum Macis destillatum* VAL. CORD. * *Essentia Macis* JUNCEN olim, cum guttæ stomachicæ in usu erant, crebro usurpabatur: * *Eleosaccharum Macis* August. *Oleum expressum Nucis moschatæ* NICOL. PRÆPOS. cum in Belgio venale variis pinguedinibus adulterare soleant, hinc optandum, ut Pharmacopolæ illud ipsi parent; datur intus ad scrupulum dimidium, extus ad sistenda tormina & sedandas evacuationes primarum viarum umbilico illinitur, temporibus vero, provocandi somni ergo; id ipsum, secundum SCHROEDER, ope Alcoholis colore & odore privatum * *Corpus pro balsamo* evadit: * *Oleum destillatum Nucis Moschatæ*: * *Balsamum Nucis Moschatæ* SCHROED. * *Syrupus Nucistæ* Brandeburg. *Nuces Indicæ Conditæ* VAL. CORD. sunt ipsa poma, quæ saccharo condita, ad nos adducuntur, roborandi ergo comeduntur, Electuariis, Morfulis &c. adjiciuntur.

MYRRHA vid. *Amara*.

MYRTUS, *μύρτιν*, *μύρτ* inde Folia & Baccæ in usum trahuntur.

* Folia sunt ex ovatis acuta, firma, viridia, proprium aroma spirant, suavissimum, sapore gaudent

aromatico, proprio, cum evidenti adstrictione amaricante.

* Baccæ exsiccatae oblongæ sunt, umbilico, ex cuius medio stylus eminet, instructæ, nigræ, odorem nullum, saporem leviter adstringentem habent.

MYRTUS. Corollam pentapetalam habet, calice quinquefido sustentatam, polyandram, monogynam & baccam trilocularem umbilicatam: *Communis* L. BLACWELL 114. floribus solitariis, involucri sustentatis distinguitur.

In Europa Meridionali & Asia obtinet.

Varietas *Italica* vulgo dicta, foliis ovato-lanceolatis, acutis, laxè dispositis, præcipue in usum trahitur.

Folia a vi aromatica & adstringente, baccæ a viribus adstringentibus laudantur, utraque ad morbos uteri maxime HIPPOCRATES adhibuit.

* *Aqua destillata* Paris. * *Spiritus* Paris. * *Syrupus e summitatibus siccis* LEMERY. * *Syrupus Myrtinus compositus* WECKER, MESUE vulgo solet adscribi, evidenter adstringens: * *Oleum foliorum per infusionem* VAL. CORD. est *Myrtinum* Paris. * *Oleum baccarum per infusionem* est *Myrteum* GALENI.

NIGELLA Barb. *μελάνθιον*, *Gith* PLIN. *Nielle*, *schwarzer Kümmel* Semina exhibet parva, utrinque acuta, angulata, nigerrima, quæ medullam virentem includunt, odore proprio aromático, sapore acri, linguam pungente gaudent.

NIGELLA. Corollam format pentapetalam, regularem, nectariis bilabiatis, in orbem positis ornatam, polyandram, penta vel decagynam, & capsulas numero stylorum respondentes: *Sativa* L. BLACWELL 558 pistillis quinque, capsulis subrotundis, muricatis distinguitur.

In Europa Meridionali & Oriente sponte provenit, in nostris hortis colitur.

Paucissimum Olei odorati, $\frac{1}{12}$ Olei unguinosi, $\frac{1}{5}$ fere Extracti spirituosi, totidem aquosi inde obtinuit NEUMANN. Extracti aquosi inertis $\frac{1}{4}$. CARTHEUSER.

Intus data, a GALENO ob vires anthelminticas, becchicas & emenagogas laudatur, extus autem naribus admoveri jubetur in catarrhis. Hodie tanquam medicamentum internum non ulterius præscribitur, ruricolæ illud loco aliorum aromatum cibis solent adjicere; aquam cum eo conquassatam scopo errhino in usum trahimus.

* OCIMUM, ὄκριμον, βασιλικόν Græc. Rec. *Basilic*, *Basilicum*. Folia inde & Semina in officinis occurrunt. Folia ex ovatis oblonga sunt, albida, suavi & proprio odore, similique sapore, qui non acris est, instructa.

Semina sunt exigua, oblonga, nigra, saporis fatui, odoris nullius.

OCIMUM. Calice bilabiato, sustentat corollam labiatam, cujus labium inferius quadrifidum, superius integrum est & ferratum, semina nuda in calice murantur: *Basilicum* L. BLACWELL 104 foliis non ferratis & calycibus ciliatis distinguitur.

In Asia spontaneum, apud nos in hortis colitur.

Cum multæ apud Veteres de facultate Ocimi infecta generandi, viguerint fabulæ, hinc ejus usum internum dissuadet GALENUS, Recentiores illud ob fragrantiam, qua pollet, cibis adjicere in more habent, nec ullam unquam inde noxam surrexisse, fuit observatum, HIPPOCRATES roborandi ergo intus dedit.

Semen plane iners est.

ORIGANUM, *Cunila bubila* PLIN. ὀρίγανον, *Dosten*, *Wolgemuth*. Vulgare quod ἡρακλιωτική DIOSCORIDIS esse videtur & Creticum, ἱεραγορίγανον altera EJUSDEM? asservantur.

Vulgaris folia sunt ovata, integerrima, proprio & grato odore nares, sapore autem aromatico linguam feriunt.

* *Cretici* nomine prostant spicæ imbricatæ, prismaticæ, luteæ, aromatico multum odore, similique linguam pungente sapore instructæ. *Origanum Vulgare* L. BLACWELL 280 spicis subrotundis & paniculatis distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Origanum Creticum L. spicas prismaticas & bractæas calyce duplo longiores habet.

In Europa Australi occurrit.

* *Origanum Hispanicum* quod interdum prostat, a capitulis ovatis, acutis, hirsutis, Saturejæ odore & sapore instructis constituitur, & desumitur ab *Origano Maro* L. spicas hirsutas & folia tomentosa proferenti, Archipelagi cive.

Olei odorati $\frac{1}{1536}$ ex Origano vulgari accipi.

HIPPOCRATES origanum multum roborandi & resolvendi ergo, maxime ad ulcera interna laudavit, incidentem & calefacientem ejus virtutem commendat, rarissime hodie intus exhibetur; frequenter autem ad epithemata discutientia & balnea roborantia recipitur; & cum Vulgare evidens satis aroma habeat, hinc non male exotica negligimus.

* *Oleum destillatum* VAL. CORD.

PIPER, *πέρρι*, *Poivre*, *Pfeffer*. Ejus tres species jam Veteribus innotuerunt, nimirum:

* *Longum* quod cylindraceum est, dimidii digiti longitudinis, amentum, cujus squammæ coalitæ sunt, refert, odore aromatico & simili sapore, linguam urente instructum.

Nigrum. Grana parva, rugosa, intus alba, fortiori, quam antecedens, odore & sapore acerrimo prædita, sistit.

Album. Grana nigro æqualia, lævia, alba, nigro paulo mitiora constituunt.

PIPER. Corollam nullam habet, *Hortus Malabaricus* tri-quinque-sexfidam recenset, duas antheras, tres stylos exhibet: *Longum* L. BLACWELL 356 foliis cordatis, petiolatis & sessilibus dignoscitur: *Nigrum* L. BLACWELL 348 foliis ovatis, subseptinerviis, glabris, petiolis simplicissimis dicitur distinguui, cum autem nulla amenta gerat, sed spicas, quæ fructibus sessilibus arctissime congestis præditæ sunt, quales non raro in Europam advehuntur, multum suspicor, utrumque hoc aroma a plantis genere diversis subministrari.

Ambæ hæ plantæ in Insulis Asiaticis crescunt.

Tam Piper longum, quam nigrum immatura decerpi, cum maturitate eorum aroma imminuatur, testatur RUMPH & addit, baccas virides, quæ exsicando nigrescunt, per maturitatem lutescere, & tunc ut conservari possint, in aqua salsa conteri, donec exterior cuticula decidat, & dein in sole vel fumo indurari.

Aquam parum de Piperis sapore recipere, Alcohol illum integerrimum assumere, observavit LEWIS, qui inde $\frac{1}{2}$ Extracti aquosi fervidi & $\frac{1}{8}$ spirituosi fervidissimi obtinuit: HEISTER Oleimitis $\frac{1}{128}$: Illustris GAUB. $\frac{1}{64}$ inde separavit, quam etiam eandem rationem ego accepi; Eximius GAUB. porro inde $\frac{1}{7}$ Extracti spirituosi, unde omnem aromatis acrimoniam pendere expertus est, separavit: NEUMANN ultra $\frac{1}{51}$ olei, Extracti spirituosi ultra $\frac{1}{7}$, aquosi $\frac{5}{8}$ inodori & insipidi adducit: CARTHEUSER autem Olei $\frac{1}{96}$, Extracti spirituosi ultra $\frac{1}{8}$, aquosi $\frac{1}{2}$ fere.

Recensitis Piperis generibus, recentiori ævo varia alia fuerunt addita, inter ea præ reliquis solet in usu esse:

* *Piper Indicum* Recentiorum, καλινδὸν ACTUAR. id cum Hispani, postquam primum in Europam allatum fuerit, crebro in suis hortis severint, ab *Hispania* vulgo solet denominari. Efformatur a Siliquis variæ, pro varia varietate, figuræ, vulgo ovato-oblongis & rubris, in pulpa flavicante sicca, semina reniformia, compressa, includentibus: Siliquis & seminibus rodens sapor & plane nihil aromatici inest.

CAPSICUM. Corollam quinquefidam, simili calice sustentatam habet, pentantheram, monogynam, fructus pulpa sicca fartus est: *Annuum* L. caule herbaceo & pedunculis simplicibus agnoscitur.

In America Meridionali spontaneum, colitur in nostris hortis.

Extractum spirituosum linguam adurens sistit. LEWIS.

Piper HIPPOCRATES resolvendi ergo tam intus quam extus adhibuit, illud multum calefacere annotavit GALENUS, & ad morbos ventriculi frigidos quoque laudavit, in ructibus acidis egregie profuisse, RIVERIUS vidit, ante frigus paroxysmi febrilis idem DIOSCORIDES commendat, qui mos vel hodie adhuc inter plebem obtinet, pessimus omnino, probante VAN SWIETEN. A CELSO urinam pellere & lumbricum latum curare dicitur: HEISTER aphrodisiacum observavit: non male, præeunte DIOSCORIDE, cibis adjicitur.

Datur ad scrupulum dimidium.

Extus detergendi ergo ad vitia oculorum, & resolvendi ad morbos faucium a DIOSCORIDE laudatur, nec ignotum est, quod magno cum successu tumentiuulæ admoveatur, revellendi præterea & apophlegmatizandi scopo usurpatur. Dentem cariosum non male granis Piperis repleri, HEISTER monet.

* *Oleum destillatum* VAL. CORD.

Piper Indicum ob insignem, qua eminet, acrimoniam, vix a Medicis in usum trahitur; oenopolæ illud maxime ad acuenda vilioris notæ aceta, solent adhibere.

* **POLIUM**, *πέλιον*, *Poley*. Ejus duas species officinæ recipiunt: *Montanum* sistit cauliculos, foliis oblongis, crassiusculis obfessos, quos multa capitula florifera distinguunt, omnia multum tomentum habent, odorem fragrantem, saporem pungentem & amarum. *Cretici* nomine in nostris officinis asservantur calyces parvi, tomentosi, vix odorati, quibus multi cauliculi paucis aut nullo tomento obfessi, nec non folia linearia superne crenata, interdum quoque capitula oblonga, quadrangularia, intermixta sunt, sapor & odor prioris.

Teucrium Polium L. BLACWELL 456 floribus in capitulum collectis & foliis oblongis, obtusis distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali.

Teucrium Creticum L. folia lanceolato-linearibus & flores racemosos habet.

Archipelagi civis.

Ad viscera referenda, urinæ mensiumque excretionem promovendam, & ad ulcera curanda a GALENO laudatur; hodie, cum tantam aromaticorum quantitatem habeamus, exolevit.

PULEGIUM, *βλήχων*, *Pouliot*, *Poley*. Cauliculos cum foliis & floribus nobis subministrat: folia sunt ovata, parva, obtusa, levissime crenata, omnia proprium odorem & saporem aromaticum habent.

Mentha Pulegium L. BLACWELL 302 floribus verticillatis, foliis ovatis, obtusis & caule repente distinguitur.

Crescit in Europa non nimis frigida, in Marchiam & Daniam usque ascendit.

HIPPOCRATIS temporibus ad condiendos cibos adhibebatur, ab Eodem & a GALENO ad morbos uteri præcipue commendatur, BOYLE illud ad tussim convulsivam puerorum multum laudat; infusum vinosum cum chalybe Illustrem HALLERUM nunquam fessit in referendis mensibus.

Aqua destillata VAL. CORD. ad mixturas uterinas maxime recipitur: * *Oleum destillatum* Wurtembergensibus officinale est.

ROSMARINUS, λιβανώλις στεφανωμαλική, ροσμάριον, ῥοσμάριον ACTUAR. *Romarin*, *Rosmarin*. Ejus & folia & flores recipiuntur.

Folia sunt oblonga, integerrima, superne viridia, inferne alba, saporem habent aromaticum & odorem proprium.

* Flores asservantur cum calice, cærulescunt, sapore & odore foliis multo inferiores.

ROSMARINUS L. BLACWELL 129, Corollam labiatam habet, calice labiato sustentatam, labium superius bifidum est, inferius majus, trifidum, lacinia media maxima, diantheram, femina nuda.

In Europa Meridionali vulgatissima planta, in Helvetiam usque ascendit, apud nos multa in hortis colitur, contra rigidiores hyemes defendenda.

$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{10}$ Olei odorati, Extractum aquosum debile & amaricans inde obtinuit Cl. LEWIS; Olei destillati minimam rationem, Extracti spirituosi $\frac{1}{3}$ circiter, aquosi $\frac{1}{2}$ NEUMANN: Olei odorati, viridescens $\frac{1}{5}$ $\frac{1}{2}$, Extracti spirituosi $\frac{1}{8}$, aquosi ultra $\frac{1}{3}$ CARTHEUSER.

A vi resolvente GALENO laudatur, olim quoque multum, ob fragrantiam, qua pollet, capiti commendabatur; WELSCH in diarrhœa ad tabem vergente, & SCHOLZ in fluore albo, egregios ejus effectus viderunt. Hodie rarissime intus datur, crebrius ad usus externos discutiendi & roborandi ergo adhibetur; inertiores flores vix non toti negliguntur.

* *Aqua destillata* minus bene jubetur cum floribus parari: * *Conserva* MESUE: * *Acetum* NIC. PRÆPOS. cosmetico maxime scopo usurpatur: * *Mel Anthosatum* MESUE clysmatibus carminativis adjicitur: * *Oleum destillatum* VAL. CORD. ST. JACQUES Medicum Parisinum, hoc oleo ad guttas sex ante paroxysmum exhibito, febres curasse S. PAULI refert, HANÆUS gravissimum ossis coccygis dolorem inde vidit curatum: * *Tinctura* Paris. * *Species Dianthos* NICOL. congeries aromatum ad viscidum resolvendum faciens: * *Aqua Cephalica* BOECLER est claretum aromaticum, cujus basin folia rosmarini constituunt: * *Spiritus per fermentationem* Paris. *Spiritus abstractus*, PREVOT refert, Elisabetham Hungariæ Reginam, illum propria manu tanquam remedium, sibi ab Angelo detectum, quo a podagra liberata fuit, breviario suo annotasse, unde vulgo *Aqua Regina Hungariæ* appellatur: adhibetur cum successu externe refocillandi, discutiendi, roborandi scopo, ab ejus usu interno, unde non possunt non humores commoveri, prudentiores sibi cavent, sunt qui Rosmarino etiam alia adhuc aromatica pro paranda Aqua Regina Hungariæ adjiciunt.

RUTA, ῥοῦτὴν, ῥήγανον, Ruë, Raute. Folia, interdum quoque semina usibus medicatis subministrat.

Folia pinnata sunt & crebrius divisa, pinnæ rotundæ & glaucæ, sapor acris, amarus, minus gratus, odor proprius & gravis; sed odor & sapor exsiccatione multum imminuuntur.

* Semen exiguum est, angulare, nigrum, sapore & odore ad folia accedit.

RUTA. Corollam tetrapetalam habet, calice quadrifido vel quinquefido sustentatam, diplosantheram, monogynam, capsulam quadrilobam, polypyrenam: *Graveolens* L. BLACWELL 7. foliis decompositis distinguitur.

In Europa Meridionali sponte crescit, in Helvetia adhuc occurrit; apud nos in hortis colitur & optime fert nostras hyemes.

Olei odorati $\frac{1}{512}$, Extractum spirituosum actuosum, aquosum amarum & calidum LEWIS inde separavit; NEUMANN Extracti spirituosi $\frac{1}{3}$ circiter, ultra $\frac{1}{2}$ aquosi; CARTHEUSER Olei odorati $\frac{3}{320}$, Extracti aquosi ultra $\frac{1}{3}$, spirituosi $\frac{1}{6}$ circiter; Ego $\frac{1}{464}$ olei, quod frigore consistit, inde destillavi.

Medicamentum jam a PYTHAGORA celebratum, HIPPOCRATES resolvendi, urinam ducendi & venena arcendi ergo commendat, ad flatus dissipandos GALENUS adhibuit; rarissime hodie intus datur; externe discutiendi scopo, nec non a vulgo maxime, in morbis malignis; denique rubefaciendi ergo in usum trahitur. Ruta vino decocta Cl. PLENK ozænam curavit, & ulcus malignum gingivarum. Seminis usus exolevit.

Sanguinem e vena emissum attenuat. SCHWENCKE.

* *Oleum Infusum* VAL. CORD. vix aliquid proprii habet: * *Oleum destillatum* VAL. CORD. præcipue inservit ad parandum *Balsamum* SCHROED. quod ad effectus nervorum commendare solent: * *Acetum* SCHROED. prophylaxeos ergo olim in usu fuit: * *Tinctura* Paris. *Extractum* Wurtemb.

SABINA, *Σάβις*, *Sevenbaum*. Folia sistit longa, ex foliolis imbricatis efformata, odore forti, gravi, sapore amaricante & acri prædita.

Juniperus Sabina L. BLACWELL 214 foliis alterne oppositis, cauli appressis agnoscitur.

Crescit in Europa Meridionali, Helvetiæ quoque indigena, apud nos in hortis colitur, nostræ hyemis patientissima.

Olei odorati ultra $\frac{1}{6}$ largitur HOFFMANN: Extractum aquosum amarum, pungens, minus odoratum est LEWIS: CARTHEUSER Olei odorati parum,

ultra $\frac{1}{36}$, Extracti aquosi ultra $\frac{1}{4}$, spirituosi $\frac{1}{5}$ circiter.

Sanguinem e vena emissum resolvit. SCHWENCKE.

Validissime Sabinam in uterum agere, ita ut non modo menses moveat, sed etiam foetus occidat & pellat, GALENUS monet, qui eandem quoque valide urinam pellere, & externe applicatam cutim inflammare, sordidissima ulcera expurgare & putredini resistere contendit; medicamentum quod sanguinem vehementissime exæstuat, ita ut eundem e pulmonibus prorumpere fecerit, observante Ill. HALLER, abortum quoque facile poterit excitare, cum, etsi non semper inde excitari IDEM vidit & ALBERTI probat, Cl. SCOPOLI quoque observavit non constanter menses inde referari, rectissime tamen prudentes Medici ab ejus usu interno abstinere, & Pharmacopolæ coercentur, ne medicamentum, unde gravissima mala surgere possunt, promiscue vendant. Externe ad casus a GALENO recensitos vel hodie adhuc cum successu adhibetur, nec sine effectu umbilico contra vermes imponitur. Pulvis fungis cerebri inspergitur & ossibus cariosis.

* *Aqua destillata* NIC. PRÆPOS. * *Oleum destillatum* HOFFMANN. * *Extractum* Wurtemberg. foliis inertius.

SALVIA, σφάνδος, *Sauge, Salwey*. Folia ejus & Flores in officinis obtinent.

Folia sunt ex ovatis oblonga, rugosa, crenata, tomentosa, odore proprio, sapore aromatico, amaricante gaudent.

* Flores majores sunt, cœrulei, sapore & odore foliorum sed mitioribus instructi.

SALVIA. Corollam ringentem, calice bilabiato sustentatam habet, labium superius integrum est, inferius trifidum, lacinia media majore, dianthera,

filamenta bifurcata includens: *Officinalis* L. foliis lanceolato-ovatis & calicibus acutis distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali, apud nos copiose in hortis colitur, nec a nostra hyeme læditur.

Exiguum Olei odorati momentum largitur, Extractum aquosum leviter amarum & subadstringens est, spirituosum aromaticum, sapore ad Camphoram accedit, LEWIS. Olei odorati $\frac{1}{4}$, Extracti aquosi $\frac{1}{3}$, spirituosi vix $\frac{1}{6}$ CARTHEUSER inde obtinuit.

Sanguis ex vena missus inde attenuatur. SCHWENCKE.

Excalfacere & leniter adstringere GALENO dicitur, resolventes etiam evidentes vires habet, HIPPOCRATES ad morbos uteri & pulmonum commendat, ad quos ultimos ab ORPHEO usurpatam fuisse, AETIUS refert; ad eosdem etiam hodie adhuc præscribitur; ad sudores nocturnos post morbos laxitatem solidorum relinquentes, & in fluxu seroso mammarum, post ablactationem, superstitie, Salvia nihil efficacius invenit VAN SWIETEN, fabulæ de noxia qualitate, qua a bufonibus imbuitur, exolevit; num palpebræ inflammatae & inflammatio oculorum quas CADDEN usum salviæ excepisse vidit, innocenti alias herbæ, an aliis potius causis debentur?

Florum, qui foliis evidenter inferiores sunt, usus eviluit.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. Nonnulli minus bene eam a floribus jubent abstrahi, linteolo ea imbuto & linguæ imposito aphoniam curatam fuisse, GOETZ refert: * *Aqua composita* Wurtemberg. a spiritu multo aromate ditato, potius arcessi quam arceri apoplexiam, metuo. * *Acetum* QUERCETAN. * *Conserva* VAL. CORD. & hæc potius ex foliis quam ex floribus paranda est: * *Oleum odoratum* VAL. CORD. * *Oleum infusum* Paris. * *Spiritus* Paris. * *Tinctura* Paris.

SASSAFRAS LIGNUM Recent. Ejus Radicis magna ad nos & ramosa frusta adducuntur, quæ sub cortice, qui etiam seorsim in officinis prostat, rugoso, ferrugino, spongioso, lignum continent pallidius, minus durum, cujus fibræ, si transversim secatur, facillime a se mutuo recedunt, odor fragrans ad fœniculum accedit, sapor valde aromaticus est; tam odor quam sapor in cortice, præ ligno magis eminent.

Laurus Sassafras L. BLACWELL 267 floribus dioicis, & foliis integris trilobis distinguitur.

Copiose in Florida, Virginia, Pennsylvania, Carolina & Canada crescit.

$\frac{1}{32}$ Olei odorati inde accepi: HOFFMANN $\frac{1}{55}$ circiter: Extracti aquosi $\frac{1}{2}$ GMELIN: NEUMANN $\frac{1}{48}$ Olei & præterea Extracti spirituosi $\frac{1}{6}$, aquosi autem $\frac{1}{4}$: CARTHEUSER Olei $\frac{1}{48}$, Extracti spirituosi $\frac{1}{4}$ circiter, aquosi vero ultra $\frac{1}{4}$.

MONARDES medio Seculi XVI primus ejus meminit: MUNTING primus arborem in Europa coluit.

Ratione aromatis, quo scatet, humores valide solvit & solida ad frequentiores contractiones stimulat, hinc ad catarrhos maxime & morbos rheumaticos commendatur, perspirationem quoque multum intendit, & ad affectus cutaneos, nec non ad virus venereum miris laudibus celebratur; circa homines calidæ temperiei caute cum eodem mercandum est.

In infuso Cortex ad drachmam unam, Lignum ad sesqui drachmam adhibetur.

* *Aqua destillata Ligni* Paris. * *Aqua destillata Corticis* Paris. Utraque non inefficax est: * *Aqua composita* Wurtemb. in affectibus ventriculi frigidis non contemnenda: *Oleum destillatum* SCHROED. ejus paucissimæ guttæ, pro dosi, aliis medicamentis admiscuntur: * *Extractum* Wurtemb. inertius: * *Essenti* Brandenburg. eam momentaneam operam ad disc-

tiendos flatus præstare, BAGLIV. monet: * *Essentia composita* Wurtemberg. * *Syrupus* Wurtemberg.

SATUREJA, *Σύμβρα?* *Sariette*, *Bohnenkraut*. Recipimus cauliculos teneros, vestitos Foliis parvis, lanceolatis, acutis, odore aromatico, sapore forti & acri æque ac ipsi cauliculi, instructis.

SATUREJA. Calice quinquefido sustentat corollam ringentem, cujus labium superius inferiori æquale est, inferius in tres partes, parum inæquales divisum, femina nuda: *Hortensis* L. BLACWELL 419 pedunculis bifidis distinguitur.

Sponte in Europa Meridionali crescit, multum in nostris hortis colitur.

Spiritus omne aroma inde recipit, aqua odorem & paucum saporem, Olei odorati parum largitur, Extractum aquosum subadstringens est, spirituosum aromaticum. LEWIS. Extracti aquosi $\frac{1}{3}$ circiter exhibuit, CARTHEUSER.

Σύμβραν ad eosdem ac reliqua aromatica adhibuit HIPPOCRATES, Saturejam rarius scopo medicato, crebrius ad condiendos cibos adhibemus, a nostratibus filiquis phaseolorum adjicitur, ut earum gratiam augeat.

* *Oleum destillatum* VAL. CORD.

* SCHOENANTHUS AETII, *χολύς ἀνθός* GALEN. *Squinanthos* & *Juncus odoratus* PLIN. *Cameel-Heu*: hoc nomine præstant Culmi teretes, flavi, superne angusti & in plures ramos paralelos, capillares terminati, aliquot foliis vaginantibus, arctissime convolutis tecti, substantiam fungosam includentes, sapore acri, amaricante, aromatico præditi.

ANDROPOGON. Locustam unifloram habet, quæ alice biglumi sustentat corollam biglumen, a basi valvæ logæ aristam longam emittentem, triantheram dignam, semen aristatum est: *Schœnanthum* L.

paniculæ spicis conjugatis, arista intorta, floribus, rachis pubescente gaudet.

In desertis Arabiæ copiose crescit.

Exiguam quantitatem Olei odorati largitur, Extractum aquosum minus gratum est, spirituosum evidenter aromaticum. LEWIS.

Ab HIPPOCRATE ad injectiones in uterum ulceratum recipiebatur, a GALENO ad movendam urinam, referendos menses, morbos viscerum abdominalium & hæmoptysin laudabatur: in tanta quam habemus medicamentorum aromaticorum copia, ejus usus evuluit. Pulverem cum successu cerebro fungoso inspergi, GOHL vidit.

SERPENTARIA VIRGINIANA Recent. Est Radix, quæ ex tenui capite plurimas fibrillas, aliquot pollices longas, emittit, ex albo-flavescent, odore evidenter camphoræ redolente, sapore acriusculo, amaro prædita; ipsis non raro adhuc cauliculi foliis ornati adhærent.

Aristolochia Serpentaria L. foliis cordato-oblongis, planis, caulibus flexuosis, teretibus & floribus solitariis gaudet.

Crescit in Virginia.

Extracti aquosi balsamici, camphorati $\frac{1}{4}$, spirituosus magis acris $\frac{1}{8}$ circiter largitur. CARTHEUSER.

Versus finem superioris Seculi inter Anglos & Gallos, sub initium hujus inter Germanos coepit in usum recipi.

A vi venenis resistendi in America laudatam radicem, Europæi a virtute alexipharmacæ commendant, Angli eadem crebro in morbis exanthematicis utuntur, ut virus ad cutim determinetur; motum spirituum inde compesci, WILLISIUS & WEDEL observarunt. Vires antisepticas Ill. PRINGLE vidit.

Datur in pulvere ad scrupulum, & in infuso aquoso ad drachmam unam.

* *Essentia* Wurtemberg.

SERPILLUM, ἔρπυλλον & ἔρπυλλον, *Serpolet*, *Quendel*. Cauliculos teneros exhibet, vestitos foliis parvis, ovatis, obtusis, sapore & odore aromatico æquo ac cauliculi instructis.

THYMUS. Corollam habet ringentem, simili calice sustentatam, labium superius emarginatum, inferius fere regulariter trifidum, semina nuda: *Serpillum* BLACWELL 418 floribus capitatis, caulibus decumbentibus & foliis ovatis distinguitur.

Crescit per omnem Europam.

Menses & urinam inde moveri GALENUS annotat, hodie vix intus exhibetur; ejus ope cephalæam a crapula tolli, asserit LINNÆUS: extus discutiendi & roborandi ergo in usum trahitur.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Aqua benedicta Serpylli* MYNSICHT. est aqua vinosa aromatica roborans & resolvens, quæ in morbis frigidis ad aliquot cochlearia dari potest: * *Spiritus* Brandenburg. * *Oleum destillatum* VAL. CORD.

* SESELI, σέσελι, *Berghümmel*. *Creticum* & *Massiliense* in officinis occurrit, prius Nostrates sub *Montani* nomine recipiunt.

Creticum oblongum est convexo-concavum, tribus lineis eminentibus notatum, rufum, odore nullo, sapore levi, parum aromatico gaudet.

Massiliense priore minus album est, & sapore evidenter aromatico gaudet.

Creberrime in officinis unum alteri substituitur.

Prius desumitur a *LASERPITIO*, planta umbellifera, utroque involucro & seminibus profunde striatis instructa: *Silene* BLACWELL 426 foliis ovato-lanceolatis, integerrimis, petiolatis gaudente, Orientis, Europæ Meridionalis & Helvetiæ civi: alterum nobis subministrat *SESELI* cujus umbella involucrum universale nullum, parziale paucifolium habet, semina

striata sunt: *Tortuosum* L. foliolis linearibus fasciculatis distinctum, Europæ australi indigenum.

Non raro variarum aliarum plantarum umbelliferarum semina, his ipsis substituuntur.

Ab HIPPOCRATE medicamentis uterinis Sefeli adscribitur, GALENUS illud ad movendam urinam, morbum comitalem & orthopnoeam laudat; cum plurima femina aromatica habeamus, illud hodie eviluit.

* SPICA NARDI, *σάχης νάρδος*, Ejus duplex genus hodie prostat:

Spica Indica, *Νάρδος Ἰνδική*, *Mariae Magdalene Blumen*. Est capitulum exiguum radice, plurimis nervis foliorum marcidorum instructum, qui sibi invicem incumbunt & convoluti sunt, colore ferrugineo, odore gravi, cui aliquid situm redolens accedit, sapore levissime amaro instructum.

Spica Celtica, *Νάρδος κελτική*. Efformatur a Radiculis, quæ foliis exiguis tanquam squammis vestiuntur, unde quoque nervi foliorum marcidorum prodeunt, odore ad priorem accedit, sapore gaudet evidentius amaro, leviter salino & aromatico.

Andropogon Nardus L. paniculæ ramis multum subdivisis & proliferis gaudet.

Crescit in India & Syria.

Valeriana Celtica L. floribus triandris & foliis ovato-oblongis, obtusis, integerrimis distinguitur.

Alpium Europæ Meridionalis & Helvetiæ civis.

Ex Indica NEUMANN $\frac{1}{8}$ Extracti spirituosi, aquosi autem $\frac{1}{6}$ & paucissimum Olei odorati obtinuit: CARTHEUSER Extracti spirituosi $\frac{1}{14}$ circiter & $\frac{1}{6}$ aquosi aromatici.

GALENUS inde urinam moveri, & fluxiones viscerum medelam recipere, Celticam præterea Indica debiliorem esse, monet, quod ultimum saltem de nostris asserere non auderem, hodie utraque vix intus datur,

sed interdum ad balnea adhibentur. HASSELQUIST refert, apud populos interioris Africae & Abyssiniae, qui inde unguentum cosmeticum parant, adeo magnum Spicae Celticae usum esse, ut quotannis pro pretio 6000 thalerorum ex Germania, per Venetias, in Aegyptum mittatur.

* *Essentia Wurtemb.*

* STOECHAS, *συχὰς*, *στοιχὰς*. Ejus asservantur Spicae cylindraceae, multis calicibus sibi arctissime incumbentibus efformatae, ex quarum summitate flores marcidi eminent, colore gaudent cinereo, odore levi, sapore aromatico ad lavendulam accedente, sed magis resinoso.

Lavendula Stoechas L. BLACWELL 241 foliis lanceolato-linearibus & spica comosa distinguitur.

Crescit in Oriente & Europa Meridionali.

Olei odorati largam quantitatem, Extractum aquosum amarum & subadstringens, spirituosum autem aromaticum largitur. LEWIS. Olei odorati perparum, Extracti spirituosi $\frac{1}{7}$ circiter, aquosi $\frac{5}{12}$ fere. NEUMANN.

Hanc Stoechadem *Arabicam* MESUE dixit, quam denominationem adhucdum servat, ut ab aliis plantis cognominibus distinguatur.

Cum flores stoechadis Arabicae, prouti hodie in officinis prostant, ut plurimum effœti sint, eviluerunt, & ipsis lavendula, efficacior omnino ad obstructions viscerum referandas, humores attenuandos & solida roboranda, ad quos a GALENO laudati fuerunt, substituitur.

THYMUS, *θύμον*, *Thym*, *Thymian* : Recipimus ejus Cauliculos teneros, foliis exiguis ovatis & verticillis florum exiguorum vestitos, odore proprio, sapore aromatico, grato, linguam pungente instructos, albidos.

Thymus Vulgaris L. BLACWELL 211. floribus verticillatis & foliis ovatis distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali, apud nos in hortis colitur, & nostras hyemes optime fert.

Olei Odorati $\frac{1}{128}$ inde obtinui: LEWIS $\frac{1}{480}$ & præterea Extractum aquosum, subsalinum, spirituosum parum odoratum, saporis penetrantis camphorati accepit: CARTHEUSER olei odorati $\frac{1}{85}$ circiter, Extracti aquosi $\frac{1}{3}$ fere, resinosi ad $\frac{1}{5}$.

Quas HIPPOCRATES de reliquis aromaticis vires adducit, etiam de thymo laudat; hodie magis in culinis tanquam condimentum, quam tanquam medicamentum in officinis usurpatur.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Spiritus Paris.*
* *Oleum destillatum* VAL. CORD.

VALERIANA Barb. *Baldrian*. Radicem officinis subministrat, quæ ex capite crassiusculo & brevi, cui fovea, unde caulis exierat, insculpta est, copiosissimas fibras capillares emittit, extus fusca, intus alba, odorem fortem, qui ad Nardum accedit, saporem salinum habet.

Valeriana Officinalis L. BLACWELL 271 floribus triandris & foliis omnibus pinnatis distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter multum Meridionalem.

Aquam valde odoratam, sed nullum Oleum largitur, $\frac{1}{4}$ Extracti aquosi, nauseose dulcis & acris, $\frac{1}{3}$ spirituosi. LEWIS: Extracti aquosi $\frac{1}{24}$, spirituosi $\frac{3}{8}$ circiter NEUMANN: Extracti aquosi $\frac{5}{16}$ fere & $\frac{1}{5}$ circiter spirituosi. CARTHEUSER.

FABIUS COLUMNA virtutem hujus radice antiepilepticam, in se ipso & multis aliis expertam, celebrat, eandem propriis observationibus confirmarunt, MARCHANT, CRUGER, LENTILIUS, SCHUCHMANN, SAUVAGES, Cl. SCOPOLI, Illustres STOERCK, TISSOT, HALLER &c. qui ultimus eandem, iis quorum

nervi nimis fenfiles funt , quoque utilem effe , vidit ; Illuftris STOERCK præterea eam egregie ad fugandos vermes facere obfervavit ; ejuſdem intus ſumtæ vires oculos roborantes, TABERNÆMONTANUS & STANTKE probant. Datur ſingulis diebus ejus pulvis ad drachmam unam.

* *Aqua deſtillata* VAL. CORD. omnino efficax :

* *Extractum* Pariſ. ipſa radice minus efficax : * *Effentia Valerianæ compoſita* Wurtemb. eſt *Effentia Bezoar-dica* HERRMANN ad febres malignas laudata.

VANIGLIA Recent. Conſtituitur a Siliquis dimidio pede longioribus , dimidium pollicem latis , utroque extremo producto & obtuſo , compreſſis , ſtriis longitudinalibus notatis , uno margine craſſiuſculo , altero acuto inſtructis , profunde fufcis , ſplendore quodam , quaſi oleoſo , ſimilique tenacitate gaudentibus , pul-pam granulataſ includentibus , odore fragrante ad flores Perſicorum accedente , & ſapore aromatico ſenſus recreantibus.

EPIDENDRON. Corollam pentapetalam , nectario quadrifido & ringente auctam , ſpathis vagis ſuſtentatam , diantheram , monogynam habet , & ſiliquas longas : *Vanilla* L. habitu ſcandente , foliis ovato-oblongis , nervoſis , ſeſſilibus diſtinguitur.

Creſcit in Jamaica , Cajenna & America Meridionali.

Fructus maturi ut conſerventur , oleo inungi ſolent ; ſub initium Seculi ſuperioris , parum adhuc in Europa noti.

Oleum odoratum fundit , ſpiritu vini omni odore privatur.

Ob fragrantiam æque , ac evidens , quo pollet , aroma , ad roborandum caput , & reſtituendum robur primarum viarum adhibetur. Datur in Infuſo ad drachmam unam. Præcipuus ejus uſus eſt ad parandam Chocolatam , aut ad condimenta.

* *WINTERANUS CORTEX* Recent. *Canella alba* Quorumdam. Hoc nomine venit cortex crassus, in tubos convolutus, extus striis transversis notatus, flavicans, intus albus, sapore acriusculo, aromatico instructus.

WINTERANIA L. BLACWELL 206. Corollam pentapetalam habet, nectario auctam, calyce trifido sustentatam, polyantheram, monogynam, baccam tripyrenam.

Crescit in America Meridionali.

Oleum essentiale calidum fundit, quod crebro Oleo caryophyllorum solent adjicere. BROWN: Olei spissiusculi ultra $\frac{1}{7\frac{1}{8}}$, Extracti spirituosi parum aromatici $\frac{1}{7}$ fere, aquosi, amari $\frac{1}{5}$ circiter obtinuit CARTHEUSER.

WILHELMUS WINTER nauclerus anglus anno 1579 hunc corticem ex freto Magellanico Europæ intulit.

Ob vires ad scorbutum facientes maxime laudatur, vi quoque resolvente & roborante morbis ferosis, aut cum viscera obstructa fuerint, commendatur. Datur ad drachmam dimidiam.

* *Aqua destillata* Wurtemberg.

* *ZEDOARIA* Lat. Barb. *Zittwer*. Sistit Radices aliquot pollices longas, minimum digitum crassas, levibus rugis & tuberculis distinctas, extus gryseas, intus rufas, odore proprio, ad camphoram accedente, sapore acri, aromatico, amaricante instructas: Radices rotundiores olim a vulgaribus, quas *longas* dixerunt, distinguere solebant.

Kampfferia Rotunda L. BLACWELL 399 folia habet lanceolata & petiolata.

Crescit in Madagascar & in India.

Largitur Oleum odoratum spissum GEOFFROI: Extractum aquosum debile & nauseose amarum est, spirituosum calidum, aromaticum, grate odoratum

LEWIS: Olei odorati $\frac{1}{128}$, Extracti aquosi $\frac{1}{3}$ circiter, spirituosi $\frac{1}{11}$ fere. NEUMANN: Extracti aquosi $\frac{1}{3}$, spirituosi $\frac{1}{16}$ CARTHEUSER.

Primi Arabes hanc radicem in usum traxerunt.

Laudatur medicamentum aromaticum, incidens, roborans.

* *Aqua destillata* Wurtemb. est aqua vinosa:

* *Aqua composita* JUNCKEN, non ingratum medicamentum stomachicum & carminativum: * *Oleum destillatum* VAL. CORD. * *Extractum* spirituosum & aquosum commixta Wurtemberg.

ZINGIBER, *ζινγίβερις*, *Zinziber* Barb. *Gingembre*, *Ingwer*, *Imber*. Largitur Radices plus minus lobatas, lobis varie figuratis, omnibus rotunde terminatis, rugis plus minus eminentibus notatas, extus flavicantes, intus ex rufo flavas, odore proprio, sapore multum acri, aromatico instructas.

Rejicimus rubras & illas quarum superficies, ad tegenda foramina, crusta quadam terrea obducta est.

Amomum Zinziber L. BLACWELL 402 observante BROWN, duas antheras habet & calicem spathaceum, scapo nudo & spica oblonga gaudet.

Crescit copiose in omni India, inde per Lusitanos in Americam Meridionalem translatus, ibi frequenter hodie colitur & in Europam mittitur.

Radices epidermide privatae & aqua coctae nos adest.

Largitur $\frac{1}{68}$ circiter Olei odorati, ipsa radice minus acris & Extractum aquosum fervidum GESNER: Olei odorati $\frac{1}{128}$, Extracti spirituosi $\frac{1}{15}$ fere, aquosi $\frac{1}{4}$. NEUMANN. Olei odorati $\frac{1}{128}$, Extracti aquosi $\frac{1}{4}$, spirituosi $\frac{1}{12}$. CARTHEUSER.

Ratione virium satis prope ad piper accedit, sed eodem, observante GALENO, mitius agit, attenuando & stimulando concoctionem ciborum juvat, hinc & hodie adhuc tanquam condimentum illis adjicitur; interdum

internum admiscetur medicamentis, quibus mucum priorum viarum incidere tentamus. Datur ad grana octo. Extus ad evocandum ex tumente uvula mucum remedium præsentaneum esse solet. STENO Zinziberis radice saliva humectata & oculo admota visus aciem restitutam recenset, & BORRICHIVS eandem in pulverem comminutam & aqua madefactam, palpebris cum successu in imminente cataracta impositam testatur, recipitur etiam ad apophlegmatismos.

* *Oleum destillatum* SCHROEDER. *Zinziber coctum* Nostr. ad restituendas vires digerentes, cum successu datur. *Conditum Zinziberis* VAL. CORD. ex India ad nos adducitur, ad sesqui drachmam exhibetur eis, qui morbis frigidis primarum viarum laborant.

§. 26.

III. RESINÆ.

Huc refero substantias, ignem capientes, evidenti odore instructas, in aqua non solvendas, quarum plurimæ calore liquantur & in modum olei fluunt, omnes, una saltem excepta, oleum odoratum, aquæ inde abstractæ impertiunt, & hinc ad aromata (§. 25.) accedunt.

§. 27.

Docet experientia, Resinas partibus, quas obducunt, evidentem rigiditatem conciliare, hinc roborantibus jure adscribuntur (§. 22.). Sed easdem putredini quoque resistere, omnis ævi experientia evicit, hunc effectum videntur præstare, dum a partibus, quibus adhærent, aërem arcent, in substantiam fibrarum descendendo, nexum earum firman, motum destructorium cohibent, acidum quoque, putrido semper adversum, subministrant, hinc An-

tisepticis adscribuntur; eadem saponaceis unitæ dissolutionem obstructorum in pus juvant, & sua vi antiseptica, ne hoc corrumpatur, cavent, hinc *Digerentium* vires optime exsequuntur, & cum novam, quæ sub pure surgit, carnem robovent, consolidationem egregie promovent & *Consolidantia*, *Traumatica*, *Epulotica* constituunt. Sed id circa earum adhibendi modum notandum est, eas, cum omne aquæ commercium respuant, & hinc a nostris humoribus recipi non possint, semper alicui saponi esse jungendas, quando tanquam medicamenta debent usurpari.

§. 28.

Indicantur Resinæ 1) ubicunque aromata profunt, 2) cum tonus viscerum multum fuerit dejectus, 3) aut ulcera aliquam partem internam depascuntur: extus easdem adhibemus 4) sub qualicunque læsione continui partium mollium, 5) ad roborandas membranas, 6) ad discutiendas stagnationes: in penultimo casu sub forma suffitus maxime in usum trahuntur, in ultimo tanquam suffitus, cataplasmata, emplastica. Abusus Resinarum 1) eadem ac ille aromatum malignit (§. 25.) 2) rigiditatem producit, 3) morbos ab excretionē salutari cohibita oriundos excitat, 4) salubrem abscessuum & ulcerum depurationem impedit.

a. VEGETABILES.

* ALOES LIGNUM Arab. *الألوخون*, *Agallochium* Veterum. Advehuntur ad nos sub hoc nomine, frusta lignosa variæ magnitudinis & crassitie, ponderosa, colore badio aut nigro tincta, striis nigricantibus distincta, aut resinam nigricantem, parum sapidam in sinibus quasi exesis vehentia; dum hæc frusta ignem capiunt, fundunt resinam, quam habent, & fra-

grantem odorem emittunt, qui autem a subsequente Ligni fumo mox turbatur.

Quo plus resinæ hæc frustra vehunt, quo magis ponderosa sunt, quo evidentius badia vel nigra sunt, eo reputantur meliora. De arbore, unde hoc lignum desumitur, nihil certi constat, non vana videtur conjectura, varium arborum genus in montibus Indiæ Orientalis contingere, quod per senium resinam recipit, ea plane ratione, quam circa varias Pinus species in Europâ obtinere videmus, arbores resinæ foetæ cædi & frustra L. Aloes nomine in univ. sum venire; illa, quæ copiosissimam & suavissimam resinam habent, *Calambuc* appellant, & ab Indis tam ad usum religiosum, quam ad luxum adhibentur, frustra parciore resina farta sub *Garô*, L. *Aspalathi*, *Agallochi*, *Aquila* titulo ad nos mittuntur, colore & ratione resinæ, quam vehunt, adeo differentia.

Cum L. Aloes inter nos prostant adeo diversum sit, hinc facile patet, rationes ejus principiorum etiam multum differre.

HOFFMANN inde vix $\frac{1}{3} \frac{1}{20}$ Olei odorati, quod consistentiam butyraceam habet, obtinuit: NEUMANN Extracti resinosi $\frac{1}{2}$ fere, aquosi $\frac{1}{3}$ circiter: CARTHEUSER $\frac{3}{8}$ Extracti spirituosus inertioris & aquosi $\frac{1}{4}$.

Laudatur hujus ligni suffitus ob vires cephalicas & cardiacas, olim sub forma pulveris quoque intus dabatur, sed certissime sine effectû.

* *Resina ANGELI SALÆ* iners: * *Essentia* Hamburg.
* *Aqua destillata* Paris.

* *ANIME GUMMI* Recent. sub frustis variæ magnitudinis ad nos adducitur, quæ citrina sunt, pellucet, & odorem suavem spirant. Minus bona reputantur cortice resinoso, magis nigricante hinc inde obfessa.

HYMENÆA L. Corollam pentapetalam habet, fere regularem, duplici calice, quorum exterior bifi-

us, interior quinquefidus est, diplofantheram, monogynam & siliquam pulpa farinaceo-fibrosa fartam.

Crescit in America Meridionali.

Primus AMATUS hujus resinæ mentionem facit, & illud a Lusitanis ex Guinea & Mina in Europam vehi, in patria autem *Aniimum* vocari; ex quo PLUMIER arborem *Courbaril* dixit, Galli etiam resinam hoc nomine appellant. Hodie omnis ex America ad nos adducitur.

Nonnisi in spiritu vini solubilis, paucissimum Olei odorati fundit. LEWIS. Tota in alcohole dissolvitur, Extracti aquosi $\frac{1}{16}$ largitur. NEUMANN.

Laudatur ejus suffitus, sed rarissime præscribitur.

BENZONES G. Barb. *Afa dulcis* Recent. Est resina cujus magnæ massæ, quarum superficies vestigia ipsis a texto junceo impressa gerit, ex laminis rubro-fuscis conflata, quibus grana variæ magnitudinis *Ungues* seu *Amygdale* dicta inhærent, odorem gratum spirat, saporem dulcem habet, calore liquatur.

Quo magis frustra pellucet, quo albidioribus & copiosioribus unguibus scatent, eo sunt meliora; foribus obfessa, corrupta a Mercatoribus *en Sortes*, *in Sorten* dicuntur, quæ appellatio etiam ad reliquas viliores medicamentorum species transit.

Minus bene substantiam, ex Sumatra, Java, Siam, Borneo, Madagascar ad nos allatam, a *Lauro Benzoin* L. repetere solent, Virginie cive & nostræ hyemis patientissima. Ill. LINNÆUS eam recentissime a *Croton Benzoe* L. foliis linearibus nudis & venis rubris distincta, derivat.

GRIMM refert, eam ex vulnerato arboris sexennis cacumine effluere & unam arborem non ultra tres libras resinæ largiri.

Innotuit demum, quum Europæi navigationes in plagas Orientales instituerunt.

Tam, si cum aqua tractatur, quam si sub iusto instrumentorum apparatu calori exponitur, saltem essentialem oleum fundit, qui sub *Florum* nomine venit, & vulgo $\frac{1}{18}$ æquat. Destillata $\frac{1}{3}$ florum impuriorum, $\frac{1}{24}$ Olei, $\frac{1}{6}$ spiritus acidi circiter fundit. NEUMANN.

Intus rarissime datur, ad suffimigia maxime recipitur.

Flores vid. *Inst. Chem.* * *Oleum* VAL. CORD. exolevit: *Tinctura* SCHROEDERI est solutio Benzoes spirituosa, ejus aliquot guttæ aquæ instillantur, quæ deinde, sub nomine *Lactis Virginei*, ad usus cosmeticos recipitur: * *Essentia simplex* Wurtemberg. est solutio Benzoes in spiritu Anisi: * *Essentiam compositam* Eorundem ego saltem, cum non possit non sanguinem commovere, ad morbos pectoris nunquam auderem exhibere, usibus cosmeticis melius respondebit.

CAMPORA Lat. Barb. Ejus varia genera recensent Auctores: * unum ex radice *Lauri Cinnamomi* L. ope destillationis cum aqua obtinetur, & ad nos in exiguis granulis pellucidissimis adducitur, odore & sapore cum Camphora inter nos vulgari convenit; * secundum a Borneo vel Sumatra & hujus sede regia *Baros* denominatur, granis majoribus constat, centuplo cariori pretio quam tertium, vel recentissime DEJEAN, apud Ill. GAUB, testante venditur, nec hoc unquam in tabernis occurrit: tertium sub forma granorum parvorum, flavicantium, quæ interdum in massas majores collecta sunt, ad nos adfertur, eandem Amstælodami, ratione in *Institutionibus Chemiæ* dicta, in propriis vasis sublimant, unde in panes concavo-convexos, crySTALLINA albedine splendentes, quorum vertex, ob sublimationis rationes perforatus est, fragiles, efformatur; adeo inflammabilis, ut etiam supra aquam ardeat, proprio fortissimo, caput quoque obnubilante, odore gaudet & sapore, qui linguæ levissimum amari, evidentissimum frigoris sensum imprimit,

dentibus adhæret, nec nisi cum aliis substantiis subacta in pulverem teri potest.

Laurus Camphora L. BLACWELL 347 floribus dioicis & foliis trinerviis, ovato-oblongis, distinguitur.

Crescit copiosissime in Japan.

Hujus arboris partes confissæ; cum aqua in lebete, qui operculo, stramine intus obducto, tegitur, coquuntur, & ita efficitur, ut Camphora operculo stramineo accrescat.

Arabibus egregium hoc medicamentum debemus, sagaces illi, id ipsum medicamentis refrigerantibus adscripserunt, licet multa habeat, quæ calidis annumerandum esse suadent; sapor, & non pauca cum illo instituta experimenta probant, non modo illud corpora, quibus ingeritur, non exæstulare, sed evidenter etiam refrigerare: HOFFMANN ab ejus drachma dimidia calorem non intendi, pulsum numerum non crescere, sensum frigoris ad præcordia excitari, est expertus, vel duas drachmas pulsum non accelerare LOESECKE vidit, a scrupulo uno pulsum imminui, a drachma dimidia eundem augeri & caput obnubilari, a scrupulis duobus convulsiones quoque surrexisse observavit ALEXANDER, Cl. CULLEN a largiore dosi frigus & pallorem causari monet. Hos effectus videtur producere ejus virtus motum spirituum retardandi, id quod obnubilatio capitis, vel solo ejus odore excitata, quotidiano experimento experiunda, & convulsiones imo mors in quadrupedibus, avibus & ranis a Cl. MENGHINI observatæ, facile evincunt, ab hac ejus vi sedante sequuntur virtutes contra maniam, a PARACELSO jam annotatæ, & observationibus KINNEIR, TRIEWALD, WERLHOFF, BOENNECKEN confirmatæ, illæ præterea quibus epilepsiam varii generis curari, Cl. CULLEN, HANNES & LOCHER monuerunt, & quibus vires fialogas mercurii & evacuates drasticonum infringi

QUINCY, BARRY, RAULIN, SCHREIBER, HUXHAM & MISSA fide constat & cantharidum vim irritantem, notante QUINCY, & febres intermittentes sisti observante BARTHER, cardialgiam quoque sopiri teste KULBEL. Ea insuper quæ a Camphora extus applicata effici, iterata multum tentamina docuerunt, occasionem dederunt eandem ad casus analogos intus quoque exhibendi, eamque in illis quoque cum successu dari, confirmavit experientia; in inflammationibus internis summo cum fructu propinari, quotidie videmus, & GRAANEN, HOFFMANN, WERLHOFF, TREW, BERGER, ALBRECHT, WOLFF, POUTEAU &c. observationibus probant. In his casibus sanguinem spissum inde attenuari, evidens est, id quod sibi in universum iteratis experimentis innotuisse, HOFFMANN testatur, qui etiam ipsam veneream spissitudinem inde minui, observavit. Vim Camphoræ, qua putredinem arcet, Ill. PRINGLE & *Essais pour servir à l'histoire de la putrefaction* multis experimentis probarunt, hinc liquet cur eandem in morbis malignis cum tanto successu adhibitam fuisse, apud RIVERIUM, WERLHOFF, BOESSEL, WEITBRECHT, ROSEN, WAGNER, HESS, HÆNEL, WOLFF, VITALIS, TRUMPSEL, SCHREIBER, Illustr. HALLER, Cl. HUXHAM, LYSON &c. legamus. Eandem denique ad fugandos vermes cum successu exhiberi, ex MENGHINI observationibus circa insecta ejus odore pereuntia, probabile fit & Cl. PRANCKE evicit.

In morbis inflammatoriis ad grana tria, aliquot per diem vicibus exhibetur, in morbis malignis ad scrupulum unum, in mania ad drachmam dimidiam datur.

Externe ad discutiendas fugillationes & inflammationes polychresta est, & ad arcendum sphacelum cum successu applicatur; glandulas eandem difficiliter ferre, LOESECKE monet, denti carioso immissa dolores multum lenit.

Spiritus Vini Camphoratus, *Essentia Camphorata* QUERCETANI Parisini duplicem habent, unum cum spiritu vini simplici, alterum cum rectificato, polychrestum omnino medicamentum discutiens: * *Oleum* ope argillæ obtinendum ROLFINCK ipsius Camphoræ vires videtur habere: * *Oleum* per spiritum Nitri paratum LEMERY medicamentum rodens: * *Oleum Bezoardicum* WEDEL, potius ROLFINCK egregium tam ad internas, quam ad externas inflammationes discutendas, medicamentum, ejus ope WHYTT atheroma curavit.

* CARANNÆ GUMMI Recent. Apportatur ad nos in magnis massis ex viridi nigricantibus, quibus extus reliquæ involucri juncei, quo involvi solent, adhærent, sapore gaudet non multum resinoso, acensum, odorem non ingratum spirat.

Apportatur ex America Meridionali, character arboris unde obtinetur, nos adhucdum latet.

MONARDES refert G. Carannæ medio Seculi XVI primum in Hispaniam allatum fuisse, sed id quod hodie prostat a MONARDES descripto sive vilius est, sive ab eo omnino diversum.

Aqua ejus quartam partem dissolvit, reliquum alcohol, Olei odorati largiorem quantitatem fundit: Extractum aquosum amaricat. LEWIS. Extracti aquosi $\frac{3}{8}$, spirituosi $\frac{3}{4}$. CARTHEUSER.

Ad usus nonnisi externos resolventes & roborantes usurpatum, hodie exolevit.

COPAIBA BALSAMUM Recent. Est liquor resinofus. terebinthina magis fluidus, coloris pallide citrini, saporis acris, amaricantis, linguæ diu inhærentis, odoris proprii aromatici, minus grati.

Minus pellucidum & tenacius rejiciendum.

Copaifera L. Corollam tetrapetalam habet, decantheram, monogynam; fructus nux est.

Crescit in Americæ Meridionalis terra firma,

Primus Celeberrimus JAQUIN accuratiorem arboris notitiam dedit, ex cujus trunco inciso balsamum effluit, quod sub finem Seculi XVI satis rarum adhuc in Europa fuisse, ex CLUSIO patet, Seculo superiore ad finem vergente demum in officinas receptum est.

Olei odorati $\frac{1}{2}$ fere. LEWIS, ego $\frac{1}{5}$ inde obtinui, nequaquam viride, ad $\frac{3}{8}$ usque CARTHEUSER.

Urinam inde amaram reddi, FULLER contendit.

Apud Indos multo usu est ad consolidanda vulnera, PISONE & Ill. JAQUIN testibus, & ad gonorrhœam laudatur, etiam nimis frequenter ab empyricis Europæis ad ultimum finem adhibetur, sed a medicamento multum calido hic non posse non gravia mala surgere, facile evincitur, quod præterea non absterfi ulceris ichorem cohibendo, multum omnino lædit: in fistula perinæi & ischuria contumaci profuisse, HOPPE vidit, in fluore albo RIEDLIN, in supurationibus pectoris internis VALCARENGHI. Datur ad guttas decem, cum vehiculo saponaceo, quando balsamicis uti, rationalis indicatio suadet; quia autem præ reliquis magis humores commovet, hinc rarius a prudentibus usurpatur.

Solutionem cum Spiritu Vini alcalisato paratam, Nostrates sub titulo: * *Tinctura Balsami Peruviani albi* asservant, medicamentum admodum calidum.

* COPAL GUMMI. Prostat sub forma frustorum variæ magnitudinis, quorum maxima vix nucem juglandem æquant, pellucida, citrino colore dilutiore tincta, ita dura ut ungue radi possint, inodora, insipida, accensa jucundum odorem emittunt.

Color dilutius citrinus, durities, absentia odoris & indissolubilitas in alcohole sunt signa bonitatis.

Cum Indi, teste HERNANDEZ, quodlibet gummi, *Copalli* appellent, hinc non miramur adeo varia Copal genera in tabernis occurrere.

Rhus. Corollam pentapetalam regularem, calice quinquefido sustentatam habet, isantheram, trigynam, & baccam monopyrenam: *Copallinum* L. foliis pinnatis integerrimis, petiolo membranaceo, articulado distinguitur.

Crescit in Virginia.

Sed HERNANDEZ inter novem Copalliferarum arborum species, unam modo adducit Rhois foliis instructam, & vulgo asserunt, G. Copal ex America Meridionali ad nos adduci.

Egregia est Ill. MACQUER conjectura, Copal esse oleum unguinosum acido densatum.

ELEMI GUMMI Lat. Barb. Est substantia flava, cum immixta viriditate, sicca, inter digitos lentescens, odore proprio, ad fœniculum accedente, instructa; olim in frusta cylindracea densata, foliis arundinaceis involuta ad nos mittebatur, & hoc verum Elemi, sive Æthiopicum esse, GEOFFROI reputat, ab aliquot retro lustris prostat in magnis massis, cistis inclusis, ego inter utrumque nullam, quæ notari meretur, reperio differentiam.

AMYRIS. Corollam edit tetrapetalam, calice quadrifido sustentatam, diplofantheram, tetrantheram Cel. BURMANN dicit, monogynam & drupam nuce nitida fartam: *Elemifera* L. foliis ternatis & quinatis, subtus tomentosis distinguitur.

Crescit in Nova Hispania.

Num alia arbor in Oriente, alia in Occidente nostram Resinam fundit? illa, quam RUMPH adducit, genere saltem ab Americana differt.

Nonnisi in alcohole solubile, $\frac{1}{16}$ Olei odorati fundit. LEWIS: totidem Olei odorati, $\frac{1}{16}$ resinæ, $\frac{1}{48}$ Extracti gummosi NEUMANN inde obtinuit.

Interne nunquam usurpatur, externe applicatum in modum reliquarum resinarum agit, & basin constituit,

Balsami ARCEI, cui Wurtembergenses Santalum rubrum, & parciolem unguinosorum rationem adji-
ciunt, polychrestum, quo vulnera devincire solent,
medicamentum, ipsi proxime accedit * *Balsamum*
Vulnerarium MINDERER magis adhuc resinofum:

* *Oleum destillatum SCHROEDER.*

GALBANUM GUMMI vid. *Resolventia.*

GUAJACI RESINA vid. *L. Guajacum.*

JUNIPERI G. vid. *Juniperus.*

* *LADANUM GUMMI*, λάδανον. Est substantia re-
sinosa, nigra, levi odore, sapore nullo instructa, ca-
lore manus emollienda, igne non fundenda, fumum
proprii odoris, suaveolentem emittens. Id quod
nobis ex Creta mittitur, in placentulas tortum est,
vulgo in *Tortis* dicitur, non raro plures talium pla-
centularum inter se conglutinatae occurrunt: *liqui-*
dum ex Canada dimidio prioris pretio venditur, mas-
sam mollem in modum extracti sistit: *Hispanicum* in
bacillos, illis quibus succus liquiritiae prostat, similes
efformatum occurrit: *Barbaricum* massas refert paulo
molliores, priore & tertio; in omnibus his, ego saltem,
respectu odoris & saporis non magnam possum repe-
rire differentiam.

CISTUS. Corolla gaudet pentapetala regulari, ca-
lyce pentaphyllo, cujus duo foliola minima sunt,
sustentata, polyandra, monogyna & capsula calice
tectâ: *Cretica* L. caulem arborecentem, folia spatu-
lato-ovata, petiolata, enervia, scabra habet.

Crescit in Archipelago.

Resina, observante *TOURNEFORT*, ex foliis exsu-
dat, inde in Candia proprio instrumento, loris co-
riaceis efformato, colligitur, unde derafa in
massas efformatur, quibus arenam nigram admiscere
solent.

Totum in alcohole dissolubile, aquam suo odore
& sapore imbuat, Oleum odoratum fundit. *LEWIS.*

Resinæ $\frac{3}{8}$, Extracti aquosi $\frac{1}{8}$ circiter, inertis. CAR-
THEUSER.

Emolliendi, digerendi, adstringendi scopo & ad
defluxum capillorum a GALENO commendatur; hodie
vix non totum eviluit, cum efficaciores & puriores
resinas habeamus.

* *Resina* Paris. * *Oleum destillatum* KUHNRADT.

* LIQUIDAMBAR Rec. *Ambra liquida* Recent. Est
balsamum, Peruviano magis spissum, nigrum, sapore
gaudet acriusculo, odore styracis.

LIQUIDAMBAR. Corollam amentaceam, relativam,
monophytam, polyandram, digynam, fructum ligno-
sum, globosum, femina, quorum appendices mem-
branaceæ eminent, vehementem habet: *Styraciflua* L.
BLACWELL 485 foliis palmatis gaudet.

Crescit in omni America.

Arbores Americæ Meridionalis ex cortice vulne-
rato, hanc resinam dimittunt, annotante Cl. KALM.

Ob vires balsamicas & suaveolentiam olim lauda-
batur, hodie ejus usus eviluit, & ipsi styrax substi-
tuitur.

MASTYX Lat. Barb. *μαστιχ*, *Mastiche* PLIN. Pro-
stat sub forma granorum variæ magnitudinis, sicco-
rum, fragilium, avellanas nunquam excedentium,
pellucidorum, colore levi citrino tinctorum, proprio
odore, non ingrato, similique sapore, cui aliquid
aromatici accedit, instructorum, sub dentibus lente-
scentium, supra carbones fluentium & gratum odo-
rem exhalantium.

Massas ex his granis, mediante resina viliori
conglutinatis, occurrentes *in Sorten* dicunt.

Pistacia Lentiscus L. BLACWELL 195 foliis abru-
pte pinnatis distinguitur.

Viret in Europa Meridionali, Archipelago, Pa-
læstina.

Hujus arboris, quem Veteres *ξύρον*, *Lentiscum* appellarunt, *Lignum* asservatur sub forma frustorum variæ magnitudinis, ex pallido flavescens, cortice parum rugoso, levissime rufescente tinctum, odoris & saporis nullius.

Ipsa Mastiche ex arboribus in insula Chio cultis, quorum cortex Augusto & Septembri mensibus vulneratur, effluit, in terram stillat & ibi densatur; tantus est horum granorum proventus, ut coloni insulæ eorum 300000 libras quotannis pro tributo solvant, teste TOURNEFORT.

Mastiche tota in alcohole dissolvitur, aquam suo odore inficit, parum Olei odorati fundit. LEWIS. Oleum odoratum nullum, resinæ $\frac{1}{12}$, plane nihil Extracti aquosi largitur. NEUMANN.

Lignum Lentisci adstringendi scopo commendare solebant, Veteres inde dentiscalpia pararunt, cum certiora adstringentia habeamus, nec ullum hoc lignum in linguam effectum edat, hinc ejus usus evuluit.

Mastiche interne roborandi ergo & quidem præcipue, cum primæ viæ debilitatæ fuerint, adhibetur, olim quoque pro roborandis pulmonibus in usum trahabatur. Dosis est ad scrupulum unum.

Extus tanquam discutiens a GALENO ad inflammationes viscerum abdominalium laudatur, ejus suffitu membranam Schneiderianam in catarrhis, tunicas intestini recti in prolapsibus ani roboramus, illud pro firmandis dentibus & halitu oris suavi reddendo vel hodie adhuc inter Turcas obtinet, teste HASSELQUIST, apud nos ad dentifricia adhibetur.

Spiritu vini solutam, super alutam extensam ischiaticis solatio esse, multiplici experimento vidit Cl. CARTHEUSER, in odontalgia egregie conducit sive masticata, sive denti carioso immissa.

* *Aqua Summit. Lentisci* Paris. * *Oleum destillatum* VAL. CORD. *Oleum infusum* seu potius solatio in

oleo unguinoso ÆGINETÆ ad roboranda viscera abdominalia ventri inungitur: *Aquam Mastichinam* August. a ZWOELFFER correctam, vinosam Nostrates præscribunt, Wurtembergenses simpliciore & spirituosam; egregium medicamentum stomachicum, quod in hyperemesi maxime cum successu adhibetur; datur ad unciam dimidiam * *Pilula Mastichinae* DE ABANO Aloes $\frac{3}{5}$, Mastichis $\frac{1}{5}$, Agarici $\frac{2}{15}$ vehunt, non male exoleverunt: * *Spiritus Mastichinus* Wurtemberg. præter Mastichen varia adhuc aromata recipit, in frigidis ventriculi affectibus conducit: * *Syrupus* Brandenburg. medicamentum omnino laudandum.

OLIBANUM Lat. Barb. *لبان*, *Thus* Veter. *Encens*, *Weihrauch*. Efformatur a granis variæ magnitudinis, citrinis, rufo tinctis, transparentibus, figura irregulari instructis, fragilibus, sub dentibus lutescentibus, odore proprio instructis & sapore levi, suffitum gratum fundentibus: grana sordidiora *Olibanum in Sorten* constituunt.

Veteres grana rotunda *Mares*, illa ubi grano majori minus infidet *Feminas*, granula exigua, rotunda *Thus Orobæum*, ramenta denique a detritis frustulis orta *μάννα* dixerunt.

Olibanum sylvestre vid. Resina Pini.

Incerta est arbor unde obtinetur, nec dum evictum illud a *Junipero Lycia* L. foliis ternis, undique imbricatis, ovatis, acutis Africæ & Arabiæ cive fundi.

HASSELQUIST refert, illud in utraque Arabia colligi, Meccam portari, inde Cairum duci, unde maxima pars Massiliam vehitur.

Patitur se ex aqua suspendi. Resinæ $\frac{3}{4}$ fere, Extracti aquosi $\frac{5}{12}$, Olei odorati nihil fundit. NEUMANN.

HIPPOCRATES illud intus & extus, tam roborandi quam abstergendi ergo adhibuit, GALENUS ad hæmoptoën & fluxus alvi commendat, hos

etiam Veteres Medici secuti sunt; hodie rarissime in-
tus dari solet, sed ob gratum, quem carbonibus in-
jectum odorem spargit, ad suffitus roborantes & re-
solventes adhibetur.

* *Oleum odoratum* Paris.

OPOBALSAMUM, ὀποβάλσαμον, *Balsamum de Mecca*
Recent. Est Balsamum, quod consistentiam terebin-
thina fluidiorem, reliquis balsamis non solidis spissio-
rem habet, colorem citrinum, ad rubrum vergen-
tem, odorem fragrantem, ad citrum accedentem,
saporem amaricantem, qui lignum, sed mitius quam
balsamus de Copaiba, ferit.

Amyris Opobalsamum L. foliis ternatis, integer-
imis & floribus lateralibus, solitariis distinguitur.

Crescit in Arabia, & quæ alibi vigere dicitur, eo
transplantata colitur.

Autopta HASSELQUIST testatur, ipsum balsamum
ex Arabia petræa, aliquot dierum itinere Meccam
ferri.

Balsamum creberrime sophisticari, jam Veteres
sunt conquesti, hinc multi fuerunt Auctores circa
notas, quibus genuinum possit distingui, sed nulla
earum adeo certa est, ut ipsi possimus fidere, sua-
vitas odoris enim, varios gradus habet, & teste
ALPINO pro varia balsami ætate variat, qui etiam
monet, consistentiam pro varia ætate diversam esse, sed
ab illa evidenter pendet ejus qualitas, qua gutta aquæ
instillata, se in telam calamo auferendam diffundit,
coagulatio lactis a recente forsan potest fieri, nequa-
quam ab annofo, unde acidum sive avolavit, sive
partibus oleosis obductum fuit, nec ego saltem mihi
resinam liquidam imaginari possum, quæ panno illita,
nullam plane maculam ipsi relinquat. Id quod vulgo
in tabernis prostat, aliquo oleo unguinoso, quod Sesa-
meum vel Axungiam struthionis esse, HASSELQUIST
annotat, adulteratum esse videtur.

Tanta fuit semper hujus balsami auctoritas, ut fruticis * Lignum sub nomine ξυλοβαλσάμυς, fructum καρποβάλαμον Græc. Recent. imo etiam * Viscum arbori innatum in tabernas receperint; prius efformatur a virgis exiguis, gracilibus, cortice rugoso, gryseo tectis, inodoris, insipidis, & quæ acensæ gratum odorem spirant; alterum capsulas subrotundas sistit, pisibus minores, quatuor lineis eminentibus distinctas, superne stylo exiguo terminatas, rugosas, ex cinereo-rufescentes, inodoras, levi sapore balsamico instructas, nucleum album includentes. Viscus præ aliis nihil proprii habet.

Multi quidem sunt omnium temporum Auctores in celebrandis hujus balsami viribus, sed luxurians gentium Orientalium phantasia multa vel hic quoque finxisse videtur, quæ experientia nequaquam probavit, raritas famam auxit, & cum jam Veteres, quod adulteretur, fuerint conquesti, hinc habuerunt ejus præcones, quo se excusarent, quando promissis non respondebat; ob gratiam & minorem vim calefaciendi, reliquis balsamis pro consolidandis ulceribus internis præfertur.

OPOBALSVMUM SICCUM vid. *Balsamus Peruvianus*.

PERUVIANUS BALSAMUS Recent. Medium, ratione consistentiæ inter Opobalsamum & Balsamum de Copaiba, locum tenet, odore fragrante, colore ex purpureo nigricante, sapore leniter acri gaudet. Adhucdum non constat de planta, unde subministratur.

Ex America Septentrionali & Meridionali, nec non ex insulis Philippinis ad nos mittitur.

Nostrium balsamum, ajunt, virgulta arboris cum aqua coquendo obtineri. * *Album* autem esse, & præstantius, quando sponte ex incisa arbore effluit.

Mox a detecto novo orbe licet nostrum balsamum innotuerit, sub initio tamen Seculi superioris valde rarum adhuc in Europa fuit.

Ab oleis unguinosis non dissolvitur. BARTHOLINUS. Olei odorati, quod evidenter Benzoen olet $\frac{1}{10}$, & per se destillatum Flores, benzoinis similes, largitur. LEHMANN. Olei odorati $\frac{1}{16}$. HOFFMANN.

Prostat & *Balsamus Peruvianus Siccus* quem quoque *Opobalsamum siccum* appellant, qui est resina cum colore purpurascens flavicans, sicca, Benzoen evidenter redolens, quæ parvis cucurbitis, propria substantia fungosa obturatis, inclusa, ad nos advehitur.

Vires antecedentis edit, eo tamen cum calidius sit, hinc nonnisi ad sex vel octo guttas pro dosi datur; ad gonorrhœam & restituendum intestinis tonum, multum ab HOFFMANN laudatur, dysenteriam inde curatam SCHROECK vidit, fluorem album & colicam RIEDLIN, colicam nephriticam WELSCH, abscessum renalem LEHMANN, colicam Pictonum, ejus guttis 40 cum saccharo datis, SYDENHAM. Extus ad solidanda vulnera, roborandas primas vias & curandas læsiones tendinum & membranarum adhibetur.

* *Essentia Balsami Peruviani* Hamburgens. medicamentum præcalidum, nostris sane hominibus non suaderem, illis minime qui ulceribus internis laborant: *Syrupus Balsamicus* HOFFMANN optime paratur, Balsamosaccharum saccharo ad consistentiam cocto adjiciendo; ad ulcera interna, nec non ad asthma pituitosum cum successu adhibetur: * *Spiritus abstractus* HOFFMANN, scopo analeptico maxime laudatur.

PINI STROBILI Barb. Sunt Pinus Vulgaris tenella amenta, fere exclusa, intus viridia, extus rufis squammis tecta, cylindroidea, odore balsamico & simili sapore instructa. Melius Summitates dicuntur cum Veteres non amenta, sed fructus *σφοδράς* dixerint.

Pinus Sylvestris L. BLACWELL 190. foliis geminis, primordialibus solitariis distinguitur.

Per omnem Europam occurrit.

Laudantur multum ad morbos scorbuticos & eorum bonos effectus S. PAULI, MOELLENBROECK, MICHAEL, VAN WOENZEL apud LE CLERC probant.

Earum uncia una, cum tribus aquæ libris per viginti quatuor horas infunditur, ter de die infusi uncia sex exhibentur, & ejus usus per aliquot subsequentes menses continuatur.

* *Essentia* Hamburg. * *Extractum* Wurtemb.

PIX, πῖσσα, πῖττα, *Poix*, *Pech*. Est substantia tenax, nigra, resinosa, odorem proprium minus gratum spirat & sapore amaro linguam ferit.

Varia ratione ex *Pinu Sylvestri* L. paratur: dum sive arborem incidunt & more Canadensium, Burdegalsium, Gallo-Provincialium, Thuringorum resinam exsudantem hoc nomine recipiunt, non raro fuligine tingunt, sive ad rationem inter Macedones olim usitatam, quæ hodie in Galloprovincia etiam obtinet, nec non in Louisiana, Aquitania, Suecia, Valesia & inter nos, ex humore sub destillatione per descensum frustorum inde elicitum & ad justam consistentiam cocto. Nostrates destillationem suscipiunt ex fornace, cujus amplius venter superne & inferne multum angustatur, inferiori angusto fini craticulam, & huic infundibulum supponunt, quod in canalem horizontalem terminatur, cui doliolum admovent; huic fornaci e limo structæ, circumponitur paries quoque ex limo exstructus, qui unius circiter pedis intervallo a fornace distat & ejus tria latera cingit, quartum quod anticum est nudum relinquens & ad illud utrinque apertus hians; fornax frustis pinus repletur, ejus orificium superius limo clauditur, ignis in intervallo parietem & fornacem inter excitatur, ita destillat primum phlegma, quod Syros *Cedrinum* dixisse, PLINIUS monet, hoc sequitur Oleum empyreumaticum, *Pix liquida vel navalis*, *Goudron*, *Theer* dicta, quod in proprio lebete, continuo agitatum in

Picem vulgarem coquitur; hæc ipsa variis usibus accommodanda, variis substantiis miscetur & varia nomina induit *πισσέλαιον*, *Pix sutoria*, *Oleum Pissinum* &c. Pici liquidæ solet Oleum tenuius supernatare, quod prius destillat *πίσσαυθ*, *gelber Theer*.

Extracti resinosi vix ultra $\frac{1}{2}$, parum ultra $\frac{1}{8}$ Extracti aquosi, $\frac{7}{5}$ circiter spiritus acidi, $\frac{1}{3}$ fere Olei inde obtinuit NEUMANN.

Cum Pix empyreuma habeat, hinc humores humanos dissolvit & eorum motum intendit, picem liquidam jam GALENUS asthmaticis & purulentis commendavit, anno 1744 BERCKLEY Episcopus Britannus morem Americanorum, quo aquam cum subquadroplo picis liquidæ per quatuor dies infundere, ambas crebrius agitare & aquam limpidam intus ad variolas sive arcendas sive mitissimas reddendas adhibere solent, repetiit, & eandem, ad uncias sex mane & vespera datam, quoque in inflammatione viscerum, pleuritide, phtisi, febribus epidemicis, asthmate, ventriculo debilitato, malo hysterico & hypochondrico, nephritide fabulosa, & morbis cutaneis egregios effectus edere vidit: ANONYMUS in *Recueil periodique* in se ipso egregios effectus ad restituendum ventriculum, LE BEAU in ulceribus & fistulis, HASSELQUIST in lepra & lue venerea sunt experti; hi effectus a partibus resinosis ope acidi solubilibus redditus, & hinc vires abstergentes, roborantes, antisepticas edentibus videntur pendere. BARTHOLINUS monet picem liquidam a Norwegis magno cum successu ad febres malignas adhiberi.

Extus abstergendi & resolvendi ergo a GALENO ad lichenes, ad duros crudosque tumores, hodie maxime ad emplastra adhibetur, quæ cuti fortius adhærere debent: ejus usus ad dropacismos alibi explicatur.

* *Oleum destillatum* VAL. CORD. quod est *Templinum* SCHROED. ad usus medicatos vix ulterius recipitur.

POPULI OCULI, ἀνελγε κόκκοι, *bourgeons de Peuplier*, *Pappel-Knöpfe*. Sunt gemmæ oblongæ ex flavo rubræ, e squammis variæ magnitudinis, sibi invicem incumbentibus efformatæ, succum vehunt viscidum, digitis adhærentem, suaveolentem, amarum; colligendæ sunt antequam folia erumpunt, quibus quippe prodeuntibus, succus imminuitur, imo totus deficit.

POPULUS. Relativa, diphyta est, mares in amentum longum colliguntur, cujus squammis multæ antheræ accrescunt, foeminæ quoque amentacæ, monogynæ, capsulas ovatas, feminibus papposis foetas maturant: *Nigra* L. BLACWELL 548. foliis deltoidibus, acuminatis, ferratis distinguitur.

Crescit per omnem Europam. præter maxime Septentrionalem.

Oculi populi aqua cocti & prelo pressi succum fundunt, Olei odorati exiguam quantitatem aquæ inde abstractæ largiuntur, spiritus vini inde destillatus odoratus evadit. WEISSMANN.

Oculos Populi HIPPOCRATES medicamentis uterinis adscribit, hodie per se non in usum trahuntur, sed adhibentur ad

Unguentum Populeum MYREPS. quod resolvendi & refrigerandi scopo in frequenti usu est; varia ingredientia recipit, quæ sine virium detrimento possent omitti, hæ ipsæ potius a plantis solanaceis & succulentis, quam a gemmis videntur pendere: * *Essentia* Wurtemb. vulnerariis adscribenda.

RESINA, Ρητίνη, *Resine*, *Hartz*. Est succus resinofus ficcus, tenax, ex arboribus coniferis Europæ obtentus.

Resina alba, vulgaris, Poix grasse, Poix de Bourgogne. Est substantia alba, quæ sub magnis fructis prostat, ex flavo albis, odoratis, siccis, tenacibus, fumum minus gratum, dum accenditur, emittit.

Obtinetur ex *Pinu Abiete* L. BLACWELL 198. foliis solitariis, tetragonis, mucronatis instructa,

Ubique in Europa obtinente, præter maxime Meridionalem.

Ex arbore portio corticis aufertur, & ita efficitur, ut ligno denudato, resina sub forma crustæ accrescat, illa in lebetibus, quæ aquam habent, funditur, fusa, committitur panno & sub prælo exprimitur, hac ratione a sordibus liberata, doliis committitur.

Resina Pini, Poix Resine, Variæ magnitudinis massas efformat, fragiles, siccas, flavas, translucidas, quæ cum flammam suscipiunt, fumum non ingratum emittunt; ejus minora frusta formicæ in suos acervos solent congerere, & ea *Olibanum Sylvestre* constituunt.

Sponte ex annosa *Pinu Sylvestri* L. effluit.

Varia alia resinarum genera ex *Abiete* & *Pinu* quomodo parentur, Ill. DU HAMEL tradit.

Ad ulcera viscerum curanda, tam extus quam intus adhibebatur ab HIPPOCRATE; hodie interne nunquam datur, extus roborandi, defendendi, maturandi ergo imponitur, unguentis & emplastris adjicitur, ut ipsis consistentiam solidiorem & tenacitatem conciliet.

Emplastrum Citrinum August. ad ulcera & vulnera claudenda adhibetur: * *Emplastrum Ischiaticum* BEZÆ valide resolvit.

SAGAPENUM, *σαγαπεννον, Gomme Seraphique, Serapin Gummi.* Adducitur ad nos sub forma Granorum, avellanis minorum, colore ex rufo flavescente, cornu referente, odore nauseoso & sapore ingrato, amaro, cui

aliquid alliacei accedit gaudent, carbonibus injecta non liquantur, sed in carbonem abeunt, calore manus liquefcunt, accensæ odorem minus gratum spirant. Massæ majores, quæ pannis cœruleis involutæ ad nos adducuntur, profundius fuscæ, evidenter sordibus inquinatæ, *in Sorten* dicuntur.

Plantam unde obtinetur ignoramus, umbelliferam esse auctoritas Veterum, folia & semina, quæ ipsi interdum commixta sunt, videntur indicare.

Ex Alexandria ad nos adducitur.

Ejus dodrantem aqua recipit, aliquid Olei odorati fundit. LEWIS. Extracti resinosi $\frac{3}{4}$, aquosi $\frac{3}{8}$ fere. NEUMANN, Extracti aquosi $\frac{5}{8}$, resinosi $\frac{2}{5}$. CAR-
THEUSER.

Calidum & abstergens medicamentum a GALENO dicitur; purgantes vires, ipsi MESUE adscripsit, quas autem experientia non confirmavit, multum ad referandas obstructions viscerum laudatur, id quod quoque tanquam Gummi resina penetrante oleo instructa, videtur præstare.

Extus quoque resolvendi ergo adhibetur.

* *Pilula de Sagapeno* QUERCETAN. a Trochiscis Alhandal potius, quorum majorem præ reliquis ingredientibus rationem vehunt, denominandæ $\frac{7}{20}$ Trochiscorum Alhandal, ultra $\frac{1}{6}$ Dagrydii habent.

STORAX, *σάραξ*. Triplex ejus genus in officinis prostat.

* *In granis*: sub forma massarum variæ magnitudinis ad nos adducitur, ex badio rufarum, tenacium, proprio odore, multum suavi instructarum, pinguium, sapore levissime acri præditarum, hanc *Vulgarem* GEOFFROI, *Calamitam* CHARRAS, *in granis* vulgo appellant.

Calamita. Diverfa omnino ab illa Veterum, magnas massas sistit, quæ evidenter preli, in quo pressæ erant, indicia habent, sabulo & lapillis inquinatæ,

friabiles, colore, odore, sapore evidenter ad priorem accedunt; quo sicciore, eo minus bonæ.

Liquida. Consistentiam unguenti spissi habet, grysea, fæculenta, sordida, odore antecedenti simili gaudet.

Duæ posteriores, evidenter ex variis substantiis, quibus ope styracis odorem conciliant, arte parantur, priorem, quam nec ipsam mangonii expertem pronuntiare auderem, largitur

STYRAX L. Carolla quinquefida regulari, simili calice instructa, polyanthera, monogyna, & drupa duabus nucibus foeta, gaudet.

Crescit in Europa Meridionali, Syria, Æthiopia.

Ex arboribus Gallo-provinciæ resinam effluere, vidit Illustris DU HAMEL, in agro Tiburtino eandem incisione arboris obtineri, Cl. MAZEAS testatur.

Styracem solidam paucissimum Olei odorati fundere & salem essentialem dimittere, monet LEWIS, Extracti spirituosi, $\frac{3}{4}$ aquosi $\frac{1}{4}$, Olei odorati nihil NEUMANN.

Ad suffitus uteri ab HIPPOCRATE adhibebatur, a GALENO autem ad affectus pectoris serosos digerendos, nec non ad pellendos menses, hodie rarius interne, creberrime ad suffitus solet usurpari, ubi se fragrantia æque ac indole balsamica commendat. Liquidam, cujus primi Arabes meminerunt, ad medicamenta balsamica externa solent recipere.

* *Oleum destillatum* in Codice Parisino, vix in pharmacopoliis occurrit: * *Oleum crassum* & *tenue* Paris. * *Tinctura Pharm. Batean.* *Pilula de Styrace* a variis Dispensatoriis variæ præscribuntur: Parisinæ ad $\frac{1}{5}$ Opii, Wurtembergenses ejusdem $\frac{1}{8}$, Nostrates $\frac{1}{10}$ vehunt, inconcinna compositio, cui optime Extractum Opii, extracto Croci mistum substituitur: *Unguentum de Styrace* PENICHER in frequenti usu est ad ulcera contra corruptionem defendenda & solidanda: * *Empla-*

strum de Styrace Paris. priore etiam magis ad arcendam gangrænam facit.

* *TACAMAHACA* Lat. Barb. Est Resina sicca, aureo colore fulgens, suaviter odorata, accensa minus gratum suffitum emittit, nauseosa, insipida, calore liquanda: apportatur sive in cucurbitis dimidiatis, hac magis pallet & *en Coques* dicitur, sive sub forma massarum aliquot pollices æquantium, rufo-flavescentium, splendentium, sive massarum prægrandium, in quibus genuina resina multis fordibus inquinata est, & hæc *en Masse, in Sorten* dicitur.

Populus balsamifera L. foliis ovatis, ferratis & suavissimo odore gemmarum multa resina turgentium agnoscitur.

Crescit in America Meridionali & Madagascar, nostras hyemes optime fert.

Vera resina tota in alcohole solubilis, præter paucas, quæ ipsi acceverunt fordes, ex quibus aqua aliquid recipit. NEUMANN.

Resina odorata roborandi ergo cum successu adhibetur, extus maxime debilitato ventriculo imponitur, intus nunquam datur.

* *Spiritus* Paris. empyreumaticus, * *Oleum empyreumaticum* Paris. * *Emplastrum stomachicum de Tacamahaca* SCHROEDER auctum Wurtembergenses habent, egregium omnino pro roborando ventriculo medicamentum.

TEREBINTHINA, *τερεβινθίνη* (*πίνθη*). Est succus resinofus sive Balsamum tenax, balsamis hactenus recensitis spissius, odore proprio, pro varia arbore unde desumitur vario, sapore resinis proprio instructum, pellucens, sive album sive flavum.

Cum resinam ex Terebintho arbore fluentem Veteres colore vitreo gaudentem, pellucidam & fluiditatem diu conservantem descripserint, hinc labente ætate, variæ resinæ ad illas qualitates accedenti, eandem

denominationem dederunt & varia terebinthinæ genera in tabernas introduxerunt.

* *Vera de Chio, de Cypero* Lat. Barb. Consistentiam resinæ spissioris habet, ita ut non diffuat, pellucida, alba, levissima flavedine tincta, nec acris, nec amara, odore grato instructa.

Pistacia Terebinthus L. BLACWELL 478. foliis impari pinnatis & foliolis ovatis distinguitur.

In Europa Meridionali, Asia & Africa obtinet.

Argentoratensis Recent. Balsamo de Mecca spissior est, tenax, pellucens, flavicans, odore grato abiegnō, sapore resinoso, amaricante instructa.

Pinus Picea L. BLACWELL 203. folia solitaria, plana, emarginata habet.

Crescit in Europa temperata, in Scotia & Germania magis meridionali adhuc occurrit.

Hujus arboris epidermis, æstate vesiculis obsidetur, quas proprio instrumento cylindraceo, quod superne in aciem terminatur, aperiunt & balsamum inibi contentum legunt, cum quælibet vesicula vix aliquot grana terebinthinæ habeat, hinc per diem non magnas ejus menses operarii facere possunt.

Veneta priori satis similis est, sed fluidior, nec grate balsamici odoris dives.

Pinus Larix L. BLACWELL 477. foliis fasciculatis, deciduis gaudet.

Crescit in iisdem cum antecedente locis, si montes satis altos habent, tales cum in Alsatia desint, hinc apud nos non obtinet.

Balsamum a Majo ad autumnum usque terebrationis ope obtinetur, & per canales ligneos vulneribus immisos in suppositos urceos fluit.

* *Communis* Recent. Consistentiam spissiores, colorem ad rufum accedentem, odorem minus gratum habet, non pellucida sed fordida: est resina *Pini sylvestris* L. quæ ex arboribus decorticatis defluit.

Balsamum de Canada Recent. Reliquis terebinthinæ generibus, si Chiam exceperis, spissius, & si qua alia in modum vitri pellucet, minus odorum, acre & amarum.

Obtinetur ex *Abiete Taxi-folio* odore *Balsami Gileadensis* RAJI.

Terebinthinam $\frac{1}{4}$ Olei odorati subministrare Ill. DU HAMEL monet, ultra $\frac{1}{4}$ NEUMANN, $\frac{1}{10}$ circiter CARTHEUSER, Ego $\frac{1}{6}$ inde obtinui, id quod remanet cum aqua inde abstracta fuit, consistentiam resinæ siccæ habet, & *Terebinthina cocta* dicitur.

Vires reliquarum resinarum edit, eis cum sit minus calida, hinc nostris hominibus magis videtur conducere, interne scopo abstergendi & consolidandi datur, & cum urinam violaceo odore afficiendo, evidenter, quod in renes agat, commonstret, hinc ad vitia viarum urinariarum maxime adhibetur. Balsamum Canadense cum reliquis mitius sit, hinc illis pro usu interno præfertur. Datur ad drachmam dimidiam. Externe Terebinthinam ad vulnera & ulcera abstergenda adhibemus, vix non ad omnia unguenta & emplastra recipitur, non solum ob vim medicatam, sed etiam ut ipsis mollitiem largiatur, & menstrui vice fungatur, cujus ope resinosa cum unguinosi misceantur.

Oleum Terebinthinae BRUNSVICENS. tenerius, quale ope aquæ obtinetur, sive cauta destillatione primum prodit, *Spiritus* a quibusdam dicitur, qui olei nomen illi relinquunt, quod cum Terebinthina per se destillatur, & magis tinctum & crassum obtinetur, prius ad usus medicatos semper posteriori præferendum est: intus sumtum vehementer calefacit & vias urinarias multum stimulat, ita ut ab ejus etiam non larga dosi, graves effectus surrexisse, *Vratislavienses* observarint, STEDMANN diabeten & validos viarum urinariorum spasmos viderit, prudentiores

itaque illud nunquam intus exhibent; extus applicatum validissime resolvit, & partes membranaceas roborat, hinc laudatur ad rheumatismos, & nervosis æque ac tendineis partibus vulneratis applicatur cum successu, ganglion inde curatum Cl. PLENK vidit; quantum idem ad arcendam putredinem valeat, vel ubivis musæa anatomica evincunt; primum momente YONGE ad vasa dissecta stringenda & hinc ad sistendas hæmorrhagias adhibetur: Oleum crassum, * *Balsamum* SCHROEDER, optime empyreumatico hoc medicamento caremus: *Colophonia*, κολοφωνία, *Geigenharz* hodie dicitur resina, quam terebinthina per se destillata, relinquit, sicca, friabilis, extus nigra, intus fusca, ad usus externos eadem ratione ac resina vulgaris recipitur, ejus suffitus contra prolapsus ani atque uteri adhibetur: *Terebinthina cocta* SCHROED. multo oleo privata est, hinc terebinthina integra minus calida: * *Sapo Tartareus*, *Corrector Starckey* vid. *Inst. Chem.* *Unguentum Digestivum* Bononiens. medicamentum digerens polychrestum, cujus vires balsamicas Chirurghi, pro varia indicatione addito unguento Basiliconis vel Balsamo Arcæi intendere solent: * *Pilule de Terebinthina* Brandenburg. roborant & abstergunt, varie mutatæ, varia Dispensatoria ingrediuntur: * *Aqua Anhaltina* Noric. calidum valde medicamentum nunquam intus dari debet, extus roborandi ergo ventriculo aut membris debilitatis imponitur: * *Aqua balsamica* RIVERII potius gonorrhœam graviolem reddere, quam ipsam allevare poterit: * *Balsamum Vulnerarium* Wurtemberg. ad vulnera recentia & tendinum cum successu poterit adhiberi.

* *Tolutonium Balsamum* Recent. Consistentiam Opobalsami habet, colorem aureum, odorem non ingrati, saporem balsamo de Mecca magis acrem; prostat etiam siccum quod cucurbitis inclusum ad nos adducitur.

TOLVIFERA L. Corollam pentapetalam irregularem, calice quinquefido sustentatam, diplosantheram, monogynam habet.

Crescit in Americæ Meridionalis provincia Tolu quam vulgo Honduras appellant.

Aliquid Olei odorati largitur, nec non salem essentialem in modum benzoës. LEWIS.

Primus HERNANDEZ ejus mentionem fecit; MONARDES multus est in ejus laudibus deprædicandis, ratione virium ad Balsamum de Mecca accedit, quod ipsi, cum gratus & minus acere sit, vulgo antepositur.

* *Oleum crassius* Paris. * *Tinctura* Eorund. * *Syrupus* Eorund.

β. ANIMALES.

CERA, *κνρός*, *Cire*, *Wachs*. Est substantia solida, tenax, calore liquefscens, colore citrino & proprio odore instructa. Efformatur a polline antherarum, quem *Apis* alis quatuor membranaceis, aculeo caudæ in spadonibus & fœmellis, ore duabus maxillis & proboscide instructo, gaudens: *Mellifica* L. cujus corpus pubescit, abdomen fuscum, & cujus primus annulus plenus est, colligit, in globos format, tibiis posticis appensum, domum portat, commilitonibus inde deglubendum relinquit & deglutiendum, de novo e corpore emittendum; eo dein animalcula pro exstruendis favis & claudendis cellulis penum hybernæ sive nymphis includentibus utuntur; cum pollen antherum, demum quando ex ventriculo apum eliminatur, ceram constituat, hinc illud ab apibus omnino aliquam mutationem experiri, fit evidens.

Soliditas, color flavus & proprius odor, ceram commendat; illa optime ex favis obtinetur, dum hi postquam mel inde desumptum fuit, aquæ ebullienti committuntur, ita cera aquæ supernatat, refrigerata

facile inde auferenda & sordes in fundo lebetis relinquit; hæ committuntur torculari calido & ita expressione, quicquid ceræ retinuerunt, dimittunt.

Ceræ genus est, substantia plus minus fusca, rufa, durior, proprio nec ingrato odore instructa, quam apes ex corticibus variarum arborum desumere videntur, & æque ad claudendas alvearium fissuras, quam ad suspendendos favos adhibent, * *Propolis* dicitur *Stopwachs*, *Bienenharz*.

Ceræ genus, quod baccas *Myrica cerifera* L. coquendo, coloni Americæ septentrionalis parant, ad olea unguinosa videtur referendum esse: Cera Chinen-sium a proprio insectorum genere, propriæ arboris foliis dicitur appendi.

Aqua ceram non dissolvit, inde abstracta ejus odore imbuitur, spiritus vini ejus aliquid recipit. LEWIS.

Cera intus adhibita, effectus resinarum edit, & cum nullum oleum odoratum vehat, hinc præ reliquis minus humores commovebit, Cl. JACOBI inde in pulmone debilitato, tussi convulsiva, mictu cruento & dysenteria egregios effectus est expertus; DIEMERBROECK, VALLERIOLA, Illustris PRINGLE vel gravissimas dysenterias inde curatas viderunt, sed probe meminerint Medici, iidem intus dandæ semper aliquem saponem jungendum esse. Extus adhibita, in modum reliquarum resinarum, resolventes, maturantes, antisepticas, traumaticas virtutes exferit, plurimorum emplastrorum & unguentorum constituens præscribitur; vulgari modo, quem omnino laudandum esse duco, Ill. PRINGLE eam sapone vulgari dissolvit & solutionem aqua diluit; pileoli inde parati, mammarum papillis fissis imponuntur.

* *Oleum destillatum* VAL. CORD. iterata destillatione attenuatum; nunquam intus exhibendum, empyreumaticum quippe & valde calidum, maximis

laudibus a BOERHAAVE extollitur ad fissuras epidermidis, perniones, tendines contractos & articulos obrigescens, abdomini infantum illitum eorum alvum ducere, IDEM asserit: *Cera alba* NICOL. PRÆP. obtinetur ceram aliquoties fundendo, & actioni radiorum solis exponendo, creberrime sebo adulterata solet prostare, vulgari durior est, & grato, quo illa gaudet, odore orba, HIPPOCRATI in formulis emollientibus externis usitata, adhibetur ad emplastra, quæ album colorem debent habere: *Cera viridis* Nostrat. resinam, terebinthinam & $\frac{1}{2}$ Viridis æris recipit; adhibetur ad clavos pedum: *Ceratum refrigerans* GALENI, cum albo colore nitens expetatur, hinc loco Olei rosarum, amygdalarum Oleum ad illud recipiendum, medicamentum egregium, emolliens & demulcens: *Cera arborea* Wurtemberg. vix ad alios quam ad hortulanorum usus recipitur: * *Cera sigillaris rubra & viridis* Wurtemb. recipiendis sigillis dicatæ sunt: * *Unguentum rubrum ad labia* Wurtemb. cum successu ad fissuras labiorum adhibetur.

γ. FOSSILES.

AMBRA, ἀμβρα AETII, *Ambregris*. In variæ magnitudinis frustis ad nos adducitur, extus nigra crusta tectis, intus gryseis, maculis & striis notatis, ex lamellis constantibus, levibus cum aliqua tenacitate fragilibus, per se non in pulverem terendis, proprio, qui gratissimus est, odore, sapore vere nullo instructis, leni calore fundendis & flammam capientibus. Varia exempla prægrandium frustorum NEUMANN collegit.

In omni mari, quod Asiam alluit, piscatur, sive rupibus appensum colligitur.

Verum bitumen siccum, ut jam AVICENNA monuit & NEUMANN multis argumentis probavit, quod

interdum varias fordes vegetabiles vel animales recipit, interdum a balænis deglutitur, interdum a mari agitato ad remota valde loca disjicitur, & hinc diversissimis opinionibus circa suam originem & patriam dedit occasionem.

Una sola *Ambra ambrosiaca* L. *Grysea* vulgo dicta, genuina est, levitate, odore non multo, si integra est, fragrante autem, si laminæ candenti imponitur, aut cum aliis substantiis miscetur, quod facile ad candelam liquecat, & igni commissa vix non omnis aerem subeat, agnoscenda, *Vulgatior* L. *Unicolor* WALLER. omnis per artem imitata esse videtur.

Aqua inde destillata, ejus odore imbuitur LEWIS. Olei $\frac{5}{6}$, spiritus acidi $\frac{1}{12}$, salis $\frac{1}{30}$ inde NEUMANN obtinuit, KRIELE spiritus acidi $\frac{1}{12}$, Olei $\frac{7}{8}$ fere.

Ambrae usus inter Arabes demum multum invalescere cœpit.

Ea ob gratissimum, quem spirat odorem & gratiæ ergo aliis substantiis admiscetur, quarum magnum volumen exiguum ejus momentum suavissimo odore replet; intus pro roborando systemate nervoso adhibetur, aphrodisiaco quoque scopo multum commendatur: BOSWEL a granis decem assumtis, nihil in corpore mutari est expertus, a triginta autem granis pulsum celeriolem & fortiolem, placidum, non molestum per omnes nervos tremorem, firmitus ad omnes mentis actiones cerebrum, auditum magis acutum, visum perspicaciolem, veros ad rem veneream stimulos, & hæc omnia satis evidenter per integram horam obtinere, observavit. Nonne parva, qua Ambram vulgo exhibere solent, dosis, quæ vix ad aliquot grana extenditur, in causa est, cur insignes, quos inde jure expectamus effectus, nondum crebrius fuerint observati?

Ambrae odorem mulieribus, hypochondriacis & quibus propria idiosyncrasia est, contrarium esse inter omnes constat.

Essentia Ambrae HOFFMANN Parisini majorem, quam Nostrates & Wurtembergenses, rationem Ambrae, ultimi Liquorem anodynum pro menstruo recipiunt & moschum adjiciunt; medicamentorum nervos roborantium princeps HOFFMANN dicitur: * *Essentia Ambrae balsamica* DIPPEL. * *Essentia Ambrae sicca* August. pulvis analepticus egregius, qui ad scrupulum unum datur: * *Tinctura seu Essentia regia* Paris. fragrans multum medicamentum, quod tam ad incitandum motum spirituum, quam ad usus cosmeticos adhibetur: * *Species Diambrae* MESUE ex aromatibus potius, quam ex Ambra, quam in exigua valde ratione, a Nostratibus etiam adhuc imminuta, vehunt, dijudicandæ: * *Trochisci de Ambra* Wurtemberg. gratum & efficax omnino medicamentum nervinum.

BITUMEN, ἀσφαλτῶν. Hodie dicitur omnis substantia fossilis, quæ verum oleum vehit, in usus medicatos recipitur tale, quod nigrum est, splendens, siccum, friabile, odore minus grato gaudens, totum calore liquandum. Illud quod vulgo in officinis prostat factitium esse, & pro maxima parte a pice vegetabili efformari, valde probabile est.

Oleum quod ex terræ visceribus obtinetur, varia forma solet apparere: fluidum, nigrum, foetens, acriusculo sapore instructum. * *Petroleum* L. nigrum dicitur, illud si antequam e terra erumpat, calore subterraneo in vapores fuit resolutum, sub forma magis fluida & colore plus minus rubro, sapore & odore eminentiore apparet, *Naphtha* Veterum, * *Petroleum* L. rubrum constituit idem sub terra adhuc magis attenuatum, parum tinctum apparens, hodie proprie * *Naphtha* dicitur tale ad
Baby-

Babylonem reperiri & Veteres & Recentiores asserunt, KÆMPFER illud etiam in Media offendit. Petroleum eo usque a colore subterraneo inspissatum, ut consistentiam unguenti spissioris habeat, * *πισσάσφαλτον*, *Maltham* Veterum & L. efformat, ad consistentiam picis induratum *ἄσφαλτον* supra dictum, illud improprie Gummi dicunt, id cum olim copiose, unanimi Veterum consensu, ex Judææ Mari mortuo fuerit extractum *Bitumen Judaicum* solet appellari, idem adeo induratum, ut polituram admittat, *γαγάτης*, * *Gagates*, Jay audit: petroleum argilla mixtum *Litanthracis* L. cum arena aut calcareo *Ampelitis* L. *Mine d'Asphalt*, si exigua in ratione calcareum subiit, *Bitumen Suillum* L.

Ex Asphalto NEUMANN destillatione paucissimum phlegmatis & $\frac{3}{4}$ Olei, extractione autem Extracti resinosi $\frac{1}{64}$ obtinuit.

Bituminis varia, quæ hæcenus recensui genera, sive aquis innatare observantur, sive ex terræ visceribus eruenda sunt, & passim per Europam quoque obtinent. Petroleum non nigrum, quod si pallidius rubet, *Album* officinæ dicunt, sive ex Ampelite destillationis ope obtinetur, sive ex Italia sponte inter saxa propullulans, hauritur.

Si ea, quæ supra de pice dixi, rimamur, nec non quæ circa ortum & destillationem resinarum & oleorum empyreumaticorum iterata in vapores resolutione, attenuatione, Chemia explicat, si his addere placet, quæ cum Ampelite nostrate institui & in Dissertatione anno 1758 *Memoires de l'Academie de Berlin* inserta, recensui experimenta, nec non copiosas quas terra nostra passa est subversiones, & calorem qui in visceribus terræ semper obtinet, & quod nulla alia substantia fossilis, præter bitumina, oleo scateant, plus quam probabilis evadit conjectura, omnia bitumina ex arboribus, coniferis maxime, sub terra

mersis calore eliquari, & pro vario, quem experiuntur, calore, pro variis, quæ ipsis admiscuntur, substantiis, varias quas recensui induere formas.

Sequitur hinc, quod eis optime in Medicina possumus carere, cum ob varia, quæ ipsis, sub terra, accrescere possunt heterogena, semper suspecta sint, & pice & oleis empyreumaticis, quæ ipsi paramus, eosdem, ob quos laudari solent, effectus possumus obtinere. HIPPOCRATES Asphaltum ad suppositaria & suffitus adhibuit.

Bituminibus etiam adjungo

* MUMIAM Officinarum, Partes nimirum humanas bitumine conditas, nigras, odore & sapore Asphaltum referentes.

NEUMANN inde obtinuit $\frac{2}{6}$ Extracti resinosi, $\frac{1}{3}$ Extracti aquosi.

Sordidum hoc medicamentum primi Arabes ad usus medicatos cœperunt adhibere, circa illud superfluum esset ad condituram, qua veteres Ægyptii cadavera contra corruptionem defendere tentarunt, attendere, tales enim mumix nonnisi in cimeliis aservantur, officinas nostras nunquam intrant; nostræ sunt varii generis cadavera Asphalti, Myrrha, Aloe &c. perfusa & clibani calore exsiccata, earum vires cum unice ab his condimentis pendeant, eadem autem pro lubitu nostris ægrotis exhibere possumus, & ita non opus habeamus carnem cadaveris, nescio quo morbo defuncti, eis devorandam dare, hinc incerto, nauseoso, imo periculoso medicamento prudentes omnino desistunt.

* *Spiritus*, * *Oleum*, * *Sal Volatil*. *Gagatis* Paris. * *Essentia Mumie purificans* CLAUDER. absurdo medicamento optime caremus.

SUCCINUM, ἡλεκτρον λίθον, *Glesum* Veter. German. *Carabe* & *Ambra* Arabum, quos Galli sequuntur, *Bernstein*, *Agtstein*. Est Bituminis genus quod in

glebis variæ magnitudinis, irregularis figuræ, coloris citrini plus minus profundi, grate odoratis, fumum suavem exhalantibus, sapore leviter resinoso instructis, pellucidis, non liquandis, ad nos adducitur.

Varia ratione hæc frustra solent distinguere, quo magis pellucet, & quo minus tincta sunt, eo reputantur magis pretiosa esse, candida sive falerna pretiosissima, venduntur præterea eo majori pretio, quo sunt majora, inde quoque varie a mercatoribus denominantur: *Tonnenstein* reliqua magnitudine vincunt, hæc excipiunt *Tamenstein*, quæ majora sunt *Knäbel*, his *Firnis* magnitudine cedunt, quæ *Schlug* sequuntur, *Sandstein* superantia; ramenta quæ decidunt, dum Succinum in varia utensilia tornatur, *Rasuræ* nomine veniunt.

Maxima Succini quantitas in Borussia ad litus Maris Balthici Sudavicum colligitur, & ibi sive in collibus arenosis per strata collocatum occurrit, sive mari innatans, ex his collibus elutum, propriorum instrumentorum ope piscatur; frustra in collibus reperiunda acervatim congesta deprehenduntur, eorum matricem sive lignum bitumine & pyritis resolutis factum, sive lutum constituit; idem etiam in variis aliis Europæ regionibus interdum repertum esse dicunt, sed interdum etiam substantias colore & soliditate modo ad succinum accedentes, ejus nomine compellare solent, * id saltem quod ab India Occidentali, nonnunquam etiam ab Oriente denominant, & quod quibusdam quoque *Gummi Look* audit, odore, colore magis tincto, fragilitate & analysi chemica evidenter a Succino vero differt, non male G. Copal adscribendum, cum in Alcohole non dissolvi queat, teste Cl. DE NEUFORN.

Cum Succinum bitumen sit, hinc in ejus ortum hic non ulterius inquiram, fragrantia, duritia, subfidentia in aqua, & quod igne liquari, sine destructio-

ne non possit, cum evidenter a reliquis bituminibus differat, hinc proprium arborum genus oleum, unde surgit, largiri, probabile est, rationem acidi quoque in eodem evidenter majorem esse, experimenta loquuntur. Illud aliquando liquidum fuisse evidenter ex substantiis, quæ ipsi inclusæ deprehenduntur, liquet, quas Veteribus jam notas fuisse, ex TACITO & MARTIALI patet.

NEUMANN spiritus $\frac{1}{8}$, olei $\frac{3}{4}$, salis $\frac{1}{15}$ inde obtinuit, NEUFORN ex viliori spiritus $\frac{1}{5}$, olei ultra $\frac{2}{3}$, salis $\frac{1}{34}$, ex puriore autem paulo plus spiritus, minus olei, $\frac{1}{24}$ salis, ego ex rasura $\frac{1}{8}$ olei & $\frac{1}{60}$ circiter salis. Acidum succini, vegetabilis indolis esse Cl. POTTEVICIT; acidum salis, cujus quoque vestigia in Succino deprehenduntur, ex mari ipsi videtur accrevisse. Magna, qua Succinum ad morbos capitis maxime & nervorum commendatur, fama, ipsi demum Seculo XVI videtur surrexisse, eam ulla justa observatione evictam esse, ego non novi & omnino Cel. TRALLES subscribo exclamanti, *quam immerito prædicatur vis succini antispasmodica, nervina, cephalica!* Veteres illud roborandi e go duntaxat, & ad catarrhos laudabant; saponi junctum, dum intus adhibetur, ob analogiam bituminum cum resinis, vires abstergentes & consolidantes forsan edit & hinc ad ulcera interna conducet, sed vel hoc in casu resinæ vegetabiles ipsi videntur præferendæ esse. Ejus suffusus discutiendi, roborandi, aerem corrigendi, vim nerveam excitandi ergo cum successu adhibetur.

Oleum CROLLIUS multum prædicat, cui quoque BOERHAAVE accedit, mihi nulla observatio innotuit, qua proprias præ aliis oleis empyreumaticis vires probaverit: *Salis* inter primos AGRICOLA meminit, illum BOERHAAVE antihysteriæ & diureticorum principem appellat, quo magis depuratum est, eo minus humores exagitat, hinc nunquam, nisi albissi-

mus fuerit, debet in usum trahi, & tanquam sapo acidus, cui oleum summe penetrans junctum est, in solvenda varia humorum spissitudine & referendis obstructionibus cum successu poterit exhiberi. Dosis ad scrupulum dimidium usque potest extendi: *Essentia* HELMONT, ea nihil stomacho, intestinis, nervis, imo cerebro gratius esse, HELMONT dicit, quæ BOERHAAVE repetit, & eam præterea ad morbos frigidos multum commendat; spiritum vini partibus resinosis fragrantibus factum, vires roborantes habere non dubito, num promissis Auctorum, quos adduxi, respondeat, decidat experientia: externe claudendis vulneribus conducit, pro hoc scopo *Essentia sine Alkali* prostat, ea quæ intus dari debet optime ad rationem ab HOFFMANN traditam paratur: * *Essentia Succini* GMELIN Liquorem anodynum pro menstruo recipit, reliquis omnino magis ad curandos affectus encephali potens: * *Trochisci de Carabe* MESUE, varias eorum ingredientium rationes Dispensatoria præscribunt, secundum Auctorem $\frac{1}{7}$ circiter Opii vehunt, apud Parisinos $\frac{1}{18}$ in circa, ad ductum Wurtemberg. $\frac{1}{25}$ absurda compositio, valide quoscunque fluxus sistens: * *Syrupus de Karabe* Paris. ab Opio potius, quam a pauca, quam recipit, spiritus succini quantitate denominandus: * *Elæosaccharum* Wurtemberg. *Balsamum* SCHROEDER, minus bene cum cera parari jubetur, temporibus & vertici in affectibus nervinis illinitur: *Spiritus salis Ammoniaci succinatus* August. melius destillando quam digerendo paratur, eidem jure præfertur * *Eau de Luce* quæ, spiritui salis Ammoniaci oleum succini commiscendo paratur, sapo ex alcali volatili & oleo valde penetrante compositus, egregios omnino effectus in resolvendis humoribus præbebit & naribus ad motus vires refocillabit: *Liquor Cornu Cervi succinatus* MICHAEL Est sal ammoniacalis oleo empyreumatico factus, hinc valide humores resolvit & solida stimu-

lat, scopo sudorifero cum successu adhibetur, exulet omnino in affectibus capitis & nervorum sanguineis, Datur ad guttas 20. * *Liquor Cornu Cervi succinatus albus* Wurtemberg. debilior est antecedente, nec rite saturatus: *Pilula de Succino* CRATONIS absurda compositio, cujus basin Aloe constituit: * *Pilula de succino aucta* Wurtemberg. $\frac{1}{4}$ resinæ Jalappæ prioribus adjiciunt, validius hinc catharticæ: * *Spiritus Bezoardicus* BUSSI vid. *Sal Ammoniacus*.

SULPHUR, *Θείον*, *Soufre*, *Schwefel*. Est substantia solida, cum crepitatione fragilis, proprio odore, minus grato, nares feriens, mediocri calore fundenda, & dum fluit, colorem rubrum præ se ferens, volatilis, ignem capiens & tunc flamina cœrulea, evidenter acidum emittente ardens, per se aquam non subiens, in oleis & spiritu vini solvenda.

Occurrit sulphur I. Nativum 1) in massis solidis, plus minus coloratis & pellucidis *ἀπυρόν*, *Vivum*, Veterum, Pyrites Nativus L. 2) flavum, quale ex America advehitur, in Helvetia ex montibus eruitur, ad montes ignivomos occurrit β) rubrum, quale in Hungaria obtinet. 2) sub forma pulveris flavi, ad aquas Aquisgranenses reperitur. II. Terris immixtum, quæ inde variis coloribus ludunt. III. Cum metallis in formam mineræ concretum, de hoc suis titulis dicitur. IV. Aquæ immixtum vid. *Aqua sulphur*. Quod aliis substantiis a Natura commixtum occurrit, inde separatur, sive dum mineræ ustulantur & efficitur ut calore liquatum, in foramen, quo acervus ustulandus pertunditur, confluat, cochlearium ope inde hauriendum, *Sulphur stillatitium*, *Tropffschwefel* vulgo dictum, sive substantias eo prægnantes, ollis vel tubis terreis aut retortis ferreis immittendo & illud in apposita excipula destillando; hac ratione obtentum depuratur, modis in *Institut. Chem.* dictis, depuratum in formam cylindræam

cogitur *Sulphur fusum* Lat. Barb. *Commune, Citrinum, Vivum* nostris officinis audit, sordes inde remanentes a Recentioribus *Scoria sulphuris, Sulphur caballinum* vel *gryseum* dicuntur, interdum etiam, sed valde improprie *Vivum*.

Sulphur ex acidi vitriolici maxima & principii inflammabilis minima ratione efformari, patet ex *Instit. Chem.*

Attrahentes sulphuri vires GALENUS adscribit, & illud extus ad morsus animalium venenatorum commendat, nec non ad morbos cutaneos, quos absque periculo repulsionis curare affirmat, aliter videbatur recentioribus Medicis, qui ab eo materiem acrem saluari Naturæ consilio ad exteriora depositam, ut ad interiora regurgitet, cogi, gravissima mala excitari, monent, sulphur sive nunquam, sive saltem nonnisi post multorum evacuantium & sanguinem depurantium usum, cuti scabiosorum inungendum esse: Illustris VOGEL Veterum auctoritate & ex natura sulphuris, illud ab omni vi repellente immune esse, egregie evincit, & noxas quas ab ejus usu excitatas observarunt, siquidem medicamento debentur, potius a vehiculo pingui, poros obstruente, & hinc perspirationem supprimente, quam a sulphure esse repetendas: ejusdem accensi fumum, qui ad corrigendum aërem exhalationibus alcalinis corruptum, commendant, non meminerunt, idem obtineri posse per suffitus minus nauseosos & pectori minus inimicos; eundem fumum ad morbos pulmonum commendantes, crassissimam Chemiæ ignorantiam produnt.

Sed etiam ab omni tempore sulphur intus cum successu fuit datum, DIOSCORIDES illud ad ulcera pulmonum commendat, & eum vix non omnium Seculorum Medici sequuntur; resolvendo, abstergendo, solidando dicitur agere & ex ejus cum resinis vegetabilibus convenientia illustratur. Ex eo, quod

illi, qui sulphur assumserunt, illud evidenter oleant, GEOFFROI & Cel. BALDINGER annotantibus, & quod aurum vel argentum, quæ gestant, nigro colore obducantur, evidens est, illud intus sumtum ad inferiores vasorum ordines penetrare, cum successu hinc ad promovendam transpirationem datur & in morbis arthriticis egregios effectus edidisse dicitur, inde quoque ejus virtutes ad morbos cutaneos videntur pendere, quos Illustris PRINGLE & ROSEEN observationibus confirmant: a vi ejus resolvente derivandus ejus effectus in alvum ducendam & referenda viscera abdominalia a WERLHOFF observatus; Cl. VAN DOEVEREN tæniam inde curatam adducit. Regulum Antimonii & Mercurium inde cicurari, notissimum est, quod autem idem quoque obtineat, quando ipsis in corpus ingestis superingeritur, ego saltem multum dubito, cum sola natura sulphur cum regulo Antimonii ita miscere noverit, ut istius vis emetica suspendatur, neque exactissima mercurii cum sulphure trituration & adhuc minus sublimatio in corpore nostro locum habeat, & si vera sunt, quæ QUELMAZ de Hydrargyri viribus a sulphure suspensis allegat exempla, illa a vi diaphoretica sulphuris, actionem hydrargyri ad cutim determinante, erunt deducenda. Intus si sulphur datur, semper ejus Flores, qui illud purissimum sistunt, sunt exhibendi; præscribitur ad drachmam dimidiam.

* *Sulphur Lotum* Paris. * *Cremor Sulphuris* Paris. Utrique optime flores sulphuris substituuntur: *Flores* vid. *Inst. Chem.* * *Flores Sulphuris compositi* JUNGKEN inconcinna compositio: *Magisterium* sive *Lac Sulphuris*, *Balsamum Sulphuris Anisatum* vid. *Institut. Chem.* * *Balsamum Sulphuris Amygdalatum* Wurtemberg. *Balsamum Sulphuris* RULANDI simpliciter cum oleo nucum parant & inde denominant Parisini, Nostrates, præeunte SCHROEDER, vinum & acetum

adjiciunt, Wurtembergenses SCHINDLERUM sequuntur, & solutioni fulphuris in oleo Lini, oleum Terebinthinæ addunt, ad hæmorrhoides externas maxime adhibetur. * *Spiritus* vid. *Instit. Chemicæ*. * *Oleum* vid. *Instit. Chem.* *Sal Polychrestus* vid. *Instit. Chem.* * *Unguentum ad Scabiem* Paris. $\frac{1}{6}$ circiter Sulphuris habet: *Unguentum Bernhardinum* August. $\frac{1}{12}$ Sulphuris recipit: * *Tabella de Sulphure* Paris. * *Tabella de Sulphure compositæ* Paris. Utræque ad affectus pectoris apprime faciunt: *Æthiops mineralis* vid. *Instit. Chem.* *Cinnabaris* vid. *Instit. Chem.* * *Emplastrum Diasulphuris* RULAND. Wurtembergenses propius SCHRÖEDER sequuntur, rationem balsami sulphuris & myrrhæ Nostrates imminuerunt, in ulcere scrophuloso, maligno, egregios inde effectus Cl. PLENK vidit. * *Tinctura Sulphuris* BEGUIN. * *Hepar*. * *Syrupus Sulphuris* Wurtemb. est *Arcanum Becchicum* WILLIS.

§. 29.

IV. FRAGRANTIA.

Corpora validiore, & qui non ingratus est, odore instructa & subitaneo effectû & valde evidenter vires lapsas restitunt, ut copiosis ex observationibus, quarum plures Ill. HALLER collegit, manifestum est; exinde quod corpora multum odora in nervos omnino molles & pia modo matre vestitos agunt, quod adeo evidenter in sensorium commune operantur, & quod adeo celer eorum est effectus, ut nequaquam illo tempore, quod eorum applicationem & operationem intercedit, per vulgares circulationis vias ad encephalum pervenire potuerint, valde probabilis evadit conjectura, subtilissimas, quæ olfactum afficiunt, partes, immediate a nervis resorberi, sensorio com-

muni adduci, & ibi, pro sua, nunquam forsan determinanda natura, influxum fluidi nervei in fibras musculares sive intendere, sive suppressere; prius suaveolentiam, alterum graveolentiam præstare, docuit experientia. Hæc remedia Recentiores ἀναλέπτικα appellare solent, qua voce Veteres nutrimenta, quibus a morbis convalescentibus vires restituuntur, indigitabant, sed alias quoque substantias analepticiis adscribere solent, sequente sectione dicendas.

§. 30.

Exhibentur præcipue fragrantia, ubi vires multum deficientes subitanea refectione opus habent, cum autem id, quod subministrant, subtile valde sit & cito dissipetur, hinc vires inde restitutæ per paucum modo temporis momentum vigent, & hæc medicamenta creberrime palliativæ potius, quam reliquis indicationibus inserviunt. Cum ea vim nerveam augeant, ea autem excedens omne genus spasmodum & dolorum producat, eadem etiam evidenter sensorium commune afficiant, hinc evidens fit, quantæ noxæ ab iisdem præpostere, sive in nimia quantitate exhibitis possint excitari, vix non omnes Observatores tales casus sistunt, plures Celeberrimi TRILLER & TRALLES collegerunt. A vi nervea cum erectionem penis pendere vulgaris inter Medicos recepta opinio statuatur, hinc suaveolentia etiam Aphrodisiacis solent adscribere.

α. VEGETABILIA.

Aromata omnia, Fructus horæi suaveolentes, Resinæ fragrantæ.

PRIMULA VERIS, *Paralysis* Lat. Barb. *la Prime vere*, *Schlüsselblumen*, *Himmelschläflein*. Flores in-

fundibuliformes, flavi, suavi odore, etiam cum exsiccati fuerint, instructi & sapore dulciusculo.

PRIMULA. Corollam habet infundibuliformem, quinquefidam, calyce quinquangulari sustentatam, isantheram, monogynam, capsulam in qua multa semina proprio receptaculo affixa hærent: *Veris officinalis* L. *BLACWELL* 226. foliis rugosis, dentatis, umbella magis cernua, limbo corollarum concavo & floribus minoribus, saturatius flavis dignoscitur.

Crescit in omni Europa.

Extracti aquosi ultra $\frac{1}{4}$ & $\frac{1}{6}$ fere Extracti spirituosi inde obtinuit *CARTHEUSER*.

Ob gratum, quo scatent, odorem ad infusa cephalica hi flores præscribuntur, propriis quod polleant viribus, nullæ succurrunt observationes.

Aqua destillata VAL. CORD. Prouti vulgo prostat vix aliquid proprii habet: * *Conserva* VAL. CORD. * *Syrupus* August.

* *RHODIUM LIGNUM* Recent. *Bois des Roses*, *Rosenholz*: prostant hoc nomine frustra variæ longitudinis & crassitie, sub cortice gryseo, non raro rugoso, substantiam lignosam, albam, rubris & flavis tæniis percurfam includunt, Rosarum odore instructa, varie torta & ramosa: quo magis colorata sunt & odorata eo præstantiora.

GENISTA. Corolla gaudet papilionacea, carina reliquis petalis majore, vexillo toto reflexo, calice bilabiato sustentata, legumine subrotundo, turgido: *Canariensis* L. folia ternata, tomentosa & ramos angulatos habet.

Rarissime & nonnisi ad suffitus in officinis usurpatur.

Innotuit demum Seculo XV. ex Antillis & Canariensibus insulis adducitur.

$\frac{1}{50}$ Olei odorati largitur, spiritus vini inde abstractus vix olet, Extractum resinofum suaveolens est,

aquosum levissime amarum. LEWIS $\frac{1}{32}$ usque Olei odorati, $\frac{3}{8}$ Extracti spirituosi, $\frac{1}{4}$ aquosi. CARTHEUSER, CHAMBERS & NEUMANN ex largiore ligni quantitate vix vestigium Olei odorati potuerunt separare, his & mea experimenta accedunt, ultimus Extracti spirituosi $\frac{1}{8}$, aquosi ultra $\frac{1}{10}$ inde obtinuit.

Oleum destillatum Hamburg. semper multo oleo unguinoso adulteratum prostat, ad $\frac{4}{5}$ ejus NEUMANN inde separavit: * *Aqua destillata* multum gratiæ habet.

ROSARUM FLORES vid. *Adstringentia*.

TILIA, φίλυρα, Tilleul, Linde. Ejus Flores flavicant & insident pedunculo trifido, qui ex nervo intermedio, proprii foliorum generis oblongi, obtusi, integerrimi prodit, recentes, fragrantissimo odore gaudent, qui ab exsiccatis abest, aquam flavicante colore & salino sapore inficiunt.

TILIA. Corolla pentapetala, calyce quinque partito sustentata, polyanthera, monogyna & capsula quinque loculari gaudet: *Europæa* L. BLACWELL 469. defectu nectarii distinguitur.

Crescit per omnem Europam, præter maxime Septentrionalem.

Arbor Veteribus notissima, XVI Seculo demum ad usus medicatos cœpit recipi & multum ad convulsiones laudari, flores exsiccati, inodori, quomodo debeant in nervos agere, ego saltem non possum hariolari. Num epilepsia chronica, quam HOFFMANN inde curatam refert, revera ab infuso horum florum fuit fugata?

Aqua destillata VAL. CORD. iners omnino: * *Conserve* VAL. CORD.

TUNICA Lat. Barb. Oeillet, Nelcke, Grasblume. Ejus Florum petala recipiuntur, ovata, inferne in unguem angustata, saturate rubra, gratum, qui

caryophyllos redolet, odorem spirantia, sapore dulci instructa.

DIANTHUS. Corolla gaudet pentapetala, regulari, calice quinquefido, cui inferne squammæ accedunt, instructa, diplosanthera, digyna, capsula polypyræna: *Caryophyllus* L. flores subsolitarios, squammas calicinas, subovatas, breviores habet.

Crescit in Europa Meridionali, cultura innumeras inde varietates produxit.

Evicit RUELIIUS quod nequaquam *σινδών* Veterum sit.

Aqua inde suaveolens destillat, sed nullum Oleum odoratum ab ea potest separari, Extractum aquosum levissimum, resinofum gratissimum odorem spirat. LEWIS. Extracti aquosi ultra $\frac{1}{4}$, spirituosi $\frac{1}{6}$ CAR-
THEUSER.

Rarissime flores præscribuntur, quippe qui exsiccati vix odori sunt.

Aqua destillata SCHROEDER. scopo analeptico & antispasmodico crebro præscribitur, prouti vulgo prostat iners omnino: *Syrupus* SCHROEDER ad eisdem ac aqua usus adhibetur, utique efficacior: * *Acetum* QUERCETAN. * *Conserva* SCHROEDER.

VIOLA, *ῖον*, *Violette*, *Viole*. Ejus Folia, Flores & Semina in officinis occurrunt.

* *Folia Violaria* Barb. cordata sunt glabra, longis petiolis nixa.

Flores asservantur calycibus inclusi, cœrulei, suavissime olentes, sapore dulci instructi.

Semina parva sunt, rotunda, alba, medullam albam condentia.

VIOLA. Corollam pentapetalam irregularem, calice irregulari sustentatam, isantheram, monogynam habet: *Odorata* L. habitu acauli & foliis cordatis agnoscitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Folia GALENUS refrigerandi ergo commendat, labente ævo emollientibus adscribebantur, hodie raro in usum trahuntur. Flores, qui melius subito clibani calore exsiccantur, quam quod in umbra diu aeris actioni relinquuntur, & ita tam colore quam odore priventur, demum inter Latino-Barbaros frequentius in usum fuerunt tracti, eorum, prouti in officinis prostant, vires analepticæ non magnæ videntur esse, cum relaxent & demulceant, hinc, notante jam DIOSCORIDE, ad morbos pectoris adhibentur, eosdem viribus alvum ducentibus pollere, Arabes annotarunt & PECHLIN iteratis experimentis probavit, adscribuntur floribus cordialibus. Seminum vires diureticas, circa quas CLOSIUS & S. PAULI observationes adducunt, experientia non confirmavit.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Conserva* sive *Zuccara violata* MESUE: *Syrupus* minus bene a MESUE sub nomine Julepi descriptus, ad morbos pectoris crebro exhibetur, & gratiæ ergo formulis adjicitur. * *Syrupus Solutivus* Wurtemb. vires catharticas a foliis sennæ maxime habet: *Julepus* HONESTI suas vires saccharo debet: * *Oleum per Infusionem*, ιαλόν, ÆGINETÆ nihil proprii habet: * *Mel* MESUE eviluit: *Emulsio Violata* MYNSICHT præ aliis emulsionibus vix aliquid proprii videtur habere.

β. ANIMALIA.

CHERMES Arab. κόκκοι, Cocci Veterib. Folliculi qui pisorum magnitudinem habent, unde inferne aliqua portio resecta fuisse videtur, rotundi, splendentes, intus grana minima sub forma pulveris sive sanguinei sive flavicantis includentes, ex rubro fusci, sapore leviter adstringente & amaricante, odore levissimo instructi.

Coccus. Insectum quatuor alis, superioribus semicrustaceis, rostro pectorali, abdomine postice setoso, foeminis apteris gaudet: *Ilicis* L. habitat in *Quercu Coccigera* L. foliis ovatis, indivisis, spinoso dentatis, glabris distincta, Europæ Meridionalis cive. Insecta in Aquitania & Gallo-Provincia occurrentia, reliquis præstant.

Folliculi, qui in usum trahuntur, sunt exuviae foemellarum, quæ Martio mense femine milii non majores, axillis foliorum, & divisionibus ramorum accrescunt; Majo autem sua ova excludunt, succo rubro turgentia, eis exclusis moriuntur & siccescunt; hi folliculi unguibus a frutice derasi, in cubiculo, aeri libero pervio, exponuntur, & aceto, ut ovulorum exclusio impediatur, consperguntur, ne incalescant, linteis, ut exsiccentur expositi, aliquoties de die debent versari, sed ita non potest non fieri, quin multum ovulorum, quæ continent, inde excutiat, id ipsum, cribri ope, a folliculis separatum, digitis, in pastillos efformatur, qui **Pastel d'Ecarlate* sive *Ecarlatte des grains* dicuntur.

Hæc insecta, cum facile a paulo majore frigore lædantur, hinc pro varia quæ messem antecedit hyeme, illa sive largior sive mediocris solet esse.

Extracti aquosi salini $\frac{1}{2}$ inde obtinui. **CARTHEUSER** Extracti aquosi $\frac{1}{3}$, totidem fere spirituosi.

Roborandi ergo a GALENO laudantur, primi Arabes ipsis vires cordiales adscripserunt, in alvi fluxibus, hæmorrhagiis & ad præcavendum abortum præscribuntur ad dimidiam drachmam usque, sed fateor, me parum virium ab exsiccatis exuviis expectare, efficacior est omnino

Succus, qui in Gallia Meridionali ex recentibus folliculis exprimitur, per subsidentiam depuratur & pari sacchari quantitate ipsi adjecta, contra corruptio-

nem defenditur & per orbem divenditur: huius succo $\frac{1}{3}$ sacchari adjiciendo Nostrates *Syrupum* Granorum Chermes parant, Wurtemberg. multo majorem rationem sacchari, Coccionellam quoque & Rosarum & Cinnamomi aquas addunt: *Confectio Alchermes* MESUE correctam primi Monspelienses confecerunt; BARTHOLINUS inter primos Moschum & Ambram, foeminarum ergo, iussit inde exulare, hinc hodie *completa* & *incompleta* prostat. Nostratium præscriptio simplicior quam aliorum, hinc magis placet, licet nec ipsa omni numero absoluta sit; polychrestum medicamentum analepticum, quod ad drachmam dimidiam pro dosi exhibetur: *Trochisci Alchermes* August.

MOSCHUS, *Musc*, *Bisam*, Pulverem ex parvis granulis constantem refert, ferrugineo gaudet colore, sapore amaro, odore proprio fortissimo, inflammabilis, mox nudus, mox vesiculis inclusus ad nos adducitur, quæ pilis rigidis obsidentur, hi si albi fuerint, vesiculæ a Russia denominantur, si badii Chinenfes & Tunquinenfes appellantur.

Tanguticus & Sinensis reliquos multum odore superant.

Probatur Moschus quod ferro candenti impositus, flammam capiat & vix non totus consumatur.

TRAGULLUS dentibus incisoriis in maxilla superiore nullis & defectu cornuum agnoscitur: *Moschus* BRISSON, *Moschus Moschifer* L. dentibus caninis ex maxilla superiore extra os prominulis, & ventris parte, quæ in aliis penem educit, in tumorem prominula distinguitur.

In Tartaria, Sibiria & China occurrit.

Est autem nostra substantia sebi genus, quod in proprium folliculum colligitur, unde tumor inter umbilicum & testiculos efformatur, duplici foramine extra corpus hians, fibris muscularibus tectus, & membrana firma efformatus.

Ab alcohole omni sua fragrantia privatur, quod tamen non multum odoris inde recipere videtur, aqua a Moscho abstracta, multum odorata evadit, secus spiritus vini. LEWIS. Extracti aquosi $\frac{2}{5}$, spirituosi $\frac{1}{3}$ largitur NEUMANN.

Gentes Orientales, quibus odorifera multum placent, a longo retro tempore Moscho utebantur, AETIUS primus ejus mentionem fecit, Arabes & sequioris ævi Medici illum valde laudarunt, sed nulla certa observatione de ejus viribus medicatis constabat; recentioribus demum temporibus insignes ejus in curatione morborum convulsivorum, deliriorum, maniae, podagræ retrogradæ, morsus canis rabidi, vires per WALL, PARSON, OWEN, Illustris PRINGLE, HAARTMAN, GALEATI, ZANETTI, VAN SWIETEN, Cl. MEDICI, SEBASTIANI, MORGENSTERN &c. experientias innotuerunt: MASSE epilepsiam inde vidit curatam; Moscho collo appenso, contra contagium variolaceum infantes Ill. LINNÆUS defendit.

Datur a decem granis ad triginta usque, semper aliquo sapone mixtus. Fœminæ & hypochondriaci ejus odore non raro officii solent.

* ZIBETHUM Lat. Barbar. *Civet*, *Zibet*. Est substantia quæ consistentiam unguenti vel axungiae habet, odore fortissimo, proprio, colore albido gaudet, is quo magis ad brunum accedit, eo vilius reputatur unguen esse.

Duplex animalium genus hoc unguen largiri Illustr. BUFFON & D'AUBENTON annotarunt, unum *Civet* est *Viverra Zibetha* L. alterum *Zibet* est *Meles Zivetta* BRISSON, sex dentes incisores in utraque maxilla habent, digitos ad omnem pedem quinque, distinctos, unguibus parvis & debilibus instructos; prius ab altero fronte eminente, auriculis minoribus, dorso setoso, & pollice a reliquis digitis remotiore distinguitur.

Per Asiam & Africam multis in locis occurrunt.

Unguen continetur in duobus receptaculis, in communem truncum hiantibus, qui proprio foramine inter orificia sexus & ani hiant, tecta sunt folliculis, qui singuli unguen secernunt & in receptaculum plorant, unde cochlearis ope, bis vel ter per septimanam, hauritur.

Multum unguinis olim ex animalibus, quæ in Belgio alebantur desumptum fuit, illa cum multis retro annis perierint, hinc hodie zibethum insigni valde pretio venditur.

Nec ab aqua, saponibus quoque mixtum, nec in alcohole se dissolvi patitur, utrique tamen menstruo suum odorem affricat.

Medio ævo in Europa innotuisse videtur; interne nunquam datur: externe variis medicamentis, odoris ergo adjicitur; quem exigua ejus ratio, in modum Ambræ & Moschi, per largum materiæ, cui additur, volumen diffundit.

§. 30.

V. SPECIFICA.

Huc illa medicamenta refero, quæ vulgaris opinio analeptics & roborantibus adscribit, etsi ea tales vires possidere, nec ex eorum odore, nec sapore suspicari licet. Virtutes roborantes de ipsis prædicatas, cum nulla fida observatio probaverit, hinc ea, hunc in finem modo allego, ut occasio nascatur monendi, nullum robur inde expectandum esse, & ne corpora multum diu laudata, neglexisse videar, ut denique quid proprie inde sit expectandum, exponam.

α. VEGETABILIA.

BORRAGO Barb. *Bourage*, *Boretzsch*, Folia & Flores inde recipimus.

Folia sunt ovato-oblonga, pilis hirsutis aspera, odoris & saporis expertia.

Flores sunt rotati, in quinque lacinias secti; coerulei, nec sapidi, nec odori.

BORRAGO. Corollam rotatam, quinquefidam, quinque eminentiis notatam, isantheram, monogynam, calycem quinquefido sustentatam habet, in quo semina rugosa, ex basi lata in mucronem acutum terminata, maturantur.

Officinalis L. foliis ovatis, alternis distinguitur.

Ex Aleppo olim in hortos Europæos delata, hodie in illis colitur, & ad eos quoque sponte provenit.

Ex succo foliorum nitrum & salein communem obtinuerunt BOULDU & MARGGRAFF; sed alibi notavi, hæc salia plantis non propria, ex solo, cui innascebatur, eas subisse.

Cum sub renatis in Europa litteris hanc plantam Buglossum Veterum esse reputarint, hinc lætificantes ipsi adscripserunt vires; folia, nescio cur, refrigerantibus annumerabantur, & cum nitrum fovere Chemici asseruerint, majori quoque cum veri specie id affirmari posse credebatur; sed nulla mihi saltem innotuit observatio, quæ vel florum vel foliorum virtutem confirmaverit. Flores, ornatus ergo acetariis adjiciuntur. Folia jusculis vernalibus.

Aqua destillata NICOL. PRÆPOS. * *Syrupus* VAL. CORD. a Wurtemberg. ex floribus, a Parisiis ex succo paratur: * *Conserva* VAL. CORD.

BUGLOSSUM, βυγλοσσον, Buglosse, Ochsenzunge. Folia & Flores recipiuntur.

* *Folia* sunt oblonga, angusta, in acutum mucronem terminantur, hirsuta, odoris & saporis expertia.

Flores parvi, inodori, insipidi, infundibuliformes.

ANCHUSA. Corollam infundibuliformem habet, quinquefidam, quinque appendiculis clausam, calicem quinquefido sustentatam, isantheram, monogynam, semina gibbosa in calice maturantur: *Officinalis* L.

BLACWELL 112. Foliis lanceolatis, hirsutis & spicis imbricatis agnoscitur.

GALENUS, communi Veterum consensu, hilaritatem inde excitari asserit, illud ad tussim quoque commendat. Eadem de hoc ac de antecedente notanda sunt.

Aqua destillata VAL. CORD. * *Syrupus* VAL. CORD. ut antecedens parari jubetur: * *Conserva* MESUE.

* NINSING Japonensium, *Ginseng*, *Ginsing* Chinenium: Est Radix quæ calami crassitiem habet, leviter rugosa, cornu colore & pelluciditate refert; odorem nullum, saporem levissime dulcem possidet.

Sium. Flores umbellatos habet, involucro utroque instructos, semina subovata & striata: *Ninfi* L. BLACWELL 514. foliis caulinis pinnatis, racemis ternatis distinguitur.

Crescit in Corea ad Chinam Septentrionalem & in Japan.

Cum hæc radix inferne bifurcetur, illam inter, & hominem, similitudinem quandam intercedere statuerunt, luxurians Chinenium phantasia finxit ejus ope calidum innatum, vitæ fontem, si languerit inde sustentari & resuscitari posse, summa igitur apud ipsos in existimatione est; Europæi sibi a Chinenibus imponi passi sunt, has radices ad nos adduxerunt & Medicos reppererunt, qui eas tanquam certissimum mortis antidotum considerarunt, & non obstante carissimo pretio, unica quippe centum & quinquaginta florenis Amstælodami venditur, ægrotis exhibuerunt, sed vel ullum earum ope morti ereptum fuisse, ego saltem non novi.

Anno 1718 LAFITOU Pater Jesuita se in Canada radicem reperisse publicavit, eandem cum Ninfin, est hæc radix illa Chinenium crassior & magis rugosa, eidem aliquid rufi accedit, nec pelluciditatem habet, id quod a diversa exsiccationis ratione videtur pendere;

saporem ejus primum dulcem, alius, qui evidenter linguam ferit, solet excipere, hunc seplasiarii hodie sub nomine *Radices Ginseng* solent, & quidem multo minori pretio, quam antecedentem, vendere.

Desumitur a *PANACE*, floribus umbellatis, involuero utroque instructis & baccas excludentibus, gaudente: *Quinquefolio* L. BLACWELL 513. Canadæ & Virginiae cive.

Ab hac radice, æque ac ab illa aliquid proprii ut expectemus, nec ratio nec experientia permittunt; Orientalis ad aliquot grana, Canadensis ad drachmam dimidiam datur.

β. ANIMALIA.

* *ÆGAGROPILÆ* Recent. *Gemsen - Kuglen*. Sunt pilæ variæ magnitudinis, pugnum usque æquantes & variæ figuræ, a recrementis variarum plantarum efformatæ, quæ involucrum tenax & solidum quod interdum partes calculosas recipit, obduxit, coloris fusci vel nigri, odoris leviter aromatici, qualis etiam sapor est, cui aliquid adstringentis accedit.

Reperiuntur in primo aut secundo ventriculo *Capræ Rubricapræ* L. cornubus teretibus, rugosis & uncinatis distinctæ, ad altiorum Alpium Gallicarum, Helveticarum & Carpaticarum vertices habitantis.

Hæ pilæ Seculo XVI sub nomine *Lapid. Bezoar.* notæ erant, primus WELSCH ipsis nomen, quod nunc habent, dedit.

A concrementis morbofis, formati ex plantis unde vires digestionis omnia principia efficacia extra-xerunt, ope liquorum ventriculi animalis, lapides multum lingentis, conglutinati & crusta obductis, nullas omnino vires medicatas possumus expectare. Auctoritas lapidibus ex animalibus desumptis attributa, figmentum quod concentratas Alpestrum plantarum vires possideant, & conjectura de rupicapris inde nulla ver-

tigine laborantibus; hæc concrementa capiti opitulari Medicis persuasit, meliora hodie edocti, medicamentum iners omnino missum facimus, facile curationes a WELSCHIO inde observatas plane aliis rationibus adscribendas esse perspicientes.

BEZOAR LAPIS Lat. Barb. Arabicæ originis vox, quæ apud Arabes *Bedezahar*, *Bezarahat*, *Bezaar* &c. scribitur, vario significatu apud Auctores occurrit, siue latissimo, pro omni medicamento, quod veneno resistit, & hoc in sensu Arabibus usu venit, siue latiore, pro omni calculo animali, effectus medicatos edente, qui Seculo XVI obtinuisse videtur, & hic præter mox dicendum & Lapidem Hystricis, illum qui ex vacca marina ad Coromandel desumitur, Crocodilinum, quem *Caimanum* dicunt, & calculum Simiæ comprehendit, siue stricto, quo Arabes proprium quendam lapidem fossilem, inter nos hodie ignoratum, indigitarunt, siue strictissimo, præeunte VILLANOVO, lapidem proprium ex proprio animali obtinendum.

Hodie duplex ejus genus in officinis asservatur *Oriente & Occidentale*.

* *Bezoar Orientalis*. Variam figuram & variam magnitudinem habet, & pro hac crescente etiam ejus pretium crescit, superficies ejus lævis est, polita, splendens, color nigricat cum aliquo admixto virore, ex stratis sibi invicem incumbenibus efformatur, quorum intimum cavitatem includit, cui ut plurimum aliqua substantia heterogenea inhæret, cum acidis non effervesceat, saporis & odoris expers est.

* *Bezoar Occidentalis*. Sub diversissimis figuris & variante multum magnitudine occurrit, evidenter quoque ex stratis compositus, nec splendens, nec politus, cum acidis non effervesceat, colorem cinereum plus minus dilutum habet, cui non raro aliquando nigri accedit, nec sapidus, nec odoratus.

Primum dicunt defumi ex *Capra Bezoardica* L. quæ cornibus erectis, ab imo ad summum fere annulatis & gula jubata distinguitur, in Persia occurrente.

Alter cum nihil habeat, quo differat a calculis, qui in animalibus ut plurimum obtinent, hinc qui ipsi adscribuntur lapides ex vario brutorum genere videntur defumi, id quod etiam ACOSTA testatur.

Nec aqua nec spiritus vini aliquid ex Orientali recipiunt secundum NEUMANN, qui inde $\frac{7}{12}$ liquoris empyreumatici, nequaquam urinosi, $\frac{1}{40}$ sublimati flavi, salini, empyreuma olentis, $\frac{1}{120}$ fuliginis obtinuit; ex Occidentali autem liquoris empyreumatici urinosi $\frac{1}{5}$ fere, & aliquot guttas olei empyreumatici.

Utrumque concrementum morbosum, ratione, quæ in Pathologia explicatur, surgit; pabulo proprio Capræ bezoardicæ videtur adscribendum esse, quod ipsius calculus superficiem splendentem habeat. Plures qui sub nomine Bezoar Orientalis prostant calculos factitios esse lubenter largior, sed argumenta a NEUMANN adducta, nequaquam mihi persuadent, omnes qui occurrunt arte factos esse, nullum ex animali defumtum, genuinum occurrere, quomodo autem nativi debeant agnosci, non audeo determinare, cum NEUMANN egregie insufficientiam omnium, quæ vulgo huc facere dicuntur, tentaminum evicerit, si id quod Veteres allegarunt criterium in ullo reperire possem, quod nempe animali cui venenum exhibitum fuit, & morti proximo propinatus, vitam reddat, ille mihi vel adamante esset pretiosior.

Cum Pathologia demonstret, calculos quoscunque animales a partibus terrestribus maxime efformari, frustra & ab his calculis aliquid medicati expectari patet; falsæ hypothèses de talibus lapidibus concentratas vires herbarum, quibus animalia pascuntur, possidentibus, de præstantia medicamentorum ex animalibus defumtorum, absurda opinio, corpora quæ

magno pretio venduntur, etiam magnas in corpus humanum vires editura esse, mercium cariorum, quaestus ergo, multa commendatio, omnis generis historiis suffulta, auctoritas Medicorum qui talibus se falli passi sunt, medentium ardor specifica ad morbos curatu difficiles reperiendi, in causa fuerunt, ut inertia hæc medicamenta, sine ulla suffragante experientia, quis enim fidem adhibebit a Cl. BAUHINO collectis observationibus? tanquam analeptica, cardiaca, antidota, cephalica &c. fuerint commendata.

Qui eis uti volunt, secure dosin etiam ultra drachmam dimidiam possunt extendere.

* *Bezoar de Goa* BATEI si quas vires habet, eas moscho & ambræ debet.

CORALLIA, *κράλια*, *κράλλια*, *κράλλια*, hoc nomine veniunt duo genera zoophytorum, *Rubrum* nimirum & *Album*.

Rubrum substantiam lapideam refert, in plures ramos divisam, nullis foraminibus pertusam, colore rubro insignitam, saporis expertem.

* *Album* præter colorem etiam eo ab antecedente differt, quod copiosissimis foraminulis hiet, quæ stellæ figuram habent.

Corallia dum per aliquod tempus extra mare afferantur, extima eorum membrana, quæ cortex dicitur, reliquo corpori accrescit, ea ut lævis & splendens evadat, pumice lævigatur.

Corallium rubrum est *Isis* polypus, polycephalus, stirpi lapideæ rigidæ inhærens: *Nobilis* L. BLACWELL. 341. stirpe continua æquali, & ramis vagis distinguitur.

Nullibi nisi in Mari Mediterraneo occurrit.

Officinæ nonnisi fragmenta minima & graciliora recipiunt, majora lapidariis & curiosis relinquuntur.

Calcarei omnes qualitates habet, igne quoque in optimam calcem vivam abit. LEWIS. Spiritus urinosi

ultra $\frac{1}{4}$, vestigium olei empyreumatici destillatione fundunt. NEUMANN.

Multi licet Auctores ab omni tempore fuerint in extollendis laudibus Coralliorum, nulla tamen prostat fida observatio, quod præ aliis substantiis animalibus terrestribus aliquid proprii habeant, principium martiale, quod in illis obtinere ajunt, & a quo vires adstringentes derivant, experimentis demonstrari nequit, præter absorbentes itaque nullas alias inde expectamus virtutes.

* *Tinctura Corallorum* a PARACELSO præcipue celebrata, evicit sanior Chemia, quod ad Veterum Alchymicorum somnia pertineat, quæ fumivendulum hoc hominis genus circa tincturas in universum & illam Corollorum in specie effinxerat; omnes quæ hodie prostant de Coralliis plane nihil recipiunt, omnes qualitates, quas habent, aliis, quæ Coralliis adjiciuntur, substantiis debent. Parisini, præeunte QUERCETANO, spiritum vini adhibent succo Berberum dilutum, Wurtembergenses ad mentem KUHNRADT spiritum vini, aceti inspissati magmate tinctum, præscribunt: * *Sal Corallorum: Solutio Corallorum* SCHROEDER. ad indolem terræ foliatæ Tartari accedit, eadem omnino inferior: * *Magisterium* SCHROEDER. vix non totum iners: *Syrupus Corallorum* SCHROEDER præ Syrupo Berberum nihil proprii habet, eodem quoque inferior, cum Corallia ejus acidum imminuerint, Parisini succum Granorum Chermes adjiciunt: * *Tabella* Parisin.

Corallium album, est *MADREPORA*, polypus polycephalus qui stirpi lapideæ, stellis lamelloso-striatis ornatæ inhæret: *Oculata* L. BLACWELL 342, 343. habitu ramosissimo, ramis flexuosis & stellis immerfis distincta.

Copiose in Oceano Indico occurrit.

Aliarum etiam Madreporæ specierum fragmenta, in officinis sub nomine Corallii albi prostare, observavit Cl. PALLAS.

Ratione virium cum Corallio rubro convenit.

MARGARITÆ, *Uniones*, μαργαρίται, *Perle* Barb. sunt corpuscula plus minus rotunda & splendentia, alba, ex squammis sibi invicem incumbentibus efformata, odoris & saporis expertia.

Æstimantur Margaritæ ab albedine, splendore & volumine, ut pro hujus crescente ratione pretium multiplicetur, prægrandes decem ceratiorum, quæ singulæ quatuor granis æquantur, pondus excedentes *Paragon* dicuntur, tribus granis non leviores *Coronaria*, *Perles de compte*, *Zahlperlen* appellantur, minores *Textiles*, *Lothperlen*, *Saatperlen*, *Perles à l'once*, *Semence de Perles* vocantur, illæ autem quarum figura irregularis est *Baroques*; minus splendentes denique, colorem lacteum habentes & superficiem irregulariter in tubera elevatam, *Occidentales* dicuntur, cum prioribus *Orientalium* nomen imponant.

Substantiæ quæ in conchis eam rationem habere videntur, quam lapides in cancris, in vario concharum genere solent occurrere, præcipue autem in *MRILO* testa bivalvi, cardine edentulo, quem linea longitudinalis distinguit, gaudente: *Margaritifero* L. cujus testa compresso-plana, suborbiculata est, semi auriculata, rugis undatis distincta.

Occurrit in magna profunditate Oceani Orientalis Sinus Persici & Maris Australis, unde ab Aprili mense ad Octobrim usque, reliquo enim anno, nullas margaritas habet, per urinatores piscatur.

Margaritæ Occidentales, quas passim fluvii Europæ exhibent, occurrunt in *MRA* cujus testæ bivalvis altera extremitas hiat, cardo dente crasso, alteri testæ non inserto gaudet: *Margaritifera* L. testa antice coarctata, cardinis dente primario conico distincta.

Testa Mytuli Margaritiferi *Mater Perlarum*. *Nacre de Perle* dicitur: variæ magnitudinis specimina inde prostant, quæ extus grysea, ad flavedinem vergunt, intus splendore argenteo nitent.

Margaritæ $\frac{1}{17}$ liquoris urinosi & aliquid Olei empyreumatici fundunt, Mater perlarum $\frac{1}{24}$ liquoris urinosi & exiguum Olei empyreumatici rationem dimittit. NEUMANN.

Primi Arabes margaritas in usum traxerunt & ex eo, quod magno pretio veniunt, magnas quoque vires sibi sunt polliciti, iisque cephalicas, cordiales, & venenis resistentes virtutes adscripserunt; similes etiam a Matre perlarum expectarunt, sed minores cum minori pretio potuerit comparari, nulla autem experientia Arabum promissa confirmavit & prudentes, præter absorbentes, nullas alias ab iis expectant vires.

* *Species Diamargarit. calidæ* AVICENN. Vires roborantes unice ab aromatibus habent: * *Species Diamargarit. frigidæ* AUGUST. Wurtemberg. correxerunt, inconcinna compositio: * *Tabellæ de Margaritis* Paris. * *Tabellæ de Matreperlarum* Paris. absorbendi ergo conducent: * *Magisterium Margarit.* SCHROEDER iners omnino medicamentum, ipsi simile est *Magisterium Matris perlarum* Wurtemberg. * *Sal perlarum* PARACELSI: * *Sal & Solutio Matris perlarum* Wurtemberg. harum substantiarum unicam quam habent virtutem, vel imminutam sistunt.

2. FOSSILIA.

* AURUM, χρυσός. *Or.* *Gold.* Est metallum, reliqua gravitate vincens, aqua vigecuplo fere gravius, medium inter argentum & æs ignis gradum, ut fundi possit, exigit, & fuscum smaragdino colore fulget ratione firmitatis medium inter argentum & ferrum

locum tenet, maximam extensionem patitur, ita ut unum ejus granum in filum quingentorum pedum elongari queat, non nisi aqua regis & hepate sulphuris dissolvi potest, igne nihil perdit, nec sulphuri, vitro saturni, nitro, qualescunque in illud vires sunt.

Non aliter nisi Nativum occurrit I. varia figura & varia crassitie lapidibus, ex vitrescentium maxime genere, interdum quoque glebis metallicis innatum: II. forma palearum arenæ sive montium sive fluviorum commixtum: III. glebis metallicis, moleculis adeo minutis, ut omnem sensuum aciem effugiant, innatum, & has glebas *Aurum mineralisatum* vulgo solent dicere.

Multum Auri ex America & Littore Africano (Côte de Guinée) ad nos adducitur; Germania, Hungaria, Scandinavia, Siberia lapides & mineras eo prægnantes foveant, plurimi Europæ fluvii arenam auro scatentem vehunt, de Rheno id jam diu notum, nec nostra Brusca tali caret.

Aurum, quod natura largitur, nunquam perfecte purum est, observante jam REAUMUR.

Amalgamationis, fusionis, cupellationis & separationis cum acido nitri ope, a substantiis, quibus commixtum occurrit, separari solet.

Ad usus medicatos, nullum aliud quam purissimum debet recipi.

Arabes, quos omnis Alchemicorum cohors secuta est, & non pauci Medicorum, qui a majorum præceptis non audent recedere, Auro insignes vires cordiales inesse & illud multum contra melancholiam facere asseruerunt, id quod quidem sensu morali omnino verum est, ullum in corpus humanum inde sequi effectum, nec ratio potest perspicere, nec experientia confirmat. Ejus folia ornatus ergo aliis medicamentis adduntur. Medicamenta non raro aurum vehere

jaçant, ut ea majori pretio vendere possint, solutio stanni imposturam ex tempore detegit.

* *Tinctura Auri* Paris. omnes suas vires ab oleo Roris marini habet, cui omnino consultius esset oleum Cinamomi vel Ætherem substituere: * *Crocus Solis* MYLII ab Auro ratione virium non differt: * *Aurum fulminans* v. *Instit. Chem.*

ARGENTUM, *ἄργυρος*, *Argent*, *Silber*. Metallum album, aqua undecies gravius, inter aurum & regulum antimonii, ratione ignis gradus, quo fluit, inter aurum & ferrum ratione firmitatis, medium locum tenet, post aurum maxima ductilitate gaudet, in acidis solubile, igne nihil perdit, nec a vitro saturni nec a nitro destruendum.

Reperitur Argentum I. Nativum & quidem sub diversissimis figuris & variante multum magnitudine, interdum moleculæ visum fugientes matrici inhærent, ut in *Minera Alcalina* JUSTI: II. sub forma mineræ 1) nigræ A. textura solida gaudentis a) cultro scindendæ, *Argentum vitreum* Auctorum, quod ad $\frac{4}{5}$ usque argenti vehit, ex sulphure & argento concretum b) cultro non scindendæ a) zinco gravidæ *Argentum zincosum* L. *Pechblende*, β) zinci expertis *sprödes Glas-Erz* JUSTI: B. texturæ laxæ *Argentum nigrum* L. a) pulverulentæ *Silber-Schwärtze*, *rusicht Erz* JUSTI, b) in fibras capillares efformatæ *Minera Argenti*, *antimonialis capillaris* CRONSTÆDT, *Feder-Erz* $\frac{1}{400}$ argenti habet: 2) rubræ, quæ varios rube dinis gradus habet, cinabarinum ad Fanum divæ Mariæ occurrit, & in varias figuras, non raro in pulcherrimas crystallos, concretum *Argentum rubrum* L. *Rothgulden*, ex Argento & Arsenico efformatum ad $\frac{2}{3}$ usque argenti fovet: 3) gryseæ, hæc cuprum, sulphur, arsenicum argento immixta habet, quo magis ratio cupri crescit, eo magis color ad nigrum vergit A. albidior a) ferri experte *Album* L.

Weisguldig, hoc in crystallos efformatum, quale in Fano D. Mariæ occurrit, Nostrates *Glasköpfen* dicunt: b) ferrum recipiens *Minera alba* CRONST. Argentum arsenicale L. B. Cinerea *Argentum cinereum* L. *Fahl-Erz*; in hujus generis mineris ratio Argenti ad $\frac{1}{7}$ usque solet ascendere. C. Grysea cum fusco mixta & superficie granulata instructa *Röschgewächs* ad $\frac{4}{5}$ Argenti cum arsenico, ferro & cupro commixti continet, nonnisi in Hungaria occurrit. 4) Flavicantis semipellucidæ, mollis, *Argentum corneum* L. *Minera Cornea* vulgo ad $\frac{2}{3}$ Argenti, ope acidi salis in mineram redacti, creberrime etiam sulphur habet, raro occurrit. III. sub forma terræ i) solidioris, argillaceæ, flavicantis, cum immixto virore *Ganskotig-Erz* vulgo, 2) laxioris quasi pinguis, rubræ, flavæ, cœruleæ *Silber-Mulm* ad $\frac{1}{100}$ Argenti habet, 3) in squammas rigidas, fuscas, splendentes efformatæ *Colophonien-Erz*. 4) foliola fusca & laxa sistentis, ad $\frac{1}{200}$ Argenti continentis, *Bergkorck* LEHMANN *Blätzel-Erz*; nonnisi in Hercynia hætenus repertæ.

In America & passim per Europam occurrit.

Argentum nativum semper ære inquinatum occurrit, finissimum quod ex officinis metallicis ad nos mittunt $\frac{1}{17}$ Cupri vehit; puritas Argenti lapide lydio, cupellatione, nitro inquiritur; idem amalgamationis, fusionis, cupellationis ope ex matricibus obtinetur.

Primi Arabes argentum ad usus medicatos adhibuerunt & ex eo easdem ac ex auro virtutes sibi spoponderunt, vel hic quoque tam ratione, quam experientia refragantibus; ejus solutione pro capillis nigro colore tingendis solent uti. Folia ejusdem ornatus ergo variis medicamentis adjiciuntur.

* *Crystalli Luna* vid. *institut. Chem.* * *Lapis Infernalis* vid. *Instit. Chem.*

* CRYSTALLUS, *κρυσταλλος*, hoc nomine prostant hodie in officinis varia fragmenta pellucida, durissima,

alba, angulata, inodora, insipida, nec aqua, nec acidis, nec igne fundenda, limam non admittentia.

Sunt fragmenta *Crystalli montanæ* AUCTOR. *Quarzi crystallisati* CRONSTÆDT, *Nitri Crystalli montanæ* L.

Pluribus in Europæ regionibus occurrit, non raro aliorum lapidum cavitates replet, interdum in profundioribus telluris recessibus, interdum in terra corticali, interdum in fluviis reperitur.

Omnibus figura est hexagona, ita ut utrinque pyramide hexagona terminentur, inter quas columna hexagona intercipitur, interdum columna, interdum pyramis inferior deficit, interdum numerus laterum augetur, interdum unus aut alter angulus deest; variant multum volumine, & colore, interdum nihil, interdum varias substantias in sua cavitate includunt, interdum solitariae, interdum plures aggregatae occurrunt; color earum ab artificibus aqua dicitur.

Volumen, puritas, immunitas a fissura & maculosa nube, pretium augent, tales PLINIUS *Acenteta* dixit, nostri lapidarii *Mediolanenses*, illas quæ levius inde recedunt *halbe Wahr*, viliores *Rottan* dicunt, exiguas, non coloratas, pellucas *Pseudo-adamantes* solent vocare.

Inter primos MATTHIOLUS crystallo vires adstringentes adscripsit, lithontripticas, absorbentes &c. alii, a substantia, quæ nulli menstruo cedit, frustra vires medicatae expectantur; *preparatae*, qualis in officinis prostant, non raro partes de marmore supra quem tritæ fuerunt, adhærent.

* LAZULUS Lat. Barb. *κωανός* Veterum, *Cæruleus* Eorund. quo tamen nomine etiam alios lapides comprehenderunt, *Azur*.

Cuprum Lazulus L. *Zeolites cæruleus* CRONSTÆDT. Lapis vitrescens opacus, polituram admittens, in oleo Vitrioli coctione solubilis, ex chalybe nullas

scintillas eliciens, pulcherrimo colore cœruleo gaudens, saporis & odoris expers; creberrime flavas maculas habet, quæ interdum moleculæ auri sunt, creberrime autem a pyrite efformantur.

Verus Lazulus vix in officinis pharmaceuticis occurrit, creberrime ejus in locum *Cuprum Armenum* L. asservant, eo quod majoribus frustis occurrat, mollius sit, cum acidis effervescat, vera gleba cupri, a lapide Lazuli diversissimum.

Ex Oriente & Regno Peruviano ad nos adducitur.

Lapidem Lazuli nec vestigium cupri vehere Ill. MARGGRAFF & CRONSTÆDT experimenta evincunt.

Cum creberrime Lapis Armenus pro lapide Lazuli fuerit adhibitus, hinc non pauci ipsi vires evacuant adscripserunt & eum contra melancholiam laudant, Seculo superiore & nervinis & analepticis annumerarunt, faniores, medicamentum pro quo creberrime substantiam corpori humano perniciosam substituere solent, & quod sincerum, nullos proprios effectus potest edere, ex penu pharmaceutica jubent exulare.

* PRETIOSORUM QUINQUE LAPIDUM FRAGMENTA. MESUE, *Granati* nimirum, *Hyacinthi*, *Smaragdi*, *Sapphiri* & *Sardi*.

Granatus Barb. Est lapis pellucidus, colore obscure rubro instructus, igne fundendus, limæ exquisitiori cedens, varia ratione angularis, ferro semper, non raro etiam stanno scatens.

Quo magis transparet, quo propius color ad flores balaustrorum accedit, eo pretiosior, quo magis fuscus, eo vilior reputatur gemma.

Borax Granatus L. *Granatus* CRONSTÆDT, eo quod per se igne fluat, a reliquis crystallis differt.

Ex Oriente ad nos adducitur, Saxonia, Silesia, Hungaria, Suevia, Hispania, eos quoque largiuntur, Bohemia durissimos exhibet.

Hyacinth.

HYACINTHUS ab illo Veterum diversus: est Cryſtallus igne non fundenda, colore rubro, cui flavedo admixta eſt, diſtincta, quo magis color ad melleum vergit, eo vilior eſſe reputatur, quo magis rubedo eminet, eo pretioſior.

Nitrum fluor purpureo-fulvum L.

Ex India Orientali præſtantiffimi adducuntur, occurrunt quoque in Luſitania, Hiſpania, Bohemia, Sileſia, Saxonia, Haſſia.

SMARAGDUS, *σμάραγδος* ☉, *Emeraude*, Cryſtallus granato durior, ſapphiro mollior, igne colorem non mutans.

Borax gemma viridis L. *Smaragdus gemma* CRONSTÆDT ſe viriditate diſtinguit.

Illi qui ex Oriente ad nos adducuntur, quo non ſolum Indicos ſed etiam Peruvianos & Braſilienſes referunt, Bohemicis, Helveticis, Anglis dilutiores ſunt.

SAPPHIRUS, *σάπφειρος* ☉ ab illa Veterum, quæ noſter Lazulus fuiſſe videtur, diverſa: eſt Cryſtallus, duritie propius ad Rubinum accedens, colore cœruleo ſplendens, igne colorem perdere dicitur.

Alumen, gemma pretioſa, cœruleum L. *Sapphirus gemma* CRONSTÆDT: colore diſtinguitur, quo profundior, eo majori pretio venit gemma.

India Orientalis preciſiſſimos nobis mittit, Saxonia, Sileſia, Bohemia, Gallia, Occidentales ſubminiſtrant.

Creberrime in ejus locum *Muria Chryſolampis* L. *Fluor ſpatofus* CRONSTÆDT cœruleſcens ſubſtituitur.

SARDUS, *σάρδιον, σάρδις* ☉ *λίθος* ☉, *Carneolus* Recent. *Cornaline*: eſt Silex variæ magnitudinis, qui politura ſemipellucidus evadit, colorem carneum plus minus dilutum habet.

Silex Carneolus L. & CRONSTÆDT colore rubro uniformi diſtinguitur.

Afiatici & Americani, quos Orientales dicunt, magis fulgent, præ Europæis, quos Hungaria, Bohemia, Silesia, Saxonia &c. subministrant.

Arabes, quos Latino-Barbari secuti sunt, vires cordiales horum lapidum multum extollunt, adstringentes quoque & roborantes ipsis adscribunt, sed facile patet, de eis idem ac de reliquis lapidibus, ad classem vitrescentium pertinentibus iudicium esse ferendum, nec aliquid a principio metallico, quod dicuntur vehere est expectandum, si enim & tale in illis hæerere esset evictum, non liqueret tamen, quomodo illud per vires corporis nostri inde posset educi.

Confectio de Hyacintho, absurdissimam AVICENNÆ compositionem correxerunt quidem, sed non parum tamen inconcinnam adhuc reliquerunt Monspelienfes apud RENODÆUM, Mediolanenses moschum & ambram addiderunt pro *Completa* reddenda: Monspeliensem formulam, Wurtembergenses & Nostrates receperunt, magis placet Parisina, quæ simplicior est, in omnibus displicet, quod Syrupum acidum recipiant: ingredientia sicca sub forma pulveris quoque asservantur & *Specierum de Hyacintho* nomine veniunt, vires leniter adstringentes inde expectamus, in alvi fluxu, hæmorrhagiis, sudoribus colliquativis Confectionem ad drachmam dimidiam, Species ad grana quindecim pro dosi exhibemus: * *Species de Gummis frigidas* VAL. CORD. inconcinnam & inertem compositionem, paucis mutatis, Wurtembergenses receperunt.

§. 31.

VI. ADSTRINGENTIA.

Adstringentium titulo comprehunduntur omnia reliqua corpora naturalia, quæ soliditatem fibrarum augent: ea, cum eorum actionis intensitas multum

diversa sit, optime pro hujus vario modo distinguuntur, hunc autem non male ab eorum in linguam actione determinamus, ea, quæ linguam levi modo ratione adstringunt *Subadstringentia*, appellamus; *Adstringentium* nomen illis relinquimus, quæ linguæ imposita, eandem evidenter constringunt.

§. 32.

α. SUBADSTRINGENTIA.

Subadstringentia levi valde modo partium terrestrium fibræ rationem videntur augere, hinc parum evidens est eorum effectus: ut plurimum solummodo adhibentur, ubi ab usu emollientium, quem indicatio suadet, nimiam relaxationem metuimus, vel ubi morbus roborantia quidem exigit, sed neque validiores stimulos, neque fortiora adstringentia admittit. In universum, eorum virtutes non admodum evidentes sunt, sed nec magnum discrimen inferunt, nec adeo stricta est eorum dosis.

ADIANTUM, ἀδίαλον, καλλιφύλλον, τριχομανές, καλλιτριχον, πολύτριχον, *Capillus Veneris* Barb. *Capillaire*, *Frauenhaar*: officinæ appellant plantas cauliculis teneris instructas, quibus foliola parva insident, & quæ nullos flores perfectos excludunt.

* *Adiantum album?* *Ruta muraria* TRAG. *Sauvée*; *Mauer-Raute*: sistit cauliculos teneros, teretes, solidos, herbaceos, albidos, superne ramosos & tribus foliolis vestitos, quæ parva sunt, rotundato-oblonga; crenulata, maculis feminalibus linearibus, quæ in foliis exsiccatione contractis totum discum occupant, obseffa, cum cauliculis insipida, inodora.

ASPLENIUM Maculas feminales in lineas ad nervum folii coonvergentes habet: *Ruta Mararia* L. BLACWELL 219. frondibus non pinnatis gaudet.

Crescit copiose per omnem Europam, præter maxime Septentrionalem.

Parisini pro Adianto albo *Polypodium fragile* L. præscribunt.

Adiantum Americanum Recent. *Adiantum Canadense*, *Capillus Veneris Canadensis* efformatur a petiolis rubris, ramosis, quibus pinnatim insident folia oblonga, inferne integra, superne crenis majoribus crenata, dulciuscula cum levi adstrictione.

ADIANTUM: maculas seminales apicibus foliorum subjectas habet: *Pedatum* L. frondibus ramosis, foliolis in uno latere rotundo incisus, distinguitur.

Crescit in Jamaica, Virginia, Canada.

Adiantum aureum TABERN. *Percemousse*, *golden Wiederthron*: cauliculi inferne raro ramosi, foliis angustis & acutis obfessi, quæ exsiccatione multum contrahuntur & rubiginosum colorem induunt, rubri, longi, superne capitulum quadratum gerunt, calyptra laxa, in villos terminata tectum, leviter adstringunt.

POLYTRICHUM. Muscus relativus diphytus, calyptra villosa: *Commune* L: BLACWELL 375. foliis ferratis & capsula quadrata distinguitur.

Vulgaris per omnem Europam.

* *Adiantum nigrum* Veterum? *Capillaire commun*, *Frauenhaar*: Petioli rubri, foliis majoribus quam in reliquis Adiantis obfessi, pinnatis, triangularibus, utrinque incisus, saporis leviter adstringentis.

Asplenium Adiantum nigrum BLACWELL 220. frondes duplicato pinnatas, pinnas inferiores majores, folia lanceolata habet.

In Europa temperata occurrit, in Saxoniam usque ascendit.

Ipsi creberrime Nostrates sequens substituunt.

* *Adiantum Rubrum* LONICER, *τρίχομανές*, *Trichomanes*: efformatur a cauliculis rubris, utrinque

foliolis parvis, rotundis obseffis, saporem præcedentis habet.

Asplenium Trichomanes L. foliis pinnatis, pinnis rotundis gaudet. Vulgatissima ad rupes in omni Europa planta.

Adiantum verum TRAG. *Capillus Veneris* SYLVII. Cauliculos habet fere nigros, ramosos, vestitos foliolis ex fine angustiore, in finem ovatum terminatis, in averfa, quæ reflexa est, foliorum parte maculas albas habet.

Adiantum Capillus Veneris L. frondibus decompositis, foliolis alternis, pinnis cuneiformibus, lobatis distinguitur.

Crescit in Gallia Meridionali, Helvetia & Anglia.

Cum hoc & Canadense reliqua, gratia anteant, & Canadense præ ipso quoque majorem gratiam habeat hinc solo Canadensi possumus omnino contenti esse.

Adiantum HIPPOCRATES resolvendi & urinam ducendi ergo commendat, crassos & viscosos pectoris humores digerere & ad scretum disponere, a GALENO dicitur, ab hac etiam virtute ad nostra usque tempora solet commendari, ea sub ratione qua Adianta in usum trahuntur, eorum vires potius ab aqua quam ab Adiantimucilagine videntur pendere, num aliquid roboris pulmonibus inde accedit? alvum inde stringi, male contra HIPPOCRATEM contendit GALENUS, qui vires calculum frangendi & incrementum capillorum promovendi, ex loco natali cauliculorum & eorum forma potius finxit, quam observatione hausit.

Syrupus PLANTII gratia se commendat: * *Syrupus compositus* Augustan. a Brandenburg. auctus magis medicatus est.

* *AGNUS CASTUS* Barb. *αγνος*, Agnos: Capsulas inde recipimus tomentosas, rotundas, parvas, aliquot feminibus foetas, sapore aromatico, a cardamomum accedente, instructas.

VITEX. Corollam ringentem habet, calice quinquefido sustentatam, labium utrumque trifidum, capsulam tetrospermam: *Agnus Castus* L. foliis digitatis, ferratis, gaudet.

Crescit in Europa Meridionali.

Arboris virgulta, matronæ Athenienses castitatem custodientes in thesmophoriis lectis substraverunt, inde τὸ ἄγνυς nomen ipsi surrexit, ab omni dein tempore ejus fructus, quos vulgo semen dicere solent, venerem extinguere crediti fuerunt, absurdissimum commentum, per plura secula inter Medicos se sustinuit; semen ab HIPPOCRATE attenuandi ergo, a GALENO ad discutiendos flatus & aperiendas obstructions viscerum abdominalium commendatur, quibus scopis medicamentum aromaticum etiam magis aptum esse videtur, quam adstringentibus, quibus a Recentioribus fuit dicatum.

AGRIMONIA Barb. *εὐπατόριον*, *Aigre moine*, *Odermenning*. Folia exhibet longa, pinnis inæqualibus, & quarum margines incisi sunt, obsessa, inferne incana, odoris expertia, sapore salino prædita.

AGRIMONIA. Corollam pentapetalam habet, duplici calice sustentatam, polyantheram, digynam, calyx semina includit: *Eupatoria* L. BLACWELL 21. foliis pinnatis & fructu hispido distinguitur.

Occurrit in omni Europa.

A GALENO medicamentis aperientibus & roborantibus adscribitur, FORESTUS ea intus assumpta, hæmorrhoides & prolapsum alvi sanatum, & lapidem vesicæ ita comminutum, ut per frustra cum lotio exierit, ejusque usu externo ulcus cruris malignum curatum, se vidisse affirmat. Hodie ad usus externos maxime adhibetur, gargarismatibus quoque adjicitur.

ALCHYMILLA HIERON. BRUNSVIC. *Pied de Lion*, *Sinau*, *Frauenmantel*. Folia largitur officinis quæ

rotunda sunt, margine crenata, inferne albida, inodora, sapore adstringente instructa.

ALCHEMILLA. Corolla gaudet octofida, tetrandra, monogyna, gymnosperma: *Vulgaris* L. BLACKWELL 72. foliis lobatis agnoscitur.

Vulgaris per Europam planta.

Extracti aquosi, quod odorem mellis & saporem acidulo-austerum habet $\frac{7}{16}$, resinosi, austeri & balsamicum odorem emittentis $\frac{1}{4}$ circiter, largitur. CARTHEUSER.

Vires leniter adstringentes possidet, ejus autem ope vasa claudi, mammis & vaginæ rigiditatem, quam perdiderunt, restitui, ad muliercularum commenta pertinet; ad hæmorrhagias internas, & ulcera viscerum solet præscribi.

* *Emplastrum Defensivum* FELICIS WURZ. Ab *Alchemilla* vires adstringentes habere & affluxum humorum ad partes, quibus imponitur, creditur arcere.

* *ALKANNA* Arab. *أرخسا*, *Anchusa* Veter. *Orcanette*, *rothe Ochsenzunge*. Recipiuntur Radices fibrosæ, longæ, ad calami anserini crassitiem accedentes, sub cortice sanguineo, substantiam albam includentes, sapore adstringente præditæ.

Anchusa tinctoria L. habitu villosa, foliis lanceolatis obtusis & staminibus corolla brevioribus distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali, nec a nostra hyeme læditur.

Extracti aquosi-rubro fusci, acriusculi & subadstringentis $\frac{3}{8}$ fere, spirituosus autem rancorem olentis, rufo-subfusci ultra $\frac{1}{6}$ inde obtinuit CARTHEUSER. Cortex, spiritum vini & olea rubedine tingit, aquam nequaquam. LEWIS. Ad nullos alios quam tinctorios usus adhibetur.

Alkanna, quæ sub *Orientalis* nomine in officinis prostat, ex capite crasso copiosas lamellas sibi invicem

incumbentes dimittit, profundiore quam priores rubedine tinctas a *LAWSONIA*, Corolla tetrapetala, calice quadrisido sustentata, diplosanthera & capsula globosa, quadriloculari instructa: *Inermi* L. racemis inermibus distincta, Orientis cive, desumtas.

AURICULÆ JUDÆ CLUS. Fungi Sambuci TRAG. Oreilles de Judas, Holderschwimmchen. Fungi membranacei subnigri, subrotundi, quorum superficies in sulcos elevata & in sinus his respondentes depressa est, superne villo obfessa, inferne glabra.

TREMELLA. Fungus est uniformis, membranaceus, gelatinæ formis: *Auricula* L. BLACWELL 334. figura auriformi & colore nigricante distinguitur.

Autumno ad varios arbores per omnem Europam, præter maxime Septentrionalem, reperitur.

Fungis perniciosus, præeunte CLUSIO, adscribitur, intus nunquam datur, extus ad morbos faucium & oculorum, discutiendi ergo, adhibetur aqua infusa & parti affectæ imposita.

AURICULA MURIS LONICER. Pilosella JAC. DE MANLIIS, Pes Cati PARCKINS, non est μύκη ὤτα Diosc. Pieds de Chat, Katzendäpplein. Inde recipimus Folia & Flores.

* *Folia* ex angustiore origine, in finem obtusum & ellipticum terminantur, superne viridia, inferne tomentosa, odore nullo, sapore levissime adstringente instructa.

Flores tubulosi sunt, compositi, calice sicco comprehensi, rosei coloris, saporis expertes.

GNAPHALIUM. Flores compositos tubulosos, calice squammis imbricatis siccis efformato, comprehensos, receptaculum nudum, semina papposa habet: *Dioicum* L. calice argenteo, caule & corymbo simplici distinguitur.

Occurrit in omni Europa.

Vires leniter roborantes habet, folia interdum, flores crebrius ad infusa pectoralia recipiuntur.

* *Conserva* Paris.

BELLIS, *Marguerite, Zeitlosen Mazlieben*. Ejus integri Flores asservantur, qui parvi sunt, radiati, radio mox albo, mox roseo, disco luteo; exsiccati odorem nullum, saporem lenissime salinum habent.

BELLIS. Flore composito mixto, calice cujus squammæ duplicem seriem formant, receptaculo nudo, seminibus nudis gaudet: *Perennis* L. BLACWELL 200 & 530. scapo nudo distinguitur.

Habitat in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

$\frac{3}{8}$ Extracti salini inde obtinui.

Multum hi flores ad affectus pectoris laudantur, leniter incidendo & roborando videntur agere, vulnus thoracis eorum ope curatum apud KOENIG & phtisin, quam per illos WEPFER sanasse dicitur, ab ipsis foliis non auderem deducere. Multi, præeunte MINDERER, folia sub forma acetarii illis commendant, qui æstuanti corpori frigidam ingesserunt.

* *Aqua destillata* SCHROED. iners: * *Conserva* Nostrat. * *Syrupus* Nostrat. * *Tinctura* August. si quas vires habet, illas debet spiritui vitrioli.

* BETONICA, *Βέτονικη, Betoine, Betonien*: Inde Folia & Flores officinæ asservant.

* *Folia* sunt oblonga, profundius crenata, rugosa, inodora, insipida.

Flores labiati obtinent, purpurascens, odoris & saporis expertes.

BETONICA. Calice quinquefido sustentat corollam labiatam, cujus tubus incurvus est, labium superius integrum & erectum, inferioris lacinia media latior, rotunda, emarginata: *Officinalis* L. BLACWELL 46.

Num revera Cl. LEWIS oleum odoratum inde obtinuit? Extracti aquosi insipidi $\frac{5}{8}$, resinosi fere $\frac{1}{2}$. NEUMANN. Extracti aquosi subfalsi, balsamico-amari $\frac{1}{4}$, resinosi subacris & balsamici $\frac{1}{8}$. CARTHEUSER.

GALENUS resolventes ipsi virtutes adscribit, ad comitiales morbum & morbos convulsivos quoque laudat, inde Recentiores eam cephalicis annumerare permoti fuisse videntur, nulla has vires fida observatio probavit, nec confirmati fuerunt ejus effectus ad fugandam arthritidem, circa quas HILDANUS maxime, multus est.

* *Aqua destillata* NICOL. PRÆPOS. meas saltem nares nunquam odore feriit: * *Conserva* VAL. CORD. * *Emplastrum Luminar. Majoris*. Parisini habent, a KALDE correctum, Wurtembergenses & Nostrates; a resinis, quas recipit, potius quam a Betonica efficax. Quis credet S. PAULI hujus cerati ope vulnus sub quo falx cerebri discissa erat & cerebrum pure diffluebat, fuisse curatum.

* CETERACH Lat. Barb. *Ceterac, Milzkraut*. Efformatur a Foliiis pinnatifidis, parvis, quæ tota maculis ferrugineis obsessa sunt, odore nullo, sapore adstringente gaudent.

Asplenium Ceterach L. BLACWELL 216. frondibus pinnatifidis, pinnis alternis confluentibus agnoscitur.

Crescit in Europa Meridionali.

Herbis vulnerariis vulgo adscribitur, ratione saporis propius ad linguam cervinam accedit, MORAND, egregios effectus antinephriticos inde editos fuisse, refert; ejus infuso nullam aliam plantam, ad depellendum ex renibus sabulum, aptiorem esse, asserit Cl. CRANTZ.

* FILIX, πτερίς, βληχερόν, *Fougère, Farren*. Recipiuntur inde Radices, quæ fibrosæ sunt, extus nigrae, intus rubrae, sapore adstringente instructæ.

POLYPODIUM. Planta epiphyllisperma, cujus fructificationes in puncta subrotunda, ad nervum folii parallela colliguntur: *Filix Mas* frondibus bipinnatis, pinnis obtusis crenulatis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Ad lumbricum latum GALENUS laudavit, sed inertem ad vermes SCOPOLI observavit, rhachiticis tam interne, quam externe laudatur, foetum inde pelli, se expertum esse OLIVIER contendit; in summa anonæ caritate panem inde coxerunt; ejus usus hodie eviluit.

* *GALEGA* Barb. *Geisrauthen*. Folia exhibet, pinnis oblongis pinnata, angusta, saporis & odoris expertia.

GALEGA. Corollam papilionaceam habet, vexillo & alis fere æqualibus, calice quinquefido sustentatam, legumen longum, compressum, seminibus turgens: *Officinalis* L. BLACWELL 72. foliolis lanceolatis & glabris distinguitur.

In Italia & Hispania crescit, nostras hyemes impune fert.

In peste, quæ anno 1576 Lombardiam vastavit, cum, non sine successu ut ajunt adhibita fuerit, a multis vis ejus alexipharmaca fuit laudata, sed cum nulla se fida observatione probaverit, hodie jure eviluit.

* *Aqua destillata* SCHROEDER. iners omnino.

HEDERA arborea æque ac terrestris in usu est.

Arborea, κισσός, κισός, *Lierre*, *Epheu*, inde folia, baccas & gummi recipiunt.

Folia firma sunt, coriacea, cordata, viridia, sive angulata, sive integra, pro varia plantæ ætate, odore nullo, sapore adstringente gaudent.

* *Baccæ* nigræ sunt, rotundæ, umbilicatæ, stylo ex medio umbilico prodeunte instructæ.

* *Gummi* prostat sub forma frustorum majorum, rotundorum, ex granis semipellucidis, ad granatorum colorem accedentibus, efformatorum, quibus variæ

fordes intermixtæ sunt, aridorum, sapore leviter aromatico instructorum.

HEDERA. Corollam habet pentapetalam regularem, ifandram, monogynam, baccam globosam, polypyrenam: *Helix* L. BLACWELL 188. foliis simplicibus agnoscitur.

Occurrit ubique.

Europææ arbores, etiam interdum Gummi fuderunt, id quod in officinis prostat, ex Oriente adducitur.

Gummi $\frac{1}{16}$ Extracti resinosi, $\frac{1}{4}$ aquosi, cui multum resinosi adhæret, exhibuit. NEUMANN. Extracti gummosi $\frac{1}{8}$, resinosi $\frac{5}{8}$ CARTHEUSER.

De baccarum viribus plane nihil certi constat: Gummi obscure adurere & depilare asseritur; tantam acrimoniam nec sapor prodit, nec experientia confirmat, a STAHL intus scopo emmenagogo commendabatur. Folia ad usus externos adhibentur & maxime pro deligandis fonticulis usurpantur: pulverem ad aliquot scrupulos de die datum egregie in atrophia infantum se gerere NEBEL vidit.

Terrestis Barb. *Lierre terrestre*, *Tarette*, *Gundelreb*. Folia sistit, quæ reniformia sunt, crenata, levissime hirsuta, cum exsiccata fuerint vix odora, sapore proprio leniter aromatico instructa.

GLECHOMA L. Calyce bilabiato, sustentat corollam ringentem, cujus labium superius bifidum, inferius majus & trifidum est, lacinia intermedia majore, femina nuda maturat.

Crescit in omni Europa.

Aqua inde odorata destillat, ultra $\frac{3}{8}$ Extracti aquosi multum acris, Extractum resinosum mitius largitur. CARTHEUSER.

Resolvente & roborante virtute se commendat, hinc calculosos juvasse, observata est, notantibus S. PAULI & REUSNER, hydropicis profuisse, ETTMÜLLER.

refert, in phtisi salutare ejus effectus WELSCH vidit, & a MORTON phtificis hæmopticis multum commendatur. Optime exhibetur sub forma Infusi aquosi.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. prouti vulgo in officinis prostat inodora est: * *Conserva* Paris. * *Syrupus* VAL. CORD. * *Extractum* Paris. ut ulterius tentetur, videtur mereri.

HEPATICA hoc nomine triplex plantarum genus Latino-Barbaris venit, unum quod a fontibus denominant, alterum Nobile dictum, & tertium, quod a situ foliorum Stellaris nomine insigniter.

* *Fontana*, *l'hepatique d'eau*, *Steinleber-Kraut* constituitur a foliis subrotundis, quæ in modum squamarum cohærent, superne viridia sunt, inferne copiosissimas radículas emittunt, lobata, sapore & odore nullo prædita.

MARCHANTIA. Alga relativa monophyta, flores mares habet pedunculatos, ex communi calice eo numero prodeuntes, qui est calicis laciniis, monandros; foeminas sessiles, corolla nuda integra instructas & infundo semina gerentes: *Polymorpha* L. calyce communi octo vel decemfido distinguitur.

Crescit sub aquis in omni Europa.

Adstringens planta, cum ex genio vegetabilium sub aqua crescentium, etiam aliquid acris habeat, hinc a multis Auctoribus aperiendi scopo commendatur.

* *Nobilis* Folia exhibet in tres lobos rotundos divisa, petiolo longo insidentia, cum petiolo tomentosa, insipida, inodora.

ANEMONE. Corollam polypetalam habet, nudam, polyantheram, polygynam & semina nuda: *Hepatica* L. BLACWELL 207. foliis trilobis integerrimis gaudet.

Occurrit in omni Europa.

Exiguarum virium planta, raro a Medicis præscribitur.

* *Aqua destillata* SCHROED.

* *Stellata*, pro ea quidam primam recipiunt, sed vulgo, præeunte TABERNÆMONTANO, *Matrisylva* TRAG. hoc nomine adhibetur, quam *Muguet de bois*, *Waldmeister* appellant, ejus Folia sunt oblonga, acuta, angusta, levi salino sapore instructa, recentia multum & grate olent, exsiccata parum odoris spargunt.

ASPERULA. Calice quadrifido, sustentat corollam infundibuliformem quadrifidam, isantheram, monogynam, fructus a duabus capsulis efformatur: *Odorata* L. BLACWELL 60. foliis octonis distinguitur.

In omni Europa obtinet, præter maxime Septentrionalem & Belgium.

Aperiendi ergo laudatur, rarius in usum medicatum trahitur, a quibusdam vino immittitur.

HYPERICUM, ὑπέρικον, *Millepertuis*, *Johannis-Kraut*. Summitates inde prostant, floribus flavis, qui exsiccati odorem nullum & saporem adstringentem habent, instructæ & foliis ovatis, inodoris & insipidis.

HYPERICUM. Corolla instruitur pentapetala regulari, calice quinquefido nixa, polyanthera, tri- vel pentagyna, capsula polysperma: *Perfoliatum* L. BLACWELL 15. foliis ovatis, perforatis distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Omnia menstrua inde rubrum colorem extrahere Cl. GUDD probavit: Extracti spirituosus $\frac{1}{2}$, aquosi adstringentis $\frac{5}{8}$ obtinuit NEUMANN.

HIPPOCRATES Hypericum abstergendi & aperiendi ergo adhibebat. GALENO ad consolidanda vulnera & ulcera laudabatur, & hanc virtutem etiam per omnem ætatem probavit, eandem ratione resinæ, qua scatet, videtur edere; datur quoque interne tam vulnerario scopo, quam aperiente, hinc melancholicis commendabatur, & *Dæmonum fuga* appellabatur, ab hac denominatione dein, præeunte PARACELSO

ad absurdissimos usus adhibebatur. Cum habeamus balsamica efficaciora, hinc hodie vix ulterius ad usus internos adhibetur.

* *Tinctura ANGELI SALÆ*: eam ad lumbricos pellen-
dos facere, BARTHOLINUS vidit: * *Oleum JAC. DE*
MANLIIS crocum & terebinthinam habet, vulnera-
rium egregium & polychrestum: * *Oleum simplex*
VAL. CORD. * *Extractum* aquosum & spirituosum
commixta Wurtemberg. * *Syrupus QUERCETANI*:
* *Balsamum Magicum Pforzheimensium* illis, qui medi-
camenta antimagica quærunt, dignum.

* *LIGUSTRUM Troësne, Hartriegel*: coloni no-
strates *Dintenhæzel* dicunt, & Cornum sanguineam L.
sub nomine *Hartriegel* indigitant: prostant inde Flo-
res, qui infundibuli formes sunt, angusti, parvi, sub
exsiccatione flavi evadunt, omni colore & sapore
privantur.

LIGUSTRUM L. BLACWELL 140. Corolla crebro
quadrifida, simili calice comprehensa, dianthera,
monogyna, & bacca uniloculari distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septen-
trionalem.

Minus consulto omnino, flores inertes scopo ad-
stringendi in officinis asservantur, cui fini folia
omnino melius responderent. WELSCH mulieris me-
minit, quæ ex his floribus, cum pauxillo olei olivarum
in sole colliquis, balsamum paraverat, quod in Italia
magnam famam ad curationem scrophularum & ulce-
rum putridorum erat adeptum.

Aqua destillata VAL. CORD. ad morbos faucium
& roborandas gingivas laudatur, iners omnino.

* *LINGUA CERVINA* Barb. non est *σκολοπένδριον*
sed potius *φιλίτις* Veterum *Scolopendrium, Scolopendre,*
Langue de Cerf, Hirschzunge. Recipimus inde Folia
oblonga, sine leviter acuto terminata, ora integerri-

ma instructa, firma, odoris expertia, saporis leviter adstringentis.

Habitat inter rupes Europæ, præter maxime Septentrionalem.

Adstringendi scopo ad diarrhoeas & dysenterias a GALENO laudatur, vires aperientes, si quas habet, quas ego saltem ne unica quidem fida observatione stabilitas novi, debentur ejus virtuti roboranti.

Folia recentia interdum ad juscula aperientia recipiuntur, exsiccatorum usus eviluit.

LYCOPodium DODON. *Pied de Loup, Berlappe.* Semen officinis relinquit, quod pulverem impalpabilem refert, flavum, inodorum, linguæ aliquem adstrictionis sensum imprimens, & per flammam trajectum in flammam abiens.

LTCOPodium. Muscus est capsulis pulverulentis, in foliorum alis sessilibus instructus: *Clavatum* L. BLACWELL 535. ramis prolixis & spicis petiolatis, gemellis agnoscitur.

In sylvis montanis omnis Europæ crescit.

Extracti spirituoosi $\frac{1}{8}$ inde obtinuit NEUMANN, qui etiam vidit aquæ nullas in illud vires esse.

GARMANN hoc semen a mulieribus Misnensibus, infantibus cardialgia & torminibus flatulentis laborantibus exhiberi asserit, difficultatem mingendi inde tolli LENTILIUS & WEDEL observarunt, qui ultimus illud etiam calculo opem ferre annotavit: extus non modo ad intertriginem curandam facit, & hoc scopo nostratibus in frequenti usu est, sed ad ulcera manantia exsiccanda etiam multum facere DE HELWIG observavit. Decantatus a multis Lycopodii usus ad curandam plicam polonicam non tam de femine, quam de ipso musco est intelligendus.

MILLE-

MILLEFOLIUM, Ἀχιλλεύς, *Millefeuille*, *Schaafgarben*. Folia largitur quæ longa sunt, viridia, hirsuta, pinnis tenuiter sectis instructa, odorem spirant aromaticum, sapor ex amaricante levissime salinus est.

ACHILLEA. Floribus compositis mixtis, calice oblongo, ovato, imbricato sustentatis, receptaculo paleaceo, feminibus non papposis gaudet: *Millefolium* L. BLACWELL 18. foliis bipinnatis, dentatis, congestis distinguitur.

Crescit ubique per Europam.

Oleum mox cœruleum, mox viride, mox flavum, pro vario solo, quo colebatur, inde obtineri LEWIS monet, nunquam aliud, quam flavum & quidem in minima ratione accepi; CARTHEUSER ex floribus $\frac{1}{3}$ circiter Extracti aquosi salini, & $\frac{1}{5}$ fere spirituosi acris & amaricantis separavit; NEUMANN $\frac{5}{12}$ Extracti aquosi, $\frac{5}{8}$ spirituosi largita est.

Herba olim ad pestem præcavendam celebris, KOELICHEN teste, STAHL & HOFFMANN auctoritate, valde ad obstructions viscerum abdominalium & inde oriundos motus præternaturales sopiendos fuit commendata, HOFFMANN per longum usum infusi ex Millefolio parati, non paucos ab affectione calculosa, cui diutius obnoxii fuerunt, liberatos vidit. Extus ad vulnera solidanda ab omni ævo fuit laudata.

Non tam folia quam summitates debent recipi, & *Achilleæ Millefolio* L. *Nobilis* L. camphoram evidenter sapiens & olens, est præferenda.

* *Aqua destillata* NIC. PRÆPOS. * *Syrupus* VAL. CORD. * *Oleum destillatum* Wurtemberg. * *Essentia* Brandenburg. ei ad effectus hypochondriacos exhibendæ, SCHULZ rectissime Infusum aquosum præfert.

MOMORDICA Barb. Pomum in medio ventricosum, utrinque contractum, pulchra rubedine tin-

ctum, pluribus nodulis aspersum, multis seminibus turgens, exhibet.

MOMORDICA. Planta relativa monophyta, Corolla quinquefida, simili calici infidente, maribus triandris, connatis, foeminis monogynis, pomo sicco, triloculari, vi elastica diffiliente gaudet: *Balsamina* L. BLACWELL 539. pomis angulatis, tuberculatis, foliis palmatis, glabris distinguitur.

Crescit in India, inter nos hinc inde in hortis colitur.

Seculo demum XVI in Europa innotuit.

A multo retro tempore oleum quoddam unguinosum cum fructibus *Momordicæ* infusum, tanquam medicamentum dolores leniens & vulnera consolidans fuit laudatum, sed vix oleum aliquid a fructibus præter paucum mucilaginosi videtur recipere.

* *Oleum* Paris. de ejus vi vulnera & ulcera solidandi multas observationes collegit FRANCUS, ejus interne sumti usum ad curandam dysenteriam HERRMANN observationibus probat, & Cl. DELIUS uberius confirmat.

* *MUSCORUM*, βρύων, ὑπνων, σπλάχνον, *Usnearum* Arab. *Mouffe*, *Moos* varium genus, quibus quoque Lichenes quosdam annumerant, asservare solent officinæ.

Muscus albus quernus Wurtemb. efformatur e filiis aphyllis, inæqualibus, ramosis, varie contortis, plicatis, gryseis & per senium crusta alba tectis; est *Lichen plicatus* L. habitu filamentoso, pendulo, multum ramoso & albo agnoscitur. Ab arboribus, maxime a fagis, solet pendere.

Muscus arboreus Paris. *Muscus Acaciæ* Wurtemb. Est Lichen ex foliis latiusculis varie sectis, cornu damæ referentibus efformatus, mollis, superne cinereo glaucus, inferne incanus & lanuginosus, sapore, si ad quercus crescit, amaro, alias fatuo instructus: *Lichen Pruna-*

Stri L. figura foliacea & superficie subtus tomentoso dignoscitur. Ad varias arbores, prunos maxime crescit.

Muscus Pyxidatus Paris. formam crustæ in folia superne virefcentia, inferne candicantia, abeuntis habet, edit scyphos infundibuliformes, ex cinereo canescentes: *Lichen Pyxidatus* L. habitu sicco & scyphis crenatis agnoscitur. Terræ & arborum truncis adhæret.

Muscus Vulgaris Paris. Est *Hypnum triquetrum* L. quod caulibus ad dimidium usque pedem æquantibus, superne vage ramosis, foliis triangularibus, distantibus, lutescentibus gaudet. Ubique ad truncos arborum & in pascuis nascitur.

WILLIS contra tullim convulsivam remedium vulgarissimum esse dicit.

Muscus terrestris vulgo, ex foliis magnis & latis, mox solitariis, mox sibi invicem incumbentibus, sinuatis & quorum margines deorsum flexi sunt, efformatur, cinereus, cinereo-glaucus, interdum obscure virens superne, inferne tenuissima lanugine obductus. Plerumque terram tegit, ad sepes aut loca sylvarum umbrosa, non raro ad truncos arborum alios muscos tegit, mucidum fastidiosum saporem habet. *Lichen Caninus* L. habitu coriaceo plano, lobato, obtuso, pelta marginali gaudet. MOREY anno 1679 Academiæ Londinensi observationes de viribus hujus Lichenis adversus morsum canis rabidi enarravit, his cum recentiore ætate MEAD suum calculum adjecerit, ejus vires antilyssæ in Anglia maxime celebrantur.

Usneæ Cranii humani nomine varium Muscorum & Lichenum genus solet venire, cum omnes, qui substantiis terreis innascuntur, etiam cranio, libero aëri exposito, possint accrescere, hinc jam a BERNIZ, usneam cranii humani, in herbaceam & crustaceam distinxit. Sed mitto medicamentum, quod deliriis

PARACELSI, explosa jam diu generatione æquivoca, & nescio quo spiritu in partibus hominum, maxime si carnificis manu necati fuerint, inhærente, nititur.

Omnes hi musci a vi adstringente laudantur, apud nos in usu non sunt, cum nulla fida observatio aliquid proprii medicati illis inesse probaverit. Muscos HIPPOCRATES tanquam medicamenta uterina extus adhibuit.

* *Syrupus a Musco querno*, FULLER demulcens, roborans, balsamicus, ad effectus pectoris laudatur :
* *Pulverem Antilyssum* Londin. crebro sine successu adhibitum fuisse, observationes docent.

* **PERFOLIATA** Lat. Barb. *Percefeuille*, *Durchwachs*; Folia & semina officinis relinquit:

Folia sunt ovato-oblonga, obtuse terminata, glabra, integerrima, omni sapore & odore carent.

Semina parva sunt, nigra, duriusculcula, inodora, sapore adstringente austero gaudent.

BUPLEURUM. Flores habet umbellatos, involucri polyphylo sustentatos, semina ovato-oblonga, convexo-plana, striata: *Rotundifolium* L. BLACWELL 95. involucri universali nullo & foliis perfoliatis distinguitur.

Obtinet in Europa temperata, in Saxoniam usque ascendit.

Adstringendi ergo ad hernias commendatur, sed norunt Medici, quam parum adstringentia in universum adhunc scopum faciant, nec ulla observatio has Perfoliatæ vires confirmat, cæterum eandem scopo adstringendi usurpaturus, semina omnino præ foliis debet adhibere.

PLANTAGO, ἀρνόγλωσσον, σελιφᾶρ, *Plantain*, *Wegerich*. Inde Radices, Folia & Semina ad usus medicatos recipiuntur.

* *Radices* parvæ sunt, ex capitulo minore emittunt

fibrillas copiosissimas, sapore levissime salino, quem & dulci fatuus excipit, gaudent.

* *Folia* e duplici specie desumunt, quam a Veterum usque ætate in *Majorem* & *Minorem* distinguunt: illa *Breitwegerich* sunt ovata, ad aliquot pollices ampla, longis petiolis sustentata, glabra, septem nervis percussa, sapore vix ullo, qui distingui possit, instructa, odoris expertia, margo eorum mox integer est, mox sinuatus; hæc *Spitzwegerich* evidenter lanceolata sunt, angusta, longa, acute terminata, quinquenervia, ora ferrata, sapore & odore carent.

* *Semina* exigua sunt, rubra, lævia, odorem nullum, saporem mucilaginosum habent.

PLANTAGO. Corollam habet hypocrateri formem, quadrifidam, regularem, calice quadrifido sustentatam, isandram, monogynam, capsulam ovatam, bilocularem, polypyrenam: *Major* L. BLACWELL 35. foliis ovatis & scapo tereti distinguitur: *Lanceolata* L. BLACWELL 14. folia lanceolata & spicam ovatam sistit. Parisini quoque *Plantaginem mediam* L. habent.

Occurrit ubique in Europa.

Succus inspissatus evidenter salinus est.

Planta, quam primus THEMISON in usum traxisse dicitur, a GALENO ad referenda viscera abdominalia & sanandas fluxiones, dysenterias & hæmorrhagias laudatur; eandem ulcera & sinus quoque glutinare & radices ad dentium dolores valere ait; vires quas recentior ætas prædicavit antipestilentiales & antifebriles, quas GERBEZ observationibus confirmare annuitur, experientia non probavit; SCHULZ sibi comperit esse, febres hæcticas inde curatas fuisse, asseverat; folia recentia puncturis insectorum cum successu imponuntur.

Aqua destillata VAL. CORD. iners omnino: * *Syrupus* VAL. CORD. non alias, quam quas a saccharo

accepit, vires habet : * *Extractum* Wurtemb. resolventes potius, quam adstringentes effectus videtur editurum.

* **POLYGONUM**, πολύγονον, *Centumnodia* Barb. *Sanguinaria*, *Sanguinalis* Recent. *Renouée*, *Trainasse*. *Weggras*. Cauliculi inde recipiuntur nodulis exiguis instructi, qui singuli par foliorum ovato-oblongorum emittunt, sapore leviter adstringente instructi.

Polygonum Aviculare L. Caule procumbente & foliis ovato-oblongis distinguitur.

Copiosissime ad vias provenit.

Præeunte GALENO per plurima secula ejus qualitates adstringentes & discutientes laudabantur, prostant observationes, ab eodem sive axillis supposito, sive manibus detento, hæmorrhagias fuisse coercitas, sed quis talibus fidem adhibebit; Cl. SCOPOLI, se ejus ope diarrhœas sanasse, narrat.

PRUNELLA Barb. *Bonette*: Recipimus inde Folia, quæ elongata sunt, subrotunda, crenata, leviter hirsuta, sapore salino neque styptico, neque amaro instructa.

PRUNELLA. Calice quinquesido sustentat corollam labiatam, cujus labium superius integrum est, inferius in tres lacinias sectum, media reliquis latior, semina nuda sunt : *Vulgaris* L. BLACWELL 24. foliis omnibus crenatis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Adstringentes ejus vires laudant, a primis Germanis ad gargarismata contra anginam adhibitam & inde denominatam fuisse, sunt qui contendunt, ad vulnera & ulcera tam externa quam interna deprædicata etiam fuit, & hinc a MATTHIOLO *Consolida minor* appellata, hodie ad gargarismata maxime recipitur.

Aqua destillata VAL. CORD. iners, in collutiones & gargarismata recipitur. * *Syrupus* Wurtemberg.

* **PULMONARIA.** Duo plantarum genera sub hoc nomine MATTHIOLUS in officinas introduxit, Maculofam nimirum & Arboream.

Maculosa, Pulmonaire, gefleckt Lungenkraut. Folia sistit ex ovatis lanceolata, hirsuta, maculis albis obsita, facie supina albicantia, insipida, inodora.

PULMONARIA. Corollam habet infundibuliformem, quinquefidam, cujus faux pervia est & quæ calice pentagono sustentatur, isandram, monogynam, feminanuda sunt: *Officinalis* L. BLACWELL 376. tubo corollæ calici æquali & foliis ovatis gaudet.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Nulla, quantum ego saltem novi, fida observatio, quas MATTHIOLUS huic plantæ adscribit vires pulmones & hæmoptoën sanandi, confirmavit.

Arborea, Pulmonaire de Chêne, Lungenmoos est Lichen e latis & varie laciniatis foliis efformatus, flavicans, una facie levi tomento tecta, eminentiis, quæ vesiculas æmulantur, obsessus, quibus in altera totidem foveolæ respondent, odore nullo, sapore salino, cui levissima amarities accedit, instructus.

LICHEN defectu verorum foliorum & fructificationibus scutiformibus agnoscitur: *Pulmonarius* L. habitu foliaceo & quod una facies foveolas, altera colliculos habeat, dignoscitur.

Per omnem Europam in sylvis, majoribus arboribus adhærens, deprehenditur.

Extracti spirituosus $\frac{5}{8}$ fere, quod facile situm contrahit, $\frac{3}{8}$ aquosi dedit NEUMANN.

Vires ad morbos pulmonum, huic plantæ, ex signatura potius, quam ex experientia fuerunt adscriptæ: ejus sapor resolventes potius ut inde expectemus suadet: eam in curando ictero pertinaci efficacem fuisse, BREYNIi observatione & Illustris LINNÆi auctoritate constat.

* *PYROLA* Barb. *Wintergrün*. Folia sistit rotunda, petiolata, leviter ferrata, sapore adstringente prædita.

PYROLA. Corolla gaudet pentapetala, regulari, calice quinquefido nixa, diplosanthera, monogyna, capsula quinque loculari *Rotundifolia* L. pistillo declinato distinguitur.

Occurrit in omni Europa.

Scopo roborandi & adstringendi intus datur, extus ad gargarismata & injectiones consolidantes usurpatur.

* *SANICULA* Lat. Barb. Folia duriuscula sistit, variæ profunditatis lobis lobata, ferrata, altera facie pallida, saporis leviter adstringentis, cui aliquid salini jungitur.

SANICULA. Flores umbellatos in globum coactos habet, utroque involucro sustentatos, femina hirsuta & aspera: *Europæa* L. BLACWELL 63. flosculis omnibus sessilibus distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Tam intus quam extus exhibita, multum ad usus vulnerarios laudatur, nec non ad sistendas hæmorrhagias; *SALERNE*, se inde largos sudores motos & sanguinem effusum dissolutum observasse, contendit.

* *Aqua destillata* SCHROED.

* *SANTALUM* Arab. Ejus tres species Album, Citrinum & Rubrum asservant officinæ, omnes in magnis & crassis frustis ad nos adducuntur, rubrum in maximis.

Album ponderosum est, nullo vel odore vel sapore gaudet.

Citrinum colorem flavicantem habet, & fragrantem, si fricatur, spargit odorem.

Rubrum extus obscurius rubet, intus intensius rubrum, ita ut sanguineum colorem præ se ferat, linguam levi adstringente sapore afficit, ejus fibræ evidenter crispæ sunt.

SANTALUM. Corolla quadrifida gaudet, calice supero instructa, diplofanthera, monogyna, fructu bacca. Crescit in India, maxime in Timora.

Citrinum, esse meditullium arboris, quod album tanquam alburum ambit, testatur RUMPH: Santalum rubrum etiam meditullium alicujus trunci esse, facile ex ejus forma patet, a proprio arboris genere desumi, IDEM fidem facit, ex Coromandel & Africae regionibus Orientalibus ad nos mittitur.

Santalum citrinum largitur Oleum butyraceum, cujus odor ad ambram accedit, spiritus vini inde plures quam aqua partes recipit, rubrum aquam vix tingit, spiritum vini large. LEWIS. Ex Santalo citrino $\frac{1}{64}$ Olei odorati, $\frac{1}{8}$ Extracti aquosi, $\frac{5}{32}$ spirituosi; ex rubro $\frac{7}{6}$ Extracti spirituosi, ultra $\frac{1}{8}$ aquosi obtinuit NEUMANN. Santalum citrinum $\frac{1}{64}$ Olei odorati, Extracti aquosi $\frac{1}{12}$, spirituosi $\frac{1}{7}$; rubrum Extracti aquosi falso subadstringentis $\frac{1}{8}$, spirituosi $\frac{1}{4}$ circiter dederunt CARTHEUSER.

Primi Arabes tria Santala in Medicinam receperunt, citrinum ob fragrantiam, qua in regionibus Orientalibus maxime, gaudet, ab analepticeis virtutibus laudarunt, cum autem efficaciora cordialia inter nos prostant, ejus usus evuluit; quæ Rubro adscribuntur vires in hepar, denuo ex signatura desumptæ fuisse videntur & cum ardores ab affecto hepate furgere finxerint, hinc medicamentum, quod hepati opem fert etiam refrigerantes vires editurum esse sibi persuadebant. Sanior pathologia etiam hoc medicamentum expunxit, illud unice adhuc coloris ergo adhibetur.

* *Aqua destillata Santal. citrin.* Paris. * *Oleum destillatum* Eorund. * *Diatrion. Santalon.* MYREPS. inconcinnam compositionem, a Rosis potius quam a Santalis denominandam, sub titulo *Specierum Wurtembergenses* recipiunt, simpliciorum Parisini *Pulveris* nomine: *Emplastrum Santalinum* sive *Incognitum* Au-

gustan. ineoncinna compositio, quam a resolvente virtute valde laudant, si quas vires habet, Croco, quem recipit, erunt adscribendæ: * *Unguentum Santalinum* Viennens. minus laudanda compositio.

SCABIOSA Lat. Barb. Inde Radices, Folia & Flores solent proflare.

* *Radices* sunt fibrosæ, ex parvis capitulis, quorum ad latus germen novi caulis accretum, quasi morfu notatæ essent, quibusdam imposuit, emittunt plurimas fibrillas capillares, gryseas, ex rufo-flavicanes, evidenter amaras.

* *Folia* ex ovatis oblonga sunt, hirsuta, odoris expertia, eorum sapor herbaceus, aliquid amari in recessu habet.

Flores tubulosi, cœrulescunt, omni sapore æque ac odore carent.

SCABIOSA. Corollas quadrifidas vel quinquefidas habet, irregulares & proprio calice singulas instructas, & plures calyce communi comprehensas, tetrantheras, monogynas & semina coronata: *Arvensis* L. BLACWELL 185. quæ Folia & Flores officinis subministrat, corollis quadrifidis, foliis pinnatifidis & laciniis distantibus agnoscitur; omnis Europæ civis: *Succisa* L. Barbaris *Succisa* seu *Morsus Diaboli*, *Mors de Diable*, *Teufels Abbiss* BLACWELL 142. Radices largitur, corollis quadrifidis, vix irregularibus, foliis lanceolato-ovatis, integerrimis distinguitur: Ubique præter Europam maxime Septentrionalem occurrit.

Herbam & flores a vi bechica & vulneraria solent laudare, flores hoc ultimo scopo in frequenti usu sunt & videntur demulcendo agere. Absurdum commentum de radice a dæmone morfa, occasionem dedit, ut a non paucis, qui sibi plus fictionibus quam veri studio placent, ad gravissimos morbos fuerit commendata, sed nulla observatio circa eam aliquid, præ reliquis amaris præstantius detexit.

Aqua destillata VAL. CORD. ab aqua simplici destillata nequaquam diversa. * *Conserva foliorum* Wurtemberg.

VERONICA Lat. Barbar. *Veronique*, *Ehrenpreis*. Ejus Folia ovata sunt, crenata, leviter hirsuta, sapore instructa leniter adstringente, cui levis, grata, & quæ aliquid aromatici habere videtur, amarities accedit.

VERONICA. Corolla instruitur quadrifida; irregulari, simili calice sustentata, dianthera, monogyna, fructu cordiformi: *Officinalis* L. BLACWELL 143. Spicis lateralibus, foliis ovatis, crenatis, caule decumbente distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Extractum aquosum & resinosum in pari ratione subministrat, hoc magis amarum est, testibus LEWIS & CARTHEUSER. Extracti aquosi $\frac{2}{3}$, spirituosi $\frac{1}{2}$ fere, destillatione liquorem alcalino-urinofum, $\frac{1}{23}$ falis alcali fixi, cui non paucum falis communis commixtum erat, inde NEUMANN obtinuit.

Crebro omnino in usu hæc planta solet esse, apud Germanos vix non ad omnia infusa pectoralia recipitur, pulmones roborando & ita expectorationem juvando in eis agere videtur; ejus ope tusses quæ phtisin minabantur curatas adducit HOFFMANN, in suffocationibus catarrhalibus nocturnis usu fuisse, vidit Ill. HALLER, scabiem inde curatam HOFFMANN adducit, ELSNER calculum renalem ejus ope ad vesicam promotum, eodem extus applicato ulcera cacoethea sanata S. PAULI recenset; præ reliquis plantis Europæis propius ad theam videtur accedere.

* *Conserva* VAL. CORD. * *Extractum* Wurtemb.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. iners omnino: * *Aqua destillata cum Vino* August. nec de hac aliquid proprii expectandum: * *Syrupus* August.

* *VIRGA AUREA* MATTHIOL. *Consolida Sarra-
cenica* THAL. *Verge d'or*, *heidnisch Wundkraut*. Ejus
Folia longa sunt, angusta, fine acuto terminata,
ferrata, leviter hirsuta, pallidius viridia, sapore
gaudent leviter adstringente, cui aliquid amari
accedit.

SOLIDAGO. Floribus compositis mixtis, calice im-
bricato, oblongo comprehensis, receptaculo nudo,
feminibus papposis gaudet: *Virgaurea* L. caule an-
gulofo, racemis paniculatis, erectis distinguitur.

Ubique in Europa occurrit.

Ab ANDREA DORIA Genuensi ex Africa in Euro-
pam, teste CÆSALPINO, allata est, cave tamen putes,
eam tunc demum Europæ indigenam evasisse, sed ex quo
Dux Genuensis in Africa ejus vires est expertus, illa ex
eo tempore semper ob virtutes traumaticas laudari cœ-
pit, quas tam in externis quam in internis vulneribus
confirmatas viderunt PONTEDERA & Cl. SCOPOLI, ejus-
dem vires vias urinarias ab arenulis liberandi, vulnera
solidandi & graves pectoris morbos sanandi, propriis
observationibus probat LISCHWIZ; BURGGRAFF
mictum cruentum inde vidit curatum.

* *Vinca per Vinca*, *χαμαίφαρον*, *Pervenche*, *Im-
grün*, *Sinngrün*. Folia sistit ex ovatis oblonga, inte-
gerrima, duriuscula, saturate viridia, inodora, le-
vissime sapida.

VINCA. Corolla infundibuliformi, calice quin-
quefido sustentata, isanthera, monogyna, folliculis
duobus, teretibus, acuminatis agnoscitur: *Minor* L.
BLACWELL 59. foliis ovato-lanceolatis distinguitur.

Crescit in Europa temperata, ad Borussiam usque
ascendit.

A vi adstringente quibusdam laudatur, eam non
notabilem esse sapor evincit, interdum recipitur ad
infusa pectoralia.

VISCUS, *izla*, *Gui*, *Mispel*, prostant hoc nomine in officinis furculi lignei, mox recti, mox incurvi, ramosi, qui sub cortice fusco & rugoso, substantiam includunt lignosam, ex rufo flavescentem, leviter adstringentem.

VISCUM habitu relativo diphyto, corolla quadrifida, in maribus tetrandra, in foeminis monogyna & bacca globosa, monophyrena agnoscitur: *Album* L. BLACWELL 184. foliis lanceolatis obtusis & floribus axillaribus gaudet.

Parasitica planta per omnem Europam, præter maxime Septentrionalem, vario arborum generi, apud nos Pyris maxime innascitur.

In plantis Americanis, fructificationem ab ea, quæ in Europæis obtinet, differre, LOEFLING annotat: Illustris DU HAMEL præ reliquis vegetationem illustravit & quod nonnisi a cacantibus turdis seminari possit, Veterum figmentum esse, ostendit.

Extracti aquosi salsi & amaricantis ultra $\frac{1}{4}$, resinosi austeri, nauseosi $\frac{1}{5}$ fere dedit CARTHEUSER.

Viscum pro varia arbore, cui innascitur, variare, & quernum reliquis præstare asserunt, & omnino inde differentiam surgere posse, tam ea quæ circa arbores pro varia matre, quibus inoculantur, variantibus observamus, quam ipsum *Viscum* diversis arboribus sustentatum colore, crassitie &c. evidenter diversum, curate annotante CARTHEUSER, videntur suadere.

HIPPOCRATES folia visci resolvendi sine adhibuit; ipsum viscum roborantes vires edere WEISSMANN observationibus probat, idem comitialibus proficuum esse PLINIUS monuit, ad epilepsiam etiam multum PARACELsus laudavit, BOYLE foeminam epilepticam eo curatam adducit, COLBATCH proprio tractatu multis observationibus id idem probare annititur, similes BOERHAAVE, CARTHEUSER, LOESEKE, Cl. VOGEL subministrant; fateor me multum suspicari,

hunc visci usum a Druidarum superstitione originem habere, his cum Viscum, teste PLINIO, sacrum fuit, hinc illud etiam sacro morbo medellam allaturum præsumebant, ejus memoria conservata fuit inter eos, quibus magica placebant: cum nonnunquam exhibitum fuerit epilepticis, quorum morbum vel antecedens medicatio vel Natura curaverat, quoque rationales Medici, sub ejus usu morbum cedere videntes, illud magni fecerunt; innumera, quod sine fructu datum fuerit, exempla præsto sunt.

Substantia glutinosa, quam olim ex baccis parare solebant, hodie teste Ill. DU HAMEL ex cortice separant * *ἰξός*, *Viscus*, *Vogelleim*, *Glu* a Veteribus; movente GALENO, rubefaciendi ergo adhibebatur; hodie ejus usus inter Medicos eviluit.

β. ANIMALIA.

* COCCIONELLA Recent. *Cochénille*. Prostant inter nos hoc nomine Insecta, duas circiter lineas æquantia, utrinque rugosa, coloris intus punicei, extus atro-rufi, odoris nullius, saporis leniter adstringentis, cui aliquid nauseosi empyreuma referentis accedit.

Primus HERNANDEZ ejus mentionem fecit; DE REUSCHER documentis etiam judiciariis, quæ ad naturam, collectionem & culturam faciunt, probat.

COCCIONELLA. Insectum alas quatuor, quarum superiores crustaceæ sunt & marginatæ, antennis extrorsum incrassatas, truncatas, thoracem marginatum & abdomen planum habet: *Cacti* L. Alis superioribus nigris, utrinque macula rubra notatis distinguitur. In Regno Mexicano obtinet; ad Antequera in valle Guaxaca maxime, colitur.

Hæc animalcula per hyemem in domibus asservantur, tempore verno, propriis corbibus commissa va-

riis *Cacti* L. speciebus admoventur, quas conscendunt & spatio aliquot dierum novam prolem edunt, matres moriuntur, proles sese Cacto sustentat; cadavera matrum, proles quæ tertium aut quartum ætatis mensem attingit, hujus quoque progenies tri-vel quadrimestris, reservatis eis quæ sequente anno gentem propagare debent, sive aqua ebulliente, sive calentibus laminis ferri enecata, nobis mittitur.

Extracti aquosi $\frac{3}{4}$, spirituosi, magis rubri paulo minorem quantitatem, ultra $\frac{1}{11}$ aquæ, $\frac{1}{6}$ spiritus urinosi, $\frac{1}{22}$ fere salis volatilis, ultra $\frac{1}{3}$ Olei empyreumatici inde obtinuit NEUMANN. Ejus colorem ab acidis exaltari, ab alcalinis profundiorē reddi compertum est.

Ab usu diuretico maxime laudatur, in comminuendo calculo vesicæ efficacem vidit STISSER, in Ischuria LISTER, in incontinentia urinæ STRUVE. Ad infucanda medicamenta inter nos præcipue adhibetur.

* ERINACEUS Barb. *ἔρινος*, *Herinaceus* Veter. *Herisson*, *Igel*. Est animal quadrupes, cujus omne corpus præter ventrem, qui pilos habet, & pedes, aculeis ex fusco & albido variis obsidetur, insidias metuens, totum corpus in globum undique aculeatum contrahit, noctu modo incedit, interdium quiescit, digitis quinque unguiculatis instructum.

ERINACEUS dentibus incisoriis in utraque maxilla duobus, quibus & canini accedunt & corpore aculeato gaudet: *Europæus* L. auriculis erectis distinguitur.

Occurrit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

In cibum nunquam recipitur, AVICENNA ejus carnem pueris in lectum mingentibus commendavit, Latino-Barbari adhuc magis absurde, animal in cineres redactum, pro hoc scopo laudarunt, & doleo vel hodie adhuc hoc commentum obtinere, prudentius

omnino. GALENUS hos cineres ad excrescentias & ulcera fordida abstergenda adhibuit, & carnem & cineres Poloni in plica adhibent. ERNDL.

LACCÆ GUMMI Arabum. Ejus triplex genus vulgo in officinis prostat:

* *Lacca in baculis*, *Stocklack*, crusta obscure rubra, inodora, frustulis ligneis teretibus accreta, accensa suavem odorem emittens, evidenter ex cellulis sibi invicem agglutinatis efformata.

Lacca in granis, *Gomme Lacque*. Grana irregularia, parva, læte rubra refert, saporis & odoris expertia, igni commissa in carbonem abeuntia, non fundenda, suavem dimittunt suffitum, inter dentes lentescunt.

* *Lacca in tabulis*, *Schellack*, frusta refert majora, profundius rufa, quæ evidenter fusionem passa esse videntur, insipida, inodora, calore liquanda & suffitum non ingratum emittentia.

Laccam in baculis a formicis colligi & ramulis arborum agglutinari, GARCIA AB HORTO vidit & GEOFFROI uberius probat, qui primus sagax perspexit, eam speciem favorum esse, in quos propria insecta suam prolem deponunt, & hanc ipsam pulchrum Laccæ colorem constituere.

Laccam in granis, *Croton Lacciferum* L. foliis ovatis, tomentosis, petiolatis & calycibus tomentosis distinctum, Indiæ civem, subministrare, sunt auctores qui contendunt: Utrumque ex Asia Meridionali, Bengala maxime & Pegu ad nos adducitur.

Laccam in tabulis ex *Lacca in baculis*, in tabulas fusa, unde pro usibus baphicis color extractus fuit, efformari, facile Auctoribus credo, nequaquam vero illorum opinioni possum subscribere, qui illam ex *Lacca in granis* parari dicunt, quippe quæ colliquari nequit.

Lacca in tabulis tota a spiritu vini dissolvitur, plane nullæ sunt aquæ in eam vires.

Lacca

Lacca in granis $\frac{1}{9}$ Extracti aquosi, $\frac{7}{8}$ spirituosi & cum destillata fuerit $\frac{5}{8}$ fere Olei butyracei, $\frac{1}{8}$ fere liquoris aquosi, non salini, exhibuit NEUMANN.

Omni laccæ aliquid flavi accedit, rubedinem acida extollunt, alcalia deprimunt.

Multi fuerunt Arabes occupati circa laudandas Laccæ vires roborantes, hodie ea quæ in granis prostat, ad dentifricia maxime adhibetur: Lacca in tabulis unice ad ceram sigillatam recipitur.

Tinctura G. Laccæ MYNSICHT alumen recipit, Parisini minus bene spirituosam præscribunt, Nostrates maiorem iusto rationem Aluminis ei addere videntur.

SEPIÆ Os Lat. Barb. Σήπιον, *Sepiæ testum* Veter. *Os de Sèche*, *weis Fischbein*. Est testa e squammis coactis efformata, albissima, oblonga, utrinque angustata, dura, cuius faciei concavæ substantia inhæret alba, pulverulenta, laxa, insipida, quæ cum ipsa testa saporem salsum habet.

SEPIA. Corpore nudo instructus vermis est, brachiatus, cuius corporis alterum latus os efformat; *Officinalis* L. tentaculis duobus & corpore ecaudato agnoscitur.

Copiosissime in Oceano æque ac in Mari Mediterraneo occurrit.

Substantia pulverulenta $\frac{1}{40}$ Extracti spirituosi, $\frac{1}{12}$ aquosi salini, destillata autem $\frac{1}{8}$ spiritus urinosi, pauxillum Olei empyreumatici exhibuit; testa, similia extracta & eadem proportionem dedit, destillatione inde $\frac{1}{12}$ spiritus urinosi & $\frac{1}{96}$ olei empyreumatici prodierunt. NEUMANN, qui quoque utramque substantiam in acidis solubilem esse vidit.

Vires quæ ipsi adscribuntur vel adstringentes, vel diuretici, & ob quas ad gonorrhœam laudari solet, nulla fida observatio probavit; abstergentes, quas GALENUS inde prædicat, a caustica, quam in modum omnium testarum, dum calcinantur, induit, indole

pendent; absorbentes inde vires recte expectantur; præcipuus ejus, ab Eodem jam annotatus, usus est ad mundandos dentes, & hoc fine substantia ejus spongiosa maxime adhibetur.

γ. FOSSILIA.

FERRUM, Σίδηρος, *Fer*, *Eisen*. Est Metallum aqua octuplo gravius, præ reliquis difficillime fundendum & majore elasticitate instructum, inter argentum & cuprum mediam firmitatem habet, rite cufum malleabile evadit, & se in tenerrima fila duci patitur, a nitro & vitro saturni destruitur, igne scintillas evomit & in scoriam nigram abit, ab omni sale, ab ipsa quoque aqua solubile, & hinc in aëre rubiginem contrahens, a magnete attrahitur, cum liquoribus instringentibus nigrescit, cum alcali principio inflammabili ditato cœrulescit, difficillime cum Mercurio jungitur, majori principii inflammabilis ratione ditatum *Chalybs* evadit.

Rarissime *Nativum* occurrit, in Senegal integras rupes efformare dicitur, quod sine ulla ulteriore præparatione in perticas cudunt, annotantibus Cl. COURTIVRON & BOUCHU. Mineræ ferri optime distinguuntur in tales I. quæ formam glebæ metallicæ habent 1) subflavæ, *Pyrites crystallinus, figuratus, ferri, cupri* L. 2) nigræ subcœrulescentes A. granulatae a. granis lamellatis, *Ferrum granosum* & commune L. *Hematites niger* CRONSTÆDT. b. granis angulatis *Sidereum & arenosum* L. B. totæ uniformes, a. magneti obsequiosæ, *Ferrum chalybeatum, rhombeum, selectum* L. *Minera ferri Retractoria* CRONST. *Nigricans* WALLER. b. magneti non cedentes, *Minera Ferri grysea* WALLER. c. polituram admittentes *Ferrum chalybeatum* L. *Minera ferri specularis* WALLER. C. in formam stalactitarum sive stiriarum crystallisatæ, *Ferrum hematites ni-*

grum L. *Hematites nigrescens* CRONSTÆDT, *Hematites turritus* WALLER. D. figura prismatica, *Molybdæna spuma lupi* L. *Spuma Lupi* Auctorum, *Wolfram* vulgo. E. figura cubica vel octoëdra, *Ferrum tessellare*, *crystallinum* L. *Minera ferri crystallisata* WALLER. 3) albæ, *Arsenicum album* L. *Mispickel* CRONSTÆDT, *Pyrites albus* Auctor. II. tales quæ forma terræ aut lapidis gaudent, 1) forma pulveris a. flavi aut rubri, *Ochra ferri, martis* L. *Ochra* vulgo, b. cœrulei, *Cœruleum Berolinense nativum* CRONSTÆDT c. arenæ nigre, *Arena ferrea* L. 2) forma lapidis mollioris a. in lamellas efformati α) rubri, *Argilla rubrica* L. *Rubrica* vulgo, β) rubiginosi, *Minera lacustris numismalis* WALLER. *Pfënnig-* vel *Blättel-Erz*. γ) nigri splendentis *Ferrum talcosum*, *virens*, *squammosum*, *micaceum* L. *Mica ferrea* WALLER. *Eisenrahm*, *Eisenmann*, b. in globos figurati, *Minera lacustris globosa* WALLER. *Ferrum glomeratum* L. *Mine en feves*, *Bohn-Erz* vulgo. 3) forma lapidis durioris a) rubri plus minus ad cœruleum vergentis α) figura angulari, *Granatus metallicus* CRONSTÆDT β) substantia radiata instructi, *Hematites* Auctorum *Sanguine*, *Blutstein*, *Glaskopff*, γ) substantia irregulari a. cum chalybe scintillas evomens *Synople* CRONSTÆDT, b. mollior *Minera lapidea* VOGEL. b) flavi, *Hematites flavus* CRONSTÆDT. c) albi α) figura angulari, *Stannum crystallisatum album* CRONSTÆDT, *Spuma lupi cubica* WALLER. β) nulla figura regulari, *Ferrum spatiosum* L. *Minera ferri alba* CRONSTÆDT, *Stahl-Erz* vulgo, d) cœrulei *Lapis Lazuli*, e) nigri angularis *Schoerl* vulgo, f) grysei α) ferrum attrahentis *Magnes*, β) durissimi ad polienda metalla apti *Smiris* Auctorum *Emery*, *Smyrgel*, γ) laxioris *Minera ferri grysea* WALLER. g) rubiginosi, *Minera ferri palustris* WALLER. *Stuf-Erz* Nostrat.

Pyrita, Rubrica, Mica ferrea, Lapis Lazuli, Magnes, Granatus, Sinopel. non adhibentur ad excoctionem ferri, cum sive sub forma nativa majori quæstu queant vendi, sive difficilius fundi possint, sive ferrum pejoris notæ largiantur.

Vix aliquis occurrit terræ angulus, ubi non varix mineræ ferri occurrunt, Suecia multas habet, quas Magnes attrahit, & optimum ferrum largitur. Pyrites, hæmatites, ochra, rubrica, arena nigra, minera lacustris utraque, minera alba, grysea, & lapidea apud nos copiose occurrunt.

Ferrum ex multis terris obtineri, non quod in iis hæserit, sed quod demum sub excoctione formetur, monui in *Inst. Chem.*

Ferrum, quod candens malleum non fert, dicitur *Rothbrüchig* & hoc vitium ab immixto acido vitriolico dicitur habere, id quod frigidum, dum malleo percutitur, diffilit, *Kaltbrüchig* appellant, & id arsenico adscribunt.

Ferrum, jam MELAMPUM intus roborandi ergo adhibuisse, patet ex APOLLODORO, GALENO integri metalli virtus roborans, & ejus calcium vis adstringens fuit nota, MENGHINI experimentis, tam circa homines quam bruta institutis, ferri efficaciam in roborandas fibras evicit, ab ejus usu in omnibus numerum pulsuum augeri est expertus, qua hunc effectum edat ratione, non audeo decidere, id saltem mihi videtur, hoc metallum nexum elementorum fibræ modo, qui nostræ naturæ præ reliquis respondet, augere, cum reliqua sive minus sufficienter agant, sive rigiditatem, quæ præter naturam est, inducant, in chlorosi derepenter pulsus ab usu Chalybis majorem & celeriores fieri, exteriora corporis incalescere, vividum faciei reddi colorem, SYDENHAM observavit, VAN SWIETEN numerosissimos casus vidit, ubi solo ferro satuperabatur cachexia, Cel. TRALLES sæpius phlegma-

ticis & mucosis dedit, & pro summo remedio habuit, inter hactenus cognita, ad instaurandam vim hæmatopoieticam, quoties hæc ex sola debilitate solidorum, aut ex humorum aquosa, frigida, inertii indole surrexit; ob hanc vim roborantem ferrum, cum viscera fuerint obstructa, & in omnibus morbis inde oriundis, cum magno successu exhibetur, efficit enim, ut vasa obstructa se validius contrahant, & spissum quo obfidentur ulterius promovere queant, arteriis præterea inde roboratis, spissum humoribus inhærens attenuatur, in materiæ podagricæ anomaliis egregios inde effectus WERLHOFF vidit; inter emmenagoga & certissimum & securissimum esse, innumeræ observationes docuerunt. Nec male ferrum ad corrigendam acrimoniam acidam facit, illam absorbendo, & debilitatem ventriculi, unde surrexerat, corrigendo; idem etiam vermibus mederi, WERLHOFF & Cl. VAN DOEVEREN observationibus patet.

Dum intus assumitur, fæces ab eo solent nigrescere.

Datur secure ad grana viginti pro dosi; sed probe cavendum ne limaturæ fordes, maxime de cupro, adhæreant, ipsa in tenerrimum pollen reducenda, & in vitro probe clauso asservanda est, ne rubiginem contrahat.

Mineræ ferri, quas medicamentis adscribunt, cum foveant ferrum principio inflammabili privatum, hinc Crocorum adstringentium vires edunt. Magnetem dentibus admotum odontalgicæ mederi, BORELLUS jam annotavit, recentius id ipsum varii Auctores confirmare sunt annisi in *Göttingisch. Anzeigen von gelehrten Sachen*, & apud GLAUBRECHT allegati, nec non apud REICHEL & LUDWIG, qui Auctores quoque observationes salutes ejus effectus in rheumatismo, arthritide & affectibus nervorum testantes recensent.

* *Æthiops Martialis* LEMERY, si rite paratus fuerit, est limatura ferri in tenuissimum pollen redacta:

* *Balsamum Chalybeatum*, BEAUME d'Aiguilles Paris.

ad usus externos scopo adstringendi adhibetur :
 * *Chalybs Sulphure preparatus* ROLFINK est Crocus Martis ad indolem vitrioli accedens : * *Bezoardicum Martiale*, *Pulvis Cachecticus* LUDOVICI, *Antimonium diaphoreticum martiale* Wurtemberg. vid. *Inst. Chem.* * *Crocus Martis adstringens* ad mentem ROLFINK a Parisinis & Nostratibus paratur, ferrum, ope ignis, principio inflammabili privando, Wurtembergenses pro illo vitriolum ad rubedinem calcinatum recipiunt : * *Crocus Martis aperiens cum Sulphure* ROLFINKI evidenter aliquid vitriolici recipit : *Crocus Martis aperiens* a Parisinis & Nostratibus paratur ferrum, secundum POTERIUM, ope aquæ in rubiginem reducendo, Wurtembergenses ad præcepta STAHL ferrum ex vitriolo ope alcali dejiciunt : * *Crocus Martis cum sulphure & nitro*, * *Pulvis cachecticus* BOECLER est Crocus martis Sali polychresto unitus : * *Crocus Martis Antimoniatus* STAHL. Cum omnes croci sint ferrum evidenter alteratum, hinc evidentius quam limatura martis adstringunt, & ipsi, ubi moderate roborandi & adstringendi scopus est, debent postponi : * *Electuarium Chalybeatum* August. cachecticis & scopo emmenagogo olim ad drachmam unam pro dosi præscribatur : * *Essentia Martiata aperitiva* Wurtemberg. est spiritus vini aromatibus & ferro imbutus : * *Extractum Martis pomatum* Wurtemb. evidenter adstringit : *Flores Salis Ammoniaci Martiales* vid. *Inst. Chem.* * *Liquor Vulnerarius mineralis*, *Balsamum Vulnerarium* DIPPEL. vix differt a *Tinctura Martis adstringente* Wurtemb. *Globuli Martiales* a sex circiter retro lustris in Gallia cœperunt in usum trahi, tam interne quam externe adhibentur, ferrum vehunt, cui tartarus unitus est : * *Pilula Chalybeata* Paris. Aloën recipiunt : magis omnino placent *Pilula Martiales* SYDENHAM, utinam optimum medicamentum semper recens pararetur, ne ferrum ab ex-

tracto vegetabili ad croci indolem deflectere posset: *Pulvis Cachecticus QUERCET.* ad roboranda solida, incidendum mucum, absorbendum acidum facit; ambram & margaritas adjiciendo *Complectum* reddunt Wurtemberg. minus placet * *Pulvis de Chalybe Parisin.* * *Sal Martis RIVERII* proxime ad Vitriolum martis accedit: * *Tabella de Chalybe Paris.* in parca nimis ratione videntur ferrum recipere: *Tartarus Chalybeatus v. Inst. Chem.* * *Tinctura Hematitæ Paris.* non differt a *Mynsichtiana*: * *Tinctura Martis adstringens Wurtemb.* parum recedit ab *Aperiente nigra ROLFINCK.* * *Tinctura Martis aperiens tartarifata LEMERY* momentum spiritus vini adjiciunt, ut arceatur corruptio, prolixo labori optime solutio Tartari chalybeati in aqua substituitur: * *Tinctura Martis cydoniata WEDEL.* Wurtembergenses aquam cinamomi spirituosam, nostrates $\frac{1}{3}$ spiritus vini adjiciunt: *Tinctura Martis pomata ROLFINCK*: * *Tinctura Martis cœrulea ETTNER* ad morem Wurtemb. si paratur, non evadit cœrulea, curiositati unice inservit: * *Tinctura Martis helleborata WEDEL* hypochondriacis olim multum laudabatur: * *Tinctura Martis Mynsicht. Aperitiva Wurtemb. Azoph. PARACELSI a ZWOELFFER* reputata, non illepidum medicamentum aperiens videtur esse, sed fateor, in medicamentis aperientibus, spiritum vini semper mihi suspectum esse: * *Tinctura Stomachica martialis Edinburg.* præter ferrum, aromata & amara recipit, non contemnendum medicamentum stomachicum: * *Tinctura Martis cum vino malvatico & pomis aurantiorum Wurtemb.* *Tinctura Vitrioli Martis LUDOVICI* vid. *Instit. Chem.* Wurtemberg. aquam Cinamomi adjiciunt, Nostrates coloris ergo flores Papaveris Rhœad. gratum medicamentum, olim in multo usu fuit pro roborando ventriculo: ab hac, ratione virtutis medicatæ, parum differt *Tinctura Martis ex vitriolo ZWOELFFER.*

Omnes hæ tincturæ cum habeant ferrum per acida magis stypticum redditum, hinc manifestius adstringunt, & inter nos saltem exolescere coeperunt: *Vinum Chalybeatum FALLOPII* summis laudibus a *BOERHAAVE* extollitur, & egregium omnino medicamentum est ad vim hæmatopoieticam restituendam: datur ad aliquot uncias vel ante vel post pastum: *Vitriolum Martis* vid. *Instit. Chem.*

**MARCASITA* Barbar. *Bismuthum* vel *Wismuthum* Forund. Est Semimetallum plumbo magis album, rigidum, in pulverem reducendum, ex testulis majoribus efformatum, aqua decuplo circiter gravius, cum cobalto & zinco fusione non coiens, præ omnibus reliquis metallis minore igne fluens, ab acidis nitri, falis & vegetabili dissolvendum, in vasis clausis sub forma metallica sublimandum, ope ignis in vitrum flavum fundendum.

Occurrit I. Nativum. II. mineralifatum 1) facie *Galenæ* α) squammis majoribus *Wismutum iners* L. β) squammis exiguis *Wismuthum commune* L. hoc vulgo occurrit, 2) squammis cuneatis *Wismuthum Martiale* L.

Passim per Europam occurrit, creberrime cobalto junctum.

Vires *Marcasitæ* in corpus humanum nondum liquent, qui vina inde mangonizata colicam *Pictorum* excitasse, contendunt, videntur plumbum pro *marcasita* habuisse, hæc enim, dum cum acido vegetabili acidum & stypticum saporem contrahat, nunquam certe tanquam vini mangonium potest adhiberi.

Magisterium *BASIL. VALENT. Blanc d'Espagne* ad cosmeticos unice usus adhibetur, frequentius usurpatum cutim defœdasse, observatum est, post ejus usum internum insignes anxietates præcordiorum surrexisse, *POTT* observavit.

* **PUMEX**, *κισσηρίς*, *Pierre Ponce*, *Bimsenstein*. Est Lapis variæ magnitudinis, aqua levior, multis foraminibus pertusus, non admodum durus, ejus habitus, quod aliquando calore liquatus fuerit, evidenter evincit, sapor & odor, si quos habet, ipsi non proprii sunt, sed a mari, cui innataverat, accreverunt.

Pumex Vulcani L. Occurrit in mari, in quod ex montibus ignivomis, in quibus solis formatur, ejici solet, illi qui in fluviis reperti fuerunt, eo plures per causas fuerunt delati.

Efformatur evidenter a vario terrarum genere, igne validissimo fuso & quod subito aqua extinctum fuit.

Tanquam medicamentum quod dentes detergit, nec non tanquam sarcoticum a GALENO laudatur, meliora hodie de regeneratione carnis edocti, cum ad hunc scopum non ulterius adhibemus, nec ad dentifricia laudandum ducimus, cum inde non modo fordes, sed etiam crusta lapidea, ad conservationem dentium adeo necessaria, abradatur. Num illi fidem merentur, qui lapidem, nulla aqua solvendum, ad decocta sanguinem depurantia laudant?

* **STANNUM**, *κασσίτερος*. *Plumbum album* Veterum, qui proprie plumbum ex glebis argento divitibus excoctum, *Stannum* dixerunt. Est metallum bismutho & zinco exceptis, levissimum, albedine & elasticitate plumbum vincit, leviori calore funditur, post plumbum metallorum molliissimum, in omnibus acidis nec non per alcali solubile.

Occurrit I. Nativum in Anglia & Suecia II. Sub forma glebæ 1) non figuratæ α) splendentis *minera hermaphrodita*, *Zwitter*, β) non splendentis *Stannum amorphum* L. 2) crystallina α) nigra *Stannum crystallinum* & *granulatum* L. *Graupen* β) rufescente *Granatus* CRONSTÆDT. γ) alba *Stannum spatiosum* L.

In America, Anglia, Suecia, Saxonia, Bohemia & Silesia occurrit.

Omnes glebæ stanni arsenico foetæ sunt, quod ipsum etiam stannum adeo pertinaciter retinet, ut ejus aliquid, vix non ex omni, quod vulgo prostat, ratione ab Illustri MARGGRAF indicata, inde possit separari. Præterea notandum, quod stannum nunquam sincerissimum in tabernis occurrat, eidem semper alia metalla adjecta sint, ut in *Inst. Chem.* monui, a quibus quoque effectus, qui inde in corpus humanum fluunt, erunt dijudicandi, rarior hinc ejus est usus internus & omnino optandum esset, ut metallum vix non semper substantiis homini evidenter noxiis instructum, parcius ad suppellectilem cibarium reciperetur.

Primus PARACELsus stannum contra vermes laudavit, ALSTON ejus usum ab Empirica quadam Belgica accepit & eum pluribus observationibus, ad ipsam etiam tæniam cucurbitaceam fugandam facere vidit, primo die stanni comminuti unciam unam cum syrapi simplicis unciis quatuor exhibet, secundo & tertio die singulis unciam dimidiam cum Syrupi unciis duabus propinat, quarto die eccoprotico alvum laxat. MEAD asserit, se jam pluribus retro annis stannum rasum cum successu contra vermes exhibuisse; sed idem non semper votis respondere Cl. VAN DOEVEREN annotat.

* *Bezoardicum Joviale* Wurtemb. est Bezoardicum minerale, cui aliquid calcis stanni accrevit: * *Antihæcticum* POTERII vid. *Inst. Chem.* ad sudores colliquativos hæcticorum commendatur; nonne absurdum est ad sudores sistendos calcem antimonii exhibere?

ZINCUM Recent. *Spiauter*. Est substantia metallica, cujus primus PARACELsus meminit, nec malleabilis, nec in pulverem terenda, ejus color ad cœruleum vergit, fustum in flammam viridescentem erumpit,

totum in floccos albos vertitur, cuprum flavo colore tingit, ejus gravitas septuplam circiter rationem habet, ab omnibus acidis solubile, ab alcali nequaquam.

Occurrit I. sub forma lapidis καδμεία, *Cadmia*, *Lapis Calaminaris* Lat. Barb. *Gallmey*, *Zincum Calaminare* L. qui vario colore ludit, in Polonia, Anglia, Silesia, Germania Inferiore obvius. Obiter hic annotandum duco, Veteres Cadmiam dixisse, quicquid parietibus fornacum, dum glebæ metallicæ fundundur, adhæret, seculo demum quarto hoc nomen illi, de qua nunc loquor, substantiæ inditum fuit: occurrit *Zincum* II. sub forma mineræ 1) in crystallos efformatæ *Zincum crystallisatum* L. 2) non crystallisatæ A. compactæ *Zincum Swabii*, *sibiatum*, *steritum* L. B. squamosæ *Zincum rapax* L. II, 1. & II. 2. B. rarius, II, 2. & vix non ubique ad metallifodinas sub nomine *Galene sterilis*, *Blende* reperitur.

Zinci maxima quantitas ex India Orientali adducitur, in Europa, Goslariæ proprio fornacum apparatu, a SCHLUTER descripto, paratur. Cum *Zincum* igne fufum in flores resolvatur, hinc, dum substantiæ eo prægnantes funduntur, illi & parietibus vasorum & vasis, in quibus fusio instituitur, solent accrescere, quia autem ipsis illis substantiis variæ aliæ vix non semper junctæ esse solent, quæ vi ignis agitatæ in sublime quoque aguntur, & Zinco accrescunt, hinc istud hac ratione obtentum diversissimum occurrit, de cadmia fornacum nihil in universum potest determinari, illa nunquam ad usus medicatos est adhibenda.

Pulvis albus, qui fornacibus & crucibulis in quibus *Lapis Calaminaris* sive *zincum* liquatur, adhæret πομφόλυξ Veterum, Nil medio ævo audire cœpit, hodie creberrime terra qualicunque alba & macra solet adulterari; hic idem cum penitus exustus non sit, gryseus, & fornacis lateribus sive virgis accre-

scendo in formam laminarum efformatus *σποδὸς* Veterum esse videtur, & ab Arabibus *Thutia* dicitur, eam cum hi ab Alexandria petierint, hinc & hodie adhuc inde denominatur.

Zincum sub forma metallica nunquam in usum medicatum recipitur, Lapis Calaminaris, Nihilum & Thutia scopo adstringendi & exsiccandi extus adhibentur & his scopis in morbis oculorum præcipue usurpantur, Thutia partes excoriatas aspergere solent; cum autem Nihilum vix non semper adulteratum & Thutia variis heterogeneis inquinata prostent, hinc illis melius substituuntur, quos in officinis parant.

* *Flores Zinzi*. qui observante Illustri GAUB, ad aliquot grana de die dati, epilepsiam fugare solent: *Empl. Diapomphol.* vid. *Plumbum*: *Empl. Gryseum* vid. *Plumbum*. * *Unguentum de Thutia* Paris. proxime accedit ad *Unguentum ad oculos* August. sed nullam Camphoram habet, non contemnendum ad lippitudinem ferocam medicamentum: * *Unguentum Diapompholygos* NICOL. Exsiccandi ergo ad vulnera & ulcera oculorum, discutiendi scopo ad ophtalmiam adhibetur: *Unguentum Nihili* August. ad omne ophtalmiæ genus præscribitur, absorbentia non male ex eo expungerentur: * *Unguentum Ophtalmicum* Nostrat. antecedente validius repellit & abstergit.

§. 33.

β. ADSTRINGENTIA FORTIORA.

Hæc cum vix non omnia, quando sanguini adjiuntur, eundem cogant, hinc quoque *Incrassantium* vel *Coagulantium* nomine veniunt, eadem dum exhibentur, ut orificia vasorum angustent, *σπρωστικά*, *συνσπρωστικά* appellantur: cum cutis inde densior reddatur *πυκνωστικόν* seu *Condensantium* nomen accipiunt, ad vulnera & ulcera solidanda dum adhibentur, *Trau-*

ematica, ἐπελωικά, *Cicatrisantia*, *Sarcotica* dicuntur, vasis, in quibus error impactorum obtinet, applicata, *Repellentium* vices subeunt, dum autem eorum ope vasa constringere tentant, ne humores noxios admittant, *Defensiva* sive *Intercipientia* audiunt; horum medicamentorum agendi modus evidenter ex eorum effectu in pelles animalium elucescit, quippe quæ inde in corium densantur; videntur agere, gluten ex fibris imbibendo.

§. 34.

Indicantur Adstringentia fortiora, quando aliquis humor cum magno periculo excernitur, ut vasa constringendo effluxum moderentur, vel inhibeant, adhibentur porro cum successu, quando ope repulsionis, discussio potest obtineri. Contraindicantur autem omnino, quoties a retento intus humore graviores noxæ metuendæ sunt, aut obstructio eo usque est progressa, ut nonnisi resolutione aut suppuratione possit vinci. Per eadem fibræ non tam roborantur, quam potius rigidæ redduntur, hinc ab eorum imprudentiori usu omnia, quæ a rigiditate & ab impermeabilitate humorum metuenda sunt mala, surgere solent, læsæ vires digestionis præcipue & varium obstructionum genus, maxime in systemate Venæ Portarum.

α) VEGETABILIA.

ACACIA, ἀκκία, *Schlehen*; hoc nomine Succus, Fructus exsiccati & Flores prostant.

* *Succus*. Ejus duplex genus officinæ asservant, Ægyptiacum & Nostratem. *Ægyptiacus* occurrit sub forma panum rotundorum octo unciarum pondus usque æquantium, ex rufo nigricantium, in ore liquantum & sapore austero, adstringente instructorum.

Adducitur ex Ægypto, ubi exprimitur, observante jam DIOSCORIDE, & confirmantibus ALPINO & HASSELQUIST, ex fructibus immaturis.

MIMOSA. Corolla quinquefida simili calice sustentatae, ut plurimum polyanthera, monogyna, fructu longo instructae: *Nilotica* L. spinis patentibus, foliis bipinnatis, partialibus extimis glandula distinctis, spicis globosis pedunculatis distinctae.

Primi Arabes huic succo substituerunt

Nostratem magis nigricantem, cæterum sapore & reliquis qualitatibus priori satis similem, eum sive in tabulas efformatum, sive vesicis inclusum olim asservabant. Solent etiam asservare ipsas * *Acacias exsiccatas* quæ nigrae sunt, parvæ, rugosæ, & cum ob adstringentem, qui inde expectatur, virtutem, immaturæ soleant adhiberi, sapore acerbo præditæ, hi fructus enim, quando sub finem demum Octobris decerpuntur, satis mites solent esse, & a plebe tanquam fructus horæi comedi; sed prostant quoque

Flores qui sunt albi & exsiccati parum ad flavedinem vergunt, suavi odore & amaricante sapore instructi.

Prunus spinosa L. BLACWELL 494. foliis lanceolatis glabris & ramis spinosis agnoscitur.

Crescit in omni Europa præter maxime Septentrionalem & Meridionalem.

Ex floribus Extracti aquosi & amari $\frac{1}{2}$, resinosi salini & amari $\frac{1}{4}$ obtinui.

Fructus immaturi & uterque *Acaciæ* succus valide adstringunt, a fructibus stomachum lædi & dolores capitis excitari GALENUS monet, SCHWENCKFELD inde dysenterias fuscitatas observavit. Flores cathartico scopo adhibere solent, hunc effectum ratione principii resinosi, quo scatent, videntur edere, hinc observavit Cl. VOGEL, quod non raro tormina excitent; apud nos obtinet mos, tempore verno eorum

manipulum unum cum fero lactis infundere, & hoc medicamentum per aliquot continuos dies exhibere, ut sordes per hyemem collectæ evacuentur; exsiccatos infusis laxantibus adjiciunt.

Aqua destillata florum HIERONYM. BRUNSVIC. grato, quem a nucleis denominant, gaudet odore, præeunte TRAGO, ad effectus pectoris adhibetur: * *Syrupus florum* WITTICH cum Syrupo florum Persicorum ratione virium convenit.

ACETOSÆ RADICES vid. *Olera*.

AGARICUS QUERCUS Paris. Non raro pugnum aliquoties magnitudine superat, portione, qua ex arboris trunco eminet, ventricosus, ex oblongo rotundus, hinc inde in tubera non multum eminentia elevatus, basi gaudet plana extremitatibus tubulorum fuscis obfessa, præter basin tegitur cuticula umbrina, sicca, tenaci, sub qua caro fulva hæret, ex tubulis arctissime congestis efformata, ut continua esse videatur, medium fungi & ejus basin fines tubulorum magis distantes efformant, odor ipsi nullus est, sapor adstringens.

BOLETUS fungus est qui substantia porosa gaudet: *Igniarius* L. colore cinereo & carnis majore parte visui continua & habitu acauli distinguitur.

Frequens antiquarum arborum truncis accrescit.

A longissimo retro tempore hujus fungi caro, coctione & malleo emollita, pro fomite igniario inservit, pro hoc scopo ipsi quidam nitrum, quidam pulverem pyrium, quidam plane nihil adjiciunt. Fomitem igniarium, bibulam substantiam vasis dissectis applicare, jam diu in more est, ut sanguinem recipiat, ipsis vasis arctissime adhæreat, & illis tempus, quo se contrahere & claudere queant, concedat; Anno 1751 Cl. BROSSARD Chirurgus oppidi Chartres in Ducatu Bituricensi, munere honorifico & stipendio

annuo ab augustissimo Rege fuit donatus, quod eundem, ad sistendam ex præcisis majoribus etiam arteriis hæmorrhagiam adhibere docuerit, sed prolixa quam præcipit fungum præparandi ratio, a vulgari, qua in fomitem vertitur, vix differt: Brossardianum remedium suis observationibus confirmarunt Cl. MORAND, FAGET, WARNER, SHARP, ACRELL, WATSON, MOLINELLUS, RIVERIUS, ROCHARD, CHABRON, DE HAEN, MONTET, ANDOVILLET, FORD, THORNHILL, PARSON, PLENCK &c. varii etiam fungum ex quacunque arbore defuntum efficacem sunt experti; LE CAT ob insignes, quos inde oriri vidit dolores, eum rejicit.

AGRESTÆ SUCCUS vid. *Uvæ*.

BISTORTA Lat. Barb. *Schlangen- oder Natterwurz*. Recipimus inde Radices, quæ pollicis crassitiem habent, extus profundius rubræ, cum vestigio flavi, transversim rugosæ, incurvæ, interdum aliquoties flexæ, saporis evidenter adstringentis.

Polygonum Bistorta L. BLACWELL 254. Caule simplicissimo monostachyo, foliis elliptico-lanceolatis, petiolis alatis distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter magis Septentrionalem.

Tam spiritus vini, quam aqua, ejus principia adstringentia recipiunt, & Extracta multum adstringentia largiuntur. LEWIS. $\frac{3}{8}$ Extracti aquosi exhibuit CARTHEUSER.

Recipiuntur hæ radices ad infusa & decocta, quibus valide volumus adstringere, dosis vix ultra sesquidrachmam extenditur, externe quoque ad eisdem scopos in usum trahitur.

*BOLETUS CERVINUS Latin. Barb. *Hirschbrunst*. Est Tuberis genus quod ad magnitudinem Juglandis usque

usque ascendit, exsiccatum sub cortice sicco, tenaci, flavicante, copiosissimum pulverem nigrum includit, odoris & saporis expers.

Lycoperdon Cervinum L. quod sub terra hærat & farinam includat, distinguitur.

Occurrit passim per Europam, diversissimis figuris ludens.

Primus MATTHIOLUS fabulam, hunc fungum a cervis libidinosis e terre erui, adduxit, eam dein alii magis exornarunt, fingendo eum ex liquore feminali cervorum surgere, unde ad rem veneream facere creditus fuit. Sed omnino præ Bovista nullas alias vires habet.

BOVISTA Barb. *Crepitus Lupi*, *Bubenvist*, *Vesse de Loup*, *Bovist*. Hoc nomine prostat substantia laxa, spongiosa, levissima, ferruginea, odore nullo, sapore adstringente instructa, inclusa fungi generi quod dicitur.

Lycoperdon Bovista L. eo, quod supra terram eminet, extus glabrum est & laciniis irregularibus dehiscit, agnoscendum.

Crescit per omnem Europam.

Ad sistendas hæmorrhagias a longo retro tempore in usu fuit, substantia bibula vulneri applicata sanguinem recipit, vulneri accrescit & illud obturat, CL. LA FOSSE hæmorrhagias post amputationem femoris in equis ejus ope stitit, naribus quoque sanguinem fundentibus admovetur.

CUPRESSUS, *κυπάρισσος*, *Cypres*, *Cypressen*, inde recipimus Nuces, quas Veteres *Galbulos* dixerunt, Folia & Lignum.

Nuces sunt Coni subrotundi, qui dimissis seminibus, ex squammis clavos referentibus, uni communi axi affixis constant, superne gryseis, inferne rufis, sapore gaudent adstringente, cui aliquid resinosi & salini accedit.

Folia pinnata sunt, pinnis imbricatis, non raro denuo sectis, viridia, sapore resinoso adstringente, nequaquam amaro, instructa.

Lignum sub cortice ferrugineo ex albo flavicat, odore nullo gaudet, nec ego saltem aliquem proprium in illo potui detegere saporem.

CUPRESSUS. Relativa monophyta, floribus gaudet amentaceis, maribus tetrantheris, feminis stylis evidentibus carentibus, nucem angulatam excludentibus: *Sempervirens* L. BLACWELL 127. folia imbricata quadrangularia habet.

Græciæ & Asiæ indigena arbor, nostræ hyemis quoque patiens est.

GALENUS fructus ad alvi fluxus laudavit adstringendi ergo, sequior ætas eis ad fugandas febres usæ est, & in pulverem redactos ad drachmam dimidiam adhibuit, hodie una cum foliis, ipsis minus efficacibus, eviluerunt, æque ac lignum, HIPPOCRATES ramentorum suffitum ad morbos uterinos laudat.

CYDONIA vid. *Fructus horæi*.

* *EQUISETUM*, ἵππερις, *Prêle*, *Queue de cheval*, *Katzenwadel*. Hoc nomine prostant Cauliculi virides, nodis distincti, ex quibus prodeunt setæ prælongæ cauliculis nonnisi crassitie cedentes, sapore gaudent mediocriter adstringente & leviter salino.

EQUISETUM. Fructificationibus imperfectis clavæ, formibus, polline fœtis, in spicam collectis gaudet: *Arvense* L. BLACWELL 217. scapo folioso sterili & foliis prælongis distinguitur.

Crescit per omnem Europam.

Parisini *Equisetum hyemale* L. adhibent.

Arabes adstringentem plantam esse reputarunt, hinc a variis Auctoribus ad sistendos alvi fluxus & diarrhœas commendatur, sed Illu- tri HALLER vacea ab ejus usu diarrhœa periit, evidentius in renes agere

videtur ex observatione HOYER, & quod armenta eo pasta, urinam sanguineam minxerint *Verhandl. der Holland. Maatschapp.* & in nephritide calculosa prodesse, testatur HOFFMANN; sed eodem se mictum cruentum in puella curasse DE HELWICH, *Vratislavienses*, BURGMANN testantur. Medicamentum incerti usus, a quo ego saltem, resolventes potius, quam adstringentes effectus expectarem, jure exolevit.

FRAGARIA vid. *Fructus Horæi.*

FRAXINUS vid. *Amara.*

GRANATUM vid. *Fructus Horæi.*

* HYPOCISTIDIS SUCCUS, *χυλὸς τῆς ὑποκίστιδος*, consistentia, colore, sapore, Succo Acaciæ adeo similis est, ut vix ab eodem possit distingui.

CYTINUS L. Corollam quadrifidam habet, calice diphylo sustentatam, diplofantheram, monogynam, baccam polypyrenam.

In Europa Meridionali, ad radices Cistorum crescit.

Totus fere in spiritu vini dissolubilis, LEWIS.

Eadem cum Succo Acaciæ vires habet.

JAPONICA TERRA vid. *Amara.*

MALVA ROSEA vel ARBOREA, *Rose tremiere*, *Erndtrose*. Hoc nomine officinæ recipiunt flores pentapetalos nigricantes, duplici calice sustentatos, odore nullo, sapore adstringente præditos.

ALCEA L. BLACWELL 45. Corolla pentapetala regulari, calice duplici, externe sexfido, interne quinquefido, cincta, polyanthera, monadelphica, monogyna, seminibus circa receptaculum commune articulatis agnoscitur.

Sponte in Asia crescit, Seculo XVI demum in Italia innotuit, ex innumeris ejus varietatibus, nigra modo, præ reliquis quippe magis adstringens, in usus medicatos recipitur.

Ob vim adstringentem, qua gaudent, ad gargarismata, ubi fauces roborandæ sunt, solent assumi,

earum sex drachmæ hoc scopo, cum una menstrui aquosi libra decoquuntur.

MESPILI vid. *Fructus Horæi*.

*MYROBALANI, *μυροβάλανοι* nequaquam veterum sed recentiorum Græcorum. Sunt Fructus carnosî, exsiccati, nucem includentes, sapore adstringente præditi. Quinque species Arabes & Græci recentiores recensent & officinæ adservant: *Citrinæ* L. BLACWELL 401, 3. sunt rotundæ, pollice longiores, ad nigricantem colorem vergunt, utrinque obtusæ, striatæ, tenaces, amaræ, austeræ, continent sub officulo scabro, anguloso, obtuso, nucleum corneum: *Chebula* 401, 2. Citrinis majores sunt, turbinatæ, ad colorem fuscum vergunt: *Belliricæ* BLACWELL 401, 1. Nucem moschatam subrotundam referunt, pedunculo instructæ, pallidiores: *Emblicæ* antecedentibus minores, figuram habent hexangularem, irregularem, nigricant, potius frustra quam integri fructus videntur esse: *Indæ* BLACWELL 401. 4. quas quoque *Nigras* appellant, ex ovatis oblongæ sunt, non striatæ, sed rugosæ, foris nigrae, intus substantia quasi picea refertæ, omnium minimæ.

Omnia hæc Myrobalanorum genera ab eadem arbore subministrari, ratione maturitatis maxime differre, olim jam creditum fuit & nostra ætate autoptis Patribus KERNER, COEURDOUX & BOURDIER confirmatum, secus aliis autoptis videtur GARCIA AB HORTO, RUMPH &c. Lis solis oculis decidenda, in Europa non potest decidi. RUMPH teste, Emblicam subministrat

PHYLLANTHUS. Planta relativa monophyta, corolla sexfida non colorata, in maribus trianthera, in feminis trigyna & nectario ornata, capsula triloculari gaudet: *Emblica* L. foliis pinnatis floriferis, caule arboreo, fructu baccato distinguitur.

Crescit in Java, Malacca & Macassar.

Primi Arabes hos fructus inter medicamenta receperunt, evidenter adstringentes, ita ut Indi eis pannos imbuant, quo melius pigmenta retineant, & observante ALSTON, cum Vitriolo atramentum efforment, hinc pro corrigenda virulentia purgantium adhibebantur. Multi ex eo, quod Veterum φοινοκοβαλάνας, quibus purgantes vires adscripserunt, eum μυροβαλάνοις Recentiores confuderint, has quoque cathartici adscripserunt; hodie eviluerunt.

MYRTUS vid. *Aromata*.

QUERCUS, *Ῥεῦς*, *Ckêne*, *Eiche*. Inde Folia, Glandes, Gallæ, officinas ingrediuntur.

* *Folia* sunt oblonga, firmula, laciniis pinnatis sinuata, lingua inde multum adstringitur.

* *Glandes*, *βάλανοι*, *Eicheln* ovato-oblongæ sunt, ventricosæ, continent sub cortice sicco & fragili, nucleum ovatum, intense amarum & adstringentem.

Gallæ, *κικίδες*, sunt substantiæ rotundæ, tuberculis obfessæ, foramine perforatæ, extus colore albido, rufescente, nigricante instructæ, varia magnitudine ludunt, intus substantia mox fungosa, mox densa & nigra factæ, saporem habent adstringentem & acerbum; non raro accidit, ut substantia nigricans in proprium corpus colligatur, quod in modum nuclei Gallæ medium a reliqua substantia fungosa liberum occupat.

QUERCUS. Planta relativa monophyta, flores mares hex- ad decantheri in amentum collecti; feminini corollam ex foliolis imbricatam habent, monogyni, capsulam uno nucleo foetam maturant: *Robur* L. BLACWELL 487. foliis semipinnatis, pinnis obtusis, sinubus acutioribus distinguitur.

Crescit per omnem Europam, præter maxime Septentrionalem, nec in altiores montes ascendit.

Multum *Cynipis* L. infecti quatuor alis membranaceis instructi & cujus femella aculeum in cauda habet, genus, teneras quercuum partes suo aculeo perforare, eo ovulum deponere, & ita efficere solet, ut pars vulnerata copiosiores humores accipiat, magis dilatetur, in tumorem excrescat; vermis ex ovulo exclusus, cum ad justum incrementum pervenerit, carcerem erodit & foramen, per quod exierat, relinquit, si autem vermis, antequam potuerit evolare, perit, Galla imperforata manet, & tales olim *ὀμφανίδες* appellabantur; in usum trahuntur illæ gallæ, quæ ad basin petiolorum hærent, & quarum *Cynips* colore nigro, pedibus gryseis & femoribus fuscis distinguitur.

Quo calidior est regio, quæ gallas producit, eo ipsæ reputantur meliores, hinc Orientales præferuntur Europæis, & illæ, quæ ex Aleppo adducuntur, reliquis omnibus solent anteponi; pondere, quod multis tuberculis quasi spinosæ sint, diffractæ nucleum fuscum includant, & extus flavæ sint, probantur; gryseas ad nigrum accedentes solent cœruleas appellare.

$\frac{7}{8}$ Extracti aquosi, $\frac{3}{4}$ fere Extracti resinosi exhibuerunt. NEUMANN.

Omnes quercus partes, adstringentes vires habere rectissime GALENUS monet, & earum decoctum ad omne genus fluxuum commendat; a foliis autem, præeunte HIPPOCRATE, discutientes effectus expectat, solis foliis magnum vulnus solidavit RENEALME. Idem GALENUS gallas ad drachmam unam pro dosi, pro fugandis intermittentibus commendavit, quam præpostere autem hic adhibeantur alibi monetur; easdem tanquam medicamentum uterinum externum HIPPOCRATES in usum traxit. Hodie nulla ulterius quercus pars intus propinatur, folia & gallæ ad decocta roborantia externe interdum adhibentur, gallæ, præ-

cipue cum validius adstringendi mens est, cortices ad debilitatem post hydrocelen, ad ulcera inveterata & putrida cum successu extus adhibitos Cl. PLENK adducit. Glandibus dum primas gentes vixisse legimus, id non de *Quercus Roboris* L. fructibus, sed de speciebus quibusdam exoticis, quarum fructus edules sunt, & quarum unam PARCKINSON allegat, erit intelligendum.

* *Aqua destillata foliorum* VAL. CORD.

* PENTAPHYLLUM, πεντάφυλλον, *Quinquefolium*, *Quinte feuille*, *funf Fingerkraut* Radices inde & Folia recipimus.

Radices sunt fibrosæ, earum modo cortex, qui rufus est, & sapore evidenter adstringente gaudet, in usum trahitur.

Folia in quinque, interdum in septem lacinias secta, laciniæ variam magnitudinem habent, viridia, ferrata, leviter modo linguam stringentia.

POTENTILLA. Corolla pentapetala gaudet, calice decemfido sustentata, polyanthera, polygyna & feminibus nudis: *Reptans* L. BLACWELL 454. foliis digitatis, caule repente, pedunculis unifloris distinguitur: *Anserina* L. foliis pinnatis, inferne tomentosis, pedunculis solitariis diversa, a quibusdam quoque recipitur, priori ratione saporis & virtutis medicatæ omnino similis.

Utraque per Europam vulgaris.

Radicem desiccandi scopo GALENUS laudat, adstringendi ergo interdum ad decocta recipitur; foliorum, quæ leviores vires habent, usus eviluit.

ROSA, ῥόδον, variarum ejus specierum Flores, aliquarum quoque Fructus recipimus, nec non Excrecentiam morbosam.

Rosæ rubræ, *Roses de Provins*, *Essig-Rosen* asservantur petala, calice, qui Veteribus *Alburnum* dicebatur, exempta, nondum expansa, quæ καλινες Veteres dixerunt, & unde ungues resecti sunt, profundius ru-

bra, odorata, sapore adstringente instructa; defumi proprie, debent de

Rosa. Corolla pentapetala regulari instructa, calice quinquefido sustentata, polyanthera, polygyna, calyce in fructum carnosum umbilicatum abeunte gaudente: *Gallica* L. quæ floribus solitariis, calicis foliis sex paribus pinnarum instructis, petiolis & pedunculis aculeis mollibus obfessis distinguitur; ad vicum Provins non procul Parisiis occurrit.

Sed ut plurimum inter nos saltem & in Germania substituuntur flores *Rosæ sativæ rubræ* C. B. BLACWELL 78. cujus calicis folia, paucioribus pinnis instruuntur, & flores congesti, præcedente minores sunt & minus ad nigredinem vergunt.

In hortis & ad vicum *Mittel-Hausbergen* advineta colitur.

Rosarium pallidarum, *bleiche Rosen*, *leibfarbene Rosen* nomine, petala variarum Rosarum specierum, quæ colore rubro dilutius gaudent asservantur, odore suavi nares feriente gaudent, sapore dulci, cui aliquid adstringentis accedit.

Rosa Damascena L. BLACWELL 82. floribus congestis, ex albo rubellis, calicis laciniis tribus, totidem paribus pinnarum laciniatis, & pedunculis spinosis distincta & *Rosa Centifolia* L. præcedente major & petalis magis rubris instructa.

Utraque in hortis colitur, ultima versus finem Seculi XVI innotuit.

Rosæ albe petala, colore albo, nec non odore remissiore, ab antecedentibus differunt; apud Parisinos petala minora sunt, gratissimo odore instructa.

Rosa alba L. BLACWELL 73. flores congestos, tres lacinias calicis pinnatas, & pedunculos spinosos habet. Parisienses adhibent *Sempervirentem* L. floribus racemosis, calyce oblongo, hirsuto, reflexo gnosendam, Gallix Meridionalis civem, & quæ

in nostris hortis culta contra graviores hyemis rigores defendenda est.

* *Rosæ Rubræ vulgares*, *gemeine oder zucker Rosen* Wurtemberg. dilutius rubent, odorem multum fundunt, saporem dulcem, cum levi adstrictione habent.

Rosa Canina L. BLACWELL 8. calycis cylindracei folia reflexa, ejus tres lacinias pinnatas, flores congestos, pedunculos molles habet.

Crescit per omnem Europam, præter maxime Septentrionalem.

Ab hoc ultimo frutice etiam desumuntur *Fructus*, *κυνόβατοι*, *Cynosbati*, quibus vocibus autem non raro Veteres Ruba indigitarunt, *Cynorrhoda*, *Hagenbutten* vel *Butten* simpliciter; qui asservantur secundum longitudinem bipartiti, feminibus & hirsutie quibus a natura obsidentur, privati, carnosissimi, ex purpureo nigricantes, leviori odore & sapore instructi: Cupe-darii recipiunt fructus *Rosæ villosæ* L. cujus folia utrinque levi villo obsidentur, fructus reliquis multo majores sunt & spinulis obsessi, passim in hortis cultæ.

* *Fungus Rosarum*, *Spongiola*, *Bedeguar* Barb. *Schaffkuntzen*, *Schlaffapfel*: Substantia rotunda, intus cava, variis sinibus instructa, ornamento retiformi cincta, coloris rosei, saporis & odoris nullius. Est excrecentia, eodem modo ac galla quercus efformata, a *Cynipe Rosæ* L. abdomine ferrugineo, postice nigro & pedibus ferrugineis gaudente.

Flores Rosarum pallidarum $\frac{1}{2560}$ olei odorati albi, in aëre temperato spissi largiuntur *Inst. Chem.* Ejusdem $\frac{1}{2133}$. CARTHEUSER; partes gummosas majori in quantitate continent quam resinosas, LEWIS.

Vario ex principio, Rosæ in corpus humanum solent agere, ob fragrantiam, qua pollent, vim nerveam excitant, analepticas vires edunt & ad refocillandas vires adhibentur, sed ob eandem fragrantiam etiam caput turbare, syncopes excitare, sunt observatæ, a

SCHENCK, HOFER, LEMERY, LEDEL, HÜNERWOLF, KHON &c. cum Rosæ pallidæ præ reliquis fragrantiores sint, hinc illas maxime analeptico scopo adhibemus; eadem cum succum saponaceum largiorem habeant, hinc resolvendi & alvum leniter ducendi ergo adhibentur, hoc scopo, recentium manipulus, siccarum pugilli duo, cum menstruo aquoso infunduntur, Nostrates eas uti flores acaciarum vel persicorum solent exhibere. Rosæ rubræ, quas solas Veteres in usum traxerunt, cum Arabes pallidas demum receperint, evidenter, vel sapore teste, adstringunt, & non bene a GALENO dicuntur relaxare, usurpantur tam intus, quam extus ad partes roborandas vel evacuationes moderandas, extus præterea ad scopos discutientes adhibentur. Rosas albas a vi ophtalmica maxime solent laudare, nescio quo jure.

Fructus Cynosbatos vim urinam pellendi possidere & hinc in nephritide & hydrope proficuos esse BORELLUS, SCHELHAMMER, RIEDLIN, REISEL, Cl. HOFER &c. observationibus probant.

Spongiolæ vires diureticas, adstringentes, somniferas, antilyssas, cum nulla fida observatio probaverit, hinc ejus usus eviliuit.

Aqua Rosarum primum ab Arabibus memorata, ob fragrantiam, qua pollet scopo analeptico in usum trahitur, aliis quoque medicamentis gratiæ ergo adjicitur: *Aquam Rosarum albarum* VAL. CORD. ad collyria præcipue recipiunt: * *Aqua destillata ex Rosis rubris* VAL. CORD. optime caremus, æque ac *Aquis destillatis ex calycibus* Paris. * *Oleum destillatum Rosarum* quod tanquam medicamentum summe vires reficiens HOFFMANN extollit, ipso cum oleum Cinamomi omnino præstet, hinc pretiosum nimis medicamentum vix præscribitur: *Oleum Rosarum per infusionem* illud Parisini tam ex Rosis rubris, quam ex pallidis jubent proflare, Wurtembergenses & Nostrates non

male pallidas præscribunt, minus bene coctione jubetur parari; medicamentum jam ab HOMERO memoratum, ab HIPPOCRATE ad morbos uterinos commendatum, multum ad dissipationes, inflammationes a GALENO laudatur & hoc scopo hodie adhuc adhibetur: *Ceratum refrigerans* GALENI vid. *Cera. Unguentum Nutritum* vid. *Plumbum: Unguentum Rosatum* MESUE a COSTÆO correctum & adhuc simplicius redditum Paris. & Wurtemb. recipiunt, omnes minus bene coctionem præcipiunt; in nostris officinis receptum est, axungiam porcina cum aqua rosarum lotam, cui aliquot guttas olei citri aut jasmini adjiciunt, sub nomine *Unguenti Pomati* asservare, pro unguento rosato adhibere & scopo cosmetico maxime usurpare: * *Unguentum Rosatum simplex* Viennens. perplacet ad usus cosmeticos: * *Mucharum Rosarum Damascenarum* HONEST. hodie eviluit, cum pharmacopolæ justo tempore eam ex recentibus Rosis parant Syrupi quantitatem, quæ ipsis per annum sufficit: *Tabula seu Rotula Manus Christi Lumin. Majoris*, veteres Margaritas addiderunt, Wurtembergenses matrem perlarum, hinc etiam * *Saccharum perlatum* dicuntur, SYLVIUS eas *Saccharum Rosatum* vocavit: * *Syrupus Rosatus simplex* VAL. CORD. vix differt a * *Syrupo Rosarum solutivo* AVICENNÆ, & est *Syrupus e Rosis pallidis* Paris. * *Syrupum de Rosis solutivum* MONTANI correctum sub nomine *Syrupi de Rosis pallidis cum Senna & Agarico* receperunt Parisini, cum hujus medicamenti integræ uncia, foliorum sennæ unus circiter scrupulus, & dimidius Agarici respondeat, quorum vires evacuant, etiam carminativis quæ præterea recipit, infringant, hinc vix antecedente validius alvum ducit: *Julepus Rosarum* AVICENNÆ, *Syrupi Alexandrini* nomine in Gallia maxime olim venit, gratiæ ergo adjicitur medicamentis: * *Electuarium de Succo Rosarum* MYREPSI Parisini sub

forma tabellarum asservant, inconcinnum medicamentum, quod ob Diagrydium, quod vehit, alvum movet, ad unciam dimidiam, pro dosi præscribitur: * *Spiritus Rosarum* a Wurtemberg. & Parisin. per fermentationem, a Nostratibus abstractionis ope paratur: * *Conserva Rosarum pallidarum* SCHROEDER. alvum ducendi ergo assumitur: *Conserva Rosarum* a MESUE sub nomine *Sacchari* præscribitur, Latino Barbari, qui primi Conservæ nomen effixerunt, tres partes sacchari receperunt, a SYLVII temporibus duas partes adjiciunt: Parisini ad modum MANARDI & COSTÆI succum rosarum per setaceum trajectum, cum saccharo in consistentiam tabulandi cocto, miscent & sic conservam molliorem parant; vix differre Parisiensium * *Conservas Rosarum rubrarum omni tempore parandas* patet; hoc medicamentum roborandi ergo crebro adhibemus, id cum AVICENNA multum phthisicis commendaverit, hinc per longum tempus ad hunc morbum fuit laudatum: aliquot guttas spiritus vitrioli adjiciendo, eam magis adstringentem reddunt & * *Vitriolatam* SCHROEDERI dicunt: * *Saccharum Rosatum* MANARDI cum pulvere florum, loco succi hodie paratur, Parisini illud *Conservam Rosarum rubrarum solidam* dicunt, & præcunte ZWOELFFER, levissime acidulum reddunt, parcissima cum in eo sit Rosarum ratio, hinc præter odorem, vix aliud quid rosæ proprium, inde potest expectari: * *Syrupus de Rosis siccis* a MESUE sub *Julepi* titulo adducitur, est ὁ ροδόσχαρον AETII, qui pro more sui temporis mel recipit, optime placet præscriptio Wurtembergensium: *Mel Rosarum, Rhodomel* PALLAD. denuo Wurtembergensium ratio reliquis videtur præferenda esse, cum Parisini loco aquæ decoctum calycum recipiant, hinc medicamentum magis adstringens accipiunt; utimur eo frequenter, ubi sine nimia partium relaxatione abstergere volumus, vulgo ad morbos oris

& faucium adhibetur : * *Mel Rosarum laxativum* WELSCH ad clysmata olim adjiciebatur : *Acetum Rosarum* NICOL. PRÆPOS. ob vires fragrantēs naribus eorum, qui deliquium patiuntur, solet admoveri, scopo cosmetico quoque in usum trahitur : *Tinctura Rosarum* SCHROEDER Wurtembergenses eam acidiorē reddunt, Nostrates, ipsi non levem quantitatem sacchari adjiciendo, julapium faciunt ; fallendæ sitis & virium restaurandarum ergo adhibetur : *Rob Cynosbati* SCHROED. *Conserva Cynarrhodon* Paris, ob gratiam vel mensis secundis imponitur.

SANGUIS DRACONIS Barb. *Sang de Dragon*, *Drachenblut*. Est Resina quæ in variis massis ad nos adducitur, colore sanguineo, odoris & saporis fere expertibus, non tenacibus, & quæ accensæ non ingratum fuffitum emittunt.

Optimus in massis, quæ Juglandis magnitudinem habent, ad nos vehitur & colore sanguineo probatur ; hunc sequuntur tales, quæ nucem myristicam æquant, tegminibus junceis involutæ, in modum articulorum inter se nexæ ; evidentissime spurix sunt, quæ sub forma tabularum prostant, & figura gaudent, qua satis superque patet, quod fusionem subierint, & odore heterogeneo, mangonium produnt.

Varium in Oriente, æque ac Occidente occurrit arborum genus, quod hanc resinam fundit ; de quibus optime Cl. CRANZ meruit : triplex ad nos spectat.

DRACÆNA. Corolla sexpartita, isanthera, monogyna, erecta, bacca triloculari gaudet : *Draco* L. caule arboreo, foliis subcarnosis, apice spinosis, distinguitur. Crescit in Canariis & passim in Oriente. *ZEROCARPUS* Corollam papilionaceam habet, calice quinque dentato sustentatam, legumen subrotundum, oblongum, planum, semina appendiculata includens. Indiæ & Americæ civis. *CALAMUS* Corolla hexaphylla nuda, isanthera, monogyna, fructu drupa monosperma, æroscitur.

Occurrit in India.

Obtinetur tam arbores vulnerando, quam fructus cum aqua coquendo & ita resinam inde eliciendo.

Vix in aqua, multo largius in spiritu vini & oleis solubilis. LEWIS. Non levia argumenta suadent, hanc resinam non esse *ῥινάβαρι* DIOSCORID. ideo verosimile est, eam demum ab Arabibus in usum receptam esse.

Laudatur a vi adstringente, absurdissime in casu ab alto commendatur, rarius intus datur, adhibetur præcipue ad dentifricia.

* SUMACH Græc. Recent. *ῥῆς*, *Rhus*. Prostant ejus fructus exsiccati, racemo adhærentes, rubri, multo villo obducti, includentes semina nigra, acido & multum adstringente sapore prædita.

Rhus. Corollam pentapetalam habet, calyce quinquefido sustentatam, isantheram, trigynam, baccam monopyrenam: *Coriaria* L. BLACWELL 486 & 541. foliis pinnatis, obtuse ferratis, subtus villosis distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali & Oriente, nostras hyemes inpune fert.

Rami teneriores cum foliis comminuti, in tabernis prostant pro usibus tinctoriis, integros agros eo apud Hispanos conferi, ut semper sufficiens ejus copia pro parando corio proftet, CLUSIUS testatur. Semina ad præcepta GALENI tam intus quam extus, cum valide adstringendi animus est, adhibentur.

THEA Recent. Hoc nomine ad nos adducuntur Folia varie contorta, variæ magnitudinis, colore mox læte viridi, mox profundiore instructa, sapore plus minus adstringente, odore vel rosas vel violas spirante.

Plurimæ ejus in commercio prostant species, quæ ad duo genera *Viridem* nimirum & *Boe* reducuntur: illi folia sunt viridia, violas redolentia, aquam cum qua infunduntur virescente colore tingentia, huic

folia minus contorta, quorum color magis ad nigredinem vergit, sapore gaudent magis adstringente, rosas spirant, infusum cum martialibus nigrescit.

THEA L. BLACWELL 351, 352. ex observatione Cl. LETTSOME Corolla sexfida gaudet, calice quinquefido sustentata, polyanthera, trigyna, capsula tricocca.

Crescit in China Septentrionali & Japan.

Folia tenella exquisitissima esse, eorum triplicem messem fieri, ea quæ ultima messe colliguntur, reliquis viliora esse, omnia supra laminas ferreas ignis ope exsiccare asserunt, autoptæ, inter quos TEN RYNE & KÆMPFER præcipui sunt, a vario igitur collectionis & exsiccationis modo, variam bonitatis *Theam* surgere, facile liquet; his si addimus, folia a frutice sylvestri æque ac culto colligi, eundem cum per longum tractum terræ obtineat, pro varia regione differentia folia exhibere, id quod etiam itinerratores testantur, varia præterea mangonia his foliis addi, non mirum, eundem fruticem adeo multum inter se differentia foliorum genera nobis præbere, quæ melius ex odore & sapore, quam denominatione, dijudicantur. Ut autem omnem *Theæ* gratiam possimus experiri, requiritur, ut eam iusta dosi, in aqua optimæ notæ, exquisitè ebulliente, per aliquot modo minuta infusam, ex vasis porcellaneis sorbeamus.

Aqua a foliis *Theæ* abstracta omnem ejus odorem recipit. LEWIS. Extracti aquosi, amari, styptici, adstringentis $\frac{3}{4}$ fere obtinuit LETTSOM. $\frac{7}{12}$ Extracti aquosi & $\frac{7}{17}$ Extracti spirituosus NEUMANN.

Folia *Theæ* anno 1666 primum in Europa allata, ex eo tempore gratia, qua pollent, adeo se commendarunt, ut quotannis eorum circiter quinque miliones librarum ad nos advehantur, multum ad eorum famam contribuit, quod mox postquam in Europa innotuerunt, BONTEKOE & WALDSCHMID auctori-

tate fuerint sustentata. Plurima & in laudem & in vituperium eorum dicta sunt & litteris evulgata, ea principio odorato, quo scatent, aliquem stimulum excitare posse, unde in quibusdam propria symptomata surgunt, & quorum non pauca Cl. LETTSOM collegit, non inficias eo, hunc stimulum autem in assuetis negligi posse innumeris exemplis nixus, certus sum, & mihi in universum videtur, pro illa, qua Thea vulgo assumi solet, ratione, effectus, qui ejus usum sequi observantur, aquæ calidæ potius, quam foliis adscribendos esse.

TORMENTILLA Radices nobis sistit nodosas, tuberosas, ex omni ambitu copiosas fibrillas emittentes, extus ferrugineas, intus pallide rubras, sapore evidenter adstringente instructas.

TORMENTILLA. Corollam tetrapetalam regularem habet, calice octofido sustentatam, polyantheram, polygynam, & femina nuda: *Erecta* L. BLACWELL 445. caule erecto & foliis sessilibus agnoscitur.

Crescit per omnem Europam, præter maxime Septentrionalem.

Maxima stypticitas in Extracto spirituofo hæret, decoctum aquosum turbidum fit & partes resinosas ad fundum dimittit. LEWIS; Extracti resinosi $\frac{3}{8}$ circiter, aquosi $\frac{5}{8}$ fere, lenius adstringentis inde obtinuit NEUMANN; $\frac{1}{4}$ Extracti aquosi valde adstringentis CARTHEUSER.

Adhibetur ejus decoctum tam intus quam extus in omnibus affectibus, ubi validiora adstringentia indicantur, vires alexipharmacas, quas superioribus seculis ipsi adscripserunt, experientia non confirmavit; ejus usum ad rem coriariam, apud Feronenses, teste BARTHOLINO, obtinentem, confirmant experimenta recentiora.

* *Extractum* VAL. CORD.

UNA

UVA URSI CLUSII, qui hanc plantam, & quidem non sine veri specie, τὴν σαφελὴν ἀρετὴν Veterum esse reputavit, *Boufferole*, *Steinbeer*; exhibet Folia parva, ovato-oblonga, ad finem evidentius angustata, glabra, duriuscula, superne viridia, inferne pallida, integerrima, evidenter cum quadam amaritie adstringentia.

ARBUTUS. Corolla ovata, quinquefida, simili calice exiguo sustentata, decanthera, monostyla, bacca rotunda, superne leviter compressa & puncto notata, quinqueloculari agnoscitur: *Uva Ursi* L. Caulibus procumbentibus & foliis integerrimis distinguitur.

Crescit in omni Europa; calidiore quoque.

Exhibet Extracti aquosi valde amari & adstringentis $\frac{3}{8}$, spirituosi intense amari, paulo plus quam aquosi, MURRAY.

Primi Medici Monspelienses ejus vires ad vitia viarum urinarum celebrasse, testatur Illustris LINNÆUS, easdem novis & multis observationibus confirmarunt Editor *Formul. Medic.* BARBEYRAC, WERLHOFF, Cl. VOGEL, TAUBE, PALLAS, DE HAEN, QUER, MURRAY & GIRARDI, qui ultimus, etiam multis experimentis ejus vim calculum solvendi probare an nititur. Datur foliorum pulvis ad drachmam unam usque, quater de die, vel drachmæ duæ decoquuntur cum una aquæ libra pro dosi.

β. FOSSILIA.

ALUMEN, Στυπτηρία, *Alun*, *Alaun*. Est Sal in magnas massas concretus, ex crystallis polyedris, majoribus efformatus, evidenter linguam adstringens, calore intumescens & pelluciditatem deponens, triplo circiter aquæ solubilis, succorum vegetabilium colorem non mutans, dum in aqua funditur aliquid frigoris gignens.

Reperitur Alumen sive Nativum & tale Veteres præcipue in usum traxisse videntur, sive ope artis ex

propriis glebis eductum. De Nativo Veteres plures species adducunt, quas & a consistentia & figura distinxerunt: *Liquidum* erant illis aquæ, quæ Alumen in majore quantitate vehunt, tales in Europa nullæ hodie notæ sunt, TOURNEFORT in insula Melos, GMELIN in Sibiria detexerunt: Alumen sponte efflorescens, cum varias figuras assumat, *Schisti* seu *fissilis*, *Trichitis* sive *plumosi*, *Strongyli* sive *rotundi* meminerunt, quia autem etiam vitriolum ex pyritis resolutis exsudans, album colorem & adstringentem saporem habet, hinc valde suspicor, hoc sæpe cum illo fuisse confusum. ALBERTUS MAGNUS primus *Aluminis petrosi*, quod hodie vulgo prostat & ab Italorum voce *Rocca* denominatum fuit, mentionem fecit; rudibus his seculis quasdam etiam gypsi species Alumini annumerabant, quia eorum figura ad Rupeum accedit & a forma squammosa, Italica vernacula *Scaglia* sive *Scajola* appellarunt; Alkali fixum quoque Alumen dixere & illud *Catini* epitheto distinxerunt, imo lapidem Amiantum pro Alumine scissili vel plumoso exhibere cœperunt.

Omne quod hodie in tabernis prostat Alumen ex propriis glebis paratur, quæ sunt 1) Selenites species, ex flavo grysea, quæ calcinata demum, unde rubra evadit, alumen edit, occurrit Tolfæ ad Centum cellas, Alumen inde paratum a *Roma* denominatur & aliquid rubedinis habet, BRASSAVOLÆ jam memoratum, ratio illud parandi optime a Cel. FOUGEROUX DE BONDAROY describitur. 2) Carbones fossiles sive integri, sive resoluti 3) Lignum fossile 4) Pyrites 5) Ardesiæ 6) Turfæ.

Glebæ Aluminis satis copiose per omnem Europam occurrunt.

Alumen ex ejus glebis separaturi, glebam justo caloris gradui exponunt, ut acidum in substantiam, cum qua in alumen concreascit, agere possit, sal hac

ratione ortus, elixivationis ope extrahitur, cum autem experientia docuerit, acidum terra aluminis saturatum difficiliter in crystallos abire, nisi aliquod alcali ipsi adjiciatur, hinc lixivio sive urinam putridam sive lixivium cinerum addunt; glebæ, quæ aëri expositæ alumen exhibuerunt, denuo post aliquod tempus novum largiuntur, non quod acidum ex aëre hauserint, sed quod acidum, quo scatent, & quod in motum actum fuit, denuo terram alumini propriam dissolvit. Alumen Romanum præ reliquis purissimum esse reputatur, sed etiam urina ipsi adjicitur teste Cl. FERBER.

Alumen ultra dimidium sui ponderis aquæ, $\frac{1}{6}$ acidi & $\frac{1}{4}$ terræ vehit: acidum idem est cum eo, quod in vitriolo obtinet, terra ab omnibus reliquis differt, non est argilla, sed in argilla occurrit, & ipsi proprias ejus qualitates largitur. MARGGRAFF.

Alumen valide adstringere ab omni tempore notum fuit, hinc externe tam ad sistendas hæmorrhagias, quam etiam scopo discutiendi magno semper fuit in usu, ad medicamenta stomatica quoque fuit adhibitum; recentiores quoque illud intus exhibere coeperunt, & ad grana octo vel decem pro dosi propinare, primus MYNSICHT illud cum dimidia ratione sanguinis draconis miscuit & sub nomine *Aluminis tincti* ad febres & alvi fluxus commendavit, HELVETIUS partibus quatuor aluminis, unam sanguinis draconis adjecit, inde pilulas formavit & eas ad drachmam dimidiam usque in omni hæmorrhagiæ genere cum successu dari, affirmavit: CUDDEN ab alumine cum aromatibus mixto & ante paroxysmum exhibito febrem intermittentem vidit curatam.

* *Alumen Saccharinum* BRASSAVOLÆ est Alumen cum aqua Rosarum & albumine ovorum in parvas pyramides efformatum, id quod Wurtembergenses habent, validius adstringit & repellit, in collyria anti-

phlogistica, multa aqua dilutum recipitur: *Alumen ustum* DIOSCORID. cum in eo validum acidum nulla ulterius aqua diluatur, hinc vires rodentes edit, & in crebro usu est ad carnem luxuriantem consumendam, cui sub forma pulveris solet inspergi: * *Alumen tinctum* MYSICHT: * *Spiritus Aluminis* a spiritu Vitrioli non differt: * *Aqua Aluminis* Paris. est solutio drachmæ unius aluminis, in libra una aquarum destillatarum inertium.

BOLUS, βῶλον. Utraque vox demum Seculo XV pro denotando proprio terræ genere coepit adhiberi, cum græca vox qualemcunque terræ glebam denotet: recentior ætas argillas, quæ aliquid unguinosi sensibus exhibere videntur, mox Bolorum, mox terrarum figillatarum nomine comprehendit.

* *Bolus Albus* sub forma frustorum majorum, oblongorum, trium pollicum longitudinem & duorum latitudinem & crassitiem æquantium inter nos prostat, albus & evidentius pinguis.

Ex Germania nobis mittitur.

* BOLUS ARMENUS, *Argilla bolus rubra* L. *Argilla Lemnia* L. quem & *Orientalem* dicunt, est Argilla indurata, quæ pallide rubrum colorem habet, tactu pinguis & glabra. Diversissimas terras sub hac denominatione venire, rectissime LUDWIG monet.

Ex variis Europæ locis ad nos adducitur.

* *Bolus Ruber*, *Argilla bolus rubra* L. sub frustis antecedentibus similibus, magis siticulosus & pinguis, paulo brevioribus & rubris ex Germania ad nos advehitur.

* *Terra Lemnia*, pro ea, diversissimas omnino terras in officinas accipiunt, notante LUDWIG, ea quæ vulgo prostat, ab illa PLINII & GALENI, quam in modum rubricæ ruberrimam esse dicunt, est diversissima. Possideo frustra, quæ omni dote conveniunt cum *Marga Lemnia* d. LUDWIG & quæ a seplasiariis sub

nomine *Terræ Lemnia in Sorten* accepi: ea quæ sub *Electæ* titulo prostat, efformatur a bacillis oblongis, cum admixta rubedine flavicantibus, superficie pulverulenta digitos tingente instructis, eorum dorso ad pauca intervalla varia signa impressa sunt; sed sub hoc nomine etiam massæ informes, flavæ, quibus rubedo accedit, juglandis circiter volumen æquantes prostant.

* *Terra sigillata alba* tribus montibus, quibus arbores assident, sive pluribus arboribus & propriis insignibus notata est, in parvos cylindros efformata, alba, digitos inquinans.

* *Terra sigillata alba Goldbergensis, Argilla Bolus alba* L. cylindrum aliquot lineas altum, superne & inferne planum refert, uni ejus basium aquila tribus montibus insitens & titulus impressa sunt, ab albedine splendente, qua gaudet, *Axungia Lunæ*, & a Ducatu in quo Goldberg occurrit *Terra Lignicensis* quoque dicitur, a BARTHOLDO AB OSCHATZ qui versus finem Seculi XVI floruit, primum celebrata.

* *Terra sigillata alba Turcica* sistit trochiscos convexo-planos, læves, ut nec splendor iis desit, multum siticulosos, in facie plana characteribus arabicis notatos.

* *Terra sigillata rubra*. In massis, terra sigillata alba parum majoribus adducitur, colorem dilutius rubrum habet, tres ipsi arbores insculptæ sunt e regione montium positæ, illis Luna dimidiata, his sol imminet, inferne nomen inscriptum est.

* *Terra sigillata rubra Turcica* solo colore, qui dilutius rubet, a cognomine alba distinguitur.

* *Terra Silesica grysea* seu *sublutea, Argilla bolus flava* L. sub eadem ac terra sigillata alba facie ad nos adducitur, tactu rudior, Strigæ erui dicitur; primus MONTANUS eam circa annum 1570 in usum trahere cœpit.

Omnes, quas hæcenus recensui terræ, sunt argillæ, hinc in aqua non solubiles, & ideo frustra qualescunque

etiam inde in secundas vias expectantur vires, præterea non perspicio, quid boni corpora, in nullo menstruo solvenda, in primis viis debeant præstare, potius in testina obstructum, debilitatum, oneratum itura prævideo. Superstitio terram Lemniam commendabat gentilibus, tanquam specificum contra morbos malignos & venena remedium, eidem bolum Armenum accedere credebant; his a patribus acceptis fabulis, per multam seculorum seriem tanquam oraculis adstipulabantur; rationes dein politicæ & aliæ, innumeras Europæarum terrarum species, sacris Veterum terris similes, deprædicare suaferunt; Chemicorum secta novam illis ipsis auctoritatem conciliare non dubitavit, cum aurum aut argentum vehere, & inde eminentibus omnino viribus imbui, reputarent. Magnum omnino erat opus, corpora a longissimo retro tempore laudata, commendata & præscripta, a Medicis æque ac a vulgo magni habita, inertia esse evincere, sed tandem ratio vicit & prudentiores eas vix ulterius præscribunt. Qui aliquam adhuc earum defensionem suscipiunt, sive a latente in eis acido vires refrigerantes expectant, sive roborantes a colorum principio martiali, sed cur substantiis dubiis, quæ non possunt non primis viis incommodo esse, in tanta certiorum & securiorum refrigerantium & roborantium copia nostros ægros onerabimus?

Extus dum imponuntur vulneribus, pastam formant, ea obturantem & hæmorrhagiam sistentem, sed in hoc quoque casu habemus remedia & certiora & quorum usum minora mala sequuntur.

CALAMINARIS LAPIS vid. *Zincum*.

CERUSSA vid. *Plumbum*.

LITHARGYRIUM vid. *Plumbum*.

MAGNES LAPIS vid. *Ferrum*.

MUMIA vid. *Bitumen*.

OSTEOCOLLA vid. *Absorbentia*.

PLUMBUM, $\mu\acute{o}\lambda\iota\beta\delta\omega$, *Plomb*, *Bley*. *Plumbum nigrum* Veterum. Est Metallum imperfectum, cujus color ad nigredinem vergit, mediam inter mercurium & argentum densitatem habet, omnium corporum metallicorum molliſſimum, 550 gradu Farenheitiano fundendum; ab aqua, omni acido & alcali, nec non ab oleis unguinosis ſolubile, cum omni metallo, præter ferrum, colliquandum.

Nunquam Nativum obtinet, ſed occurrit ſub forma I. Terræ 1) informis A. cohærentis *Terra Plumbi* WALLER. hæc ſub variis coloribus reperitur, B. laxæ *Ceruſſa Nativa* CRONST. 2) Cryſtalliſatæ (A) ſpathiformis *Spatum plumbi* CRONST. *Plumbum ſpatoſum* L. (B) pryſmaticæ *Plumbum cryſtalliſatum* L. α) albæ α) pellucidæ, *Minera Plumbi ſpathacea pellucens* WALLER. β) opacæ *Minera Plumbi ſpathacea ramoſa* WALLER. β) viridis *Plumbum virens* L. hoc acido ſalis efformari & vix veſtigium cupri vehere ſum expertus. γ) Rubræ *Plumbum Rhombeum* L. hæc rariſſima ad Catharinæburg occurrit. II. Mineræ A. in cubos efformatæ, *Galena* Auctorum B. ſub forma molecularum vix viſibilium matrici incluſæ *Galena mineraliſata* WALLER. *Plumbum pauperum* L. C. texturæ ſtriatae α) fibris continuis *Plumbum Stibiatum* L. *Plumbago* WALLER. *Bleyſchweif*. β) fibris contiguis *Galena ſtriata* WALLER. *Plumbum Baſalticum* L.

Mineræ Plumbi ſatis copioſe per Europam occurrunt.

GALENUS plumbum ſcopo repellendi & exſiccandi multum commendat, ſed etiam obſervat ab eodem intus ſumto, dyſenteriam oriri: DIOSCORIDES ſingultum, tuſſim, linguæ ariditatem, extremorum refrigerationem cum mentis alienatione & motus difficultate, nec non ventri & inteſtinis gravitatem cum magnis torminibus inde afferri, inteſtina, vulnerari & urinam ſupprimi: ſimilia fere AVI-

CENNA tradit; FERNELIUS dyfenteriam cum gravissimis doloribus ventris, & subsequente ictero inde surrexisse vidit; TIMEUS A GULDENKLEE vehementissimos intestinorum dolores, cum præcordiorum angustis, membrorum tremore & articulorum debilitate ejus usum excitasse deprehendit. Magna præterea testium nubes pessimos a plumbo intus assumpto effectus surgere & viderunt & monuerunt, inter quos RHODIUM, BORELLUM, JÆGERSCHMID, GOECKEL, CUMENIUM, DETHARDING, COHAUSEN, VICARIUM, HENCKEL, HOFFMANN, BOERHAAVE, Illustres TRONCHIN & FRALLES nominasse sufficiat, plures adhuc ab ALSTON & Celeb. TRILLER adducuntur, patet his observationibus a Plumbo, & qualicunque ejus præparato, imo vel solo fumo, pessimum colicæ genus, quod a Pictonibus denominant, excitari, minori autem dosi corpori ingesto, atrophiam gigni, eo citius marasimum inducturam, quo plura vasa lactea fuerint obstructa. Tot documentis de tristibus hujus metalli affectibus prostantibus, miramur omnino dari adhuc Medicos, qui ejus usum internum defendere nitantur.

Externe applicatum roborandi, discutiendi, exsiccandi ergo cum magno successu adhibetur, Cl. GOU-LARD maxime, illud in discutiendis inflammatione & erysipelate, detergendis ulceribus, curandis cancris nec non morbis a relaxatione ligamentorum oriundis, leniendis doloribus rheumaticis, tollendis morbis cutaneis, sanandis herniis incarceratis, auferendis morbis venereis topicis, valens multum vidit.

Quædam de Plumbo præparata prostant, quæ non modo ad medicinam, sed etiam ad varias artes prostant, nimirum.

Cerussa, *Λιβάδιον*, *Bleiweis*. Est Plumbum ope aceti in calcem albam erosum, ejus parandi ratio jam apud THEOPHRASTUM occurrit, illam, quæ Roterdami obtinet, ALSTON describit: ejus triplex genus

hodie proſtat: *Veneta* nimirum quæ ſub panum conoidorum forma, charta cœrulea involutorum, ad nos adfertur; *Belgica* in majores panes efformata & laxius charta cinctæ eſt, hæc pauciſſimum calcis plumbi, multum terræ albæ calcareæ vehit: *Blanc de Plomb*, *Schieferweis*, lamellas albas friabiles ſiſtit, præ reliquis ſinceriffima.

Ceruſſam HIPPOCRATES utero inflammato commiſit.

Lithargyrium, *Spuma Argenti*, λιθαργυρος, *Litharge*, *Silberglatt*. Veteres omnem faciem, quæ argento aut plumbo, dum funduntur, ſupernatat, hac voce videntur indigaſſe, tam eam, quæ hodie adhuc hoc nomine venit, quam alias ab ea diverſiſſimas: appellamus autem hoc titulo ſubſtantiam ex ſquammiſ plus minus rutilis compoſitam, ſapore adſtringente præditam, efformatam a Plumbo, quo metalla nobiliora in cineritiis majoribus depurata fuerunt; eſt igitur vitrum Saturni, quod qualecunque metallum ignobile, æs maxime recepit, hinc variis ludit coloribus, ſed fulvum modo in tabernas recipiunt: non levem in Chemicis ignorantiam produnt, qui id in *Lithargyrium Auri* & *Argenti* diſtinguunt.

Minium, μίνιον, *Menning*. Veteribus, qui ſubſtantias a colore præcipue denominabant, *Cinabaris* hoc nomine veniebat, nec non proprium terræ genus rubro colore inſignitum, ut ex THEOPHRASTO, PLINIO, DIOSCORIDE patet; noſtrum *Minium* eſt μίνιον Græcorum, & ejus, qui hodie obtinet, ſignificatus demum ſeculo XVI originem debere videtur: eſt calx plumbi quæ in propriis Germaniæ, Angliæ & Belgii officiniſ ratione nondum fatiſ nota calcinatur, uſque dum colorem læte rubrum induerit.

Acetum Lithargyrii ſive *Saturni*, primi Mediolanenſes receperunt, cur ad illud parandum vulgo *Acetum deſtillatum* præcipiant, non video; Pariſini omnino

laudandi, qui Lithargyrio, semper cupro inquinato, plumbum substituunt, egregium medicamentum discutiens; idem, protracta per horam coctione, magis inspissatum, sistit *Extractum Saturni* GOULARD, quod largiore aquæ quantitate dilutum polychrestum medicamentum ad omne genus inflammationum, & reliqua mala supra dicta evadit, sub nomine *Aquæ Vegeto mineralis* GOULARD; Acetum Saturni affusione solutionis aluminis lacteum redditum * *Lac Virginis* efformat, quod nonnisi ad usus cosmeticos adhibetur: dum autem Acetum Saturni eo usque evaporatur, ut refrigeratum in crystallos crescat, *Saccharum Saturni* BASIL. VALENTIN. surgit, hoc in Belgio plerumque parari solet, & pretio multo minori venditur, quam quo in nostris officinis posset confici, aqua dilutum antecedentium vires habet: ejus aliquid, si oleo terebinthinæ dissolvitur, * *Balsamum Saturni* Ph. Batean. efformatur, quod ad ulcera antiqua multum laudant: * *Butyrum Saturni* Paris. parum ab Unguento Nutrito differt: * *Emplastrum ABBATIS DE GRACE* ab unguento albo, spissiore consistentia & colore a cera citrina inquinato differt: * *Emplastrum ad clavos & verrucas pedum* vid. *Acria*: *Emplastrum Album coctum* vid. *Inst. Chem.* * *Emplastrum Antipodagricum* JUNGKEN correctum receperunt Wurtemb. * *Emplastrum Ceroneum Myreps.* correctum Paris. habent, minimam rationem in eo calx plumbi sistit: * *Emplastrum Defensivum rubrum* duplex Wurtembergenses præscribunt, eorum unum WEPFERUM auctorem habet, hoc altero omnino præstat, laudantur ad arcendam inflammationem & ad ulcera antiqua: * *Emplastrum de Cumino* vid. *Cuminum*. *Emplastrum de Galbano* vid. *Galbanum*: * *Emplastrum de Lini-mento* Lugd. ad imitationem *Unguenti de panno linteo* MESUE, consolidandi ergo vulneribus & ulceribus imponitur: *Emplastrum de Minio* LEMERY Wurtemb.

ei Camphoram adjiciunt, partibus inflammatis & ambustis imponitur: * *Emplastrum de Plumbo* seu *Saturinum* MYNSICHT scopo dissipandi ad omne genus inflammationum, nec non ad ulcera maligna commendatur: *Emplastrum de Ranis* vid. *Ranas*: *Emplastrum de Spermate ranarum* vid. *Sperma ranarum*: *Emplastrum de Styrace* vid. *Styrax*: * *Emplastrum Diabotonon* BLONDEL: compositio theriacalis ex ingredientibus sexaginta pluribus, diversissimis viribus instructis, confarcinata, ad resolvendos tumores glandularum maxime laudatur: *Emplastrum Diachylon* PAULI ÆGINETÆ, olei ratio melius, quam a reliquis, apud Wurtembergenses determinata est, cur medicamento, quod exficcare, roborare, cicatricem inducere debet, mucilagines adjiciant, ego saltem non video: *Emplastrum Diachylum cum Gummatibus* SYLVII: *Diachylum magnum* MESUE, Crocum Wurtemb. adjiciunt, tanquam validum resolvens ad abscessus frequentissime adhibetur: *Emplastrum Diapalmæ* GALEN. *Diachalcyteos* EJUSD. validius adstringit: * *Emplastrum Diapompholygos* Pharm. Hag. a plumbo potius quam pompholyge denominandum, cujus triplum præ hoc vehit, refrigerandi & dolores leniendi fine commendatur: *Emplastrum Divinum* NICOL. PRÆPOS. resolvendi, roborandi, consolidandi ergo usurpatur, inter primos Lugdunenses magnetem adjecerunt, ut ferrum, quod vulnus subiit, extrahat, id quod jam ZWOELFER rectissime ridet: *Emplastrum Frigidum* emolliendi & digerendi scopo cum successe in usum trahitur: *Emplastrum Gryseum* VAL. CORD. discutit & exsiccat, diversissima est præscriptio Parisiensium, unde medicamentum multum resolvens prodit: * *Emplastrum Mammillare* pro resolvendo lacte in mammis stagnante cum successe adhibetur: * *Emplastrum Manus Dei* CHARAS, qui illud suo tempore a certis matronis paratum, & gratis distributum fuisse dicit, non multum ab Empla-

stro Divino recedit: *Emplastrum Mercuriale* vid. *Mercurius*: * *Emplastrum Miraculosum* Brandeb. vix a saponato BARBETTE differt, a SCHULZ multum laudatur ad referandum hepar obstructum, laxandam alvum & ciendos menses, BUCHNER asserit infantes contra atrophiam, quam obstructæ glandulæ mesaraicæ minabantur, ejus ope fuisse defensos: * *Emplastrum Noricum* proxime ad *Emplastrum de Minio* accedit: * *Emplastrum de Opodeldoch* de quo diversas compositiones PARACELSUS reliquit, Parisini præscriptionem MINDERERI vere Paracelsisticam receperunt, correctam magis Wurtembergenses habent: * *Emplastrum Resolvens* Nostr. suo titulo respondere posse videtur. * *Emplastrum Saponaceum* BARBETTE ratio calcium saturni augenda, si iusta consistentia emplastri surgere debet, vitium typographicum esse videtur, quod apud Nostrates Axungia Porci loco Camphoræ præscribatur; ego saltem ad dolores arthriticos nunquam medicamentum saturninum vellem præscribere, tristes ab hoc Emplastro suscitatos effectus RIEDLIN vidit. *Emplastrum Stiæticum* CROLLII, varia Parisini ex inconcinna compositione expunxerunt, Wurtembergenses limatiorem dederunt, discutiendi & consolidandi scopo ad vulnera & ulcera laudatur: *Emplastrum Triapharmacum* EHRNSINGER viribus non differet ab albo cocto: * *Magisterium Saturni* LEMERY scopo cosmetico usurpatur: * *Plumbum ustum* DIOSCORID. est species vitrioli albi, Parisini & Wurtemberg. ipsam calcem gryseam plumbi recipiunt: * *Sparadrapus* seu *Tela* GUALTIERI egregie pro discutiendo lacte, quod mammas indurat, nec non ad ulcera antiqua & exoriationes adhibetur: * *Species pro decocto ad Gangrenam* Wurtemb. ea ratione, qua adhiberi jubentur, omnino suo titulo respondebunt: * *Tinctura Antiphthifica* GRAMMANNI a medicamento parum fido jure abstinemus: * *Trochisci albi* Paris. Col-

lyrium album RHASES, *Siefalbum* VAL. CORD. repellendi, demulcendi, sopiendi ergo ad ulcera & inflammationes, oculorum maxime adhibentur: *Trochisci escharotici de Minio* vid. *Mercurius*: *Unguentum album* RHASES Wurtemberg. Axungiam porci, ceræ & oleo substituunt, dissipandi & exsiccandi ergo in frequenti usu est: *Unguentum album Camphoratum* VAL. CORD. ob discutientem Camphoræ virtutem etiam priori præfertur: * *Unguentum ad Ambusta* Brandeb. suo titulo egregie respondet: * *Unguentum ad Scabiem* vid. *Mercurius*: * *Unguentum de Lithargyrio* August. cum Unguento Nutrito ratione virium convenit: * *Unguentum de Minio Camphoratum* RENOD. Albo camphorato, magis siccet & repellit: *Unguentum de Solano* vid. *Solanum*: * *Unguentum Diapompholygos* unice consistentia ab Emplastro cognomine differt: * *Unguentum Desiccativum rubrum* Lugd. *Rubrum exsiccatans* Paris. ad exsiccanda ulcera & scabiem humidam præcipue adhibetur: *Unguentum Fuscum de la Mere* Paris. proxime ad Emplastrum nigrum LEMERY accedit, ad ulcera sordida abstergenda multum laudatur: * *Unguentum Hemorrhoidale extemporaneum* Paris. *Unguentum Mundificans* STAHL ad scabiem laudatur, sed a medicamento repellente omnino abstinendum: *Unguentum Nutritum*, *Emplastrum ex Argenti Spuma* & *Oxaleo* GALEN. *Unguentum Tripharmacum* MESUE, ad partes prurientes, desquammatas, intertriginem, ulcera manantia adhibetur.

VITRIOLUM Lat. Barb. *χάλυανθον*, *Atramentum Sutorium* Veterum *Vitriol*. Est Sal ex proprio acido & quodam metallo compositus, sapore acri & adstringente præditus.

Pro vario, quod vehit, metallo ejus color varius est, viridis dum ferrum habet, cœruleus, si cuprum fovet, albus, dum plumbum vel zincum continet. Omne quod apud seplasiarios prostat Vitriolum surgit ex *Pyrite*, quem Arabes *Marchasitam* dixerunt,

Est autem *Pyrites crystallinus, figuratus, Ferri* L. gleba metallica ex sulphure & ferro constans, subflava, odoris & saporis expers, ei si cuprum accedit, flavedo exaltatur & *Pyrites Cupri* L. dicitur.

Quando in pyrite motus intestinus surgit, acidum, quod in sulphure copiose hæret, ferrum aggreditur, illud solvit, tota pyritæ mixtio destruitur, ortum hac ratione Vitriolum sub forma pulveris tenerrimi, tomenti in modum, primum ex pyrita efflorescit, tandem totus pyrites resolutus dilabitur in pulverem, qui pro variis, quæ Vitriolo accrescunt, partibus heterogeneis mox flavicat, mox nigrescit, pro variis his coloribus Vitriolum ex suis matricibus efflorescens *Misy, Chalcitis, Sory* nominibus veniebat, illis hodie non male Vitriolum calcinatum substituunt; Vitriolum sub terra ratione, quam dixi, ortum, si sub forma pulverulenta occurrit *Terra Vitriolica nigra* WALLER. dicitur & *Melanteria* Veterum videtur esse, si autem in lapidem induratur *Lapidem Atramentarium* WALLER. *Vitriolum Atramentarium* L. efformat, si vero aquis subterraneis dissolutum supra terram erumpit *Acidulas martiales* efformat, *Aquas Cementatorias* vero, si vitriolum ex pyrite cupri surrexit, inde ablata, sub terra adhuc, aliqua portione aquæ rimis & cavernis montium *Vitriolum Nativum* Auctorum appenditur.

Omne Vitriolum, ex pyritis resolutis ope elixivationis obtinetur, & vulgari ratione in crystallos, sub quarum forma apparet, cogitur.

Pyritas cupri supra terram hætenus nondum potuisse disponi, ut resolvantur, observavit HENCKEL, hinc omne quod prostat Vitriolum cœruleum sive nativum est, sive ex aquis cæmentatoriis crystallifatum, sive ope sulphuris & cupri paratum, ut in *Inst. Chem.* ostendi; cum GALENUS illud, quod in insula Cypro parabatur, descripserit, hinc hodie adhuc omne de Cypro denominatur.

Vitriolum viride hodie *Commune* appellare solent, cum pyritæ illud exhibentes sint vulgatissimi, & in omnibus officinis, ubi Vitriolum parant, tales duntaxant recipiant; cum autem illis ipsis non raro cuprum, & quidem varia ratione soleat accretum esse, hinc Vitriolo communi, varia non raro proportione, cuprum immixtum inhærere deprehendimus, id ipsum *Hermaphroditum* appellare quibusdam placet, color ad cœruleum vergens & macula rubra, quæ inde ferro inducitur, hoc ipsum evincunt. Vitriolum commune non bene a patria distingui, HENCKEL optime monuit, cum in eadem varii pyritæ possint obtinere, hinc etiam ex eadem regione diversum omnino Vitriolum ad nos mitti.

Vitriolum album, quod tabernas seplasiariorum intrat, Goslarix paratur ad modum a Duce JULIO Brunsvicensi duobus retro seculis repertum, & a SCHLUTER descriptum: ustulantur nimirum glebæ argenti & galenæ Rammelspergeneses, zinco semper feraces, aquæ ope elixantur, lixivium in cryсталlos cogitur, quæ in lebetes cupreo fusæ, continuo, usque dum refriguerint, rutabulo ligneo agitantur, efficitur ita, ut surgat forma sacchari in panes coacti, & sub hac forma Vitriolum hoc venditur, illud in officinis metallicis *Jæckelguth*, in tabernis *Galitzenstein* nominare solent, idem zincum, Plumbum & æs vehere in *Inst. Chem.* monui.

Vitriolum viride $\frac{3}{8}$ ferri, $\frac{1}{11}$ acidî, $\frac{2}{3}$ aquæ vehere, Cœruleum $\frac{1}{8}$ cupri, $\frac{1}{6}$ acidî, $\frac{1}{2}$ aquæ continere NEUMANN est expertus, sed hæ rationes omnino nihil constantis habent.

Vitrioli viridis & cœrulei vires in *Instit. Chem.* recensui. Veteres Vitriolum, extus maxime rodendi & adstringendi ergo adhibuerunt: Vitriolo albo maxime ad ophtalmias utuntur, ejus scrupulum unum ad aquæ libram recipere solent, cum cuprum habeat, nunquam intus debet exhiberi.

Phlegma, Spiritus, Oleum vid. *Inst. Chem.* *Vitriolum martis* vid. *Inst. Chem.* * *Colcothar, Caput mortuum Vitrioli* vid. *Inst. Chem.* minus bene quidam hic *Vitriolum* ad rubedinem calcinatum intelligunt, *Wurtembergenses Terram Vitrioli dulcem* appellant: * *Sal Vitrioli* *Parif.* est *Gilla Theophrasti* *Inst. Chem.* * *Gilla Theophrasti* *Wurtemb. & Parif.* est *Sal Vitrioli CROLLII*: * *Terra Vitrioli dulcis* *Parif.* est *Crocus Martis adstringens*: *Arcanum duplicatum* vid. *Inst. Chem.* *Tartarus Vitriolatus* v. *Inst. Chem.* eundem *MYNSICHT* sub nomine *Spiritus Vitrioli coagulati* describit: *Aqua Rabeliana* vid. *Inst. Chem.* *Liquor Anodynus mineralis* *HOFFMANN* v. *Inst. Chem.* * *Turpetum minerale* v. *Inst. Chem.* * *Pulvis Sympatheticus* *PAPINII*, cum therapia sympathetica, ex rationali praxi medica ejecta sit, hinc miror hanc *Vitrioli calcinationem* adhuc in *Dispensatoria* recipi: * *Aqua styptica* *Parif.* valide adstringit: * *Collyrium detergens* *BARBETTE* præcipuas vires a *Vitriolo albo* habet, cujus duo grana ejus uncia vehit: * *Elixir Vitrioli* *MYNSICHT* parciolem *Wurtemb.* spiritus vitrioli rationem recipiunt, egregium medicamentum stomachicum & roborans, *Cl. VAN DER BOSCH* ejus usum anthelminticum multum celebrat & *Illustr. DE HAEN* vires antiphtyficas: * *Lapis Divinus* *BIRON*, aqua dissolutus ad ulcera & cicatrices corneæ adhibetur, circa *Camphoræ* rationem *Dispensatoria* variant: *Lapis medicamentosus* *CROLLII* *Parifini* præscriptionem *LEMERY* recipiunt, *Nostrates* propius *CROLLIUM* sequuntur, dissolvitur duodecuplo aquæ, si exsiccandi, roborandi, adstringendi animus est: * *Spiritus Aperitivus* *PENOTI* absurdum medicamentum, quod proluxa ratione, *Spiritum Tartari*, spiritui *Vitrioli* jungit: * *Spiritus antiscorbuticus* *DRAWIZ* est antecedens cui spiritum *Cochleariæ* adjiciunt: * *Unguentum purpureum* *WURZ* vid. *Cuprum*.

CAP. III.

EMOLLIENTIA.

§. 35.

Medicamenta, quæ rigiditati morbosæ fibræ medentur, dicuntur *Emollientia*, Μαλακτικά, nec non *Relaxantia*, χαλαστικά: non male GALENUS duritiem ab exsiccatione, repletione, concretione derivat, prima huc, duæ reliquæ, ad alia capita pertinent. Rigiditas ab exsiccatione surgens, siccitatis elementi, sive terræ excessum denotat, hinc exigit elementi humidi restitutionem, hoc cum gelatina sit, cui mucilago proxime accedit, utraque autem ex aqua & oleo unguinoso efformetur, hinc *Aquam*, *Olea*, *Gelatinas* & *Mucilagines* huc pertinere evidens fit; olea præ reliquis magis emollire & aquam in vapores resolutam, hæc gelatinam & mucilagines excipere, has vero aquam, quæ humoris formam habet, docuit experientia: calor horum actionem juvat, dum, fibram distendendo, horum in ipsam ingressum juvat, nec non quies, quæ ne justo citius evaporent, cavet.

§. 36.

Dum *Emollientia* fibras viarum æreæarum, digestionis, & urinæ relaxant βνχικά, καθαρτικά, διερρητικά evadunt, dum spasmis medentur & doloribus *Antispasmodica*, ἀνώδυνα, dum autem vasorum fines obstructos laxant, & eos, ut a sanis secedere possint disponunt, *Digerentia*, *Suppurantia*, *Pusmoventia* dicuntur, eadem partes quibus applicantur debilitando *Derivantes* & *Repellentes* edunt effectus & omnes excretiones promonent; *Aperientia* etiam evadunt, si obstructio a canalibus angustatis orta, *Refrigerantes* quoque effectus edunt,

dum efficiunt ut frictis minuatur; illa, quæ aquam, cui committuntur, viscidam reddunt, *Inviscantia* solent dici.

Abusus Emollientium morbos a fibra debili oriundos gignit, & præterea, observante Illustri PRINGLE, ad putredinem disponit.

§. 37.

a) VEGETABILIA.

GRANA CEREALIA (§. 10.) LEGUMINA (§. 11.) OLERA (§. 14.) minus sapida, FRUCTUS HORÆI (§. 16.) dulces, NUCLEI (§. 17.)

* ACANTHUS, ἀκανθῶς, *Acanthe*, *Branche ursine*, *Branca ursina Italica* TRAG. *Folia* mollis & spinosi recipiuntur.

Folia Mollis magna sunt, lata, sinuata viridi-nigricantia, nitida, insipida, inodora.

Spinosi a prioribus habitu, laciniis acutis & angustioribus & colore evidentius viridi differunt.

ACANTHUS. Calice quinquefido ringente, corollam labiatam sustentat, cujus labium inferius trilobum est, & capsulam oligopyrenam: *Mollis* L. foliis sinuatis, inermibus gaudet, *Spinosus* L. folia pinnatifida spinosa habet.

Uterque in Europa Meridionali crescit, nostras quoque hyemes optime fert.

Emolliendi ergo externe adhibebatur, hodie vulgo ipsi *Branca ursina* substituitur.

* ALSINE, ἀλσίνη, *Morgeline*, *Hänerdarm*, *Vogelkraut*. Recipiuntur ejus *Folia* quæ parva sunt, ovata, levissime hirsuta, insipida, inodora.

ALSINE. Corollam pentapetalam regularem habet, calice quinquefido sustentatam, isantheram, trigynam & capsulam polypyrenam: *Media* L. petalis bipertitis distinguitur.

Vulgaris per omnem Europam planta.

Vix vires emollientes inde expecto, apud nos nunquam in usus medicatos recipitur.

ALTHÆA, ἄλθαία, ἄλθία, ἰβίσκον, *Guimauve*, *Ibisch*. Radices, Folia & Semina recipiuntur.

Radices fibrosæ sunt, plures ex uno capitulo pendent, calami crassitiem habent, albæ, extus leviter flavescentes, proprio odore gaudent; prostant in officinis extima cuticula privata.

Folia cordata sunt, acute ferrata, petiolata, utrinque tomentosa, insipida, inodora.

* *Semen* parvum, reniforme, fuscum, insipidum, inodorum est, non multa mucilagine fartum.

ALTHÆA. Corollam monopetalam habet, regularem, quinquefidam, polyantheram, filamentis connatis, monogynam, calice duplici, externo novemfido, interno quinquefido, sustentatam, semina reniformia in orbem posita: *Officinalis* L. foliis simplicibus & tomentosis distinguitur.

Crescit per omnem Europam, præter Sueciam & Ingriam,

Radix $\frac{1}{2}$ mucilaginis vehit, NEUMANN ad $\frac{3}{4}$, partum ultra $\frac{3}{8}$ CARTHEUSER, Extracti spirituosi $\frac{3}{8}$ NEUMANN. Folia $\frac{1}{4}$ mucilaginis LEWIS, ultra $\frac{1}{3}$ NEUMANN & ultra $\frac{1}{4}$ Extracti spirituosi exhibuerunt.

Ratione mucilaginis, qua scatet, solida relaxat & humores demulcet, cum successu ad morbos pectoris, intestinorum & viarum urinarum adhibetur; extus demulcendi, emolliendi & anodyno scopo applicatur. Ejus uncia dimidia ad libram aquæ pro decoctis internis adhibetur.

Syrupus Compositus FERNEL cum præter Althæam alia adhuc relaxantia, quædam etiam, quæ specificè in renes agunt, vehat, creberrime in usu est: * *Syrupus simplex* facile ex officinis potest exulare, cum prior omnino efficacior est, ipse in rotulas efformatus * *Tabellas de Althea* Paris. efformat, quarum primus

LOBEL meminit: * *Tabella de Althea sine igne* Amstelod. gratum medicamentum, quod, quoties viæ aeræ ab acri quodam ad tussim stimulantur, commode potest assumi: *Pasta Altheæ*, *Massa Altheæ alba* & *mollis* Paris. egregium medicamentum demulcens, tabulis quoque præstat: *Unguentum de Althea* MYREPS. coloris ergo quidam Curcumam adjiciunt, emolliendi & resolvendi fine in frequenti usu est, vix ad nervorum resolutiones & vulneta claudenda videtur facere.

* *AQUILEGIA* Lat. Barb. *Ancoline*, *Agley*. Flores & Semina recipiunt.

Flores cœrulei sunt, insipidi, inodori.

Semina exigua sunt & sub cortice nigro, splendente, medullæ albæ & dulcis exiguam portionem includunt.

AQUILEGIA. Duplici petalorum ordine efformatam corollam habet, quorum unus petala plana, alter corniculata habet, quæ hodie Nectaria dicuntur, polyantheram, pentastylam & totidem capsulas: *Vulgaris* L. BLACWELL 409. corniculorum apicibus incurvis distinguitur.

Occurrit ubique per Europam, præter maxime Septentrionalem.

Succum Aquilegiæ ad varias acrimonias curandas facere, EYSEL & SCHUBERT observationibus probare nituntur. Non video quales vires ab inodoris floribus possint expectari: & licet TRAGI assertum de seminum ad icterum efficacia SCHRIZER & S. PAULI observationibus confirmari videatur, fateor tamen, quod nec in hoc morbo, nec in variolis & morbillis aut vertigine proprias vires inde expectem, licet S. PAULI & PAULINI se id vidisse asserant.

* *Pilula de Aquilegia* Paris. ad mentem TRAGI paratæ, si quem effectum edunt, is Croco debetur:

* *Tinctura* Brandeb. a spiritu acido, vires habet.

* **BLITUM**, βλίτον, *Blète*, *Meger*. Folia habet ovato-oblonga, profundius viridia, undulata, sapore viscidulo instructa.

AMARANTHUS. Planta relativa monophyta, corolla tri- vel quinquefida, in maribus isanthera, in foeminis trigyna & capsula monopyrena instruitur: *Viridis* L. Corolla trifida, foliis ovatis, caule erecto distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali, in Saxoniam usque ascendit.

Nec ab hoc vegetabili magnæ vires expectandæ.

* **BONUS HENRICUS**. **TRAG.** Folia triangula habet, superne glabra, inferne polline conspersa, inodora, levissime salina.

CHENOPODIUM. Corolla nuda, quinquefida, isanthera, digyna gaudet, semen nudum in calice maturat: *Bonus Henricus* L. foliis triangularibus, sagittatis distinguitur.

Copiose per Europam, præter maxime Septentrionalem occurrit.

Scopo emolliendi laudatur, **S. PAULI** cataplasma inde paratum podagricis laudat, oedema pedum foliorum recentium ope curatum vidit **DILLENII**.

* **BRANCA URSINA** Barb. σφενδάκιον, *Berca*, *Barenklau*. Recipiuntur Folia quæ magna sunt, pinnata, pinnis lobatis, hirsuta, insipida & inodora.

HERACLEUM. Planta umbellata, involucro utroque, seminibus compressis, foliaceis, medio utrinque striatis instructa: *Spondylium* L. **BLACWELL** 540. Foliis pinnatifidis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Polonis & gentibus magis septentrionalibus tanquam olus in usu est, spiritum ardentem ex ea parare dicuntur Russi. **GMELIN**; falsum esse rumorem, quo ad plicam polonicam adhiberi dicitur, **ERNSTEL** evi-

cit; ex quo MEINARDES hanc plantam *Acanthum* Veterum esse dixit, illam emollientibus solent adscribere.

CANNABIS, *καμβισ*, *Chanvre*, *Hanf*. Ejus * Semina sunt ovata, uno margine acutiore instructa, sub cortice cinereo, spadiceo, fragili, nucleum album, dulcem includit, tenera membrana involutum, odor recentium caput obnubilat.

CANNABIS. Planta relativa diphyta, maris corolla quinquefida, isanthera, foeminæ bifida, digyna, capsula nucem includit.

In India Orientali & Russia Meridionali sponte crescit, passim per Europam colitur.

Versus finem Aprilis semen terræ committunt, quo id densius feritur, eo teneriores surgunt caules, & hac ratione utuntur Nostrates, trans Rhenum rarius ferunt & caules & crassiores & altiores obtinent; Augusto mense plantæ superne flavescent & tunc evelluntur, evulsæ sive sub aquam sive supra terram collocantur, ut certum corruptionis gradum acquirant, id quod *Rouir*, *Rösen* dicunt, epidermis & parenchyma destruantur, cortex a ligno detrahi possit; obtinetur hoc sive digitorum, sive proprii instrumenti *Broye*, *Knitsch* ope, lignum inde decutitur, ligni moleculæ, quæ frangibulo se subduxerunt, ope lapidis molendina moti, *Reib*, sive ope malleorum ligneorum, auferuntur, pectinibus dein *Seran*, *Hechel* omnes fibræ corticis e mutuo nexu solvuntur, quidquid lignosi eis adhuc adhæret & fila breviora inde separantur, quæ *Etoupe*, *Werk*, & si paulo longiora fuerint *Berthel* dicuntur; hac ratione Cannabis aptatur, ut in fila duci possit; quæ non raro vehiculi vice, pro medicamentis externis adhibendis, usurpantur.

Semen aliorum nucleorum (§. 17.) vires edit, Olei viridis, quod demum, thermometro Farenheitiano ad ciphram descendente, consistit, $\frac{1}{4}$ fere largitur,

ejus præstantia ad icterum, quam DE LE BOE SYLVIVS maxime extollit, ab vi spasmos viarum biliarum relaxante videtur pendere.

* *Oleum Cannabis expressum* VERNY.

* CYNOGLOSSUM, κυνόγλωσσον, *Langue de Chien*, *Hundszung*. Radices & Folia in officinis prostant:

RADIX oblonga est, crassiuscula, extus ex atrobubens, odore, si recens est, minus grato gaudet, saporem habet fatuum.

Folia sunt oblonga, acuminata, incana, odoris & saporis expertia.

CYNOGLOSSUM. Calice quinquefido, sustentat corollam infundibuliformem quinquefidam, cujus fausquammiis augetur, isantheram, monogynam & femina crusta tecta, medio stylo affixa: *Officinale* L. BLACWELL 249. foliis ovato-lanceolatis, corolla calicem æquante & ultra stamina eminente distinguitur.

Crescit per omnem Europam.

Plantam, quæ ab omni ætate innoxia reputata fuit, MORISON primus diffamavit; GEOFFROI, FULLER, Cl. SCOPOLI & Ill. TRALLES, duce experientia, nequaquam deleteriam esse, asseverant, primus radicem ad integram unciam, folia ad manipulum unum intus exhibuit, unica & illa incerta observatio non sufficit, ut semper innoxia planta, pro venenata habeatur. Externe ad Cataplasmata recipitur.

* *Syrupus* FULLER: *Pilule* a MESUE sub nomine *Pilularum ad omnes morbos catarrhales* descriptæ, frequentissime in usu sunt scopo anodyno, quas vires nonnisi ab opio & f. hyoscyami habent, quorum singulorum $\frac{1}{6}$ fere apud Parisinos, apud Wurtemb. autem ultra $\frac{1}{7}$ vehunt, qui inde crocum & castoreum expunxerunt, & *Pil. de Cynoglossò cum Croco & Castoreo* ad modum Augustanorum, seorsim asservant.

FOENUGRÆCUM, βόειρας, καμικερως, *Fœnugrec*, *Bockshorn*. Semina officinis exhibet, quæ flava sunt,

dura, nauseoso odore, sapore amaro instructa, irregulariter quadrata, sulco obliquo ad unum marginem notata.

TRIGONELLA. Corollam papilionaceam habet, calice sustentatam, alas vexillo æquales, legumen compressum, incurvum, polypyrenum: *Fœnugracum* L. BLACWELL 84. Leguminibus sessilibus, subfoliariis & caule erecto instruitur.

In Gallia Meridionali sponte crescit, apud nos in agris colitur.

$\frac{1}{3}$ circiter Mucilaginis largitur, ad $\frac{3}{8}$ usque CAR-
THEUSER obtinuit.

Interne nunquam hominibus datur, externe emollientibus admiscetur & cum ejus odor, illud quoque altius penetraturum esse, suadeat, sapor resolventes vires quoque polliceatur, (§. 7.) hinc maturandi & discutiendi scopo maxime adhibetur, hystericas ab ejus usu abstinere jubet S. PAULI.

GLYCYRRHIZA, γλυκύρριζα, σκυθική ρίζα, γλυκύμη, γλυκίσια, σκυθικόν ξύλον, *Radix dulcis*, *Liquiritia* Barb. *Regolitia* Hetruscis, *Reglisse*, *Susholz*, *Lakritzen-Holz*. Subministrat usibus medicatis Radices oblongas, repentes, farmentosas, ad pollicis usque crassitiem ascendentes, foris rufescentes, intus buxæ, evidenti dulcedine, cui aliquid amari accedit, odore nullo instructas; exsiccatae foris cineræ, intus magis luteæ apparent, ex his Hispanicæ, reliquis quippe magis dulces, præferuntur.

Rejiciuntur digito minimo teneriores & quæ situm habent, a Medicis si præscribuntur, semper exsiccatae debent recipi.

GLYCYRRHIZA. Calice bilabiato sustentat Corollam cujus alæ vexillo majores sunt, legumen ovatum & polypyrenum est: *Glabra* L. BLACWELL 495. foliis stipularum expertibus & leguminibus glabris distinguitur.

In Europa Meridionali sponte crescit; in Anglia, Germaniæ agro Bambergensi & Lotharingia copiose colitur.

Extracti aquosi dulcissimi $\frac{1}{2}$, resinosi aquoso etiam dulcioris $\frac{1}{4}$ LEWIS & CARTHEUSER. Extracti aquosi $\frac{9}{16}$, spirituosi $\frac{5}{16}$ NEUMANN.

Jam a THEOPHRASTO ob vim demulcentem & resolventem ad affectus pectoris & renum laudatur, hoc ultimo scopo eam præprimis S. PAULI & MAURIT. HOFFMANN multum commendant; Veteres illam præterea ad corrigendam acrimoniam drasticorum adhibuerunt; ulceribus quoque internis opponitur, ejus vires sitim sedantes THEOPHRASTUS adducit, quæ ab ejus indole saponacea pendent: Extus erysipelati ejus pulvis inspergitur, ut humorem acrem demulceat.

Succus Liquiritiæ, χύλισμα γλυκυρρίζης: prostat inter nos, forma massarum oblongarum, quæ sex circiter pollices longitudine, unum crassitie æquant, siccarum, nigrarum, & quæ diffractæ splendent, una facie planarum, altera convexarum, sapore dulci instructarum, foliis laurinis involutæ ad nos adducuntur. Aduſtus, & qui non totus in ore deliquescit, rejiciendus est: optimus ex Hispania mittitur, ubi, teste autopta JUSSIEU, in Catalonia maxime ex radicibus Julio mense collectis, exsiccatis, aqua coctis, expressis, igne in extracti formam coctis, & in sole ulterius siccatis paratur. Vires radicum magis concentratas habet: * *Syrupus* MESUE non bene coqui jubetur: *Trochisci Bechici nigri* VAL. CORD. succum liquiritiæ pro basi recipiunt; multum correctos Noſtrates præscribunt; Parisini magis compositam & efficaciorē compositionem habent, quæ etiam Extr. capit. Papaveris admittit: *Trochisci Bechici citrini* Hamburg. * *Tabella Bechica* Paris. * *Bacilli de Liquiritia albi* Wurtemberg. non multum differunt a *Succo Liquiri-*

tia albo vel Confectione Rebeche GEOFFROI: * *Bacilli de Liquiritia citrini* Wurtemb. * *Extractum Liquiritia simplex* Paris. succo omnino inferius est: *Extractum Liquiritia gummosum* vel *Gluten Pectorale* Nostrat. *Succus Glycyrrhizæ gummatum* Blesensium PENNICHER additis albuminibus a Parisinis & Wurtemb. album redditur, prioribus *Massa Liquiritia alba*, posterioribus *Pasta liquiritia* dicitur, *Reglisse*, *Brustleim* in frequentissimo usu est tussientibus, ut acre fauces irritans obtundat, vix non antecedentia sede depulit: * *Massa Liquiritia fusca* Paris. antecedente magis resolvit, sed minus grata est: *Unguentum de Liquiritia* August. nescio cur recentiora dispensatoria albumina ovorum omiserint, vires exsiccantes, demulcentes, discutientes, potius a cerussa, pompholyge & camphora, quam a Liquiritia habet.

GUMMI ARABICUM. SERAPIONIS, κόμμι τῆς ἀράβου, κόμμι δεβανόν, *Gummi ex Ægyptia spina*. Apportatur ad nos sub forma granorum, quorum figura ad rotundam accedit, varia magnitudine, ita ut interdum Juglandes superent, instructorum, colore falerno, qui mox magis, mox minus ad fuscum accedit, gaudentium, intus splendentium, inodorum, insipidorum, quorum superficies rugosa est, & quæ adjecta aqua lentescunt, eidem autem viscedinem conciliant, & efficiunt, ut aqua evaporata crustam splendentem relinquat.

Grana quo profundius tincta, eo deteriora sunt, quo magis pellucet & alba sunt, eo meliora, huc ea, quæ a *Senegal* denominantur, illuc *Gomme Turique* aut *Turis* pertinet.

Sponte ex *Mimosa Nilotica* L. fluit, nec non ex *Mimosa Senegal* L. quæ spinis ternis, intermedia reflexa, foliis bipinnatis & floribus spicatis gaudet. Multum suspicor, sicut variae Pruni species inter nos

gummi fundunt, ita quoque Mimofas Orientales, non duas modo, fed plures, tale dimittere.

Quadruplum aquæ in fpiſſitudinem Syrupi denſat, ab utroque alcali ex ſolutione dejicitur, LEWIS; quod idem ſaponis effectus edat in *Inſt. Chem.* monui & Cl. FRENCH multis experimentis probavit. Nutrientes G. Arabicum vires edere, HASSELQUIST annotavit, relaxandi & demulcendi ſcopo cum ſucceſſu in morbis pectoris & viarum urinariorum exhibetur, datur ad drachmam dimidiam pro doſi. Externe minus bene emolliendi ſcopo adhibetur, cum cruſta, quam exſiccatum relinquit, evidenter rigida ſit; recipitur ad collyria & inſpergitur ulceribus acri humore madentibus. Mercurium ope Gummi Arabici ex aqua ſuſpenſum multum laudat Cl. PLENCK.

LILIUM, *κρίνον*, *Lis*, *Lilie*. Radices & Flores nobis exhibet.

Radiciſ bulbosæ ſquammæ aſſervantur, a ſe invicem ſeparatæ, plus minus flexæ, colore carneo inſtructæ, fragiles, inſipidæ, inodoræ.

Florum petala in officinis proſtant membranacea, inſipida, inodora, exſiccatione quippe & pulpa & odore privata.

Radices $\frac{1}{4}$ mucilaginis largiuntur.

Radices nunquam interne, copioſe externe emolliendi & ſuppurandi ſcopo exhibentur; GODER earum ſucco cum farina hordeacea in panem cocto hydropicos curavit.

Flores recentes communes fragrantium effectus edunt, refocillant & odor eorum largius nares ſubiens caput obnubilat, exſiccati plane inertes eſſe videntur.

Aqua deſtillata VAL. CORD. cur ad coſmeticos uſus adhibeatur, ignoro: *Oleum inſuſum* MESUE paucum mucilaginoſum, quod oleum ex floribus recipit, vix aliquid proprii ipſi affricabit.

LINARIA, *κόρυς*, *Linnaire*, *Harnkraut*. Recipiuntur.

tur Folia oblonga, angusta, levissimo sapore prædita, odoris si exsiccata fuerint, omnino expertia.

ANTIRRHINUM. Corollam ringentem habet, labio superiore bifido, inferiore trifido, palato eminente, calice quinquefido sustentatam, capsulam rotundam, polypyrenam: *Linaria* L. BLACWELL 115. Corolla in calcar educta, foliis lanceolato-linearibus, confertis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Vires relaxantes ipsi adscribuntur & diuretici, resolventes potius ego inde expectarem, muscas ea occidi Ill. LINNÆUS observavit, extus ex oleo vel lacte cocta, partibus dolentibus imponitur.

Unguentum de Linaria Hamburg. multum ad hæmorrhoides laudatur.

LINUM, λίνον, *Lin*, *Flachs*, *Lein*. Subministrat nobis Semina quæ plana sunt, uno extremo acuto, altero obtuso, sub cortice splendente, ex fulvo albicante, nucleum album & dulcem vehunt.

LINUM. Calice quinquefolio sustentat Corollam pentapetalam regularem, isantheram, isogynam, capsulam habet decemlocularem: *Usitatissimum* L. BLACWELL 160. foliis alternis, lanceolatis, glabris, calycibus & capsulis acutis distinguitur.

In Europa Meridionali sponte crescit, in reliqua colitur: semen septentrionale reliquo præfertur.

Lini fatio, & ejus corticis, ut in fila trahi possit, præparatio, proxime ad Cannabis rationem accedunt.

$\frac{1}{5}$ circiter Olei unguinosi, ultra $\frac{1}{6}$ Mucilaginis semen largitur.

HIPPOCRATES semen Lini tanquam cibum assumi monet, sed vidit TRAGUS Zelandiæ incolas inde cachecticos evasisse; relaxandi & abstergendi ergo ab HIPPOCRATE tam intus, quam extus adhibebatur, illud hodie tanquam demulcens & relaxans ad morbos

viarum urinariarum maxime, intus adhibemus: extus ad clysmata & cataplasmata sopientia recipitur.

Oleum MESUE evidentius flavicat, aliis oleis unguinosis citius exsiccat, frigore, quod thermometrum Farenheitianum ad ciphram deprimit, consistere solet, cum spiritu nitri concentrato in flammam erumpit, evidenter aliquid resinosi videtur vehere, COSTÆUS illud ad sex unciarum dosin pleuriticis assumendum commendat; colicæ, tam intus sumtum, quam sub forma clysmatis injectum, egregie conducit: extus ad pertinaciores alvi obstructiones ano injicitur, hæmorrhoidibus dolentibus & musculis crampo correptis cum successu inungitur.

* MALVA, *μαλάχη, Mauve, Pappel.* Radices, Folia, Flores, Semina in usus medicatos recipiuntur:

Radices fibrosæ sunt, digito non crassiores, dulces.

Folia cordata occurrunt, orbiculata, leviter quinqueloba, levi canitie tecta, inodora, insipida.

Flores asservantur calycibus inclusi, pallide rubri, odoris æque ac saporis expertes.

Semina parva sunt, reniformia, inodora & viscidulum saporem linguæ imprimunt.

MALVA. Calicem exteriorum trifidum, internum quinquefidum habet, corollam pentapetalam regularem, polyantheram, staminibus connatis, monogynam, arillos circa receptaculum commune articulatos: *Rotundifolia* L. BLACWELL 22. foliis obsolete lobatis distinguitur.

Communis per omnem Europam.

Parisiini *Malvam sylvestrem* L. & *Lavateram arboream* L. recipiunt.

Radices $\frac{1}{4}$ Mucilaginis siccæ largiuntur, earum Extractum spirituosum admodum dulce est. LEWIS.

ΠΥΘΑΓΟΡÆ jam celebratum olus, Græcorum & Romanorum mensis apponebatur, de viribusejus alvum ducentibus meminit GALENUS; radices ob vim dolo-

res sedantem commendavit HIPPOCRATES. Jam diu ex olerum numero, per spinachiam maxime, pulsum, parum etiam hodie ad medicatos usus recipitur, cum ipsi efficaciorum Altheam præferant.

* *Conserva* ex floribus multum AMATO LUSITANO laudata : * *Unguentum* Wurtemb.

NYMPHÆA, νυμφαία, νύμφαρον MYREPS. *Nenufar*, *Seeblum*. Ejus Radices & Flores nobis in usum cedunt.

Radices longæ sunt, brachium interdum crassæ, fungosæ, extus fuscae, nodosæ, intus albidæ, leviter amaræ.

* *Florum* asservantur petala, quæ alba sunt, oblonga, inodora, insipida.

NYMPHÆA. Calice quadrifolio sustentat Corollam polypetalam, polyandram, monogynam, capsula collo coarctata est, apice coronata, multilocularis: *Alba* L. BLACWELL 498. foliis integerrimis distinguitur.

Radices $\frac{1}{4}$ Extracti aquosi exhibuerunt CAR-
THEUSER.

Crescit in aquis per omnem Europam.

Radices, quas Parisini a Nymphæa lutea desumunt, leviter demulcent & relaxant, hinc, præeunte AVICENNA, refrigerare dicuntur & somnum inducere, DETHARDING eis in longum fissis & pedum plantis applicatis, tertianam crebro curatam fuisse asseverat. Flores exsiccati omnino inertes sunt.

Aqua destillata iners : *Conserva Lumin. Major.* demulcentes & sopientes vires habet : * *Syrupus* conservæ vires exequitur : * *Oleum per Infus.* DE SALICETO : *Mel* RHAZES ad clysteres anodynos recipitur.

* OLEUM NUCUM BEHEN. Est Oleum unguinosum, limpidum, insipidum & præ omnibus reliquis inodorum, aëre temperato consistens; illud largiuntur, *Nuces Behen Arab.* καρπὸν τῆ βαλάνου μυροβανίου, *Myrobalani Veterum*, quæ avellanæ magnitudinem

habent, triquetrae, sub cortice albido, fragili, nucleum pinguem, amarum, pellicula nivea & fungosa tectum includunt, & ultra $\frac{1}{4}$ olei fundunt.

GUILANDINA. Calice quinquefido suffulcit Corollam pentapetalam, diplosantheram, monogynam & legumen rhomboideum habet: *Mobringa* L. habitu inermi, foliis bipinnatis & inferioribus ternatis distinguitur.

Crescit in Syria, Ægypto, Malabar. & Zeylon.

Vires purgantes & viscera subvertentes nuces habere dicuntur, hinc earum usus eviluit.

Oleum reliquorum oleorum unguinosorum effectus edit, ab antiquissimis retro temporibus ejus præcipuus usus est apud unguentarios, qui illud odore vegetabilium fragrantium, infusionis ope, imbuunt.

PSYLLII SEMEN vid. *Purgantia Specifica*.

* *SARCOCOLLA*, σαρκωκόλη. Adducitur ad nos forma granorum variæ magnitudinis, maxima juglandem æquant, rugosorum, flavicantium, cum vestigio rubedinis, odoris nullius, suavem autem, dum accenduntur odorem, spirantium, sapor ex dulci nauseoso amaricat & aliquid acris in lingua relinquit. Eliguntur grana minus tincta & nullis sordibus inquinata.

PENÆA. Corolla gaudet quadrifida, calice bifolio cincta, isanthera, stylo quatuor alis tetragono instructa & capsula tetragona, quadriloculari, dipyrena: *Sarcocolla* L. foliis ovatis planis distinguitur.

In aqua totum, in spiritu vini quoad maximam partem dissolvitur. Ultra $\frac{3}{8}$ Extracti spirituosi & $\frac{1}{16}$ Extracti aquosi NEUMANN exhibuit.

Ad ulcera exsiccanda & glutinanda a GALENO commendatur, Arabes ipsi vires catharticas adscripserunt, cum lacte ad opthalmiam ferosam commendatur, nec non ad delendas faciei maculas. Potius resolventes, quam relaxantes vires edet.

* SATYRIUM, ὄρχις, *Stendelwurtzel*. Dat Radices sphæroideas colore flavescente præditas, tenaces, insipidas, inodoras.

Desumuntur ex omnibus *Orchidis* & *Satyrii* speciebus quæ, radices bulbosas & indivisas habent, gaudet autem

ORCHIS Petalis sex irregularibus, quorum maximum & infimum bilabiatum est, labio inferiore varie secto, antheris duabus, cum stilo, labio petali maximi superiori accretis, capsula oblonga polypyrena gaudet. Ab ea *SATYRIUM*, quod nullum calcar educat, distinguitur.

Radices *Satyrii* ad nos etiam ex Oriente adducuntur sub nomine *Radicum Salep*, quam vocem, apud Turcas Orchidem denotare, BUXBAUM testatur, nequaquam a nostratibus nisi ratione, qua exsiccantur diversæ, hæc secundum GEOFFROI in eo consilii, recentibus cuticula detrahitur, eadem per aliquot horas frigidæ infunduntur, coctæ dein, ex filis suspenduntur & exsiccantur, quo fit, ut & ventricosæ maneant & aliquem splendorem accipiant.

Radices *Salep* $\frac{1}{4}$ Mucilaginis siccæ largiuntur. Ultra $\frac{7}{8}$ Mucilaginis CARTHEUSER asserit.

Radices *Satyrii* hodie vix præscribuntur, crebriori autem in usu sunt Radices *Salep*, quæ sua mucilagine egregie relaxant & demulcent, DEGNER easdem cum successu ad dysenteriam adhiberi observavit, SEBA autem ad epilepticos & convulsivos motus, easdem in Gallia nutriendi ergo hæcticis & phtisicis exhiberi in *Journal de Medicine* T. XI. monetur. Vires aphrodisiacas, GALENO jam celebratas, nonnisi signatura nixas, mitto.

Dantur ad drachmam dimidiam sub forma pulveris, sive ad drachmam unam ex aqua aut lacte coctæ.

* *Electuarium Diasatyrii* NICOLAI Nostrates receperunt, Wurtembergensium præscriptio se majori simplicitate commendat, ab aromatibus potius quam

æ radicibus satyrii vires habet: * *Conserua* Paris.
* *Conditum* VAL. CORD.

* SEBESTEN. AVERROES, *Myxa* PLIN. *Schwarze Brustbeeren*. Fructus avellandarum magnitudine, prunis exsiccatis similes, rugosi, calice sicco, flavicante, vix inciso sustentati, vertice acuto terminati, pulpa fusca & dulci ossiculum oblongum durissimum continent, nucleo dulci foetum.

Pleni, calyce instructi, dulces eligendi.

CORDIA. Corolla monopetala, in plures, ad sex usque, lacinias secta, calice sustentata, ifanthera, monogyna, & drupa sphæroidea nucem includente gaudet: *Myxa* L. foliis ovatis, supra glabris, corymbis lateralibus, calice decem striato distinguitur.

Crescit in Malabaria & Java.

Cum prunis exsiccatis ratione virium conveniunt, rarissime hodie in usum trahuntur, olim reliquis fructibus, unde decocta pectoralia parabant, adjiciebantur.

SILIQUÆ DULCES, *Siliquæ*, *Siliquæ Græcæ*, καρδαμία, καρδύβα, καρπούβια, Græc. Junior. *Carobes*, *Carouges*, *Johannis Brodt*. Fructus oblongi, plani, plus minus incurvi, rugosi, fusci, pluribus dissepimentis distincti, pulpa dulci, fusca farti, singula sepimenta semen subrotundum, splendens, fuscum, quod nucleum album includit, continent.

Macræ, & quæ concussæ crepitant, rejiciendæ sunt.

CERATONIA L. BLACWELL 209. Et hermaphrodita est & relativa diphyta, Corolla quinquefida, ifanthera, monogyna & fructu, qui legumen est, gaudet.

Vulgatissima per Europam Meridionalem & omnem Orientem arbor, adeo fœcunda, ut ejus fructus jumentis in cibum cedant.

Ultra $\frac{5}{8}$ Extracti aquosi, ad $\frac{1}{11}$ spirituosum inde obtinuit NEUMANN. Extracti aquosi $\frac{2}{3}$ CARTHEUSER.

Jujubarum vires habent, & ut plurimum una cum illis ad decocta pectoralia recipiuntur.

* **SIGILLUM SALOMONIS** Lat. Barb. *Seau de Salomon, Weiswurtzel*. Radices fibrosæ sunt, quæ ubique eandem fere crassitiem habent, flavescentes, intus albæ, striis transversalibus eminentibus notatæ, sapore dulci instructæ.

Convallaria Polygonatum L. BLACWELL 251. Foliis alternis amplexicaulibus, pedunculis axillaribus, paucifloris distinguitur.

Crescit in omni Europa, in Italia quoque.

A vi demulcente & abstergente olim, & forsan non immerito laudabatur, WERLHOFF illam ad inflammationes uteri commendasse, sub forma cataplasomatis applicatam, fidem facit Ill. HALLER; Cl. CUDDEN ex ejus dimidia uncia cum libra una lactis decocta in hæmorrhoidibus & hæmorrhagiis egregios effectus vidit.

* *Aqua destillata* VAL. CORD.

* **SYMPHYTUM**, σύμφυτον, *Consolida Major* Barb. *Grande Consoude, Schwartzwurz*. Radices & Folia officinis relinquit.

Radices oblongæ sunt, aliquot pollices crassæ, foris nigrae, intus albæ, inodoræ, insipidæ.

* *Folia* oblonga, hirsuta, aspera.

SYMPHYTUM. Corollam quinquefidam, cujus faux clausa est, calyce pentagono sustentatam sistit, isantheram, monogynam, semina nuda: *Officinale* L. BLACWELL 252. folia decurrentia habet.

Crescit fere per omnem Europam, non videtur in Italiam Meridionalem descendere.

Nullam unquam ex his radicibus mucilaginem potui obtinere, sed Extracti aquosi bruni, evidenter salini $\frac{1}{2}$; CARRHEUSER $\frac{3}{4}$ Mucilaginis tenacissimæ inde obtentæ allegat; NEUMANN $\frac{3}{4}$ Extracti aquosi, $\frac{1}{4}$ spirituos.

Radices ob vires demulcentes & relaxantes hæmoptoicis, nephriticis, & dysentericis laudantur.

* *Syrupus* FERNEL. ex relaxantibus & roborantibus compositus, exhibetur vomentibus, dysentericis, phthificis: * *Syrupus simplex* LEMERY: * *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Tabellæ* Paris.

TRAGACANTHÆ GUMMI, *τραγανθα*, *Gomme Adraganth*, *Tragant*. Est Gummi album, inodorum, insipidum, sub dentibus lentescens, mox vermium, mox filorum in se revolutorum, interdum granorum figuram habet.

Frustra flava, rubra, nigra, sordibus inquinata, quæ *in Sorten* a mercatoribus dicuntur, pro scopis medicis rejicienda & coriariis reliquenda sunt, talia aliquando sub nomine *G. de Bassora* accipi.

ASTRAGALUS. Corolla papilionacea, calice quinquefido irregulari sustentata, alis carinæ æqualibus, legumine biloculari gaudet: *Tragacantha* L. BLACKWELL 264. caule arborescente & petiolis spinosis distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali & vicinis Asiæ regionibus.

In Asia crescentis fruticis truncus & rami, mense Julio succo turgent, qui inde sive sponte erumpit, sive incisione elicitur.

Aqua mucilaginem valde spissam efformat, cui tanta est visciditas, ut sponte ex aqua secedat.

Relaxandi & demulcendi ergo præscribitur, ejus mucilago est vulgare constituens vix non omnium trochiscorum.

Species Diatragacanthæ frigida NICOLAI. Nostrates radices Althææ adjiciunt & saccharum omittunt, Wurtembergenses etiam semina, omnino imitandi, omnes Camphoram: crebro in usu sunt ad morbos pectoris maxime. *Pulticula de Tragacantha* Nostrat. ad tormina infantum cum successu per parva cochlearia præscribitur.

TUSSILAGO, *Farfara*, *Farfugium*, *Tussicularis*, *Ρήχιον*, *Pas d'Ane*, *Rosshub*. Radices, Folia & Flores recipiuntur.

* *Radices* tenues sunt, fibrosæ, albidæ, insipidæ, inodoræ.

* *Folia* majora sunt, subcordata, angulosa, superne viridia, inferne alba, sapore leviter adstringente instructa.

Flores tubulosi sunt, calice multifido comprehensi, flavi, parum odorati, levissime dulces.

Tussilago Farfara L. BLACWELL 204. scapo unifloro, imbricato & foliis subcordatis, angulatis, denticulatis distinguitur.

Occurrit in omni Europa, scapi florigeri primo vere erumpunt, quos dein folia excipiunt.

Planta relaxans & emolliens, ab omni tempore tussientibus fuit commendata. Fumus foliorum, per fistulam fumifugam ore haustus, ad odontalgiam laudatur.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. iners omnino:
* *Conserva* VAL. CORD. * *Syrupum* Nostrates, præeunte SCHROEDER, ex tota planta, Parisini & Wurtembergenses ex floribus jubent parare: * *Loch de Farfara* Augult. bonum medicamentum demulcens, ad affectus pectoris cochleatim exhibetur.

VERBASCUM, *φλόμ*Ⓞ, *φλόν*Ⓞ, *Thapsus Barbatiss* Lat. Barb. *Bouillon blanc*, *Wolikraut*. Folia & Flores recipimus.

* *Folia* sunt longa, acuminata, utrinque tomento obfessa, sapore leniter adstringente prædita.

Flores asservantur calice exemti, rotati, quinquefidi, leni & suavi odore instructi, sapore dulci.

VERBASCUM. Corolla rotata, irregulariter quinquefida, calice quinquefido nixa, isanthera, monogyna & capsula biloculari gaudet: *Thapsus* L. BLACWELL 502. foliis decurrentibus distinguitur.

Occurrit per omnem Europam.

Aquam, a floribus odoratam destillare, eosdem aliquid Olei odorati fundere, eorum succum saccharum dare, eosdem ultra $\frac{1}{2}$ Extracti suavi odore & sapore instructi largiri, folia autem similis Extracti amaricantis $\frac{1}{3}$ fere fundere, vidi cum RISLER. Consentit NEUMANN ratione Extracti ex floribus, qui $\frac{3}{8}$ Extracti spirituosus dulcis, & ex foliis $\frac{3}{8}$ fere Extracti aquosi, $\frac{3}{16}$ autem spirituosus obtinuit.

Flores præcipue scopo demulcendi & relaxandi adhibentur, & inter nos saltem in frequentissimo usu ad affectus pectoris sunt, sed probe cavendum, ne tomentum calicibus adhærens fauces irritet, & ne ultra iustum temporis modum infusio protrahatur, unde quippe plurimum gratiæ perditur. Decocto ad phtisin pulmonalem hominum æque ac brutorum utuntur in Norwegia teste LIE. Idem etiam cum successu ad clysmata emollientia & sopientia adhibentur.

Oleum per Insolationem seu Liquamen MATTHIOL. relaxandi scopo, hæmorrhoidibus applicatur: *Oleum per Infusionem SCHROEDER.*

β. ANIMALIA.

AXUNGIA vid. *Nutrientia Animalia.*

BUTYRUM vid. *Bos.*

EBUR, ἑλεφας, *Ivoire*, *Helfenbein*. Hoc nomine veniunt dentes Elephantis lanarii, quorum ab utroque proboscidis latere unus, ex maxilla superiori eminet, varia magnitudine præditi, quæ ut plurimum ad quinque pedes accedit, exempla centum librarum pondus excedentium apud Auctores occurrunt, & decem pedes longitudine æquantium; albißimi sunt, sed senio lutescunt, resimi, basi, ubi alveolo in hærebant, latissimi sunt, strias habent & cavitate conoi-

dea exsculpuntur, cujus axis non raro pedis longitudinem excedit.

ELEPHAS L. Animal quadrupes, dentibus molaribus & caninis, nec non proboscide instructum.

In Africa & Asia Meridionali occurrit.

$\frac{1}{12}$ Gelatinæ siccae inde obtinui, GEOFFROI $\frac{5}{16}$ præ gelatina Cornu Cervi minus cohærentis, NEUMANN $\frac{1}{6}$ gelatinæ siccae, $\frac{1}{80}$ Extracti spirituosi, spiritus urinosi $\frac{1}{3}$ fere, Olei empyreumatici $\frac{1}{24}$ & $\frac{1}{8}$ salis volatilis inde seperavit.

DIOSCORIDES Ebur ab adstringendi virtute laudat; quam autem neque ejus in linguam effectus, nec ulla observatio probat; labentibus demum in Europa litteris crebrius cœpit in usum trahi, & per omnia illa secula, quibus non tam ex Natura, quam ex ingenio de viribus medicamentorum statuebant, multum ad morbos capitis & cordis, nec non ad hæmorrhagias commendabatur; hodie non alias, quam quas ab omni ossæ, ratione gelatinæ, qua scatent, expectamus vires, ab eo nobis promittimus, ut plurimum cum Cornu Cervi præscribitur, quo quidem magis albam, sed parciolem omnino gelatinam fovet.

* *Rasura* * *Ebur ustum* pessime a Latino-Barbaris *Spodium* dictum, qua quippe voce, Græci Cadmiam fornacum, Arabes varias substantias, nunquam autem Ebur ustum indigitarunt, de albo valent, quæ de Cornu Cervi usto dixi, cur autem ab Ebore usto nigro aliæ quam ab omni reliquo carbone, vires debeant expectari, non video: * *Ebur sine igne præparatum* pari passu cum Cornu Cervi cognomine ambulat.

* *Ebur fossile*, ἑλεφαντὸς ὀρυκτὸς, quod absurde omnino *Unicornu* solent appellare, in officinas quoque recipiunt, occurrunt de eo interdum integri dentes, interdum eorum modo frustra, ut plurimum extus nigro aut gryseo cortice obducta, intus continent substantiam ossæam, quæ per aërem, aquam &c. in strata

variæ magnitudinis resoluta est, albissima, cum acidis effervescens, calcarea.

Repertum est hoc Ebur in variis per Europam regionibus, talibus quoque, & quidem sat copiose, ad quas nulli unquam elephantes pervenerunt, non raro in Rheno occurrunt, in quo sæpius etiam horum animalium dentes molares reperiuntur. Cum nihil intersit, os quoddam, siue calore fornacis brevi tempore, siue aliis injuriis externis post longam demum ætatem, in naturam calcis vertatur, hinc Ebur fossile ab illo quod ustum dicitur, ratione virium medicatarum non differt, quicquid etiam luxurians mediæ ævi Medicorum ingenium sudoriferæ, cordialis &c. virtutis, illi adscripserit.

*HIPPOPOTAMI Dentes, *Dents du Cheval Marin*, *Wallrofszähne* a basi ad apicem usque incurvi sunt, & parum angustati, duorum circiter pollicum diametrum habent, lineis longitudinalibus curvaturæ parallelis distinguuntur, quas ad basin circulares secant, apex sensim in conum abit incurvum, cujus vertex aduncus est, apex totus albissimus, basis terminatur cavitate conoidea, aliquot pollices longa. Hi dentes sunt laniarii prominentes.

HIPPOPOTAMUS L. & BRISSON. Quadrupes, dentibus incisivis in utraque maxilla, pedibus quatuor ungulatis antice & postice gaudet.

In Nilo & fluviis Asiæ obtinet.

$\frac{1}{8}$ Extracti aquosi tenacissimi, salini NEUMANN inde obtinuit.

Dentes superiori demum Seculo in usus medicatos recepti fuerunt. Laudantur ad sistendas hæmorrhagias & sopiendos motus irregulares, has vires cum nulla fida observatio confirmaverit, hinc eorum usus evuluit, æque ac molarium *Trichechi Manati* L. qui sub nomine *Lapidum Manati* olim celebrabantur.

* *ICHTYOCOLLA*, ἰχθυόκολα, *Colle de Poisson*, *Hausblaas*. Prostat sub forma massarum cylindroidearum, in spiras convolutarum, evidenter ex laminis efformatarum, digitum circiter crassarum, insigni tenacitate instructarum, saporis & odoris expertium.

Frustra alba, pellucida, non nimis crassa eligenda, quo profundius flava sunt, eo deteriora.

Colla, quæ ex variis piscium generibus, *Cetis*, *Ase-
lis* &c. vulgari ac constanti præpari solet ratione hujus loci non est, qualis ichtyocolla Veterum fuit; genuina ex vesiculis aëreis omnium *ACIPEN-
SERIS* L. generum, quarum tunicæ internæ argenteo splendore nitentes, convolvuntur & comprimuntur, ut sibi invicem agglutinentur, & exsiccatæ dein commercium intrant, *Huso* L. viliores, *Sturio* L. mediam, *Ruthenus* L. optimam sistit. Maximum Ichthyocollæ commercium ad Fanum St. Archangeli obtinet.

Ex Ichthyocolla NEUMANN ultra $\frac{1}{2}$ spiritus urinæ, $\frac{3}{8}$ Olei empyreumatici, $\frac{1}{16}$ salis volatilis obtinuit.

Tota in aqua dissolvitur & eidem viscedinem affricat, ita ut ad vitra & vasa porcellanea glutinanda possit adhiberi, filis sericeis splendorem dat, vinis turbidis claritatem.

Menstruis aquosis diluta, demulcet & relaxat, hinc ad hæmorrhagias, diarrhœas &c. cum successu exhibetur, FABRICIUS ab Ichthyocolla, ope aquæ in formam tenuioris gelatinæ redacta, cujus cochlear unum, jure dilutum, pro dosi exhibebatur, egregios in curanda dysenteria effectus vidit. Clysteribus demulcentibus quoque adjicitur.

LAC vid. Bos.

* *LACERTA*, σαῦρα, *Lezard*, *Eidex*. Animal amphibium, quatuor pedibus & cauda instructum.

Lacerta Agilis L. Caudam verticillatam habet, longam, squammas acutas, collare subtus majoribus

efformatum squammis, pedes pentadactylos, & digitos unguiculatos.

Occurrit in omni Europa, frequentius in Meridionali.

Vulnerariæ ipsi vulgo adscribuntur vires, quas autem non aliter quam emolliendo, & hinc suppurationem promovendo, videtur edere.

* *Oleum infusum* BRASSA VOL. Nostrates, præeunte ZWOELFFER, pro illo parando, jubent oleum nucum recipi, refert hic Auctor, hoc medicamentum tanquam summum ad hernias remedium fuisse adhibitum.

MEDULLA vid. *Bos*.

OESYPUS vid. *Ovis*.

OVORUM ALBUMEN & VITELLUS v. *Gallus*.

SEBUM vid. *Bos*.

SPERMA CETI Lat. Barb. *Blanc de Baleine, Wallrath*. Est substantia alba, pinguis, proprio odore & sapore instructa, quæ sub forma frustorum siccorum, splendore quodam instructorum, e lamellis compositorum ad nos adducitur.

Frusta vel levissima flavedine tincta, aut rancorem spirantia, debent rejici.

Desumitur ex vario *Balanarum* sive *Cetorum* Auctorum genere, præcipue ex *PHYSETERE*, qui dentes in maxilla inferiore habet, *Macrocephalo* L. *Cachalot* BRISSEAU, dorso impinni & fistula in cervice gaudet, sed obtinetur quoque ex *Catodone* L. dorso impinni & fistula in rostro distincto, ex *Micrope* L. pinna dorsali & dentibus acutis instructo, & ex *Cursione* L. qui ab antecedente apice dentium plano differt.

Omnes Oceanum septentrionalem inhabitant, maxime inter Norwegiam & Americam.

Efformatur Sperma Ceti in propriis cerebri cavitatibus, quarum ad octo & viginti usque occurrunt, in proprio præterea canali, qui omnem spinæ longi-

tudinem legit; dum in pisce continetur, formam olei habet, mox autem postquam inde defumtum est, in formam floccorum nivis densatur, idem interdum mari innatare observatur, quando ex animali putredine resoluta secedit, & inde denominationis ratio surrexit; pinguedo hæc ex animali defumta, aqua, a sanguine & encephali portionibus, quæ ei adherere solent, nec non coli ope, per quod liquata trajicitur, depuratur, committitur deinde prælo, ut oleum peregrinum, quod ipsi accrevit, inde exprimatur, oleum quod preli vires elusit per lixivium causticum aufertur, & ut hoc melius in substantiam ab expressione residuam agere possit, hæc in frustra dissecatur, sperma ceti hac ratione optime depuratum sole & acre exsiccat.

Notatu dignum est quod hæc pinguedo cum alcali fixo non possit uniri, & quod, observante NEUMANN, tota ex retorta destillet, consistentiam fluidiorem, sed vix vestigium empyreumaticis induat.

Oleorum unguinosorum vires habet, cum successu, relaxante, demulcente & antispasmodico scopo ad morbos pectoris, intestinoxum, viarum urinariorum adhibetur; extus egregie ad fissuras & lac inspissatum attenuandum in usum trahitur; recte jam LANG a spermate ceti intus assumpto, ut grumos sanguinis dissolvat, frustra expectari monet.

Datur ad drachmam unam pro dosi cum aliquo sapone.

Emplastrum de Spermate Ceti MYNSICHT. Wurtembergenses Galbani rationem imminuunt, Parisini illud totum omittunt. Optime mammis a lacte induratis imponitur.

2. FOSSILE.

AQUA (§. 21.)

CAP. IV.

IRRITANTIA.

§. 38.

Irritantia appellamus medicamenta, quæ efficiunt, ut fibræ motrices corporis humani in fortiores motus agantur: fit hoc 1) dum irritabilitas fibris propria augetur, hujus autem ratio, adhuc nobis incognita, quomodo illa immediate possit intendi, indicare vetat, cum autem evictum sit, eam cum vi nervea ita nexam esse, ut hac aucta, ipsa quoque intendatur, hinc *Fragrantia* (§. 29.) huc pertinent: 2) dum stimulus fortior, quam cui a Natura aptatæ sunt, fibris applicatur, medicamenta hac ratione agentia, *Acrium* nomine solent venire, ea si ita valide agunt, ut partes fibræ, ob nimiam contractionem e nexu solvantur; aut si virtute menstrua, qua pollent, solida dissolvunt, *Rodentia* appellantur.

§. 39.

Cum irritantia actionem solidorum augeant, ab hoc autem motus æque, ac impetus humorum pendeat, hinc illa semper efficiunt, ut ad partem, cui applicantur, affluxus humorum copiosior fiat, & pro hujus vario gradu, diversi obtineant effectus; illa quæ faciunt, ut sanguis vasa minorum ordinum subeat, vel etiam in cellulofam effundatur, *ροινυμοί*, *Rubefacientia* dicuntur, cum autem epidermidem a cute secedere, & humorem in intervallum hac ratione efformatum, colligi faciunt, *ἐκδόγια*, *Vesicantia* appellantur; Acria quæ integumenta cum ipsa carne exedunt, *καυσικά*, *Adurentia*, *Exedentia* nominantur, & dum simpliciter partem rodunt *καθαίρετικά*, si autem humores effusos in crustam

cogunt ἐχαρσίνῃ, & quando parti putredinem affricant σπιντικῇ. Quando irritantium ope, materiam peregrinam ad certum locum evocare, aut humoribus in quadam parte stagnantibus novum impetum dare animus est, *Attrahentia* vel ἐπισπαστικά appellantur, eadem, dum impetum humorum a trunco & ramis internis avertunt, *Derivantia* dicuntur, *Revelentia* autem, quando eorum ope quantitatem motus sanguinis in alterutra Aorta refrænare tentamus. Illud præterea adhuc noto, quod rubefacientia majori dosi adhibita, vesicantium & causticorum effectus edant, & quod minor ratio causticorum, vesicantes modo aut rubefacientes vires habeat.

§. 40.

Indicantur Irritantia in omni torpore fibrarum, & morbis inde oriundis; acria extus præcipue applicantur, & egregios effectus præstant in ægri tudinibus, quæ a congestionibus humorum ad partes nobiliores surgunt, dum illos ad externa alliciendo, ab his avocant, hinc jam CELSUS in inflammationibus pectoris, epispastica externo pectori imponi jussit, cujus medendi rationis præstantiam, etiam innumeris gravissimorum Practicorum observatis recentior ætas confirmavit; ad hæc ipsa medicamenta *Urticationes* quoque, *Fustigationes*, *Fonticuli*. *Setacea*, *Scarificationes*, *Ustiones* seu *Cauteria actualia* pertinent, nec male huc *Electrica concussiones* videntur esse referendæ; acria præterea, dum efficiunt, ut humores majori impetu per vasa partis, cui applicantur, moveantur, a materie spissa in minimis maxime vasis hærente, nec non ab his ipsis collapsis quoque indicantur, in paralyfi & atrophia cum magno successu adhibentur; cum etiam evictum sit, una parte fortius irritata, reliquas validius quoque se constrin-

gere, hinc ad hæc medicamenta in languore virium, maxime in febribus nervosis, & illis ubi coctio & crisis promoveri jubentur, prudenter omnino recurri, elucescit.

§, 4^I.

Interne, nonnisi mitiora irritantia locum habent, ea tunc quoque debent exulare, quando ab aucto motu humorum aliquod periculum metuendum, nec non cum primæ viæ inflammatae, excoriatæ, spasmō constrictæ sunt; acria, nonnisi cicurata, aut sub minima dosi debent exhiberi, tanquam emetica drastica agunt, & si dosi majori dantur, tanquam venena rodentia gravissima symptomata exciunt & hominem occidunt, si autem exigua adeo quantitate, ut ventriculum subvertere nequeant, validissime humores resolvunt. Extus dum adhibentur, non debent applicari locis, ubi magna vasa aut magni nervi decurrunt, vel ubi tenuis modo cellulosa integumentis subjacet, nec in usum trahenda, cum vasa sanguine turgent, probe quoque cavendum, ne irritatio, quam causantur, in tempus paroxysmi febrium cadat. Quibus cautelis caustica locum habeant, Chirurgia tradit. Id tandem adhuc addendum duco, nostris temporibus Rubefacientia & vesicantia creberrime in usum trahi in morbis internis, ubi Veteres Caustica, Scarificationes, Cucurbitulas præceperunt.

a) VEGETABILIA.

ARMORACIA vid. *Olera*.

AROMATA (§. 25.)

ARUM, ἄρον. Est Radix tuberosa, alba, rotunda, farinacea, recens acerrima, exsiccata, paulo mitiorem saporem habet, odorem nullum; ab eadem pro usu-

bus pharmaceuticis exsicccanda, cuticulam externam solent auferre.

ARUM. Corolla gaudet auriculam referente, conoidea, uno latere aperto, altero concavo, partibus genitalibus summo pedunculo, in corollam recepto, infidentibus, polyanthera, polygyna, fructibus baccatis: *Maculatum* L. BLACWELL 228. Habitu acauli & foliis hastatis distinguitur.

Vulgatissima in Europa temperata planta, quæ non ultra Saxoniam ascendit.

Radices vere, antequam flores erumpant, colligendæ.

Succus ex radicibus recentibus expressus, syrupum Violorum viridem reddit, ab omnibus acidis coagulatur, nec non a calore, inspissatus dulciusculus est: Radices recentes destillatæ spiritus urinosi $\frac{2}{5}$, ammoniacalis $\frac{3}{10}$, olei empyreumatici $\frac{1}{60}$ exhibuerunt, exsiccatæ $\frac{1}{12}$ circiter Extracti spirituosi nauseose dulcis, ad $\frac{1}{3}$ usque aquosi dulcis & viscidum dederunt, & aliquid Olei amari & acris, GESNER; Extracti resinosi $\frac{1}{24}$, aquosi $\frac{3}{8}$ fere, NEUMANN; Extracti spirituosi $\frac{1}{30}$, aquosi $\frac{1}{4}$, CARTHEUSER.

Angli & Pictones has radices loco saponis ad mundanda lintea adhibent, RAJO & GEOFFROI testibus.

Radices, evidenti acrimonia & indole saponacea instructæ, ab omni tempore ad mucum attenuandum, valde laudatæ fuerunt, HIPPOCRATE præeunte, & omnino egregie faciunt ad eundem resolvendum, & fibras, ut resolutus excerni queat, incitandas; GESNER, MÜLLER, HORSTIUS observationes habent hoc ipsum confirmantes, quibus innumeræ, adhuc experientiæ accedunt, quæ ulterius evincunt easdem quoque optime ad morbos ventris, a muco aut debilitate fibrarum oriundos, adhiberi. Dantur ad drachmam dimidiam: Extus ab HIPPOCRATE abstergendi ergo ulceribus jubentur inspergi.

* *Rad. Ari cum Aceto preparata* HELMONT. * *Fæcula* ANGEL. SALÆ utrique pulvis præferendus: *Pulvis Stomachicus* BIRCKMANN, *Pulvis ad omnes Ventriculi affectiones mirabilis* Birckmann. QUERCETANI. *Pulvis Ari compositus* Paris. Egregium omnino ad morbos mucosos pectoris & abdominis medicamentum, nec non ad obstructions viscerum abdominalium, pulcherrimos effectus inde in variis ventriculi affectibus RIEDLIN vidit.

*CATAPUTIÆ SEMINA Lat. Barb. Eorum duo genera, Majus nimirum & Minus, in officinis occurrere solent.

Majus, κατὰ τὴν πρότον & aut τὴν μικρὴν, *Semen Ricini* Veter. *Semence de Chasse taupe*, *Purgierkorn*. Est semen ovatum, quod sub cortice fragili, sicco, nigro, lineis gryseis pulchre variegato, medullam albam includit, acerrimo sapore linguam ferientem.

RICINUS L. Habitu relativo monophyto, marium corolla quinquefida, fœminarum tripartita, illa polyandra, hac trigyna, capsula triloculari & aculeata gaudet: *Communis* L. Foliis palmatis & ferratis distinguitur.

In Europa Meridionali & reliquis Orbis partibus occurrit.

Fundit $\frac{1}{3}$ circiter olei, urente acrimonia linguam & fauces ferientis.

GALENUS Semen purgantibus adseribit, & oleum ejus, oleo olivarum magis detergens esse, asserit, MESUE ejus dosin ad grana septem limitat, a medicamento, quod acrimonia sua facile primas vias inflammare posset, prudentiores abstinent. * Oleum inde expressum Veteres μικρὸν dixerunt, testibus BANCROFT & FRASER, in America ad colicam Pictonum exhibetur, qui ultimus, illud quoque in affectibus nephriticis & dysenteria cum successu adhiberi, testatur, de eodem in colica, omni hora unum cochlear propinat, usque

dum alvus solvatur, imo ejusdem parvum cochlear infantibus, pro ducendo meconio optime dari, asserit.

Minus, καρποί τῆς λαθουρίδος, *Grains de l'Epurge*, *Springkörner* constituunt Grana prioribus multo minora, ovata, sub cortice sicco, litturis rufis variegato, medullam acerrimam, fauces inflammantem, includentia.

EUPHORBIA. Corollam tetrapetalam vel pentapetalam, cujus calicis laciniae numero petalorum respondent, polyandram, trigynam habet & capsulam trilocularem, *Lathyrus* L. Umbella quadrifida agnoscitur.

Maxime purgatoria hæc grana *GALENUS* pronuntiat, medicamentum evidenter causticum ex praxi hodierna jure exulat.

CEPÆ vid. *Olera*,

COCCULI Recent. Sunt Grana, quæ pisorum majorum magnitudinem habent, grysea, rugosa, ventricosa, reniformia, non raro pedunculo sustentata & quæ sub cortice tenaci, nucleum amarissimum & fervido sapore linguam afficientem, includunt.

MENISPERMUM. Planta relativa diphyta, calice diphylo, sustentat Corollam polypetalam vel polyantheram vel distylam, baccas monopyrenas maturat: *Cocculus* L. *BLACWELL* 389. Foliis cordatis, retusis, mucronatis distinguitur.

Crescit in India.

RUELLIUS inter primos, Cocculorum mentionem fecit, quos primi Veneti Europæ intulerunt, eos venenatos apud homines effectus edere, nulla, quantum ego saltem novi, observatio probat, *RUMPH* catharticos est expertus, apud nos nunquam ad usus internos fuerunt adhibiti, eorum pulverem locis, quos pediculi infestant, inspergere, nec non ad capiendos pisces eos recipere, in more habent, quippe qui inde vertigine corripiti & supra aquam natant dicuntur.

* COLCHICUM, *κολχικόν*, *faule Faden*. Radices exhibet bulbosas, multis squammis tectas, quæ rejiciendæ sunt, cuticula propria flava est, magnitudo ad nucem juglandem accedit, nostræ aliquem acrimoniae sensum linguae imprimunt, nequaquam inflammantem, cui quædam amarities juncta est. Cl. CRATCHOWILL & Illustr. HALLER nullam causticitatem deprehenderunt.

COLCHICUM. Corolla sexfida, isanthera, trigyna & capsula triloculari gaudet: *Autumnale* L. Foliis lanceolatis & flore diu ante folia erumpente distinguitur.

Crescit in Europa temperatiore, ultra Saxoniam non ascendit.

Has radices intus datas, funestos effectus secutos esse, plures Auctores asseruerunt & observationibus confirmarunt, quarum multas Ill. HALLER collegit. Primus GOERIZ ejus virtutes ad morbos ab obstructis visceribus oriundos recensuit, Ill. STOERCK eas multis tentatis suffulciit, quibus Cl. COLIN, PLANCHON &c. alias quoque addiderunt: Exhibetur vulgo Oxy-mel ex eis sequenti ratione paratum: Radices recentes infunduntur per quadraginta & octo horas cum Aceti duodecuplo, infusum cum mellis dupla ratione coquitur usque dum nativa ipsi spissitudo reddita sit, hujus medicamenti sesqui uncia, partitis vicibus de die datur hydropicis & cachecticis.

Quæ de radicum Colchici sub forma amuleti usurpati viribus, contra pestem a quibusdam Auctoribus sunt allata, jure hodie spernuntur.

* ERUCA, *ερυκίς*, *Roquette*, *weiser Senf*, *Rauken*. Semina exhibet, quæ minuta sunt, rotunda, alba, leviter flavicantia, sapore acriore instructa.

SINAPI, Corollam cruciformem, calice tetraphyllo sustentatam, siliquam inferne torosam, in longum cor-

nu terminatam edit: *Alba* L. filiquis hispidis & rostro obliquo, longissimo distinguitur.

In Italia, Gallia, Anglia & Belgio sponte crescit, Nostrates in agris colunt.

Apud nos & in Germania, secundum BRUNFELS, hoc semen recipitur, in aliis regionibus, *Semen Brassicae Erucae* L. adhibent, quod rufum est & mitiorem saporem habet.

Semine Sinapeos minus acre, debiliores quoque quam illud vires habet.

EUPHORBIVM, Εὐφορβιον. Prostant hoc nomine grana variæ magnitudinis, figuræ plus minus rotundæ & angularis, coloris ex rufo flavicantis, saporis acerrimi, linguam rodentis, quæ accensa fuffitum non ingratum spirant.

Euphorbia Officinarum L. caule nudo, multangulari, aculeis geminatis agnoscitur.

Habitat in Africa.

Æqua ratione, partes resinosas & gummosas continet, acrimonia hæret in partibus resinosis. LEWIS. Extracti aquosi $\frac{5}{8}$, totidem spirituosus obtinuit NEUMANN.

A JUBA, qui non diu ante æram Christianam vixit, repertum & in honorem ejus Medici denominatio facta est, illud causticæ virtutis esse, præeunte GALENO, omnes per omnem ætatem Medici statuerunt, convulsiones periodicas ab eo ortas, observavit TULPIUS, hypercatharsin cum gravissimis doloribus GULDENKLEE, dysenteriam altero die lethalem ALEXANDER BENEDICTUS, licet itaque intus in morbis, ubi drastica proficua fore reputantur, a quibusdam commendetur, prudens Medicus nunquam ægrotos, suæ fidei commissos, gravissimis ab eo metuendis periculis exponet. Extus interdum rubefacientibus & vesicantibus commiscetur, a quibusdam quoque sternutatoriis adjicitur, sed & hoc scopo nimis acre esse

videtur, BARTHOLINUS inde caput intumuisse & faciem cum faucibus inflammata, insequente stranguria, vidit; frequentissime, id quod inter Veteres jam obtinuit, pulvis ejus, ossibus inspergitur, quorum exfoliatio promovenda est, & nervis, quos destrui, indicatio jubet.

Succus, quo scatent, plurimæ *Euphorbiæ* L. species, eandem cum possideat ac succus inspissatus, de quo hactenus egi, acrimoniam, idem etiam de eo retinendum.

* *Oleum Euphorbii* Paris. ad imitationem GALENI parant Euphorbium oleo coquendo, Wurtembergenses secundum MESUE, oleo etiam vinum adjiciunt. Attrahendi ergo, capiti & extremitatibus in morbis capitis frigidis & in paralyti illinunt: * *Euphorbium Succo Citri correctum* QUERCETANI non videtur titulo respondere: * *Extractum Esulæ* Wurtemberg. a validissimo caustico omnino abstinemus.

MEZERÆUM nequaquam Arab. *Θμελαία*, non DIOSCORID. forte Ejus *Χαμελαία*, *Daphnoides* Veterum, *Laureola* Lat. Barb. *Bois gentil*, *Bois de Garou*, *Saint bois*. Cortices & Grana ejus recipimus.

Cortices sunt tenues, striati, rufescentes, sapore valde acri instructi.

* Grana, quæ non bene *κρίσει* & *καρπός*, *Granum Cnidium* Veterum esse reputantur, rotunda sunt, ad pisi magnitudinem accedunt, in brevem apicem educta, sub cortice fusco, striato, fragili, nucleum oleosum, flavicantem includunt, acerrimum.

DAPHNE. Corollam quadrifidam habet, diplosantheram, monogynam & baccam monopyrenam: *Mezeræum* L. BLACWELL 582. floribus subsessilibus, axillaribus, confertis, erectis, caulibus ramosis & foliis lanceolatis, deciduis gaudet.

Crescit per omnem Europam, præter maxime Meridionalem, occurrit adhuc in Gallo-Provincia & Agro Veronenfi.

Laureola L. ab antecedente, floribus nutantibus & viridibus differt.

In Europa temperata Anglia & Helvetia adhuc occurrit, impune nostras hyemes fert.

Gnidium L. panicula nuda terminali, foliis lanceolatis, basi angustioribus insignitur.

Europæ Meridionalis civis.

Hanc speciem Galli proprie *Garou* dicunt, & ejus corticem reliquis efficaciorē esse, contendit M. M. L** *Essais sur les effets de l'écorce de Garou.*

Parisini duarum priorum specierum folia recipiunt, ultimæ autem radicem.

Omnes harum plantarum partes insigni gaudent acrimonia, TRAGUS, hac planta impostores multos ad orci fauces misisse, monet; WEDDEL adducit hydropicum hypercatharsi inde correptum & per sex continuas septimanas quotidie vomentem; a quatuor baccis comestis lethalem fere hypercatharsin & hyperemesin vidit J. M. HOFFMANN, intolerabili oris & faucium æstu stipatam, subsequente febre acuta & summo virium dispendio, & tandem cuticulæ ab omni corpore secessu; a duodecim granis virginem purpuream animam evomuisse Ill. LINNÆUS testatur, a baccis comestis ardorem in lingua ad stomachum usque, vomitum cum febre ardentissima, quæ presso pede subsequebatur, & tanto virium lapsu, ut mors in propinquo esse visa fuerit, legimus in *Actis Helveticis*. Rationalis igitur Medicus omnino a medicamento summe periculoso sibi cavebit; nec se auctoritate HIPPOCRATIS excusare tentabit, cum hæc grana a Gnidiis omnino diversa sint. Folia vesicas excitare, MATTHIOLUS monet, & idem de Radice notissimum esse, PETIT affirmat. Cortice, ab aliquot retro lustis,

loco fonticuli in Gallia uti solent, quo omnino multo minora incommoda, & vix inferiores vires habet, hoc scopo, sive recentis, sive exsiccati, ope aceti flexilis redditus, frustum pollicem longum, & sex circiter lineas latum, sive brachio sive femori imponitur, sive furis, linteo & fascia continetur, surgit inde pruritus sensus, pars, quæ corticem habet, levissime inflammatur, & aquam fundit, altero mane remove-tur cortex, & ipsi folium hederæ, betæ, brassicæ &c. substituitur, novum corticis frustum applicatur cuti, immediatæ contiguæ illi, quæ priore die aquam dimiserat, & ita continuatur, usque dum iterum ad primum locum perventum fuerit; reliqua hic observanda conveniunt cum eis, quæ circa fonticulos obtinere solent. Auctor supra citatus egregios ejus effectus in acrimonia humorum, pertinacius manus, glandulas, oculos afficiente, affectibus pectoris, doloribus capitis & lumborum, serpigine &c. adducit, inter nos quoque non pauca de ejus efficacia in morbis, quibus fonticuli alias conducere solent, exempla prostant. RUSSEL ex Corticis una uncia, cum aquæ libris duodecim ad remanentiam octo decocta, & quater de die ad uncias octo epota, in nodis venereis ossium maxime, eximios effectus vidit.

PIPER vid. *Aromata*.

PYRETHRUM, *πύρεθρον*. Recipimus Radices, quæ aliquot pollices longæ sunt, fibrosæ, ad caput vix incrassatum rudimenta foliorum emittunt, gryscæ, intus albæ, calamus crassitie æquant, odore nullo, sapore fervidissimo, linguam urente gaudent.

Anthemis Pyrethrum L. BLACWELL 390. Caulibus simplicibus unifloris distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali & Africa Septentrionali. Colitur in Thuringia & ad Magdeburgum.

Extracti resinosi acerrimi $\frac{1}{20}$, aquosi acris $\frac{1}{4}$ largitur. LEWIS. NEUMANN Extracti spirituosus $\frac{1}{24}$,

aquosi $\frac{5}{8}$ obtinuit; CARTHEUSER hujus $\frac{3}{8}$ fere, illius $\frac{1}{24}$.

Radices, quas ex regno Tunetano adducunt, crassiores & acriores esse perhibent.

GALENO suadente, vel hodie adhuc in doloribus dentium rheumaticis masticatur, ut humor peccans evocetur; Idem oleo, cum iis infuso, spinam ante paroxysmum febrilem inungi jubet, & easdem resolutis & stupidis commendat.

* ROS SOLIS Rec. *Herbe de la Goutte, Sonnen-thau.* Vegetabilis, cujus demum Seculo XVI Auctores mentionem faciunt, prostant Folia exsiccata, parva, rotunda, hirsuta, rubra, margine fimbriato instructa, longioribus petiolis innixa, sapore acrisculo & adstringente prædita, aqua cum eis cocta salinum & acrem, qui autem non adeo fortis est, acquirit saporem.

DROSERÆ. Corollam pentapetalam regularem habet, calice quinquefido sustentatam, isantheram, pentagynam & capsulam polyspermam: *Rotundifolia* L. BLACWELL 432. foliis orbiculatis gaudet.

Crescit in omni Europa.

Tribus Paracelsitica hanc plantam maximi facit, cum humorem, qui semper ex ejus folliculis exsudat, pro rore habuerint, & nescio quas vires astrales, ipsi inesse somniaverint, phthisicis eam maxime commendarunt; recentem cutim in vesiculas elevare DODONEUS & C. BARTHOLINUS testantur, campabulum emortuale ovibus esse, BORRICHIVS asseverat, qui quoque observavit, aquam destillatam neutiquam flavam esse, ut Alchemici asseruerunt. Exsiccata planta resolventes forsan vires edere poterit.

* *Syrupus simplex* Paris. * *Syrupus compositus* Eorundem in asthmate humido poterit tentari.

SABADILLI SEMEN Rec. *Mexicanischer Laus-Saamen.* Constituitur a Folliculis oblongis, flavicantibus,

trilocularibus, in quibus Semina hærent nigra, acuta, fervidissimo sapore linguam ferientia.

Planta unde defumitur nos latet, affertur ex regno Mexicano.

VAN DER BECK anno 1727 hujus medicamenti mentionem fecit, acerrima substantia, hætenus vix ad alios usus, quam ad necandos pediculos fuit adhibita, quo scopo sive Axungia recipitur, sive sub forma pulveris inspergitur, sed inde aliquem maniacum evasisse, apud Cl. PLENK lego. In affectibus nephritidis, ad drachmam unam intus sumtum, profuisse, RANSON testatur.

SINAPI, *Σινάπι*, *Moutarde*, *Senf*. Ejus assumimus Semina, parva, rotunda, rubra, acerrimo sapore linguam vellicantia, & cum in pulverem reducta fuerint, etiam nares irritantia.

Sinapis nigra L. BLACWELL 446. Siliquis quadratis, glabris, cornu recto minore, distinguitur.

Passim in Europa occurrit & colitur.

Sanguinem inde cogi VERATTI monet; principia alcalina fundit. *Inst. Chem.* Lac inde cogitur, Extracti spirituosus amariuscule & oleosus $\frac{1}{16}$ largitur, aquosum Extractum dulciusculum est, oleum destillatum exhibet acerrimum, LEWIS.

Pro resolventibus humoribus ab HIPPOCRATIS ævo semper adhibebatur, optime, præeunte COLUMELLA, ad embammata recipitur, vel ratione a JOH. BAUHINO indicata, sapa conditum, cum carne comeditur, quia, viscidum attenuando & fibras stimulo, appetitum excitat & digestionem juvat. Hydropem inde sublatum, cum singulis diebus mane & vespera unum ejus cochlear deglutiretur, MEAD vidit, hypochondriacum curatum Illustris HALLER ex *Galeria de Minerva* excitat. Ejus ad scorbutum efficacia, tam ex ordine botanico, sub

quo comprehenditur, quam Rupellensium exemplo, apud EUNDEM patet.

Extus crebro in usu est, revellendi ergo, cum fermento panis, in pastam redactum & plantis pedum applicatum, nec non scopo derivandi, in inflammationibus viscerum.

* *Confectio* Wurtemb. * *Ungentum Epispasticum* alterum Paris. varia fortius rodentia vehit, quæ minus bene forma diffuente adhibentur.

STAPHIS AGRIA, *σάπις ἀγρία*, *Uva taminea*, *herba pedicularia*. Nimis breves sunt Veterum descriptiones, ut cum certitudine, qualem plantam his nominibus intellexerint, possimus statuere. Hodie ita appellantur Semina, quæ sunt subrotunda, inferne latiore basi instructa, superne apice contracto terminata, in facie compressa linea longitudinali distincta, sub cortice rugoso, nigro, nucleum oleosum, albidum, amarum, acerrimum includunt.

Delphinium Staphis agria L. BLACWELL 265. Nectariis tetraphyllis, petalo brevioribus & foliis palmatis distinguitur.

Occurrit in Gallia Meridionali & reliqua Europa calida.

Alcohol omnem acrimoniam recipit. LEWIS. Olei unguinosi ultra $\frac{3}{16}$, Extracti spirituosi $\frac{1}{11}$ circiter, aquosi $\frac{1}{5}$ fere NEUMANN obtinuit.

Canem inde convulsum & ejus primas vias inflammatas vidit HILLEFELD.

A medicamento acerrimi usu interno, omnino abstinendum, nec tuto apophlegmatizantibus admiscetur, cum os facile posset inflammari, olim ad phœnigmos recipiebatur, hodie unguentis contra pediculos adjicitur.

* *TIGLIA GRANA* Recent. *Pignons d'Indes*, *Purgirkörner*. Mediam inter utramque Cataputiam magnitudinem habent, obtuse triangularia, una facie

plana instructa, sub cortice nigro, flavo rufescente, variegato, includunt nucleum, eadem acrimonia ac nuclei cataputiarum instructum, tenerrima cuticula tectum.

Croton Tiglium L. Caule arboreo, foliis ovatis, glabris distinguitur.

Crescit in India.

Ratione virium omnino cum seminibus Cataputiæ conveniunt, primus MONARDES eorum sub nomine *Pinearum Purgantium* meminit.

β) ANIMALIA.

CANTHARIDES, *κανθαρίδες*, sunt insecta corpore oblongo, toto viridi, aureo, capite duabus antennis nigris instructo, elythris viridibus, flexilibus, multis striis distinctis & alis fuscis prædita; singula tria circiter grana pondere æquant.

MELOE. Alas quatuor superiores crustaceas, flexiles, antennis filiformes articulatas, caput gibbum, thoracem subrotundum, non marginatum habet: *Vesicatorius* L. elythris longitudine corporis alas tegentibus, corpore viridi & antennis nigris distinguitur.

Per omnem Europam occurrit, præter maxime Septentrionalem.

Artis nostræ Patres non Vesicarium, sed Cichorei Meloen nigrum, & cujus elythræ fasciis latis percurruntur, in usum traxisse, post IMPERATUM, Ill. LINNÆUS evicit.

Varias arbores, ligustra maxime, salices & fraxinos inhabitant, tempore meridiano sese sub terram condunt, Junio mense maxime occurrunt & propagationi gentis prospiciunt, hac peracta per omnem reliquum annum frustra quærantur.

Arbores istas concutiendo colliguntur, & in cli-
bano optime exsiccantur.

Tam aqua, quam spiritus vini earum vires proprias recipiunt. LEWIS. Extracti aquosi $\frac{1}{4}$, spirituosi $\frac{1}{16}$, JÆGER, Extracti aquosi $\frac{1}{5}$ circiter, spirituosi $\frac{1}{2}$ VERATTI, $\frac{1}{3}$ spiritus urinosi, $\frac{1}{12}$ olei empyreumatici, ultra $\frac{1}{12}$ falis volatilis, Extracti aquosi fere $\frac{1}{2}$, ultra $\frac{1}{5}$ spirituosi NEUMANN, obtinuerunt. Extractum spirituosum vesicas excitare, omnes consentiunt, aquosum nequaquam, VERATTI, ALEXANDER & NEUMANN, contrarium se expertum esse JÆGER asseverat. Salem volatilem nullas cantharidum vires possidere, post BORRICHIIUM, ego iteratis experimentis vidi. Mihi spiritus urinosi ultra $\frac{1}{5}$, olei empyreumatici ad $\frac{1}{16}$, falis volatilis $\frac{1}{8}$ exhibuerunt. Sanguinem a Cantharidibus cogi, VERATTI vidit.

Cantharides movendæ urinæ ergo, intus exhibuit GALENUS, & earum vim diureticam BARTHOLINUS, SPILENBERG, DE HELWIG, YONGE, WERLHOFF, observationibus confirmarunt, contra hydropem, ad icterum & referenda catamenia ab HIPPOCRATE commendantur; se easdem in aqua intercute cum successu dedisse, testantur WERLHOFF & WELSCH; hydrophobiæ, ad monitum AVICENNÆ, feliciter oppositæ leguntur a SPILENBERG, REIMANN & WERLHOFF; in gonorrhea curanda egregios earum effectus viderunt SACHS A LEVENHEIM, HANNÆUS, BARTHOLINUS, LISTER, WERLHOFF, MEAD, Cl. CUDDEN; medicamentum diureticum etiam, pro more, aphrodisiacis est adscriptum: in universum GREENFIELD multus est in commendando usu interno horum insectorum. Cum autem cantharides insigni omnino acrimonia gaudeant, hinc dosi paulo majore assumti, viam alimentariam rodunt & inflammant, adscripti hinc ab omni retro ætate venenis; sed propria quoque, qua gaudent vi, humorum ad renes affluxum augendi, ischurias, nephritides, mictum cruentum excitasse, observatum est. Cl. RUMPEL

plures observationes collegit circa noxa a cantharidibus intus sumtis, præcipuæ earum apud CICERONEM, PLINIUM, LANG, HILDANUM, FORESTUM, BONETTUM, GULDENKLEE, PARÉ, LENTILIUM, Ill. LINNÆUM &c. occurrunt. HIPPOCRATES tres ad quatuor, ablatis capitibus, pedibus & alis, tanquam partibus minus efficacibus, commendat pro dosi, id quod, notante BRASSAVOLA, sex vel octo grana æquat; circa medicamentum heroicum optime placet WERLHOFFI ratio, qui granum unum, una vice dedit, & id quovis quadrihorio repetiit.

Extus ad decem granorum dosin ab HIPPOCRATE, ad pessaria, in mensibus obstructis, suffocatione hysterica & hydrope adhibebantur, easdem, vesicas excitandi ergo, primum ARETÆUM adhibuisse, LE CLERC monet, ut ab earum applicatione surgentes dolores & inflammatio minuantur, easdem vehiculo emolliente excipere, illisque camphoram adjicere solent, sed cum etiam extus applicatæ non raro evidenter in renes agere observentur, & justo major earum quantitas & dolores nimios & ulcerationem nimis magnam excitare queat, hinc etiam, dum extus imponuntur, justus earum modus servandus est, qui nunquam drachmam dimidiam debet excedere, pro ægri ætate, temperamento, morbo &c. etiam non raro imminuendus; minus hinc placet mos, quo unum emplastrum vesicatorium officinale habent, quod indiscriminatim omnibus & in omni casu adhibetur, omnino Medici monendi, ut, quoties tali medicamento opus habent, justam dosin cum aliquo emplastro emolliente officinali & quadam camphoræ portione ex tempore misceri jubeant, & cum prudentissime licet cuti admotæ, tamen non raro spasmos in renibus excitent, nunquam in morbis, ubi hæc viscera laborant, debent in usum trahi, atque semper ad manus

sint medicamenta, quæ spasmos excitatos valeant sopire, necesse est.

Emplastrum Epispasticum Paris. *Vesicatorium* Wurtemb. & Nostrat. Ultimi Augustanos sequuntur, qui sine necessitate prolixiorem præscriptionem habent, $\frac{1}{4}$ Cantharidum recipiunt, Wurtembergensium compositio se commendat simplicitate, earum $\frac{1}{5}$ circiter vehit, Parisina propius ad dropaces Veterum accedit, Cantharidum $\frac{1}{5}$ circiter, & $\frac{1}{40}$ Euphorbii continet, nec Camphoram habet. DICKSON & FOTHERGILL varias observationes habent de hujus emplastri ossi sacro impositi, efficacia ad incontinentiam urinæ curandam: * *Pasta Epispastica* Paris. formatur a Cantharidibus, quintuplo circiter fermenti panis exceptis; hac ratione in Italia maxime vesicas excitant, illa inter nos apud ruricolos interdum obtinet: * *Unguentum Epispasticum* Paris. minus laudandum, cum unguenta se facile nimis diffundant: * *Tinctura Cantharidum* Edinburg. præter cantharides etiam alia medicamenta valide in renes agentia, & quæ humores valde commovent, vehit, hinc ego eam ad gonorrhœam, ad quam multum extollitur, nollem adhibere.

* FORMICA, *μύρμηξ*, *μύρμηξ*, *Fourmi*, *Ameise*. Est Insectum parvum, oblongum, sex pedibus instructum & duabus antennis, totum exiguis pilis obsessum, colore sive nigro sive rufo instructum, ejus larva est cylindroidea, albo colore gaudet, & vulgo sub nomine ovi solet venire, *Rufa*, *Fusca*, *Nigra* L. in usum trahuntur, squammula thoraci & abdomini interjecta gaudent, mares & foeminæ quatuor alis membranaceis instruuntur.

Formicas acido scatere docet formicetorum odor, dolor & ardor, quo afficitur manus illis immissa, analysi chemica denique.

Obtinui inde spiritus acidi $\frac{3}{8}$, alcalini ultra $\frac{1}{5}$, olei empyreumatici $\frac{1}{43}$. NEUMANN autem spiritus acidi $\frac{5}{11}$, urinosi ultra $\frac{1}{4}$, olei empyreumatici $\frac{1}{8}$ allegat, qui quoque Oleum odoratum accepit, & MARGGRAFF Oleum unguinosum.

Recentior demum ætas formicas in usum recepit, per se nunquam adhibentur, formiceta facculo inclusa applicant partibus, quas irritare volunt, maxime membris paralyticis, aut balneis adjiciunt.

* *Aqua Magnanimitatis* KUNRATH variis aromatibus, ad præscriptum HOFFMANN, instructa prostat, quæ de ejus vi heroes audaces reddendi prædicantur, nostris temporibus nauseam movent, nec multum ejus virtuti aphrodisiacæ prudentiores tribuunt, extus roborandi ergo poterit adhiberi & ad membra paralytica præstare videtur *Spiritu Formicarum* Hamburg. qui etiam in frequenti usu est ad membra rheumatica: *Ol. Infus.* NIC. PRÆP. stimulandi ergo adhibetur, ipsi omnino oleum ex formicis expressum videtur præferendum esse.

* SCORPIUS, σκorpion. Hoc nomine recipitur inter nos animal parvum, quod raro ad pollicarem magnitudinem ascendit, & cujus fronti utrinque una antenna adhæret, ex variis articulis constans, in appendicem, quæ chela est, terminata, cauda instructum ex articulis efformata, & in aculeum arcuatum abiens. Ad nos juniores, qui vix aliquot lineas æquant, ex Italia afferuntur, & hos oleo olivarum conditos Pharmacopolæ asservant, colorem argenteum habere solent, quia juniores ad nos mittuntur, adulti enim has exuvias deposuerunt, & colorem rufum & fuscum habent.

SCORPIUS habitu aptero, antennis cheliformibus & cauda aculeata gaudet: *Europæus* L. non audeo ejus characterem specificum determinare, cum Illustr. LINNÆUS pectinibus varium numerum dentium ad-

scribat, & accuratissimus ROESEL etiam pauciores numeret.

Scorpium, animal venenatum esse, & ejus ictum occidere, vulgo perhibent, Europæum autem non venenatum esse, PLINIUS jam monet, & observationibus confirmant REDI, FALLOPIUS, VALISNERI, MAUPERTUIS & MORGAGNI qui justissime asserit, symptomata, quæ a morfu scorpionum orta fuisse leguntur, sive soli imaginationi, timore turbatæ deberi, sive quod casu, ictus aliquem grandiore nervum tetigerit. Scorpiones autem Orientales omnino venenum vehere, itineraria docent, & Græcorum æque ac Arabum observata.

Oleum Scorpionum simplex MESUE, & vulgare ad ictum scorpionum remedium esse reputatur, & omni veneno, ipsi quoque pesti, auxilio esse, creditum fuit, id quod se aliquoties expertum esse, MONARDES non erubescit affirmare, regioni lumbari illitum, aut urethræ injectum, calculum renum & vesicæ frangere somniarunt Arabes. * *Oleum compositum* MATTHIOLI absurda compositio.

VIPERA, *ἑχίδνα*. Est Serpentis genus, quod ut plurimum pollicem crassum & sesquipedem longum est, cervice parva & angusta, & capite compresso gaudet, cauda tereti, dorso flavescente & cujus medium squammæ rhomboideæ gryseæ, maculis nigris notatæ, in catenam quasi ordinatæ distinguunt, latera utrinque alba sunt, venter totus scutis transversalibus nigris tectus est, cauda conica acute terminatur, odore proprio gaudet, sapore nullo.

Pro variis regionibus variæ COLLBRI, qui scutis abdominalibus & squammis subcaudalibus gaudet, species adhibentur, cum numerus scutorum incertus sit, cum KLEIN species, quæ proprie Viperæ dicuntur, dentibus ganglymoideis, & singulas, habitu &

colore distinguere, erit consultum. *Berus* L. fusco-canescens est & linea dorsali atra, repando-dentata instruitur. Passim in Europa etiam in Suecia occurrit, nos, cum Alsatia nullos habeat, ex Helvetia vel Comitatu Burgundiæ eos accersimus: *Vipera* L. corpore in medio crassiore, fere quadrato, abdomine albo, dorso ex ferrugineo albo, maculis intensius ferrugineis notato, distinguitur. Ex Ægypto Venetias mitti, pro paranda theriaca, testatur HASSELIQUIST, LOEFLING autem monet, in Hispania adhiberi *Ammodytem* L. cujus caput exiguæ squamulæ tegunt, cauda perbrevis est & rostrum instar cornu erectum.

Gelatinæ $\frac{1}{4}$ viridescentis, pellucidæ, jucundissimæ obtinuit BECCARI, qui etiam vidit Jus Viperarum, feri coagulum morari. HOMBERG $\frac{2}{3}$ circiter spiritus urinosi, $\frac{1}{7}$ Olei, $\frac{1}{29}$ salis volatilis inde elicuit; Ego $\frac{1}{16}$ gelatinæ siccæ, $\frac{1}{5}$ spiritus alcalini, $\frac{1}{64}$ Olei, $\frac{1}{8}$ salis volatilis nactus sum.

Viperæ ictum homini mortem inferre, nullo non tempore notum fuit, MEAD, quo nemo accuratius phænomena, hunc ictum excipientia, descripsit, ex eo dolorem acutum in parte vulnerata surgere & tumorem, primo inflammatorium, deinde gangræno-deum, qui gradatim ad partes vicinas serpit, insequi affectus cordis, qui semper gangrænam solent comitari, ventriculum biliosa per vomitum ejicere, colorem icteritium per omne corpus diffundi, de quo tamen aliæ observationes tacent, monet. Quid sit id ipsum, quod adeo perniciosum reddit viperæ morsum, nec dum liquet, illud in vesicula retro dentes hære, post ABBATIUM vulgo tradere solent, sed patet REDI & MEAD experimentis, liquorem in hac vesicula hærentem neutiquam venenatum esse, sed talem demum evadere, quando vulnere instillatur.

Primus NICANDER, viperas medicamento cuidam contra venenum adjecit, eas in famosum suum antidotum recepit ANDROMACHUS, & illud etiam ab eo denominavit, inde per longum tempus viperas medicamentis contra venena facientibus annumerarunt, virtutem vana theoria nixam, nulla experientia confirmavit; magis autem liquet, earundem efficacia, morbis cutaneis, etiam gravissimis, medendi a MUSA apud PLINIUM, GALENO, ARETÆO, RHASES, GATINARIA, PORPHYRIO, MEAD & CL. HAEN laudata & observationibus probata, præter hæc, duo ultimi egregii Medici viderunt, inde non levem opem afferri etiam ulceribus internis. Primi, qui viperas hominibus exhibuerunt Medici, eas ex aqua coctas, in modum piscium edendas propinarunt; medii ævi Auctores, ridendo omnino consilio, easdem gentis gallinacæ pabulo adjecerunt, & ita pasta animalia assumi jusserunt; optima ratio est, quando vipera, unde caput & caudam rejicere solent, cum carne fere destituantur, in frustra secta, cum juris pulli libris duabus ad remanentiam libræ unius coquitur, colatura mane assumitur, & talis juris usus per tres septimanas continuatur; interdum etiam adhuc alia medicamenta indicationi respondentia, juri solent addere.

Axungia est unguinosa, consistentiam olei spissiusculi & colorem flavum habet, a PLATEARIO ad paralyfin, a LUDOVICI, WEDEL & SLOANE ad oculorum pustulas & profunda ulcera multum commendatur.

* *Pulvis Viperarum* Parisini, præeunte MICHAEL DE FABIIS, truncos, corda & jecinora in pulverem redigunt, Wurtemberg. solos truncos: *Sal volatilis* WEPFER, magnarum litium inter TACHENIUM & ZWOELFFER auctor, vix aliquid proprii præ aliis congeneribus videtur habere: * *Spiritus* Paris. * *Oleum* Paris. *Jus* & * *Gelatina* semper recentia debent parari:

* *Syrupus*

* *Syrupus de Viperis roborans* Paris. vires roborantes ab aromatibus habet: * *Trochisci de Vipera* GALEN. unice pro paranda Theriaca asservantur.

Viperis interdum serpentes substituunt, a quorum tamen * *Exuvii* & * *Axungia*, quæ officinales sunt, nihil proprii expecto.

γ. FOSSILIA.

ARSENICUM Latin. Barbar. Est substantia salina, quæ si pura est, albo colore gaudet, linguae levem acrem saporem imprimit, debita ratione fusa in formam semimetallicam, colore, qui plumbeo magis nigricat, instructam abit, volatilis, supra carbonem in fumum album, qui allium redolet, resolvitur, cupro maculam albam affricat, in omnibus menstruis, ipsa aqua quoque, notante jam WEPFER, solubilis.

Reperitur Arsenicum I. Nativum, 1) sub forma mineræ A. ex squammis sibi invicem incumben- tibus efformatæ, *Arsenicum testaceum* L. *Cobaltum testaceum* Auctorum. B. ex fibris paralele decurrentibus, friabilibus, *Arsenicum nativum friabile* & *porosum* CRONST. *Arsenicum nigrum* WALLER. *Fliegenstein*. 2) sub forma terræ, *Calx Arsenici nativa* CRONST. *Terra Arsenicalis* WALLER. *Schwaben*. 3) sub forma crystallorum albarum, *Arsenicum nudum* L. II. Cum aliis substantiis in proprias glebas concretum, 1) lapideas A. flavas ἀρρηνικόν, αρρηνικόν, *Auripigmentum* Veterum & Recentiorum, *Arsenicum Sandaracha* L. *Orpiment*. B. rubras σαρδάρχη, *Sandaracha* Veterum, *Rauschgelb*, utrumque sulphur vehere evictum est, 2) mineras, in quibus A. metallis adhæret, passim dictas B. Cobalto unitum in variis hujus speciebus, C. cum Niccolo. *Cuprum Nicolai*, *Kupfernickel*, *Cuprum Nickelum* L.

Occurrit ubique per Europam.

Quomodo in Saxonia Arsenicum ex mineris colligatur, & ut album evadat, depuretur, recenset ROESEL, nec alia ratione quam depuratum solet in usum recipi.

Arsenicum album, cujus prima mentio apud AVICENNAM occurrit, vires insigniter rodentes edere, ab eodem etiam parcius assumpto, fummos per ventrem dolores, intumescentiam abdominis, nec raro lividum colorem hinc inde per habitum corporis surgere, gangraena tandem & convulsionibus mori homines, vel nimis frequentes experientiae docuerunt, ex innumeris observatoribus WEPFER, MÜLLER, HOFFMANN, WOLFF, ETTMÜLLER, HENCKEL, STAHL, BONETTUM, FORESTUM, GULDENKLEE, SPROEGEL, MORGAGNI allegasse sufficiat. Sed etiam extus applicatum, non modo partes, quibus imponitur, rodere, sed quoque resorberi, & æque tristes effectus, ac si deglutitum fuisset, excitare WEPFER, HILDANUS, AMATUS LUSITANUS, HEIMREICH, HODGES, DIEMERBROECK, ANGELUS SALA, DEGNER, SPROEGEL viderunt. Peffimum autem licet venenum Arsenicum per omnem ætatem habitum fuerit, extiterunt tamen nunquam non homines satis audaces, qui illud tam intus quam extus adhibuerunt, AVICENNA ad varios morbos internos suadet id potandum, quem WIRTH Archiatrum Hungarum sequutum esse, LANG testatur; MYREPSUS in Antidotum Persicum, quod contra febres laudat, recepit; versus finem Seculi superioris, illud frequentius ad fugandas febres intermittentes præscripserunt, SLEVOGT innumeris exemplis, ejus facultatem febres intermittentes, cito, tuto & jucunde curandi, comprobata esse asserit, MOLITOR multa etiam exempla adducit, JACOBI variis observationibus probare annititur, potiuncula ex una Arsenici

parte, duodecim falis alcali & centum cum octo & sexaginta partibus aquæ, ter de die ægroto exhibitæ, febres curatas fuisse. Externe Arsenicalia GALENUS ad morbos splenis & sub forma clysmatis dysentericis, commendat, Seculo XIII illud ad carcinomata adhibere cœperunt, GUIDONE & THEODORICO auctoribus. Mitto illos, qui arsenicalibus, septicis scopis promiscue usi sunt, aut illud, præeunte CARPO, tanquam amuletum contra pestem adhibuerunt. Corpus de cujus tristissimis effectibus redundant Observatorum libri, ego saltem nunquam vellem in usum trahere, maxime cum ne unica quidem prosteret fida observatio, illud in morbis, ad quos laudatur, plus præstitisse, quam medicamenta multo securiora, ejus usus absurdissimis theoriis nitatur, aut male intellectis Veterum locis, ut HEIMREICH ostendit. Et licet lubenter concedam, sulphur ejus virulentiam corrigere & hinc Auripigmentum, Sandaracham &c. mitiora esse Arsenico albo, id quod etiam HOFFMANN experimentis probat, nulli tamen vellem auctor esse, ut vel hæc in usum trahat, usque dum certissimis experimentis evictum sit, quod aliis magis securis medicamentis præstent.

* *Magnes Arsenicalis* ANGEL. SALÆ paratur pro
 * *Emplastro Magnetico* HARTMANN, quod bubonibus pestilentialibus imponi jubetur, veneni extrahendi ergo, JUNGKEN, se illud in quartana lienis regioni impositum & in hernia incarcerata valde proficuum expertum esse, asserit: * *Arsenicum rubrum* & * *Arsenicum citrinum* vid. *Inst. Chem.*

CUPRUM Lat. Barb. χαλκός, Æs Veter. Cuivre, Kupfer. Est Metallum rubrum, odore proprio, sapore multum nauseoso instructum, quod fustum, pulcherrimo colore corruscat, sensim ignitum iridis colores optime refert, præ reliquis metallis minus nobilibus tardius ignis ope in in calcem abit & tunc

Æs Ustum dicitur, ab omnibus menstribus solubile, ejus superficies ab aëre in crocum viridem vertitur, *Æruginem* dictum, ad aquam est: 9: 1.

Cuprum reperitur I. Nativum 1) sub forma sicca, *Cuprum Nativum* Auctorum, 2) sub forma liquida, *Aqua Cementatoria* Auctorum, unde *Cuprum Cementatorium* Auctorum, *Præcipitatum* L. obtinetur. II. sub forma terræ 1) laxæ a) cœruleæ *Cœruleum montanum* Auctorum, ß) viridis *Viride montanum* Auctorum, *Ærugo nativa* WALLER. *Terra viridis* WURTEMBERG. 2) indurata a) viridis a) mollioris *Chrysocolleæ* PLIN. *Atlas* vel *Sammet-Erz*, ß) polituram admittentis *Malachites* PLIN. b) cœruleæ *Lapis Armenus* Auctorum, c) rubræ *Cuprum rubrum* L. III. sub forma mineræ 1) ex rufo cœrulescentis *Cuprum vitratum* L. 2) gryseæ *Cuprum cinereum* L. 3) albidæ *Cuprum albidum* L. 4) fulvæ *Minera cupri hepatica* WALLER. 5) flavæ *Cuprum fulvum* L. *Kupfer-Kies*. 6) variis coloribus cœruleo maxime & viridi ludentis *Cuprum purpureum* L. *Minera cupri viridescens* WALLER. Præterea *Æs* etiam in variis mineris argenti occurrit.

Satis copiose Cuprum per Europam passim obtinetur.

Cuprum vires rodentes edere, jam GALENUS monet, & præparatis inde conflatis, extus ad consumendas carnes, quæ præter naturam surgunt, ab omni tempore Chirurgi usi sunt, nulli igitur miramur, idem intus assumptum, pro varia, qua recipitur dosi, mox cardialgias & nauseam, mox vomitus & alvi secessus, mox graviora quoque mala excitasse. Licet itaque apud antiquissimas jam gentes æris usus ad supellectilem etiam cibariam obtinuerit, certum tamen est, eas propriis artificiis fuisse usas, quibus impedirent, ne edulia a metallo inquinarentur, & omnino non satis caute in hac ipsa re possumus versari, cum adeo multa exempla de gravissimorum

symptomatum a contagio æneo excitatorum prostant, ex innumeris sequentia modo adduco: Cibos in vasis cupreis, viridi æris infici, & viride æris venenum esse, AVICENNA monet, LEDEL & TACHENIUS inde vomitus & secessus cieri observaverunt, LANZONIUS dirum vomitum, dolores, alvi secessus ab eduliis in cupreis vasis coctis surgere, variis experientiis docet, MAUCHART insignes inde ortos vomitus & ipsam mortem adducit, cui TESTI observatio accedit, MISSA plura exempla allegat de effectibus venenatis & ipsa morte inde excitatis, COSNIER & FABUS acutissimos dolores & convulsiones enarrant, in cœnobio Angelimontano vix non omnes conventuales colica Pictonum affectos, unum etiam mortuum esse, ob cibum ex suppellectili ænea, unde stannum derafum erat, assumtum, SCHEUCHZER enarrat, similem de monasterio Beinvilensi historiam Cl. ZWINGER allegat & de monasterio Neuenburgensi HUEBER, Cl. RAMSAY plures inde convulsos & delirantes adducit, Idem, scorbutum classicorum a suppellectile ænea, qua utuntur, derivare annitur, non pauca etiam inter nos de his noxis occurrunt exempla. Tot cum prostant documenta de deleterio cupri effectu in corpus humanum, quis credet, quod tamen extiterint Auctores, qui illud innoxie ad vasa cibaria adhiberi posse propriis dissertationibus voluerint evincere. Imo prudentes Chirurghi medicamento, quod dum rodit, etiam simul adstringit, ne quidem extus utuntur, & si intus sumtum, medicatum unquam effectum edidit, idem ab omni alio draastico, validas excretiones excitante, omnino quoque surrexisset.

* *Æs Ustum*; χαλκὸς κεκαυμένον DIOSC. varia ratione solet præparari, id quod salia recipit etiam inde magis rodens evadit, cum id cui sulphur adjicitur, ad indolem vitrioli cœrulei vergat; ab eo non abludit

* *Crocus Veneris* Wurtemb. *Ærugo*, *Iòs*, *Verd de Gris*, *Grünspan* Conf. *Instit. Chem.* ut fordes in ulceribus cacoetheis surgentes confumantur, olim adhibebatur: * *Flores Æris*, *Æs viride crystallisatum* BASIL. VALENT. ad pictorios potius, quam ad medicatos usus adhibentur: * *Spiritus Veneris* LEMERY nauseoso medicamento, aliis rationibus paratum acetum concentratum substituitur, excitandi ergo naribus admovetur: *Unguentum Ægyptiacum*, apud Veteres emplastra & unguenta, quæ æs habebant, ab Ægyptiis solebant denominare, ea ad medicamenta uterina externa HIPPOCRATES recipiebat, id quod hodie proficit, MESUE præscripsit, ad ulcera fordida & fistulosa usurpatur, ut fordes consumat & ulteriorem corruptionem impediat, ad ulcera oris a quibusdam etiam adhibetur, quos ego saltem sequi nollem: * *Unguentum purpureum* WURZ Ægyptiaco minus septicum, magis adstringens est: * *COLLYRIUM LANFRANCI* auripigmentum etiam recipit, rodens valde medicamentum, cautissime in morbis oculorum usurpandum, commendatur quoque ad ulcera venerea: * *Aqua Ophthalmica sapphirina Pharm. Batean.* ad dissipandam ophthalmiam laudatur: * *Balsamum viride Metensium* DU CLOS abstergendi ergo ad ulcera adhibetur, unguento Ægyptiaco mitius est: * *Æs Veneris* vid. *Instit. Chem.*

CAP. V.

SOPIENTIA.

§. 42.

Medicamenta, quæ nimix irritabilitati medentur sub *Sopientium* nomine venire solent; illa quæ stimulum enervando agunt, hujus loci non sunt,

nec hic recensemus medicamenta, quæ tensionem minuendo, irritabilitatem quoque moderantur, Παινηγογία, *Lenientia* dicta, illa enim sub Emollientium titulo fuerunt tactata, Refrigerantia quoque, quæ circulationem imminuendo omnino huc faciunt, jam passim fuerunt indicata, hic illa modo consideramus, quæ ob arctissimum inter irritabilitatem & vim sentiendi intercedentem nexum, hanc imminuendo, illam quoque minorem reddunt. A nimia irritabilitate, cum & dolores & spasmi surgant, hæc medicamenta *Antispasmodica* & Ἀνώδυνα solent appellari, illa, quæ sensus & motus ita inhibent, ut somnum producant, *Hypnotica* dicuntur; *Narcotica* autem ea, quæ sensorium commune adeo turbant, ut & sensus interni lædantur. Indicantur Sopiencia, cum dolores urgent, aut nimix vigilix, circulatio justum modum excedit, aut motus involuntarii membra agitant, sive obrigere faciunt; exulare autem debent, quando vasa encephali humoribus turgent, in illis morborum periodis, ubi humores coquuntur, nec non quando evacuationem criticam molitur Natura. Tandem quoque apud infantes & debiles cautissimus debet eorum usus esse.

a. VEGETABILIA.

ACONITUM, ἀκόνιτιον, *Napellus* Arab. *Eisenhütlein*. Ejus Folia hodie in usus medicatos recipiuntur, quæ longa sunt, laciniis profundioribus denuo divisis secta, inferne nervis eminentibus percurfa, glabra, viridi nigrore splendentia, inodora, recentia, aliquo ex quo gustata fuerunt tempore elapso, acrimoniam sat evidentem produnt, exsiccata insipida sunt.

ACONITUM. Corollam pentapetalam irregularem habet, petalo supremo cucullato duobus nectariis cochleariformibus imminente, polyantheram, sty-

los aliquot, & his respondentes capfulas habet: *Napellus* L. BLACWELL §61. laciniis eundo latefcentibus, glabris, agnoscitur.

Crescit in montibus altioribus Europæ, præter maxime Septentrionalem.

Succus, colore spissiore cerevisiam refert, odorem ingratum spirat, saporem acrem habet, dum ad consistentiam Extracti evaporatur, ad nonam sui ponderis partem redit, & hac ratione inspissatus, salsum & leviter acrem saporem habet, odorem autem virosum, humidum etiam ex aëre attrahit; Folia, cum aqua si extrahuntur, sui ponderis dimidium circiter Extracti aquosi, fatui, vix olidi sistunt, cum spiritu vini autem dant Extracti resinosi aquoso similis $\frac{1}{3}$. REINHOLD.

Veteres admodum vage Aconiti voce usi, ea diversissimas plantas, & vel Ranunculos indigitarunt, nec ad liquidam deducta est SYLVATICI conjectura, quod *Napellus* Arabum nostra planta sit, hinc neutiquam omnes, quas Veteres de Aconito habent observationes, huc credo adducendas esse, vomuisse inde, resoluta & convulsa fuisse bruta WEPFER, HILLEFELD, SPROEGEL observarunt, qui simul viderunt, in primis viis animalium enecatorum nulla sive inflammationis sive rosionis signa adfuisse: vertigine, syncope, paralyfi, affectibus soporosis periisse latrones, quibus experimenti ergo Aconitum datum fuit, MATTHIOLUS & CASPAR BAUHINUS referunt; WILLISIUS quoque, BACO, LENTILIUS, NORÆUS exempla habent de affectibus soporosis ab eo excitatis. Qui effectus rodentes inde ortos adducunt, aut impune tanquam olus comedi tradunt, de alia omnino quam de nostra planta videntur loqui. Plantam adeo evidenter perniciosam primus Illustris STOERCK, ad usus medicatos recipere ausus est & frequenti experientia nifus evicit.

eam, si iusta exhibetur dosi, potentissime lymphæ spissitudines solvere, & eandem in vasis aponeurosium & ligamentorum hærentem, ut inde transpiret, disponere, & multas observationes enarrat de rheumatismis etiam pertinacioribus ejus ope curatis, cum quibus etiam ROSENSTEINIANÆ & RIBEANÆ apud REINHOLD, nec non LUDWIGIANÆ conveniunt; Hallenses apud BOEHMER & ANDRÆ, Nostrates apud REINHOLD, LUDWIG & Cl. COLLIN egregios ejus effectus in arthritide viderunt, COLLIN & convulsiones fugatas adducit, Ill. STROECK præterea ejus efficaciam circa glandulas induratas & morbos venereos, scabiem, spinam ventosam, amaurosin, anchylofin & febres intermittentes, iteratis experimentis est expertus. Succus inspissati, quem Extractum Ill. STROECK dicit, grana duo probe miscentur cum sacchari drachmis duabus, & de hoc pulvere mane & vesperi grana decem, singulis vicibus dantur, pro ratione circumstantiarum dosis etiam augetur, & ad grana quatuor vel sex usque Extracti una vice, sine incommodo dari posse, egregius Vir vidit: Cl. KÆMPF ab Essentia ex Herbæ Aconiti exsiccatae parte una, cum Spiritus Vini sex partibus digesta, ad quadraginta usque guttas data, in arthritide & glandulis induratis egregios effectus deprehendit.

ASA FOETIDA Lat. Barb. *Teufelsdreck*. Non est succus ἡ σαλφίς vel Laferis vel Laserpitii Veterum, innotuit demum inter Arabes & a Græcis, qui Seculo XII floruerunt σαροδολάσaron fuit dicta, SALMASIUS contendit, Barbaros ex Lasere Asæ vocem formasse & nostrum medicamentum foetidum dixisse, cum Veterum Lafer suaveolens fuisse legerint.

Prostant autem hoc nomine, frustra variæ magnitudinis, quibus color fuscus est, flavo dilutus & aliqua pelluciditas, tenacitas præterea maxima, cum

sub dentibus comminuuntur, sapor leviter amarus cum quadam acrimonia, odor virosus, alliaceus, insignis; tali ratione efformata frusta *in granis*, *en larmes* dicuntur, eadem, cum inhærent massis tenacibus, grumulosis, *Electam* constituunt, massæ autem nigricantes, siccæ, minus odoræ, paucissimis granis instructæ, *in Sorten* dicuntur.

FERULA. Flores umbellatos habet, utroque involucro instructos, & semina plana tribus striis notata: *Asa foetida* L. pinnis sinuatis, obtusis distinguitur. Crescit in Persia.

Observante KÆMPFER unice ex fauciata radice fluit, & effluit sub forma succi lactei, qui sole exsiccat, & colorem fuscum induit; idem testatur, drachmam unam succi recentis, fortiolem odorem spirare, quam centum libræ lacrumæ inter nos prostantis.

Extracti aquosi $\frac{3}{4}$ circiter, spirituosus $\frac{3}{8}$ fere & ultra $\frac{1}{4}$ olei odorati exhibuit NEUMANN; Extracti resinosi parum ultra $\frac{1}{3}$ CARTHEUSER. Tam spiritus vini quam aqua, quando inde destillantur, ejus odorem recipiunt LEWIS.

Tanquam Gummi resina, evidenti odore imbuta, humores valide resolvit & magni usus est ad omnes morbos ab obstructione viscerum oriundos, sed ipsum quod exspirat volatile & quod, observante MILLARS, omnes excretiones eorum, qui asam foetidam assumerunt suo odore imbuit, evidenter motum fluidi nervi sopit; hysterics & viris debilioribus nihil aliud pulchrius esse, quam asam foetidam in pilulas efformatam, & ter de die assumptam, testatur BOERHAAVE; MILLARS eandem infantibus in asthma convulsivo cum successu dari vidit; HIRSCHEL affectum spasmodicum inde egregie curatum adducit. Vim anthelminticam, cujus suspicionem ratio movet, WOLFF experientia confirmavit. Dosis est ad scrupulum unum aliquoties de die. Extus resolvendi ergo partibus

induratis, cum successu applicatur, vel sopiendi ergo naribus admovetur, Cl. PLENCK ejus ope multas scrophulas & indurationes vidit curatas.

* BELLADONNA Barb. *Μανδραγόρας* THEOPHRAST? *σκόρδιον* Dioscorid. Ejus Folia ex ovatis acuta sunt, odoris & saporis expertia.

ATROPA. Corolla, calice quinquefido sustentata, gaudet quinquefida, isanthera, monogyna, bacca calici insidente, biloculari, polypyrena: *Belladonna* L. BLACWELL 564. caule herbaceo & foliis ovato-acutis integris agnoscitur.

Crescit in Europa præter Sueciam & regiones magis Septentrionales.

Folia destillatione spiritum ammoniacalem fundunt. ALBERTI & OETINGER.

THALIUS adducit aliquem, qui ex decocto foliorum sopore lethali fuit affectus, LAMBERGEN & Illustr. HAEN a foliorum granis duobus aut tribus cum aqua infusis, temulentiam, vertiginem, debilitatem visus surrexisse viderunt.

Mitto copiosissimas, quæ de radicum & baccarum deleterio effectû, prostant observationes.

Si quidem prioribus, post renatas in Europa literas, Seculis, nostram plantam, ut vero valde simile esse videtur, sub Solano comprehendebant, folia ejus jam diu ad usus medicatos adhibuerunt; GESNER succum eorum interne ad sistendos alvi fluxus & dolores, nec non ad conciliandum somnum intus dedit, Eadem contra cancrum JUNCKER, notantibus ALBERTI & OETINGER, LAMBERGEN, AMOREUX, MARTEAU, COLLIGNON, VAN DEN BLOCK, LUDWIG, CUDDEN cum successu adhibuerunt, DARLUC insignes glandularum coli scirrhus inde curatos, & foeminam tympaniticam multum inde allevatam adducit. GATAKER in ulcere cacoethico & doloribus nephriticis egregios ejus vidit effectus. GREDING ex Extracti partibus

octo, & pulveris foliorum quinque, pilulas paravit, quarum fefqui granum, mane & vefpera datum, pertinaciffimos icteros fanavit. Foliorum ficcorum fcrupulus cum unciis decem aquæ infunditur, & per priores dies duæ modo Infufi uncia exhibentur, augetur dein dofis quotidie, ufque dum ficcitas oris aut vertigo furgant, & ita pateat, quantitas medicamenti ut augeatur, Naturam non concedere. Externe ad cancrum jam GALENUS folia adhibuit, RAJO teſte, WILLUGBY eadem extus cum fucceſſu mammis ſcirrhoſis & cancroſis impoſuit.

CAMPHORA vid. *Reſinoſa*.

CHAMOMILLA vid. *Amara*.

CICUTA, *κώκυτον*, *Ciguë*, *Schierling*. Recipiuntur Folia, quæ ſunt triplicato pinnata, glabra, odore naſeoſo & levi ſapore inſtructa.

CONIUM. Floribus gaudet umbellatis, utroque involucro ſuſtentatis, feminibus convexo-planis, ſtriatis, ſtriis crenatis: *Maculatum* L. feminibus non ſpinofis dignoſcitur.

Creſcit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Extracti aquoſi ſalini ultra $\frac{3}{8}$, Extracti ſpirituofî, inſipidi & inertis $\frac{1}{24}$ largitur, quod utrumque aquam in aère attrahit; fuccus ex foliis expreſſus, dum in Extracti conſiſtentiam denſatur, $\frac{7}{8}$ ponderis perdit, evidentius falſus, leviter naſeoſus evadit, proprium & foetentem odorem ſpirat. Cl. EHRHARDT. Spiritum ammoniacalem, Oleum empyreumaticum, ſalem volatilem fundit, IDEM.

Tanta cum fuerit apud Medicos per plurima ſecula Botanices ignorantia, ut per quam multis in uſu fuerit, plantam quamlibet floribus umbellatis inſtructam, & unde malos effectus in corpus humanum redundare viderunt, Cicutam appellare, hinc non

audeo, quæ circa Cicutam observata lego, omnia illi, quæ hodie hoc nomine venit, applicare, interim tamen quædam ad eam spectare vix poterit negari, Cl. GAJOT a foliis affectum soporosum ortum vidit, & WATSON vertigines, comata, convulsiones, mortes, Experientiss. EHRHARDT deliria & summam debilitatem. Extus applicata, per longam annorum seriem, sese insigne resolvens probavit, ita ut eandem quoque ad indurationes ipsorum viscerum adhibuerint, ZORN, rusticos folia cancro exulcerato cum successu imposuisse, testatur, eorum ope gravissimum præputii tumorem ab HEERS curavit, phimosis scirrhoideam SULZER, cataractam MAZARS DE CAZELLE, ulcera fistulosa STOERCK, NOLANUS &c. tumores glandularum, ulcera cacoëthea NOLANUS. Nostram plantam intus dare primus Illustr. STOERCK suscepit, sed non audeo dicere num illam intellexerit HIPPOCRATES & GALENUS, qui *κάρνητον* intus dederunt, & num RENEAULME Cicutæ, cujus radicem ad drachmam unam contra obstructions dedit, huc pertineat, an illa quam PETRUS SPANUS Seculi XIII Medicus, qui tandem sub nomine JOHANNIS XXI. folium papale conscendit, contra epilepsiam commendavit, monente NOLANO; Illustris Viri auctoritate commoti Medici, eam passim in usum trahere cœperunt, & nunc copiosissimis & fidissimis observationibus compertum est, eam juxta dosi validissime resolvere & obstructions referare, quæ non raro aliis hactenus notis medicamentis resistunt, glandulas scirrholas ejus usu resolutas, præter copiosa apud STOERCK observata, DESMILLEVILLE, LANDEUTTE, MAZARS DE CADETTE, QUERIN, Cl. RAHN, SULZER, LUDWIG fide constat; cancrum inde curatum plus quam quinquagesies STOERCK vidit, & viderunt præterea LUDWIG, Cel. TISSOT, LOCHER, DE COTE, PORTE, LARROUTURE, RENARD,

COSTE, MAZARS DE CAZELLE, RUTTY, NICOLSON, CUDDEN, OTTMANN, ipsum uteri cancrum nostro medicamento cessisse, testantur ERGELBERG, MOLINARIS, NOLANUS, RAHN, Exper. LAUTH, Scrophulis ab ea medelam allatam fuisse, post STOERCK, TISSOT, LUDWIG, NOLANUM, LOCHER, MARTEAU, PELET, FINANTNEVEU, MATEAU, DE ROQUEMONT, DUPUY DE LA PORCHERIE, MEZARS DE CAZELLE, RAHN, RUTTY, FARR, spinam ventosam sublatam STOERCK, HARTMANN & HUDEMANN annotarunt, circa ulcera cacoëthea inde curata non paucis STOERCKII observationibus accedunt etiam a NOLANO, LOCHER, BIESHAAR, RAHN, RUTTY, FOTHERGILL, LAUTH, Prud. GUERIN capta, Phtisin superatam cum STOERCK, QUARIN, NOLANO, FOTHERGILL, LARROUTURE, morbos cutaneos etiam præter STOERCK, NOLANUS & FOTHERGILL viderunt, obstructions abdominales referatas, morbos ex iis surgentes fugatos, copiosissimis exemplis STOERCK probat & suis experienciis confirmant QUARIN, NOLANUS, HARTMANN & HUDEMANN, AUBRELIQUE, LOTTINGER, FARR, GUERIN, PARRIS, Cl. ERHARDT; cataractam curatam STOERCK aliquoties expertus est, nec non CHEMIN & MAZARS DE CHAZELLE, ophtalmiam quoque STACHER & ZIEGENHAGEN; hemoropiam BRIDAULT; ipsam amaurosin STOERCK; egregios effectus in omni arthritidis & rheumatismi genere multis exemplis STOERCK probat, quibus QUARIN, NOLANI, COSTE, FOTHERGILL observationes accedunt; Polypi narium curam BRIDAULT adducit; de rachitide fugata, œdemate, cephalea chronica, anginis chronicis, cardialgia, leucophlegmatia, STOERCK exempla habet; qui etiam partes sphacelatas inde separari vidit, cum successu ad morbos venereos adhibitam Cicutam non paucis exemplis STOERCK evincit, quibus etiam

experientiæ QUARIN, NOLANI, HARTMANN & HULDEMANN, LANGE & LOCHER accedunt; epilepsiam profligasse STOERCK, ascitem GUERIN, apoplexiam & surditatem, PARIS viderunt.

Tanta testium nube evictam præstantiam Cicutæ, nequaquam evertunt observationes, quibus sine successu adhibitam fuisse memoratur, illæ partim evidenter ostendunt animum pruritu Illustri STOERCK contradicendi agitatum, partim debentur vel hodie adhuc nimis frequenter inter Medicos æque ac Pharmacopœos obtinenti Botanices ignorantix, qua factum ut genuina Cicutæ adhibita non fuerit, partim Cicutæ id commune habet cum præstantissimis quibuscunque medicamentis, quod non semper auxilium afferat, variis causis impedita, quæ nos latent.

Cum primum Cicutam intus dare cœperint, succum ex foliis expressum prudenter inspissatum & tantum foliorum in pulverem tritorum temperatum, ut humiditatem non ulterius ex aëre hauriret, ad duo grana, bis de die exhibere, & hanc dosin sequentibus diebus augere solebant, ad drachmas sex usque una vice quosdam Medicos ascendisse, apud STOERCK reperio; optima ratio videtur esse, quando primis diebus quatuor grana pro dosi dantur, aliquot granis dosi augetur & ita continuatur, usque dum evidens morbi levamen adesse videamus, eadem tunc dosi per octiduum pergimus, denuo eandem aucturi, usque dum morbus totus fugatus sit. Cicutam præterea non male sub forma Infusi, sive succi expressi adhibitam fuisse reperio, optimo consilio usui interno, externus quoque jungitur.

Emplastrum de Cicutæ CRESCENTIENSIS, addito Gummi Ammoniaco, efficacius reddere conatus est. Validum omnino resolvens, quod etiam cum successu hypochondriis imponitur, sub quibus viscera indurata jacent, ipsos pedum clavos inde curatos vidit HIL-

DANUS : * *Oleum per infusionem & coctionem paratum* Parif.

CROCUS vid. *Aromata*.

CYNOGLOSSUM vid. *Emollientia*.

*HYOSCYAMUS, ὕοσκῆμος, *Jusquiamus* Lat. Barb. *Jusquiamae*, *Bilsam*. Folia & Semina solent recipere.

Folia oblonga sunt, multis & magnis sinibus excisa, lanugine alba obsessa & odorem virulentum spirant.

Semina parva sunt, rotunda, inodora, rugosa.

HROSCEAMUS. Corolla irregulari quinquefida, calice quadrifido sustentata gaudet, pentanthera, monogyna, capsula cujus operculum horizontaliter dehiscit : *Niger* L. BLACWELL 550. foliis sinuatis sessilibus distinguitur. Diversum esse ab Hyoscyamo nigro Veterum, in *Dissertat. de Plantis venenatis Alsatie* ostendi.

Crescit per omnem Europam.

Licet deliria, caliginem, affectus soporosos, convulsiones, mortem inde surrexisse BORELLI, S. PAULI, SCHULZ, RYSER, HUNERWOLEF, ALBERTI, CAMERARII, GASSENDI, CLAUDER, BUCHNER, PATOULLIART, GMELIN, LA SERRE, GRUNWALD, CHEVALIER, BERTRAND, A NAVIER, MATTHIOLI, ALEXANDRINI, FABRI, SLOANE, ERHARD, PLANCHON, HALLER, HAMILTON &c. observationibus constet, ab omni tamen tempore extiterunt Medici, qui illum vel intus, scopo medicato exhibere ausi sunt. SERAPION & HERACLIDES illum, teste CÆLIO AURELIANO, ægrotis dederunt deglutiendum, ASCLEPIADES & GALENUS ad medicamenta interna adhibuerunt, superiorum Seculorum Medicos, Illustr. HALLER allegat, Illustris STOERCK in vario convulsione & epilepsiæ genere, diabete spuria, melancholia, mania, hæmoptysi, tussi sicca, se illud dedisse

dedisse dicit, Cl. COLLIN in convulsionibus, GESNER in malo hysterico, FOTHERGILL in ulcere viarum urinarum. Datur succi inspissati granum unum & hæc dosis sequentibus diebus augetur; ad drachmam dimidiam usque Cl. COLLIN ascendisse reperio.

Folia extus, & resolvendi ergo, & scopo anodyno applicantur, semina HIPPOCRATES ad linimentum contra tetanum recepit, pessime eorum fumum dentibus cariosis immittunt.

* *Oleum per infusionem & coctionem* Paris. *Oleum ex seminibus expressum* DIOSCORID. hoc aliquid proprii anodynii habere, communis Auctorum consensus & genius feminum videntur suadere: *Emplastrum de Hyoscyamo* LUDOVICI, multum laudatur ad resolvendos tumores glandularum & viscerum, ego, ad rheumatismos quibus semper unguinosa nocent, adhibere nollem: * *Unguentum* Wurtemb.

Parisini etiam Folia & Semina *Hyoscyami albi* L. foliis petiolatis, sinuatis, minoribus, nulla lana gaudentibus distincti, recipiunt, Europæ meridionalis civis, quorum autem effectus in corpus humanum a prioribus non diversus est.

MACIS vid. *Aromata*.

* MANDRAGORA, *μανδράγωρα* DIOSC. *Allraun*. Commendantur a quibusdam Radices, quæ crassæ sunt, longæ, creberrime bifidæ, ex cinereo-ferrugineæ, eas quæ magis nigricant, *Feminas* appellare solent, intus albescent, sapore gaudent acri, amaricante, cui aliquid styptici accedit, & odore viroso.

Atropa Mandragara L. BLACWELL 364. habitu acauli distinguitur.

Crescit in Europa magis Meridionali & Occidentali, nostras hyemes impunis fert.

Medicamentis narcoticis vulgo solet adscribi, cum Veteres *μανδράγωραν* THEOPHRASTI, cum ea, quam DIOSCORIDES habet, confuderint, nec mihi de istius

effectibus ulla, cui fidem habere possim, observatio innotuerit, de ejus in corpus humanum viribus nihil audeo decidere; nolo adducere, quas de ejus ad Magiam præstantia, circumferre solent fabellas. HOFFBERG ab ea extus applicata, egregios ad tumores glandularum vidit effectus.

* *Oleum coctum* Augustan. validum medicamentum anodynum esse dicitur.

MELILOTUS vid. *Aromata*.

MOSCHATA NUX vid. *Aromata*.

PÆONIA, γλυκυσίδη, παιωνία, *Pivoine*, *Gichtrosen*. Radices, Flores, Semina officinas ingrediuntur.

Radices tuberosæ sunt, aliquot pollices longæ, pollicem circiter crassæ, sub cuticula ferruginea, carnem albißimam condunt, levi adstringente & nauseoso sapore, odore exiguo instructam; exsiccatae, in taleolos sectæ & cuticula privatae asservantur.

* *Florum* petala custodiuntur profunde rubra, odoris exigui, saporis nullius.

Semina subrotunda sunt, nigra & medullam albam, dulcem includunt.

PÆONIA. Corolla pentapetala, calice quinquefolio sustentata, polyanthera, tri, tetra, pentagyna & capsulis binis ad quinas usque gaudet: *Officinalis* L. BLACWELL 65, 245. foliorum laciniis latis distinguitur.

In Helvetia, Gallia meridionali & Italia sponte crescit, apud nos multum in hortis colitur, & optime nostras hyemes fert.

Radicum Extractum aquosum insipidum fere & inodorum est, spirituosum amarum & adstringens, Florum Extractum aquosum, austerum, & cum quadam amaritie dulce, spirituosum grate olens & saccharina dulcedine instructum deprehendit LEWIS. Semina $\frac{1}{4}$ Extracti aquosi, dulciusculi, $\frac{1}{2}$ circiter

spirituosi, grato odore & sapore gaudentis, exhibuerunt NEUMANN, Radices autem ultra $\frac{1}{2}$ Extracti aquosi, & ultra $\frac{1}{4}$ Extracti spirituosi.

HIPPOCRATES & radices & semina, tanquam medicamenta uterina, nec non ad referandas viscerum obstructions, adhibuit, GALENUS fabulam de radice, e collo suspenfa, qua epilepsia curata fuit, recenset, sicque occasionem dedit, ut hæc radix insequentibus seculis specificum antepilepticum esse, fuerit reputata, hanc virtutem, ne unica quidem, cui fidere possemus, confirmavit experientia; eam noctu effodientem esse, jam THEOPHRASTUS præcepit, alia absurda circa colligendi rationem addiderunt medio ævo Astrologi; semina & flores ad radices accedere sibi persuaferunt. Medicamentum superstitione excitatum, Astrologia suffultum evilescere cœpit.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Conserva* EJUSD. * *Extractum* SCHROED. *Syrupus* EJUSD. vulgo in morbis convulsivis præscribitur: *Tabellæ sine igne* Paris. sunt trochisci ex pulvere radice parati.

PAPAYER, μήκων. Ejus duæ species a Veterum temporibus in officinas recipiuntur; μήκων nimirum ἡμερῶν, Papaver sativum, Pavot, Magsaamen & μήκων ῥοιὰς, Papaver Erraticum, Coquelicot, Klapprosen.

De priori & Capita & Semina adhibemus.

Capita majuscula sunt, rotunda, operculo rotundo tecta, sub quo multa foramina hiant, quæ in totidem septa aperiuntur, odore gaudent viroso, qui per exsiccationem multum imminuitur.

Semina sive alba sunt, sive nigra, vel potius cœrulescentia, exigua, odore nullo, sapore dulci instructa.

PAPAYER. Corollam tetrapetalam regularem habet, calice diphylo sustentatam, polyantheram, monogynam & capsulam stigmatate radiato coronatam, sub quo multa foramina hiant: *Somniferum* L.

BLACWELL 482 & 483. foliis amplexicaulibus & incisis distinguitur.

Colitur in Oriente & passim per Europam.

Capita $\frac{1}{5}$ Extracti aquosi largiuntur: Semen spiritum urinosum fundit.

Capita turgent succo, qui ipsum opium constituit, hinc vires sopientes edunt, recentia autem præ exsiccatis, magis sunt efficacia, siccorum unum, ex aqua coquendum, pro dosi præscribitur.

Semen ab HIPPOCRATE nutrientibus adscribitur, & GALENI tempore vulgo in cibum recipiebatur, id quod etiam plures confirmant, inter quos vel PROSP. ALPINUM, DOERING, HERTODT, MATTHIOLUM, TRALLES allegasse sufficiat, & vel inter nostrates pueri illud creberrime, ob dulcedinem qua scatet, largis manipulis solent devorare, nullæ aliæ inde, quam quæ omnibus feminibus oleosis propriæ sunt, vires sunt expectandæ.

Maximam famam affectum est ex Papavere præparatum

Opium. Succus nimirum lacteus, quem capita Papaveris continent, inspissatus, odore viroso, sapore acri & amaro instructus, qui in panes, pugni quoque magnitudinem excedentes, formatus ad nos adducitur, variis quisquiliis vegetabilibus hi panes tecti sunt, quas determinare non possum, id saltem moneo, quod non ad folia Papaveris, quibus opium involvi solet, pertineant.

In Natolia maxime, Persia & Ægypto paratur.

Color, quo id, quod hodie inter nos obtinet, instructum est, illud ex decocto capitum Papaveris parari, probabile reddit, & hinc *μυκρόνιον* Veterum esse, id quod etiam Cel. CONDAMINE & GARCIN fide constat; Ex DILLENII & Ill. HALLER experimentis apparet Opium, ex capitibus inter nos crescentibus paratum, æque efficax esse, ac illud, quod ex Oriente

ad nos adducitur; Arabes Thebaicum commendaverunt, quæ denominatio etiam hodie adhuc in officinis obtinet, licet prudentes non tam ad patriam, quam ad puritatem respiciant.

ALSTON Extracti spirituosi $\frac{1}{3}$, aquosi $\frac{2}{3}$ quod ipsum Opium sapore & odore refert inde obtinuit, qui etiam spiritum urinosum & salem volatilem, distillationis ope, ex eo elicuit: BUCHNER & SCHWARZ Extracti aquosi $\frac{2}{3}$, spirituosi ultra $\frac{1}{2}$ recensent: NEUMANN Extracti spirituosi $\frac{5}{6}$ fere, aquosi ultra $\frac{5}{8}$. Aquam & spiritum vini, si ab Opio abstrahuntur, ejus odorem & saporem servare, idem tostione & coctione multum debilitari, Illustris TRALLES probat, nec non Extractum spirituosum, aquoso validius agere; sanguini admistum eum attenuat.

Parcissimum fuisse apud HIPPOCRATEM Opii usum, & illum demum inter Empiricos frequentius obtinuisse LE CLERC docet. Illud sensuum & motus muscularis organa ita obtundere, ut eorum functiones imminuantur, imo aucta ejus dosi, sensus internos turbare, musculos resolvere, lethali sopore opprimi homines, per omnia Secula annotatum fuit, ipsa hilaritas & audacia, quas levior ejus quantitas assumpta inducere solet, jam species delirii esse videtur. Hanc ejus vim, omnis schola GALENI, non pauci quoque ex Recentioribus, a nescio qua virtute refrigerante deduxerunt, quæ autem adeo non ipsi inest, ut potius ejus usum semper motus cordis & arteriarum incitatos excipere, Illustris TRALLES experimentis evicerit; magis probabili ratione Opium sanguinem resolvendo, vasa hinc distendendo, encephalum & nervos premendo agere, egregii inter Recentiores Auctores contendunt, sed cum vix mente concipere queam, unum aut alterum Opii granum omnem massam humorum ita posse attenuare, ut vasa adeo distendantur, ut vicinam encephali medullam pre-

mant, hinc ejus affectus a principio vaporoso, quod nares in eodem evidentissime distinguunt, immediate a nervis ad sensorium delato, derivare non dubito, maxime si perpendo, quod, hoc halituofo sive per toftionem, sive per coctionem, abacto, opium iners evadat, quod spuma solutioni aquosæ opii supernatans & vapores ex eodem elicit, ipso in substantia exhibito, vel validius agent, ab usu Opii etiam venerem stimulari, Egregius TRALLES observavit, id quod ab ejus vi in phantasiâ agendi & a calore, quem excitat, videtur pendere. Ejus virtus sudorem promovendi, cum reliquas excretiones sistat, a relaxatione sphincterulorum, qui vasis cutaneis præfixi sunt, cum irritabilitate per experimenta Ill. HALLERI imminuta unde & reliquorum viscerum excernentium functionum turbat, videtur deducenda esse.

Ex his in Opio eminentibus virtutibus patet quanti usus sit in omnibus morbis, ubi dolores & spasmus urgent. Nemo accurate magis morbos, in quibus id cum successu datur, quam Ill. TRALLES, evicit quæ propria & optimorum Auctorum experientia nifus monet, illud cum egregio successu addi Cortici Chinæ in curandis febribus intermittentibus; exhiberi in febre secunda variolarum, dum dolores multum vexant; in morbillis, si tussis, motus convulsivi, dolores, diarrhœa premunt; in doloribus ventriculi valde magnis & ad omne colicæ genus, præter flatulentam; porro ad inflammationem intestinorum ileum, herniam incarceratam, nephritidem calculosam convulsiones & epilepsiam sine materia; vomitum & singultum sine materia; tussim catharralem, metastaticam, convulsivam; asthma convulsivum; palpitationem cordis ab acri aut nimia mobilitate; dysenteriam, ubi dolores intense urgent; fluxum mensium dolorificum metum abortus, antequam hæmorrhagia surrexerit dolores partus spurios, lochia nimia a retenta portione

secundinarum. In spasmo maxillæ inferioris, cynico & opisthotono, a largioribus ejus dosibus egregios effectus viderunt SYLVESTER, CLEPHANE MACAULAY, HUCK, FURR. Sed medicamentum sanguinem attenuans, motum humorum intendens, excretionem sistens, cerebrum maxime petens, multis etiam in morbis omnino exulare debet; ostendit Illustris TRALLES illo abstinendum esse in omni hæmorrhagia, in febribus continuis æque ac malignis, cephalalgia, dysuria, rheumatismo, arthritide, odontalgia, otalgia, malo hypochondriaco, melancholia, mania, tussi chronica, graviditate, diarrhœa, hypercatharsi, phtisi & hydrope. Monet idem egregius Auctor, & quis non videt, quod egregie moneat, illud nunquam in usum trahendum, ubi patet, stimulum quendam evidentem fibras irritare, infantibus quoque illud nunquam esse exhibendum.

Dosis ejus inter nos, vix granum sine noxa excedit, optime singulis horis unum granum propinatur, usque dum ejus effectus observamus.

Externum Opii usum Illustris TRALLES in universum rejicit, quia incerta est dos, quæ de Opio tali ratione applicato, corpus subit, id quod in medicamento summe heroico, nequaquam negligendum est, & quia Opium evidenti, qua pollet, acrimonia, partes quibus imponitur, irritat, & hinc dolores potius auget, quam sedat.

Prostant porro *Oleum ex Seminibus* MESUE, Parisini duplex habent, quorum unum ex feminibus albis, alterum ex nigris exprimitur, ultimum *Huile d'Oeillet* dicitur, adeo nihil hoc oleum sanitati contrarium habet, ut pueri, teste REICHARD, placentis ab expressione reliquis copiose vescantur, eadem ad saginanda animalia multum recipiuntur: *Syrupus Papaveris albi*, *Diacodium Veterum*, Parisini, præeunte GALENO, capita rejectis feminibus recipiunt, levif-

sime anodynus, ad unciam unam & ultra potest exhiberi: * *Syrupus Diacodii* MONTAN. est præcedens, cui adhuc relaxantia adjiciuntur; huic aliquid Croci addendo parant * *Syrupum Diacodium crocatum* Viennens.

De *Papavere Rhoeade* recipiuntur petala Florum, quæ rubra sunt, ovata, odore levi, sapore nullo instructa, & quæ aquæ, cum qua infunduntur, evidentem mucilaginem affricant.

Papaver Rhæas L. BLACWELL 560. Capsulis glabris, globosis & habitu piloso dignoscitur.

Crescit ubique, præter Europam maxime Septentrionalem.

Hi flores demum Seculo XVI ad usus medicatos videntur recepti fuisse, demulcendo & relaxando potius, quam propria vi anodyna in doloribus pectoris & abdominis, & cum acrimonia obtinet, videntur agere.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Acetum* SCHROED. * *Extractum* QUERCET. * *Conserva* SCHROED. *Syrupus* QUERCET. * *Tinctura* aquosa cum spiritu vitrioli acuta.

* *Aqua Generalis* Paris. ratione farraginis ingredientium, jure Theriaca liquida mereretur dici. * *Aqua Hysterica*: variæ ejus præscriptiones prostant, nulla placet, Wurtembergensis præ reliquis magis carminativa est & minus humores commovet: * *Balsamum Hypnoticum* MYNSICHT. correctum recipiunt Paris. * *Balsamum Hystericum* Paris. ex foetidis & Opio constat, Nostratium potius unguentis, quam balsamis adscribendum: * *Balsamum Odontalgicum* compositioni JUNCKEN $\frac{1}{16}$ circiter Opii adjiciunt Wurt. *Diascordium* v. *Scordium*: * *Emplastrum ad dolores dentium* Nostr. * *Emplastrum Odontalgicum* Wurtemb. * *Emplastrum Stomachale* Paris. * *Essentia Anodyna* LUDOVIC. est Extractum Opii in octuplo menstrui spirituosii & acidi solutum; illa omnino præstat *Essentia Anodyna* Wur-

temberg. & Nostr. quæ est Opium novem partibus aquæ cinamomi solutum: * *Extractum Anodynum* Wurtemb. $\frac{1}{9}$ circiter Opii habet: *Extractum Opii* voce Paracelsistica *Laudanum* dicitur, Parisini *Extractum vinosum*, Nostrates & Wurtembergenses aquosum recipiunt, hi etiam aliud ad mentem LANGELOTT parant, Opium cum aliquo liquore fermentante confermentando & inspissando & illud * *Extractum Opii* dicunt: * *Gutte Anglice Anodyne* Paris. * *Laudanum hystericum* Wurtemb. $\frac{3}{4}$ Extracti Opii habet: *Laudanum liquidum* SYDENHAM, dolendum, quod egregius auctor se errore Veterum seduci passus fuerit, & calida Opio junxerit, $\frac{1}{6}$ circiter Opii vehit: * *Laudanum Opiatum* Wurtemb. * *Laudanum Urinarium* MICHAEL $\frac{1}{12}$ Opii habet. GORIS, cui Illustr. TRALLES assentitur, rectissime monet, opium omnibus ejus præparatis præferendum esse, quicquid ipsi corrigendi ergo adjicitur, vel iners est, vel perniciosum, rectissime hinc omnia Laudana composita exulare jubentur: *Mithridatii* compositiones, quæ hodie prostant, inter se differunt, omnes recedunt ab ea, quam nobis ex DAMOCRATE GALENUS reliquit, omnes vere theriacales, Parisinum $\frac{1}{80}$ circiter, Wurtembergense & Argentoratense $\frac{1}{30}$ Opii continet. *Opiata Salomonis* JOUBERT inconcinnam compositionem ex aromatibus, quibus minima ratio Opii accedit, constantem descripsit: *Orvietanum*, BATEO ab Equite TALBOT communicatum, Wurtembergenses recipiunt, Theriacam & Mithridatium & magnam adhuc alexipharmacis adscriptorum farraginem recipit; Parisini duplicem habent præscriptionem, unam *Præstantiorem* dicunt, quæ altera simplicior est; Electuaria, quæ veneno resistere credebantur, Recentes, monente PAULINI, ab Orvieto, urbe in Italiæ Romania sita, denominarunt: * *PHILONIUM ROMANUM* a PHILONE Tarsensi, qui AU-

GUSTI ævo floruit, propria elegia, stylo figurato composita, quam nobis GALENUS conservavit & explicuit, descriptum, non ad præscriptum PHILONIS, sed ad formulam NICOLAI PRÆPOSITI parum mutatum recipitur, $\frac{1}{40}$ circiter Opii & $\frac{1}{20}$ feminis hyoscyami habet: *Pilula de Cynoglossa* vid. *Cynoglossum*: * *Pilula Solares* WILDEGANSII, inconcinnae compositionis ultra dimidium ab Opio efformatur: * *Pilula STARCKEY* seu MATTHÆI minus laudandæ, cum extractis & calefaciente multum saponis terebinthinato consent, $\frac{1}{5}$ fere Opii & totidem de utroque Helleboro habent: *Pilula de Styrace* vid. *Styrax*: * *Requies NICOLAI* differt ratione ingredientium pro variis Dispensatoriis, Wurtembergenses $\frac{1}{11}$ Opii, ultra $\frac{1}{10}$ feminis Hyoscyami condunt: * *Pulvis Anodynus LUDOVICI* est Extractum Opii, cum duplo Coralliorum rubrorum mixtum; eidem Santalum rubrum adijciendo, & Opium ad $\frac{1}{6}$ deprimendo, * *Pulvis Anodynus CAMERARII* paratur: *Theriaca ANDROMACHI*. Inconcinna, si qua alia compositio, ejus encomia, a GALENO proprio tractatu celebrata, absurdissimis hypothesebus nituntur, quicquid virium habet, unice ab aromatibus & Opio, cujus $\frac{1}{10}$ circiter habet, pendet. Opprobrio artis omnino medicamentum, contra omnes regulas bonæ compositionis impingens, a PLINIO jam reprehensum, vel hodie adhuc magno fastu adornatur, & medicina, quæ ad nullum venenum valet, pro polychresto antidoto, non modo ubi virus ingestum fuit, sed etiam in morbis, quos venenatis adscribunt, ab indocta plebe æque ac Medicis præscribitur: * *Theriaca Celestis* Ejus primam ideam QUERCETANUS dedit, GREIFF Pharmacopola Tubingensis auxit, inde non multum recedunt Nostrates, absurditate etiam priorem vincit; Parisini præscriptum HOFFMANN, paucis mutatis, sequuntur, $\frac{1}{20}$ Opii habet: * *Acetum Theriacale* Paris.

* *Aqua theriacalis Bezoardica* MINDERER vere theriacalis: * *Aqua Theriacalis composita* Paris. quam Wurtembergenses habent magis adhuc composita est: * *Aqua theriacalis Simplex* Wurtemb. spiritus potius nomen meretur: * *Spiritus theriacalis* Wurtemberg. * *Spiritus theriacalis camphoratus* August. minus bene prolixissimæ compositionis medicamento, plura adhuc ingredientia adjiciuntur: * *Tinctura Bezoardica* LUDOVICI exæstuans medicamentum $\frac{1}{21}$ circiter Opii habet: * *Tinctura Bezoardica* MICHAELIS: * *Tinctura Odontalgica* HOFFMANN: * *Trochisci Alkekengi* vid. *Alkekengi*: * *Trochisci de Karabe* vid. *Succinum*. * *Unguentum hæmorrhoidale extemporaneum* Paris.

SOLANUM, *Σιρόχυν* καπαϊ, *Morelle*, *Nachtschatten*. Recipiuntur *Folia*, quæ rhomboidea sunt, petiolata, dentato-angulata, odoris expertia, nec proprius in eis eminet sapor.

Solanum Nigrum L. BLACWELL 107. habitu inermi & glabro, nec non floribus in umbellam collectis distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Plantam, quam Veteres oleribus adscribebant, & quæ vel hodie adhuc Indos, tanquam olere uti, SLOANE testatur, primus ARDOINUS venenis adscripsit, ad quæ etiam, post ipsum vix non omnes Auctores referunt, sed verò valde simile est, observationes, quæ de noxis inde excitatis prostant, Atropæ potius, etiam Solanum dictæ, quam Solano nostro esse adscribendas, & infusum quindecim foliorum granorum, succum ad drachmas tres datum, duas drachmas succi ex baccis expressi, sine ullo in commodo, exhibitas adduxi in Dissertatione de *Venenatis Alsatia plantis*. Folia discutiendi ergo partibus inflammatis imponuntur, eadem egregie ad curationem mamma-

rum induratarum facere, crebro expertus est WILUGBY apud RAJUM.

* *Aqua Solani* VAL. CORD. *Oleum Solani* LEMERY ad inflammationes maxime laudatur, egregie ad ambusta conducit: *Unguentum de Solano* Nostrat. egregium medicamentum ad ambusta & ulcera antiqua.

STRAMONIUM Recent. *Pomme epineuse*, *Stech-appel*. Folia exhibet magna, viridia, angulosa, in lacinias latas divisa, odore viroso instructa.

DATURA. Corollam habet quinque angularem, simili calice sustentatam, regularem, isantheram, monogynam, capsulam quadrilocularem seminibus reniformibus foetam: *Stramonium* L. fructu erecto, spinoso & foliis glaberrimis distinguitur.

Americanæ originis planta, hodie vel nimis frequens per omnem Europam occurrit.

DOEDERLIN integram familiam a Strammonio, sub crambes forma assumpto, narcosi & motibus convulsivis corripit vidit, a foliis ulcusculo ad oculum impositis, paralyfin pupillæ notavit, a seminibus deliria, motus convulsivos, apoplexiam, paralyfin surrexisse BUCHNER, KRAMER, SWAINE, Cel. LOBSTEIN viderunt. Sed etiam salutares ejus effectus observarunt Auctores: Illustris STOERCK mentem alienatam eo curatam aliquoties est expertus, plures & insignes effectus aliquis Medicus in *Comment. Lips.* ODHELIUS plures observationes habet de epilepticis eo partim curatis, partim multum levaminis expertis, & BERGII observationes adducit de delirio, spasmis abdominalibus & convulsionibus inde curatis.

* *Oleum infusum* Paris.

B. ANIMALIA.

* ALCE, ἄλκη, *Elan*, *Elend*. Subministrat ungulas, bifidas, quemlibet animalis pedem terminantes, nigras, magnitudine & figura proxime ad bovinas accedentes, a quibus corneo, qui ad nigrum accedit, colore, & quod rasæ nullum foetorem spargunt, se distinguunt.

Cervus Alces L. Cornibus ad basin usque palmatis distinguitur.

In Polonia & reliqua Europa Septentrionali, nec non in Asia & America occurrit.

Extracti resinosi $\frac{1}{40}$, aquosi salini $\frac{1}{6}$ NEUMANN obtinuit.

Primus ERASMUS STELLA, qui vertente Seculo XV floruit, externum harum ungularum usum contra morbos convulsivos commendavit, sequentes Medici eas ad eundem finem etiam interne dederunt; absurdo commento nititur fabula, animal morbo comitiali subiectum ejus insultus, ungulis sibi aures scalpendo, arcere, docuit experientia neque animal malo epileptico conflictari, neque ejus ungulas qualemunque vim habere hoc malum curandi.

CASTOREUM, καστέριον, *Bibergeyl*. Hoc nomine veniunt duo Folliculi, inferne nexi, deinde divergentes, oblongi, qui progrediendo ampliores & magis ventricosi evadunt, efformati a membrana tenaci & coriacea, quæ substantiam includit nigricantem, tenacem, proprio, qui caput obnubilat, odore & sapore amaricante præditam, inflammabilem, multis cellulis membranaceis distinctam. Sacci majores, ventricosi, graves, substantiam siccam quidem, sed non totam aridam, & fortissimo odore instructam continentes, reliquis præferendi; hi a Russia, Prussia, Dantisco denominantur, nec cedunt iis, qui ab animali, ad Rhodanum degente, defumuntur, testante

GEOFFROI. Canadense, quod Anglicum quoque appellare solent, folliculos minores sistit, substantiam aridam, minus odorem includentes. Non raro folliculis solent sanguinem inspissatum committere, cui, quadam adjecta castorei portione, odorem affricant.

CASTOR. Quadrupes, dentibus in utraque maxilla, incisforibus utrinque duobus, caninis nullis, cauda plana, squammosa gaudet: *Fiber* L. caudam habet horizontalem.

Copiosissime in Europa & America septentrionali & temperata ad fluviorum littora occurrit.

Sacci, qui sub nomine Castorei prostant, ad utrumque urethræ latus, prope præputium hærent, & proprio orificio in urethram aperiuntur; ex animali desumpti, infumando contra corruptionem defenduntur.

Tam aqua, quam spiritus vini ejus principia activa extrahunt, spiritus vini inde abstractus, levissime odoratus fit. **LEWIS**; Extracti aquosi $\frac{1}{4}$ & totidem spirituosi largitur. **GMELIN**; Salem volatilem destillationis obtinuit **FESCH**, nec non **Cl. MODEL**, qui oleum quoque, quod bitumen redolet, ex eo destillare vidit; **NEUMANN** $\frac{7}{28}$ Extracti aquosi & totidem spirituosi accepit.

Sed prostat quoque *Axungia Castorei*, quæ consistentiam unguenti habet, & cujus odor castoreum refert, sed mitior est; desumitur ex sex glandulis conglomeratis, quarum tres ad utrumque latus urethræ, sub folliculis, quæ Castoreum habent, occurrunt, & in urethram aperiuntur.

HIPPOCRATES Castoreum in morbis uterinis & hystericis adhibuit, integrum de eodem tractatum **ARCHIGENEM** scripsisse, **GALENUS** refert, ipse illud ad sopiendos nervorum motus & cienda catamenia laudat, & in universum a Medicis ad morbos convulsivos æque ac illos, ubi dolores urgent, malum hypochondriacum maxime & hystericum solet adhi-

beri, & tam extus quam intus præscribi: SCHULTZ egregios ejus in colica effectus vidit. Datur ad grana octo, a duabus drachmis assumtis nec calorem multum nec numerum pulsuum mutatum fuisse, vidit ALEXANDER: clysteribus ejus drachma adjicitur.

Axungiam ad usus externos modo adhibent & ad unguenta nervina, quæ partibus debilitatis roborandis dicata sunt.

Essentia vel Tinctura SENNERT. correctæ: * *Oleum stillatitium* Parisini in *Codicem* receperunt. *Oleum coctum simplex* Bergamenf. * *Oleum coctum compositum* DE MANLIIS plura ingredientia aromatica & irritantia habet, ad paralyfin & tabem laudatur: *Extractum* QUERCETAN. Nostrates spirituosum, Wurtembergenses spirituosum & aquosum commixta habent: * *Spiritus Castorei compositus* Londin. est Sal volatile oleosum SYLVII, Castoreo ditatum, ad effectus hystericos adhibetur.

HIRUNDINES vid. *Aves*.

LUMBRICI, ἔρπετα τῆς γῆς, *Vers de Terre*, *Regenwürmer*. Sunt Insecta, quæ mediocris calami crassitiem habent, quinque circiter pollices longa, coloris dilute rubicundi, habitant ut plurimum in cuniculis, quos sub terra fodiunt, ex iis autem, tempore pluvio in diem prodire solent.

LUMBRICUS. Corpus teres habet, annulis efformatum, pone caput annulo eminente cinctum: *Terrestris* L. aculeis inter annulos prominentibus distinguitur.

Occurrit ubique.

Ex Lumbricis $\frac{1}{12}$ gelatinæ siccæ obtinui; NEUMANN Extracti spirituosi $\frac{3}{6}$, ultra $\frac{5}{16}$, Extracti aquosi, spiritus urinosi $\frac{3}{7}$, Olei empyreumatici $\frac{1}{7}$, salis volatilis $\frac{1}{32}$.

GALENUS Lumbricos extus ad dissectos nervos, intus sumtos a vi diuretica laudari, dicit, ETTMÜLLER,

STAHL, HOFFMANN eos antarthritico & antispasmodico sine laudant, sed sine ratione, cum nulla exacta de his viribus observatio mihi innotuerit, non audeo, nauseosi omnino medicamenti usum multis commendare. Succum expressum ad unciam unam solent cum jusculis appropriatis exhibere, exsiccati ad drachmam dimidiam usque præscribuntur.

Oleum per Infus. VAL. CORD. ad affectus nervorum commendatur: *Spiritus Lumbricorum abstractius*, ratione virtutis medicatæ, vix præ spiritu vini rectificato aliquid proprii videtur habere: * *Spiritus Lumbricorum per se* ETTMÜLLER non videtur ab aliis spiritibus urinosi, animalibus differre: * *Essentia Arthritica* MAURIT. HOFFMANN Gelatinam lumbricorum spiritu vini alcalisato receptam & sopientibus junctam vehit. Datur ad guttas quinquaginta aliquoties de die: eadem etiam cum *Opio* prostat & ejus $\frac{1}{96}$ circiter vehit: * *Essentia Lumbricorum* Brandeburg. * *Pulvis Antarthriticus* WEPFER non placet: *Sal Volatilis* Wurtemb. nil proprii videtur habere.

* UNICORNU, μονόκερ, *Licorne*, *Einhorn*. Est Dens ex basi latiuscula diu cylindricus, tandem in angustum finem terminatus, fibris spiritaliter intortis efformatus, variæ magnitudinis, octo pedum longitudinem non raro superans. Ejus cortex flavicat, reliqua substantia albißima est.

Primi BARTHOLINUS & WORMIUS, non cornu esse alicujus animalis quadrupedis, quod Auctores effinxerunt, sed dentem Ceti, ostenderunt.

MONODON L. fistula in vertice, & dente prælongo, ex maxilla superiore exserto, gaudet.

Habitat in Mari Grœnlandico.

NEUMANN $\frac{7}{24}$ Extracti aquosi, $\frac{1}{4}$ spiritus urinosi, $\frac{1}{32}$ olei, $\frac{1}{96}$ salis volatilis inde obtinuit; gelatinæ siccæ $\frac{1}{5}$ mihi subministravit.

Seculo XV demum ad usus medicatos cœpit recipi, & ipsi, maximæ contra epilepsiam & venena vires fuerunt adscriptæ, quas opinio vulgi, ea quæ magno pretio veneunt, etiam magnas ad morbos fugandos vires possidere, studium possidendi certum contra febrem petechialem, quam a veneno surgere reputabant, specificum, auri sacra fames, & alia sustentarunt. Primus MARINI, illud nequaquam expectationi respondere docuit, nec hodie alias inde, quam a ceteris dentibus vires sperare, fas est.

CAP. VI.

ATTENUANTIA.

§. 43.

Medicamenta, quæ vitiis fluidorum medentur, sive eorum qualitates vitiatas tollunt, *Alterantia* Recentiorum, sive eadem e corpore eliminant, *Evacuantia* dicta. Alterantium ea quæ spissitudinem curant *Agglossantia*, *Attenuantia* appellantur; huc pertinent 1) ea, quæ rationem aquæ in humoribus augent, & quæ recentior ætas *Diluentia* nominavit, 2) ea, quæ ipsum spissamentum solvendo, humores magis flexiles reddunt, *Diapocresantia*, *Resolventia* Veterum.

§. 44.

Diluentia indicantur in omni spissitudinis genere, qualecunque illud fuerit, eorum princeps est AQUA, omnia reliqua, quæ huc referuntur, unice agunt ratione aquæ, quam vehunt.

§. 45.

Resolventium illa, quæ faciunt, ut sordes, quæ ob pinguem & resinofam, qua gaudent, indolem

a nostris humoribus aut a diluentibus solvi & e corpore elui nequeunt, ex aqua se suspendi & eliminari patiantur, dicuntur *Σμύματα*, *ῥτυμὰ*, *Detergentia*, *Abstergentia*. Sed Resolventia etiam *Aperientium* nomine veniunt, dum ut materies obstruens, ex locis obstructis secedere queat, efficiunt. Quæ ex Resolventibus salino sapore gaudent, *ῥυτιμὰ*, *Incidentia* appellare, in more habent, reliquis *Resolventium* nomen relinquunt.

§. 46.

Incidentia ratione mechanica videntur agere, dum rigidæ earum partes sese crassamenti partibus interponunt, & istarum nimis fortem attractionem moderantur; eadem præterea vasa irritant, & his validius constrictis, ipsa altius inter spissamenti partes adiguntur, quo efficitur, ut partes aquosæ, crassamentum ab incidentibus laxatum subire, & illud attenuare valeant. Indicantur *Incidentia* præcipue a spissitudine mucosa; eorum abusus varium acrimoniæ genus causatur. Resolventia non una ratione agere videntur, quædam eorum, tanquam menstrua operantur, alia vasorum contractionem ad certum gradum augendo, efficiunt, ut tenacitas vincatur & partibus crassamenti nimis cohererentibus, partes aquosæ, quæ illas distentas tenent, interponantur, unum quoque ex resolventibus videtur evidenter ratione mechanica agere. Varia spissitudinis genera varia resolventia exigunt.

I. INCIDENTIA.

α) VEGETABILIA.

AROMATA (§. 25.) IRRITANTIA (Cap. IV.)

ACETOSA vid. *Olera*.

ACETOSELLA Recent. *Oxys* PLIN. *Alelija* ab Italorum *Lujula*, *Sauerklee*. Exhibet Folia, quæ terna uni petiolo insident, obverse cordata, hirsuta, firmula, sapore acido linguam feriunt; exsiccata omnem saporem perdunt.

OXALIS. Corollam pentapetalam regularem habet, calice quinquefido sustentatam, diplosantheram, pentagynam, capsulam pentagonam, polypyrenam: *Acetosella* L. foliis ternatis, superne cordatis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Salis essentialis $\frac{1}{85}$ circiter inde obtinuit **CARTHEUSER**. $\frac{1}{320}$ salis essentialis **SAVARY**, qui præterea $\frac{1}{200}$ Extracti aquosi, $\frac{1}{343}$ resinosi separavit. Adhibetur cum successu ob acidum vegetabile, quo scatet, ad attenuandos spissos humores, multum etiam conducit ad acrimoniam putridam corrigendam, ut **FRANCUS** in febre epidemica Ulmenfi vidit. Folia exsiccata inertia sunt; & succus expressus & folia jure infusa exhibentur.

* *Conserva* VAL. CORD. * *Syrupus* COSTÆI, * *Aqua destillata* VAL. CORD. *Sal Essentialis Collect. Chym. Leidenf.* Vulgo illum Pharmacopolæ ex Helvetia & Suecia sibi comparant. Differt a Tartaro crystallorum magnitudine & figura, paucioribus partibus oleosis, acido magis concentrato, & hinc cum Alcohole Naphtam efformante, & quod cum oleo unguinoso in saponem abeat. Circa vires medicatas conf. *Inst. Chem.*

ALLIUM vid. *Olera*.

ANGELICA Lat. Barb. Inde desumuntur Radices, quæ ex crasso capitulo dimittunt plurimas fibras, pedem dimidium circiter longitudine æquantes & angustas, rugosæ sunt, extus ex gryseo-nigricantes, intus albæ, odore forte proprio gaudent & sapore proprio aromatico, salino, cui aliquid amari accedit.

ANGELICA. Floribus umbellatis, involucri utroque sustentatis, seminibus marginatis, tribus lineis eminentibus notatis gaudet: *Archangelica* L. BLACKWELL 318. Folio impari lobato distinguitur.

In Pyrenæis & Alpibus septentrionalibus sponte crescit, apud nos in hortis colitur.

Sylvestrem præ hortensi duplo plus resinæ largiri, & eminentiore odore & sapore gaudere, observavit LINNÆUS.

Spiritum vini evidentius, quam aquam has radices extrahere, Oleum odoratum inde obtineri, quod linguam valide pungit, Extractum aquosum nauseose dulce & subacre esse, monet LEWIS. Olei odorati $\frac{1}{128}$, Extracti aquosi $\frac{3}{8}$, spirituosi $\frac{1}{4}$ adducit CAR-
THEUSER.

Humores potenter attenuat & solida stimulat, in affectibus frigidis & mucosis non male adhibetur, ad morbos malignos olim admodum fuit commendata: masticatorio quoque scopo recipitur.

* *Aqua destillata ex herba & floribus* Paris. * *Aqua destillata ex seminibus* Paris. * *Aqua destillata ex Radice* VAL. CORD. * *Oleum destillatum* VAL. CORD. * *Conserva* Paris. * *Extractum* VAL. CORD. Wurtembergenses, præeuntibus Brandenburgensibus, spirituosum recipiunt: * *Spiritus abstractitius* Wurtemb. * *Essentia* QUERCETAN.

APIUM vid. *Olera*.

ARMORACIA vid. *Olera*.

CALAMUS AROMATICUS vid. *Aromata*.

CARLINA vid. *Amara*.

CEPÆ vid. *Olera*.

COCHLEARIA Recent. *Herbe aux Cuillerées*, *Löffelkraut*. Recipiuntur Folia magnis petiolis innixa, subrotunda, sapore salino, acri, proprio odore instructa,

crassiuscula, cum recentia sunt, facie prona depressa, exsiccatione omnis odor & sapor proprius perit, remanente quadam amaritie.

Cochlearia Officinatis L. BLACWELL 227. foliis radicalibus, subrotundis agnoscitur.

Crescit copiose ad littora Maris Europæ septentrionalis, occurrit quoque in Corsica.

Aqua æque ac spiritus vini inde odorata & sapida destillant, Oleum odoratum, quod obtinetur, in aqua fundum petit, Extractum aquosum æque ac spirituosum odore & sapore plantæ propriis carent.

Ipso sapore teste, *Cochlearia* egregias vires incidentes habet, & hinc a variis Auctoribus multum ad referendas obstructions viscerum abdominalium laudatur, & hoc scopo jusculis aut succis aperientibus adjicitur; maxime autem, ut ex EUGALENO patet, omni tempore ad scorbutum fuit laudata, ubi autem probe ad variam hujus morbi periodum attendendum est. Inter nos, ubi verus scorbutus nunquam obtinet, ad cruentationes & alia vitia gingivarum, externe præcipue, adhibetur.

Aqua FOREST. non male collutorio scopo recipitur: *Spiritus* MOLLENBROECK Parisini ad monitum Auctoris Armoraciam adjiciunt: * *Spiritus Volatilis* Paris. * *Syrupus* SENNERT. * *Extractum* Wurtemb. * *Conserva* August. recenti herbæ, quando ea haberi non potest, optime substituitur.

DAUCI SEMEN vid. *Olera*.

* ERUCA, ῥόζομον, *Roquette*, *Raucken*, *weisser Senf*. Semina sistit quæ parva sunt, flava, rotunda, oleo turgent, sapore acri linguam afficiunt.

Brassica Eruca L. stylo fructui insidente longo, triangulari & foliis lyratis gaudet.

Habitat in Europa calida, in Helvetiam usque ascendit, apud nos in hortis colitur.

A GALENO oleribus adscribitur, & a vi aphrodisiaca laudatur, sinapis vires, sed remissiores habet.

* ERYSIMUM, ἐρύσιμον, *Velarum* Gallorum PLIN. *Velar*, *Wegsenf*. Recipiuntur Folia magnis pinnis incisa, extrema maxima, trifida, hirsuta, levissimo sapore instructa.

ERYSIMUM. Corollam cruciformem, siliquam strictam, tetragonam habet: *Officinalis* L. BLACWELL 28.

Occurrit ubique.

Ab herba insipida, quæ, LOBELII maxime auctoritate, magnam famam affecuta est, ego saltem vix vires incidentes expectarem, & nescio an fides IIDEM habenda, dum plures raucedine laborantes, ea curatos fuisse memorat, prudentiores Veteres, semen potius adhibebant, quod evidentem acrimoniam habet. Medicamentis uterinis ab HIPPOCRATE adscribitur.

* *Syrupus simplex* GEOFFROI: *Syrupus* LOBELII, si quas vires habet, illas aliis, quas præter Erysimum recipit, ingredientibus debet; Parisini prolixam compositionem, adhuc prolixiorē præscribunt nostrates.

HELENIMUM, ἑλένιον, *Inula*, *Enula campana* Lat. Barb. *Aunée*, *Alant*. Largitur Radices crassas, multifidas, longas, extus fuscas, per exsiccationem gryseas, intus albas, sapore acri, amaricante, odore proprio non ingrato gaudentes.

INULA. Corollam compositam mixtam, calice imbricato sustentatam, stamina inferne bifida, receptaculum nudum, semina papposa habet: *Helenium* L. BLACWELL 473. foliis amplexicaulibus, omnibus ovatis gaudet.

Crescit in Europa, præter maxime Meridionalem.

Olei odorati spissi $\frac{1}{2} \frac{1}{10}$, Extracti spirituosi $\frac{1}{15}$ aquosi $\frac{1}{2}$ LEWIS obtinuit; Extracti aquosi $\frac{7}{8}$ fere, resinosi ultra $\frac{1}{5}$, olei ceræformis $\frac{1}{10} \frac{1}{2}$ fere NEUMANN; CARTHEUSER autem $\frac{1}{2}$ Extracti aquosi, resinosi $\frac{1}{12}$.

Medicamentis uterinis ab HIPPOCRATE annumerantur hæ radices, auctore GALENO, ad affectus pectoris laudantur, quibus omnino egregie conducunt, mucum pulmonem attenuando, aut, si symptomatici fuerint, viscera abdominalia aperiendo, humores resolvendo & solida stimulando, sudorem quoque movent, hinc multum superioribus seculis ad morbos malignos, exanthematicos & ipsam pestem laudabantur. Extus multum ad sanandam scabiem commendantur.

* *Aqua destillata* NIC. PRÆP. * *Conditum* VAL. CORD. * *Conserva* VAL. CORD. * *Extractum* VAL. CORD. * *Oleum per Infusionem* Paris. * *Unguentum* ad id nonnulli, præeunte SYLVIO, mercurium recipiunt, Wurtembergenses & Nostrates, præcipientibus Colonienfibus, eundem omittunt, cum fructu scabiosis inungitur.

* *IMPERATORIA* Lat. Barb. *Ostrutium* EORUND. *Meisterwurtzel*, si non est *Σμύγιον* Veterum, proxime saltem ad illud accedit. Radices habet aliquot pollices longas, compressas, rugosas, transversim quasi in articulos distinctas, extus cinereas, intus albas, sapore aromatico, acri amaro & odore proprio, ad angelicam accedente, instructas.

IMPERATORIA L. BLACWELL 279. Flores umbellatos habet, involucro partiali paucifolio sustentatos, & femina marginata, duobus fulcis exarata.

Crescit in montibus Italiæ, Galliæ, Helvetiæ, Germaniæ, Daniæ & Sueciæ.

Largitur Extractum spirituosum amarum & acre, aquosum autem vix odorum cum nauseosa amaritie. LEWIS. Ultra $\frac{1}{2}$ Extracti aquosi, $\frac{1}{5}$ fere spirituosi accepit NEUMANN.

Humores valide resolvit, solida quoque stimulat, in colicis & flatuosis divinum remedium C. HOFFMANN dicitur, nec sine successu adhibetur in pectoris affectibus pituitosis, nec non in morbis, qui ab

obstructis visceribus abdominalibus surgunt, alexipharmacæ, quæ ipsi adscribuntur, vires, debentur perniciosæ doctrinæ de morbis malignis fudoriferis tractandis. Radice masticata suffocationem uterinam avertit FORESTUS, ulceribus inspersa, sordes eorum abstergit.

* *LIGUSTICUM*, *Λιγυστιμόν*, *Levisticum* Barbar. *Livèche*, *Liebstockel*. Radices, Folia & Semina in officinas recipiuntur.

Radices semipedem circiter longæ, extus flavæ, intus albæ, sapore proprio acri, non ingrato gaudent, aromatico, cui aliquid dulcis accedit.

Folia pinnata, pinnæ ad ovatam figuram accedunt, superne profundioribus dentibus notatæ, sapore & odore remissioribus, præ radicibus gaudent.

Semina flavicantia reliquis partibus magis odora & sapida sunt.

LIGUSTICUM. Flores umbellatos habet, utroque involucro sustentatos, femina oblonga, quinque striis elevatis notata: *Levisticum* L. BLACWELL 275. Foliis multiplicibus & superne incisus distinguitur.

In montibus Italiæ & ad Monspelium crescit, in Flora Danica quoque recensetur, apud nos in hortis colitur, & impune nostras hyemes fert.

Radix aliquid Olei odorati fundit, & omnes suas vires Extracto spirituofo impertit. LEWIS. Olei odorati $\frac{1}{28}$, Extracti aquosi dulciusculi $\frac{3}{8}$, spirituofo ultra $\frac{1}{4}$ dedit CARTHEUSER.

Ratione virium, medium inter fœniculum & angelicam locum videtur tueri, ad morbos uterinos maxime laudatur, in quibus humores resolvendo & solida stimulando operatur.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Essentia* Wurtemb.

* *MEUM*, *μῆνον*, *Berwurzel*. Radices nobis exhibet, aliquot pollices longas, calamum crassas, quædam filamenta capillaria emittentes, extus ex gryseo

fuscas, intus albas, odore proprio instructas, non ingrato sapore proprio, primum leviter dulci, quem autem salinus excipere solet, præditas.

Athamanta Meum L. BLACWELL 525. Foliis glabris distinguitur.

Crescit in Europæ calidæ & temperatæ montibus, non videtur ultra Sylvam Martiam ascendere.

Ad provocandam urinam & ciendos menses a GALENO commendatur, id quod vi sua acri videtur præstare, ratione vis resolventis ad Angelicam accedit, qua humores minus commovet.

* *Aqua destillata* Paris.

NAPUS vid. *Olera*.

NASTURTIUM vid. *Olera*.

NICOTIANA Rec. *Tabacum* Rec. *Tobac*. Recipiuntur Folia ex ovatis oblonga, quæ propria exsiccationis ratione flava fiunt, proprio odore & sapore acri gaudent, qui per ipsum exsiccationis modum adhuc intenduntur.

NICOTIANA. Corollam habet monopetalam, infundibuliformem, calice quinquefido sustentatam, isantheram, monogynam & capsulam ventricosam, bilocularem, quæ receptaculis ovatis, plura semina includit: *Tabacum* L. BLACWELL 146. Foliis lanceolatis gaudet.

Planta, Regno Peruviano indigena, a PHILIPPO HERNANDEZ DE TOLEDO, PHILIPPO II. Regi missa, a NICOTIO legato Gallo in Lusitaniam, anno 1550 in Galliam, a Cardinale ST. CRUCIS autem Romam allata, Anglis per DRACKE anno 1586 missa, hodie per omnem Europam & in variis Asiæ & Americæ regionibus colitur, & vulgo ab aliqua Insularum Antillarum denominatur; Principibus æque ac pluribus civibus maximo quæstui, paucissimis non in frequentissimo usu est.

Principia alcalina fundit, ultra $\frac{1}{3}$ Extracti amari, in recessu urentis, ingratum odorem spirantis, $\frac{1}{6}$ Extracti spirituosi amari & urentis fundit. BUCHNER & FRAUENKNECHT. Bruta, oleo tabaci interemta, sanguinem in corde spumeum, floridum, attenuatum vehere, HARDER vidit.

Innumeræ varietates, quas varia ratio, qua Tabacum condire solent, produxit, ab ipsa quoque conditura dijudicandæ sunt.

Vegetabile acre potenter omnino humores incidit, DODONÆUS hydropem inde curatum vidit, & MAGNUS copiosas aquas evacuatas; ob eandem, qua pollet, acrimoniam & alvum ducere, & vomitum ciere observatur. Cum habeamus multa medicamenta, quæ eisdem effectus edunt, & multo minus nauseosa sunt, hinc raro hodie intus adhibetur; rarius quoque ulceribus cacoëtheis abstergendis ulterius inspergitur, maxime cum FEHR observaverit, a pulvere Tabaci cum butyro capiti contra scabiem illito, vertiginem, vomitus & tumores surrexisse. Folia Tabaci cum Aceto in cataplasma redacta, tumores hypochondriorum curasse, STEDMANN vidit, frequenter eadem, ad dimidiam unciam usque, clysmatibus immittuntur in pertinacioribus alvi obstructionibus, aut cum humores a superioribus revellendi nobis animus est. Creberrime autem more, qui ab Americanis ad nos descendit, Nicotianæ fumus ore hauritur, aut pulvis naribus attrahitur, utramque rationem ad prophylaxin contra pestem fecisse, observationibus a VAN SWIETEN collectis elucescit; fumum qui hauriunt, commoda & incommoda apophlegmatizantibus propria solent experiri, & illis, qui iidem assueti non sunt, caput evidenter obnubilatur, facile quoque largior apud teneros homines, & tales qui modum excedunt, gravia omnino symptomata inde posse excitari, qualia PAULLINI & HELWIG adducunt;

circa hujus fumi effectus dijudicandos ad variam rationem, qua Nicotiana condita fuit, attendendum esse, patet omnino. Fumum ano immittere primi Angli tentarunt, illum in pertinaciori alvi obstructione, ileo & hernia incarcerata egregiam operam præstitisse, Observatores loquuntur, optimum instrumentum ad hanc medendi rationem Illustris GAUB exhibuit. Pulvis Tabaci naribus haustus errhinorum rationem sequitur, varia, quæ ipsi commiscere solent, etiam, ut varios effectus producat, efficiunt. Masticatio foliorum Tabaci, quæ hoc seculo in Anglia invaluit, ex eis, quæ de Masticatoriis monentur, est dijudicanda.

* *Emplastrum* LE MORT egregium resolvens, ad pertinaciores quoque obstructions facit: * *Extractum* Wurtemb. tanquam validum resolvens in affectibus mucosis ad grana sex exhibetur: * *Oleum destillatum* EVERART. Varia de eo experimenta prostant, quod vulneribus brutorum instillatum mox venenatos ediderit effectus, mox innocuum fuerit, oleo empyreumatico, nauseoso abstinemus: * *Oleum per Infus.* VAL. CORD. vires resolventes & detergentes edit: * *Pulvis sternutatorius* Wurtemb. * *Pulvis sternutatorius variegatus* Wurtemb. * *Pulvis sternutatorius coloratus* Nostrat. * *Pulvis sternutatorius viridis* Nostrat. Omnes a Nicotiana, cui varia aromata adjiciunt, efformantur: * *Species tabaci pro fumo* CAMERAR. * *Species Tabaci pro fumo* Wurtemberg. * *Spiritus Arthriticus* BOECLER: medicamentum omnino resolvens, ad fugandos rheumatismos adhibetur: * *Syrupus simplex* EVERARTI inter nos obtinet: * *Syrupum* QUERCETANI correctum & efficaciorum Wurtemb. & Paris. habent, uterque cum successu ad morbos, qui a pituita surgunt, adhibetur: * *Unguentum* EVERART. * *Unguentum compositum* JOUBERT ad tumores scrophulosos & affectus cutaneos laudatur.

NIGELLA vid. *Aromata*.

* PERSICARIA Lat. Barb. *Flöhkraut*. Folia tam Mitis quam Acris officinas ingrediuntur.

Mitis folia, sunt ex ellipticis longe lanceolata, leviter hirsuta, non raro maculis notata, odore nullo, sapore levissima acidulo & adstringente prædita.

Acris folia, prioribus similia, angustiora, nunquam maculata sunt & evidenti acrimonia prædita.

Polygonum Persicaria L. Corollis hexantheris, monogynis ciliatis gaudet. *Polygonum Hydropiper* L. BLACWELL 119. ab antecedente vaginis truncatis differt.

Crescunt in omni Europa.

Mitis, extus applicata, a TOURNEFORT tanquam summum remedium contra gangrænam laudatur, de Acris virtute ad œdemata, aut calculum, nullæ fidæ observationes prostant, nec vis lithontriptica, quam SCHULZ de *Polygono Amphibio* L. quod vulgo *Persicariam acidam* appellat, proprio tractatu evincere nititur, posterioribus observationibus est confirmata.

* *Aqua destillata* BOYLE: * *Sal fixus* per incinerationem paratus. Paris.

PETROSELINUM vid. *Olera*.

RAPHANUS vid. *Olera*.

SCILLA vid. *Amara*.

β) ANIMALIA.

MILLEPEDES, ὀνίκανοι, ὄνοι, *Cloportes*, *Maueresel*, *Kelleresel*. Sunt Insecta dimidium pollicem circiter longa, ad aliquot lineas lata, superne ex cineritio nigricantia, inferne alba, eorum corpus ex circellis est compositum, cute duriuscula tectum, sapore leniter salino linguam afficiunt.

Nigri & majores reliquis præferuntur, & cum, si continguntur, sese in glomum contrahere solent,

hinc inter exsiccatos eos rejicimus, qui in longum extensi sunt, quia illos non violenta, sed spontanea morte interemptos esse, suspicio est.

ONISCUS. Insectum alis carens, pedes in utroque latere septem & antennas duas habet: *Asellus* L. corpore ovato & cauda bifida gaudet.

Occurrit per omnem Europam, in regionibus calidioribus major est & magis nigricat.

Largiuntur $\frac{1}{16}$ gelatinæ multum nauseosæ, dum destillantur exhibent $\frac{1}{5}$ circiter spiritus urinosi, $\frac{1}{17}$ Olei, $\frac{1}{17}$ salis volatilis, sal alcali ex eorum cineribus extractus, suavem odorem spirat. NEUMANN inde $\frac{1}{3}$ circiter spiritus urinosi, $\frac{1}{11}$ Olei empyreumatici $\frac{1}{6}$ Salis volatilis, Extracti præterea spirituosi $\frac{1}{10}$, aquosi $\frac{1}{5}$ obtinuit; CARTHEUSER Extracti aquosi $\frac{5}{12}$, spirituosi subacris $\frac{1}{7}$ fere.

Attenuandi ergo a GALENO laudantur, DIOSCORIDES obstructions hepatis inde referari & urinam moveri observavit & variis exemplis ETTMÜLLER probare nititur; in omni spissitudine, mucosa æque ac melancholica cum successu dantur, nec inefficaces in morbis arthriticis observantur, in ulceribus caecoëtheis & tumoribus mammarum etiam opem attulisse, vidit RIVERIUS. Recentes exsiccatos omnino præferendi, eorum centum & plures quoque pro dosi adhibentur, ita ut succus inde exprimatur & iusculo appropriato adjiciatur.

* *Essentia* Wurtemb. ipsi succo postponenda esse videtur: * *Conserva* Wurtemb. videtur superflua esse cum millepedes recentes per omnem annum possint haberi.

* *STINCUS*, σκίνος. Hoc nomine prostat animal quatuor pedibus instructum, sex pollices circiter longitudine æquans, visceribus orbem, & ut hæc potuerint eximi, per omnem faciem corporis inferiorem plaga longitudinali apertum; tota cutis squammosa

& argentea est, cum flavedinis vestigio, dorsum spina eminente distinctum & fasciis transversis cœruleis notatum, cauda ad latera contracta brevis, caput corpori immediate contiguum, conoideum, frons nullas squammas habet, maxilla inferior, superiore minor, exacte triangulum refert, pedes quatuor non magni, quinque digitis liberis, membranaceis instructi; odore nullo, sapore salino gaudet.

LACERTA. Amphibium pedibus quatuor, cauda & corpore nudis gaudet: *Scincus* L. cauda apice compressa & digitis muticis, membranaceis distinguitur.

In Ægypto & Arabia Petræa occurrit.

Scincos vires aphrodisiacas possidere, cum GALENO per omnem ætatem fuit assertum, id ipsum vel hodie adhuc in Oriente vulgo credi, HASSELQUIST testatur, sed non perspicio, unde hæ vires debeant surgere, nec ulla fida, quæ id confirmet observatio, nota mihi est, a sale communi quo conditi ad nos adducuntur vires incidentes possunt expectari.

2. FOSSILIA.

BORAX Barb. *Βόραξ* Græcor. Recent. a *Baurach* Arabum, qui hunc salem, speciem Nitri seu *Baurach* esse reputarunt, *Tincar* Arab. Est Sal, qui ex India sub forma crystallorum variæ magnitudinis & figuræ ad nos vehitur, aliqua pinguedinis specie videntur esse instructæ hæ crystalli, sapor earum, aliquid lixiviosi junctum est, colorem habent virescentem, & non raro cortice albo pulverulento obductæ conspiciuntur.

Borax olim ex Alexandria Venetias ducebatur, & ibi depuratus per Europam divehebatur, hinc ab hac urbe vulgo solet denominari, licet maxima boracis quantitas hodie in Belgio depuretur. Refert autem

Borax depuratus crystallos majores, pyramaticas, multilateras, obtusas, pellucas, quæ dissolvendæ ultra vigecuplam aquæ rationem exigunt, calore in pulverem album fatiscunt, supra carbones spumant, vitri speciem mentiuntur, fossilium fusionem promovent, præcipue pro ferruminando auro adhibentur, hinc gravi omnino errore non pauci Boracem *Chrysocollam* esse Veterum, reputant; succos cœruleos viridi colore tingunt. Borax cum acidis non effervesceat, sed per illa in duo principia, Salem sedativum nimirum & Alkali fossile dispescitur, solutiones in acidis factas præcipitat.

De ratione, qua Indi Boracem parant, nihil certi constat, in eo saltem plures, quæ ad nos pervenerunt relationes, conveniunt, illum parari ex aquis, ad fodinas cupri reperiundis, id quod & crudi color virescens, viridis color, quem alterum ejus principium spiritus vini flammæ affricat, & regulus cupri, quem Cl. CADET ex Borace non depurato separavit, etiam confirmare videntur.

Continet $\frac{1}{2}$ aquæ POTT; salis sedativi $\frac{1}{2}$ KAES; ejusdem $\frac{1}{3}$ BARON.

Tanquam sal vires incidentes edit, & quia oleosis junctus in saponem abit, abstergentes quoque exferre posse nulli dubitamus, cum autem varia salia habeamus, quæ has vires etiam evidentiores possident, hinc rarissime intus datur, virtutem, quam ipsi vulgo adscribere solent, partum pellendi, nulla justâ observatio confirmavit; in casu, quem, de Medico Hetrusco, nobis FALLOPIUS conservavit, decoctorum pellentium potius, quam Boracis effectum demonstravit. Extus interdum scopo cosmetico adhibetur.

Sal sedativus Homber. vid. *Instit. Chem.* * *Species Diaboracis* MYNSICHT: compositio absurda.

Nitrum, νίτρον, *Salpetre*, *Salpeter*. Est sal qui in crystallos pyramaticas concrevit, sapore amaricante gau-

det, linguæ frigoris sensum imprimit; & dum aqua dissolvitur thermometrum descendere facit, fusum, si principium inflammabile additur, vehementem & flammantem motum, quem *Detonationem* dicunt, suscipit, ex proprio Acido & Alkali vegetabili constat.

Nitrum Veterum, a nostro omnino diversum est, quippe quod ex aquis lacuum & fluviorum coxerunt, in aëre deliquium patiebatur, non detonabat & totum nigrescebat. Primus ISAAC BEN ABRAM, apud SERAPIONEM, nostri Nitri videtur mentionem fecisse.

Veterum Aphronitrum, & Flos Nitri, mox Salem mirabilem, mox Salem Ammoniacum fixum, mox Nitrum murarium denotant.

Nostrium Nitrum nobis in larga quantitate ex Oriente adducitur, ubi ex solo excoquitur, in Barbaria, teste SHAW, in Japan, ad Oram Africæ, in Tartaria, Coromandel, Malabar, ad Gangem in Regno Mogolis. Conf. *Histoire de Voyages*.

In Europa non adeo copiose reperitur, nec tale, quod non prævio quodam labore opus habeat, antequam in usum trahi possit. Paratur ex muris sive terris, ad quas, sive sub forma stalactitæ occurrit, & *Aphronitrum* dicitur, sive sub albi tomenti specie excrescit *Halonitrum*, *Salpeter de Houffage*, sive solo sapore & detonatione se prædit, *Nitrum Embryonatum* Alchymic.

Omnes terræ, quæ Nitrum subministrant, laxiorem consistentiam habent, aëris actioni erant expositæ & vaporibus substantiarum putrescentium penetratæ, hinc sal, qui inde elixatur, non raro aliquid urinosi vehit, in pulchras crystallos reduci nequit, sed necesse est, ut alcali fixi ope, tam ab urinoso, quam a terra calcarea, liberetur. Videtur partes terrestres ad subeundam mixtionem salinam proprias, halitus aquosos ex aëre reforbere, & cum eis acidum efformare, quod, dum sub ortu principium inflammabile ex substantiis

stantiis putrescentibus exhalans, in suam mixtionem recipit, propriam ab omni reliquo acido diversam indolem acquirit, ortum hac ratione acidum, accrescit terræ, in qua surrexit, tanquam matrici, modo, quem mox dixi, inde separandum. Elucescunt ex his principia, quibus nituntur artificia, quorum ope, ut hic sal largius in Europa obtineri possit, tentant efficere, ea præcipue PIETSCH & SIMON exponunt.

Nitrum, quod creberrime in aqua puteali occurrat, ab ipsis cæmenti, quo receptacula eorum firmantur, partibus, vapores aquosos recipientibus, & cum eis in acidum abeuntibus, videtur deducendum, $\phi\lambda\omicron\gamma\iota\varsigma\delta\omicron\nu$, quod hic mixtionem subit, sive ex terra accedit, sive a sordibus, quæ casu in puteum ceciderunt, subministratur. Num alcali vegetabile, alterum Nitri principium, etiam a sordibus derivare licebit?

Obtinetur Nitrum ex suis matricibus, dum illæ labris committuntur, quorum fundus ad altitudinem aliquot pollicum stramen, quod sordes retineat, habet, adjicitur stramini, cinerum respectu terræ elixivandæ $\frac{1}{3}$ & calcis vivæ $\frac{1}{6}$, aquæ ope elixivatio perficitur, lixivium calore non nimis magno ad justum terminum evaporatur, adjicitur aliquid lixivii caustici, ut omnes partes calcareæ secedant, &, ut in crystallos coëat, seponitur; id quod iteratis crystallisationibus nullum ulterius Nitrum largitur, *Lixivium Nitri*, *Eau-mère*, *Mutterlaug* dicitur. Illud terris nitrariis iterum solent affundere, sed non adeo accurate omne Nitrum exinde separatum est, ut non aliquid adhuc vehat. Nitro, ratione quam dixi, parato, quod *Crudum* dicere solent, nunquam non sal communis adhuc solet immixtus esse, iteratis demum crystallisationibus ab eo separandus.

Nitrum Veterum, cum palam a nostro differat, nec vires medicatæ, de illo celebratæ, ad hoc referri possunt. Nostrium cum sit sal medius, hinc jure incidentes effectus ab eo expectantur, docuit autem experientia, istud propria quadam virtute sanguinem attenuandi gaudere, imo, phlogistica spissitudine laborantem, ab eo resolvi, & in crasin naturalem reduci, id quod facile in sanguine, e vena emissio, experiri datur, & inter primos HOFFMANN annotavit. Idem, præ aliis salibus mediis, efficacius putredini resistere, Illustris PRINGLE observavit. Celebratur præterea ejus vis refrigerans, quam multis experimentis in proprio corpore stabilivit Cl. ALEXANDER, qui simul animadvertit, elapsis circiter duodecim, postquam assumptum fuit, minutis, pulsum numerum ad pristinos rythmos redire, imo ad sesqui drachmam & ultra, si assumitur, varia incommoda excitari, & arteriæ ictus multiplicari. Vis refrigerans Nitri, unde pendeat, nondum liquet, ex eo saltem derivanda non est, quod Nitrum, in aqua si dissolvitur, thermometer deprimat, quam primum enim solutio peracta est, thermometer ad pristinam altitudinem redit, nec integrum, sed solutum Nitrum sanguinem adit; præterea sal ammoniacus & sal communis, dum aquam subeunt, etiam majus, quam nitrum, frigus producant, sed neutiquam adeo evidenter, ut istud, corporis humani calorem minuunt, nec a sanguine attenuato hic effectus potest deduci, cum, quæ idem præstant, alcalina non evidenter refrigerent. Ob vim refrigerantem & sanguinem dissolventem in omni æstu sanguinis exhibetur, & præcipuis medicamentis antispasmodicis adscribitur.

Dosis est ad drachmam dimidiam, in affectibus pectoris, & topicis primarum viarum vitis, etiam minuenda.

Aqua fortis, *Aqua Regis*, *Liquor Nitri fixus*, *Magnesia alba*, *Nitrum antimoniatum*, *Nitrum depuratum*, *Nitrum fixum* vid. *Instit. Chem.* * *Nitrum perlatum* in phlogosis ab acrimonia acida conducit; * *Nitrum Rosatum* BARCHUSEN ad gargarismata recipitur: * *Nitrum Saturninum* JUNGKEN non male extus, ad discutiendas inflammationes adhibetur: *Nitrum tabulatum* est sal prunellæ in tabulas redactus: *Pulvis Antispasmodicus* Halens. *Temperans* STAHL Polychrestum remedium, quo vulgo ad omnem orgasmum sanguinis uti solent, solo Nitro non videtur præstare: *Pulvis Antispasmodicus* Offic. Nostrat. antecedenti medicamentum absorbens jungit: *Sal Polychrestus* vid. *Instit. Chem.* *Sal Prunellæ* QUERCETANI, *CrySTALLUS mineralis* BEGUIN. primus BASILIUS VALENTIN. illud indicare videtur, est Nitrum, cujus portio quædam in Salem polychrestam versa est, ego ipsi semper Nitrum præferrem, adhibetur ad morbos faucium: *Spiritus Nitri* vid. *Instit. Chem.* * *Spiritus Nitri anticolicus* Brandenburg. medicamentum inconcinnum: *Spiritus Nitri dulcis* vid. *Instit. Chem.* *Trochisci ex Nitro & Cinnabari* Nostr. Suave medicamentum, quod cum successu ad sitim sedandam, mucum attenuandum & sanguinis æstum temperandum assumitur; iidem etiam non male parantur, cum loco cinnabaris succus Citri recipitur.

SAL AMMONIACUS. Is qui nostro tempore in officinis prostat, Seculo XVI ad finem vergente, demum obtinuisse videtur.

Adducitur ad nos forma panum rotundorum, quorum diametri novem circiter pollices æquant, una facie concavorum, vertice crasso eminente instructorum, altera facie convexorum, sub utraque superficie fordida, nigra, substantiam salinam pellucentem, sapore vivido salino linguam ferientem vehit:

Paratur hic sal in Ægypto, sublimationis ope ex fuligine excrementorum, quæ animantia, multo sale pasta, excludunt, notantibus LEMERY, GRANGER, HASSELQUIST, eundem, eadem fere ratione in Imperio Indostan parari, fidem facit Illustris GAUB, qui etiam mentionem facit ejus, qui ab aliquot retro lustris Brunsvigæ paratur, albiſſimus est, formam panum, in quos saccharum formatur, habet, & quem Ægyptio, nonnisi minore alcali volatilis ratione, cedere, expertus sum.

Sal Ammoniacus nativus, quem, teste Cl. MODEL, Calmuccorum regio ad rupes crescentem largitur, gryſeis cryſtallis efformatus, & ille, qui substantiam laxiorem & flavam refert, copiose ad montes ignivomos & Solfataræ occurrens, in nostris regionibus muſæa curiosorum, nequaquam officinas intrat.

Salem Ammoniacum ex Acido salis & Alkali urinoſo conſtare, evici in *Inſtit. Chem.*

Hunc ſalem vires incidentes editurum, facile patet, & hinc ad omnes morbos, a ſpiſſitudine mucoſa oriundos, cum ſucceſſu adhiberi poſſe; eundem propria virtute febres intermittentes fugandi, gaudere, MUYS multis obſervationibus ad liquidum deducere conatus eſt, quas ſuis quoque WOLFF, LOESEKE & JACOBI confirmarunt; cum febres intermittentes ſemper uſum incidentium exigant, non male noſtrum ſalem, quem ſpecificè hic conducere, fidi Auctores teſtantur, aliis ſalibus mediis, in hoc morborum genere præferimus: ejus doſis ad drachmam unam extenditur.

Extus, cum ejus vis antiſeptica Ill. PRINGLE experientis confirmata ſit, non male ad medicamenta contra gangrænam recipitur; ſpecifica virtute ad curandum ſcabiem gaudere, Cl. PLENK eſt expertus.

* *Elixir Pectorale Regis Daniae* Wurtemb. Eſt ſpiritus ſalis ammoniaci vinoſus a variis plantis, quæ autem carminativæ potius ſunt, quam pectorales,

abstractus & succo liquiritiæ edulcoratus, in morbis a flatibus oriundis conducet, multo concinnius, & ad affectus pectoris mucosos aptissimum est * *Elixir Pectorale* RINGELMANN in *Pharmacopœa Danica* descriptum: * *Ens Veneris* vid. *Instit. Chem.* * *Essentia Balsamica* GMELIN, ad debilitatas fibras primarum viarum admodum utilis: * *Flores Antimonii rubri* BASIL. VALENT. admodum drastici sunt: *Flores salis Ammoniaci Martiales*, qui a Parisinis sub titulo *Florum salis Ammoniaci hematiticorum* repetuntur v. *Instit. Chem.* * *Flores salis Ammoniaci simplices* Wurtemb. non differunt a *Sale Ammoniaco depurato* SCHROEDER. *Sal volatile aromaticum* Paris. *Sal Anglicum volatile* Wurtemb. egregium medicamentum excitans: * *Sal volatile oleosum* BOERHAAVE a viribus Angelicæ laudatur: * *Sal volatile oleosum* Wurtemb. *Liquor oleosus* SYLVII: *Sal* vel *Liquor oleosus* SYLVII, *Spiritus volatilis aromaticus oleosus* Paris. *Spiritus salis Ammoniaci Aromaticus* Edinburg. *Tinctura stomachica* Lips. sunt spiritus salis Ammoniaci vinosi, oleo variorum aromatum foeti, in affectibus frigidis primarum viarum ad scrupulum unum pro dosi exhibentur; extus vel naribus admoventur, vel illinuntur membris debilitatis: * *Spiritus Bezoardicus* BUSSI, est alcali volatile oleo empyreumatico foetum, sanguinem potenter resolvit & exagitat, excretiones aquosas auget: *Spiritus Salis Ammoniaci anisatus*: *Spiritus Salis Ammoniaci cum calce viva* seu *volatilis urinosus* Wurtemb. *Spiritus Salis Ammoniaci cum sale Tartari*: *Spiritus Salis Ammoniaci vinosus* seu *Sal volatile Ammoniacum* Paris. vid. *Instit. Chem.*

SAL COMMUNIS. Est sal medius in crystallos cubicas concrefcens, proprio sapore præditus, supra carbones decrepitans, ex proprio acido & alcali fossili constans. Triplex ejus genus solet proflare Fossilis nimirum, Marinus & Fontanus.

Sal Fossilis quem, si in crySTALLIS pellucidis occurrat, *Salem Gemmae* Latino-Barbari appellant, in montium visceribus latet, & satis copiose in reliquis Orbis partibus æque ac in Europa occurrit, Transylvania, Hungaria, Polonia, Germania, Anglia, Hispania &c. eo abundat. Eruitur e montibus, rationibus mechanicis, fordes, quæ ipsi adhærent, iterata solutione & crySTALLIFICATIONE auferuntur.

Sal marinus hæret in omni aqua; quæ sub maris nomine globum nostrum ambit, & a Geographis variis nominibus, pro variis locis, quos alluit, insignitur; habet autem aqua marina eo plus salis, quo calidius est clima, ubi occurrit, & quo major est profunditas, unde hauritur: obtinetur sal ex aqua marina, evaporationis ope, quæ in locis septentrionalibus per ignem promovetur, in meridionalibus autem, aqua marina, supra magnas areas ducta, actioni solis & aeris exponitur; dum hæc aqua semper salem mirabilem & salem ammoniacum fixum vehit, hinc sal, evaporatione obtentus, demum purior evadit, quando per aliquot annos in acervos collectus, utrumque salem heterogeneousum ad fundum dimisit. *Sal marinus*, qui evaporatione supra areas obtinetur, a terra, quæ ipsi accrescit, gryseus & nigricans solet esse, iteratis demum solutionibus & crySTALLIFICATIONIBUS depurandus.

Sal Fontanus, qui etiam *Communis* audit, paratur ex fontibus, quos *Salinas* dicere solent, per omnem orbem creberrime obviis, evaporatio salinarum in propriis labris, moderato igne instituenda, ut salia heterogenea, una cum selenite, ad fundum colligantur, & jactura æque ac enervatio salis caveatur. Muriam debiliorem ope domuum gradatoriarum concentrare solent, ut alimento ignis sub evaporatione parcant, consilio forsan minus laudando. Conf. Illustris HALLER. Omnem omnino attentionem

meretur, quod ubi sal marinus occurrit, etiam vix non semper sclenites, sal mirabilis, & sulphur inveniantur.

Ratio acidi in vario sale cibario varia est, hinc illum ratione saporis & virtutis condientis multum differre observamus; id interim experientia docuit, ex aqua marina paratum, reliquos acrimonia superare.

Bonus sal cibarius debet esse albus, omnis peregrini saporis expers, nec in aëre humescere.

Sal communis in modum reliquorum salium mediorum vires incidentes habet, & hoc scopo non male istorum in locum recipitur, eodem, cum carnes condire a longissimo retro tempore receptum sit, hinc præeunte GALENO, tam extus quam intus ad arcendam putredinem adhiberi solet, immo cum Idem Medicinæ princeps ex carne salita, salis vim fibras rigidas reddendi, perspexerit, ideo vires exsiccantes quoque ab eo in corpore surrecturas monuit. Illustris PRINGLE pulcherrimis experimentis evicit, salem cibarium corpus animale minus quam alia salia contra putredinem defendere, imo eundem, si substantiis animalibus in ratione, quæ 1 : 8. minor est, adjicitur, etiam corruptionem augere. Patet ex his, cur hunc salem optimo consilio cibus pro adjuvanda digestionem adjiciamus, irritando enim fibras primarum viarum, eas ad vividiores contractiones compellit, viscidum & ciborum & humorum chylopoieticorum corrigit, & efficit præterea, ut ipsi cibi citius resolvantur, & partes nutritioni aptas dimittant. Extus ad foveas antisepticos & discutientes recipitur, nec non ad enemata irritantia.

* *Sal decrepitatus* Paris. * *Sal depuratus* Parisinis, inter quos vulgo sal marinus gryseus obtinet, necessarius : * *Sal febrifugus* vel *digestivus* SYLVII : *Sal mirabilis* GLAUBER : *Spiritus Salis* vid. *Instit. Chem.* * *Spiritus Salis coagulatus* MYNSICHT. est sal digestivus, in quo alcali excedit : * *Spiritus Salis* GLAUBER.

* *Spiritus Salis dulcis*: * *Spiritus Vitrioli philos.* vid. *Injt. Chem.*

SODA Recent. *Alumen Catinum* Lat. Barb. Hoc nomine prostat massa terreo-salina, in diversæ magnitudinis glebas efformata, quæ duritie lapides æquat, colore gryseo cœrulescente gaudet, miculis parvis albis, & magnis nigris, distinguitur, plurimis foraminibus hiat, odorem spirat nec gravem nec ingratum, sapore gaudet falso & lixivioso.

Orientalis & Occidentalis occurrit, illa in Ægypto, Syria, Tripoli, Tuneti, Astracani paratur, rarissime tabernas intrat, hanc in Hispania, Italia, Anglia, Gallia, Germania conficiunt: Orientalis optima censetur & sive ab Ægypto denominatur, sive *Rochetta Alexandrina* dicitur; inter Occidentales Alonenfis præfertur, quam & *Hispanicam*, *Soude de Barville* appellare solent, ea, quæ Carthagenæ conficitur, vilioris omnino conditionis est.

Soda in aere humescens, quæ soluta foetet, eminentiori crusta viridi obducitur, fragilis, aut minoribus foraminibus pertusa, rejicienda est.

Paratur soda ex plantis ad mare crescentibus, quas in fossis comburunt, & cineres hac ratione ortos, continuato igne, in majores massas conferruminant, illarum cum varia sint genera, hinc varium quoque Sodæ genus occurrit: *Salicornia* L. & *Salsole* L. præstantissimam Sodam largiri experientia evicit, optimam Alonensem ex *Mesembryanthemo Nodifloro* L. parari, quod & in hunc scopum serere solent, testantur Cl. JUSSIEU & Cl. BASTER, Alexandrina ex *Mesembryanthemo Coptico* L. conficitur. Proprium est his plantis, ut salem marinum in suam substantiam recipiant, eundem quædam plane non mutant, ut de *Salicornia Europæa* L. Illustr. GAUB expertus est, quædam istum ita laxant, ut ignis plantam comburens acidum in aerem pellere queat, re-

manente altero falis marini principio, alcali fossili nimirum, partibus terrestribus a planta residuis, nexo. Vidit Illustr. DU HAMEL Salsolam in horto a mari & salinis remotissimo, falem, dum in cineres reducebatur, communem & fodam dedisse. Dum promiscue plantas ad mare crescentes comburunt, accipiunt fodam cineribus clavellatis inquinatam.

In Soda, qualis vulgo prostat, alcali vegetabile, alcali fossile, falem marinum, sulphur & terram calcarcam æque ac vitrescentem obtinere, IMMLIN vidit. Soda simplex vitriariis maxime & saponariis in usum cedit, ad scopos medicatos non adhibetur. ENCKELMANN monet, SEIGNETTE Pharmacopæum Rupellensem, qui labente Seculo superiore floruit, falem ex Soda crySTALLISATUM, sub nomine *Salis Alkali*, ad curandos morbos rheumaticos maxime, adhibuisse, & pro more eorum temporum, laudes ejus propria scheda ebuccinasse. Alcali fossile respectu effectus medicati, a vegetabili non differre, facile perspicitur.

Sal polychrestus DE SEIGNETTE vid. *Inst. Chem.*

§. 47.

II. RESOLVENTIA.

AMARA (§. 24.) RESINÆ (§. 26.) VOMITORIA (§. 56.)

ARNICA. Hac voce primus FEHR usus est, evidenter ex *Ptarmica*, qua GESNER, qui inter primos hujus plantæ meminit, formata, *Betoine des montagnes*, *Wolverley*. Folia æque ac Flores officinis subministrat.

Folia ex ovatis oblonga sunt, utrinque tomentosa, sapore dulciusculo, cui vix distinguenda amarities accedit, instructa, aquam, cum qua coquantur, sapore salino afficientia.

Flores asservantur a calyce evulsi, flavi, manifestius quam folia amari, aquæ saporem amaricantem & acrem communicant.

ARNICA. Flores compositos mixtos habet, calice imbricato, feminibus radii nudis distinguitur: *Montana* L. foliis ovatis integris agnoscitur; cum omnia femina papposa habeat, omnino *Doronicis* adscribenda.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Folia Extracti aquosi $\frac{1}{3}$, spirituosi $\frac{1}{6}$ circiter largiuntur: Flores $\frac{5}{16}$ Extracti aquosi, $\frac{3}{16}$ spirituosi. **NEUMANN.** Folia $\frac{5}{16}$ Extracti aquosi, ultra $\frac{1}{8}$ spirituosi, Flores extracti spirituos nonnihil urentis $\frac{3}{16}$ & aquosi amari $\frac{1}{4}$ circiter. **CARTHEUSER.**

JOEL, rusticos herbam cum floribus ad casum ab alto haurire, monet, **RENEALM**, urinam movere, habuit compertum. Primus **FEHR**, ejus insignes vires in effusis aut stagnantibus humoribus, non paucis observationibus probavit, quibus præter illas, quæ *Actis Medicorum Berolinensium & Tentaminibus Vratislaviensibus* insertæ sunt, nec non eas, quas **ALBERTI & DE LA MARCHE** adducunt, **GOHL**, **BRUCKNER**, **NEUHOLD**, **CARL**, **Cl. DELIUS & PLENCK** accedunt. Nulli igitur dubitamus, ut frequentius in usum ducatur, suadere. Cum ejus haustus, non raro nauseas & cardialgias excitasse, observatus fuerit, hinc minores ejus doses prius tentandæ, & in delicatioribus herba potius, quam flores, in usum ducenda. Vulgari ratione, æquæ herbæ ac florum partes ad drachmam unam, cum aquæ unciis tribus, pro una dosi, infunduntur.

BARDANA Barb. *Lappa*, *Αγρίον*, *Αγρίον*, *Glouteron*, *Kletten*: Exhibet Radices crassas, foris nigricantes, sapore dulciusculo instructas.

ARCTIUM. Flores compositos tubulosos habet, calice, ex squammis, apice reflexo hamatis, imbricato sustentatos, thalamo setaceo inhærentes, semina striata, brevi pappo sustentata: *Lappa* BLACWELL 117. foliis petiolatis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Extractum aquosum, æque ac spirituosum levi dulcedine gaudent, cum admixta amaritie & levi falsedine. LEWIS; Extracti aquosi fere $\frac{1}{2}$, spirituosi $\frac{1}{3}$ circiter NEUMANN obtinuit, illius ultra $\frac{1}{5}$, hujus $\frac{1}{9}$ circiter CARTHEUSER.

GALENO folia in usu erant; radices a vi resolvente laudantur, FORESTO fuit relatum, decocto harum radicum gravem arthritidem curatam fuisse; similis historia apud ALSTON occurrit; FORMII observatio de HENRICO TERTIO Galliarum Rege per decoctum hujus radices a PENA curato, licet unde FORMIUS eam acceperit, lateat, licet PENA ejus non meminerit, & ipsa, quæ ibi describitur cura, præcipue balneo laconico adscribenda esse videatur, multos impulit, ut lignis & radicibus solventibus exoticis radices Bardanæ substituendas esse, crediderint.

* *Aqua a foliis abstracta* Paris.

BECCABUNGA Barb. *Bachbungen*. Dat Folia ovata, ferrata, glabra, succulenta, sapore aquoso instructa.

Veronica Beccabunga BLACWELL 48. racemis lateralibus & foliis ovatis planis gaudet.

Crescit in omni Europa.

MAURIT. HOFFMANN, succi ex Beccabunga expressi, efficaciam se in scorbuto expertum esse, testatur, cum portulaca cæterum ratione virium medicatarum convenit; minus bene folia exsiccata asservantur.

* *Aqua destillata* Paris. * *Syrupus ex Succo* Eorund.

BETA vid. *Olera*.

BRASSICA vid. *Olera*.

* CALENDULA vid. *Amara*.

CAPPARIS CORTICES vid. *Olera*.

* CARDUUS MARIE Barb. *Chardon Marie, Frauen-distel*. Folia & Semina in indicibus medicamentorum occurrunt.

Folia magna sunt & lata, pulchro reti albo picta, profundioribus & majoribus sinibus laciniata, margine spinoso instructa, sapore salino, cui levis amarities juncta est.

Semina non minima, cylindroidea, utrinque leviter compressa, sub cortice fusco, splendente, medullam albam & dulcem includunt.

CARDUUS. Flores compositos habet tubulosos, calice squammis spinosis imbricato, & receptaculo spinoso sustentatos, nec non semina papposa: *Marianus* BLACWELL 79. foliis amplexicaulibus, pinnatifidis, sinuatis, squammis calicinis nudis, utrinque spinam canaliculatam edudentibus, gaudet.

In Germaniam septentrionalem usque ascendit.

Folia olim resolvendi ergo contra viscera obstructa laudarunt; semina specificè pleuriticis commendarunt, sed non video, quid præ aliis demulcentibus præstare queant.

Aqua Cardui Marie SCHROEDER. iners.

* CHEIRI Lat. Barb. λευκοίον, κνήκη Veter. *Leucōjum luteum* Veter. *Keiri* Arab. *Girofflée, gelbe Viole, Nägelein*. Flores asservantur, qui recentes gratum & fortem odorem spirant, quem autem exsiccati omnem deponunt, & sapore amaricante, cui aliquid salini junctum est, gaudent, colore flavo instructi.

CHEIRANTHUS. Corolla gaudet cruciformi, calice utrinque gibbofo instructa, siliqua compressa, ad margines denticulo notata, stylo bifido coronata, semina marginata, compressa includente: *Cheiri* L. folia lanceolata, acuta, glabra habet.

Europæ calidiori propria planta, dum ubique in hortis culta fuit, semina sua spargendo, nunc pluribus in regionibus spontanea occurrit, in Borussia adhuc obtinet.

Aqua destillata odorata est, Extractum aquosum evidenter salinum LEWIS.

Sapor, vires attenuantes pollicetur, & hinc hi flores ad promovendum mensium fluxum facere posse videntur, qui autem virtutem foetum pellendi ipsis adscribunt, hypothese potius, quam experientia nituntur. REUSNER eos cum successu ad prophylaxin contra apoplexiam & paralyfin usurpatos refert.

* *Aqua destillata* SCHROED. * *Conserva* SCHROED.
* *Oleum per Infus.* ÆGINETÆ.

CHELIDONIUM, χελιδόνιον, *Chelidoine*, *Schællkraut*.
Majus & Minus prostant.

Majus, τὸ Μέγα, Exhibet *Radices*, quæ exsiccatae digiti circiter crassitiem habent, in plures fibras terminantur, fuscae, medulla grysea, sapore, qui leviter linguam ferit, gaudent; recentes totæ crocae, croceum succum fundunt, evidenter acrem. * *Folia* glauca sunt, hirsutiae notata, semipinnata, pinnis in aliquot lobos secedentibus, recentia succum fundunt, radicum succo similem.

CHELIDONIUM. Corolla tetrapetala gaudet, calyce diphylo sustentata, polyanthera, siliqua polysperma: *Majus* BLACWELL 91. pedunculos umbellatos habet. Crescit in omni Europa.

GALENUS radicem, resolvendi ergo in ictero commendat, succum autem abstergendi sine ad vitia corneæ. Ab ejus attenuante virtute surgit effectus sudoriferus, quem Brunsvicenses ab ea experiri, LANGE testatur, qui ab Extracto vinoso ad duos scrupulos, in obstructionibus viscerum abdominalium & in fœtibus pulmonum, dato, egregios effectus vidit.

CRAMER, folia, sub forma infusi theæformis data, pedagricis & calculosis multum solatii attulisse, refert.

Radix recens ad drachmas sex, exsiccata ad drachmas duas in infuso aquoso datur.

* *Aqua destillata* NICOL. PRÆPOS. quicquid etiam non infimi subsellii Auctores in ejus laudem dixerint, præ simplici aqua nihil proprii habet.

* *Minus τὸ μικρόν.* Folia exhibet reniformia, petiolata, glabra, levissimo sapore, ad plantas nasturcinas accedente, instructa.

RANUNCULUS Corollam habet pentapetalam, calyce quinquefido sustentatam, polyantheram, polygynam, semina nuda: *Ficaria* L. BLACWELL 51. Calyce triphylo, corolla polypetala gaudet, num Ranunculis reliquenda?

Crescit in omni Europa.

Dum GALENUS, Chelidonium minus, majore acrius esse, dicit, ejus radicem intelligit, quippe quam recentem; cutim in vesicam elevare, Cl. KRAPFF testatur; folia adeo mitia sunt, ut, teste Ill. LINNÆO, variis in locis in acetaria recipiantur. Totius plantæ usus hodie evuluit.

CHINÆ RADIX Recent. *Esquine.* Geniculata est, nodosa, tuberculis pluribus obsita, sub cuticula ex fusco-rufescente medullam albam includit, cui aliquid rufi admixtum est, sapore & odore caret. Rejicimus radices leviores, illas porro, quæ pauciores aut spongiosam medullam habent, eas præterea, quarum foramina a vermibus rosa, mercatores pasta ex terra rubra obduxerunt, notante jam VESALIO, nec non eas, quæ ex America ad nos adducuntur, & colore, sive nigricante, sive magis rufo distinguuntur.

SMILAX. Planta relativa diphyta, corolla hexapetala nuda, in maribus isanthera, in fœminis trigyna & fructu bacca gaudet: *China* L. BLACWELL 433.

caule aculeato; tereti, foliis ovato-cordatis agnoscitur.

Crescit copiose in China, & teste BROWN in Jamaica sylvestri.

Smilax Pseudochina, unde viliores radices desumuntur caule inermi, tereti & foliis caulinis cordatis agnoscenda, Virginiae & Jamaicae civis est.

Extracti aquosi insipidi $\frac{1}{2}$, & spirituosii levissime insipidi $\frac{1}{4}$ largitur LEWIS. Extracti spirituosii circiter $\frac{1}{9}$, aquosi ultra $\frac{1}{3}$. NEUMANN. Extracti spirituosii leviter balsamici $\frac{1}{9}$, aquosi insipidi $\frac{1}{3}$ JUCH & ERMEL.

Hanc radicem a Lusitanis in Europam adductam fuisse, AMATUS refert, versus medium Seculi XVI Venetiis in usu esse coepisse, VESALIUS testatur, ad affectus nervorum, ad morbum articulare & ad labem siphyliticam, cum primum innotuerit, fuisse adhibitam VESALIUS quoque refert. Cl. BOEHM magnum auctorum numerum excitat, qui eam contra morbum venereum adhibuerunt, sed graves quoque Auctores subjicit, qui eandem inertem in hoc morbo sunt experti, quibus ASTRUC & GEOFFROI addendi sunt, cum mihi ne de ulla quidem fida observatione constet, ejus folius ope vel veneream vel aliam quamcunque acrimoniam fuisse curatam, fateor, me a medicamento insipido & inodoro non audere insignem efficaciam polliceri.

CICHORIUM vid. *Olera*.

DAUCUS vid. *Olera*.

ENDIVIA vid. *Olera*.

EUPATORIUM vid. *Amara*.

* ERYNGIUM, *Ἐρύγγιον*, *Chardon roland*, *Mannstreu*. Radices largitur, quæ pollicis crassitiem habent, fibrosæ sunt, extus nigrae & striis transversalibus notatae, intus albæ, sapore dulciusculo instructæ.

ERYNGIUM. Floribus pentaphyllis, similibus calicibus sustentatis, isantheris, digynis, fructu ovato, bifariam secedente gaudet: *Campestre* L. BLACWELL 297. foliis amplexicaulibus, pinnato laciniatis distinguitur.

Crescit in Europa temperata, in Saxoniam usque ascendit.

GALENUS has radices ad movendam urinam commendat, S. PAULI ad ciendos menses, non pauci ad fines aphrodisiacos, nulla exacta de earum efficacia observatio sese nobis offert, sapor dulcis vires resolventes ipsis inesse, suspicionem movet, quinque radicibus aperientibus minoribus adscribuntur.

* *Conditum* VAL. CORD. * *Conserva* Paris.

GALBANUM, γαλβάνη. Est Gummi resina tenax, ductilis, ex rufo-flavescens, sapore amaricante acriusculo, odore proprio gravi instructa.

Siccum, in grana concretum, quæ ad avellanarum usque magnitudinem ascendunt, extus ferruginea, intus exacte ungues referentia, *en Larmes* dicitur, idem etiam interdum sub forma granorum minorum, flavicantium, semipellucidorum occurrit; huic cedit, id quod in massas majores concretum est, *en Pains*, & cujus varia genera prostant, quæ, quo plures ungues & pauciores fordes habent, & quo minus fusca sunt, aut nigra, eo reputantur meliora. Prostat etiam interdum *Galbanum liquidum ex Persia*, consistentia terebinthinæ instructum, cui multæ fæces nigræ commixtæ sunt, tempore ad fundum secedentes, odorem resinæ, nequaquam Galbani, habet. Galbanum ex *Bubonis* specie defumi, Ill. LINNÆUS tradit, HERRMANN plantæ Galbaniferæ femina alata, & quæ non villosa sunt, adscribit, temere hanc litem decidere nolo.

Crescit in Africa.

Olei essentialis $\frac{1}{2}$ circiter, $\frac{1}{3}$ resinæ insipidæ & inodoræ, $\frac{3}{16}$ Extracti aquosi, amari & acris NEU-

MANN

MANN obtinuit; Extracti aquosi $\frac{1}{6}$, spirituosi $\frac{3}{4}$, Olei essentialis $\frac{1}{21}$ CARTHEUSER. Ex aqua se patitur suspendi, quoad maximam partem in aqua solubile est.

Ab HIPPOCRATE ad suffitus uteri commendatur, calefacientes vires ipsi GALENUS adscribit, cum Gummi Ammoniaco ratione virium videtur convenire, cui pro usibus internis postponitur ob gravem, quo gaudet odorem, & vires calefacientes, quæ ab oleo ejus odorato pendent. Extus potentissimum resolvens, ad omnes humores duriores cum successu adhibetur, nec male umbilico hystericarum imponitur.

* *Spiritus* Paris. * *Oleum destillatum* SCHROEDER.

* *Oleum per infusionem* Paris. non spernendum, pro resolvendis tumoribus induratis: *Emplastrum de Galbano crocato* MYSNIGHT: dimidiam modo Galbani rationem Wurtembergenses recipiunt, optimum medicamentum resolvens ad tumores scirrhoideos & ad mammas a lacte stagnante induratas; nec sine successu scopo anodyno applicatur: * *Emplastrum ad clavos pedum* Nostr. resolvendo, nomini respondere potest.

GRAMEN, Ἀγρωγις, *Chiendent*, *Zwecken*. Radices largitur prælongas, geniculatas, flavescentes, sapore dulci, odore nullo instructas.

Triticum repens L. BLACWELL 537. calycibus quadrifloris acutis distinguitur.

Copiose occurrit per omnem Europam.

Frigidis, has radices GALENUS annumerat, ob vim aperientem, quam saponaceo suo succo præstant, a multis Auctoribus laudatæ, calculos biliarios ab iis solutos observavit LOESECKE, vulgatissimum apud nos ingrediens est decoctorum, quæ pro potu ordinario assumuntur.

* *Aqua destillata* NICOL. PRÆPOS.

GUAJACUM Lignum Rec. *Lignum Sanctum* Rec. *Franzosenholz*. Est ponderosum, valde durum, viridi

nigricans, sapore amariuscule, cui aliquid acris accedit instructum, accensum odorem non ingratum spirat, alburno flavicante cingitur, quod cortex ex variis squammis efformatus tegit, colore ex buxobadio gaudens, & cujus sapor præ ligno magis acris est; adducitur ad nos sub forma frustorum sectorum, aliquot pollices crassorum.

Lignum ponderosum, quod multum nigri habet, & cui cortex tenacius adhæret, pro optimo habetur.

* *Resina Guajaci* in majoribus frustis ad nos adducitur, compositis ex granis flavo-fuscis, pellucetibus, quibus variæ fordes commixtæ sunt, inter dentes tenacibus, ad ignem liquefcentibus & fumum, qui mihi saltem non suavis videtur, emittentibus, sapore levissime amaro instructis.

GUAJACUM. Corollam pentapetalam, regularem, diplofantheram, monogynam & fructum compressum angulatum habet: *Officinale* L. BLACWELL 350. foliis bijugatis gaudet.

Habitat in America Meridionali.

Ligni species magis flavescent & minus nigra olim *L. Sancti* nomine distinguebatur, hodie non amplius dubium est, variam arboris ætatem differentis coloris causam esse.

Lignum Extracti aquosi, cui multum resinæ adhæret, & quod linguam pungit $\frac{1}{6}$, spirituosus mitioris $\frac{1}{4}$ largitur. LEWIS. Extracti resinosi $\frac{7}{32}$, aquosi $\frac{3}{32}$. NEUMANN. Extracti aquosi linguam urentis $\frac{1}{5}$ spirituosus $\frac{1}{3}$ circiter. CARTHEUSER. Ego $\frac{1}{16}$ Extracti aquosi, quod odore & sapore ad Balsamum Peruvianum accedit, inde extraxi. Ex Cortice NEUMANN Extracti resinosi $\frac{1}{9}$, aquosi autem $\frac{1}{3}$, ex Resina autem $\frac{7}{12}$ Extracti resinosi & $\frac{1}{6}$ aquosi obtinuit.

Innotuit hoc Lignum in Hispania anno 1508, in Italia 1517, serius per reliquam Europam devectum fuit; Hispani illud tanquam remedium antivenereum ab Americanis acceperunt.

Quæ fuerint nostri Ligni circa curandos morbos venereos fata, large recenset Cl. BOEHM: cum ratio, qua illud exhibebatur, non potuerit non humores insigniter commovere & partibus fluidioribus privare, solida autem multum debilitare, certior vero & tutior sit horum morborum per hydrargyrum therapia, hinc eo solo siphylitidis curam hodie Medici non suscipiunt; cum autem aquæ, cum qua coquitur, & balsamicas & resolventes partes immisceat, hinc & ad alios morbos, ubi humores spissi & corrupti sunt, cum successu, iusta ratione servata, præscribitur. In phtisi egregios ejus effectus viderunt SYLVATICUS, RIVERIUS, SCHENCK, SCHULZ, CRUGER. In febre hæctica LOESECKE. Sesqui uncia cum quatuor aquæ libris ad remanentiam unius coquitur.

Resinam ad eisdem ac lignum usus adhibent, & illam ad drachmæ dimidiæ pondus præscribunt.

* *Oleum destillatum* BRENDÉL unquam paratum fuisse dubito: * *Spiritus* SCHROED. præ aliis spiritibus empyreumaticis nihil proprii habet: * *Resina* iners: * *Extractum* SCHROEDER. efficax omnino: * *Oleum Empyreumaticum* IDEM.

* *HERNIARIA* Barb. *Tourquette, Herniole, Bruchkraut, Harnkraut.* Plantæ minoris Cauliculi prostant teneri, geniculati, quibus folia ex ovatis acuminata adhærent, sive glabri sive hirsuti, sapore, levi acrimonia linguam feriente instructi.

HERNIARIA. Corolla quinquefida, regulari, nuda, isanthera, digyna, capsula monogyna gaudet: *Glabra & Hirsuta* L. cauliculis herbaceis distinguitur.

Crescit ubique per Europam, præter maxime Septentrionalem, hirsuta in Europa temperata obtinet.

Seculo XVII demum innotuit, sine ulla genuina observatione ad hernias laudatur, cum ejus sapor, aliquid incidentis ipsi inesse, suspicari faciat, hinc calculosis, forsan aliquid solatii afferre potest.

cum autem & hic efficaciora & certiora habeamus
medicamenta, ejus usus hodie evuluit.

* *Aqua destillata CAMERAR.*

LACTUCA vid. *Olera*.

LAPATHUM, οξύλαπαθον, *Rumex*, *Patiene*,
Grindwurz. Radices subministrat fibrosas, pollicem
crassas, extus nigras, intus lutescentes, sapore acri-
usculo cum aliqua adstrictione & levi amaritie in-
structas.

Rumex acutus L. BLACWELL 491. valvulis den-
tatis, graniferis & foliis lanceolatis, ferratis distin-
quitur.

Crescit in omni Europa.

Utrumque Extractum amarum & adstringens est.

LEWIS.

Has radices apud Veteres ad usus internos adhi-
tas fuisse non reperio, recentiore ætate aperiendi
scopo in multo usu sunt, cum acri & amaro, quo
pollent, principio spissos humores attenuent, & ad-
strictione, visceribus obstructis robur dent; al-
vum quoque ab iis cieri experientia probat. DIO-
SCORIDES eas extus adhibitas contra morbos
cutaneos commendat, & hac ratione cum successu
usurpari S. PAULI observatione evincit, sed nec male
in iisdem morbis intus dantur.

Recentes ad unciam dimidiam in juscula recipiun-
tur; exsiccatarum drachmæ duæ cum aquæ unciis
sex ad remanentiam unciarum trium coquuntur,
pro dosi.

* *Extractum VAL. CORD.*

Parisini quoque *Rumicem Patientiam* L. *Sangui-
neum* L. & *Aquaticum* L. præscribunt, quorum ta-
men radices nec inter se, nec ab acuto, respectu vis
medicatæ, multum differre videntur.

MANNA vid. *Purgantia*.

* MERCURIALIS, λιμόζωσις, παρθέριον, ἑρμῆ βοτάνιον, *Bingelkraut*, exhibet Folia oblonga, angusta, profundius crenata, inodora & insipida.

MERCURIALIS. Planta relativa, diphyta, corolla trifida, in maribus polyanthera, in foeminis digyna instructa, capsula didyma, biloculari, dipyrena prædita: *Annua* L. BLACWELL 162. Caulem brachiatum habet, folia glabra, flores spicatos.

In Borussia adhuc occurrit.

Ab HIPPOCRATE intus, ad ducendam alvum & hydropem, extus, relaxandi ergo laudatur; vires alvum laxandi, &, dum extus applicatur, digerentes inde pollicetur GALENUS, hos effectus folia recentia, saponaceo, quo scatent, succo, videntur præstare, eadem a Nostratibus, butyro frixa, herniis incarceratis solent imponi, ab exsiccatis nullas vires spero.

Mel Mercuriale August. ad clysmata abstergentia recipitur: * *Syrupus longæ Vitæ* ZWINGER non sine successu resolvendi ergo exhibetur, & hinc varium morborum genus & curatur & præcavetur; tribunum militum autem, qui ZWINGER hunc syrupum communicavit, & rusticum Calabrum, quondam huic syrupo debuisse, quod ultra centum annos vixerint, nondum confectum est.

NASTURTIIUM PETRÆUM Nostr. *Saxifraga* Barb. *Cresson de Roche*, *Steinkressen*. Recipiunt Cauliculos, qui recentes succulenti sunt, nonnisi superne divisi, teneri, parvis foliis obfessi reniformibus, creberrime integerimis, hirsutis, exiguis petiolis sustentatis, leviter acri & leniter adstringente sapore gaudent.

CHRYSOSPLENIUM. Corolla quadrifida vel quinquefida irregulari, diplosanthera, digyna, capsula birostri, polysperma gaudet: *Alterni folia* L. foliis alternis distinguitur.

Crescit per omnem Europam.

Destillatione principia alcalina fundit; Extracti aquosi $\frac{1}{2}$ fere, spirituosii $\frac{1}{5}$ largitur; dat etiam exiguum portionem Salis essentialis. PALLAS.

Nostri demum ætate officinas nostras intrare cœpit, & crebro contra tussim & asthma adhibetur, in quibus etiam ob vires resolventes, quas sapor & locus natalis, cum nonnisi ad loca aquosa occurrat, indicant non male usurpatur; ab Auctoribus hinc inde ad aperiendas obstructions viscerum abdominalium & abstergendos renes commendatur.

* ONONIS, ὄνωνις, ὄνωνις, *Arrêt de bœuf*, *Hauhechel*. Desumuntur Radices, quæ longæ sunt, tenaces, extus fuscæ, intus albæ, sapore levissime acriscululo instructæ.

ONONIS. Corollam papilionaceam habet, calice, cujus quædam lacinie ipsam longitudine æquant, sustentatam, legumina rhomboidea, turgida: *Spirinosa* L. BLACWELL 301. floribus subsessilibus & caulibus semi erectis distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Abstergens & incidens, diuretica & calculum comminuens a GALENO laudatur; multos reperio, qui hæc ex GALENO repetunt, nullum qui ea propria observatione confirmet; Ill. HAEN, se foliorum Ononidis decoctum cum successu in nephritide fuisse usurpatum, refert.

* PARIETARIA Lat. Barb. ἐλξίν, *Helxine* Veter. *Casse pierre*, *Glaskraut*, *Tag und Nacht Kraut*. Recipimus Folia ovato-oblonga, pilis sparsis obsessa, longis petiolis innixa, sapore levissime adstringente prædita.

PARIETARIA. Planta relativa, monophyta, floribus involucri communi sustentatis, corolla quadrifida, in maribus isanthera, in foeminis monogyna,

fructu monospermo gaudet: *Officinalis* L. folia lanceolato-ovata, alterna habet.

Vulgaris in Europa temperata planta, non ultra Saxoniam ascendit.

Refrigerandi ergo a DIOSCORIDE laudatur, PARACELSI ævo ad comminuendum calculum cœpit laudari, ex imaginatione potius, cum inter medios lapides crescat, quam ex observatione, ab herba insipida & inodora, ego saltem, non magnas vires expecto.

* *Aqua destillata* VAL. CORD.

PEUCEDANUM, *πευκέδανον*, *Queue de Pourceau*, *Haarstrang*. Radices exhibet, quæ fibrosæ sunt, extus fuscae, intus albæ, recentes succum album plorant, sapore ad aromaticum accedente, neutiquam amaro instructum; exsiccatae proprium odorem spirant, non nauseosum, saporem dulciusculum habent, aquam, cum qua coquuntur, non sine amaritie acriusculam reddunt.

PEUCEDANUM. Flores umbellatos habet, utroque involucro instructos, semina alata & striis eminentibus notata: *Officinalis* L. foliis aliquoties trifidis, capillaribus distinguitur.

Crescit in Europa temperata, non occurrit ultra Saxoniam.

Extractum spirituosum saporem adstringentem & odorem nauseosum habet. DELIUS & WAGNER.

Medicamentis uterinis ab HIPPOCRATE adscribitur, GALENUS radicibus, calefacientes & digerentes vires adscribit, eas vi saponacea agere optime HIPPOCRATES dicit, leniter catharticas esse, DELIUS & WAGNER propriis experimentis probant.

PILÆ MARINÆ, *σφαίραι θαλασσίαι*, *Meerballen*. Substantiæ flavæ, leves, rotundæ, ex recrementis radicum conglomeratis efformatæ, odore & sapore carentes.

Cl. PALLAS post KLEIN testatur, has pilas esse tubera radicum *Zostera marina* L. in Oceano & Mari Balthico occurrentis, maceratione resoluta & agitatione Maris conglomerata.

Liquorem urinosum & oleum nigrum inde obtinui.

Per se nunquam usurpantur, ustæ ad pulverem strumalem recipiuntur.

PIMPINELLA Lat. Barbar. *Bourage*, *Bouquetine*. Radices exhibet, quæ ad digiti crassitiem accedunt, fibrosæ sunt, albæ, sapore evidenter acri & ad saponem accedente instructæ: *Pimpinella Saxifraga* L. BLACWELL 472. foliis pinnatis, foliolis radicalibus subrotundis, summis linearibus gaudet.

Crescit in omni Europa.

Oleum destillatum hæ radices fundunt, omnem suam efficaciam spiritui vini, cum quo infunduntur, relinquunt, Extractum resinofum valde acre largiuntur. LEWIS. Extracti resinosi $\frac{1}{16}$, gummosi $\frac{1}{3}$ circiter exhibent. CARTHEUSER.

A radice, sapore evidenter acri & saponaceo instructa, vires humores spissos resolvendi & vasa obstructa referandi jure expectamus, primi qui eam ad usus medicatos adhibuerunt Auctores, contra calculum usurpabant, ad menses & lochia movenda in communi apud Norimbergenses usu esse, C. HOFFMANN annotat, præcipue autem STAHLII auctoritate creberrime ad sanandos morbos adhibebatur, postquam is ejus vires ad omnes ægritudines, ubi humores attenuandi & solida referanda sunt, stabilivit, egregie quoque ad incommoda a retento in corpore hydrargyro facere, & BORRICHIIUS & omnis STAHLII schola asseverant; in morbis mucosis maximo cum successu datur.

Exhibetur ad drachmam dimidiam in substantia, ad sesqui drachmam in infuso.

Essentia Brandeburg. licet ab omni Secta Stahliana maximi fiat, ego tamen spiritum vini, nunquam, ubi resolvendi animus est, vellem exhibere: * *Extractum* Brandeburg. iners est.

POLYPODIUM, πολυπόδιον, *Engelsii*. Ejus Radices longæ sunt, angustæ, variis articulis asperis distinctæ, sub cortice rufescente, medullam flavam, virescentem, includunt, sapore dulci, cui adstrictio juncta est, instructam.

Polypodium Vulgare BLACWELL 215. Foliis simplicibus, pinnis oblongis, integris distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Polypodium quercubus innascens præstare, est commentum FALLOPII.

Extracti aquosi dulcis $\frac{1}{2}$ fere, spirituosi nauseosi $\frac{3}{8}$ NEUMANN obtinuit; CARTHEUSER Extracti aquosi $\frac{3}{8}$, spirituosi $\frac{1}{12}$.

Radices coctione amarescunt.

GALENUS ex hypothesi, his radicibus vires exsiccantes adscribit; DIOSCORIDES autem laxantes, sapor vires resolventes efficaces pollicetur. Non male infusis aperientibus & laxantibus adjiciuntur, Cl. POISSONIER commendat maniacis, ut per quatuordecim dies quovis mane, decoctum ex Radicum Polypodii unciiis duabus cum libris sex aquæ ad remanentiam librarum quatuor coctis hauriant, & si nulla inde catharsis sequitur, eidem pulverem ex Radicis Polypodii drachma una & Nitri scrupulo præmittant.

* *Extractum* VAL. CORD.

PORTULACA vid. *Olera*.

RAPA vid. *Olera*.

RUBIA, ῥεubarβανον, ῥεubarβανον, *Garance*, *Röthe*. Radices exhibet fibrosas, calami crassitiem æquant, totas rubras, sapore amaricante & adstringente præditas.

RUBIA. Corolla quinquefida, interdum quadrifida gaudet, supera, rotata, isanthera, monogyna, baccis duabus coalitis, monoppyrenis: *Tinctorum* BLACWELL 326. Foliis senis distinguitur.

In Europa temperata sponte crescit, vix ultra Alfatiam ascendit; colitur passim per Europam, etiam multum inter nos, cultura radices majores & magis rubras producit.

Extracti quod acidiusculum saporem habet $\frac{2}{3}$, resinosi austeri $\frac{3}{8}$ fere largitur Cl. STEINMEYER. Extracti aquosi $\frac{1}{4}$, resinosi $\frac{1}{6}$. CARTHEUSER.

Urinam animalium his radicibus pastorum rube dine tingi, GALENUS observavit, sed eorundem ossa quoque rubra evadere annotavit & uberius deduxit BOEHMER, cui, circa curiosum omnino *φαινόμενον*, Illustris HALLER quoque addendus est, notandum utique, sola ossa, nequaquam cartilaginee & ligamenta, inde tingi, colorari quoque materiem perspirabilem: observavi præterea cum Cl. STEINMEYER eundem quoque effectum præstari ab *Asperula Cynanchica* L. & *Arvensi* L. *Galio vero* L. *Galio Mollugine* L. *Galio Aparine* L. & *Valantia Cruciata* L. Cum itaque has radices evidenter ad ossium usque substantiam penetrare certum sit, hinc cum successu eas adhiberi ad difficillimos morbos a spisso humore ossa obsidente, patet, primus GLISSONIUS eas ad rachitidem commendavit, plurimos gravissimo hoc affectu laborantes earum ope sanitati redditos fuisse, testantur COSNIER & ROBERT, idem Cl. LEVRET vidisse ROESNER testatur; easdem vires aperientes habere, GALENUS refert; earundem ad icterum curandum efficaciam HOFFMANN quoque confirmat, juniorem puellam earum ope a crusta lactea liberatam viderunt COSNIER & ROBERT. Adscribuntur Radicibus quinque aperientibus minoribus.

* **RUSCUS**, Ὠξυμυρσίμ, **BRUSCUS** Latin. Barbar. *Petit-houx*, *Mansdorn*. Radices ejus sunt fibrosæ, calamum crassæ, copiosissimas fibras emittunt, albæ, sapore dulci gaudent, cui lenissima acrimonia accedit.

Ruscus. Planta relativa diphyta, corollam hexapetalam habet, nectario instructam, mares triantheros, fœminas monogynas, baccas dispermas: *Aculeatus* L. **BLACWELL** 155. foliis supra floriferis nudis distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali, in Helvetiam usque ascendit, nostras hyemes fert.

A vi resolvente multum laudatur, diuresin maxime movere observatur, **RIVERIUS** hydropem inde curatum allegat. Annumeratur quinque Radicibus aperientibus majoribus.

SACCHARUM, Σάκχαρ, σάκχαρον, *Sucre*, *Zucker*. Significat in universum omnem falem essentialem sapore dulci instructum, strictius autem & vulgo, denotat falem essentialem ex proprio plantarum genere deluntum, quod est:

Saccharum. Corolla glumosa bivalvi, lanugine inhærente gaudens, triantha, digyna, monosperma: *Officinarium* L. floribus paniculatis distinguitur.

Inter Tropicos antiqui & novi orbis sponte crescit, inde in varias Asiæ, Africæ & Americæ regiones translatum, copiosissime colitur; aliquid ejus quoque in Sicilia & Hispaniæ Granada coli lego.

Ante medium superioris Seculi Lusitanos omne Saccharum Europæ intulisse, eadem temporis periodo, Anglos, anno 1716 demum Gallos illud advenxisse, reperio.

Veteres receperunt falem, qui ex ex annosis plantis sub forma granorum exsudavit, & illum *Salem Indum* dixerunt: ratio eundem, modo hodie, usitato copiose obtinendi, & ad varium puritatis gradum eve-

hendi, ab Arabibus repetenda: consistit autem in eo, ut succus ex planta exprimatur, is sub nomine *Vesou* venit, & ope lixivii caustici, aquæ calcis & humorum ferosorum ab excedente ratione partium gummosarum, quæ ipsi adhærent, liberetur, & ut in salem concrefcere possit, disponatur; hæc præparatio, quæ multas encheireses exigit, egregie ab Ill. DU HAMEL descripta est.

Pro vario gradu ad quem Saccharum sub depuratione perductum est, varium colorem & variam consistentiam solet adipisci, id, quod nondum in formam cohærentem coit, & nondum album evasit *Moscovade*, & in officinis Germaniæ *Saccharum Thomæ*, solet appellari, hoc ipsum, pro diversa plantæ ætate & pro diverso solo, ubi crevit, variam omnino indolem habet, pro vario quoque depurationis modo, quod expertum est, tam colore quam consistentia solet variare, quo magis brunum est, eo reputatur vilius, rejiciendum illud quoque est, quod humidum digitis adhæret, & quod empyreumatico odore nares ferit; hoc Moscovatum iteratis depurationibus album redditum, & in panes cohærentes conoideos efformatum *Miscellaneum*, *Farinaceum*, *Cassonade*, *Lumpenzucker* dicitur; hoc, quo plures adhuc depurationes subit, eo magis solidum, durum, album & splendens evadit; Belgis & Germanis in more est, diversas ejus species diversis nominibus exprimere, quæ hic eo ordine appono, quo ad majorem puritatis gradum deductum saccharum denotant: *Melisseum* sive *Melis*, *parvum Melis*, *Rafinatum*, *Boyer-Brod* & *Canariense*, hoc ultimum Gallorum *Sucre Roial* respondet: sub omnibus sacchari depurationibus liquor obtinetur, qui sub formatione panum inde defluit, largiore ratione partium mucilaginosarum fartus, is *Syrupi Saccharini*, *Melasse*, *Syrop* nomine venit, colore nigricante,

saporem & odorem minus suavi gaudet, & sordidus est, nec bene saccharo in compositionibus humidis substituitur: hic Syrupus, nec non spuma, quæ sub depurationibus surgit, cum aqua diluuntur & fermentationi vinosæ subjiciuntur, spiritus ardens destillatione obtentus *Rum* dicitur.

Saccharum frequentis & multivarii omnino usus est: tanquam substantia mucilaginosa, dulcis, evidenter ad nutritionem facit, *PISO* testatur, fæces a depuratione sacchari reliquas, mancipiis ad victum sufficere & eadem istis nutrita, per totum semestrem æstivum durissimos in molendinis labores perficere; idem, cum vi saponacea gaudeat, hinc princeps remedium est in spissitudine humorum, & omni, qui ex ea surgit, morbo; cum etiam saccharum aqua dilutum facile acorem suscipiat, evidens fit, cur in omni morbo acuto cum successu propinetur, ejusdem in his præstantia etiam ex efficacia, qua putredinem arcet, elucescit, quippe quæ vulgatissimis apud dulciarios experimentis constat, & ab Illustri *PRINGLE* confirmata est; egregius hic Vir frequenti sacchari, qui increbuit, usui, minorem, quem hodie experimur, lepræ & morborum putridorum numerum adscribit; eadem præterea substantia dulcis & mucilaginosa acrimoniam, qualemcunque humorum etiam efficaciter obtundit, & strictas fibras relaxat, hinc cum maximo successu ad pectoris affectus & ad phthisin quamcunque adhibetur; lumbricos quoque ab eo necari, *REDI* est expertus. Qui a saccharo depurato sibi metuunt, quia ipsi sub depurationibus, quas subiit, causticum ex calce accessisse suspicantur, meminerint, aquæ calcis nihil caustici inhærere, & ne vestigium quidem calcis in saccharo detegi posse.

Externe abstergendi scopo ulceribus sordidis, carni fungosæ, maculis corneæ inspergitur, sub for-

ma suffimigii discutiendi ergo adhibetur, clysmatibus quoque pro facibus attenuandis adjicitur.

Dentes inde nigrescere & cariosos reddi, ex ejus indole viscida, quæ istis accrescit, & fermentationem acidam subit, liquet; quod hypochondriacis & scorbuticis noceat, potius ex hypothesi, quam ex observatione dici puto, absurdissime etiam optimum mucii dissolvens, pituitam gignere, asserere solent; ptarmicis quoque additur.

Saccharum Thomæ, cum multas partes mucidas habeat, hinc eccoproticis ad aliquot uncias adjicitur.

Hodie, præeunte inter primos MESUE, ubicunque fere Veteres mel adhibuerunt, ipsi viribus par, sed majori gratia pollens, saccharum substituímus.

Sacchari genera, quæ ex *Arundine arbore* L. *Acere saccharino* L. *Acere rubro* L. *Acere Platonoide* L. *Betula nigra* L. *Juglande alba* L. *Gleditsia* L. *Zea* L. *Asclepiade nivea* L. & variis radicibus indigenis parant, hujus loci non sunt.

Saccharum copiosissime in cibum recipitur, præterea omnium conditorum, conservarum, rotularum, trochiscorum, morsulorum & longe plurimorum syruporum basin constituit.

Saccharum Candum, quod a recentiorum Græcorum, *νέσμιον*, qua figuram acutam seu angularem denotant, denominarunt: quo pulchrius est saccharum, unde paratur, eo ipsum pulchrius evadit, id, quod ex saccharo nondum ad albedinem deducto, conficitur, constituit *Saccharum Candum rubrum*: *Saccharum Penidium*, *gedrehter Windzucker* Nostratibus, est saccharum ad consistentiam tabulandi coctum & perpetua, usque dum refrigerit, tractione in speciem albam, non transparentem redactum, quam in gyros & panes formare solent, prioribus minus gratum, præ illis nihil proprii habet: *Saccharum clarificatum* est saccharum aqua solutum & in consisten-

tiam fyrupi reductum : * *Essentia dulcis* Wurtemb. inconcinna compositio : *Globuli Moschati* Wurtemb. cur medicamento ano intrudendo moschus & zibethum adjiciantur, non video.

SALSAPARILLA sub hoc nomine ad nos adducuntur Radices, quæ aliquot pedum longitudinem habent, flexiles, & hinc crebro in gyros flexæ occurrentes, varia crassitie instructæ, quæ ad calamum anserinum usque accedit, multas fibrillas capillares emittentes, sub cortice rufescente, substantiam farinaceam, albam includunt, quæ medullam quoque albam ambit, nitidam, odore & sapore carent.

Afferuntur hæ Radices corbibus coercitæ, ex aliquo radicum serpentium genere, quod ab illis non multum videtur recedere, textis.

Radices graciles, extus nigras, intus non albissimas, & quæ non facillime per longitudinem findi possunt, rejicimus.

Smilax Sarsaparilla L. caule aculeato, angulari & foliis inermibus, ovatis, trinerviis distinguitur.

In China & America Meridionali occurrit.

Aqua cum his radicibus cocta, rubrum colorem & saporem, qui evidenter linguam afficit, assequitur. Extracti aquosi $\frac{3}{8}$ GMELIN & GÆRTNER inde obtinuerunt; Extracti aquosi salini, amaricantis $\frac{3}{8}$, spirituosi $\frac{1}{4}$ NEUMANN; Extracti aquosi $\frac{1}{4}$, Extracti spirituosi balsamici, subacris $\frac{1}{12}$ CARTHEUSER.

Hæ radices sub initia Seculi XVI in Europam allatæ & tanquam eximium ad fugandam luem veneream medicamentum commendatæ fuerunt, auctores, qui earum laudes canunt, æque ac illos, qui stant a parte contraria, Cl. BOEHM collegit: morbum venereum, qui Mercurio non potuit fugari, Sarsaparilla curatum HUNTER vidit, & FORDYCE varias observationes enarrat de hoc morbo, frustra hydrargyro & Ligno Guajaco oppugnato, Sarsaparilla demum

viſto, ſimilem etiam experientiam apud Illuſtrem STOERCK reperio. Vires reſolventes hanc Radicem edituram eſſe, nullus dubito, aquæ enim, quacum decoquitur, evidentem ſaporem conciliat, hinc non ſine ſucceſſu in varia humorum ſpiſſitudine, morbis cutaneis, arthriticis, catarrhalibus adhiberi poterit. Tumores duros continuato ejus uſu curatos, SCULTETUS teſtatur. Ut omnes ſuas vires aquæ largiatur, diutius cum ea coquenda eſt.

* *Extractum* Wurtemb. non inefficax eſſe videtur.

SAMBUCUS, *Äſeln, Sureau, Holder.* Arboreum æque ac Herbaceum *χαμαίαικον, Ebulum, Yeble, Attich* ad uſus medicatos recipimus. De illo Folia, Flores, Cortex & Baccæ recipiuntur, de hoc Baccæ:

Cortex eſt arboris liber extus viridis, intus albus, ſapore adſtringente & aſtero linguam ferit.

* *Folia* magna ſunt, pinnata, una impari, omnibus ovato-lanceolatis, ferrata, ſapore herbaceo inſtructa.

Flores aſſervantur cymofi, albi, ſuavi odore & levi ſapore inſtructi.

* *Baccæ* proſtant in officinis rotundæ, ſapore proprio dulciuſculo gaudentes, ad eas * *Baccæ Ebuli* proxime accedunt.

SAMBUCUS. Corollam monopetalam habet, quinquefidam, rotatam, calice quinqueſido ſuſtentatam, iſantheram, trigynam & baccam ſubrotundam, diſpermam: *Nigra* L. BLACWELL 151. floribus cymofiſ & caule arboreo gaudet: *Ebulus* L. BLACWELL 488. caule herbaceo diſtinguitur.

Creſcunt in Europa, præter maxime Septentrionalẽ.

Flores parum olei deſtillati butyracei fundunt. LEWIS.

Folia HIPPOCRATES hydropicis, & illis quibus lochia difficilius fluunt, commendat, alvum quoque inde

inde duci contendit, eorundem extus applicatorum usum in hæmorrhoidibus RUDOLPHUM II. expertum esse, WELSCH testatur; GUJARD, se iteratis vicibus eorum non leves vires emollientes vidisse, & recentia & calefacta sibi multo usu fuisse ad erysipelas asseverat. Cortice mediano a vehementissimis hæmorrhoidum doloribus pastorem convaluisse, REUSNER refert, eundem hydropicos sanasse, BRUCKMANN tradit, & Ill. HALLER plura loca Auctorum adducit, qui ab ejus uncia una alvum duci viderunt, ad hunc scopum etiam a nostris rusticis non raro adhibetur. Flores, volatili, quo gaudent principio, vasa leniter stimulant & humores attenuant, hinc intus scopo sudorem movendi, extus discutiendi, in usum recipiuntur, eosdem ad lac augendum facere, WERLHOFF est expertus.

Baccæ exsiccatae, quæ vulgo *Grana Actes* solent appellari, ab HIPPOCRATE contra hydropem & morbos uteri præscribuntur, easdem CROLLIUS ob signaturam, cum similitudinem inter eas & excrementa intercedere sibi persuaferit, ad dysenteriam laudat, & hinc vulgo adstringentibus solent annumerari, sed virtutem hanc neque ex sapore colligere possumus, nec illam ulla fida observatio evincit.

Ebuli partes ratione virium ad Sambucum accedunt.

* *Acetum QUERCETAN.* a gratia commendatur: *Aqua destillata* suavis saporis & odoris est, non male ad mixturas diaphoreticas adhibetur: * *Oleum coctum MESUE: Rob August.* ob indolem saponaceam, quam cum pulpis fructuum communem habet, cui & aliquid acris accedere videtur, magnum in resolvenda humorum spissitudine medicamentum est, excretiones aquosas promovet, in morbis catarrhalibus, nec non quando viscera abdominalia obstructa sunt ad dimidiam unciam cum successu datur, a Parisinis sine

saccharo paratur æque ac *Rob Ebuli* August. quod ipsi viribus par est: * *Julepus Sambucinus* Wurtemb. * *Mel Sambuci* Wurt. resolvendi ergo ad gargarismata laudatur: *Spiritus Florum per ferment.* - SCHROED. apud Parisinos per errorem typographicum baccæ loco florum præcipiuntur, efficax omnino medicamentum, ubi indicatio discussionem præcipit: * *Spiritus baccarum Sambuci per fermentationem* August. * *Spiritus baccarum Ebuli per fermentationem* August. dubito hos spiritus unquam fuisse in usum tractos: * *Tragea granorum Actes* WOLFF, a Parisinis sub specie & nomine *Trochiscorum* asservatur, qui, æque ac Nostrates, nucem moschatam omiserunt, earum rationem minorem, quam WOLFF, Wurtemb. præcipiunt, sed ab hac nuce ejus vires, ob quas contra fluxus alvi commendatur, præcipue videntur pendere: * *Unguentum Sambucinum* Nostrat. ad ambusta laudatur.

* **SAPONARIA:** hanc vocem a denominatione germanica *Seiffenkraut*, surrexisse, testatur TRAGUS, Radices & Folia officinis relinquit.

Radices calamo anserino crassiores sunt, fibrosæ, sub cuticula flavescente carnem albam condunt, sapore dulci gaudent.

Folia sunt ovato-oblonga, viridia, nullo neque odore, neque sapore instructa, aqua cum eis cocta saporem levissime salinum acquirit, plane non amarum.

SAPONARIA. Corollam regularem pentapetalam habet, calice quinquesido sustentatam, diplosantheram, digynam, capsulam unilocularem, polyspermam: *Officinalis* L. BLACWELL 113. calyce cylindraceo & foliis ovato-lanceolatis distinguitur.

In omni Europa, præter magis Septentrionalem occurrit.

Radices Extracti aquosi $\frac{11}{16}$, spirituosi $\frac{5}{16}$, quod utrumque dulce est largiuntur. NEUMANN; Extracti

aquosi acris $\frac{2}{5}$, spirituosi etiam fortius linguam ferientis $\frac{1}{7}$ circiter. CARTHEUSER.

TRAGUS, monachos mendicantes hac planta, loco saponis, uti asserit; folia cum aqua agitata ipsi aliquid visciduli videntur impertire, & quia aliqualem spumam formant, non contemnenda esse in lue venerea, STAHL asserit, quod autem Idem radicem, falsaparillæ prætulit, vix credo NEUMANN.

SARCOCOLLA vid. *Emollientia*.

* SAXIFRAGA, *Steinbrech*. Radices in usum veniunt seu exigui bulbilli, qui sub involucrio rufo, piloso, paucissimum carnis albæ, insipidæ & inodoræ continent.

SAXIFRAGA. Corolla gaudet pentapetala, regulari, calice quinquefido sustentata, diplosanthera, digyna, capsula birostri, polysperma: *Granulata* L. BLACWELL 56. foliis caulinis reniformibus, & radice granulata distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Diversissimæ plantæ Saxifragarum nomine venerunt apud Veteres & Auctores seculorum superiorum, mox enim tales, quæ inter medios lapides crescunt, mox tales, quæ calculum vesicæ imminuere credebantur hac voce indigitabant; vel hodie adhuc Parisini *Peucedanum Silaum* L. & *Gypsophilam muralem* L. ad hunc titulum referunt. Omnis effectus, qui ab eis, quas descripsi, radicibus promittitur, cum unice nitatur earum cum lapidibus similitudine, hinc jure evilerunt.

* SCROPHULARIA Barbar. *Kropf oder Braunnwurz*. Ejus Radix tuberosa est, extus grysea, multis tuberculis obfusa, odore caret, saporem dulcem habet, cui aliquid levissime acris & amari accedit.

SCROPHULARIA. Corolla urceolata irregulariter quinquefida gaudet, lacinia infima reflexa, calice

bilabiato sustentata, capsula biloculari, polypyrena: *Nodosa* L. folia cordata habet, caulem acutangulum & flores racemosos.

Crescit in omni Europa.

Extracti aquosi $\frac{1}{16}$, spirituoſi $\frac{1}{2}$, quod utrumque dulce fuit, NEUMANN obtinuit: Extracti aquosi $\frac{1}{4}$ amaricantis, spirituoſi amarioris totidem CAR-
THEUSER.

Ad scrophulas facere dicitur, sed nullam fidam, quæ hanc virtutem probat reperio observationem, hinc valde metuo ne illa ipsi ex signatura adscripta sit; æque ac quod contra hæmorrhoides faciat, ut ab HERES, RIEDLIN &c. observationibus probare contendunt.

* *Emplastrum de Scrophularia* Wurtemb. ad ulcera fordida conducere dicitur.

SEMPERVIVUM, *Alzow*, *Joubarbe*, *Hauswurz*el. Inde vulgo in usum trahuntur Folia ex ovatis-oblonga, crassa, ciliata, hinc convexa, inde concava, succo aquoso insipido instructa, cui aliquid acerbi accedit.

SEMPERVIVUM. Corolla polypetala gaudet, calice multifido sustentata, isanthera & capsulis pluribus: *Tectorum* L. BLACWELL 366. folia glabra habet & quæ rosulam ad terram faciunt.

Crescit per omnem Europam.

Primus BURCKHARDT annotavit, succum Semper-
vivi cum alcohole in coagulum abire, idem CAR-
THEUSER confirmat, qui eundem quoque ab utroque
alcali, neutiquam autem ab acidis, cogi vidit.

Saponaceas, & hinc resolventes & detergentes vires habet, sed austeriusculo, quo gaudet principio, repellentem quoque virtutem exferit, hinc a GALENO extus ad erysipelas & phlegmonen laudatur, RHODIUS clavum palpebræ inde curatum vidit, nubeculam oculis obversantem *Vratislavienses*, dolores ab hæmorrhoidibus cæcis excitatos, sopitos, & maculas

faciei lenticulares absterfas Cl. SCOPOLI observavit. Ruricolæ nostrates succum ex Sempervivo expressum febricitantibus propinant; folia clavīs pedum imponere, & ita eos extirpare, inter nostrates est receptum. Omnis plantæ vis cum a succo pendeat, & ea per omnem annum vigeat, hinc neutiquam exsiccata aservanda est.

* *Syrupus* Wurtemb.

Reliquæ *Sedi* & *Sempervivi* species ad hanc, ratione virium, accedunt, quædam etiam evidentiore acrimonia pollent.

* *SENECKA RADIX* Rec. Fibrosa est, digito minore, tam longitudine, quam crassitie cedit, ex capite crassiore plures fibras emittit, parum nodosas, sub cortice crassiore, sive fusco, sive ex cinereo flavo, medullam albam includit, odore nullo, sapore acri inter pimpinellam & pyrethrum medio gaudet.

POLYGALA. Corollam habet sive tetra- sive polypetalam, irregularem calice triphylo sustentatam, octo antheras, stylum unicum, capsulam bilocularem: *Senega* L. floribus tetrapetalis, caule herbaceo simplicissimo, foliis lato-lanceolatis gaudet.

Crescit in Virginia, Pensylvania, Marilandia.

Extracti aquosi valde acris $\frac{3}{8}$, resinosi mitis $\frac{1}{16}$ exhibet Cl. BURCKARD. CARTHEUSER illius $\frac{1}{6}$, hujus $\frac{1}{4}$ adducit.

Primus TENENT hujus radiceis notitiam nobis dedit in tractatu, anno 1736 edito: eandem ad ictum serpentis crotalophori certum, remedium esse Americani a longo retro tempore compertum habuerunt; & ex eo quod hic ictus homines peripneumonia perimat, radicem Seneca quacunque ratione inflammatis pulmonibus medelam allaturam esse, suspicaverunt Medici, nec eorum spem vanam fuisse TENENT, GRONOVIVS, LEMERY, JUSSIEU, BOUVART experientiæ probant, sed eandem radicem etiam alias humorum

spissitudines, præter phlogisticam, attenuare, BOUVART observationibus patet, qui inde anafarcas curatas vidit, valide quoque urinam ducere expertus est. GRONOVIVS præterea ejus vires ad rheumatismos, arthritides & febres intermittentes æque ac lentas celebrat. Optime ejus uncia una cum aquæ libris duabus ad remanentiam unius libræ coquitur, & singulis horis unum decocti cochlear exhibetur.

Polygalas nostrates, ratione virium ad radices Senneckæ accedere primus Perillustris DU HAMEL evicit, & recentissima experimenta probant.

* VICTORIALIS Barb. *Allermanns-Harnisch, Siegwurzel*. Rotunda & Longa in officinis prostat.

Rotunda figuram superne contractam habet, sub involucri gryseo, reticulari, fibroso, bulbillos duos includit, concretos, quorum alter alteri insidet, inferior minor orbiculatus est, utrinque compressus, alter ventricosus, uterque albus, in exsiccatis sapor levissime dulcis obtinet.

GLADIOLUS. Corollam habet hexapetalam, irregularem, spatha bivalvi sustentatam, triantheram, monogynam, capsulam trigonam, trilocularem, polyspermam: *Communis* L. foliis ensiformibus & floribus distantibus distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali, occurrit adhuc in Helvetia.

Longa ad quatuor pollicum magnitudinem accedit, oblonga est, superne parum contracta, sub reticulo priori simili, caulis rudimenta educit, nec bulbillos, neque saporem aut odorem alliaceum in exsiccata reperio.

Allium Victorialis L. BLACWELL 544. foliis caulinis latis, lanceolatis, staminibus simplicibus, umbella nuda distinguitur.

In Aquitania, Helvetia, Alsatia, Palatinatu, Austria crescit.

Reticula harum radicum tanquam thoracem considerat superstitiosum vulgus, hinc eis sese contra vulnera immunes reddi posse, & alia adhuc miracula expectant, quibus ingenium satis imbecille est, ut ad magiam confugiant.

VINCETOXICUM Barb. *Hirundinaria* Barb. *Dompte-Venin*, *Schwalbenwurzel*. Radices recipimus, quæ magnæ sunt, ex uno capite plurimas tenues fibrillas emittunt, longas, multum flexiles & varie contortas, albas, odore evidente, sapore acriusculo & leviter amaro instructas.

ASCLEPIAS. Corollam habet monopetalam, calice quinquesido sustentatam, isantheram, digynam, nectaria quinque, operculo tecta, folliculos duos longos, semina papposa includentes: *Vincetoxicum* L. foliis cordato-ovatis, planis, glabris & caule erecto distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem, Angliam & Belgium.

Extracti aquosi $\frac{5}{16}$, spirituoosi $\frac{1}{4}$ NEUMANN obtinuit, utrumque dulciusculum & suave esse asseverat, aquosum etiam præ spirituofo magis sapidum esse; LEWIS autem spirituosum aquoso efficacius esse, contendit, cui & CARTHEUSER assentitur, qui $\frac{1}{4}$ fere Extracti aquosi & $\frac{1}{8}$ spirituoosi inde separavit.

Odor æque ac sapor harum radicum efficaciam declarant, nec illas, humores attenuare, solida stimulare, obstructa referare, excretiones aquosas promovere, dubitamus: DÜRR plures hydropicos harum radicum usu curavit, & scrophulas iis sanatas ELSNER vidit.

* *Extractum* SCHROED. * *Essentia* Wurtemb.

ℓ) ANIMALIA.

MEL, μέλι, *Miel*, *Honig*. Est substantia, quæ mediam inter solidam & fluidam consistentiam habet,

colore five albo five badio gaudet, sapore dulci, odore proprio, cui interdum alius a vegetabilibus, unde surrexit, solet accedere.

Album, & quod ex granis quasi compositum esse videtur, reliquis præfertur.

Colligitur Mel ab *Ape Mellifica* L. ex nectariis varii generis florum, quorum succum dulcem proboscide fugit, primo ventriculo condit, inde evomit & partim pro nutritione adhibet, partim in favorum cellulas deponit, ut gens per illam anni partem, quæ nullos flores excludit, penum habeat, quo vitam sustentet: hoc ipsum mel, favos diffringendo colligimus, id quod sponte destillat *Virgineum* dicunt, & optimum est, sequitur illud, quod ex favis torculari subjectis exprimunt, semper cera inquinatum, & cum illud hac ratione eliquantes nunquam non favos prius aqua conspergant & igni exponant, hinc omnino alteratum reputandum est.

Licet omnino confectum sit, Mel eo præstantius surgere, quo præstantiores sunt flores, unde ab apibus hauritur, & hinc Narbonense albißimum & rorem marinum sapiens ad vicum Courbiere, qui tribus horis a Narbona distat, collectum plurimi fiat, hodie tamen non ulterius observatur, quod venenatum quoque Mel ex virulentis plantis ab apibus hauriatur; quæ de talibus mellis generibus venenatis tradunt, non observatione, sed mera hypothesi nituntur.

Ubi Veteres mel adhibebant, Recentiores saccharum recipere solent, cum quo etiam omni omnino dote convenit, virtutes, cum ejus historiam delineavimus, jam dictæ fuerunt, id tantum hic noto, quod saccharum variis depurationibus, quas, antequam in usum trahatur, subit, multa mucilagine, a qua tamen & demulcens & saponacea virtus pendet, privetur, & ideo pro medicato scopo, Mel, saccharo præferendum esse videatur.

Mel nutrire, alvum ducere & abstergere GALENUS monet, HIPPOCRATES illud etiam extus abstergendi ergo commendavit. Extus ad digerendos & aperiendos abscessus egregie facit, coctione inspissatum, forma suppositorii, ano immittitur.

* *Aqua Mellis* HIERONYM. vix aliquid proprii videtur habere, nec cur incrementum capillorum promoveri dicatur, perspicio: * *Aqua Mellis odorata Regia* Paris. omnem gratiam debet suaveolentibus, a quibus spiritus vini abstrahitur, neutiquam melli: * *Mel despumatum*, Veteribus jam usitatum medicamentum, cum Mel coctione multum gratia perdat, nec bonum mel depuratione opus habeat, hinc eviluit: * *Hydromel* GALENUS Melli $\frac{2}{3}$ aquæ adjicit, Parisini 22plum; Wurtembergenses 12plum, semper usus modo tempore parandum: * *Hydromel vinosum* vid. *Inst. Chem.* * *Oxymel simplex* GALEN. præstantissimum medicamentum, in omni spissitudine humorum, præprimis in phlogistica, aqua dilutum, largis haustibus bibendum: * *Spiritus Mellis* præ aliis spiritibus acidis empyreumaticis nil proprii habet.

SANGUIS HIRCI vid. *Ovis*.

SPONGIÆ, σπόγγαι, σπογγιαί, *Eponges*, *Schwämme*. Sunt substantiæ fibrosæ, multis foraminulis instructæ, variæ magnitudinis, hæc foramina sunt orificia canalium, qui liquorem, cui spongia immittitur, hauriunt, & ipsam intumescere faciunt, colore gaudent spongiæ fusco, plus minus diluto, odor illis proprius est, minus gratus & sapor nullus.

Quo molliores sunt, quo minoribus poris, quo diluto magis colore gaudent, eo reputantur meliores, & tales *Baadschwämme* solent dicere, majoribus foraminibus pertusæ, minus sequaces *Rosßschwämme* appellantur, & harum minora frusta *Fragmenta Spongiarum*.

SPONGIA. Vermis gelatinosus est, textura cellulosa, cavernosa, fibrosa vestitus: *Officinalis* L. habitu molli, tenaci, plus minus lobato distinguitur.

In Mari Mediterraneo & Rubro copiose occurrit.

Destillatione largam quantitatem alcali volatilis fundit, in cinerem redacta, multum alcali fossilis largitur LEWIS: Extracti aquosi salini, spongas redolentis $\frac{1}{8}$, spirituosi etiam salini $\frac{1}{48}$ exhibuit NEUMANN, qui etiam observavit, aquam ab ea abstractam odorem esse, eamque ab omnibus acidis dissolvi.

Ad suffitus uterinos ab HIPPOCRATE adhibebantur spongiæ; partibus vulneratis, ut sistatur hæmorrhagia, applicantur, & tunc in modum agarici aut bovisæ agunt, hunc in finem quoque a GALENO laudantur, qui easdem combustas acres esse dicit, & digerendi facultate præditas, id quod etiam ex earum analysi facile elucescit. Primus ARNOLDUS DE VILLA NOVA eas intus contra strumas dedit, & hic omnino magni usus esse, copiosissimæ observationes omni die confirmant, num id ratione, alcali fossilis, quo sciant, præstent, num specificè agant, ulteriora experimenta docebunt.

Dosis est ad scrupulos duos.

Spongiarum Lapidum nomine asservantur concrementa lapidea, diffractu facilia, aspera, quæ evidentia indicia præ se ferunt, quod aliis corporibus adnata fuerint, non paucis variæ adhuc quisquiliæ adhærent, aliorum una facies concava est, odore maris nares feriunt, cum acidis evidenter effervescent, & indolem calcaream produnt, veri topi ex terra calcarea, quam aqua marina ad varias substantias solidas deponit, efformati.

Ab his lapidibus calculum renalem dissolvi, quis credet GALENO? hodie, usti spongiis admiscentur, procurandis strumis.

Pulvis strumalis ARNOLDI DE VILLA NOVA. Ab Augustanis correctus hodie prostat, omnino ulterius corrigendus. Datur ad drachmam unam, quæ circa ejus usum ad phases lunæ adcommodandum VILLANOVANUS præcipit, prudentes negligunt, nec cogunt ægrotantes eundem siccum deglutire, ex eo Nostrates *Tabulas strumales* parant, in quibus vires ejus nimia sacchari ratione suffocantur: *Spongia præparata* Paris. egregium medicamentum ad dilatanda vulnerum & ulcerum orificia.

2. FOSSILIA.

ANTIMONIUM Barb. *σίμμι*, *σίβι*, *Stibium* Barb. *Antimoine*, *Spiesglas*. Est substantia fossilis, nigro, plumbeo colore instructa, striis splendentibus distincta, ex sulphure & proprio metallo ad æquas partes mixtis, constans.

Occurrit vulgo partibus terrestribus inquinatum, & *Minera Antimonii* dicitur, hæc sive non radiata apparet, *Solida* WALLER, sive radiis aut striis longitudinalibus percurfa, *Stibium striatum* L. seu in crystallos efformata, *Stibium crystallisatum* L. seu in tenera fila efformatur, *Minera Antimonii plumosa* WALLER. eadem interdum aliquid arsenici recipit, & *Stibium Rubrum* L. constituit, interdum flavum, interdum cœruleum colorem induit.

Occurrunt hæ glebæ passim per Europam, Hungaricæ plerumque reliquis puriores sunt, & magis nitent, quia Aurum vehere creduntur, ideo ab Alchemicis reliquis præferuntur.

Eliquatur Antimonium e sua minera ratione simplicissima, a CRAMER egregie descripta, quod vulgo prostat, creberrime figuram conoideam habet. Cum nondum plane liqueat, num Veterum *σίμμι*, sit nostrum Antimonium, hinc de ejus apud Veteres

usu nihil audeo decidere. Primus BASILIUS VALENTINUS nostrum fossile ad usus medicatos fumsit, sed præparata modo ex eo adhibuit, crudum venenum esse pronuntians, omnis etiam Alchemicorum secta, Chemiæ ope, nonnisi varia ratione tractatum Antimonium ad morbos laudavit, sed ipsis his præparationibus cum regulinam maxime partem, omnino virulentam acceperint, & hinc medicamenta ex Antimonio parata drasticas vires ediderint, ideo plurimi Medicorum, qui superioribus seculis floruerunt, id esse venenum, ex pharmacopoliis rejiciendum, statuerunt, & Parlamentum Parisinum anno 1566 publico Edicto ejus usum prohibuit, anno 1666 demum novo Edicto eundem iterum permisit. Inter primos KUNCKEL Antimonii crudi usum internum commendat, & aliquot observationes refert de gravissimis morbis arthriticis & rheumaticis eo curatis, has propriis experimentis dein confirmarunt PAULINUS, HOFFMANN, FURSTENAN & HEISSENIUS &c. ultimi etiam, atrophiam & affectus epilepticos ejus usu curatos, adducunt. Pecudes, & porcos maxime, Antimonii ope faginari & a lepra curari, BASILIUS VALENTINUS & *Philosophical Transactions* monent, homines quoque inde pinguescere, apud PAULINUM memoratur, nec non luem veneream fuisse curatam, febrem quartanam pertinacem, aqua cum eodem decocta fugatam, de MURALTO refert. Qua ratione Antimonium ad secundas vias possit pervenire, me ignorare fateor, nec tamen audeo in dubium vocare observationes, ab Auctoribus gravissimis adductas, illud crebro ad drachmam unam, sine ullo incommodo fuisse usurpatum, vidi, sed vidi etiam, quod hominibus, quorum primæ viæ fordes habuerunt, cardialgiam & nauseam excitaverit, non male ipsi medicamentum absorbens adjicitur, ut acidum, in primis viis obtinens, infringatur.

Æthiops Antimonialis ELLER non male *Æthiops* minerali videtur anteponi: * *Antihecticum* POTER. *Antimonium Diaphoreticum* seu *Diaphoreticum minerale* Paris. * *Bezoard. minerale*; *Butyrum Antimonii*, *Chermes minerale*: *Cinabaris Antimonii*: * *Clyffus Antimonii*: * *Crocus Metallorum* vid. *Inst. Chem.* * *Decoctum Antivenereum laxans* Paris. in nimis parca quantitate laxantia videtur recipere: * *Diaphoreticum Martiale*: * *Flores Antimonii* HELMONT. validissimum emeticum, quod vix ad duo grana exhibere licet: * *Flores Antimonii nivei* & *splendentes* BASIL. VALENT. * *Flores Antimonii rubri* EJUSDEM, hi non adeo simplici ratione, qualis in *Codice Parisino* indicatur, obtineri possunt, omnes cum unice a *Regulo* efformentur, multum caustici sunt: * *Heppar Antimonii*: * *Materia perlata*: *Mercurius Vitæ*: vid. *Inst. Chem.* * *Morsul. Antimoniales* KUNCKEL debent $\frac{1}{6}$ Antimonii vehere, Auctor jubet eorum quatuor scrupulos ter de die assumere: *Nitrum Antimoniatum* vid. *Inst. Chem.* * *Panacea Antimonialis* LEMERY validum drasticum, quod ad octo & viginti guttas exhibetur: * *Regulus Antimonii*: * *Regulus Martialis*: * *Regulus Medicinalis*: *Sulphur auratum Antimonii* vid. *Instit. Chem.* * *Syrupus Emeticus* seu *Oxyssaccharum vomitivum contra Pestem* ANGELI SALÆ: *Syrupus Emeticus* ZWOELFFER, uterque ad drachmas sex usque præscribitur, prudentius dosis partitim per intervalla adhibetur, usque dum, quem intendimus, effectus obtineatur: *Tartarus Emeticus*: *Tinctura Antimonii acris*: *Tinctura Antimonii Tartarifata*: *Tinctura Metallorum* seu *Lilium* PARACELSI Paris. * *Vitrum Antimonii*: * *Vitrum Antimonii Ceratum* vid. *Inst. Chem.* * *Vinum Emeticum* LEMERY ad Vini libras duas Croci Metallorum uncias quatuor recipere Parisini suadent, LEMERY monet, non minores esse medicamenti vires ad quod unica modo uncia Croci

metallorum recipitur ; datur ad unciam unam pro dosi , quam quoque per vices exhibere suaderem.

CINNABARIS vid. *Mercurius*.

MERCURIUS Barb. ὑδράργυρον, *Argentum vivum*, *Quecksilber*. Est substantia fluida , soli auro & platinæ gravitate cedens , calore etiam minore , quam quo aqua ebullit , volatilis , frigore valde intenso in consistentiam solidam abiens , solo calore in pulverem rubrum fatiscens , plurima corpora metallica dissolvens , ab omnibus salibus solvenda.

Occurrit sive sub forma nativa *Virginis* Auctorum , sive ope sulphuris in formam mineræ redactus , hæc minera , pro varia ratione sulphuris ad mercurium , & pro varia terræ , cui inhæret ratione , sive simpliciter *Minera Mercurii* nomine venit , sive *Cinnabaris* , quando nempe pulcherrima rubedine tincta est & nulla terra inquinata.

In Suecia , Hispania , Hungaria , Austria , Hydria , in Foro Julio & Asia occurrit.

Hydrargyrum , cujus superficiem cuticula tegit , aut cujus globuli non liberrime fluunt , sed divisi caudam quasi trahunt , inquinatum est ; multæ licet illud depurandi laudentur rationes , quarum etiam plures non raro succedunt , optima tamen semper est destillatio , nec aliud ad usus medicatos debet recipi , nisi quod prius ex retorta in vas recipiens fuit pulsum. Celerrime probitas hydrargyri tentatur , dum illud in cochleari ferreo carbonibus ignitis exponitur , sincerum enim totum in auras abit , & quicquid peregrini habuit , in cochleari relinquit.

Hydrargyrum vix non omnis Antiquitas venenis annumeravit , solus GALENUS fatetur , se nullum cum eodem experimentum instituisse , unde sibi de ejus virulentia constaret : inter Arabes demum ejus usus externus obtinuit , & seculo XVI intus usurpari cœpit , ut in *Dissertatione de Hydrargyri præparatorum*

internorum usu, comite Cl. EHRMANN defensa, fuit probatum.

De effectibus ejus medicatis acturus, primum eos, quos in primas vias edit, notabo, dein, quid ad secundas vias delatum præstet, recensebo. Mercurius, si vivus deglutitur, totum canalem intestinale permeat, & talis, qualis ore assumptus fuit, ex ano elabitur, id quod AVICENNA jam annotavit & innumeris dehinc observationibus constat, eundem, suo pondere canalem intestinale emetientem, tenacissimas fæces expulisse, intususceptiones aut alia intestinorum obstacula solvisse, gravissimos ileos & vomitus curasse, ZWINGER, BUCHNER, RAU & præprimis Ill. DE HAEN observationibus probant, dum autem hoc scopo exhibetur, ad tres & plures uncias pro dosi erit propinandus; nec dubito, quin hac ratione assumptus, etiam anthelminticos effectus edere queat, licet eum pro hoc scopo consultius, varia ratione præparatum, exhiberi putem. Quando autem Hydrargyrum ad secundas vias recipitur, tunc summos edit effectus resolventes, in minimos enim globulos dividendum minima etiam vasa subit, ad quæ vix aliud medicamentum penetrare valet, & ibi nata obstacula removet, præterea vi cordis & arteriarum cum humoribus agitatum, in illos eo validius impellitur, quo ipsum illis multo majore densitate gaudet, quippe quæ sanguinem tredecies superat, observante MUSCHENBROECK, eos attenuat, modo evidenter mechanico, visciditatem tollit, imo si ejus ratio modum excedit, ipsa etiam naturalis crasis humorum laxatur, qui tum vasa minora subeunt, & ex eis elabuntur, creberrime quidem ex vasis oris & faucium, unde Ptyalismus, non raro etiam per vasa intestinorum. Hæc agendi ratio Mercurii, inter eas quæ hætenus traditæ sunt, maxima veri specie gaudet, licet non inficias eam, quod suis omnino adhuc prematur diffi-

cultatibus, interim quocunque modo agat, id tamen certum est, quod eodem valentius medicamentum resolvens non habeamus, hinc in omni spissitudine cum summo successu exhibetur, si phlogisticam excipimus, cum calor excedens & fibræ per morbum tensæ, medicamentum frictionem intendens non admittant. Ejus egregias vires ad morbos, qui ossium substantiam afficiunt, MARTYN, SCHREIBER, BUCHNER & NIEMANN adducunt, præstantiam ad ulcerum cacoëthorum curam, longe plurimi Medentium viderunt, inter quos VALLISNERIUM, TREW, ALBERTI & HAVIGHORST sufficiat allegasse, cancrum eo curatum Ill. SANCHEZ, *Nova litteraria Maris Balthici*, BORRICHIIUS evincunt, quanti usus ad morbos oculorum, suffusionem, coecitatem sit, PETRONII, RHODII, BOYLE, BORRICHII, WESTPHAL &c. fide constat, præstantissimum ad rheumaticos & arthriticos morbos medicamentum WEDEL, LÖW, HUXHAM sunt experti, ejus præstantia ad omne genus febrium ex WILLIS, BALLONIO, BORRICHIO, BENVENUTO, HUXHAM, MOREALI patet, WILLIS paralyfin eo curatam vidit, tumorem strumofum CLAUNIG, plurimum ad curandas variolas facere BOUCHART, GRASSIUS, *Acta Medic. Berol.* HUXHAM, SPIES, CATANEUS, GALE &c. probant, cum evidenti successu contra hydropem adhibitum EMIUS, DECKERS, SIMSON referunt, scorbutici curati apud WILLIS & LENTILIUM occurrunt, eximios ejus effectus in morbis capitis & encephali viderunt BERNITZ, ACOLUTHUS, BUDÆUS, ROLFINCK, RIEDLIN, in dissolvendis calculis renum & vesicæ MEAD, ad hydrophobiam curandam conducere, Cl. HAGG multis observationibus probavit, Mercurium denique præcipuum, si non unicum morborum venereorum remedium esse, fida quatuor retro seculorum experientia probavit, & innumerorum Aucto-

rum

rum testimoniis constat, quæ, si hic vellem adducere, vix non omnes, qui de siphylitide scripserunt, Medentes essent allegandi.

Sed idem egregium medicamentum gravissima quoque mala excitat, quando minus prudenter exhibetur, vel ipsam nativam humorum nostrorum crasin dissolvit, vel tenerrimas in cellulas involucrorum, quæ medullam nervorum cingunt, aut in cellulas ossium effusum, gravissimos nervorum & ossium morbos producit; quantæ noxæ ex ptyalismo surrexerint, variis observatorum locis, in *Dissertatione supra citata* evictum est, & evicerunt ingenui Auctores, qui contra perniciosam hanc medendi methodum, maximo ægrotantium damno nimis diu usitatam insurrexerunt, inter frequentes observationes de gravissimis morbis nervorum & ossium, a mercurio ipsis in hærente, excitatis, vel FERNELIUM modo, BORRICHIUM, RAMAZINUM, HOFFMANN, THILEMANN, LENTILIUM allegasse sufficiat.

Quot rationibus Mercurius adaptari possit, ut sanguinem subeat, per principia Chemiæ liquet, & in *Dissertatione citata* fuit explicatum.

De Cinnabari, *كِنَّابَر*, quæ Minii nomine apud Veteres veniebat, quod vix ad sanguinem venire possit, in *Instit. Chem.* monui, eadem nunquam, nisi prius sublimatione depurata fuerit, intus danda est, cum fossilibus creberrime heterogenea soleant accrescere.

Æthiops Antimonialis: *Æthiops mineralis* pro variis dispensatoriis, variam mercurii ad sulphur rationem recipit: * *Aqua Grysea* GOHL est solutio mercurii in acido nitri, trigecuplo decocti traumatici diluta, tanquam mitius septicum ad ulcera phagedænica recipitur: * *Aqua Mercurialis* Wurtemberg. ad affectus cutaneos laudatur, sed ejus usus summam prudentiam exigit: *Aqua Phagedænica* CHARAS.

Optime ex tempore a Chirurgis paratur, & recipitur ea mercurii sublimati ratio, quam indicatio exigit:

* *Arcanum Corallinum: Cinnabaris factitia: Cinnabaris Antimonii* vid. *Instit. Chemiæ*: * *Emplastrum Mercuriale* Wurtemb. easdem vires cum *Emplastro de Ranis cum Mercurio* habet, quod videatur sub *Ranis*:

* *Mercurius liquidus* vel *Aqua Mercurialis* Paris. est solutio mercurii in acido Nitri, trigecuplo aquæ diluta, datur ad guttas quindecim & ultra: *Mercurius præcipitatus albus: flavus* seu *Turpetum minerale: per se* vid. *Inst. Chem.* * *Mercurius præcipitatus viridis* BEGUIN, ob æs, quod habet, nunquam in usum trahendendus: * *Mercurius præcipitatus ruber: Mercurius sublimatus corrosivus: Mercurius sublimatus dulcis* vid. *Inst. Chem.* * *Mercurius violaceus* Paris. Est cinnabaris factitia ob majorem, quam habet, sulphuris rationem nigrescens: * *Opiata Mesenterica* Paris. non placet: *Panacea Mercurialis* vid. *Instit. Chem.* * *Pastilli Mercuriales* Paris. optimis ægrotantium rebus, omnes suffitus mercuriales eviluerunt: *Pillule Mercuriales*, BELLOST pilulis, in quibus mercurius vivus, variis purgantibus mixtus, obtinet, magnam famam conciliavit, plures tales compositiones passim prostant, Parisinæ $\frac{3}{10}$ diagrydii, $\frac{1}{7}$ resinæ jalappæ, $\frac{3}{10}$ mercurii vehunt, Noltrates diagrydii, mercurii, pulveris Jalappæ & trochiscorum alhandal de singulis $\frac{1}{7}$ habent: *Pilulas mercuriales e Mercurio dulci* præcedentibus Germani substituerunt: * *Rotula contra vermes* ZWOELFFER correctæ, ad lumbricos dantur cum successu: * *Saccharum Vermifugum* Paris. seu *Mercurius saccharatus* Edinburg. bonum omnino medicamentum, quod non solum ad vermes, sed etiam in aliis morbis, ubi mercurius indicatur, potest exhiberi: * *Trochisci Anthelmintici* sive *Hermetici* SCRETÆ non sine successu ad enecandos & ejiciendos vermes adhibentur, trochiscus continet mercurii dulcis

grana circiter quatuor, & diagrydii granum unum:
 * *Trochisci Escharotici* Paris. valde rodentes: * *Trochisci Escharotici cum minio* LEMERY; correctos Parisini recipiunt, prioribus multo mitiores: * *Unguentum Mercuriale citrinum ad scabiem* Paris. * *Unguentum Mundificans* STAHL vid. *Plumbum: Unguentum Neapolitanum* THEODORIC. Parisini axungiae Porcinæ æquas partes mercurii admiscent; iidem, dum mercurium, terebinthina extinctum, axungiae porcinæ adjiciunt, medicamentum formant, quod *Unguentum gryseum mercuriale* appellant, hoc ipsum est *Unguentum Neapolitanum* Nostratum & Wurtembergensium, formula Parisina $\frac{1}{8}$, Wurtembergensis $\frac{1}{4}$, Nostra $\frac{1}{8}$ Mercurii recipit; cum hodie prudentius, quam olim, Mercurius administretur, hoc ad frictiones in siphyliticis instituendas præfertur priori, ad pediculos fugandos quoque & ad curandam scabiem adhibetur: observavit Cl. BEAUMÉ, mercurium facere, ut axungia citius rancescat: *Unguentum Pediculorum* August. præter mercurium etiam varia acria recipit: * *Unguentum ad Scabiem* Wurtemb. non auderem medicamentum saturninum ad morbos cutaneos adhibere: * *Unguentum ad Scabiem* ZELLER non contemnendum.

CAP. VII.

INCRASSANTIA.

§. 48.

Nimiæ tenuitati humorum Veteres per *παχυντικά*, *Incrassantia*, obviam ire tentarunt, referebant eo Gummata, quæ ratione, qua aquam subeunt, eam viscidiorē, & hinc magis spissam reddunt, cum autem facile pateat, in magno illo, quod vasa nostra vehunt, humorum volumine, talem inspissationem locum ha-

bere non posse, quæ, si etiam obtineri posset, non nativa, sed omnino morbosa esset; tenuitas quoque præternaturalis non aliter, quam ejus causas tollendo possit curari, hinc titulum hunc non male ex Therapia expungi posse, evidens esse duco; nec a vi acidorum fossilium, qua liquores serofos densant, unde *Coagulantia* dicuntur, aliquid, quod huc faciat expecto, cum nunquam nisi valde diluta, quo ipso ad hunc effectum ineptiora redduntur, intus ea dare liceat, spissitudo quoque, quæ inde induceretur, semper præternaturalis esset.

C A P. VIII.

A B S O R B E N T I A.

§. 49.

Medicamenta, quæ acrimoniam acidam corrigunt, *Ἀναπίοντα*, *Absorbentia* dicuntur, pertinere huc omnia alcalia, nec tyro Chemiæ ignorat. Pathologia acida, sub initium superioris Seculi ab HELMONTIO effecta, a TACHENIO diducta, a Medicis, qui Cartesium secuti sunt, sustentata, a SYLVIO per Belgium, a BONTEKOE, WALDSCHMIDT, ETTMÜLLER &c. per Germaniam disseminata, in causa fuit, ut hoc medicamentorum genus, tanquam certissimum auxilium ad omnes febrium ordines, & ad omnem sanguinis æstum fuerit commendatum, & licet meliora nunc edocti Medici, falsam de acido, communi febrium causa, hypothesein repudiaverint, in multis tamen, maxime Germaniæ, locis ad hæc medicamenta mox confugiunt, cum calor præternaturalis ægrotos invadit. Illi quoque Medici, qui febrem sub fermentationis idea sibi stiterunt, nostra medicamenta ad eas curandas multum facere, reputarunt, cum alcalia fermenta-

tationis progressus inhibere, constet; eadem etiam *Præcipitantia* non pauci appellant.

§. 50.

Cum salia alcalia medicamentis incidentibus (§.46.) adnumerare soleant, ad absorbentia nonnisi terras referunt, de his, si quid etiam in sanguinem irreperit, illud adeo exiguum est, ut de effectu plane desperandum sit, hinc maxime, cum etiam vix acrimonia acida in massa humorum obtinere posse videatur, medicamentorum nunc recensendorum longe plurima, efficaciam suam non ultra primas vias extendere, & nonnisi ab acrimonia acida in primis viis obtinente indicari, elucescit; iis autem, cum difficilius iter per canalem intestinalemetiantur, vulgo aliquem salem medium adjicere solent, qui præterea effervescentiam ex congressu absorbentis cum acido oriundam moderatur, & incommoda ab aëre impetuosius sub effervescentia secedente metuenda, avertit. Abusus Absorbentium non modo primas vias gravat, dum earum vires in promovendis substantiis duris, validius resistentibus consumuntur, sed eadem quoque muco intestinali irretita, in speciem cæmenti abeunt, lateribus intestinorum accrescunt, ἐμφορᾶζιν, gravissimorum morborum causam producant, imo docentibus experimentis Illustris PRINGLE & Cl. MACBRIDE putrefactionem promovent; elucescit hinc, quam perniciosam rationem sequantur, qui illa ægrotis, excedente calore æstuantibus, exhibent.

α. ANIMALIA.

CANCORUM CHELÆ vid. *Nutrientia*.

CONCHA, κόγχη, *Coquille*, *Muschel*. Hoc nomine in officinis veniunt domus testaceorum, saporis & odo-

ris expertes, cum acidis effervescentes & igne in calcem vivam abeuntes. Sine discrimine ex omni vermium testaceorum genere desumi possunt, apud nos vulgo eas recipiunt a *Mya Pictorum* L. testa ovato-oblonga & dente crenulato instructa.

Copiosissime in fluviis obtinet.

Primus CROLLIUS Conchas, tanquam certissimum contra febres intermittentes remedium, laudavit, si earum scrupuli duo instante paroxysmo assumuntur, hinc quoque sub *Specifici Antifebrilis CROLLII* nomine, si in pulverem reductæ fuerint, venire solent, præ reliquis absorbentibus nihil proprii habent.

* *Conchæ Citratæ* Nostrat. conveniunt cum Oculis Cancrorum citratis.

CORALLIA ALBA } vid. *Roborantia Specifica*.
CORALLIA RUBRA }

CORALLINA Barb. *Coralien oder Meermooß, Coralline, Mouffe marine*. Prostant hoc nomine fragmenta ramosa, quorum teneris ramis foliola exigua & tennerrima pinnatim adhærent, colore albo, consistentia friabili, odore nauseoso, marino, sapore salino instructa.

CORALLINA. Stirps geniculata, filiformis, calcarea; *Officinalis* L. habitu pinnato gaudet.

In Oceano Europæo & Mari Mediterraneo frequens; recens variis coloribus ludit, quos autem in littore, soli & aëri exposita, deponit.

Cl. PALLAS rationibus non levibus Corollinam ordini vegetabilium restituit, propria experientia destitutus Ill. LINNÆI & ELLIS auctoritate nitor.

Calcinatione in calcem vivam abit. LEWIS: Extracti aquosi $\frac{1}{4}$ largitur, & cum destillationi subjicitur, spiritum urinosum fundit, NEUMANN.

Medio ævo fama de ejus vi anthelmintica debetur, ea, cum nec ratione, nec ulla, quæ fidem meretur, observatione evinci queat, præter absorbentes, nullæ aliæ ipsi tribuendæ vires.

* JUDAICUS LAPIS, Αἰδοῦς Ἰεδαϊκός. Est Lapis albus olivæformis, totus striis longitudinalibus notatus, petiolo instructus, intus substantiam fistit, ex lamellis semipellucidis efformatam, quam ideo seleniticam appellare consueverunt, sed improprie omnino, quia evidenter cum acidis effervescebat.

Helmintholithus Judaicus L. Efformatur ab aculeis echinorum in lapidem versis.

Passim per Europam occurrit.

Ab omni retro tempore calculos dissolvere creditus est, hanc virtutem ad calculum renum GALENUS restringit; jure hodie eviluit.

LUCII PISCIS MANDIBULA vid. *Nutrientia*.

LYNCIS LAPIS Barb. *Belemnites* Barb. *Alpschoz, Luxstein*. Est Lapis, qui ex basi lata, sensim in verticem angustum terminatur, intus ad aliquam altitudinem cavum conoideum continet, totus substantia splendente, quæ in strias ab axi ad peripheriam tendunt, ordinata est, efformatus, colore gaudet falerno, pro varia varietate magis aut minus diluto, differt quoque multum longitudine æque ac crassitie; dum fricatur cornu odorem spirat.

Helmintholithus Belemnites L. Non solum confectum est, a quo animali in lapidem verso efformetur, *Alcyonium Lyncurium* esse Ill. LINNÆUS contendit.

Crebro per omnem Europam occurrit, vulgatissimum Alsatix petræfactum.

Quidquid de ejus viribus narrant Auctores, sive anilibus fabulis debetur, sive signaturæ commentis, sive falsæ de ejus ortu opinioni, hinc ejus usus inter Medicos naturam ac rationem duces sequentes exolevit.

PERCARUM LAPIDES vid. *Nutrientia*.

OSTREARUM TESTÆ vid. *Nutrientia*.

OVORUM TESTÆ vid. *Nutrientia*.

β. FOSSILIA.

CALX, Τίταν@, *Chaux*, *Kalch*. Est substantia terrestris, quæ sive sub forma pulveris, sive lapidis friabilis, sive lapidis duri, qui autem nunquam adeo indurescit, ut chalybe percussus scintillas evomat, occurrit, in acidis cum effervescencia dissolvitur, sola nec maximo igne fundi potest.

Calx sub forma pulveris rimas montium occupans, *Lac Lune* GESN. *Agaricus mineralis* EJUSD. *Calx Gur* L. in officinas recipitur, non raro pro *Farina fossili*, cœli donum credita, anonæ caritate in cibum recepta fuit, BRUCKMANN: lapidis friabilis specie occurrens, sive partibus mollioribus, non asperis, digitos inquinantibus constans *Creta* nomine, *Craie*, *Kreide*, pharmacopolia intrat, magna terræ strata, longas montium catenas efformat, sive asperior, figura, asperitate, colore multum varians *Tophos*, *Stalactitas* constituit; quæ in lapidem durum concrevit, dum ad eam duritiem pervenit, ut poliri possit, *Marmor* dicitur, dum ex lamellis in varias figuras angulares ordinatis formatur, *Spatum* appellatur, *Calcareus* demum, dum massas diffformes format, quæ non raro integros montes constituunt.

Dum calcarei justo igne uruntur, duritiem perdunt, friabiles fiunt & simul acquirunt qualitatem, ut quando aqua ipsis affunditur, intenso exæstuent calore, & partes animales, quibus applicantur, in modum ignis destruant, veniunt tunc sub *Calcis vivæ*, *Τὸ Ἀσβεστὸν* nomine, hæc cum aquam accipit, sive illam ex aëre hauriat, sive illa ipsi affundatur, in pulverem

- dilabitur & suam causticitatem perdit, *Extincta* dicitur. Rationem ortus Calcis vivæ & qualitates ipsi proprias recenset Chemia. Convenientia Calcarei cum testis conchyliorum, conchyliis creberrime in Calcareo reperiunda, observatio DE LA FAILLE, qui in tractu Alnatensi (*païs d'Aunis*) ex limo maris & conchyliis, paucis elapso tempore, lapides surgere vidit, odor gravis sub Calcarei ustione nares feriens, terra calcarea ad Halam evidentissime ex testis orta, annotante Cl. SCHREBER, vestigia salis marini, observante MEYER, in calcareo occurrentia, observatio de calcareo nunquam in montibus primitivis oriundo, valde probabilem reddunt conjecturam, omnem Calcem ex testis conchyliorum destructis esse ortam & montes calcareos, copiosissime per orbem occurrentes, surrexisse cum mare a continente recessit & limum & conchyliis reliquit, quæ labente tempore in lapidem concreverunt. Quia calcareo, tum sub prima ejus origine, quam per omne, quo formatus erat, tempus varia heterogenea potuerunt accrescere, hinc, cur ratione coloris, consistentiæ, bonitatis ad parandam inde calcem vivam differat, elucescit; partes calcarei aquis abrafæ & tum depositæ terras calcareas & stalactites constituunt, pro variis heterogeneis, quæ ipsis accreverunt, vario quem subierunt tritu, & hinc oriunda attenuatione, vario colore, varia raritate, vario lævore gaudent.

Lapis Calcareus per se, ad usus medicatos non recipitur, quæ de propriis Lactis lunæ viribus allegantur, vulgi commentis a similitudine ejus coloris cum lacte animali, aut ejusdem credulitati debentur: Calx viva cum aliis mixta, tanquam psilothrum seu depilatorium adhibetur, intus si daretur, omnino veneni rodentis effectus ederet, sed pessime id, quod soli calci vivæ, ob causticitatem, qua pollet, proprium est, omni calci attribuerunt, etiam illi, quam

omnis indolis causticæ expertem esse, omnia loquuntur: Creta contra acrimoniam acidam intus datur, & datur cum successu.

Aqua Calcis Vivæ, *novæ*, est aqua, quæ ex Calce viva aliquid terræ recepit, & naturæ salinæ proxima est, MEYER quo nemo majore cura experimenta circa calcem instituit, ad unam partem Calcis quinque & viginti partes aquæ jubet recipi, sed simul monet, medicamentum earundem plane virium surrecturum, si vel sexaginta aquæ partes adhiberentur; ALSTON, etiam si bis centum aquæ partes, uni calcis affunduntur, aquam non debiliorem fieri annotavit, & simul observavit, calcem vivam per annum quoque asservatam, æque efficacem aquam largiri, quam statim, postquam ex fornace extracta fuit, recepta, hæc aqua nisi in vasis probe clausis asservatur, substantiam, quam ex calce recepit, sub forma cuticularum sensim sensimque in superficiem ascendentium, & dein ad fundum vasis descendentium, dimittit, & omni virtute propria, qua gaudebat, privatur. HIPPOCRATES hanc aquam extus contra vitiliginem commendat, primus BATEUS eam sub nomine *Aquæ Benedictæ* ad usus internos adhibuit, Ill. PRINGLE, Cl. MACBRIDE & *Essais pour servir à l'histoire de la Putrefaction* eam putredinem arcere experimentis evicerunt; ALSTON tentamina probant, vermes ab ea enecari, & calculum dissolvi, ultimum WHYTT, BARTHOLINUS, LUCAS & WALPOLE quoque confirmarunt: febres rheumaticas ea curatas, gravia a podagra retrograda mala & morbos cutaneos, observationibus quoque ALSTON probat, ultimus effectus etiam MACAULAY experientia confirmatur; viscera exulcerata, DETHARDING, aqua calcis intus assumpta, restituta probat, & MOLINARIUS eadem tam epota, quam injecta, ulcus vesicæ vidit curatum; GRAINGER, eandem intestinis exulceratis opem afferre, est expertus: GABER de-

nique annotat, sanguinem phlogistice spissum inde attenuari: eandem itaque optime abstergendi, putredinem arcendi, acrimonias corrigendi, humores resolvendi ergo adhiberi, evidens est: Ejus aliquot libræ de die exhibentur; nec male ipsi lac, aut alia medicamenta morbo appropriata adjiciuntur.

Extus ad abstergenda ulcera, discutienda oedemata, arcendum sphacelum in usum trahitur.

* *Aqua Ophthalmica sapphirina* SCHROED. * *Collyrium exsiccans* Paris. ad ophtalmias discutiendi ergo adhibetur: *Aqua Phagedanica* vid. *Mercurius*: * *Species Diacretæ* MYNSICHT. Absurda omnino compositio, quam ad sodam maxime adhibere solent, datur ad drachmam dimidiam: * *Species Diacretæ* CAMERARII prioribus adhuc lapides cancrorum adjiciunt.

* GYPSUM, γύψον, *Gyps*, *Gyps*. Est substantia terrea, quæ igne in pulverem, cum aqua autem in massam solidam, sine effervescentia abit, ex calce & acido vitriolico composita est, & juxta ratione calcinata, phosphorescit.

Occurrit I. sub forma terræ *Terra gypseæ pulverulenta* CRONST. II. sub forma lapidis α) cujus partes unum continuum efformant 1) quod polituram admittit *Alabastrum*, *Alabastrum*, hoc ipsum coloribus & pelluciditate multum variat; 2) quod poliri nequit *Gypsum argillosum* L. β) particulis micaceis exstructum *Gypsum usuale* L. γ) particulis fibrosis constans *Gypsum striatum* CRONST. *Stirium* L. *Alabastrites* WALLER. δ) lamellas plus minus splendentes referens *Selenites* MATTHIOL. *Lapis specularis* PLIN. *Glacies Mariæ* AGRICOL. *Spatum speculare* L.

Omnes omnino Gypsi species, cum neque a menstruis chylopoieticis possint dissolvi, neque calore primarum viarum resolvi, nullas in corpus nostrum possunt vires exequi; frustra etiam a lapidibus, qui

cum acidis non effervescent, virtus absorbens expectatur.

* *Unguentum Alabastrinum* FAVENTIN. ad mitigandos dolores capitis, non video quo jure, commendatur.

* *OSTEOCOLLA*. KENTMANN. *Beinbruch*. Hoc nomine veniunt concrementa calcarea, quæ figuram oblongam habent & superficiem albam, asperam. Sunt ea sive stalactites, vulgari ratione orti, & tales, ut plurimum prostant in officinis, sive stipites arborum in terra sterili relictæ, labente tempore carie exesi & toti terra calcarea repleti, hi proprie nomen Osteocollæ sibi vindicant, & multo fabulo turgere solent, observante Cl. GLEDITSCH, eodem tamen etiam comprehenduntur partium cylindracearum vegetabilium incrustationes calcareae, vegetabili destructo superstites, annotante Cl. GUETTARD. Osteocollæ secundum, quod recensui, genus passim in regionibus, ubi vastiores campi fabulosi obtinent, sub solo fabuloso occurrit, quod solum stipites obruit & aquæ transitum concessit, ut eos carie exedere, & sceleta terra calcarea potuerit replere.

Patet ex hac Osteocollæ historia, eam esse calcem, cui fabulum, interdum quoque alia heterogenea accreverunt, id quod etiam Illustris MARGGRAF analysis uberius confirmat.

Primus MATTHIOLUS Osteocollæ vires ad ossa diffracta consolidanda celebrat, prudens ERASTUS vulgi rumoribus subscribere dubitavit, ex rationali Medicina, medicamenta ossa ferruminantia jam diu proscripta sunt, nullæ aliæ itaque ob quas Osteocolla laudari posset, præter absorbentes supersunt vires, & cum puriores substantias habeamus, quæ id abunde præstant, hinc heterogeneis vix non semper scatente medicamento jure abstinemus.

CAP. IX.

EVACUANTIA.

§. 51.

EVACUANTIA, καθαρσινὰ appellamus illa medicamenta, quorum ope, sive humor inquilinus quantitate excedente peccans, sive heterogeneus, morbi causa, e corpore eliminatur, prior, ut plurimum per Chirurgiam, quæ hujus loci non est, solet evocari, alter pro varia, qua pollet, indole, aut varia, cui inhæret, parte, varia ratione ejicitur, qui evocatur per aperturas, quas ars facit, denuo huc non pertinet; evacuandia, quæ per organa excretoria corpori nativa agunt, optime pro ratione ipsorum emunctoriorum distinguuntur, horum cum cutis sit maximum, & præ reliquis plura humorum heterogeneorum genera e corpore eliminat, hinc illud primum rimabor, reliqua eo ordine, quo se in corpore excipiunt, dein tractaturus.

§. 52.

I. SUDORIFERA.

Medicamenta, quæ excretionem cutaneam promovent, Veteribus ἰσχυρὰ & διαφωρησινὰ dicebantur: Recentiores illa, quæ transpirationem insensibilem, ita modice augent, ut non in sudorem erumpat, *Diaphoretica* vel *Diapnoica* solent appellare, *Sudorifera* autem ea, quæ sudorem exprimunt; hæc ipsa, ex quo opinio invaluit, febres malignas a veneno originem sumere, quod per sudorem e corpore expellendum sit, *Alexipharmaca* quoque & *Bezoardica* solent dici. Agunt autem, quæ hujus loci sunt medicamenta,

1) motum humorum incitando, & huc præter gymnasticam, & calorem extus applicatum omnia medicamenta calefacientia pertinent, 2) habitum cutis debilitando, quo præter balnea, omnia Emollientia (Cap. III.) cuti applicata, nec non Sopientia (Cap. V.) validiora referenda sunt, 3) rationem aquæ in massa humorum augendo, & hoc Attenuantia (Cap. VI.) præstant. Indicantur *Διαφορικά*, 1) ab omni morbo, qui a transpiratione suppressa originem duxit 2) a qualicunque heterogeneo per massam humorum diffuso, 3) a congestione humorum ad viscera. 4) Ab humoribus, qui in vasis cutaneis stagnant, 5) a crisi. Sustentatur actio horum medicamentorum, regimine non frigido & largo potu aquæ. Diaphoretica nunquam corpori nocent. Sudor largior vel diæta vel medicamentis expressus semper nocet, mala, quæ inde surgunt Illustris GAUB graphice delineavit, præ reliquis læduntur, quibus temperies sicca & calida est, aut qui qualicunque humorum spissitudine laborant, debiles, & illi quos febris tenet.

§. 53.

II. APOPHLEGMATIZANTIA.

Αποφλεγματισμὸς Veterum, Medici medii ævi *Arophlegmatizantia* dixerunt, medicamenta nimirum, quæ mukum in folliculis membranæ Schneiderianæ, aut viis aëreis hærentem eliciunt, &, ut vel per os vel per nares eliminetur, efficiunt: pro varia ratione, qua adhibentur, & varia parte unde mukum eliciunt, varias denominationes accipiunt, *Ἐρρίνα* dicuntur illa, quæ naribus excipiuntur, eadem Auctores superiorum Seculorum *Nasalia*, *Ptarmica* appellarunt; hæc ipsa ore committenda *Masticatoria*, *Sialogoga*, *Salivantia* audunt, pituitam in viis respiratoriis hærentem

evocantia Βεχικά, *Expectorantia* vocantur. Agunt Apophlegmatizantia 1) mucum attenuando, huc itaque Attenuantia (Cap. VI.) pertinent 2) membranas relaxando & ita tam copiosorem mucī secretionem, quam faciliorem ejus ex folliculis secessum promovendo, præstant hoc Emollientia (Cap. III.) 3) hos ipsos folliculos irritando ope Irritantium (Cap. IV.) 4) eosdem concutiendo sive per sternutationem, sive per solida ore agitata, 5) Hydrargyrum, quod justo majori dosi assumptum, humores in liquamen per vasa salivalia elabens fundit, hujus loci non est, nec huc pertinet, aquæ in os nauseantium, & eorum qui in apposita fercula magno appetitu feruntur, affluxus. Indicantur Apophlegmatizantia a muco, aut heterogeneo in membrana Schneideriana aut viis aëris incommoda causantibus, 2) quando congestiones serosæ ad caput fiunt, 3) si rheumatismus in dentibus aut auribus obtinet 4) prophylaxeos scopo in morbis epidemicis aut contagiosis. Abusus sialogogorum producit mala ab Ill. GAUB recensita, Ptarmica irritantia ob magnas turbas, quas sternutatio in omnibus visceribus excitat, concussiones, quibus cunctos ventres agitât, & inde metuenda mala, apud Illustr. HALLER collecta, rarissime in usum trahuntur, nisi heterogeneum quid in sinibus hæret, aut validus cordi suffocato stimulus dandus est.

§. 54.

III. VOMITORIA.

Medicamenta, quæ canalem intestinale evacuant, Veteres strictiore sensu καθαρτικά appellarunt nec non φάρμακα, & illa additis vocibus ἄνω vel κάτω distinguebant, illa quæ efficiunt, ut contenta ventriculi per os rejiciantur *Vomitaria*, & Recentiores

Emetica dixerunt. Surgere vomitum, dum ventriculus multum distenditur, æque ac dum validiorem a qualicunque stimulo irritationem patitur, Physiologi evincunt, iidem demonstrant, sub vomitu non modo ventriculum per suas fibras contrahi, sed eundem quoque valide a diaphragmate & musculis abdominalibus comprimi, his itaque motibus respirationem turbari, refluxum humorum ex encephalo morari, vasa vertebralia æque ac arterias carotides & venas jugulares multo sanguine turgere: hæc præmonenda esse duxi, ut tam indicantia, quam contra indicantia Vomitoriorum, clarius paterent.

§. 55.

Indicantur itaque Vomitoria, tam ab heterogeneis, quæ in ventriculo, aut intestino duodeno obtinent, quam ab humoribus tenacibus in triplici ventre cum difficultate motis, & varium morbi genus efformantibus, hinc magnis Practicis ad ægrotudines a vitiata bilis elaboratione oriundas, laudantur, nec non ad pituitosos pectoris morbos; effusum in caput sanguinem inde resorptum BOUDU expertus est, cæcitatem a presso nervo optico, & aliam a materie tineæ repulsa curatam, GEISLER vidit. Quia vomitus sine valida omnium corporis partium concussione non potest fieri, hinc plethoricis, morbis inflammatoriis laborantibus aut qui ad illos proni sunt, hæmorrhagiis subjectis, cum substantia primarum viarum ulcus habet, aut ulcera viscera depascuntur, debilibus, hypochondriacis aut hysteriis, in lipothymiam pronis, male configurato thorace aut cranio instructis, Vomitoria nunquam, aut saltem nonnisi cum maxima circumspeditione sunt exhibenda, nec ob auctam inde diaphragmatis & musculorum abdominalium in viscera abdominis pressionem, gravidis, procidentibus aut her-

niis

niis laborantibus, aut eis, qui calculum in systemate biliario aut uropœo habent, ea dare licet; eos quoque, qui nonnisi validioribus nixibus vomunt, & quos ideo dysemetos appellare solent, ipsa Natura ab usu emeticorum excludere videtur; eadem denique etiam exulare debent, cum alvus pertinacius clausa, & hinc motus peristalticus vitiatus est.

§. 56.

Ad duas classes optime Emetica referuntur 1) ea, quæ ventriculum, eundem distendo, subvertunt, 2) ea, quæ ventriculum evidenter irritando, ut præter modum naturalem ejus fibræ se contrahant, efficiunt. Prima classis aquam, lac, olea unguinosa comprehendit, & in usum trahitur, quando venena acria ventriculum rodunt, ut ista, & obtundantur, & sine augmento stimuli eliminantur: ventriculum irritando, quæ vomere faciunt medicamenta, sive mechanice agunt, eo agitatio faucium, ope instrumenti solidi, pertinet, & excutia ventriculi, quæ exolevit, illam homines, cum nausea valde urget, digitis faucibus immixtis, interdum tentare solent, id quod Medici vix suadent, sive stimuli physici sunt, & hi denuo sive evidenti, qua pollent, acrimonia agunt, sive vi specifica.

Vomitoria quæ irritando agunt, si exhibentur dosi adeo parca, ut vomitum non excitent, sed ad vias secundas transeant, validos effectus resolventes edunt, & in vario gravissimorum morborum genere cum magno successu dantur.

I. ACRIA (§. 41.)

II. SPECIFICA.

* ASARUM, Ἀσarov, Cabaret, Haselwurz. Radices & Folia recipiuntur.

Radices ex uno capite, quod parvum est, aliquot fibrillas emittunt, extus subfuscae sunt, intus albæ, pro-

prio minus grato odore, qui ad Valerianam accedit, & sapore acri gaudent.

Folia reniformia sunt, superne profunde viridia, inferne tenui lanugine pubescunt, longis petiolis sustentantur, odore nullo, nec evidente sapore prædita.

ASARUM. Corollam trifidam, duodecim stamina, stylum unum, capsulam sexlocularem habet: *Euro-paum* BLACWELL 383. foliis reniformibus obtusis distinguitur.

(Crescit per omnem Europam.

Aqua a radicibus destillata odorata est, odorum quoque Extractum aquosum. SCHEFFLER.

Vi purgante illi, qua Helleborus albus gaudet, pari præditum esse, DIOSCORIDES monet, hujus virtutis non meminit GALENUS, FALLOPIUS lentissimæ operationis esse dicit, MESUE in infuso ad unciam dimidiam, in substantia ad drachmas duas dedit, Recentiores vix ultra drachmam ascendunt: MATTHIOLUS testatur, Germanos decocto Asari, febres curare, id quod RULANDUS & LENTILIUS observationibus quoque confirmant, ALEXIUS specificè ad quartanum commendat, & ei plures assentiunt, ego vero, justa observatione hanc virtutem specificam stabiliente destitutus, illud, præ aliis emeticis, in hoc morbo aliquid proprii habere vix credo, minoribus dosibus datam radicem, aut longiore coctione debilitatam, egregie resolvere, observatum est; RULANDUS & SCHEFFER hydropicos inde viderunt curatos; patet hinc, cur virtutes ejus diaphoreticas, diureticas, emenagogas celebrarint Auctores. Folia ad octo usque ex aqua cocta & expressa, post DODONÆUM, ROLFINCK commendat: eadem primus PITT Pharmacopæus Worcestriensis, scopo errhino, in usum traxit, teste COLBATCH, eorum grana quatuor aut quinque haurienda si dantur cubitum ituris, altero mane mul-

tum muci ex naribus effluxurum promittit, id ipsum se sæpe expertum esse, GEOFFROI testatur, idem etiam hac ratione paralyfin oris & linguæ se vidisse sanatam perhibet, eodem medicamento DESMARS, ulcus capitis per nares evacuatum, observavit.

* *Extractum* Wurtemb. * *Tinctura* Paris.

* BRYONIA, *βρυωνία*, *Vitis alba*, *Couleurée*, *Zaunrübe*. Ejus radices prostant, quæ ad brachii imo femoris crassitiem accedunt, recentes proprio odore, minus grato gaudent, qui autem exsiccatione perit, sapore intensius amaro cum quadam acrimonia, extus flavicant, striis longitudinalibus & circularibus asperæ, intus albæ, caro exsiccata evidenter striis eminentibus ex medulla tanquam centro ad peripheriam ductis & variis circulis secatis composita est, laxior, fungosa.

BRYONIA. Habitu relativo mox monophyto, mox diphyto, corolla quinquepartita, simili calyce sustentata, sive isanthera sive monogyna, bacca uniloculari gaudet: *Alba* L. BLACWELL 37. & 533. foliis palmatis, rigidis, undique pilis scabris distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Extracti aquosi $\frac{5}{8}$, resinosi ultra $\frac{1}{6}$ NEUMANN inde obtinuit; CARTHEUSER illius etiam $\frac{5}{8}$, hujus $\frac{1}{16}$.

Veteres, turiones Bryoniæ in usum cibarium receptos fuisse, perhibent, sed non veri specie caret DODONÆI conjectura, PLINIUM, GALENUM, DIOSCORIDEM &c. Vitim albam cum Viti sylvestri, quo nomine *Tamus* L. apud eos venit, confudisse. HIPPOCRATES Bryoniam ad injectiones & suffitus uterinos adhibuit, GALENUS intus resolvendi ergo contra obstructions viscerum abdominalium, extus abstergendi sine in morbis cutaneis commendat; HERCULES SAXONIÆ radice, ad drachmam unam in substantia

data, deploratissimum hydropicum vidit curatum, ARNOLDUS DE VILLA NOVA observationem habet de quodam epileptico, quem Bryonia sanavit, id quod etiam REUSNER circa aliquot pueros annotavit. Medicamento vehementi & nauseoso rarius hodie utimur, interdum resolvendi & abstergendi scopo, extus exhibetur.

* *Facula* ANGEL. SALÆ ipsa Bryonia integra reputatur mitior esse: * *Extractum* August. *Syrupus* Brandeburg. ad aliquot drachmas datus valide videtur resolvere.

* ELATERIUM, ἐλατήριον, *Eselskürbssafft*. Est succus, cujus nonnisi fæculam Veteres receperunt, & hinc virescentem habebant, is cum hodie, ad ductum MESUE, vulgari ratione inspissatus proftet, nigricat, & sapore amaro gaudet, in quo ego saltem insigniorem acrimoniam non potui detegere.

Momordica Elaterium L. BLACWELL 108. defectu cirrhorum agnoscitur.

Crescit in Europa Meridionali, in nostris hortis, feminibus sponte sparsis sese continuat.

HIPPOCRATES Elaterii tanquam medicamenti, fursum & deorsum purgantis, meminit, hæc ejus vis Veteribus adeo nota fuit, ut etiam omnia medicamenta, primas vias evacuantia, ἐλατήρια appellaverint, ad evacuandum uterum quoque ab HIPPOCRATE æque ac a GALENO laudatur, hic, illud quoque extus resolvendi ergo, nec non ptarmico scopo, commendat; ejus insignem in hydrope curando efficaciam LISTER, REUSNER, EVERHARD, S. PAULI observationibus probare contendunt, sed hunc effectum cum omnibus validioribus evacuantibus videtur communem habere, & cum hodie evictum sit, hydropis curam minus bene drasticis tentari, hinc ad hunc morbum quoque, nonnisi in refracta valde dosi, resolvendi potius, quam evacuandi scopo adhibetur. Veteres larga quantitate illud exhibuerunt, EVERHARD,

ad drachmam dimidiam usque sine noxa exhibitum fuisse, perhibet, vix ultra tria grana hodie ejus dosi extenditur.

* *Mel Cucumerinum* Paris.

* FRANGULA Recent. *Bourgène, Faulbaum, Zapfenholz*. Recipiuntur ejus cortices mediani sive libri, qui flavicantes sunt, sapore non acri, sed leviter austero instructi, cui vestigium amari accedit.

Rhamnus Frangula L. BLACWELL 172. Habitu inermi & foliis integerrimis distinguitur.

Habitat in omni Europa, præter maxime Meridionalem.

MATTHIOLUS corticem alvum ducere dicit, DONDÆUS vomitus & secessus, sed nonnisi a recenti cieri asseverat. Dosin ad drachmas duas solent determinare, de medicamento, circa quod nulla justa observatio mihi saltem nota est, nihil audeo decidere. Extus unguentis ad scabiem interdum adjicitur.

* GRATIOLA Rec. *Gratia Dei* Barb. *Gottes Gnaden Kräutel*. Folia exhibet oblonga, sensim angustata, uncialia, venosa, integerrima, amara.

GRATIOLA. Corolla monopetala gaudet, staminibus quatuor, quorum duo sterilia sunt, calice in plures lacinias secto, capsula biloculari: *Officinalis* L. BLACWELL 411. Floribus pedunculatis & foliis lanceolatis distinguitur.

Extracti aquosi $\frac{5}{32}$, spirituosi $\frac{1}{4}$ largitur. BOULDUC.

Communis fere est Auctorum consensus circa validam, qua hæc planta gaudet, vim: GESNER in se ipso expertus est, eam ad scrupulum unum in substantia assumptam, non sine molestia vomitu & alvo purgare, ad vermes & ascitem ejus efficaciam se expertum esse, testatur BOULDUC, ascitem ea curatam HELWICH adducit, hypercatharsin inde suscitatum BÜRCKEL annotavit, antiquatam, inertem esse Ill.

Q q 3

non! *Alia vide*
in Linn. mater.
med.

LINNÆUS tradit; radicem ad scrupulos duos exhibitam in modum Ipecacuanhæ agere KRAMER asseverat.

* *Extractum* Paris.

GUMMI GUTTÆ Recent. Est gummiresina, quæ in magnis frustis ad nos adducitur, nitida, extus ex croceo flavescens, odore nullo, sapore leviter resinoso gaudet, dum mordetur dentibus aliquam tenacitatem sistit.

CAMBOGIA L. Corollam tetrapetalam habet, simili calice sustentatam, polyantheram, monogynam, pomum octoloculare.

Crescit in China, Camboia & Ceylon.

Tam spiritus vini, quam aqua, maximam ejus partem dissolvunt, sed aqua, non parum ejus, quod dissolverat, denuo dimittit, alcali acuata hæc menstrua, omne recipiunt & colore sanguineo inde tinguntur. **LEWIS**: Extracti spirituosi $\frac{7}{8}$, aquosi $\frac{1}{8}$ obtinuit **NEUMANN**. Præter acidum, etiam urinosum spiritum sub ejus destillatione observavit **CARTHEUSER**.

Hoc medicamentum **CLUSIO** anno 1603 missum, & Indos illo ad evacuandos aquosos humores uti, relatum fuit, **LOTTICHIVS**, qui anno 1626 proprium de eo tractatum edidit, plures sui ævi Medicos adducit, qui eodem cum successu ad hydropem, arthritidem, asthma &c. fuerunt usi. **HOECHSTETTER**, ejus virulentiam spiritu vitrioli corrigi, contendit, **Wurtembergenses** acetum adhibent, alia alcalia laudant, prudens administratio vel hic optimum corrigens est. **CLUSIVS** apud Indos quindecim ad viginti grana dari asserit, **HOECHSTETTER** vel pueris ad grana tria dedit, hodie adultis non ultra decem grana propinamus.

* **HELLEBORUS ALBUS**, *Ἑλέβορ* & *λευκός*, *Vera-trum*, *weisse Nieswurz*. Adhibentur ejus Radices, quæ cylindroides sunt, tuberosæ, tuberculis obessæ, fibrillarum, quas dimiserant, reliquiis, oblongæ, sapore non multum acri, salino, cum vestigio amari instructæ, extus gryseæ, intus albiissimæ.

VERATRUM. Corollam hexapetalam irregularem habet, isantheram, trigynam, capsulam triplicem: *Album* L. Racemo paniculato & floribus erectis agnoscitur.

Crescit in Europa temperata, in Silesiam usque ascendit.

Extracti aquosi $\frac{7}{12}$, spirituosi $\frac{2}{16}$ NEUMANN obtinuit; Extracti aquosi debilissima acrimonia acredine instructi $\frac{1}{2}$ fere, spirituosi $\frac{3}{8}$ fere CARTHEUSER.

Quoties *Ελλέβορον* HIPPOCRATES simpliciter præscribit, semper album intelligendum esse, contendit GALENUS, eundem *Melampodium* Veterum esse, SCHULZ evincit. FUCHSII auctoritate, nostram plantam, pro Helleboro albo assumi, cum ex Veteribus non erui possit qualem hoc nomine intellexerint, TREW monet. Has radices brutis venenum esse, WEPFER & HERISSANT experimenta probant, violentissimum vomitum inde motum FALLOPIUS vidit, hypercatharses, affectus encephali, non raro mortem FORESTUS, DOBOLENSKY, GRASSUS, MURALTO, LEDELIUS, LENTILIUS, WINTER, REIMANN, BORRICHIIUS, LORRY &c. plures adhuc, qui deleterios harum radicum effectus viderunt, Auctores, collegit Illustris HALLER: nullus itaque dubito cum eximio hoc Viro dicere: "in tanta copia tutiorum medicamentorum nollem veneno uti," si quis tamen illud adhibendi sat audaciæ haberet, nunquam scrupuli unius dosin excedat; solet etiam ad pulveres sternutatorios a quibusdam recipi, sed illis nonnisi minima ejus ratio admiscenda est, ne nimia sternutatio, &, quæ istam excipere solent, mala surgant; unguentis contra pediculos non male adjicitur.

IPECACUANHA. Est Radix aliquot pollices longa, linea vix crassior, varie flexa, substantia extus nigricante grysea, intus albissima instructa, in rugas circulares prominentes efformata, quæ nervum fili-

formem levissimum luteum ambiunt, ad saporem salinum accedit, ego nec lentorem in sapore, nec amaritiam possum distinguere.

Viola Ipecacua L. foliis ovato oblongis, hirsutis distinguitur.

Crescit in America Meridionali.

Num Ipecacuanha grysea POMET, quæ crassitie duarum seu trium linearum, & colore dilute fusco gaudet, ab ea, quam descripsi, quæ est *Fusca* POMET, & quam cum LEMERY & LEIBNITIO optimam dicit esse, sola patria differt? hæc enim ex Brasilia, illa ex regno Peruviano ad nos adducitur, nil decidere ausus, id saltem monendum puto, *Ipecacuanham albam*, cujus apud Auctores mentio fit, radicem sarmentosam esse, a genuina diversissimam.

$\frac{5}{32}$ Extracti spirituosi, $\frac{7}{16}$ Extracti aquosi GEOFFROI inde separavit; LEWIS Extracti aquosi $\frac{3}{8}$, spirituosi $\frac{3}{16}$; NEUMANN Extracti spirituosi $\frac{3}{16}$, Extracti aquosi $\frac{3}{8}$ fere; CARTHEUSER vero Extracti aquosi $\frac{3}{8}$, Extracti spirituosi $\frac{1}{6}$.

Primus PISO hujus Radicis mentionem fecit, GRAS Medicus anno 1672 ejus aliquid in Europam adduxit, & alicui pharmacopolio Parisino intulit, anno 1684 passim in tabernis Europæis obtinuit, teste scheda quam seplasiarii divulgant, a WEDEL conservata. Circa annum 1690 quidam mercator magnam harum Radicum quantitatem cum Parisios advexisset, majorem quæstum ut faceret, socium sibi HELVETIUM junxit, qui LUDOVICO XIV persuasit, ut juberet copiose cum iisdem in nosocomiis fieri experimentum, inde cum fuerit relatum, eadem successisse indiscriminatim, in omnibus omnino ægrotis diarrhæa, fluxu sanguinis & dysenteria laborantibus, cum præterea Comes Archiatrorum DAQUIN multa experimenta & sumserit ipse & per alios summi curaverit, quæ omnia eundem prorsus successum habuerunt,

sunt ipsa Edicti Regii verba, quod nobis LEIBNITIUS conservavit, una cum historia cujus synopsis fuit: Rex, inquam, cui civium salus semper commendatissima erat, HELVETIUM larga pecuniæ summa donavit, & ut publice ægrotantibus hoc medicamentum venderet, jussit, mercator ægre ferens HELVETII remunerationem, Ipecacuanham aliis quoque Medicis æque ac Pharmacopolis concessit, factum est inde, ut vulgatum evaderet medicamentum, quod pro more Seculi, sibi soli voluit reservare HELVETIUS, teste GROJEAN apud KOENIG; illo tempore dosis medicamenti LUDOVICO aureo vendebatur. TOURNEFORT apud POMET testatur, nullum proflare medicamentum, tam certo & tam cito quam Ipecacuanha curans, & primus gryseam tanquam mitiorem præferendam esse monet: WEDEL plures observationes adducit de egregio ejus in dysenteria usu, & multas addit, ubi vi sua emetica etiam in aliis morbis egregie profuit, GOHL, STOSCHIUS & BERGMANN eandem multis dysentericis cum successu se dedisse perhibent, SCHEUCHZER in dysenteria anni 1728 virtutem ejus expertus est laudatissimam, nonnullos sola hac radice curavit BUCHNER, KRAMER in multis millibus militum ejus efficaciam est expertus, mirabiles in dysenteria Neomagiensi effectus edidit, DEGNER teste, incantamenti instar, sæpe intra unius diei spatium, dysenteriam curare, asseverat GEOFFROI. Evincunt hæ observationes, quibus vel plures adhuc potuissent adjici, Ipecacuanham eximium ad curandam dysenteriam medicamentum esse, num autem specifica quadam vi agat, ut vulgo solent credere, num illi modo opem ferat, quæ a sordibus sustentatur, & num illam unice curet, sordes, ejus causam, e corpore eliminando, nondum confectum est, id autem constat omnino, alia emetica in alvi fluxibus tempestive exhibita magnæ virtutis esse,

observationibus probante KRAMER, & in dysenteriiis, a sordibus non excitatis, Ipecacuanham sine successu adhiberi, imo etiam in reliquis, eam solam ad curam crebro non sufficere, experientia creberrime evicit. Caveant saltem Medici, ne se magnifico specifici titulo patiantur seduci, ut medicamentum vomitum excitans exhibeant, quando inflammatio instat, sive jam præsto est, quicquid etiam de leni ejus indole venditent, ista tamen nunquam poterit impedire, quin fiant ea, quæ ratio mechanica vomitus non potest non causari. GEOFFROI, grana sex perbelle vomitum excitare, monet, & grana decem non minus valide, quam duos scrupulos operare, PYE copiosissimos casus adducit, ubi duo grana in omni ætate aliquot vomitus excitarunt, ego creberrime etiam sum expertus, quod grana decem vel quindecim æque valide ventriculum subverterint, quam grana triginta. Illustris PRINGLE ratio optime mihi, vomitoria nunquam nisi partitis dosibus exhibenda esse reputanti, placet, qui singulis horis Ipecacuanhæ grana quinque præbet, usque dum vomitus surgat, & hunc ut plurimum post tertiam dosin secutum fuisse, monet.

§. 57.

IV. PURGANTIA Barb. καθαρτικά sensu strictissimo sunt medicamenta, quæ excretionem alvinam crebriorem reddunt. Eorum ope eliminantur non modo sordes, quæ in primis viis hærent, sed etiam humores canali cibario inquilini, imo cum eidem tres magni Aortæ inferioris rami prospiciant; hinc hujus canalis excretionem aucta, etiam sordes ipsi massæ humorum inhærentes, sive in eadem generatæ fuerint, sive per vasa resorbentia eo delatæ, e corpore eliminantur. Quam schola, præeuntibus HIPPOCRATE & GALENO, de propriis substantiis, proprios

humores attrahentibus & per alvum ducentibus, colebat hypothefin & ortam inde diffinctionem Purgantium in *Hydragoga*, *Phlegmagoga*, *Melanogoga*, quibus media ætas *Panchymagoga* adjecit, fanior *Phyfiologia* jam diu expunxit; fed majoris momenti eft diffinctio in *Cathartica Mitia*, & *Fortiora*, illa *GALENI* ætate *Εκροπρωμα* dicebantur, medio ævo *Minorativa*, *Lenitiva*, *Benedicta* appellata. Purgantia optime diffingui videntur pro varia, qua in primas vias agunt ratione: quædam vi, qua gaudent, faponacea, inquilina æque ac peregrina, in primis viis hærentia, diffolvunt, attenuant & leni ftimulo canalem cibarium follicitant, hæc licebit *Eccoprotica* appellare; alia contenta primarum viarum attenuant, & eas evidentius, quam priora ftimulant, hæc cum Recentioribus *Digestiva* nominamus; funt præterea alia, quæ alvum ducere, experientia evincit, qua ratione agant, nondum clare liquet, *Specificæ*; omnibus hætenus dictis fortius irritant alia, & id, ratione refinæ, quam vehunt, præftant, hæc *Resinoforum* nomine veniunt.

§. 58.

Indicantur Purgantia, ab heterogeneis in primis viis hærentibus, ifta fi acria funt, præter *Eccoprotica*, non confultum eft alia purgantia exhibere, fi vifcidam indolem habent, *Digestiva* funt exhibenda; fed purgantia quoque in ufum trahenda, cum heterogenea in maffa humorum obtinent, imo cum in remotioribus quoque a primis viis vifceribus, humores præter naturam collecti funt (§. 57.), pro hoc fcopo, fi per reliquas ægroti circumftantias licet, validiora, ut plurimum, folent in ufum trahi; interdum etiam ufus catharticorum per aliquot dies continuandus, ut vitiofum paulatim educatur, & non

una modo vice exhibitum purgans, sive non satis evacuet, sive nimis debilitet, hanc evacuandi rationem, quæ fit per continuatum catharticum usum, præeunte GALENO, per *Επιήρξιν* fieri, dicere solent; sed nec male purgantia adhibentur, quando impetum humorum a superioribus ad inferiora revellere consultum ducimus, & tunc illa frequentissime sub forma Enematum ano injicimus, sed nec intus data, spem frustratura facile liquet.

§. 59.

Cum Purgantia, sine discrimine quicquid in intestinis hæret, aut ad ea ex omni corpore confluit, ejiciant, hinc locum non habent, cum vires multum prostratæ sunt, aut fluidorum ratio in massa humorum deficit; nec ea quæ evidentius irritant exhibere licet, cum topicum quoddam in primis viis obtinet vitium, aut ex morbi, qui adest, indole constat, irritabilitatem fibrarum in universum auctam esse, nunquam ideo in febrium paroxysmis eadem licet exhibere, hinc Græci & Romani, qui nostra Eccoprotica ignorarunt, non ausi fuerunt purgantia in febribus acutis exhibere; Resinosa, cum stimulus, quem excitant, propius ad illum, quo vomitoria intestina sollicitant, accedat, hinc creberrime vomitum excitant, nec ea licet exhibere, cum vomitoria exulare jubentur (§. 55.), cum etiam circulationem sub eorum usu intendi, compertum sit, hinc ab eis in febribus continuis omnino est abstinendum.

α. ECCOPROTICA.

CASSIA FISTULA Barb. Est Siliqua cylindroidea rectissima interdum, interdum incurva, quæ pedis circiter longitudinem æquat, unciam crassa, ex spadiceo

nigra, lignosa, fragilis, intus multis septis transversalibus distincta, quæ in superficie externa, tanquam totidem circelli eminent, inter septa hæret medulla nigra, ad mellis consistentiam accedens, sapore dulci instructa, & cui semina subrotunda, dura, fulva, nitida innidulantur. Adducunt etiam non raro siliquas rugosas, crassiore putamine vestitas, medullam acriorem includentes, has Occidentales esse, GEOFFROI tradit, sed MONARDES & RUMPH testantur, Americanas, ex Insulis sancti Dominici & S. Johannis de portu divite, Orientalibus præstare; Belgas nullam Cassiam ex India in Europam vehere, & omnem, quæ ab aliquot retro annis Massiliam venit, ex Insula Martinica afferi, relatum accepi. In universum siliquas multum rugosas, acri aut qualicunque alieno sapore instructa medulla foetas, nec non eas, quarum semina, dum concutiuntur, ob deficientem medullam, resonant, rejiciendas esse præcipiunt.

CASSIA. Corollam pentapetalam irregularem habet, calice quinquefolio sustentatam, diplosantheram, monogynam, fructum oblongum, dissepimentis distinctum.

Fistula BLACWELL 381. Foliis quinque vel septem jugatis, ovato-acuminatis & petiolis nudis distinguitur.

Crescit in Æthiopia, Ægypto, India, China & insulis Philippinis, ab Hispanis in Americam transplantatam fuisse, testatur MARTYR apud SLOANE.

Pulpâ tam ab aqua, quam a spiritu Vini dissolvitur. NEUMANN.

Primi Arabes nostrum medicamentum in usum traxerunt, ACTUARIUS primus illud Cassiam dixit, pulpa ex siliquis exempta & a seminibus liberata, tanquam mitissimum medicamentum, exhibetur, nec male in minori dosi illis datur, quibus alvus tarda est, eandem etiam specificè in renes agere, sunt qui

contendunt; urinam inde tingi experientia non confirmat. Dosis pulpæ est ad uncias duas vel tres, ea cum majori aquæ quantitate diluenda est, ne in primis viis fermentet & flatus excitet, illis quibus modo animus est alvum apertum fervandi, ad unciam unam vel drachmas sex exhibetur.

* *Electuarium Diacassie cum Mannu* Nostrat. Medicamentum eccoproticum, quod ad uncias duas & ultra potest exhiberi: *Pulpa Cassie* SCHROEDER ope sacchari conditur, ut ætatem ferat, Parisini illam *Cassiam coctam* appellant, & ipsi varia adjiciunt.

MANNA ab Arabibus *Man* dicta, est Succus inspissatus albus, cujus frusta variæ figuræ & magnitudinis nobis afferuntur, evidenti dulcedine instructus, odoris expers, totus in aqua & spiritu Vini solubilis.

Varia ratione Mannam solent distinguere, mitto distinctiones secundum arborum, unde colligitur, genera; nec non illam, qua in spontaneam & coactam, quam *Forzata* vel *Forzatella* appellant, solent dividere; porro eam, qua Mannam in foliis collectam, ab illa, quæ a truncis abraditur, distinguunt, illam *di Fronde*, hanc *di Corpo* denominant; illam denique qua, pro varia quam habent figura, in *grumosam*, *en Marons*, *bombycinam* & *granulatam* solent distinguere, hæ omnes enim distinctiones, hodie in commercio ignorantur. Solent autem hodie quatuor genera Mannæ in officinis asservare: *Canellatam*, *Mannam longam* Paris. quæ frustis purissimis aliquot pollices longis, unum circiter latis, una facie concavis & ita in figuram canalis actis, unde denominationis ratio surrexit, efformatur; *Vulgarem*, *Mannam granulofam* Paris. quam frusta variæ magnitudinis, figuræ, crassitie constituunt, dimidium circiter pollicem crassa, plus minus fordibus inquinata, ea, quo minus humida, magis alba & pluribus granis cylindraceis

efformata est, eo reputatur melior, hanc ipsam pro varia patria denuo distinguunt, optima habetur ad Giraci Calabriae ulterioris urbem lecta, hanc illa de Capachi, Siciliae urbe proveniens excipit, ad hanc proxime accedit Calabrina & ea, quæ in Neapolitana provincia Puglia colligitur, nec non a tractu Marmemna in Ducatu Florentino desumpta, minus alba est a Ciaqui denominata, quæ a Sinesi nomen habet, fordida est & in majores massas concreta, ea autem, quam Romandiola Romagnæ largitur, facile acescit: ex Manna vulgari grana magis alba & majora seligere, & sub nomine *Mannæ Electæ* asservare solent: *Mannam Crassam*, *Mannam spissam* & *sordidam* Paris. denique talem appellant, quæ magis ab albo colore recedit, evidentius fordida est, multum humet, ita, ut quoque interdum pastæ consistentiam habeat, surgit sive ex antecedentibus senio vel aliis rationibus corruptis, sive evidenter ex saccharo vel melle, quibus aliquid Mannæ, non raro etiam Scammonei adjiciunt, arte parata est, hinc omnino ex officinis proscribenda.

Exsudat Manna ex variis *Fraxini* L. speciebus, summa æstate, & inde deraditur, aëre pluvioso, vel paucam vel nullam arbores fundunt, hinc messes pluvioso cœlo pressæ parvæ solent esse, ut Mannam Canellatam obtineant, ex arboris cortice solent frustra excindere, eorum locum succus exsudans occupat, & in vulneris figuram efformatur.

Aliæ quoque arbores succum dulcem, in grana alba concrecentem, solent largiri, is quoque sub nomine Mannæ venit. *Hedysarum Alhagi*, Persiæ civis, *Mannam Persicam* largitur, valde sordidam, & teste TOURNEFORT, Fraxinea omnino inferiorem, *Pinus Larix* L. & aliæ arbores coniferæ ex foliis *Mannam Lariceam*, *Briguntinam*, de Briançon exsudent: *Manna liquida*, quam in Arabia & Syria obtinere

Auctores Seculi XVI retulerunt, hodie ignoratur omnino.

Medicamentum non ingratum, quod primi Arabes arti nostræ intulerunt, cum sine irritatione agat, in omni morborum genere, in topicis quoque primarum viarum vitiis, cum catharsis indicatur, sine ullo periculo potest dari, ejus ope in febribus acutissimis, in ipsa quoque dysenteria, corpus fordibus possumus liberare, idem medicamentum, minori quam quæ alvum movet dosi exhibitum, ad massam humorum penetrat, vi sua saponacea spissos humores attenuat & acres demulcet, hinc in morbis pectoris cum successu solet præscribi.

Datur ad uncias tres usque, pro dosi, sed cum ex suo genio facile fermentet, hinc multa aqua dilui, debet, nec male ipsi aliquod medicamentum carminativum adjicitur, ut flatu præcaveantur. Id denique adhuc addo, Mannam cum aqua coctam, dum refrigeratur, consistentiam solidam induere.

Electuarium seu Pulticula de Manna Nostrat. Infantibus pro educendo meconio exhibetur, Wurtembergenses eidem, non malo consilio radices ireos adjiciunt: *Manna liquida* SCHROEDER, non placet Mannam in fermentationem pronissimam, diutius solutam asservari: *Syrupus de Manna* ECKHOLZ a Wurtemberg. varia ratione mutatus, ob Folia Sennæ, quæ recipit, Manna validius, & non sine irritatione, purgat, datur infantibus in primo ætatis anno versantibus, ad unciam unam.

ROSARUM PALLIDARUM FLORES v. *Roborantia.*

SACCHARUM THOMÆ vid. *Resolventia.*

TAMARINDI Rec. Hoc nomine ad nos adducitur Pulpa nigra, sapore acido instructa, cui varia filamenta & semina ex rotundo angulata, spadicea, nitida commixta sunt.

Reji.

Rejicitur exsucca, quæ situm contraxit, carne prunorum adulterata

Desumitur pulpa ex fructibus

TAMARINDI L. BLACWELL 102. Corolla tripetala, calyce tetraphyllo sustentata, isanthera, monogyna, legumine oblongo, compresso, cum acumine obtuso, ad semina toroso, duplici cortice vestito, exteriori sicco, interiori membranaceo, inter utrumque pulpa molli instructo, gaudentis.

Indiæ, Ægypti, Arabiæ nec non Americæ, quo transplantata fuit, civis; pulpa ex America allata minus fordida & minus acida est.

Etiam hoc medicamentum Arabibus debemus, ob indolem, qua gaudet, saponaceam eccoproticis rectissime adscribitur, & ad tres usque uncias exhibetur; ob evidentius, quo scatet acidum, in morbis acutis maxime & biliosis cum magno fructu datur, sive aliis eccoproticis junctum, sive largiori lactis quantitati adjectum, quod inde in Serum, his morbis maxime appropriatum, vertitur; Tamarindi, mannæ adjecti ejus flatulentiam egregie moderantur, & efficiunt ut minus facile vomitum excitet.

* *Electuarium Tamarindorum* HORSTII, inconcinna compositio: *Pulpa Tamarindorum* SCHROEDER, non placet medicamentum coctione & saccharo debilitatum,

β. INCIDENTIA.

Huc pertinent Aquæ amaræ & Salia, quæ ex his parantur (§. 21.) indicata.

γ. SPECIFICA.

ALOE, Ἀλόη. Est Succus inspissatus niger, proprio & nauseoso odore instructus, sapore gaudens amaro, cum aliqua acrimonia: pro varia, qua gaudet, puritate varie denominatur, purior & propius ad rubedinem accedens, a *Succotra* sive *Socotara*, insula ad

Arabiam felicem sita, nomen accepit; magis flavescens *Aloes Hepatica* dicitur; carbonacea nigredine instructa, arida, minus odorata *Caballina* vulgo appellatur: hanc Aloes distinctionem Arabes invexerunt, cum apud Veteres duplex modo ejus genus, unum quod hepatis colorem habet, & alterum quod fæcem refert, occurrat.

ALOE. Corollam sexfidam habet, isantheram, monogynam, capsulam triangularem & trilocularem: *Perfoliata Vera* L. BLACWELL 333. foliis spinosis, maculatis, planis, & habitu caulescente distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali, Asia & Africa.

Succus ex foliis expressus inspissatur, pro varia ejus depuratione, varia etiam ratione qua inspissatur, variam puritatem induit, & ita eundem succum plurimum differentes Aloes species posse exhibere, evidens est.

Vix non tota in aqua ebulliente dissolvitur, sed menstruo refrigerato, multum resinæ inde secedit. Succotrina $\frac{1}{4}$ resinæ, $\frac{3}{4}$ Extracti aquosi largitur; Hepatica $\frac{1}{3}$ resinæ, Extracti aquosi $\frac{2}{3}$; Caballina resinæ $\frac{1}{6}$, Extracti aquosi $\frac{3}{4}$. LEWIS. NEUMANN ex Aloe $\frac{1}{16}$ Extracti resinosi, $\frac{7}{8}$ circiter Extracti aquosi obtinuit. Extracti aquosi fere $\frac{5}{8}$ CARTHEUSER.

Leniter ab Aloe ventrem duci, GALENUS docet, & ventriculum roborari, addit, eandem vulnera & ulcera abstergere & ad cicatricem perducere; sed monet simul, eandem in temperie sicca & calida noxiam esse. Edit in universum validas vires resolventes, & in obstructionibus viscerum abdominalium cum successu usurpatur, sed valide præterea in vasa sanguinea agit, ita ut BORRICHIVS mictum cruentum inde surrexisse viderit, maxime in hæmorrhoidalia, quæ, MESUE jam monente, & FALLOPIO plurimis exemplis confirmante, inde irritari, experientia evicit, qua teste etiam novimus, a principio resinoso maxime hunc effectum causari, hinc semper Extractum aquosum, ab omni resina liberum, loco integræ Aloes ad usus internos

adhibendum est; medicamentum resolvens & amarum, cum successu quoque vermibus opponi, ÆGINETÆ facile largimur; ejus vis antiseptica etiam a vetustissimis retro temporibus nota est.

Scopo purgandi ad duas drachmas, scopo resolvendi autem ad scrupulum unum præscribitur.

Extus cum successu ad arcendum sphacelum adhibetur, & observante FORESTO, ad lippitudinem.

* *Aloes Insuccata* Wurtemb. * *Aloes lota* Wurtemberg. * *Aloes Rosata* FALLOP. * *Aloes Violata* Wurtemb. Hæc quatuor sunt extracta aquosa Aloes, ubi per adjectos succos vegetabiles Aloes caliditatem corrigere tentarunt, medii Ævi Auctores: * *Aqua generalis* Paris. ratione farraginis ingredientium, optime Theriaca liquida dicenda: * *Aqua Ophthalmica* Nostrat. ad lippitudinem conducit: *Balsamum Commendatoris* de PERNE polychrestum ad vulnera leviora medicamentum: * *Balsamum FIORAVENTI* vulnerario quoque scopo adhibetur: * *Balsamum Vulnerrarium* vid. *Cuprum*: * *Electuarium de Hierapicra* a GALENO tanquam ab aliis usitatum describitur, ipse vult, ut ad nonaginta partes Aloes, quinque Croci & sex reliquorum aromatum recipiantur, a Veteribus crebro ad obstructa viscera abdominalia usurpabatur, hodie ad clysmata interdum adhibetur: * *Colyrium Roborans* Paris. viribus ad aquam ophthalmicam accedit: * *Elixir Proprietatis* PARACELSUS describit, & pro more suo extollit, sed reticet menstruum, CROLLIUS illud spiritum Vini & Acidum Vitrioli esse contendit, eum plures sequuntur, Parisini solum spiritum Vini recipiunt, & cum adjiciunt spiritum sulphuris, medicamentum * *Elixir Proprietatis cum Acido* appellant: Spiritus vini, inde juxta HELMONT destillatus, * *Elixir proprietatis album* dicitur & si ante destillationem varia aromata addita fuerunt, & spiritus destillatus edulcoratur, surgit claretum, quod * *Elixir*

de Garus Parisini appellant: BOERHAAVE loco acidi Vitriolici, sive acetum recipit, sive tartarum tartarifatum, surgunt ita * *Elixir Proprietatis cum Acido* BOERHAAVE & *sine Acido* EJUSDEM, si oleum Tartari per deliquium adhibetur, ad præcepta MAETS, *Elixir Proprietatis dulce* exoritur; omnia hæc Elixiria resolvendi & roborandi ergo ad vitia digestionis corrigenda, commendantur, BOERHAAVIO quoque laudata, cum autem multum calefaciant & maxime sanguinem hæmorrhoidalem commoveant, hinc inter nos saltem, parcius cum eis erit mercandum: si ingredientia *Elixir Proprietatis* cum aqua, sale alcali facta, extrahuntur, *Elixir Aperitivum* CLAUDEUR surgit, antecedentibus omnino præferendum, Hamburgenses principiis *Elixir Proprietatis* Rhabarbarum & Salem Tartari adjiciunt, Vinum generosum pro menstruo adhibent, & ita * *Elixir Proprietatis Rhabarbarinum* parant, in quo Wurtembergenses Alkali, spiritum salis substituunt: *Elixir Proprietatis* HELVETII, tincturam Tartari pro menstruo, & aliquid olei Cinamomi recipit: * *Emplastrum contra Vermes* Wurtemb. validiora drastica habet, caute adhibendum: *Extractum Aloes* VAL. CORD. ut obtineatur ab omni resina plane liberum, nonnisi aqua frigida præparandum est: * *Extractum Catharticum* Londin. multum resinofum, datur ad grana quindecim, ejus in locum inter nos propinare moris est *Extractum Catholicum*, quod $\frac{4}{7}$ Aloes, $\frac{1}{7}$ Extracti Hellebori nigri, $\frac{1}{14}$ Colocynthid. $\frac{1}{9}$ circiter resinæ Jalappæ & totidem resinæ scammonii vehit: * *Extractum Marocostinum* vid. *Costus*: *Extractum Panchymagogum* CROLLII correct. Wurtemb. propius ad Augustanos, Nostrates ad ZWOELFFER accedunt, ex purgantibus resinosis & specificis confarcinatum medicamentum ad scrupulum unum pro dosi præscribitur, ex eodem in spiritu vini dissoluto surgit * *Elixir Polychrestum Hallensium*,

quod ego faltem nostris hominibus commendare nollem: * *Flores Sulphuris compositi* inconcinni: * *Opiata Mesenterica* Paris. inconcinna: * *Pilula Aloëtica emollientes* Paris. non placent: * *Pilula Aloëphanginae* earum dimidium Aloe, reliquum omne genus aromatum, Myrrha, Mastyx, Crocus &c. efformant: * *Pilula Angelica* seu *Francofurtanae*, ad imitationem earum, quarum ope FABRICIUM AB AQUAPENDENTE vegeta sanitate usque ad octuagesimum secundum ætatis annum pervenisse dicitur, & quarum parandi ratio in familia Zschorschanorum latuit, ab HARTMANN BAYER Medico Francofurtano concinnatæ, ad drachmam dimidiam pro dosi solent dari: * *Pilula Aperientes* STAHL limaturam Martis recipiunt, in affectibus hypochondriacis non spernendæ, aperiendi ergo ad scrupulum unum possunt exhiberi: *Pilula de Ammoniac* vid. *G. Ammoniacum*: * *Pilula Aurea* NICOL. absurda compositio, quæ Aloes & Diagrydii de singulis $\frac{1}{4}$, Trochisc. Alhandal $\frac{2}{9}$ vehit, ad drachmam dimidiam usque possunt exhiberi: * *Pilula Cachectica* Wurtemberg. ad obstructions viscerum abdominalium & mensium referandas proficuae esse videntur: *Pilula Cephalica* KUFFER, & * illæ quas Wurtembergenses habent, in affectibus capitis serosis, evacuandi sine præscribuntur, neutræ placent, dantur ad drachmam dimidiam: * *Pilula Chalybeata* vid. *Ferrum*. * *Pilula Cochiae* RHASIS, ipsissimis RHASIS verbis a Nostratibus receptæ, parum a Parisinis mutatae, inconcinnae omnino, ad drachmam dimidiam purgandi sine dantur: * *Pilula Emanuelis* August. formantur ex speciebus Elixir Proprietatis: * *Pilula fetida majores* MESUE absurda compositio circiter $\frac{1}{8}$ radicum Efulæ, $\frac{1}{11}$ Colocynthidis, $\frac{1}{70}$ Euphorbii, $\frac{1}{9}$ Diagrydii habent: * *Pilula de Hiera cum Agarico* JUNGKEN jure eviluerunt: * *Pilula Hydropica* BONTII $\frac{1}{5}$ circiter G. Guttæ & $\frac{1}{7}$ Diagrydii habent, exhibentur ad

drachmam dimidiam, magis placet præscriptio Parisiensium, quæ Gummi Guttæ $\frac{1}{3}$ continet: * *Pilule Lucis majoris*, Wurtembergensium compositio, compendiosior est illa, quam MESUE dedit, nec tamen ab ipsa aliquid proprii ad curandos oculorum morbos expecto: * *Pilule Mastychine* vid. *Mastyx*: *Pilule Polychrestæ balsamica*, pilulis obstructions viscerum abdominalium aperientibus, & maxime mensium & hæmorrhoidum negotio prospicientibus, magnam famam comparavit BECCHER, plures dein Medici Germani, STAHL, HOFFMANN, RICHTER ejus vestigiis insistentes, talibus pilulis auctoritatem fecerunt, & suo quæstui consuluerunt, earum compositionem arcanam servando; variæ præscriptiones illis analogæ hodie profant, Nostrates illam, quam BURCKHARDT publicavit, receperunt, reliquis omnino præferendam, Parisini & * *Pilulas balsamicas* STAHL, & * *Pilulas balsamicas* BECCHERI habent, Nostrates * *Pilulas Polychrestas* evidenter balsamicis inferiores adhuc retinuerunt: dantur *Pilule polychrestæ balsamicæ* ad grana quindecim pro dosi, & earum usus per septimanas continuatur: * *Pilule* seu *Extractum Rudii* proxime ad *Extractum Panchymagogum* accedunt: * *Pilule* RUFII, ab ÆGINETA, qui formulam RUFII describit, differunt Londinenses & Parisini, pilulas EMANUELIS hoc nomine tradunt: * *Pilule sine quibus in Luminare Majori* occurrunt, absurda compositio, sine qua omnino esse possumus: * *Pilule Solares* WILDEGANS. vid. *Opium*: * *Pilule splenetice* Wurtemb. non ineptæ ad vitia systematis venæ portarum videntur esse: * *Pilule stomachicæ* MESUE: *Pilule de succino* vid. *Succinum*: * *Suppositorium* Brandenburg. *Tinctura Aloes* Vienneus. a Chirurgis scopo mundificandi adhibetur, ex ejus usu interno facile diarrhœas excitari, Cl. PLENCK annotat: * *Tinctura Proprietatis* MYNSICHT inconcinna compositio: *Unguentum de Arthanita* vid. Cy-

clamen : * *Unguentum ad Vermes* Wurtemb. antecedente & emplastro cognomine mitius.

* *CARTHAMUS* Barb. *κνικ*, *Cnicus* Veterum, *Safran batard*, *Safflor*. Flores & Semina recipiuntur.

Flores asservantur calyce exempti tubulosi, rufi, eminente columna antherarum flava, odoris nullius, aquam, cum qua infunduntur, rubro colore tingunt, & ipsi saporem salinum conciliant.

Semina oblonga sunt, uno extremo crassiore, rufescente, altero angustiore, quatuor angulis distincta, alba, splendentia, nucleum album dulcem, in quo ego saltem nil acris detegere possum includunt.

CARTHAMUS. Florem compositum, tubulosum habet, calicem ex squammis foliaceo appendiculo acutis imbricatum, receptaculum pilosum, semina nuda : *Tinctorius* L. Foliis ovatis, margine ferrato aculeatis distinguitur.

Sponte in Ægypto crescit, hodie passim per Europam colitur.

Color, quem aqua ex floribus extrahit, ope acidorum pulcherrime roseus fit, quo lintea tinguntur, qui autem injurias aeris non fert.

Cnicum Veteres purgandi ergo, teste GALENO adhibebant, multa etiam apud Arabes de seminum Carthami vi alvum ducendi mentio fit, eorum successores ad unciam unam sub forma emulsionis illa exhibuerunt, hodie prorsus eviluerant, nec perspicio quomodo medulla omnino dulcis, alvum multum commovere queat : num planta in Oriente crescens semina acriora subministrat, quam illa, quæ in Europa colitur ?

* *Electuarium de Carthamo* ARNOLDI DE VILLA NOVA : * *Extractum Diacarthami* ANDERNACI, utrumque medicamentum inconcinnum eviluit.

COLOCYNTHIS, *κολοκυνθίς*. Prostat hoc nomine Pulpa rotunda, varix magnitudinis, quæ non raro

ad pugnum accedit, candida, sicca, fungosa, levis, ex multis cellulis efformata, quibus femina compressa, oblonga, flavicantia, modice amara inhærent, sapore gaudet amarissimo, acri, fauces adurente.

Cucumis Colocynthis BLACWELL 441. foliis multifidis & pomis globosis distinguitur.

In Archipelago & Syria occurrit.

$\frac{1}{2}$ Extracti aquosi visceri largitur. LEWIS. $\frac{1}{16}$ Extracti spirituosi, $\frac{1}{11}$ circiter Extracti aquosi BOULDUCE inde obtinuit: NEUMANN Extracti spirituosi $\frac{7}{32}$ & aquosi $\frac{15}{32}$; Extracti aquosi fere $\frac{1}{2}$, spirituosi $\frac{1}{6}$ CARTHEUSER.

Pulpam Colocynthis fortiter alvum ducere, & paulo majori dosi exhibitam adeo valide agere, ut gravissima tormina excitet, & ipsum sanguinem ex vasis intestinalibus exprimat, HOYER, STALPART VAN DER WIEL, TULPII & PLATER observationibus patet. Græci & Arabes ad duos scrupulos usque ejus dosim extenderunt, hodie nonnisi stimuli loco pilulis ad aliquot grana adjicitur; cum ejus virulentiam a tenacitate, qua gaudet, pendere, creditum fuerit, hinc eandem cum mucilagine Tragacanthæ subigi jussit MESUE, & in Trochiscos, quos *Alhandal* dixit, efformari, sub hoc nomine hodie adhuc ejus pulvis proflare solet.

Extus ab HIPPOCRATE utero ulcerato injiciebatur, convenienti vehiculo excepta a quibusdam, scopo anthelmintico, umbilico infantum imponitur, aut ad drachmas tres, enematis, quibus validius stimulare volumus, adjicitur.

* *Extractum aquosum* ZWOELFFER: * *Extractum ex aquoso & spiritoso mixtum* Wurtemberg. * *Oleum compositum* GRULING abdomini illinitur, cum vermes obtinent, aut in pertinaciori alvi obstructione: * *Resina* ZWOELFFER.

* *CUSCUTA* Barb. ἐπίθυμον, καδύται, *Casuta* Barb. *Epithymum*. Hoc nomine asservantur Filamenta longa, tenerrima, variis tuberculis obfessa, sapore lenissime acriusculo instructa.

CUSCUTA. Corolla quinquefida, simili calice sustentata, isanthera, digyna, fructu carnosio, biloculari gaudet: *Europæa* L. BLACWELL 554. floribus fessilibus distinguitur.

Planta parasitica, variis herbis adnascens, unde olim varie denominata fuit, inter nōs creberrime variis Euphorbiæ speciebus adhærens occurrit.

Vires purgantes ipsi a Veteribus adscriptæ, hodie negliguntur, cum certiora & efficaciora purgantia habemus.

* *CYCLAMEN*, κυκλάμιον, *Tuber terre*, *Pain de pourceau*, *Schweinbrodt*. Radices sistit tuberosas, sphæroideas, leviter depressas, foris nigricantes, intus candidas, fibris nigris instructas, inodoras, sapore in recentibus cum quadam acerbitate acri, in exsiccatis fere nullo gaudentes.

CYCLAMEN. Corollam monopetalam quinquefidam, cujus limbus deorsum flexus est, isantheram, monogynam, & baccam globosam habet: *Europæum* L. BLACWELL 147. foliis cordatis distinguitur.

Crescit in Europa Orientali & Meridionali.

HIPPOCRATES & GALENUS Cyclamen tam interne, quam externe, scopo resolvendi exhibuerunt, radix a variis Auctoribus catharticis annumeratur, id quod quidem de recenti, vix de exsiccata valet. Dosis in substantia ad drachmam unam, in infuso ad unciam dimidiam solent extendere, incertum medicamentum non amplius adhibetur.

* *Unguentum de Arthanita* MESUE. Plura medicamenta drastica recipit, umbilico illitum vermes necat & alvum ducit, medicamentum drasticum apud infantes maxime, quibus tamen præcipue commen-

datur, nonnisi maxima cum circumspectione auderem exhibere.

HELLEBORUS NIGER *ἑλέβορ*, *schwarze Nieswurz*. Radices largitur, quæ ex crasso capitulo copiosissimas fibrillas, aliquot pollices longas, emittunt, extus nigras, intus albas, nullo odore, sapore leniter acerbo instructas; nec recenter ex terra effossæ, multum odoris habent.

HELLEBORUS. Corolla pentapetala, polyanthera, nectariis multis, capsulis quinque aut sex gaudet: *Nigra* L. BLACWELL 506. scapum pauciflorum & folia pedata habet.

In Pyrenæis & Apenninis crescit, apud nos passim in hortis colitur.

Extracti aquosi $\frac{1}{3}$, Extracti resinosi $\frac{1}{5}$ largitur. LEWIS: Extracti aquosi $\frac{3}{8}$, Extracti spirituosi $\frac{1}{8}$ NEUMANN. Utraque adeo firmiter cohærent, ut semper conjuncta, ab utroque menstruo extrahantur.

Veteribus Helleborum in frequenti usu fuisse, neminem latet & eos, quoque eundem tanquam medicamentum multum commovens adhibuisse, sed Majorum monumenta circa Elleborum evolventi probe observandum est, eos crebro non modo album intelligere, sed & diversissimarum plantarum radices sub nomine Hellebori nigri ipsis venire, cui addendum, ejusdem plantæ radices, ratione variæ patriæ, varium virium gradum habere, Helveticas radices hellebori nigri validiores esse, quam Anglicas GEOFFROI est expertus, easdem in Oriente cultas a nostris diversas & eis validiores esse TOURNEFORT testatur; hinc vix patrum observata de viribus Hellebori ad nostras radices licet applicare. Id autem, experientia teste, novimus, radices, quas descripsi, album ducere, & quidem cum quadam vehementia, gaudere præterea, si minori dosi dantur, eminente vi resolvendi, MEAD, illas vix unquam spem

in referendis menſtruis feſelliſſe, teſtatur, hodie ſolæ aut in ſubſtantia, vix dantur, ſed adjiciuntur ſtimuli loco inſuſis laxantibus.

Dantur in inſuſo ad drachmas tres.

Extractum VAL. CORD. datur ſcopo purgandi ad drachmam dimidiam: * *Syrupus de pomis helleboratus* vid. *Malum*: * *Tinctura Hellebori compoſita* WURTEMB. eſt *Tinctura Melampodii* BATEI parum mutata, quæ ad drachmam unam pro doſi maniacis commendatur: * *Tinctura Martis Helleborata* WEDEL vid. *Ferrum*.

* HERMODACTYLUS, Ερμοδάκτυλος ÆGINET. Hodie hoc nomine proſtat Radix ad figuram triangularem accedens, utrinque contracta, una facie plana, ſulco longitudinali notata, altera convexa, extus flavicans, intus alba, friabilis, odoris & ſaporis expers.

Aſſertur ex Turcia.

Nil certi de planta, unde deſumitur, audeo proferre, cum *Iris tuberoſa* L. quam MATTHIOLI fide, plurimi huc referunt, radices digitatas a noſtra diverſiſſimas habeat, *Colchici Illyrici* autem character, unde a RAUWOLFF deſumi dicitur, nondum determinatus ſit.

Extracti reſinoſi $\frac{1}{11}$ circiter, ultra $\frac{1}{4}$ aquoſi exhibit NEUMANN.

Cum ipſa vox, qua Veteres ſuas radices denominarunt, eas oblongas fuiſſe denotet, noſtræ autem potius rotundæ ſunt, nulla etiam fida obſervatio proſtet, noſtras radices alvum ducere, imo ALPINUS teſtetur, mulieres plures earum, in modum caſtanearum, ut pingues evadant, comedere, ſine ulla alvi perturbatione, hinc male vires, quæ Veteres Hermodactylis adſcripſerunt, a noſtris radicibus expectamus, jure omnino ex indice medicamentorum delendis.

IRIS vid. *Aromata*.

LILIUM CONVALLIUM vid. *Aromata*.

PERSICI FLORES vid. *Fructus horæi*.

PEUCEDANI RADICES vid. *Resolventia*.

POLYPODII RADICES vid. *Resolventia*.

* PSYLLIUM, *ψύλλιον*. Ejus recipimus Semina, quæ a figura *Flohsaamen*, *Herbe aux puces* appellantur, sunt enim oblonga, nigra, convexo-concava, præterea odoris & saporis expertia, sub dentibus lentescunt.

Plantago Psyllium L. BLACWELL 412 & 513. Caule ramoso, herbaceo & foliis dentatis distinguitur.

In Europa Meridionali sponte crescit.

Spiritum Vini, cum hoc semine infusum, acrem fieri, LEWIS tradit: Mucilaginis siccæ $\frac{1}{8}$ inde obtinui.

Semen evidenter mucilaginosum, nonnisi mucilaginosas & relaxantes videtur vires editurum, & tales quoque GALENUS inde pollicetur; Arabes demum & quidem ex theoria magis, quam ex observatione idem medicamentis purgantibus adscripserunt, hinc jam FALLOPIUS asseverat: *hoc semine nullum doctum virum ad lubricandam alvum usum esse*, & si quis hodie ejus adhuc obtinet usus, is unice circa mucilaginem demulcentem, relaxantem, refrigerantem versatur.

* *Electuarium de Psyllio* MESUE. Inconcinna compositio.

RHABARBARUM, *ῥάβδος*. Est Radix, quæ sub majorum frustorum forma ad nos adducitur, extus flava, intus in modum Nucis Myristicæ variegata, odore proprio & sapore amaro, cui aliquid austeri accedit, instructa.

Frusta, quorum flavedo vestigium rubri admittit, & quorum rubedo, qua intus variegantur, ad colorem roseum accedit, & quæ ponderosa sunt, reliquis præferuntur.

Rhabarbari & Rhapontici primus ÆGINETA meminit; post renatas in Europa litteras valde solliciti fuerunt Auctores in detegendo Rheo Veterum, sed

omnes quas adduxerunt radices, evidenter a Rheo DIOSCORIDIS diversæ sunt, quippe quod nigrum, fungosum & inodorum fuit. Radices, sub nomine Rhabarbari ex Oriente allatas, desumi a planta, quam CRASSUS RHAGUSINUS, sub initia Seculi XVII ex Thracia accepit, fuerunt, qui contendebant; est autem ea

RHEUM, Corolla sexfida irregulari instructum, enneantha, trigyna, ferine nudo triquetra, marginato: *Rhaponticum* L. foliis integris & subtus fulcatis gaudens.

Thraciæ civis, nostras hyemes optime ferens.

Cum autem has radices a vero Rhabarbaro, figura oblonga, lutescente magis colore, nec non odore & sapore viderint differre, hinc eas *Rhaponticum* appellarunt; ipsis vulgo substituere solent radices.

Rumicis Obtusifolii L. foliis cordato-oblongis crenatis & valvulis dentatis graniferis instructi, in Europa minus frigida & in Borussia adhuc occurrentis:

Hujus plantæ in Sibiria crescentis radices *Rhaponticum Moscoviticum* largiri, GMELIN testatur, sunt illæ Rhapontico vulgari crassiores, magis rotundæ, intus pulchrius variegatæ, extus minus luteæ.

Cum semel receptum fuit, radices extus flavicantes, intus rufescentes, amaro & quodam austero sapore instructas, pro succedanis veri Rhabarbari habere, hinc monachi Carthusiani & Franciscani, TRAGI temporibus, radices *Rumicis Aquatici* L. valvulis integerrimis nudis & foliis cordatis angustis distinguendi, vulgatissimæ per Europam plantæ, pro Rhabarbaro adhibuerunt, hoc ut a reliquis distingueretur, a *Monachis* denominarunt; alii eodem nomine, teste LOBELIO, radices *Rumicis Patientiæ* L. valvulis integerrimis, unica granifera, foliis cordatis instructi, Italiæ indigeni, nostræ hyemis patientis, designabant,

sed eodem nomine etiam alii, radices *Rumicis Alpini* L. valvulis integerrimis nudis & foliis cordatis obtusis distincti, Galliae & Helvetiae indigeni, nec non *Centaurea Rhapontica* L. calicibus ficcis inermibus, foliis ovato oblongis, petiolatis, tomentosis gaudentis, Alpium Helvetiae & Italiae civis indigitarunt.

Varium hinc, *Rhapontici* & *Rhabarbari Monachorum* nomine, prostat plantarum genus, quarum radices colore extus sive nigricante, sive lutescente, figura oblonga, odore nullo, sapore evidenter alieno a Rhabarbaro vero differunt.

Cl. HOPE fide constat, verum Rhabarbarum defumi a *Rheo palmato* L. quod foliis palmatis distinguitur, & abhinc aliquot annos in Anglia & Palatinatu colitur. Ulteriora experimenta docebunt, num plantae in Europa cultae radices omni dote, cum illis, quas Asia alit, convenient. GMELIN testis oculatus refert, Rhabarbarum verum, nullum ad Wolgam fluvium aut ad murum, ut vulgo asseri solebat, crescere; sed omne in China & ipsi vicina regione Tangutica, inter 26 & 39 gradum latitudinis borealis obtinere, inde per Calmauccos & Calmuccicos Bucharos, qui itinera, mercaturae ergo, secundum Wolgam fluvium instituunt, in Siberiam & Russiam duci, magnae Buchariae incolas illud per omnem Persiam venale circumferre, unde ad portus Maris Mediterranei venit, Buccharos Sinenfes autem idem per omnem Chinam, Cantonum usque ducere, patet hinc Chinense, Persicum & Russicum Rhabarbarum semper idem esse.

Ex Rhabarbaro Extracti aquosi $\frac{1}{2}$ fere GMELIN obtinuit: Extracti spirituosus $\frac{3}{8}$, aquosi $\frac{3}{7}$ NEUMANN, qui quoque optime annotat, a partibus volatilibus omnem virtutem cathartica pendere; ultra $\frac{1}{2}$ Extracti aquosi adducit CARTHEUSER: Ego inde $\frac{1}{2}$ Extracti aquosi & totidem resinosi separavi, quod autem

tot adhuc mucilaginis habuit, ut aqua illud ex spiritu Vini non dejecerit. Id præterea adhuc annotandum esse duco, Rhabarbarum, quo melioris notæ est, eo minus coloratam tincturam cum aqua largiri, & eo minorem Extracti aquosi quantitatem.

Cum nostrum Rhabarbarum a Rheo Veterum omnino differat, hinc quæ Veteres de hoc annotarunt, illi minus bene adscribuntur; Primi Arabes nostrum Rhabarbarum ad usus medicatos adhibuerunt, & rectissime illud omni ætati, in omni morbo, tanquam mite purgans exhiberi posse, asseruerunt; MESUE quoque jam observavit, hanc ejus vim cathartica a principio volatili pendere, & eam coctione resolvi; sed Rhabarbarum non modo alvum ducit, sed spissos quoque humores chylopoieticos, bilem maxime, attenuat & primas vias roborat, hinc tam ad obstructiones abdominales referandas, quam ad vires digestionis roborandas, & ad sistendos nimios alvi fluxus cum successu adhibetur, cum autem ab eo, flavedine quoque urina tingi soleat, non raro etiam, observantibus MENZEL & TILLING, sudor & odoratus & coloratus sub ejus usu surgat, hinc, quod & ad secundas vias penetret, evidens fit, & ad affectus renum, præeunte PARACELSO, a multis commendatur.

Dosis est ad drachmam unam in substantia, ad drachmas duas in infuso.

* *Extractum* a MESUE sub titulo Trochiscorum descriptum, vix alias quam roborantes vires habet: * *Rhabarbarum tostum* apud Arabes jam obtinuit, præparationem, qua Rhabarbarum vi purgante privatur & majori acrimonia instruitur, prudentiores hodie negligunt: *Syrupus de Cichoreo cum Rhabarbaro* vid. *Cichoreum*: * *Syrupus de Rhabarbaro* DEODAT. priori postponendus: * *Tabella de Rhabarbaro* Paris. *Tinctura sive Anima Rhabarbari* MESUE ad libram aquæ Wurtembergenses unciam unam, Nostrates

dimidiam recipiunt, Salem Tartari sine necessitate solent adjicere, medicamentum egregium, quod scopo roborandi, vias biliaras aperiendi, alvum leviter ducendi, per cochlearia exhibetur: * *Tinctura Rhabarbari composita* Edinburg. inde frustra Rhabarbari vires propriæ expectantur.

SAMBUCUS vid. *Resolventia*.

* SPINA CERVINA Barb. *Nerprun, Keutzbeer*. Exhibet baccas rotundas, quæ majorum pisorum magnitudinem habent, nigræ sunt, aliquot feminibus instructæ & succum fovent cum quadam adstrictione acriusculum, nauseosum, colore lurido, nigro, cum vestigio viroris tinctum.

Rhamnus Catharticus L. BLACWELL 135. spinis terminalibus & floribus dioicis gaudet.

Occurrit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Baccæ exsiccatae ad usus baphicos adhibentur, vix ad medicatos; succus inde expressus, alumine acuatus & inspissatus, modo ab Illustri DU HAMEL tradito, in pigmentum vertitur, quod *Saftgrün, Verd de Vessie* appellant.

Syrupus Domesticus August. ad unciam unam datus alvum movet, hydropicis maxime, præeunte SYDENHAM, commendatus: * *Rob Paris*.

VIOLARUM FLORES vid. *Fragrantia*.

§. RESINOSA.

ACACIARUM FLORES vid. *Adstringentia*.

* AGARICUS, *Άγαρικόν, Lerchenschwamm*. Est substantia fungosa, non raro in varia tubera divisa, mox majore, mox minore volumine instructa, levis, nivea, digitorum affricu friabilis & ipsis adhærens, sapore gaudet acri, amaro, nauseoso.

Reji-

Rejicimus massas ponderosiores & quæ non exquisita albedine gaudent, a Veteribus *Mares* appellatas.

Boletus fungus horizontalis, poris pertusus, *l'ini Laricis* L. BLACWELL 477. habitu acauli, colore vario, poris difformibus gaudet.

Optimus ex Aleppo adducitur; ab eodem, officinis pharmaceuticis inferendo, cuticulam externam, diversi colorem auferre solent.

Exiguæ aquæ sunt in Agaricum vires, spiritus vini omnem ejus virtutem inde extrahit: Extracti spirituosi $\frac{3}{8}$ GEOFFROI accepit; $\frac{2}{3}$ Resinæ, Extracti aquosi ultra $\frac{5}{9}$ GMELIN; Extracti spirituosi $\frac{3}{8}$, $\frac{1}{11}$ circiter aquosi NEUMANN; Extracti spirituosi $\frac{1}{2}$ fere CARTHEUSER.

Purgantes vires Agarico esse, GALENUS monet, & eum ad drachmam unam, tanquam eximium ad viscerum obstructions referendas medicamentum, commendat; vim purgantem tardam & debilem esse, jam DIOSCORIDES annotavit, hodie solus nunquam datur, interdum stimuli loco aliis purgantibus adjicitur, cum alia cathartica habeamus certioris effectus, hinc eodem non male carcremus.

Datur in substantia ad sesqui drachmam, in Infuso ad unciam dimidiam.

* *Extractum aquosum* VAL. CORD. * *Extractum resinofum*, præeuntibus Augustanis, Wurtembergenses recipiunt, & illud vi purgante admodum debili gaudere dicunt: * *Trochisci de Agarico* a MESUE, GALENO adscribuntur, sed jam MONARDUS locum reperire non potuit, cum nil proprii præ Agarico habeant, eviluerunt.

JALAPPA Recent. Hoc nomine ad nos adducuntur taleolæ, ut plurimum rotundæ, quæ thalerum circiter æquant, interdum etiam oblongæ, gryseæ, cortice nigricante, rugoso, substantiam gryseam, nigris striis variegatam cingentes, odore proprio nauscoso,

similique sapore, cui evidens acrimonia jungitur, instructæ.

Quo graviores sunt, & quo plures strias nigras habent, eo meliores.

MIRABILIS. Corollam infundibuliformem, quinquefidam, plicatam, calice quinquefolio sustentatam, isantheram, monogynam habet, & nucem calici inhærentem: *Jalapa* BLACWELL 404. floribus congestis, erectis distinguitur.

Crescit in Asia & America.

Primus CLOSSÆUS hanc ipsam esse genuinam Radicis Jalappæ plantam annotavit, id quod etiam eadem per aliquot annos inter nos culta evicit. MILLER propriam Convolvuli speciem adducit.

GMELIN $\frac{1}{5}$ resinæ, $\frac{1}{6}$ fere Extracti aquosi inde obtinuit; NEUMANN resinæ ultra $\frac{5}{16}$, Extracti aquosi vix $\frac{5}{16}$; CARTHEUSER resinæ $\frac{1}{12}$, Extracti aquosi $\frac{1}{2}$ circiter; Cl. SCHALLER resinæ ultra $\frac{1}{4}$, Extracti aquosi $\frac{1}{5}$, Ego resinæ $\frac{3}{16}$: cum taleolæ evidenter diversæ qualitatis sint, hinc analyses adeo inter se differre, non miror.

Sub initium Seculi superioris hoc medicamentum ex Xalapa urbe Regni Mexicani, sedecim leucis a Vera Cruce distante, in Europam fuit allatum & tanquam eximium medicamentum purgans, frequentissime a Medicis in usum tractum, a Facultate Lipsiensi quoque, apud AMMANN, tanquam medicina tuta commendatum. Evidenter effectum evacuantem ratione resinæ, quam fovet, edit, quæ cum evidenti acrimonia gaudet, ut WEPFFER in canibus vidit, & BOERHAAVE ex faucibus ab ea exulceratis concludit, hinc recte medicamentis fortioribus adscribitur, cum autem taleolæ resinam in diversa ratione vehant, hinc circa justam ejus dosin determinandam, in diversas partes abeunt Auctores, & quæ a multis laudatur, ab aliis hypercatharsin excitasse, est observata,

cautiores eam in substantia non ultra duos scrupulos exhibent, prudentiores plane non in usum trahunt, sed ejus loco præscribunt, ob quam solam efficax est

Resinam: hæc mox, postquam ipsa radix in usum trahi cœpit, parata fuisse videtur, cum Lipsienses anno 1634 de eadem, tanquam medicamento noto, loquantur. Evidenter irritando agit, hinc facile nauseam, vomitus, tormina excitat, nec convenit, ubi fibræ intestinorum strictæ sunt, graves quoque semper noxas causatur, nisi alicui saponi juncta, & ita aptata fuerit, ut a liquoribus intestinalibus recipi, & justo tempore ex canali intestinali eliminari possit, parva enim etiam ejus portio, inter valvulas recepta, irritationem semper continuat, & ita non potest non hypercatharsin causari, non paucae observationes prostant de damnis ex ejus usu excitatis, quarum plures BUCHNER & COI collegerunt. Infantibus, pueris & omnibus, quorum primæ viæ sive mucum spissorem, sive torporem habent, cum successu datur, nec imprudenti consilio purgantibus mitioribus, si id ægroti rationes suadent, parca dosi, stimuli loco adjicitur. Infantibus a primo ad octavum ætatis annum tot grana dantur, quot annos habent, ab anno nono ad decimum quintum grana octo ad decem usque exhibentur, apud adultos dosis nunquam ultra octodecim grana extendi debet. Id denique adhuc notandum esse duco, Pharmacopolas adstringendos esse, ut ipsi hanc resinam parent, cum ea, quæ apud seplasiarios prostat, creberrime sive non rite ab extracto aquoso liberata, sive Colophonio sophisticata occurrat.

* *Extractum aquosum* & *resinosum* commixta ZWOELFFER: * *Morsuli purgantes* Wurtemb. $\frac{1}{7}$ circiter resinæ vehunt: * *Species Diapalappæ* MYNSICHT. * *Specificum Jalappinum* Hafniens. nec hoc placet.

* **MECHOACANNA** Rec. Sub hoc nomine prostant taleolæ figura & crassitie ad illas, qua Jalappa adducitur, accedentes, illis etiam majores, ambit eas gryseus cortex, ipsa autem substantia alba est, solida potius, quam fungosa, non raro circulis distincta, ad quos usque interdum gryseus corticis color penetrat, odore nullo, sapore levissime dulci gaudent.

MONARDES primus ejus mentionem facit, & eam medio Seculi XVI primum in Europam adductam fuisse, & a provincia Regni Mexicani denominatam, tradit.

CONVOLVULUS. Corolla gaudet monopetala, campanulata, plicata, quinque dentata, calice quinquefido sustentata, isanthera, monogyna, capsula subrotunda: *Mechoacanna* L. BLACWELL 571.

Crescit in America Meridionali.

Resina, quam vehit, vix ad sextam rationem ejus, quæ in Jalapa obtinet, accedere, testatur LEWIS. Extracti aquosi acris $\frac{3}{8}$, resinosi $\frac{1}{48}$ vehit. CARTHEUSER. Medicamento, quod tarde & sine ullo fere effectu agit, hodie vix ulterius utuntur Medici.

Dosis secure ultra tres drachmas potest extendi.

* *Extractum* aquosum cum spirituofo mixtum Wurtemberg.

PERSICORUM FLORES vid. *Fructus Horæi*.

* **SCAMMONEUM**, *σκαμμόνια*. Est succus concretus, qui in majoribus massis ad nos adducitur, ex gryseo nigricans in pulverem gryseum reducendus, odoris valde nauseosi & saporis evidenter acris.

Duo ejus genera vulgo prostant, quæ pretio multum differunt: *Aleppense* nimirum & *Smyrnæum*, illud quod levius & magis gryseum est, ab hoc ponderosiore & multis striis nigris, latis, splendentibus distincto differt: prostat etiam interdum *Antiochenum* totum nigricans, multis foraminibus quasi exesum, evidenter empyreuma redolens. Aleppense paratur ad Ma-

rafch, itinere quatuor dierum ab Aleppo diftans, teſte HASSELQUIST, SHERARD autem fidem facit, id quod a Smyrna denominatur, ex Galatia & Cappadocia eo afferri.

Convolvulus Scammonea L. foliis ſagittatis, pedunculis teretibus bi vel trifloris diſtinguitur.

Creſcit in Aſia Occidentali.

Autopta RUSSEL, quod hodie adhuc eadem, quam DIOSCORIDES narrat, ratione colligatur, refert: Junio nimirum menſe, caput radicis plaga obliqua vulneratur, fuccus ex vulnere defluens lacteus, conchis ſive propriis vaſis excipitur & ſole exſiccatur; fuccus per duodecim horas ſtillat, & quælibet radix ejus vix aliquot drachmas largitur, eidem vix collecto, ruſtici farinam, cineres, fabulum adjiciunt, idem Auctor autopta teſtatur, falſam eſſe, quam non pauci, DIOSCORIDE duce, alunt ſententiam, Euphorbium quoque addi.

Reſinæ $\frac{5}{8}$, Extracti aquoſi $\frac{1}{3\frac{1}{2}}$ fere GMELIN inde obtinuit; ex Smyrnæo NEUMANN Extracti aquoſi $\frac{1}{2}$, ſpirituoſi $\frac{1}{3}$ ſeparavit.

Cum DIOSCORIDES, ſcammoneum nitidum & colore glutini ſimile eſſe, dicat & illud ad drachmam unam pro doſi præſcribat, MESUE in modum gemmæ clarum & boni odoris eſſe tradat, hinc valde metuendo, noſtrum ab eo, quo Veteres utebantur diverſum eſſe; Arabes primi ſcammoneum valide agere & facile turbas excitare annotarunt, hinc varia ratione ejus virulentiam corrigere tentarunt, eidem hodie prudenter, minus naſeoſam & mitiorem reſinam Jalappæ ſubſtituimus.

* *Diagrydium*, voce qua CÆLIUS AURELIANUS ipſum ſcammoneum denotat, labente ætate idem correctum, ut putarunt, indigitare in more habebant, *Cydoniatum* GALENI, *Glyzyrrhizatum* S. CLOSSII, *Rofatum* CROLLII, *Sulphuratum* COMITIS DE WAR-

WICH in Indicibus medicamentorum occurrunt, cum omnes hæ correctiones nullius usus sint, hinc non male ut plurimum Pharmacopolæ scamnoneum pulverisatum hoc nomine asservant: *Pulvis Cornachini* est medicamentum COMITIS DE WARWICH, etiam *Pulvis de tribus* nec non *Cerberus triceps* solet appellari, a CORNACHINO proprio tractatu Florentiæ 1619 impresso descriptus, Nostrates non male Diagrydio resinam Jalappæ substituerunt, frequentissimi olim usus erat, datur ad drachmam dimidiam: * *Resina Scammonei* ANGEL. SALÆ, ipo Scammoneo magis acris esse dicitur, hinc prudentes ab ejus usu desistunt.

SENNA Recipiuntur Folia & Fructus, quos Folliculos dicunt.

Folia sunt ex ovatis oblonga, nervo longitudinali distincta, sine acuto terminata, læte viridia, cum vestigio flavedinis, proprio odore nares feriunt, sapore amaro, nauseoso, cui aliquid acris junctum est, gaudent, talia a Medicis *Alexandrina*, a Mercatoribus *de la Palte* dicuntur, a vectigalis genere, quod omnes merces Cairo illatæ, Præfecto urbis pendere tenentur, *Apalto* dicto.

Rejicienda sunt *Tripolitana*, Alexandrinis majora, tota viridia, & obtusa, nec non *Italica*, obtusa & magnis venis distincta, *Mochana* quoque angustiora, longiora, acutiora, hæc tria genera Alexandrinis etiam minus odorata sunt.

Folliculi sunt Legumina ovata, compressa viridia, plura semina oblonga includunt, odore nullo, sapore salino, levissime folia referente, amaritie nulla gaudent, hujus generis folliculi quoque *de la Palte* dicuntur, illis quos a *Tripoli* denominant omnino præferendi, qui minores, minus virides & multo nigro & rufo colore inquinati sunt.

Cassia Senna L. tribus vel quatuor paribus pinna-
rum subovatarum distinguitur.

Crescit in India & Ægypto superiore.

Extracti spirituoſi $\frac{3}{16}$, aquoſi ultra $\frac{1}{2}$ NEUMANN,
CARTHEUSER Extracti aquoſi $\frac{1}{4}$, reſinoſi $\frac{1}{8}$ fere ex
foliis obtinuerunt.

Primus SERAPIO hujus medicamenti meminit,
Arabes & non pauci Reſtauratorum Artis noſtræ
Folliculos Foliis præferendos eſſe ſuaſerunt, FRAN-
CISCUS ALEXANDER crebrius obſervavit, Folliculos
Foliis magis alvum ſubduxiffe; MONARDES Folia Fol-
liculis præfert, & hunc plurimi ſunt ſecuti, optime
ALEXANDER & COSTÆUS rem videntur decidiffe,
Folliculos nimirum rite collectos, Foliis omnino præ-
ſtare, iſtis autem utique inferiores eſſe, ſi vetuſtate
fuerint exſiccati & colore vivido privati; laudanda
itaque Gallorum induſtria, qui Folliculorum uſum
denuo revocarunt, a foliorum naſeoſo odore & ſapore
immunium, & multo minus quam folia tormina
excitantium. Ex eo quod folia tormina cauſantur, ea
ratione partium reſinoſarum agere colligimus, minus
bene itaque vulgo medicamentiſ eccoprocticis adſcri-
buntur. Stipites illis intermixti, inſigniter tormi-
nales ſunt, hinc ſemper cauſſime inde ſeparandi.
Denique adhuc probe retinendum, nec Folia nec
Folliculos coctionem ferre.

Folia æque ac Folliculi, ab uncia dimidia ad drach-
mas ſex pro doſi dantur ſub forma Infuſi aquoſi,
minus bene a quibuſdam in ſubſtantia præſcribuntur.

* *Extractum aquoſum* VAL. CORD. iners: * *Spe-
cies pro Ptifana Regia* Argent. pro infuſo per epicra-
ſin laxante olim in multo uſu erant.

* *TURPETHUM* Rec. Hoc nomine in officinis
proſtant Cortices digiti circiter longitudine & latitu-
dine, lineam craſſi, ſtriis longitudinalibus notati,
extus dilutius fuſci, intus magis albicantes, ſtriis

nigris resinosis distincti, sapore nullo præditi. Interdum ipsæ Radices prostant, seu frustra radicum, plures pollices longa, ex capite ad quatuor pollices crasso, in corpus cylindroideum pollicare terminata, rugis longitudinalibus notata, hinc inde scrobibus excisa.

Convolvulus Turpethum L. Foliis cordatis, angulatis, caule alato & pedunculis multifloris distinguitur.

Crescit in India.

Ultra $\frac{7}{16}$ Extracti aquosi, spirituosi $\frac{1}{8}$ obtinuit inde NEUMANN; Extracti aquosi $\frac{1}{4}$, spirituosi acris $\frac{1}{10}$ CARTHEUSER.

Primi Arabes hujus medicamenti mentionem fecerunt, sed eorum descriptiones adeo inter se distant, adeo breves sunt, ut, quid eorum *Turbith* fuerit, neutiquam possit confici, radices hodie usitatæ demum a GARCIE AB ORTO tempore obtinent: medicamentum incertum, & de cujus effectibus nullæ fidæ observationes prostant, jure exolevit. Dabatur in substantia ad drachmam unam, in Infuso ad unciam dimidiam.

* *Extractum* gummosum & spirituosum commixta Wurtemberg. * *Resina* SCHROEDER. * *Species Diaturbith* Hamburg. inconcinna compositione optime caremus.

§. 59.

V. DIURETICA.

Medicamenta quæ efficiunt, ut excretio urinæ copiosior obtineat, *Διυρητικά*, *Diuretica* appellantur, agunt illa, sive rationem massæ humorum augendo, sive propria sibi virtute efficiendo, ut sanguis majori quantitate ad renes ruat, hoc cum fit, necessaria Naturæ lege, major quantitas humorum quoque vasa, quæ partibus genitalibus prospiciunt, subit & hinc hæc medicamenta *aphrodisiacos* quoque, *eme*

nagogos & *aristolochicos* edunt effectus. Primum genus Diureticorum indicatur ab omni heterogeneo, per humorum massam diffuso, hinc tam in acrimonia, quam ubi Natura crisin per urinam molitur, solet exhiberi: alterum genus, quod quoque *Positivum* dicunt, in usum trahitur, tam quando aqua in aliqua corporis parte præter naturam collecta hæret, quam quando renes sordes habent, nec non quando pectus affectum est: dum hoc diureticorum genus, peregrina quæ viæ urinariæ habent, eliminat, hæc autem & originem & incrementum calculis soleant dare, hinc, medicamenta sub illo comprehensa, *Lithontriptica* quoque appellare, receptum est, & hoc sensu medicamenta contra calculum facientia statuere absonum non est, talia autem dari, quæ calculum jam induratum dissolvant, absolute contrariatur naturæ calculorum, medicamentorum ipsorum ad hunc scopum laudatorum & partium, quibus calculus continetur. Diuretica positiva debent exulare in omni casu, ubi viæ urinariæ nimis angustæ sunt, pro emittendis eis quæ ad ipsas appellant, sive ubi spasmo constrictæ sunt, sive qualicunque angustia laborant, sive eorum diameter natus minor est volumine transmittendo; exulare etiam debent hæc medicamenta, cum viæ urinæ inflammationem aut ulcus habent. Omnis generis Diureticorum abusus mala, quæ a renibus debilitatis oriri, Pathologia evincit, producere certum est.

§. 60.

Primum genus Diureticorum Attenuantia (Cap. VI.) constituunt.

Ad alterum pertinent

a) *VEGETABILIA.*

ADIANTUM vid. *Subadstringentia*

ALKEKENGİ Arab. *ألمأناصون*, *Vesicaria*, *Coquerets*, *Judenkirschen*. Baccæ rotundæ, rubræ, pulpam, cui levis sapor vinosus inest, non ingratam & plurima semina continentes.

PHYSALIS. Corollam monopetalam quinquefidam, regularem habet, simili calice sustentatam, isantheram, monogynam & baccam intra calicem multum inflatum contentam, polypyrenam: *Alkekengi* BLACWELL 161. foliis conjugatis, cordatis, sinuatis distinguitur.

Crescit in Europa temperata, in Saxoniam usque ascendit.

Dum baccæ e calice desumuntur, probe cavendum ne ab eodem, amarissimo quippe, contingantur, inde enim nauseosam amaritiem contrahere solent.

GALENUS, has baccas ad ciendam urinam facere, tradit, id quod etiam omnes Medici per omnem ætatem asseverant, RAJUS observationes de hac earum virtute adducit, MARTIUS virum vidit per has baccas curatum, postquam foetentem multum urinam minxerat, frequenti in usu ad hydropem solent esse. Dantur ex aqua coctæ.

* *Trochisci Alkekengi* MESUE correcti Wurtemb. inconcinna compositio, qua olim ad dysuriam utebantur: * *Aqua destillata* NICOL. PRÆPOS.

ALLIUM vid. *Olera*.

AMMI SEMEN vid. *Aromata*.

ANANAS vid. *Fructus Horæi*.

APIUM vid. *Olera*.

ARMORACIA vid. *Olera*.

ARNICA vid. *Resolventia*.

ASARUM vid. *Vomitoria*.

ASPARAGUS vid. *Olera*.

BALS. DE COPAIBA vid. *Resinosa*.

* **CALCITRAPPA** Barb. *Chausse trappe*. Exhibet nobis Radices digitum crassas, cylindroideas, sub cortice gryseo substantiam albam, cui levissimus sapor, odor nullus est, includentes.

Centaurea Calcitrappa L. Calycibus pinnis spinosis instructis, foliis angustis pinnatis, pinnis distantibus agnoscitur.

Non ultra Saxoniam ascendit, varietas floribus albis copiose apud nos occurrit.

Lego jam apud JOHANNEM BAUHINUM, hanc plantam contra calculum fuisse commendatam, maximam autem famam assecuta est, cum D. DE LAMOIGNON DE BAVILLE egregios ejus in affectibus renum effectus, quos in se expertus erat, publico scripto exposuit, unde TOURNEFORT sequentem remedium adhibendi modum nobis reliquit: cujuslibet mensis vigesima octava die lunari drachma una corticis radices, Septembri mense collectæ, assumitur, vino cyatho infusæ, superbibitur infusum ex Herbæ Parietariæ manipulo uno, Ligni Sassafras & Seminis Anisi singulorum drachma una, Cinamomi drachma dimidia cum aquæ unciis octo per noctem maceratis, & quæ altero mane parum ebulliverunt, Sacchari Candi unciis duabus edulcoratum. PORTALEZ & TEISONNIER annotarunt, Recentiores observasse, melius hoc medicamentum dari mane & versus vespem, tribus ultimis cujuslibet mensis diebus; hodie multum de auctoritate, quam olim habebat, perdidit.

CARDAMOMUM vid. *Aromata*.

CARVI vid. *Aromata*.

CEPA vid. *Olera*.

CERASSORUM NUCLEI vid. *Fructus horæi*.

CETERACH vid. *Subadstringentia*.

CHÆROPHYLLUM vid. *Olera*.

CICER vid. *Legumina*.

CITRULLI vid. *Fructus Horæi*.

CUCUMIS vid. *Fructus Horæi*.

CYNOSBATI vid. *Adstringentia*.

DAUCUS vid. *Olera*.

EQUISETUM vid. *Adstringentia*.

ERYNGIUM vid. *Resolventia*.

FILIPENDULA vid. *Aromata*.

FRAGA vid. *Fructus Horæi*.

* GENISTA, *Genêt*, *Pfrimmen*. Flores recipimus papilionaceos, flavos, qui exsiccati evidenti amaritie, odore nullo gaudent: Semen cylindroideum est, superne levissime incisum, splendens, flavum, includit medullam flavicantem, sapore dulci, ut alia semina leguminosa, instructum.

SPARTIUM. Florem papilionaceum habet, calice in duo segmenta abeunte sustentatum, quorum superius integrum est, inferius in quinque dentes secedit, vexillum corollæ totum reflexum est; legumen cylindraceum obtusum: *Scoparia* L. BLACWELL 144. foliis ternatis & solitariis, ramis angulatis, inermibus gaudet.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem, vulgare nostrorum montium ornamentum, versus Helvetiam deficit.

Gemmas florum sale & aceto conditas in modum Capparum apud Germanos in usum tractas fuisse, SCHROEDER monet & apud Brabantos & Anglos LOBEL, hic ipse quoque, easdem Averniæ & Aquitaniæ populos, copiose ad acetaria recipere, nec inde incommoda sentire, testatur. Floribus hydropicum curatum, MEAD adducit. Cineres totius plantæ aperientes & hydragogos esse, ex indole cineri omni propria, evidens, & ODELIUS expertus est.

Semina LOBELII fide, dicuntur emetica esse, ignoro num recte.

* *Conserva* VAL. CORD. * *Oleum coctum* LEMERY.

JUNIPERUS vid. *Aromata*.

LAMIUM, *Γαλιόψις*, *Urtica* CORD. *Ortie blanche*, *Nessel*. Folia & Flores recipiuntur.

* *Folia* cordata sunt, acute terminata, levi hirsutie obfessa, levi omnino odore & sapore instructa.

Flores labiati sunt, albi, odoris & saporis expertes.

LAMIUM. Corolla labiata, cujus labium superius integerrimum est, inferius utrinque denticulo notatum, calice quinquefido sustentata & feminibus nudis gaudet: *Album* L. folia habet petiolata, cordata, acuminata & verticillos multifloros.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Proprias huic plantæ medicatas vires inesse, hætenus non est evictum, apud nos flores in frequenti usu ad fines diureticos & emenagogos, nec non ad lochia promovenda; si hic aliquid præstant, laxando agere videntur.

LAMIUM PLINII hoc nomen inter nos maxime obtinet, improprium valde, cum *Lanium*, a *PLINIO* ad morbos laudatum, sit *Lanium Maculatum* L. a nostra planta diversissimum, ista vulgo *Melissophyllum*, *FUCHSIO* præeunte, dicitur: Recipimus ejus Folia, quæ ex ovatis acuta sunt, petiolata, hirsuta, odore & sapore non ingratis, evidenter aromaticis instructa.

MELITIS L. Corolla labiata, labio superiore integro, inferiore trifido, lacinia media majore, calice campanulato sustentata, evidenter bilabiato, feminibus nudis gaudet.

Crescit per omnem Europam, ad Borussiam usque.

Cl. *KOENIG*, oleum destillatum & saleem essentialem inde se obtinuisse, refert.

Jure vires plantarum aromaticarum inde expectantur, eam egregie, ad purgandos a sabulo & mucos renes, facere, nec inertem in pellendis mensibus esse, iteratis, inter nos maxime, observationibus constat. Datur sub forma Infusi Theæformis.

LINARIA vid. *Emollientia*.

LYCOPodium vid. *Subadstringentia*.

MELO vid. *Fructus Horæi*.

MENTHA vid. *Aromata*.

MEU RADIX vid. *Incidentia*.

* MILIUM SOLIS Barb. Λιθόσπερμον, *Lithospermum*, *Gremil*, *Herbe aux Perles*, *Meer-Hirs*. Exhibet nobis femina quæ rotunda sunt, inferne contracta, alba, nitida, sub cortice crassiusculo includunt medullam fuscam, odoris & saporis expertem, cum acidis effervescentem.

LYTHOSPERMUM. Corolla gaudet infundibuliformi quinquefida, simili calice sustentata, isanthera, monogyna & feminibus nudis, glabris: *Officinale* L. corollis, calicem vix superantibus, & foliis lanceolatis distinguitur.

Crescit per omnem Europam, præter maxime Septentrionalem.

Vis lithontriptica ipsi a DIOSCORIDE & vulgo Medicorum adscripta, evidenter ejus similitudine cum lapillis nititur, nec ulla fida observatione confirmata est, a Syrupo inde parato, cui a DIVO AMBROSIO nomen est, egregias ad dysenteriam vires KRAMER est expertus.

NASTURTIIUM vid. *Olera*.

* NEPHRITICUM LIGNUM Recent. In majoribus frustis ad nos adducitur, ex flavo-pallescentibus, extus dilute fuscum, medullis spadiceo fusco instructum, odoris nullius, saporis leniter adstringentis, aquæ, cum qua infunditur opalinum colorem conciliat, qui, si lumini obvertitur vitrum, quod tincturam continet, aureus apparet, cœruleus autem, si vitrum inter & lumen oculus collocatur.

A *Guilandina Moringa* subministrari, Illustris LINNÆUS asserit, sed hæc arbor Orienti indigena est, nostrum autem Lignum ex Regno Peruviano ad nos

mittitur, apud Auctores quoque, qui Asiaticam arbo-
rem describunt, nullam hujus Ligni reperio men-
tionem.

Extracti aquosi $\frac{1}{12}$ spirituosi $\frac{1}{5}$ circiter obtinuit
CARTHEUSER.

MONARDES & HERNANDEZ hoc lignum præcipue
ab ejus virtute organa uropœa sordibus depurandi lau-
dant hanc virtutem cum nulla fide digna inter Euro-
pæos observatio confirmaverit, hinc eviluit.

ONONIS vid. *Resolventia*.

PAREIRA BRAVA vid. *Amara*.

PERSICA vid. *Fructus Horæi*.

PETROSELINUM vid. *Olera*.

PIPER vid. *Aromata*.

POLIUM vid. *Aromata*.

PORRUM vid. *Olera*.

RAPA vid. *Olera*.

RIBESIA NIGRA vid. *Fructus Horæi*.

RUSCUS vid. *Resolventia*.

RUTA vid. *Aromata*.

SABINA vid. *Aromata*.

SCHOENANTHUM vid. *Aromata*.

SENEKA vid. *Resolventia*.

SESELI vid. *Aromata*.

SPICA NARDI vid. *Aromata*.

SQUILLA vid. *Amara*.

TEREBINTHINA vid. *Resina*.

VINUM vid. *Uvæ*.

VIOLARUM SEMEN vid. *Fragrantia*.

β) ANIMALIA.

CANTHARIDES vid. *Acria*.

COCCIONELLA vid. *Animalia*.

LUMBRICI vid. *Animalia*.

MILLEPEDES vid. *Attenuantia*.

2) FOSSILIA.

* NEPHRITICUS LAPIS Recent. ex squammis e nigro virescentibus, splendentibus compositus, torum admittens, ferri & cupri vestigia vehit, & aliquid quasi pinguis, digitis cum tangitur, sistit. Pro variis heterogeneis, quæ ipsi accreverunt, variæ puritatis est, & vario pretio venditur. America pulcherrimum dicitur largiri. Passim in Europa occurrit. Est *Talcum Nephriticum* L. proxime ad Serpentinum accedit, cum quo in eo etiam, quod magnesiæ vehat, convenit, Acida ejus aliquid dissolvere, ipsum destillatione salem Ammoniacalem & oleum empyreumaticum fundere, NEUMANN annotavit.

Eum in America occurre, primus est, qui tradit, MONARDES, illumque vel solummodo gestatum, multum ad affectus nephriticos facere monet, plures Auctores id ipsum quoque observationibus stabilire conati sunt, sed experientia constans eas futes & merum figmentum esse demonstrat; unde recte eundem e syllabo medicamentorum expungi patet.

NITRUM vid. *Incidentia*.

§. 61.

Menstrum & Lochiorum fluxus cum a diversissimis causis ita imminuuntur, ut Medicina opus habeant, hinc absoluta *Emenagoga* & *Aristolochica* non dantur; ea autem medicamenta, quæ sanguinis ad uterum impetum augent, passim & præcipue suo antecedente recensita fuerunt.

LOCA

LOCA AUCTORUM.

A.

- A**BANUS Conciliator. *Venet.* 1565. fol.
ABBATIUS de admiranda Viperæ natura. *Hagæ Comit.* 1660. 12.
ACOLUTHUS Joh. in *Ephemerid. Naturæ Curios.*
Dec. II. A. 9. 4.
- - - *Joh. Carol.* in *Act. Academ. Natur. Curios.*
Vol. X. 4.
ACRELL in *Abhandl. der Schwed. Academie.* 1754. 8.
Act. Helvetic. T. V. Basil. 1762. 4.
ACTUARIUS cum *Artis Medicæ Principibus.*
ÆGINETA cum *Artis Medicæ Principibus.*
AETII *Tetrabiblos cum Artis Medicæ Principibus.*
AGRICOLA de *Re Metallica.* *Basil.* 1657. fol.
ALBERTI *Systema Jurisprudentiæ Medicæ.* *Hale* 1725-
1742. *Tomi VI. 4.*
- - - *Observationes de Arnicæ usu. Respond. DE*
LA MARCHE. *Hale* 1719.
- - - de *Belladonna Respond. OETTINGER.* *Hale*
1739.
- - - de *Singulari Mercurii dulcis usu in desperatis*
quibusdem morbis Respond. HAVIGHORST.
Hale 1745.
- - - de *Valeriana Resp. STANTKE.* *Hale* 1732
ALBERTINI in *Commentar. Instituti Bononiens.* *I.*
1731. 4.
ALBERTUS MAGNUS de *Mineralibus & Rebus metal-*
licis per JYFF. *Argent.* 1541. 8.
ALBRECHT Joh. Petr. in *Ephemerid. Natur. Curios.*
Dec. III. A. 5. & 6.
- - - *Joh. Sebast.* in *Commerc. litterar. Noric.*
1734. 1735. 1738. 1740. 4.

T t

LOCA AUCTORUM.

- ALEXANDER *Benedictus* apud SCHENCK Observat.
 - - - - *Francisc. Apollo. Venet. 1565. fol.*
 - - - - *Guilielm. Cantharidum historia & usus.*
Edinburg. 1769. 8.
 - - - - *William Experimental Effais. London*
1770. 8.
 ALEXANDRINUS apud SCHENCK observationes.
 ALEXIUS *Pedemontanus* de Secretis per WECKER.
Basil. 1603. 8.
 ALLION de Origine Miliarium. *Taurin. 1758. 8.*
 ALPINUS *Prosper.* de Medicina Ægyptiorum. *Lugd.*
Bat. 1745. 4.
 ALSTON Effais & Observations de Medicine de la So-
 ciété d'Edinbourg. *T. V. Paris 1743. 12.*
 - - - - *Dissertation on Quicklime. Edinburgh 1754,*
1757. 8. 3 Vol.
 - - - - *Lectures on Materia Medica. London 1770.*
2 Vol. 4.
 AMATUS LUSITANUS in DIOSCORIDEM. *Argentor.*
1554. 4.
 - - - - *Curationes Medicinales. Basil. 1556. fol.*
 AMMANN *Medicina Critica. Stada 1677. 4.*
 AMOUREUX in *Journal de Medecine. 1760*
 ANDOVILLE in *Hist. de l'Académie Roïale de Chi-*
rurgie III. Paris 1757. 4.
 Antidotarium Bononiense. *1615. 4.*
 APINUS *Febris epidemica annorum 1694 & 1695.*
Norimb. 1697. 8.
 APOLLODORI *Bibliotheca per COMMELINUM. 1599. 8.*
 d'APPLES in *Act. Helvetic. T. III. Basil. 1758. 4.*
 ARCEUS de recta curandorum vulnerum ratione.
Amstelod. 1658. 12.
 ARDOYNUS de Venenis. *Basil. 1762. fol.*
 ARETÆI Opera per BOERHAAVE. *Lugd. Bat. 1735. fol.*
 ARISTOTELIS Opera per DU VAL. *Parif. 1619. fol.*
2 Vol.

LOCA AUCTORUM.

- Artis Medicæ Principes. 1565. fol.
 ASTRUC de Morbis Venereis. *Lutet. Paris.* 1740.
 4. 2 Vol.
 ASVERUS *apud* SCHARFF de Junipero.
 ATHENÆUS *per* CAUSABONUM. *Lugd.* 1657. fol.
 AVICENNA *per* RINIUM. *Venet.* 1582. fol.
 AURELIANUS *Calius* de Morbis acutis & chronicis *per*
 AMMANN. *Amstel.* 1755. 4.
 AURELIQUE in *Journal de Medecine.* 1762. 8.

B.

- BADII Anastasis Corticis Peruviani. *Genev.* 1663. 4.
 BAUMLIN in *Commerc. litter. Noric.* 1741
 BAGLIV Opera. *Lugd.* 1710. 4.
 BAIER de Artemisia. *Altdorf.* 1720
 BAKER in *Philosoph. Transact.* 1748.
 BALDINGER *apud* REISIG.
 BALLONIUS Epidem. & Ephemerid. *Paris.* 1640. 4.
 BANCROFFT *Naturgeschichte von Guiana.* *Leipzig*
 1769. 8.
 BARBETTE Opera. *Geneva* 1688. 4.
 BARBEYRAC Formulæ Medicamentor. *Lugd.* 1751. 12.
 BARCHUSEN Elementa Chymix. *Lugd. Bat.* 1718. 4.
 BARON in *Memoires présentés à l'Académie.* *Tom. I.*
Paris 1750. 4.
 BARRY in *Essais & Observations de Medecine de la So-*
cieté d'Edinbourg. *T. IV. Paris* 1742. 12.
 BARTHUS in *Memoires présentés à l'Acad.* *T. III.*
Paris 1760. 4.
 BARTHOLD Terræ sigillatæ variæ. *Francof.* 1583. 8.
 BARTHOLETTUS Encyclopædia. *Bonon.* 1619. 4.
 BARTHOLINUS Caspar. Exercitationes miscellanæ.
Leide 1675. 8.
 - - - - - de Unicornu. *Amstel.* 1678. 12.
 - - : - - Thom. Acta Hafniensia. 1673-1680.
 5 Vol. 4.

LOCA AUCTORUM.

- BARTHOLINUS *Thom.* Dispensatorium Hafnienſe.
1658. 4.
- - - - - Epistolæ Medicinal. *Hagæ Com.*
1740. 4 Vol. 8.
- - - - - Medicina Danorum domestica.
Hafniæ 1666. 8.
- BASTER Opuscula. *Harlem.* 1762 & 1765. 4.
- BAUDERON Pharmacopée per VERNY. *Lyon* 1681. 4.
- BAUDRY Eaux de Bourbon. *Dijon* 1736. 8.
- BAUHINUS *Caspar.* de Lapide Bezoar. *Basil.* 1631. 8.
- - - *Joh.* Historia Plantarum per CHABRÆUM.
Ebrodun. 1650. 3 Vol. fol.
- BEAUMÉ Elemens de Pharmacie. *Paris* 1762. 8.
- BAYER Enchirid. de medendis humani corporis malis.
Lugd. 1565. 12.
- le BEAU in Journal de Medecine. 1759.
- BECCARIUS in Comment. Institut. Bononiens. T. II.
P. I. 1745. 4.
- BECHER vom Carlsbad. *Prag.* 1772. 8.
- van der BECK in Act. Acad. Nat. Curios. Vol. I.
- BEGUINUS Tyrocinium Chymicum. *Amst.* 1669. 8.
- BEHR Materia Medica. *Straßsburg* 1748. 4.
- BEHRENS in Schlesisch. Sammlung von Natur- und
Kunstgeschichten. *Leipz. u. Budissin* 1724. 4.
- - - *apud* BRUCKMANN Epist. Itiner. XXIIIX.
- BEIER in Schlesisch. Samml. von Natur- und Kunst-
geschicht. 1723. *Leipz. und Budissin* 1725.
- BELLOSTE Traité du Mercure. *Berne* 1742.
- BENVENUTO Dissertat. ad BECCARIUM qua Epidemic.
Febris in Lucensi Dominio &c. *Lucca* 1754. 8.
- BERCKLEY Recherches sur les vertus de l'Eau de
Goudron. *Amsterd.* 1745. 8.
- BERGMANN in Act. Medic. Berolinens. Vol. VI.
- BERGER *Joh. Gothofr.* Chinchina ab iniquis judiciis
vindicata. *Vitemb.* 1711.
- - *Joh. Sam.* in Commerc. litterar. *Noric.* 1735.

LOCA AUCTORUM.

- BERNITZ in Ephemerid. Nat. Curios. A. 2.
 BERTRAND in Hist. de l'Académie Roïale des Scienc.
 1737.
 BETTUS *apud* GALLO.
 BIANCHI Il vitto Pittagorico di soli vegetabili. Venez.
 1752. 8.
 BIESHAAR in Journal de Medecine. 1763. 8.
 BINET in Journal de Medecine. 1761. 8.
 BINNINGER *apud* KOENIG Regn. Vegetabil.
 BLACWELL Herbarium emendatum & auctum. No-
 rimb. 1740. *Possideo tabulas 580, explicatio ad*
560 pertingit.
 BLAIR Pharmaco-Botanologia. London 1723-1727.
 VI. Decad. 4.
 BLAU in Ephem. Nat. Curios. Dec. III. A. 7.
 BLEGNY Le remede anglois publié par ordre du Roi
 pour le guérison des fievres. Paris 1682. 12.
 - - - Zodiacus Medico-Gallicus ab anno 1674 ad
 1683. Geneva 1680. 4.
 van den BLOCK in Journal de Medecine. 1761.
 BOEHM de variis Siphylidis therapiis. Argent. 1771.
 BOEHMER Joh. Benjam. de Radicis Rubiæ tinctorum
 effectibus in corpore animali. Lips. 1751.
 - - - Philipp. Adolph. de salutari usu Extracti
 Aconiti Resp. ANDREÆ. Lips. 1768.
 BOENNEKE Biga casuum medicorum. Werth. 1744. 4.
 - - - in Fränkisch. Sammlung. T. V. Nurnb.
 1760. 8.
 - - - in Nov. Act. Nat. Curios. Norimb. 1761. 8.
 BOERHAAVE Elementa Chemiæ. Lugd. Bat. 1732. 4.
 2 Vol.
 - - - de Morbis Nervorum per VAN EEMS.
 Lugd. Bat. 1761. 8.
 - - - de Viribus Medicamentorum. Paris
 1723. 12.
 BOESSEL in Commenc. litterar. Noric. 1736.

LOCA AUCTORUM.

- BOMARE DE VALMONT Dictionnaire raisonné universel d'histoire naturelle. *Iverdon* 1768 & 1769. 8. 12 Vol.
- BONNET Anatomia Practica. *Genev.* 1672. fol.
- - - Medicina Septentrionalium *Genev.* 1684. fol.
- BONTEKOE van The, Coffy und Chocolate. *Haag* 1685. 12.
- BONTIUS Historia naturalis & medica Indiæ Orientalis. *Amstel.* 1658. fol.
- BORELLUS Historiæ & Observationes. *Frif.* 1670. 8.
- BORRICHIVS in BARTHOLINI Actis Hafniens.
- - - - apud - - - - Epistol. Medic.
- BOSWEL apud CRANZ Mat. Med.
- BOUCHARD in Ephem. Natur. Curios. *A.* 3.
- BOUDU in Mem. de l'Académ. de Chirurgie. *T. I. Paris* 1743. 4.
- BOULDOC in Histoire de l'Académie Roïale des Sciences. 1705, 1719, 1734.
- BOURDELIN in Memoires de l'Académie depuis 1666 jusqu'à 1699.
- BOURDIER in Memoires tirés des lettres édifiantes. *T. I. Paris* 1672. 12.
- BOUVART in Hist. de l'Académ. Roïale des sciences. 1744.
- BOYLE Opera omnia. *Genevæ* 1714. 4. 3 Vol.
- - - apud RAJUM.
- BRASSAVOLA Examen omnium simplicium. *Lugd.* 1556. 8.
- - - - Ratio victus in morbis acutis. *Venet.* 1545. fol.
- BRENDEL Chymia. *Lugd. Bat.* 1671. 12.
- BREYN in Ephem. Nat. Curios. *A.* 3.
- - Plantarum Exoticarum Centuria. *Gedan.* 1678. fol.
- BRIDAUT in RICHARD Recueil d'Observations de Medecine. *T. II. Paris* 1772. 4.

LOCA AUCTORUM.

- BRISSEAU Ornithologie. *Paris* 1756-1760. 4. 6 Vol.
 - - - Regne Animal. *Paris* 1756. 4.
 BROGIANI de Veneno Animantium. *Florent.* 1752. 4.
 BROSSARD in Journal des Sçavans. 1751. 4.
 BROUZET in Mem. présentés à l'Académie des Sciences T. II. *Paris* 1755. 4.
 BROWN History of Jamaica. *London* 1756. fol.
 BRUCH Carl Ludwig de Anagallide. *Argent.* 1758.
 - - Frid. Daniel Observationes quædam practicæ de Radicis fruticis Juniperi decocto. *Arg.* 1736.
 BRUCKMANN Epistolæ Itinerariæ. *Wolfenbüttel & Brunsvig.* 1742-1756. 4. 3 Centuriæ.
 BRUCKNER in Select. Medic. *Frankfurt.* I. *Frankof.* ad Viadr. 1739. 8.
 BRUNFELS Novum Herbarium. *Argent.* 1539. fol. 3 Vol.
 à BRUNN in Act. Academ. Natur. Curios. Vol. I.
 BRUNNER in Ephemerid. Nat. Curios. Dec. II. A. 6.
 BRUNSVICENSIS Hieron. de Arte destillandi. *Argent.* 1512. fol.
 BRUYERINUS de Re cibaria. *Norimb.* 1659. 8.
 BUCHNER apud SCHULZ Mater. Medic.
 - - - in Act. Acad. Nat. Curios. Vol. V.
 - - - Miscellanea Physico-Medico-Mathematica. *Erford.* 1727, 1728, 1729.
 - - - de Curcuma Resp. LOEBER. *Hale* 1748.
 - - - de remediis Mercurialibus spinæ ventosæ medicandæ interdum idoneis Resp. NIEMANN. *Hale* 1754.
 - - - de genuinis Opii effectibus Resp. SCHWARZ. *Hale* 1748.
 - - - de genuinis viribus Tabaci Resp. FRAUENKNECHT. *Hale* 1746.
 BUDÆUS in Ephem. Nat. Curios. Dec. III. A. 7. & 8.
 du BUISSON apud DEGNER.

LOCA AUCTORUM.

- de BUFFON Histoire naturelle générale & particulière. *Paris* 1749 - 1771. 4. 17. Vol.
- BURCKARD de Radice Senecka. *Argent.* 1750.
- BURCKEL de Gratiola. *Argent.* 1738.
- BURGGRAF in Act. Acad. Nat. Curios. *Vol. V.*
- BURGHARD Destillirkunst. *Breslau* 1747. 8.
- BURGMANN in *Commerc. litterar. Noric.* 1733.
- BURMANN *ad PLUMIER.*
- BUXBAUM Plantarum minus cognitarum. *Centuriæ V. Petropol.* 1728 - 1740. 4.

C.

- CADET Analyse des Eaux minerales de Calsabigy. 8.
- - Hist. de l'Académie Roïale des sciences. 1766.
- CÆSALPINUS de Plantis. *Florent.* 1583. 4.
- CAMEPARIUS *Joachim* Hortus Medicus & Philosophicus. *Francof.* 1588.
- - - - *Joh. Rudolph.* Sylloge Memorabilium Medicinæ. *August. Trebocc.* 1624. 12.
- CAPPEL *apud* SPRINGSFELD Iter Medicum.
- CARL in *Commerc. litterar. Noric.* 1736.
- CARTHEUSER Fundamenta Materiæ Medicæ. *Francof.* 1749 & 1750. 2. Vol. 8.
- - - - de Eximia Myrrhæ genuinæ virtute. *Resp. FALLEBORN. Francof.* 1746.
- CASTRO *A.* Muliebrium morborum medicina. 1617. 4.
- CATO de Re Rustica in Scriptoribus Rei Rusticæ ed. GESNER. *Lips.* 1774. 4. 2. Vol.
- le CAT in *Recueil Périodique.* 1755.
- CELSUS de Re Medica per KRAUSE. *Lips.* 1766. 8.
- CHABRON in *Recueil Périodique.* 1755.
- CHAMBERS de Ribes Arabum & Ligno Rhodio. *Lugd. Bat.* 1724.
- CHARAS Opera. *Genev.* 1683. 4.

LOCA AUCTORUM.

- CHEMIN in Journal de Medecine. 1768.
 du CHESNE Histoire des Fraisiens. *Paris* 1766. 12.
 CHEVALIER in Hist. de l'Acad. Roiale des sciences.
 1709.
 CHOMEL Dictionnaire Oeconomique. *Commercy* 1741.
 2. Vol. fol.
 CICERO Opera Epistolica. *Berol.* 1747. 8.
 - - - Opera Philosophica. *Berol.* 1745. 8. 2. Vol.
 CLEPHANE Observations by a Society of Physicians.
 T. I. *London* 1763. 8.
 CLAUDER Ephem. Natur. Curios. D. II. a. 6. & 7.
 le CLERC Histoire de Medecine. *à la Haye* 1729. 4.
 CLOSSÆUS apud HORST.
 CLUSIUS Curæ posteriores. *Antwerp.* 1611. fol.
 - - - Exotica. *Antw.* 1605. fol.
 - - - Historia Plantarum rariorum. *Antwerp.*
 1601. fol.
 - - - Rariorum aliquot Stirpium per Hispaniam
 observatorum Historia. *Antw.* 1567. 8.
 Codex Medicamentarius. *Paris.* 1758 4.
 COEURDOUX in Mem. tirés des lettres édifiantes.
 T. I. *Paris* 1767. 12.
 COHAUSEN in Act. Acad. Nat. Curios. Vol. VII.
 - - - in Commenc. litterar. Noric. 1742.
 - - - in Act. Acad. Nat. Curios. Vol. VI.
 COLBATSCH Collection of Traits chirurgial and me-
 dical. *London* 1719. 8.
 - - - - Dissertation concerning Mistletoe. *London*
 1719. 8.
 COLLIGNON in Journal de Medecine. 1761.
 COLLIN Nosocomii *Annus Medicus tertius.* *Vindob.*
 1764. 8.
 - - - Observationes circa morbos acutos & chro-
 nicos. *Viennæ* 1772. 8.

LOCA AUCTORUM.

- COLUMELLA cum Scriptoribus Rei Rusticæ ed. GESNER. *Lips.* 1735. 2. Vol.
- COLUMNA apud RAJUM.
- - - φυτοβάσανος per PLANCUM. *Mediol.* 1744. 4.
- de la CONDAMINE in *Hist. de l'Acad. Roiale des sciences.* 1737, 1738.
- CORDUS *Valerius* Annotationes in Dioscoridem & Historia stirpium cur. GESNER. 1561. fol.
- - - Dispensatorium. *Norimb.* 1592. fol.
- COSNIER An Rachitidi Rubia tinctorum *Resp.* ROBERT. *Paris* 1758.
- - - in *Recueil Periodique.* 1755.
- COSTÆUS in MESUEN.
- COSTE in *Journal de Medecine.* 1764 & 1769.
- de COTES in *Journal de Medecine.* 1762.
- COURTIVRON & BOUCHU Art des Forges & Fournaux dans la Description des Arts & Metiers.
- CRAANEN Lumen rationale Medicum. *Mediob.* 1686. 8.
- CRAMER Elementa Docimasiæ. *Lugd. Bat.* 1744. 8. 2. Vol.
- CRANZ de duabus Draconis Arboribus. 1768. 4.
- - Materia Medica. *Vienn.* 1765. 8. 3. Vol.
- CRATCHOWILL de Radice Colchici Vulgaris. *Francof.* 1764.
- CRATO Consilia & Epistolæ Medicinal. *Francof.* 1654. 8. 7. Vol.
- CRELLIUS de Cortice Simaroubæ *Resp.* LEINCKER. *Helmst.* 1746.
- CRESCENTIENSIS de omnibus agriculturæ partibus. *Basil.* 1548. fol.
- CROLLII Basilica Chymica. *Genev.* 1631. 8.
- CRUGER in *Ephem. Nat. Curios.* Dec. II. a. 7. Dec. III. a. 2. 3. 7.
- CULLEN Lectures on Materia Medica. *Lond.* 1772. 4.
- CUMENIUS in *Ephem. Nat. Curios.* a. 3.

LOCA AUCTORUM.

D.

- DARLUC in Journal de Medecine. 1752.
 DECKER Exercitat. Practicæ. Lugd. Bat. & Amstel.
 1673. 8.
 DECKERS in Recueil Périodique. 1755.
 DEGNER de Dysenteria biliosa. Traject. ad Rhen.
 1755. 8.
 DELIUS Amœnitates Medicæ. Lips. 1747. 8.
 - - - in Frænckische Sammlungen. T. II. 1757.
 - - - de Peucedano Resp. WAGNER. Erlang. 1753.
 - - - de Taraxaro Resp. SCHROEDER. Erl. 1744.
 DESMARS in Recueil Périodique. 1757.
 DESMILLEVILLE in Journal de Medecine. 1761.
 DETHARDING de Aquæ calcis vivæ usu interno Resp.
 KEMNA. Rostoch. 1746.
 - - - in Ephem. Nat. Curios. Dec. III. a. 7. & 8.
 DICKSON in Observations by a Society of Physicians.
 T. II. London 1762. 8.
 DIEMERBROECK Opera. Geneva 1683. 4.
 DIETRICH Observat. de Ufu Corticis Peruviani in
 cancro mammarum. Ratisb. 1746. 4.
 DILLENIIUS Joh. Jac. in Ephem. Nat. Curios. Cent.
 III. & IV. & Act. Acad. Nat. Curios. Vol. I.
 - - - Just. Frid. in Ephem. Nat. Curios. Dec. III.
 a. 9. & 10.
 DIOCLES apud MACRUM.
 DIOSCORIDIS Opera per SARACENUM. 1598. fol.
 DIPPEL Christian. Democrit. Krankheit und Arzney
 des menschl. Lebens. Frf. u. Leipz. 1736. 8.
 Dispensatorium Brandenburgicum. Berol. 1731. fol.
 Dispensatorium Noricum. 1666. fol.
 DOBOLENSKY in Ephem. Nat. Curios. a. 2.
 DODONÆI Stirpium Historiæ Pemptades. Antwerp.
 1616. fol.
 DOEDERLIN in Commere. litterar. Noric. 1744.

LOCA AUCTORUM.

- DOERING *Ufus Opii. Jenæ 1620. 8.*
 van DOEVEREN de Vermibus Intestinalibus. *Lugd. Bat. 1753. 4.*
 DOLÆI Opera. *Francof. 1703. fol.*
 DONDUS Promptuarium Medicinæ. *Venet. 1576. fol.*
 DORNCRELLIUS Empirica. *Francof. 1601. 8.*
 DOUGLASS An Account of mortification and of the effect of the barck. *London 1732. 8.*
 DUPUY de la Porcherie in *Journal de Medecine. 1765.*
 DÜRR in *Ephem. Nat. Curios. Dec. II. a. 7.*

E.

- EHRHARD in *Commerc. litterar. Noric. 1736.*
 EHRHART de Cicuta. *Argent. 1763.*
 ELLER in *Histoire de l'Academie R. des sciences de Berlin. 1753.*
 ELLIS *Essais towards a natural history of the Coralines. London 1755. 4.*
 ELSHOLZ in *Ephem. Nat. Curios. a. 6. & 7.*
 ELSNER in *Ephem. Nat. Curios. a. 1.*
 ENCKELMANN de Sale Alkali de Segnette. *Arg. 1755.*
 ERASISTRATUS *apud PLUTARCHUM.*
 ERASTUS de Medicina nova Paracelsi. *Basil. 1572. 4. 2. Vol.*
 ENGELBERG *apud STOERCK.*
 ERNDEL *Warsavia physica illustr. Dresd. 1730. 4.*
 ERNIUS in *Ephem. Nat. Curios. Dec. II. a. 4.*
 ETTMÜLLER *Michael Opera per WESTPHAL. Franc. 1697. fol. 3 Vol.*
 - - - *Michael Ern. in Ephem. Natur. Curios. Cent. III. & IV.*
 EVERARD *Elaterium magnis mortalium usibus &c. Altdorf. 1722.*
 EVERARDES de Herba Panacea. *Antwerp. 1687. 12.*
 EUGALENUS de Scorbuto. *Amstel. 1720. 8.*

LOCA AUCTORUM.

F.

- FABER *Joh. Matth.* Strychnomania. *August. Vindel.*
1677. 4.
- - *M. Joh.* apud SCHENCK.
FABRICIUS de Ichtyocolia *Resp.* STOLZE. *Helmst.* 1756.
FABUS in *Journal de Medecine.* 1762.
FAGOT in *Philos. Transact.* 1751.
de la FAILLE apud GUETTARD *Memoires.*
FALLOPIUS Opera. *Francof.* 1584. fol.
FARR in *Observations by a Society of Physicians in*
London IV. 1771.
FASCH de Castoreo *Resp.* KRAUSOLDT. *Jenæ* 1677.
FEHR in *Ephem. Natur. Curios. a. 9. & 10. & Dec.*
II. a. 4.
FERBER Briefe per VON BORN. *Prag* 1773. 8.
FERGUSON apud HALLER *Elem. Physiol.*
FERNELIUS Opera Medicinalia. *Paris.* 1638. 2. Vol.
FERRARI Hesperides. *Romæ* 1646. fol.
FINANT NEVEU in *Journal de Medecine.* 1764.
FIORAVENTUS Chirurgia. *Venet.* 1679. 12.
FISCHER apud BUCHNER *Miscell. Phys. Medic. Ma-*
them. 1730.
FLOYER *ευτοβόσσανος.* *London* 1687. 8.
FLUDD Robert apud LANGELOTT.
FORD in *Philosoph. Transact.* 1755.
FORESTUS *Observat. & Curationes. Rothomag.* 1653.
fol. 2. Vol.
FORDYCELL in *Observationes by a Society of Physi-*
cians in London. T. I.
FORMIUS apud RIVERIUM.
FOTHERGILL in *Observations by a Society of Physi-*
cians in London. T. I. II. & III.
FOUGEROUX de BONDAROY in *Hist. de l'Académie*
Roiâle des sciences. 1766.
du FOUR du Caffée, du Thé & du Chocolat. *Lyon*
1668. 8.

LOCA AUCTORUM.

- FRACASTORIUS Opera. *Genev.* 1671. 8.
 FRANCUS *Joh.* Vera Antiquorum herba Acetofella.
August. Vindel. 1717. 12.
 - - - - - Descriptio Momordicæ. *Ulmæ* 1720. 8.
 - - - - - *Georg.* de Malo Citreo *Resp.* NEBEL. *Heid.*
 1686.
 - - - - - apud BRUNNER in *Eph. Nat. Curios.*
Dec. II. a. 6.
 FRASER in Observations of Physicians in London.
T. II. 1762.
 FRENCH in Observat. by a Society of Physicians in
 London. *T. I.*
 FULLER Pharmacopœa extemporanea. *Lond.* 1714. 12.
 FURSTENAU de Antimonio crudo *Resp.* HEISENIUS.
Rintel. 1748.
 G.
 GABER in Miscellan. *Taurin.* *T. III.* 1766.
 GALE in Philosoph. Transact. 1765.
 GALLO del' uso di Latte. *Parigi* 1753. 8.
 GALEATI in Comment. Inst. Bononiens. *Tom. III.*
Bonon. 1755.
 GALENI Opera *Venetiis* 1625. fol. 8. *Vol.*
 de la GARAYE Chymie Hydraulique. *Paris* 1746. 8.
 GARCIN in SAVARY Dictionnaire de Commerce.
 GARIDEL Histoire des Plantes. *Aix* 1715. fol.
 GARCIAS ab HORTO Aromatum historia per CLU-
 SIUM. *Antwerp.* 1597. 8.
 GARMANN in *Ephem. Natur. Curios.* a. 1.
 GASER apud WELSCH.
 GASSENDUS apud GARIDEL.
 GATAKER on the internal Use of Solanum. *London*
 1633. 8.
 GATENARIA apud SEVERINUM.
 GAUB Adversaria varii Argumenti. *Lugd. B.* 1771. 8.
 GEBAUER apud SCHULZ Mater. Medic. 8.

LOCA AUCTORUM.

GEISLER Animadversiones de Ufu Vomitoriorum. *Lips.*
1746.

GEOFFROI *Claud. Joseph.* Hist. de l'Academ. Roïale
des sciences. 1740.

- - - *Steph. Francisc.* Mem. de l'Academ. Roïale
des sciences. 1715.

- - - - - de Materia Medica. *Paris*
1741. 8. 3 Vol.

Suite de la Matiere Medicale
par M*** 1750. 12. 3 Vol.

Suite de la Ma-
tiere Medicale par M^{rs}. ARNAULT DE NOBLE-
VILLE & SALERNE Regne Animal. *Paris* 1756.

& 1757. 12. 6 Vol. Les Figures des plantes &
animaux par Mr. de GARSULT. 4. 5. Vol.

GERBER in Ephem. Nat. Curios. Dec. II. a. 9.
GESNER *A. J.* Beschreibung des Wildbads. *Stuttg.*
1745. 8.

- - - *Conrad* apud J. B. Historia Plantarum.
- - - - - Epistolæ Medicinales. *Tiguri* 1577. 4.

- - - - - Historia Animalium. *Francos.* 1620.
fol. 4 Vol.

- - - - - de omni Rerum fossilium genere.
- - - *Tigur.* 1565. 8.

- - - *Joh. Albert* de ZINZIBERE. *Altdorf* 1723.
- - - *Joh. August.* Phil. in Nov. Act. Natur. Cur.

T. IV.
- - - - - in Fränkisch. Sammlung.

T. VII. *Nürnb.* 1765.
- - - - - Sammlung von Beyträgen

aus der Arzneygelahrtheit u. Naturkund. *Nördl.*
1771. 8.

GIBSON in Medical Observations by a Society of Phy-
sicians in London. T. IV. 1771. 8.

GIRARDI de Uva Ursi. *Pata.* 1764. 8.
GLAUBER Opera. *Frankf.* 1658. 6. 2. Vol.

GLAUBRECHT Analec̃ta de Odontalgia. *Argentor.*
1766.

LOCA AUCTORUM.

GLEDITSCH in Mem. de l'Acad. Roïale des sciences
de Berlin. 1748.

GLISSONIUS de Rachitide. *Lugd. Bat.* 1671. 12.

GMELIN *Joh. Conrad* in *Commerc. litterar. Noric.*
1733.

- - - *Joh. Georg.* *Flora Sibirica. T. I. Petropol.*
1749. 4.

- - - - - *Reise durch Siberien. 1751 &*
1752. 8. 4. Vol.

- - - - - *Rhabarbarum Officinar. Resp.*
BENGEL. Tubing. 1752.

- - - *Phil. Frider.* *specifica Methodus recentior*
Cancrum fanandi Resp. GÆRTNER. Tub. 1757.

GOECKEL *Eberhard* *Beschreibung des Anno 1694-*
1696. durch das Silberglætt verführten Weins.
Ulm 1697. 8.

GOERITZ in *BUCHNER Miscell. Physico - Medico-*
Mathemat. 1728.

GOETZ *Joh. Christian.* *de Glycyrrhiza. Altdorf. sine*
anno.

- - - *Joh. Christoph.* in *Act. Nat. Curios. Vol. II.*

GOHL *Acta Medicorum Berolinens.* 1715 - 1731. 8.
21. Vol.

GORIS *Medicina contempta. Lugd. Bat.* 1700. 4.

GOULARD *Oeuvres de Chirurgie. Pezenas* 1766. 12.
2. Vol.

GRAINGER in *Essais read before a Society in Edin-*
burgh. T. II. 1756. 8.

GRANGER in *Hist. de l'Acad. Roïale des Scienc.* 1735.

GRASHUYS in *Act. Acad. Nat. Curios. Vol. VIII.*

GRASSIUS in *Ephem. Natur. Curios. a. 3, 4 & 5.*

GREDDING in *Adversariis Medico-Pract. Lips.* 1771. 8.

GRONOVIIUS *Flora Virginica. Lugd. Bat.* 1762. 4.

- - - - - in *Commerc. litterar. Noric.* 1743.

GRUBEL in *Ephem. Nat. Curios. Dec. III. a. 4.*

GRUNFIELD *Safe internal use of Cantharides. Lond.*
1706. 8.

GRUN

LOCA AUCTORUM.

GRUNWALD in *Ephem. Nat. Cur. Dec. III. a. 9 & 10.*

GUERIN *apud* EHRHART.

GUETTARD in *Hist. de l'Acad. Roïale des Scienc. 1754.*

- - - - *Memoires sur différentes parties des Sciences & des Arts. Paris 1768 - 1770. 4. 3. Vol.*

GUIDO *apud* FORESTUM.

a GULDENKLÉE *Epistolæ & Consilia. Lips. 1655. 4.*

- - - - *Responso Medicinalia. Lips. 1688. 4.*

GULLMANN in *Act. Physic. Medic. Vol. VI.*

GUYOT in *Prix de l'Académie Roïale de Chirurgie.*

T. II. 157.

H.

HAARTMANN in *Abhandlungen der schwedischen Academie. 1762. 8.*

de HAEN *Ratio medendi. Vind. 1757-74. XV. Vol.*

HÆNEL de *Camphora. Lugd. Bat. 1739.*

HAGENDORN in *Ephemerid. Nat. Curios. Dec. II. a. I.*

- - - - de *Catechu. Jenæ 1673. 8.*

HAGG de *Ufu Mercurii in Hydrophobia. Argent. 1761.*

HALE le *Gentilhomme Cultivateur par Dupuis Demporte. Paris & Bourd. 1761 - 1764. VIII. Vol.*

HALES *Statique des Végétaux. Paris 1735. 4.*

de HALLER *Beschreib. der Salzwercke. Bern 1765. 8.*

- - - - *Elementa Physiologiæ. Laufann. & Bern 1757-66. 4. 8 Vol.*

- - - - *Historia Stirpium Helvetiæ indigenarum. Bernæ 1768. fol. 3 Vol.*

- - - - in *Commercio litterar. Noric. 1736,*

du HAMEL in *Traité des Arbres fruitiers. Paris 1768. 4. 2. Vol.*

- - - - *Art de raffiner le Sucre 1764. dans la Description des Arts & Metiers.*

- - - - in *Histoire de l'Académie Roïale des Sciences. 1739, 1748 & 1767.*

LOCA AUCTORUM.

HAMILTON in *Essais* read before a Society in Edinburgh II. 1756.

HANNÆUS in *Ephem. Nat. Curios. Dec. II. a. 4 & 5.*

HANNEMANN in *Ephem. Nat. Curios. Dec. II. a. 1.*

HANNES de puero epileptico foliis Aurantiorum fanato.
Vesal. & Lips. 1766. 8.

HARDER *Thesaurus Observationum. Basil. 1736. 4.*

HARTMANN *Joh. Opera, Francof. 1682. fol.*

- - - *Peter Inman. Observationes ad Cicutæ,
Mercurii sublimati & Phosphori historiam Resp.*
HUDEMANN. *Helmst. 1763.*

HASSELQUIST *Reise nach Palæstina per LINNÆUM.*
Rostoch. 1762. 8.

- - - in *Abhandl. der schwedisch. Academie.*
1751. 8.

HAUSMANN de *Acidulis Sulzbacensibus. Arg. 1764.*
ab HEERS *Observationes Medicæ. Lugd. Bat. 1685.*
12.

HEIMREICH in *Act. Nat. Curios. Vol. II.*

HEINZELMANN in *LINNÆI Amœnit. Academ. T. VII.*

HEISENIUS in *Act. Nat. Curios. Vol. IX.*

HEISTER de *Aurantiis Resp. WILBERDING. Helmst.*
1741.

- - - de *Pipere Resp. PFEFFER. Helmst. 1740.*

van HELMONT *opera per VALENTINUM. Hafniae*
1707. 4.

HELVETIUS *Traité des Maladies. Paris 1724. 8.*
2. Vol.

HELWICH *Christian* in *Ephemer. Nat. Curios. Dec. III.*
a. 5. & 6.

HELWIG *Christoph. Casus & Observationes. Lips.*
1711. 8.

de - - in *Ephem. Nat. Curios. Cent. V, IX. & X.*

HENCKEL in *Act. Natur. Curios. Vol. II.*

- - - von der *Bergsucht und Huttenkatz. Freib.*
1728. 8.

LOCA AUCTORUM.

- HENCKEL Pyritologia. *Leipz.* 1725. 8.
- HENNING *apud* BUCHNER in Miscell. Physic. Medic. Mathematic. 1729.
- HERACLIDES *apud* CÆLIUM AURELIANUM.
- HERCULES SAXONIÆ Prælectiones practicæ. *Franc.* 1610. fol.
- HERISSANT in Philosoph. Transact. 1751 & 1752.
- HERMANN *Benedict.* in Ephemerid. Natur. Curios. Dec. II. a. 4.
- - - - *Gottl. Ephraim* in Primitiis Physico-Medicis ab iis, qui in Polonia Medicinam faciunt, collectis. Vol. III. *Zulichau* 1753. 8.
- - - - *Paul.* in Cynosura Materiæ Medicæ, continuata per BOECLER. *Arg.* 1726-31. 4. 3 Vol.
- - - - *Paradisus Batavus.* *Lugd. Bat.* 1705. 4.
- HERNANDEZ in Nova Plantarum, & Mineralium Mexicanorum historia per RECCHUM. *Romæ* 1601. fol.
- HERTODT Crocologia. *Jenæ* 1671. 8.
- HESSE in Commerc. literar. Noric. 1737 & 1739.
- HEURNIUS in Aphorismos HIPPOCRATIS. *Amstelod.* 1688. 12.
- - - *Praxis Medicinæ.* *Lugd.* 1658. fol.
- de HEYDE Centuria Observationum Medicarum. *Amstel.* 1686. 8.
- HILDANUS Opera. *Francof.* 1646. fol.
- HILLEFELD Experimenta circa Venena. *Gött.* 1760
- HIPPOCRATES Opera per FOESIUM. *Francof.* 1659. fol.
- HIRSCHEL in Berlinisch. Sammlungen. T. III. 1771.
- Historia Morborum Vratislaviensium. *Lausann.* & *Genevæ* 1746. 4.
- HODGES *Λοιμολογία.* *London* 1672. 8.
- HOECHSTETTER Observationes Medicæ. *Francof.* 1674. 8.
- HOEFER Hercules Medicus. *Viennæ* 1657. 4.

LOCA AUCTORUM.

- HOFER in Act. Helvet. T. II. Basil. 1755.
 HOFFBERG in schwedisch. Akademie. 1762 & 1765
 HOFFMANN Caspar Opuscula Medica. Frf. 1767. 4.
 - - - Frid. Clavis pharmaceutica SCHROEDER.
 Hale 1675. 4.
 - - - - Thesaur. pharmaceut. Hale 1675. 4.
 - - - - de Chinæ Chinæ modo operandi Resp.
 SCHONDORFF. Hale 1704.
 - - - - Medicina Rationalis systematica. Frf.
 1737-1740. 9 Vol.
 - - - - de Balsamo Peruviano Resp. LEH-
 MANN. Hale 1703.
 - - - - de Millefolio Resp. PEZSCHUS. Hale
 1719.
 - - - - de Infusi Veronicæ efficacia Resp.
 SATTler. Hale 1694.
 - - - - Notæ ad POTERIUM.
 - - - - Observationes Physico - Chymicæ.
 Hale 1722. 4.
 - - - - Opuscula Medica varii argumenti.
 Hale 1739. 4.
 - - - - Opuscula Medico - practica. Hale
 1736. 4.
 - - - - Opuscula Physico - Medica. Ulmæ
 1736. 8.
 - - - - Maurit. in Ephem. Nat. Curios. Cent. V,
 VI & X.
 - - - - Syntagma pathologico - therapeu-
 ticum. Altdorf 1719. 4.
 - - - - apud GOEZ de Glycyrrhiza.
 HOMBERG in Hist. de l'Académie Roïale des Scien-
 ces. 1712.
 HONESTUS ad MESUE.
 HOPE in Philosophical Transact. 1765.
 HOPPE in Mantissa Exoticorum apud VALENTINII
 Histor. simpl.

LOCA AUCTORUM.

- HORNUNG *Cista Medica. Norimb. 1626. 4.*
 HORST *Georg Opera. Norimb. 1660. fol.*
 HOYER in *Ephemerid. Nat. Cur. Dec. III. a. 7 & 8.*
Cent. I. & II. Cent. VI.
 HUCK in *Observations by a Society of Physicians in*
London. T. III. 1763.
 HUEBER *de ænea culinaria supellectile. Arg. 1766.*
 HUNAULD in *Hist. de l'Académie Roïale des Sciences.*
1737.
 HUNERWOLFF in *Ephemerid. Nat. Curios. Dec. II.*
a. 5. & Dec. III. a. 2.
 HUNTER in *Observations by a Society of Physicians*
in London. T. I.
 HUXHAM *Opera per REICHEL. Lips. 1764. 8.*

I.

- JACOBI in *Nov. Act. Nat. Curios. Vol. I. & II.*
 - - - in *Act. Acad. Moguntin. T. I. Erf. & Goth.*
1757. 8.
 JACQUIN *Selectarum stirpium American. Historia.*
Vindob. 1763. fol.
 de JÆGER *Herbert in Ephem. Natur. Curios. Dec. II.*
a. 3.
 - - - - - *apud VALENTINI Oost-Indisch.*
Schreiben.
 - - - *de Cantharidibus Resp. KAISER. Tub. 1769.*
 JÆGERSCHMID *der in denen durch Silberglætt bestrichenen*
Weinen verborgene Mercurius. Ulm
1699. 8.
 IMLIN *de Soda. Argent. 1760.*
 IMPERATI dell' *Historia Naturale. Napoli 1599. 4.*
 JOEL *Opera. Amstel. 1663. 4.*
 JOERDENS in *Commerc. litterar. Noric. 1740.*
 JOUBERT *Pharmacopœa. Lugd. 1579. 8.*
Journal Oeconomique cœpit Parisiis 1751. singulis
mensibus Volumen in 8. prodit.

LOCA AUCTORUM.

JUCH de Radice Chinæ *Resp.* ERMEL. *Erford* 1753.
 JUNCKER Conspectus Therapiæ generalis. *Halæ* 1736.
 JUNGKEN Corpus Pharmaceutico-Medicum. *Francof.*
 1697. 4.

de JUSSIEU in Hist. de l'Académie Roïale des Sciences.
 1717, 1729 & 1740.

- - - - An inveteratis Alvi fluxibus Simaruba?
Parif. 1730. *recusa* à CAPET HUGO & FUMÉE.
 1758.

JUSTI Grundriß des gesammten Mineral-Reichs.
Gættingen 1757. 8.

K.

KAAS Observationes de Borace. *Traj. ad Rhen.* 1769.

KÆMPFFER Amœnitates Exoticæ. *Lemgov.* 1712. 4.

KÆMPFF in Act. Societat. Halliac. T. I. *Giffæ* 1771. 4.

KALDE Dispensatorium Hamburgens. 1716. fol.

KALM Reise nach Nord-America. *Gætting.* 1754-
 1764. 8. 3 Vol.

KENTMANN Nomenclatura Fossilium in GESNER de
 omni rerum fossilium genere.

KERKRING Opera Anatomica. *Lugd. Bat.* 1729. 4.

KERNER *apud* HASSELQUIST.

KESSELMEIER Quorundam Vegetabilium principium
 nutriens. *Argent.* 1759.

KETELAER de Aphtis. *Genev.* 1727. 4.

KHON in Ephemerid. Nat. Curios. Dec. III. a. 5. & 6.

KHUNRATH in Medulla destillatoria. *Hamb.* 1405. 4.

KINNEIR in Philosoph. Transact.

KLAUNIG in Ephem. Nat. Curios. Cent. V. & VI. &
 in Act. Acad. Nat. Curios. Vol. II.

KLEIN Descriptio tubulorum marinorum. *Gedan.*
 1731. 4.

- - - Historia Piscium. *Gedan.* 1740 - 1749. 4.
 5. Vol.

- - - Tentamen Herpetologiæ. *Gætting.* 1754. 4.

LOCA AUCTORUM.

- KLEINKNECHT de Scordio. *Ulmæ* 1720. 8.
- KOEHLER in *Commerc. litterar. Noric.* 1740.
- KOENIG *Emmanuel* in *Ephemerid. Nat. Curios. Dec. II.*
a. 10.
- - - - - *Regnum Vegetabile. Basil.* 1708. 4.
- - - *Samuel Frid. de Lamio Plinii. Arg.* 1742.
- KOELICHEN in *Act. Hafniens. Vol. II.*
- KRAMER *J. Geo. Heinr.* in *Commerc. litterar. Noric.*
 1733, 1738, 1739.
- - - *Theodor. Valent.* in *Act. Medic. Berolinens.*
Dec. II. Vol. VIII.
- KRAPFF de nonnullorum *Ranunculorum venenata*
indole. Viennæ 1766. 8.
- KRIELE in *Mem. de l'Acad. R. des Sciences de Berlin.*
 1763.
- KUNCKEL *Laboratorium Chymicum. Hamb.* 1738. 8.
- KÜRSCHNER de *Fonte medicato Castanacensi. Argent.*
 1760.
- L.
- LAMBERGEN *Ephemerides perfanati carcinomatis in*
Göttinger-Anzeigen von gelehrt. Sachen. 1755.
- LANDEUTTE in *Journal de Medecine.* 1761.
- LANG *Epistolæ Medicæ. Hanov.* 1605. 8.
- LANGE *Dubia Cicutæ vexata Respond. MÜLLER.*
Helmst. 1764.
- - - de *Remediis domesticis Brunsvicensibus.*
Brunsv. 1765. 8.
- LANGELOTT in *Ephemerid. Nat. Curios. a. 5, & 6.*
- LANZONUS in *Ephem. Nat. Curios. Dec. II. a. 10.*
Dec. III. a. 2. & 7. Act. Nat. Curios. Vol. I.
- - - - *Opera. Lausann.* 1738. 4. 3 Vol.
- LARROTURE in *Journal de Medecine.* 1764.
- LAUTH *apud ERHART.*
- LEBENWALD in *Ephem. Nat. Curios. Dec. II. a. 8.*
- LEDEL in *Ephem. Nat. Curios. Dec. I. a. 9. Dec. II.*
a. 2. Dec. III. a. 1.

LOCA AUCTORUM.

- LEIBNITZ in *Ephem. Nat. Curios. Dec. III. a. 3.*
- LEMERY *Louis* in *Hist. de l'Acad. Roïale des Scienc.*
1720 & 1739.
- - - - in *Traité des Alimens per BRUHIER.*
Paris 1755. 8.
- - - *Nicolas* in *Cours de Chymie per BARON.*
Paris 1756. 4.
- - - - in *Pharmacopée Universelle. Bruxell.*
1689. 4.
- - - - in *Traité de l'Antimoine. Paris*
1707. 8.
- LENTILIUS in *Ephemerid. Nat. Curios. Dec. II. a. 3.*
9 & 10. *Dec. III. a. 1, 3, 4, 5 & 6.*
- - - - *Eteorodromus Medico-Practic. Stuttg.*
1711. 4.
- - - - *Miscellanea Practica. Ulm* 1698. 4.
- LETSOME in *Natural History of the Tea tree. London*
1772. 4.
- LEUCHSENING de *Fonte medicato Niederbronnensi.*
Argent. 1753.
- LEWIS in *Experimental History of the Materia Med.*
London 1761. 4.
- LIE in *Drontheimer Gesellschaft Schriften. Tom. III.*
- LINDERN *apud ROUSSY.*
- LINNÆI *Amœnitates Academicæ. Holm.* 1749-1769.
8. 7 Vol.
- - - *Flora Suecica. Holm.* 1755. 8.
- - - *Genera Plantarum. Holm.* 1764. 8.
- - - *Mantissa plantarum altera. Holm.* 1771. 8.
- - - *Materia Medica per SCHREBER. Lips. & Erl.*
1772. 8.
- - - *Species Plantarum. Holm.* 1762. 8. 2 Vol.
- - - *Systema Naturæ. Holm.* 1766-68. 8. 3 Vol.
- LISCHWITZ de *ordinandis rectius Virgis aureis Resp.*
TETTELBACH. Lips. 1731.
- LISTER *Exercitat. Medicinales. Erf. & Lips.* 1696. 8.
- - - *de Morbis chronicis. Genev.* 1727. 4.

LOCA AUCTORUM.

- LOBB de Dissolventibus calculum. *Basil.* 1742. 8.
 LOBEL Balsami, Opobalsami exploratio. *Londin.*
 1698. 4.
 - - & PENÆ Adversaria stirpium. *Antw.* 1576. fol.
 LOBSTEIN apud SPIELMANN de Vegetabilibus vene-
 natis Alfatiaë.
 LOCHER Observat. Practic. *Vienn.* 1762. 8.
 LOCHNER in Ephemer. Nat. Curios. *Cent. V & VI.*
 - - - de Pareira brava. *Norimb.* 1719. 4.
 LOEFLING Reise per LINNÆUM. *Berlin u. Stralsund*
 1766. 8.
 LOESECKE in Abhandlung der aufserlesensten Arz-
 neymittel. *Berlin* 1773. 8.
 LOEW in Ephemerid. Nat. Curios. *Dec. III. a. 5 & 6.*
 LONICER Kräuterbuch per ERHARD. *Ulm* 1737. fol.
 LORRY de Melancholia. *Parisi.* 1765. 8. 2 Vol.
 LOSS de Nuce Vomica Resp. GEORGI. *Witteb.* 1683
 LOTTINGER in Journal de Medecine. 1768.
 LOWER, BEHR &c. vollständige Haberbesehreibung.
Beuthen 1755. 8.
 LUCAS in Philos. Transact. 1746.
 LUDOVICI Opera per MICHAEL. *Francof.* 1712. 4.
 LUDWIG Terræ Musæi Regii Dresdenensis. *Lips.* 1749.
 fol.
 - - - in Comment. Lipsiens. *T. VIII. & XI.* 8.
 LUISINUS Aloys. de morbo gallico quæ extant omnia
 per BOERHAAVE. *Lugd. Bat.* 1728. fol.
 Luminare majus. *Venet.* 1553. fol.

M.

- MACBRIDES Experimental Effais. *London* 1764. 8.
 MACCAULAY in Observations by a Society of Phy-
 sicians in London. *T. I.*
 MACER de Virtutibus Herbarum per RANZOVIVM.
 1596. 8.
 MAGNENUS de Tabaco. *Amstel.* 1669. 12.

LOCA AUCTORUM.

- MAINARDES** *apud* BRUNFELS.
MALLEBRANCHE in Histo. de l'Académie Roïale des Scienc. 1702.
MALOUIN in Hist. de l'Acad. Roïale des Scienc. 1746.
MANARDUS Epistolæ. *Basil.* 1540. fol.
MACQUER Dictionnaire de Chymie. *Paris* 1756. 8. 2 Vol.
de MANLIIS Interpretatio Simplicium *apud* BRUNFELS.
MAPPUS de Potu Caffee *Resp.* WENCKER. *Arg.* 1693
MARANTA *Barthol.* Methodus cognoscendi simplicia. *Venet.* 1559. 4.
MARCELLUS de Medicam. simplicibus. *Basil.* 1536. fol.
MARCHANT in Hist. de l'Acad. Roïale des Scienc. 1706
MARGGRAF in Hist. de l'Acad. Roïale des Sciences de Berlin. 1747 & 48.
 - - - - Chymische Schriften. *Berlin* 1761 & 67. 8. 2 Vol.
Maris Balthici nova litteraria. *Lubec.* 1698-1708. 4.
MAROLDUS Practica Medica. *Francof.* 1650. 4.
MARTEAU in Journal de Medecine. 1762.
MARTIALIS Opera. *Paris* 1754. 8.
MARTINI *apud* S. PAULI.
MARTIUS *apud* WELSCH Curat. Exotic.
MARTYN Philosoph. Transact. abridged. Vol. VII.
MASSE *apud* TRONCHIN Traité d'Epilepsie.
MATTHIOLI Kræuterbuch *per* CAMERARIUM. 1600. fol.
 - - - - Opera *per* C. B. 1698. fol.
MAUCHART in Ephem. Nat. Curios. Cent. I. & II.
MAUPERTUIS in Histoire de l'Académie R. des Scienc. 1731.
MAUTT de Cortice Peruviano. *Lugd. Bat.* 1760.
MAZEAS in Journal des Scavans. 1769.
MAZARS DE CAZELLE in Journal de Medecine. 1770 *Supplément.*
MEAD Monita Medica. *Lond.* 1751. 8.

LOCA AUCTORUM.

- MEAD Opera. *Gætting.* 1748. 8. 2 Vol.
- MEDICUS in Bayrisch. Acad. T. II. Vol. II. *Münch.* 1764. 4.
- MELCHIORIUS *Joh. Odoric. apud MATTHIOLUM.*
- MELICHIUS *apud SCHENCK* Observationes.
- MENGHINI in Comment. Institut. Bononiens. T. II. P. III. 1747. & T. IV. 1755. 4.
- MESUE Opera. *Venet.* 1589. fol.
- MENZEL in Ephemerid. Nat. Curios. a. 6 & 7.
- MERCATI de Essentia, causis, signis & curatione febris malignæ. *Valladol.* 1574. 8.
- MEYER Chymische Versuche. *Hann. u. Leipz.* 1764. 8.
- MICHAEL Opera. *Norimb.* 1688. 4.
- MILLAR Observations on the Asthm. *London* 1767. 8.
- MILLER Gærdner Dictionnary. *London* 1759. fol.
- MINDERER de Calcantho. *August. Vindel.* 1617. 4.
- - - Alcedarium Marocostin. *August. Vindel.* 1622. 12.
- MISSA in Recueil Périodique. 1755.
- M. M. L** Essais sur les effets de l'Ecorce de Garou. *Paris* 1767. 8.
- MODEL Fortsetzung seiner chymischen Nebenstunden. *Petersburg* 1768. 8.
- - - Versuch über einen natürlichen Salmiack. *Leipzig* 1758. 8.
- MOEHRING in Commerc. litterar. Noric. 1735 & 36.
- MOELLENBROECK in Ephem. Natur. Curios. a. 2.
- - - de Varis. *Lips.* 1663. 8.
- MOLINARIS Epistola. *Vindob.* 1761. 8.
- MOLINELLUS in Commentat. Institut. Bononiens. T. V. P. I. 1767. 4.
- MOLITOR de Febre continua maligna & intermittente ad Rhenum. 1731 & 35. Epidemica. *Heidelb.* 1736.
- MONARDES Simplicium Medicamentorum ex novo Orbe historia. *Antw.* 1682. 8.

LOCA AUCTORUM.

- MONTAGNANA Opera Selectiora. *Norimb.* 1652. fol.
- MONTANUS de terra sigillata Strigonienfi. *Vratislav.* 1610. 8.
- - - - Metamorphosis eorum quæ ad Medicamentorum doctrinam attinent. *Patav.* 1550. 8.
- MONTET Histoire de l'Académie Roïale des sciences. 1757 & 62.
- MONTINUS *apud* HILLEFELD.
- MORAND in Memoires de l'Académie de Chirurgie. *T. II. Paris* 1753. 4. J. B. Historia botanico-practica. *Mediol.* 1744. fol.
- MOREALI delle febbri maligni & contagiosi. *Mutin.* 1739. 4.
- MOREL Mineralwasser zu Watweiler. *Colm.* 1765. 8.
- MORCY *apud* BIRCH History of the royal Society of London. *T. II. & III.* 1756 & 57. 4.
- MORGAGNI de sedibus & causis morborum. *Venet.* 1761. fol.
- MORGENSTERN Nov. Act. Nat. Curios. *T. IV.*
- MORLEY Collectanea Chymica Leidenfia. *Lugd. Bat.* 1684. 4.
- MORTON Opera Medica. *Genevæ* 1727. 4.
- MÜLLER in Frænkisch. Sammlung. *T. IV. Nuremb.* 1759. 8.
- MUNDIUS Comment. de Acre, esculentis & potulentis. *Frkf. & Lips.* 1685. 8.
- MUNTING Phytographia Resp. KIGGELAËR. *Amstel.* 1727. fol.
- de MURALTO in Ephem. Nat. Curios. *Dec. II. a. 2 & 8.*
- MURRAY de Arbuto Uva Ursi. *Gætting.* 1765. 4.
- MUSCHEL de Moschau in Ephemerid, Natur. Curios. *Dec. II. a. 8.*
- MUSCHENBROECK Introductio ad Philosophiam Naturalem. *Lugd. Bat.* 1762. 4. 2 Vol.
- MUTEAU DE ROQUEMONT in Journal de Medecine. 1766.

LOCA AUCTORUM.

MUYS Salis Ammoniaci usus ad Febres. *Franecker*
1716. 4.

MYLIJ Anatomia Auri. *Francof.* 1628. 4.

MYNSICHT Thesaurus & Armamentarium Medicorum
Chymicum. *Genev.* 1697. 8.

MYREPSUS Opus Medicament. *Basil.* 1549. fol.

N.

NAVIER in Recueil Périodique. 1756.

NEBEL in Ephemerid. Nat. Curios. *Dec. III. a. 3.*
Cent. IX. & X. & Act. Nat. Curios. Vol. V.

NEUHOLD in Commerc. litterar. Noric. 1734.

NEUFORN de Succino. *Lugd. Bat.* 1760.

NEUMANN Chymia Medico-dogmatico-Experimentalis
per KESSEL. *Zullichau* 1749-55. 4. 10 Vol.

NICANDER Alexipharmaca. *Paris.* 1557. 4.

- - - Theriaca. *Paris.* 1557. 4.

NICOLAUS *Præpositus* Dispensatorium. *Lugd.* 1505. 4.

NICOLSON Observations by a Society of Physicians
in London. *T. IV.*

NIGRISOLIUS Febris China Chinæ expugnata. *Jenæ*
1704. 4.

NOLANUS Comment. de Cicuta. *Neapol.* 1767.

NONNE de Secalis tosto Decocto *Resp.* SCHWANECK,
Erford 1767

NORÆUS Abhandl. der schwed. Acad. 1739

O.

ODELIUS in schwed. Academ. 1762 & 66.

OLIVER in Philosoph. Transact. 1755.

OLIVIER in Journal de Medecine. 1760

OSBECK in Reise nach Ost-Indien per GEORGI,
Rostock 1765. 8.

OTTMANN *apud* ERHART.

OVELJAN Act. Acad. Nat. Curios. *Vol. I. & VII.*

OWEN Observations by a Society of Physicians in
London. *T. III.*

LOCA AUCTORUM.

P.

- PAARMANN Ligni Quassiae examen. *Argent.* 1772.
 PALLADIUS cum Scriptorib. Rei Rusticae ed. GESNER.
 PALLAS apud MURRAY.
 - - - *Joh. Dietr. Diff. de Chrysofplenio. Argent.*
 1758.
 - - - *P. S. Elenchus Zoophytorum. Hagæ Comit.*
 1766. 8.
 PANCOVIVS Herbarium per ZORN. *Cælln an der*
Spree 1763. 8.
 PARACELSI Opera. *Genev.* 1658. fol.
 PARÉ Oeuvres. *Lyon* 1641. fol.
 PARIS apud ERHART.
 PARKINSON Theatrum Botanicum. *Lond.* 1640. fol.
 PARSON in Philosoph. Transact. 1745 & 55.
 PASSERAT de la Chapelle in Recueil Périodique. 1757.
 PATOUILLART in Hist. de l'Acad. Roïale des Sciences.
 1737.
 PAULI Simon quadripartitum Botanicum. *Argent.*
 1667. 4.
 PAULINUS Observat. Medico-Physicæ. *Lips.* 1706. 8.
 - - - de Salvia. *August. Vind.* 1688. 8.
 PAULINI de Theriaca coelesti. *Francof.* 1701. 8.
 PECHLIN de purgantium medicamentorum facultatib.
Amstel. 1702. 8.
 PELET in Journal de Medecine. 1761.
 PENICHER Collectanea Pharmaceutica. *Paris.* 1695. 4.
 PETIT in Hist. de l'Académie Roïale des Sciences.
 1732.
 PETRONIVS de morbo Gallico apud LUISINUM.
 Pharmacopœa Argentorat. 1757. fol.
 - - - Augustana. 1622. fol. renov. 1710. fol.
 - - - Bateana. *Lovan.* 1752. 8.
 - - - Edinburg. *Bremæ & Lips.* 1758. 8.
 - - - Hagienfis. 1659. 4.
 - - - Londinensis. 1746. 8.

LOCA AUCTORUM.

- Pharmacopœa Lugdunensis. 1674. 4.
 - - - - Wurtembergica. *Stuttg.* 1750. fol.
 PIETSCH Erzeugung des Salpeters. *Berlin* 1750. 4.
 PISO *Guilielm.* de Aëre, aquis & locis &c. *Indiæ*
Occidentalis. 1658. fol.
 - - *Homobom.* de regimine magnorum auxiliorum.
Patau. 1735. 4.
 PLANCHON in *Journal de Medecine.* 1763.
 PLATEARIUS *Practica brevis morborum curandorum.*
Lugd. 1535. fol.
 PLATER *Observationes.* *Basil.* 1680. 8.
 PLAZA in *Miscell. Taurinens.* T. I. 1759.
 PLENCK *Jos. Jacob* Mater. Chirurgica. *Wien* 1771. 8.
 PLINII *Hist. Naturalis.* *Paris.* (*Basil.*) 1731. 3 Vol. fol.
 PLUMIER *Plantæ Americanæ per BURMANN.* *Amstel.*
 1755-60. Vol. X. fol.
 PLUTARCHI *Opera per XYLANDER.* *Frif.* 1620. fol.
 POERNER *Versuch zur Färberkunst.* *Leipz.* 1772 &
 73. 3 Vol.
 POISSONIER in *Hist. de l'Académie Roïale des Scienc.*
 1751.
 PONTEDERA *Anthologia.* *Patau.* 1720. 4.
 POMET *Histoire des Drogues.* *Paris* 1735. 4.
 PORPHYRIUS in BARTHOLINI *Epistolis.*
 PORTE in *Journal de Medecine.* 1762.
 PORTALEZ in *Consultations choisies de Montpellier.*
 T. II. *Paris* 1748. 12.
 PORZII *Anatomia Vini Rhenani.* *Heidelb.* 1672. 12.
 POTERI *Opera per HOFFMANN.* *Francof.* 1698. 4.
 POTT in *Mem. de l'Académie Roïale des Sciences de*
Berlin. 1753.
 - - *Observat. & Animadversf. Chymix Collect. I.*
Berolin. 1739. 4.
 POUTEAU *Mélanges de Chirurgie.* *Paris* 1760. 8.
 PRANGE *Camphoræ virtus Anthelmint.* *Gætt.* 1759.
 PRÆVOTII *Remedia selectiora.* *Francof.* 1659. 12.

LOCA AUCTORUM.

PRINGLE in *Essais* read before a Society in Edinburgh II.

- - - Diseases of the Army. London 1764. 8.

PYE in Medical Observations by a Society of Physicians in London I.

Q.

QUARIN de Cicuta. *Vindob.* 1761. 8.

QUELMALZ de Hydrargyri viribus a Sulphure suspensis. *Lips.* 1748.

QUER Observat. sur la maladie Nephritique & son spécifique le Raisin d'Ours. *Strasb.* 1762. 8.

QUERCETANUS apud ETTMÜLLER.

- - - - - Pharmacopœa Dogmaticorum. *Francos.* 1615. 4.

QUINCY in *Philosoph. Transact.* N. 365.

R.

RAHN de Aquis mineralibus Fabariensibus seu Piperinis. *Lugd. Bat.* 1757.

- - in *Naturforsch. Gesellschaft in Zürich II.* 1764

RAJI Joh. *Historia plantarum.* Lond. 1686. fol. 3 Vol.

- - - Philosophical lettres. London 1718. 8.

RAISIN in *Recueil Périodique.* 1756.

RAMAZZINUS de Morbis Artificum. *Venet.* 1743. 8.

RAMSAY in *Essais & Observations de Medecine de la Société d'Edimbourg. T. V. Paris* 1743. 12.

- - - in Medical Observations by a Society of Physicians in London II. 1762.

RAMSPECK *Biga Remediorum.* Basil. 1745.

RANSON in *Recueil Périodique.* 1760.

RAU in *Nov. Act. Nat. Curios. Vol. III.*

RAULIN *Observations de Medecine.* Paris 1754. 12.

RAUWOLFF *Reise.* Frankf. 1582. 4.

RÉAUMUR in *Histoire de l'Académie Roïale des Scienc. de Paris.* 1718.

RAYGER

LOCA AUCTORUM.

- RAYGER in Ephemerid. Natur. Curios. *Dec. I. a. 3.*
 & *Dec. III. a. 3.*
 de REBECQUE Medicinæ Helvetiorum Prodrumus.
Genev. 1677. 12.
 REDI Opuscula. *Amstel. 1685. 12. 2 Vol.*
 REICHARD Gartenschatz *IV. Erford 1753. 8.*
 REICHEL de Magnetismo in corpore humano *Resp.*
LUDWIG. Lips. 1772.
 REIMANN tentam. *Vratislav. 1724.*
 REINHOLD de Aconito Napello. *Argent. 1769.*
 REISIG de Sulphuris crudi usu interno. *Lips. 1768.*
 RENARD in Journal de Medecine. *1765.*
 RENEALME in Hist. de l'Académie Roïale des Scienc.
1711.
 - - - - histor. Plantar. *Paris. 1611. 4.*
 - - - - apud HALLER.
 RENODÆI Dispensatorium Medicum. *Frif. 1631. 4.*
 REUSNER apud WELSCH Observat. Exotic.
 RHAZES Opera per GERARDUM Tolutanum &c. *Basil.*
1544. fol.
 van RHEDE Henric. Hortus Malabaricus per COM-
 MELINUM. *Amstel. 1686-1703. XII. Vol.*
 RHODIUS Observationes adjectæ BORELLO.
 - - - Joh. Analecta & notæ in Lud. SEPTALII
 animadversiones & cautelas Medicas. *Patav.*
1652. 8.
 RICHARD de HAUTESIERCK Recueil d'Observations
 de Medecine des hôpitaux militaire. *Paris 1766,*
1772. 2 Vol. 4.
 RIEDLIN Linæ Medicæ. *August. Vind. 1695-1700. 8.*
 - - - Observat. Medic. *August. Vindel. 1691. 12.*
 RIOLANUS Opera. *Paris 1610. fol.*
 RISLER Dissert. de Verbasco. *Argent. 1754.*
 RITTER in Act. Natur. Curios. *Vol. X. & Nov. Act.*
Vol. III.
 RIVERII Opera. *Genev. 1737. fol.*
 X x

LOCA AUCTORUM.

- RIVINIUS Dissert. Medic. *Lips.* 1715. 4.
- ROCHARD in Recueil Periodique. 1755.
- ROESEL VON ROSENHOFF monatlich herausgekommene Insecten-Belustigung. *Nürnberg.* 1746-61. 4 Vol.
- - - Historia naturalis Ranarum. *Nürnberg.* 1758. fol.
- ROESZLER speculum Metallurgiæ. *Dresd.* 1700. fol.
- ROLFINCK Chymia in artis formam redacta. *Genev.* 1671. 4.
- - - Epitome methodi cognoscendi & curandi particulares corporis affectus. *Jenæ* 1655. 4.
- - - Purgantia Vegetabilia. *Jenæ* 1684. 4.
- ROSE in Berliner Sammlungen I. *Berlin* 1768. 8.
- ROSEN VON ROSENSTEIN Anweisung zu Kinder-Krankheiten per MURRAY. *Gotha u. Götting.* 1766. 8.
- ROSNER Dissert. qua nonnulla circa lactis vires notantur. *Lugd. Bat.* 1756.
- ROUSSY de Fumaria vulgari. *Argent.* 1749.
- RUELLIUS Joh. de Natura stirpium. *Basil.* 1537. fol.
- RULAND Curationes Empyric. *Budiss.* 1679. 8.
- RUMPEL Progr. de Cantharidibus. *Erford.* 1767.
- RUMPH Herbarium Amboinense. *Amstel.* 1741-65. V. Vol.
- RUSH in Observations by a Society of Physicians in London. T. IV. 1771.
- RUSSEL in Observations by a Society of Physicians in London I. & III.
- RUTTY in Observations by a Society of Physicians in London III. 1769.
- - - Methodica Synopsis of mineral Waters. *London* 1757. 4.
- de RUUSCHER Natuurlyke historie van de Cochenille. *Amstel.* 1729. 8.
- ten RYNE apud BREYN Centur. Plantar.
- RYSER apud WEPFER.

LOCA AUCTORUM.

S.

- SACHS a LEWENHEIM in *Ephem. Nat. Curios.* a. 1.
 - - *Philipp Ampelographia. Lips.* 1661. 8.
 SALA *Angelus Opera Medico-Chymica. Frf.* 1647. 4.
 de SALICETO *Opus de Chirurgia. Venet.* 1480. fol.
 SALMASII *Exercitationes Plinianæ. Traject.* 1689. fol.
 2 Vol.
 SANCTORIUS *Ars de statica Medicina per LISTER.*
Lugd. Bat. 1728. 8.
 SARTORIUS in *Ephemerid. Natur. Curios. Dec. II.*
 a. 1.
 SAUVAGES *apud BENTHEL de Animalibus venenatis*
Galliæ. Monspel. 1763.
 - - - *Nosologia Method. Amstel.* 1768. 4. 2 Vol.
 SAVARY *Franc. Petr. de Sale essentiali Acetofell. Arg.*
 1773.
 - - - *Philemon. Louis in Dictionnaire de Commerce.*
Geneve 1759-1765. fol.
 SCHALLER de *Jalappa. Argent.* 1761.
 SCHARFF de *Junipero. Jenæ* 1679. 8.
 SCHEFFLER de *Asaro. Altdorf.* 1721.
 SCHELHAMMER de *Natura. Kiel* 1697. 4.
 SCHENCK a GRAFFENBERG *Observationes Medicæ.*
Francof. 1665. fol.
 SCHEUCHZER *Hydrographia Helvetica. Zurich*
 1717. 4.
 - - - *Itinera. Lugd. Bat.* 1723. 4. 4 Vol.
 SCHMID in *Ephemerid. Natur. Curios. Dec. II.*
 a. 2.
 SCHLEGER in *Berlinisch. Samml. II.* 1770. 8.
 SCHLUTER *Hüttenwerk und Probierbuch. Braunschw.*
 1738. fol.
 SCHOLZ *Concilia Medicinalia. Hannov.* 1610.
 SCHRADER in *Berlinische Samml. T. II.* 1770.
 SCHREBER *Daniel Gottfrid Sammlung verschiedener*
Schriften. Halle 1755-65. Part. XVI. 8.

LOCA AUCTORUM.

- SCHREBER *Joh. Christian Daniel* Beschreibung der
Græfer. Leipzig 1769.
- SCHREIBER *Observationes de Pestilentia Ucraniæ.*
Berl. 1744. 8.
- SCHROECK in *Ephemerid. Natur. Curios. Dec. II. a. 3.*
& 4. Norimb. 1705.
- SCHRIZER *apud* HORNUNG.
- SCHROEDER *Joh. Pharmacopœa Medico-Chymic.*
Francof. 1668. 4.
- SCHROER *Scrutinium Trifol. fibrin. Gubin. 1700. 8.*
- SCHUCHMANN in *Ephem. Nat. Curios. Dec. III. a. 4.*
Lips. & Francof. 1697.
- SCHULTZ *Simon* in *Ephem. Nat. Curios. a. 3. 4. & 5.*
- - - *Joh. Heinr. de Chamæmelo Resp. HERTOGE.*
Hale 1739.
- - - - - de Helleboro.
- - - - - de Fructibus horræis *Resp.*
REDTEL. Hale 1737.
- - - - - de Inexpectato medicamentorum
effectu *Resp. LANGUTH. Hale 1739.*
- - - - - Examen Chemicum Radicis
scillæ marinæ *Resp. MEDER. Hale 1734.*
- - - - - de Ægroto asthmatico usu radice
scillæ sublevato *Resp. SCHROETER. Hale 1745.*
- - - - - de Viperarum usu Medico *Resp.*
MEYER. Altorf 1727.
- - - - - Mat. Medica. Norimb. 1746. 8.
- - - - - Prælectiones in Dispens. Brande-
burg. Norimb. 1753. 8.
- SCHUSTER in *Nov. Act. Natur. Curios. Vol. I.*
- SCHWENCK *apud* DEGNER.
- - - - - *Thom. Hæmatologia. Hag. Com. 1743. 8.*
- SCHWENCKFELD *stirpium & fossilium Catalogus.*
Lignit. 1700.
- SCOPOLI *Flora Carniolica. Vienn. 1772. 8. 2 Vol.*
- SCRIBONIUS Largus *per RHODIUM. Patav. 1655. 4.*

LOCA AUCTORUM.

- SEBA in Act. Nat. Curios. IV. *Norimb.* 1737.
 - - locupletissimus rerum naturalium thesaurus.
T. IV. Amstel. 1735.
 SEBASTIANI in Act. Acad. Moguntin. *Erf.* 1761. 8.
 SEBIZIUS *Melchior* de Alimentorum facultatibus.
Argent. 1650. 4.
 SEIP *Pyrmontisch Mineralwasser.* *Hann. u. Pyrmont*
 1750. 8.
 SENNERT *Practica Medic. Witt.* 1628-35. 4. VI. Vol.
 SERAPIO de simplicibus Medicinis per BRUNFELS.
Argent. 1531. fol.
 SERAPION apud CÆLIUM AURELIANUM.
 SERENUS SAMMONICUS de Medicina. *Amstel.* 1662. 8.
 la SERRE in *Ephem. Nat. Curios. Dec II. a. 1.*
 SETHI *Simeon* Syntagma de Alimentorum facultate.
 1561. 8.
 SEVERINUS de Vipera pythia. *Patav.* 1651. 4.
 SEUTER *Diff. de Nuce Vomica.* *Lugd. Bat.* 1691.
 SHARP in *Philosoph. Transact. XLVIII.* 1752.
 SHAW *Travels.* *London* 1757. 4.
 SHERARD apud GEOFFROI *Mat. Med.*
 SHORT in *History of the mineralwaters.* *Lond.* 1734.
 1740. 2 Vol. 4.
 SIMON *Joh. Christ.* *Kunst Salpeter zu machen.* *Dresd.*
 1771. 8.
 SIMSON in *Recueil d'Observations de Medecine par*
la Societé d'Edinbourg V. Paris 1743.
 SLEVOGT *Progr. de Arsenico.* *Jenæ* 1719.
 SLOANE on account of a most efficacious medicine for
 forenests, wickness and other distempers of the
 eye. *London* 1745. 4.
 - - - *Voyage at Jamaica.* *London* 1707. fol.
 - - - in *Philosoph. Transact. N. 417.*
 SOLLENANDER *Consilia Medica.* *Hanov.* 1609. fol.
 de SORBAIT *Opera.* *Norimb.* 1672. fol.
 SPILENBERG in *Ephem. Nat. Curios. a. 1.*

LOCA AUCTORUM.

SPIELMANN in Mem. de l'Académie Roïale des Sciences de Berlin. 1758.

- - - de Cardamomo *Resp. Joh. HERMANN.* 1762.

- - - Diff. de fonte Rippelsaviensi *Resp. BOECLER. Argent.* 1762.

- - - de Hydrargyri præparatorum internorum usu *Resp. EHRMANN. Argent.* 1761.

- - - de venenatis Alfatix plantis *Resp. GUERIN.* 1766.

- - - Instit. Chemix. *Argent.* 1766. 8.

SPIES *apud WERLHOFF.*

SPRINGSFELD Iter Medicum. *Lips.* 1748. 8.

- - - Abhandlung vom Carlsbad. *Lpz.* 1749. 8.

SPROEGEL Experimenta circa venena. *Gætting.* 1753.

STACHER in Naturforschende Gesellschaft in Zürich II. 1764.

STAHL G. E. *medicamenta composita ab eodem recepta*
Dispensatorium Brandenburgicum recenset.

- - - Materia Medica. *Dresden* 1731. 8.

- - - Opuscul. Chymico-Medic. *Hal.* 1715. 4.

- - - *Juon. Joh.* Diff. de usu & effectibus potus
Caffee *Resp. WOYWODE. Erford.* 1731.

STECK de Sagu. *Argent.* 1757.

STEDMANN in Essais & Observations de Medecine de
Societé d'Edinbourg. *T. II. Paris* 1742. 8.

STEINMEYER de Rubia tinctorum. *Arg.* 1762.

STELLA *Erasmus apud GESNER* Historia Animal.

STENO *apud BARTHOLINUM* Epistol. Medic.

STISSER *Joh. Andr.* Act. Laborat. Chymic. *Helmst.*
1701. 4.

STOERCK *Ant.* Annus Medicus. *Vind.* 1759. secundus
1761. 8.

- - - libellus qua demonstratur Cicutam &c.
Vindob. 1760. 8. libellus secundus 1771. Sup-
plementum necessar. 1771.

- - - libellus quo demonstratur Stramonium
Hyoscyamum, Aconitum &c. *Vindob.* 1772.

LOCA AUCTORUM.

- STOERCK *Ant.* libellus quo demonstratur Colchici
Autumnal. Radicem &c. *Vindob.* 1773.
- - - - - libellus quo continuantur Observatio-
nes & Experimenta circa nova sua medic. *Vind.*
1765.
- STOSCHIUS in *Act. Med. Berol.* Vol. 6.
- STRUVE in *Commerc. Noric.* 1732.
- STURM *Roland.* Corticis Chinæ Descr. *Antw.* 1659. 12.
- SULZER in *Nov. Act. Nat. Curios.* Vol. III. & IV.
- SWAINE in *Essays* read before a Society in Edinburgh.
1756.
- van SWIETEN *Commentarii* in Aphorismos Boerhaave.
Lugd. Bat. 1741-72. 5 Vol.
- SYDENHAM *Opera.* *Lugd. Bat.* 1741. 8.
- SYLVATICUS *Benedict.* Consilia & Responsiones. *Gen.*
1662. fol.
- - - *Matth.* Opus Pandectarum Medicinal.
Turin 1526. fol.
- SYLVESTER in *Observations* by a Society of Physic.
in London I.
- SYLVIIUS de le BOE *Opera.* *Genev.* 1681. fol.
- SYLVII *Jacob* *Opera per* MOREAU. *Col. Agr.* 1630. fol.
T.
- TABERNÆMONTANUS *Jac. Theod.* Kræuterbuch per
BAUHINUM. *Basel* 1687. fol.
- TACHENIUS *Echo* ad vindicias Chirofophi. *Venet.*
1656. 4.
- - - Hippocrates Chymicus. *Brunsv.* 1668. 12.
- TACITUS de Moribus Germanorum per ERNESTI.
Lips. 1752. 12.
- TARZAGUS apud LANZONIUM.
- TAUBE apud MURRAY.
- TEISONNIER in *Consult. choisies* de Montpelier. T. II.
Paris 1748. 12.
- TENENT *Epistole* concerning the efficacy of Seneca
snackervot *Edinburg.* 1742. 8.

LOCA AUCTORUM.

- TESTI** in Ephem. Nat. Curios. Cent. I. & II.
THALIUS Sylva Hercinia cum CAMERARII horto.
THEBESIUS in Nov. Act. Natur. Curios. I.
THEODORICUS apud FORESTUM.
 - - - Chirurgia. Venet. 1502. fol.
THEOPHRASTI Opera per HEINSIUM. Lugd. B. 1613.
 fol.
THILEMANN Diff. de Abusu medicamentorum Mercurialium. Argent. 1715.
THORNHILL in Philos. Transact. 1755.
TILING Rhabarbarologia. Francof. 1679. 4.
TISSOT apud DEGNER.
 - - - Avis au peuple. Paris 1772. 12.
 - - - sur la santé des gens de lettres. Laus. 1768.
 8.
 - - - Traité de l'Épilepsie. Paris 1770. 12.
TORACEA specimenum experimentorum quibus Corticis Peruviani vis antiseptica &c. comprobari videntur. Romæ 1765. 4.
TORTUS Franc. Therapeutica. Venet. 1743. 4.
TOURNEFORT in Hist. de l'Acad. Roïale des Sciences depuis 1666 jusqu'à 1699. T. II. 4.
 - - - Histoire des plantes qui naissent aux environs de Paris. 1725. 2 Vol. 12.
 - - - Relation d'un voyage du Levant. Paris 1717. 2 Vol. 4.
TRAGUS de stirpibus. Argent. 1552. 4.
TRALLIANUS in Medicæ Artis Principibus. 1567. fol.
TRALLES Examen rigorosius virium terreis medicamentis tribuuntur. Vratisl. & Lips. 1740. 4.
 - - - Usus Opii. Vratisl. 1757-63. 4 Vol. 4.
TRAMPSEL in Berlinisch. Samml. I. 1768.
TREW in Commerc. litter. Noric. 1734. 35. 43.
TRIEWALD in schwed. Acad. Abhandl. 1744.
TRILLER Dispensatorium Pharmaceuticum universale. Francof. 1764. 4.

LOCA AUCTORUM.

TRILLER de Morte subitanea ex nimio Violarum odore
Resp. RENSCH. *Witteb.* 1763. 8.

TRONCHIN de Colica Pictonum. *Genev.* 1757. 8.

TULPIUS Observationes Medicæ. *Amstel.* 1672. 12.

V.

VALCARENGHI Medicina rationalis constitutionum
 epidemic. *Cremonæ* 1737 & 1742. 4. 2 Vol.

VALENTINI *Basil.* Chymische Schriften *ed.* PETRÆO.
Hamb. 1740. 8.

- - - - *Michael Bernh.* Historia simplicium *per*
 BECKER. *Francof.* 1716. fol.

- - - - - Ostindische Sendschreiben.
Erfr. 1705. fol.

VALISNERIUS *apud* LENTILIUM in Ephemerid. Nat.
 Curios. Cent. III. & IV.

- - - - - *apud* PISO Homobom.

- - - - - Opere Fisico Mediche. *Venet.* 1733. fol.
 3 Vol.

VALLERIOLA Observat. Medicæ. 1588. 8.

VATER *Abrah.* de Antidoto novo adversus viperarum
 morsum præstantissim. *Resp.* GENSTER. *Vit.* 1736.

VAUGHAN *apud* RAJI Philosoph. lettres.

VENEL in Memoires présentés à l'Académie Roïale des
 Sciences. T. II. *Paris* 1755.

VERATTI in Comm. Instit. Bononiens. T. II. P. II.
Bonon. 1746. 4.

du VERNEY in Hist. de l'Acad. Roïale des Scienc. 1703

VERNY *ad* BAUDERON.

Versuch einer neuen Mineralogie. (CRONSTADT.)
Kopenhagen 1770. 8.

VESALII Epist. de Usu Radicis Chinæ. *Basil.* 1546. fol.

VICARIUS in Ephem. Nat. Curios. Dec. III.

VIGO Practica. *Venet.* 1561. 8.

VITALI *Bonafede* lettera & risposta sopra le malattie
 contagiose. *Veron.* 1743. 8.

LOCA AUCTORUM.

de VILLA NOVA *Arnold.* Opera per TAURELLUM.
Basil. 1585.

UNZER de Renum Calculo. *Magdeb.* 1623. 4.

VOGEL *apud* MURRAY.

- - Programm. Dubia contra nocivum linimento-
rum sulphureorum usum in scabie. *Gætt.* 1765.

- - de insigni quorundam venenorum virtute me-
dica *Resp.* WIOHMANN. *Gætting.* 1762.

- - Historia Materiæ Medic. *Lugd. Bat. & Lips.*
1758. 8.

VRATISLAVIENSIIUM morb. Hist. *Lausf. & Lps.* 1746. 4.
W.

WAGNER in *Commerc. litter. Noric.* 1737.

- - - Observat. Clinicæ. *Lubec.* 1737. 4.

WAINSWRIGHT *apud* HALLER *Elem. Physiol. T. III.*

WALDSCHMIDT Opera. *Lugd.* 1736. 2 Vol. 4.

WALL in *Thilos. Transact.* 1744.

WALLERII Mineralogie per DENSO. *Berlin* 1750. 8.

WALPOLE in *Philosoph. Transact.* 1751.

WALTHER *Progr. de Nitroso plurium fontium Sale.*
Lips. 1744.

WARNER Cases in Surgery. *London* 1754.

WATSON in *Philosoph. Transact. N. 437. & 1755.*

WECKER Antidotarium generale. *Basil.* 1585.

WEDEL G. W. *Amoen Mat. Med. Jenæ* 1684. 4.

- - - - Compendium Chymix. 1715. 4.

- - - - de Allio *Resp.* EMHARD. *Jenæ* 1718.

- - - - in *Eph. N. Cur. D. I. a. 2. & 3. D. II. a. 2.*

- - - - de Ipecacuanha *Resp.* LEINCKER. *Jenæ*
1705.

- - - - de Medicament. facultat. *Jenæ* 1696. 4.

- - - - Pharmacia in artis formam redacta.
Jenæ 1693. 4.

- - - - de Serpentina Virginiana *Resp.* GOE-
CKEL. *Jenæ* 1710.

WEISMANN in *Act. Nat. Curios. Vol. I.*

LOCA AUCTORUM.

- WEITBRECHT de febrili constitutione. *Regiomont.*
1736. 4.
- WELSCH de Ægagropilis. *August. Vind.* 1668. 4.
- - - Curationum propriarum Decades. *August. Vindel.* 1680. 4.
- - - Hecatoſtea. *August. Vindel.* 1675. 4.
- - - Mictomimeta. *Lips.* 1676. 4. & in *Ephem. Nat. Curios.* a. 4. & 5.
- - - Sylloga Curationum & Observat. Medicin. *Ulmæ* 1667. 8.
- WEPFER *Historia Cicutæ aquaticæ per ZWINGER.*
Basil. 1716. 4.
- - - Observat. Medico-practicæ. *Tigur.* 1745. 4.
- - - apud KOENIG *Regnum Vegetabil.*
- - - - HALLER *Historia stirpium.*
- - - - SEVERINUM.
- WERLHOF *Cautiones Medicæ.* 1734. *Hannover.*
- - - - apud CRELL de *Simarouba.*
- - - - MURRAY.
- - - - apud VOGEL de insigni venenor. quorundam virtute medica.
- - - - Observat. de Febribus. *Hann.* 1745.
- - - - de Variolis & Anthracib. *Hann.* 1735. 4.
- WESTPHAL in *Act. Phys. Med.* Vol. VIII.
- WHYTT in *Essais the virtue of Lime. Water.* *Edinburgh* 1761. 8.
- - - apud PLENCK *Mat. Med.*
- van der WIEL *Observationes.* *Lugd. Bat.* 1687. 12.
- WILLIS *Opera.* *Amstel.* 1682. 4.
- WILLIUS in *Acta Hafniens.* T. III.
- WINTER *Tentam.* *Vratisl.* 1724.
- WOLFF *Jac.* in *Ephem. Nat. Curios.* Dec. II. a. 8.
- - - *Joh.* in *Comm. litter. Nor.* 1740, 41 & 43.
- - - in *Act. Natur. Curios.* Vol. V. VIII. & IX.
- WORMII *Epistolæ.* *Hafniæ* 1757. 8. 2 Vol.
- WURZ *Felic. Practica der Wundarzney.* *Basil.* 1687. 8.

LOCA AUCTORUM.

X.

XENOPHON Opera. *Francos.* 1596. fol.

Y.

YONGE Currus triumphalis e Terebintho. *London* 1679. 8.

- - - in Philosophical Transactions. N. 280.

Z.

ZACUTI LUSITANI Opera. *Lugd.* 1694. fol.

ZANETTI in Nov. Act. Nat. Curios. Vol. V.

ZORN apud PANCIVM.

ZUCKERT Beschreib. aller Gesundbrunnen Deutschlands. *Berlin u. Leipzig* 1768. 4.

ZWELFFER Discursus Apologeticus. *Norimb.* 1668. fol.

ZWINGER Theodor. in Ephemerid. Natur. Curios. Dec. III. a. 2, 7. 8.

- - - Examen Plantarum Nasturtinarum Resp. MIEG. *Basil.* 1714.

- - - Joh. Rud. in Act. Helvet. IV. *Basil.* 1760. & V. 1762. 4.

ZWOELFFER Animadvers. in Pharmacop. August. *Norimb.* 1661. Appendix 1667. Pharmacopœa Regia. 1668.

SYLLABUS RERUM.

A.

<i>Aal</i>	169	Acidulæ	184
<i>Abricots</i>	79	Alcali fossili scaten-	
Abrotanum	235	tes	185
<i>Abfinthe</i>	195	Martiales	ibid.
Abforbentia	596	Acini uvacei	97
Animalia	607	Acipenser	164 & 472
Fossilia	600	Aconitum	503
Abftergentia	530	Acorus L.	243
Abfynthium	195	veri Radices	ibid.
Acanthe	450	Acria	5 & 475
Acanthus	450	Adiavron	371
Acer	574	Adiantum	ibid.
Acerba	5	Album	371
Acetaria	36	Americanum	372
Acetofa	37	Aureum	ibid.
Acetofella	531	Canadense	ibid.
Acetum Calendulæ	203	Capillus Veneris	373
Destillatum	103	Nigrum	372
Dracunculi	54	Pedatum	ibid.
Lavendulæ	275	Rubrum	372
Lithargyrii	441	Verum	373
Papaveris	520	Adftringentia	371 & 194
Ror. marini	291	Adurentia	475
Rutæ	292	Ægagropylæ	457
Salviæ	194	Ærugo	500 & 502
Sambuci	577	Nativa	500
Saturni	441	Ἡρύγγιον	559
Scilliticum	230	Æs	499
Simplex	103	viride cryftallifatum	502
Theriaca	522	uftum	500 & 501
<i>Ache</i>	40	Æthiops Antimonialis	589. 593
Achillea	385	Mineralis	593
Ἀχιλλεῖος	ibid.	Ἀγάρεον	306
Ἀχράδες	109	Agallochum	ibid.
Acida	5	Agaricum	640

SYLLABUS RERUM.

Ἀγαρικόν	640	Ἀλέκτορ	ibid.
Agates Chelidonium Mine- ralis WALLER	157	Aleluja	531
Ἀγχεσσα	375	Alexipharmaca	605 & 235
Agley	452	Alica	27 & 419
Ἀγλιθες	38	Ἀλικάχαβον	650
Agneau	137	Alimenta	2. 10 & 12
Ἄγνος	373	Alkanna	375
Agnos	ibid.	Ἀλκη	525
Agnus	137	Alkekengi	650
castus	373	Allermanns - Harnisch	582
Agresta	98	Allium	38
Agrimonia	374	Allraun	513
Ἀγριος	140	Ἀλόη	625
Agripcaume	203	Aloë	ibid.
Αἰγίδαλος	158	Caballina	626
Aigremoine	374	Hepatica	ibid.
Ail	38	Insuccata	627
Αἶλαρος	141	Lota	ibid.
Airelles	106	Rofata	ibid.
Αἰθιοπικόν	236	Succotrina	625
Ajuga	202	Violata	627
Αἶξ	136 & 160	Ἀλώπηξ	147
Αἶξων	580	Alofa	164
Ἀκανθίς	149	Aluette	148
Ἀκανθος	430	Ἀλφίτον	19
Ἀκκιπήσιον	164	Alpschoz	499
Ἀκόνιτον	503	Ἀλσίνη	450
Ἀκορος	242	Alline	ibid.
Ἀκτη	576	Althæa Officin.	451
Alabaster	603	Ἀλθαία	ibid.
Alabastrites	ibid.	Ἀλθέα	ibid.
Ἀλαβαστρίτης	ibid.	Alterantia	529
Alabastrum	ibid.	Alumen	433
Alant	534	Catinum	434 & 552
Alauda	148	Fissile	434
Alaun	433	Gemma pretiosa cœ-	
Album græcum	136	ruleum	369
Albumen ovorum	152	Liquidum	434
Alce	525	Nativum	433
Alchemilla	375	Petrosum	434
Alchymilla	374	Plumosum	ibid.
Alcyonium	599	Rotundum	ibid.
Ἀλεκτορίς	151	Saccharinum	435
		Tinctum	436

SYLLABUS RERUM.

<i>Alumen ustum</i>	436	<i>Andorn</i>	219
<i>Alun</i>	433	<i>Andouilleres</i>	141 & 143
<i>Amandes</i>	111	<i>Ἀνδράχνη</i>	64
<i>Amara</i>	5 & 194	<i>Ἀνδράφαξις</i>	44
<i>Ἀμάρακον</i>	277	<i>Andropogon</i>	299
<i>Ambubeja</i>	50	<i>Anemone</i>	381
<i>Ameise</i>	492	<i>Anet</i>	238
<i>Amentacea</i>	7	<i>Ἀνήθον</i>	ibid.
<i>Amidon</i>	28	<i>Anethum</i>	ibid.
<i>Ἀμμι</i>	236	<i>Fœniculum</i>	267
<i>Ammi</i>	ibid.	<i>Graveolens</i>	238
<i>Creticum</i>	237	<i>Angelica</i>	531
<i>Ammlung</i>	28	<i>Archangelica</i>	532
<i>Ammoniacum Gummi</i>	197	<i>Anguilla</i>	169
<i>Ammodytes</i>	495	<i>Anguille</i>	ibid.
<i>Ἀμωμον</i>	237	<i>Anguriæ</i>	82
<i>Amomum</i>	ibid.	<i>Anima Rhabbarbari</i>	639
<i>Cardamomum</i>	245	<i>Aniimum</i>	308
<i>Grana Paradisi</i>	269	<i>Anis</i>	239
<i>Zinziber</i>	304	<i>Ἀνισον</i>	ibid.
<i>Amphibia</i>	174	<i>Anisum</i>	ibid.
<i>Amsel</i>	156	<i>Anis de la Chine</i>	240
<i>Ἀμύγδαλα</i>	111	<i>Anisum stellatum</i>	ibid.
<i>Amygdalæ</i>	111 & 308	<i>Ἀνώδυνα</i>	449 & 503
<i>Amaræ</i>	112	<i>Ἀνώνις</i>	566
<i>Barbaricæ</i>	ibid.	<i>Anser</i>	148
<i>Dulces</i>	ibid.	<i>Anthelmintica</i>	195
<i>Hispanicæ</i>	ibid.	<i>Ἀνθεμῖς</i>	207
<i>Jordanicæ</i>	ibid.	<i>Anthemis Cotula</i>	ibid.
<i>Amygdalus communis</i>	ibid.	<i>Pyrethrum</i>	485
<i>Perfica</i>	94	<i>Ἀνθος</i>	290
<i>Ἀμυλον</i>	28	<i>Antihecticum Poterii</i>	589
<i>Amyris Elemifera</i>	314	<i>Antimoine</i>	587
<i>Opobalsamum</i>	319	<i>Antimonium</i>	ibid.
<i>Anagallis</i>	198	<i>Diaphoret.</i>	589
<i>Ananas</i>	78	<i>Antirrhinum Linaria</i>	460
<i>Ἀναπίνοντα</i>	596	<i>Antiseptica</i>	305
<i>Anas</i>	161	<i>Antispasmodica</i>	449 & 503
<i>Anchois</i>	173	<i>Antophylli</i>	248
<i>Anchusa Officinal.</i>	355	<i>Aper</i>	140
<i>Tinctoria</i>	375	<i>Aperientia</i>	530 & 449
<i>Ancken</i>	133	<i>Apffel</i>	76
<i>Anckentröster</i>	132		
<i>Ancoline</i>	452		

SYLLABUS RERUM.

Aphrodisiaca	194. 648	Aqua dest. Bugulæ	203
Aphronitrum	544	Calendulæ	ibid.
Ἀπία	109	Caponum	153
Apiacon	46	Card. Bened.	205
Apiastrum	279	Mariæ	556
Apis	584	Cari	247
Apium	40	Carminativa	208
Graveolens	41	spirit.	209
Petroselinum	63	Caryophyllor.	249
Apocyna	6	Cascarillæ	250
Ἀποφλεγµατισµός	606	Centaur. min.	206
Apophlegmatizantia	ibid.	Cerasor. nigr.	82
Apricosen	79	e corde Cervi	144
Ἀψίνδιον	195	C. C. citrata	ibid.
Aqua	180	e typhis Cervi	ibid.
Aluminis	436	Chærophylli	50
Aquæ amaræ	184. 186. 187	Chamæmeli	208
Aquisgranenses	187	Chamomillæ	ibid.
Badenses	ibid.	Cheiri	557
Benedicta	602	Chelidonii	558
Bourbonnensis	187	Cephalica	291
Cæmentatoriæ	500	Cichorii	52
Calcis vivæ	602	Cinamom.	257
Carolinenses	187	Citri corticum	76
Castonacenses	ibid.	Citrullorum	83
Aqua destillata	193	Cochleariæ	533
Abfynthii	196	Cochlearum	180
Acetosæ	38	Consolid. regal.	211
Acori	243	Convallium Lilior.	277
Alkekengi	650	Cordialis	257
Aloës ligni	307	Coriandri	260
Anagallidis	199	Cornorum	104
Angelicæ	532	Cucumer	85
Anisi	239	Cumini	263
Apii	42	Cyani	213
Armoraciæ	43	Cyperi	265
Artemisiæ	242	Endiviæ	55
Aurant.	110	Euphrasiæ	214
Bardanæ	555	Fabarum Fl.	30
Bellidis	377	Fœniculi	268
Bergamotte	76	Fragariæ	90
Betonicæ	378	Fragorum	ibid.
Borraginis	355	Fumariæ	216
Buglossæ	356	Galegæ	379

SYLLABUS RERUM.

Aqua dest. Graminis	561	Aqua dest. Persicorum Fl.	95
Hederæ terrestr.	381	Petroselini	63
Helenii	535	Plantaginis	389
Hepaticæ nobilis	382	Portulacæ	65
Herniariæ	564	Prunellæ	390
Hirundinum	157	Pulegii	290
Hyssopi	270	Querci fol.	423
Hysterica	520	Ranar. Sperm.	175
Ireos	271	Raphani	67
Juglandum	121	Reginæ Hungar.	291
Juniperi baccar.	273	Roris marini	290
Lactis alexiteria	132	Rosarum	426
Seri	ibid.	Rubi Idæi	97
Lactucæ	57	Sabinæ	293
Lavendulæ	275	Salviæ	294
Lauri	276	Sambuci	577
Lentisci summit.	317	Saniculæ	392
Lepidii	58	Santali citrini	393
Levistici	536	Sassafras	295
Ligustri	383	Scabiosæ	395
Lilior.	459	Scordii	226
convall.	277	Scorzoneræ	68
Magnanimitatis	493	Serpilli	298
Majoranæ	278	Sigilli Salom.	466
Marrubii	220	Solani	524
Mastichina	318	Symphyti	467
Matricariæ	220	Tanaceti	231
Mei	537	Theriacalis Bezo-	
Meliloti	279	ardica	523
Melissæ	280	Trifolii	232
Mellis	585	Tussilaginis	468
odorata reg. ibid.		Valerianæ	302
Melonum	93	Verbenæ	232
Menthæ	281	Veronicæ	395
Millefolii	385	WINTERANI	
Myrrhæ	222	cort.	303
Myrti	284	Zedoariæ	304
Naphæ	81	Aqua Dulcis	181
Nasturtii	60	Ferina	188
Nymphææ	462	Fluviatilis	182
Pæoniæ	515	Fontana	181
Panis	15	Fortis	547
Papaveris	520	Fundi	185
Parietariæ	567	Generalis	520. 627
Persicariæ	540	V y	

SYLLABUS RERUM.

Aqua Grandinis	183	Aranza di Sina	80
Gryfea	593	Arbutus Uva ursi	433
Lacuum	182	Arcana	8
Marina	184. 188	Arcan. Corallin.	594
Martialis	186	duplic.	448
Mercurialis	594	Archiocco	52
ad usus ex-		Arctium	555
ternos	593	Ardea	161
Mineralis	181 & 184	Arecca	217
Niderbronnensis	188	Argent	365
Nivalis	183	Argentum	366
Ophthalmica	627	Argentum vivum	590
Sapphi-		Argenti mineræ	ibid.
rina	603	Argilla	436. 437
Palustris	182	Ἀργυρον	365
Petrina	186	Aries	137
Phagedænica	593	Aristolochie longue	199
Piperina	188	menue	201
Plumbaria	187	petite	ibid.
Pluvialis	182	ronde	200
Putealis	181	de vigne	201
Pyrmontana	186	Aristolochia	199 sq.
Regis	547	clematidis	201
Rippelsavienfis	186	cretica	ibid.
Roris	183	fabacea	ibid.
Salinæ	187	longa	199
Schwalbacensis	ibid.	mas.	ibid.
Sedlicensis	187	pistoloch.	ibid.
Selterana	ibid.	rotunda	ibid.
Spadana	ibid.	serpentaria	297
Stagnans	182	Ἀριστολοχία κληματίτις	201
Styptica	448	μακρά	199
Sulzbacensis	187	τρογγύλη	200
Sulphurea	186	Aristolochica	656
Tophacea	184	Ἀρκεϊον	554
Vegeto-mineral.	442	Ἀρκευθος	272
viva	181	Ἀρκτιον	554
Wadwilensis	187	Armeniaca Mala	79
Wisbadensis	188	Armoise	241
Aquilæ Lignum	307	Armoracia	42
Aquilegia	452	Arnica	27. 553
Arack	24	Ἀργόλωσσον	388
Ἀραιωτική	529	Ἀρνίς	137
		Aromata	194. 235

SYLLABUS RERUM.

Aromatica	5	Attich	576
"Αρον	477	Attrahentia	476
Ἀρρενικόν	497	Avellanæ	113
Arrêt de Bœuf	566	Avena	16
Ἀρρη	199	Auerhahn	156
Arroche	44	Aves	147
Arsenicum	497	baccis aut cerealibus	
"Αρσενικόν	ibid.	vescentes	148
Artemisia 54. 195. 210. 236.		Ichtiophagi	161
	& 241	Insectis viventes	157
Artichaut	52	Augentrost	213
Artififen	70	Aunée	534
Artischock	52	Avoine	16
"Αρτος	13. 146	Aurantia	80. 110
Arum	477	Auriculæ	376
Arundo	574	Auripigmentum	497
Asa foetida	505	Aurone	235
"Ασασον	609	Aurum	363 19.
Asarum	ibid.	Auster	180
"Ασβέσος	600	Austera	5
Asche	168	"Αυτόπυρος	13
Aschenræslin	109	Axungia Anatis	161
Asclepias nivea	574	Anguillæ	169
vincetoxicum	583	Anserina	149
Asellus	172	Canis	136
Aspalathi lignum	307	Castorei	526
Asparagus	43	Cati	142
Asperge	ibid.	Coturnicis	150
Asperifolia	6	Cuniculi	145
Asperula	570. 382	Gallinæ	153
Aspic	274	Leporina	146
Asplenium Ceterach. 371.	373	Lunæ	437
	378	Porci	139
"Ασπλάς	162	Taxi	146
Astragalus	467	Thymalli	168
Athamanta Cretenfis	53	Viperæ	496
Meum	537	Ursi	147
Atlas - Erz	500		
Atramentum futorium	445	B.	
Atriplex	44		
Atropa Belladonna	507	Babeurre	134
Mandragora	513	Baccæ	71
"Ατρυγας	150	Bachbungen	555
Attenuantia	529	Bach - Müntze	280

SYLLABUS RERUM.

<i>Bachsteltze</i>	157	<i>Bardana</i>	454
<i>Bachwasser</i>	182	<i>Barg</i>	138
<i>Bacilli de Liquiritia</i>	458	<i>Baroques</i>	362
<i>Badiani Rufforum</i>	241	<i>Bartavelle</i>	154
<i>Badschwämme</i>	585	<i>Basilic</i>	285
<i>Βηχικὰ</i>	449	<i>Basilicum</i>	ibid.
<i>Βήχιον</i>	468	<i>Βασιλικὸν</i>	ibid.
<i>Bahr</i>	146	<i>Βάτινα</i>	96
<i>Bahrlappe</i>	384	<i>Βάτραχος</i>	174
<i>Baibe</i>	165	<i>Baurach</i>	542
<i>Barenklau</i>	453	<i>Βδέλλιον</i>	202
<i>Barthell</i>	454	<i>Bdellium</i>	ibid.
<i>Barwurzel</i>	536	<i>Beccabunga</i>	555
<i>Βάκανον</i>	67	<i>Beccafine</i>	159
<i>Βαλάνεια ξηρὰ</i>	189	<i>Βεχικὰ</i>	607
<i>Βάλανος</i>	118. 421	<i>Bedeguar</i>	452
<i>Βαλαύσια</i>	90	<i>Bedezahar</i>	358
<i>Baldrian</i>	301	<i>Beifus</i>	241
<i>Balenæ</i>	473	<i>Beinbruch</i>	604
<i>Balnea</i>	189	<i>Belemnites</i>	599
<i>Laconica</i>	ibid.	<i>Belier</i>	137
<i>Sicca</i>	ibid.	<i>Belladonna</i>	507
<i>Sudatoria</i>	ibid.	<i>Belle Dame</i>	44
<i>Balf. Arcæi</i>	315	<i>Bellis</i>	377
<i>Cinamomi</i>	258	<i>Benedicta</i>	619
<i>Commendatoris de</i>		<i>Benedictenwurtzel</i>	247
<i>PERNE</i>	627	<i>Benoite</i>	ibid.
<i>Fioraventi</i>	ibid.	<i>Benzoës</i>	308
<i>Hypnoticum</i>	520	<i>Berberis</i>	72
<i>Hystericum</i>	ibid.	<i>Berca</i>	453
<i>Lavendulæ</i>	275	<i>Bergamotte</i>	75
<i>Magicum Pforzh.</i>	381	<i>Bergkork</i>	366
<i>Majoranæ</i>	278	<i>Bergkummel</i>	298
<i>de Mecca</i>	319	<i>Bergmüntze</i>	242
<i>Nucis moschatæ</i>	283	<i>Berfing</i>	167
<i>Odontalgicum</i>	520	<i>Bertram</i>	485
<i>Rutæ</i>	292	<i>Berus</i>	495
<i>Saturni</i>	442	<i>Beta</i>	44
<i>Sulphuris anisatum</i>	240	<i>Betoin</i>	377
<i>Viride Metenf.</i>	502	<i>des montagnes</i>	553
<i>Vulnerarium</i>	315	<i>Betonica</i>	377
<i>Barbe</i>	165	<i>Betonien</i>	ibid.
<i>Barbeau</i>	ibid.	<i>Βετονικὴ</i>	377
<i>Barbo</i>	ibid.		

SYLLABUS RERUM.

Betula	574	Blitum	453
Beurre	132	Bluet	212
<i>fondue</i>	133	Bón	125
Bezaar	358	Bock	136
Bezarahat	76	Bockshorn	455
Bezoardicus Lapis	ibid.	Bœuf	125
Bezoardica Medic.	605	Bohnen	31
Bezoardicum Minerale	589	<i>Kraut</i>	296
Bezoar Caman.	358	Bois Couleuvre	210
de Goa	360	de Garou	483
Bezoar Occident.	358	Gentil	ibid.
Orient.	ibid.	Bolchen	172
Bibergeyl	525	Boletus	641
Biberklee	231	Boll	27
Biche	142	Βῶλος	436
Bieren	109	Bolus	ibid.
Bigarottes	81	alba	437
Bilsam	512	flava	ibid.
Binetsch	69	Bonette	390
Bingelkraut	565	Bonne Dame	44
Birckhahn	156	Bonus HENRICUS	453
Birnen	109	Βόραξ	542
Biscuit	13	Borax	ibid.
Bitterwasser	184	gemma	369
Bitumen	7	granatus	368
Βλῆχων	289	Boretsch	354
Βληχρόν	378	Borrage	ibid.
Blaireau	146	Bos	125
Blättel - Erz	366	Botaurus	162
Blaukohl	46	Bouc	136
Blanchette	57	Bouillon blanc	468
Blanc de Baleine	473	Bouquetine	568
de Plomb	441	Bourage	354. 568
Blé	12	Bourgene	613
ergotté	26	Boufferole	433
d'espagne	21	Bovist	417
noir	17	Bovista	ibid.
de Turquie	21	Boyerbrod	572
Blète	453	Brachvogel	158
Bletzer	120	Βράδης	292
Bley	439	Brama	165
Schweis	76	Branca Ursina	453
Weis	440	Italic.	450
Bliecken	165	Branche Urfine	ibid.
Βλίτον	453	Y y 3	

SYLLABUS RERUM.

<i>Brandmeiße</i>	158	<i>Bugle</i>	202
<i>Brandvogel</i>	162	<i>Bugloffe</i>	355
<i>Braslica</i>	45	<i>Βάγλοστον</i>	ibid.
<i>Aricina</i>	45	<i>Buglossum</i>	ibid.
<i>Botrytis</i>	ibid.	<i>Bugula</i>	202
<i>Capitata</i>	ibid.	<i>Büking</i>	173
<i>Cumana</i>	ibid.	<i>Βάκηρος</i>	455
<i>Eruca</i>	533. 482	<i>Bupleurum</i>	388
<i>Gongylod.</i>	46	<i>Bursera</i>	227
<i>Napus</i>	66	<i>Burzel</i>	64
<i>Oleracea</i>	45	<i>B̃s</i>	125
<i>Rapa</i>	65	<i>Butor</i>	162
<i>Braunwurz</i>	579	<i>Butten</i>	425
<i>Brebis</i>	137	<i>Butter</i>	132
<i>Breitwegerich</i>	389	<i>Milch</i>	134
<i>Brême</i>	165	<i>Βάτυρον</i>	112
<i>Bresme</i>	ibid.	<i>Butyrum</i>	127. 132
<i>Brocard vieux</i>	141	<i>Antimonii</i>	589
<i>Broccoli</i>	46	<i>Cacao</i>	115
<i>Brochet</i>	166	<i>Coctum</i>	133
<i>Brocheton</i>	ibid.	<i>Saturni</i>	442
<i>Brombeeren</i>	96		
<i>Bromelia</i>	79	<i>C.</i>	
<i>Brosame</i>	13		
<i>Βρώτον</i>	ibid.	<i>Cabaret</i>	609
<i>Broye</i>	454	<i>Cabliau</i>	172
<i>Brückkraut</i>	563	<i>Cacao nucs</i>	114
<i>Brücke</i>	171	<i>Cachalot.</i>	473
<i>Baugnon</i>	94	<i>Cachou</i>	217
<i>Brunnkressen</i>	60	<i>Cæruleum montan.</i>	500
<i>wasser</i>	181	<i>Caille</i>	150
<i>Bruscus</i>	571	<i>Calabasse</i>	85
<i>Brustbeeren</i>	91	<i>Calambuc Lign.</i>	307
<i>Leim</i>	458	<i>Calament</i>	242
<i>Brutorum Indicia</i>	4	<i>Calamintha</i>	242
<i>Βρώσι</i>	386	<i>Calamus Aromat.</i>	ibid.
<i>Βρωώνικα</i>	611	<i>Calcatrippa</i>	211
<i>Bryonia</i>	ibid.	<i>Calcareorum qualitates</i>	7
<i>Bubonist</i>	417	<i>Calcareus</i>	600
<i>Bubon Macedon.</i>	63	<i>Calcitrippa</i>	651
<i>Buchweizen</i>	17	<i>Caldaunen</i>	126
<i>Bufo</i>	175	<i>Calcutischer Hahn</i>	151
<i>Bufones exsic.</i>	176	<i>Calcfacientia</i>	235

SYLLABUS RERUM.

Calendula	203	Caput Mortuum Vitriol.	448
Callarias	172	Carannæ Gummi	312
Callaris	ibid.	Cardamomum	243 sq.
Calmus	242	Cardenbenedicten	204
Calva	113	Cardiaca	194 & 203
Calx	600	Cardon	52
extincta	601	Cardopatium	205
viva	600	Carduelis	149
Cambogia	614	Carduus Benedictus	204
Cameel - Heu	296	Mariæ	556
Camellus	214	Caricæ	87
Camillen	207	Carlina	205
Camomille	ibid.	Carminativa	194
Camphora	309	Carneolus	369
Camphorabaros	309	Caro	123
Canard	161	Carobes	465
Cancer	177	Carotta	53
Pagur.	179	Carottes	ibid.
Canella alba	303	Carouges	465
Canelle gerofflée	250	Carpe	170
Cane	161	Carpfe	ibid.
Canis	135	Carthamus	631
vulpes	147	Carum	246
Cannabis	454	Carvi	ibid.
Cantharides	489	Carocostinum BAYRI	212
Capaun	151	Caryophyllata	247
Capillaire	371	Caryophylli	ibid.
Capillus Veneris	ibid.	Cascarilla	249
Capito	166	Cafeus	127 & 134
Capo	151	Cassépierre	566
Capparis	47	Cassia Caryophyllata	250
Cappus	46	Cocta	622
Capra	136	Fistula	620
Capra Bezoardica	359	Lignea	251
Rupicapra	357	Senna	647
Capreolus	141	Cassonade	572
Capres	47	Castanea	118
Capri	136	Castanie	ibid.
Caprificatio quid	87	Castoreum	525
Capfic. annuum	288	Casuta	633
Capucine	61	Catagamber	218
Capucinerlein	ibid.	Cataputiæ Semen	479

SYLLABUS RERUM.

Cataria	252	Χαλκός	499
Cathartica	619	κεκκυμένος	501
Catus	141	Chalottes	38
Caviat	164	Chamædris	206
Caulis	45	Chamæmel.	207
Cauteria Actualia	476	Chamæpitys	209
Celeri	40	Χαμαιάκτι	576
Centaurea Benedicta	204	Χαμαιδάφνη	396
Calcitrappa	651	Χαμαίδρυς	206
Cyanus	212	Χαμαίδρωψ	ibid.
Rhapont.	618	Χαμαίμηλον	207
<i>petite Centaurée</i>	205	Χαμαιπίτυς	209
Centaureum minus	ibid.	Chamaras	226
Lepton	ibid.	Χαμιλεών	205
Centrifcus	169	Χαμελύα	483
Centumnodia	390	Chamomilla	207
Cepæ	48	Champignon	55
Cephalica	194	Chanvre	454
Cerasa dulcia	81	Chapon	151
Actiana	ibid.	Charadrius Pluvialis	158
Duracina	ibid.	Charbonniere	ibid.
Cerafi	73	Chardon benit	204
Cerat. amygdal.	113	Marie	556
Ceratonia	465	Roland	559
Ceratum de Ammon.	198	Chardonneret	149
Cerberus triceps	646	Χαρούβα	465
Cerealial grana	16	Chassis	78
Cerevisia	20	Chat	141
Cerf	142	Chataigne	118
Cerfeuil	49	d'eau	122
Cerises	73	Chausse trappe	651
Cerneaux	120	Chaux	600
Cerussa	440	Cheiranthus	556
Nativa	439	Cheiri	ibid.
Cerva	142	Chelidoine	557
Cervus	ibid.	Χελιδών	157
Capreolus	141	Χελιδόνιον	557
Alces	525	Chelidonium	157 & 557
Ceterach	378	Χελόνη	176
Cetus	473	Chemix usus in Mat. Med.	1
Chærophylum	49	Chemicæ analysis usus in de-	
Χαλασμά	449	terminandis viribus Med.	4
Chalcites	446	Chêne	421
Χάλκανθον	445		

SYLLABUS RERUM.

Chenopod. bonus Henr.	453	Cinamomum	256
Cherm. mineralis	589	Cinara	52
Chervi	68	Cinchona Officin.	252
Chevalier rouge	160	Cineres bufon.	176
Cheveau	136	Cioutat	97
Chevre	ibid.	Cissampelos pareira	223
Chevrette	141	Cistus Cretica	315
Chevreuil	ibid.	Citreum Malum	74
Chicon	57	Citron	ibid.
Chicorée	50	Citronade	76
blanche	55	Citrulli	82
Chien	135	Citrus Aurantium	80
Chiendent	561	Citrus Medica	75
Chinæ Cortex	252	Civette	353
Radix	558	Cloporte	540
Χήν	148	Cloux de Geroffles	247
Χήνον	317	Clupea	173
Chocolata	115	Alofa	165
Chocolat de santé	ibid.	Encrasiolus	173
Χόινς ἄνθος	296	Clyff. Antim.	589
Χοῖρος	138. & 140	Cnicus	631
Χόνδρον	27	Coagulantia	596
Choux	45	Cobaltum testaceum	497
Choux fleurs	46	Cobitis	170
Choux de Milan	46	Cochlea	179
Choux raves	ibid.	Coccionella	398
Χρυσός	363	Coccus nuces	119
Chryfocolla	500	Cocculi	480
Vet.	543	Cochenille	398
Χρυσομίτρης	149	Cochlearia	532
Chrysofenium	565	Armoracia	42
Χύλισμα γλυκυρρίζης	457	Coronopus	61
Ciboule	64	Cochon	138
Cicera	28	Cochon de Lait	ibid.
Cichorien	50	Coffea	115
Cichorium Endiva	55	Coing	104
Cico	90	Colchicum	481
Cicuta	508	Illyric.	635
Cidre	77	Colcothar	448
Ciguë	508	Colle de Poisson	472
Cinnabaris	593	Collyr. album	444
Antim.	589. & 594	detergens	448
factitia	ibid.	exsic.	603
Ginæ semen	209	roborans	627
		Y y s	

SYLLABUS RERUM.

Colocynthis	631	Conserva Borrage.	355
<i>Colophonien - Ertz</i>	366	Bugloss.	356
<i>Colfat</i>	66	Calendulæ	203
Colubrin. Lign.	210	Cent. min.	206
Columba	149	Cheiri	557
Colymbus	162	Fl. Cich.	52
<i>Commisbrod</i>	17	ex Pulpa citri	76
Composito flore instruct. vires	6	Cochlear.	533
Concha	597	Convall.	277
<i>Concombre</i>	83	Cynarrhodon.	429
Condit. Acori	243	Eryng.	560
Aurant.	110	Euphras.	214
Berberid.	73	Fumar.	216
Caryophyll.	249	Genistæ	652
Ceraforum	74	Hed. terrestr.	381
Rad. Cich.	52	Helenii	535
Cortic. citri	76	Lavend.	275
Cydon.	105	Malvæ	ibid.
Eryng.	560	Meliss.	280
Helenii	535	Menthæ	281
Jugland.	121	Millepedum	541
Ribef.	78	Nasturt.	60
Rub. Id.	97	Nymph.	462
Satyr.	465	Pæon.	515
Scorzon.	68	Papav.	520
Zinzib.	305	Ped. cati	377
Conf. Anisi	240	Fl. persic.	95
Cinam. Regia	258	Ror. Mar.	291
Coriandri	260	Rosar. pallid.	428
Cubeb.	262	rubr. solida	428
Fœnic.	268	Vitriol.	ibid.
de Hyacintho	370	Salviæ	294
Rebeche	458	Satyr.	465
Sem. Cinæ	210	Scabios.	395
Sinapeos	488	Tussilag.	468
Conium Maculatum	508	Veronic.	395
Conserva Absynth.	196	Consolidantia	306
Acetosæ	38	Consolida Major	466
Acetosellæ	531	Media	202
Angelicæ	532	Minor.	390
Apii	42	Regalis	211
Fl. aurant.	81	Sarracenic.	396
Bellid.	377	Contrajerva	258
Beton.	378		

SYLLABUS RERUM.

Convallaria Majalis	277	Coturnix	150
Polygon.	466	Chou-brun	46
Convolvulus Mechoac.	644	Couleuvrée	611
Scammon.	645	Courbaril arbor	308
Turpeth,	648	Courge	85
Copaiba Balf.	312	Craie	600
Copaifera	ibid.	Crapaud	175
Copal Gummi	313	Crallifolia	7
Coq	151	Crax	159
Coq de Bruyere	156	Crecca	161
à queue four-		Crème	127
chue	156	d'orge	19
Coq d'Inde	151	Cremor Hordei	ibid.
Coquelicot	515	Lactis	127
Coquerets	650	Tartari	103
Coquille	597	Crepitus Lupi	417
Corallen	598	Cresson d'Eau	60
Corallia	360	de Roche	565
Corallina	598	Sauvage	60
Coralline	ibid.	Creta	600
Cordia	465	Crocoma	263
Coriander	259	Crocus	260
Coriandre	ibid.	Æris	502
Coriandrum	ibid.	Metallor.	589
Corinthen	97	Sativ. Offic.	260
Cornaline	369	Solis	365
Cornel	104	Croton Benzoe	308
Cornes	104 & 109	Cascarilla	249
Corni	104	Tiglium	489
Cornichons	84	Crues	143
Cornouilles	104	Croute	13
Cornu cervi ustum	144	Crusta	ibid.
philos. præp.	ibid.	Crystallus	366
auratum	ibid.	Acenteta	367
Cornus Mas	104	Lunæ	366
Corpus pro balsamo	283	Mediolan.	367
Corruda	43	Mineral.	547
Corylus Avellana	113	Montan.	367
Costus	24	Præpar.	ibid.
Cotignac	106	Cubebæ	262
Cotonea	104	Cucumer	83
		Cucumis	83
		Colocynthis	612
		Melo	93

SYLLABUS RERUM.

<i>Cucurbita</i>	85	<i>Cyprinus</i>	171
<i>Citrullus</i>	83	<i>Jeses</i>	166
<i>Melopepo</i>	85	<i>Leuciscus</i>	ibid.
<i>Pepo</i>	ibid.	<i>Nafus</i>	167
<i>Plebeja</i>	ibid	<i>Rutilus</i>	165
<i>Cucurbitacea</i>	7	<i>Tinca</i>	172
<i>Cuiffot</i>	141	<i>Cytinus</i>	419
<i>Cuivre</i>	499	<i>D.</i>	
<i>Cul blanc</i>	160	<i>Dachs</i>	146
<i>Culilawan. cort.</i>	262	<i>Dactyli</i>	85
<i>Culiola</i>	120	<i>Dæmonum fuga</i>	382
<i>Cumana Brass.</i>	46	<i>Dagues</i>	141
<i>Cumin</i>	263	<i>Daguet</i>	142
<i>Cuminum</i>	ibid.	<i>Δαμάλοι</i>	125
<i>Cunila bubila</i>	285	<i>Δασύπας</i>	245
<i>Cupressus</i>	41	<i>Daphne Mezeræum</i>	483
<i>Cuprum</i>	499	<i>Daphnoides Vet.</i>	ibid.
<i>Armenum</i>	368	<i>Δάφνη</i>	175
<i>Lazulus</i>	367	<i>Dattes</i>	85
<i>Nicolai</i>	497	<i>Dattlen</i>	ibid.
<i>Curcuma</i>	263	<i>Datura Stramon.</i>	524
<i>Cuscuta</i>	633	<i>Daucus</i>	53
<i>Cyanus</i>	212	<i>Δαύκος</i>	ibid.
<i>Cyca</i>	35	<i>Decoctum Album</i>	144
<i>Cyclamen</i>	633	<i>Antiven. laxans</i>	589
<i>Cydonia</i>	104	<i>Avenæ LOWERI</i>	17
<i>Cynara Dracunculus</i>	52	<i>Febrifug.</i>	256
<i>Scolymus</i>	ibid.	<i>Hordei</i>	20
<i>Cynoglossum</i>	455	<i>Defenses</i>	140
<i>Cynips</i>	427	<i>Defrutum</i>	99
<i>Rosæ</i>	425	<i>Δελφίνιον</i>	211
<i>Cynogloss. Officinal.</i>	455	<i>Delphinium Conf.</i>	ibid.
<i>Cynorrhoda</i>	425	<i>Staphis agria</i>	488
<i>Cynosbatus</i>	ibid.	<i>Dens Leonis</i>	70
<i>Cyperis Indica PLIN.</i>	263	<i>Dentes Apri</i>	140
<i>Cyperus Longus</i>	264	<i>Dents du Cheval Marin</i>	471
<i>Rotundus</i>	ibid.	<i>Derivantia</i>	449. & 476
<i>Cypres</i>	417	<i>Δέρμα</i>	31
<i>Cypressen</i>	417	<i>Detergentia</i>	530
<i>Cyprinus</i>	170	<i>Detonatio</i>	544
<i>Ballerus</i>	165	<i>Diacodium</i>	519
<i>Barbus</i>	ibid.	<i>Diacydon.</i>	105
<i>Brama</i>	ibid	<i>Aromatifat.</i>	ibid.
<i>Carpio</i>	170	<i>Jalappin.</i>	106
<i>Dobula</i>	166		

SYLLABUS RERUM.

Diacyd. laxativ. pelluc.	106	Δαῦς	421
simpl.	105	Ducia	189
Diagryd.	645	Dulcium Qualitates	5
Cydon.	ibid.	Dünckel	27
Glycirr.	ibid.	Durchwachs	388
Rofat.	ibid.	Dyslyta Medic.	10
Sulphur.	ibid.	Dyspepta alimenta	ibid.
Diaphoretica	605	Dyll	238
Διαφορητικά	605 & 529		
Diaphor. Martiale	589	E,	
Diapnoica	605		
Diafcardium FRACAST.	227	Eau	180
Liquid.	226	aigre	184
Diæta Lactea	129	amere	ibid.
Diatrion Santalon	393	des Carmes	280
Dictamnus	265	de grêle	183
Digerentia	306 & 449	de Lacs	182
Digestiva	619	de Marais	ibid.
Δίχλαμνον	265	de Mer	184
Diluentia	529	Mere	545
Dindon	151	de Neige	183
Dintenhölzel	383	de Pluie	182
Discutientia	194	de Puits	181
Distelfinck	ibid.	de Rivières	182
Diuretica	648	de Roche	181
Διυρητικά	449	de Rosée	183
Διυρητικά	648	de Sources	181
Δόλικοι	31	Eber	138
Domptevenin	583	Ebertswurtzel	205
Δορκάδια	141	Ebulus	576
Δορκάς	ibid.	Ebuli Baccæ	576
Dornschwamm	55	Ebur	469
Doronicum	266	fossile	470
Pardalianches	ibid.	fine igne præpt.	ibid.
Dorstenia Contrajerva	258	ustum	ibid.
Dosten	285	Eccoprotica	619
Draberen	90	Ἐξίδνη	494
Dracæna Draco	429	Ἐχίνος	399
Drachenblut	ibid.	Ecorce de Canelle	256
Dracunculus	54	Ecreviffe	177
Dragun	ibid.	Edelkrebs	ibid.
Dræfel	161	Ἐρχελος	169
Droffel	155	Ehrenpreis	395
Drofera Rotundifolia	486	Eiche	421

SYLLABUS RERUM.

<i>Eichelhaber</i>	16	Elixir Aperitiv.	628
<i>Eicheln</i>	421	Balsam. stom. tem-	
<i>Eidex</i>	472	perat.	110
<i>Einhorn</i>	528	de GARUS	627
<i>Eisenhütlein</i>	503	HELVETII	628
<i>Eisenkraut</i>	232	Juniper. Malvat.	274
<i>Ἐκδόρια</i>	475	SCHROED	ib.
<i>Ἐκκοπρωτικά</i>	619	Pector. Reg. Daniæ	548
<i>Elæosacch. Anisi</i>	240	RINGELM.	549
Aurant.	111	Polychr. Hallenf.	628
Cinam.	258	Propr. anis.	240
Citri	76	PARACELS.	637
Fœnic.	268	c. acido	ibid.
Macis	281	BOERH	ib.
<i>Ἐλαῖαι</i>	107	sine acido	628
<i>Elan</i>	525	album	627
<i>Ἐλαφος</i>	142	Rhabarb.	628
<i>Ἐλατήρια</i>	612	Vitrioli	448
<i>Ἐλατήριον</i>	ibid.	Elops	164
<i>Elaterarium</i>	ibid.	Embrocatio	189
<i>Electricæ Concussionēs</i>	476	<i>Ἐμβροχή</i>	ibid.
<i>Electuarium de Acoro</i>	243	<i>Emeraude</i>	369
de Carthamo	631	Emetica	608
Cathol.	96	Emmenagoga	194 & 648
de Citro	76	posit.	649
Diacass. c. Manna	622	Emollientia	449
Diaphænic.	86	Animalia	469
Diaprun	96	Vegetab.	450
Diasatyrii	464	Emplastr. album coctum	442
de Hierapicra	627	de Ammon.	198
Lauri baccarum	276	Antipodagric.	442
de Manna	624	ex Argenti spuma	
de Ovo	233	& Oxalæo	445
de Psyllio	636	Ceroneum	442
de Succo Rosar.	427	de Cicuta	511
Tamarind.	625	ad Clavos & veruc.	
<i>Ἐλέβορος λευκός</i>	614	pelum	442
<i>Ἐλεφας</i>	614	ad Clav. pelum	561
<i>Elemi Gummi</i>	314	contra Vermes	628
<i>Elend</i>	525	Cumini	263
<i>Ἐλεφας</i>	469	Defensiv. FEL.	
<i>Ἐλεφας ορυκτός</i>	470	WURZ.	375
<i>Elephas</i>	ibid.	rubr.	442
<i>Elixir, antifebr.</i>	256	Diabotonon	443

SYLLABUS RERUM.

Emplastr. Diachalciteos	120	Emplastr. Triapharmac.	444
Diachylon	443	Vesicat.	492
c. Gummat. ib.		<i>Encens</i>	318
magnum ibid.		Encrasiolus	173
Diampomph. ibid.		<i>Ende</i>	141 & 143
Diapalmæ 120 & 443		Endivia	54
Divinum	443	<i>Endivie</i>	55
ad dol. dent.	520	<i>Engelsius</i>	569
epispast.	492	"Εγκραυλος	173
frigidum	443	Ens Veneris	549
de Galb. crocat.	561	<i>Ente</i>	161
gryseum	443	"Εντερα τῆς γῆς	527
de Hyosc.	513	<i>Entrich</i>	161
Incognit.	393	<i>Entvogel</i>	ibid.
de baccis Lauri	276	Enula campana	534
de Linimento	442	"Ενυδρις	146
Magnetic.	499	<i>Enzian</i>	216
Lumin. Maj.	378	<i>Epautre</i>	27
Mamillare	443	<i>Epheu</i>	379
Manus Dei	ibid.	Epidendron	302
de Meliloto	279	<i>Epinars</i>	69
simpl. ibid.		<i>Epine Vinette</i>	72
Mercur.	594	Επιπασμα	476
de Minio	442	Epithymum	633
Miraculosum	444	"Επίθυμον	ibid.
Nicotianæ	539	<i>Eponges</i>	585
Noricum	444	<i>Epouvantail</i>	163
Odontalg.	520	<i>Eppich</i>	40
Opodeldoch.	444	"Εψερρον	100
Oxycroc.	261	"Εψημα	99
Panis	1	Epulotica	306
de plumbo	442	Equisetum	48
de ranis c. Merc.	594	<i>Erbfen</i>	32
VIGON.	175	"Ερέβινθος	28
de Sperm. Ranar. ibid.		<i>Erdbeeren</i>	88
Resolvens	444	<i>Erdapfel</i>	33
Santalinum	393	Erinaceus	399
Saponaceum	444	"Ερίφος	136
Saturni GOUL.	442	"Ερμοδάκτυλος	635
Saturnin. MYNS.	443	"Ερωδιος	161
de Scrophul.	580	<i>Erpel</i>	ibid.
de Sperm. Ceti	474	Errhina	606
Stipticum	444	"Ερρίνα	ibid.
Stomach.	520	<i>Eruca</i>	481 & 533

SYLLABUS RERUM.

Eryngium	559	Essent. Myrrhæ Alcalif.	222
Ἐρύσιμον	534	Pareir. Pravæ	224
Erysimum	ibid.	Pimpinell.	569
Ἐρύσιμόδανον	569	Sassafr.	295
Eschallottes	38	comp.	296
Ἐχαρωτικά	476	Scillit.	230
Eschenbaum	215	Scord.	226
Eselkürbseusast	612	Scord Comp.	ibid.
Efox Lucius	166	Serpent.	297
Esquine	558	Spic. Nardi	300
Essent. Absynth.	196	Trifol.	232
Alexiph.	227	Vincetox.	583
Aloes	300	Effigrosen	423
Angelicæ	532	Estragon	54
Anodyna	520	Esturgeon	164
Arthrit.	528	Etoupe	454
c. Opio	ibid.	Etourneau	159
temperat.	227	Ἐθέρ	137
Aurant ex cort. rec.	110	Etuves	189
Aurant. ex cort.		Eufragia	213
ficcis	ibid.	Eufraise	ibid.
Balsam.	549	Eulyta Medic.	10
Benzoës compos.	309	Eupatoire	213
simpl.	ibid.	Ἐυπατώριον	ibid.
Bezoard. HORM.	302	Eupatorium	ibid.
Camphor.	312	Eupepta alimenta	10
Cardamomi	246	Euphorbia	480
Card. Bened.	205	Ἐυφόρβιον	482
Cascarill.	250	Euphorbium	ibid.
Castorei	527	fucco Citri corr.	
Catech. terræ	218		483
Cent. min.	206	Euphrasia	213
Chinæ	256	Evacuantia	529 & 605
Dulcis	575	Resinosa	640
Fumar.	216	Specific.	609 & 625
Galangæ	269	Exedentia	475
Gentian.	217	Expectorantia	607
Levistici	536	Externa Med.	9
Macis	283	Extr. Absynth.	197
Menthæ	281	Acori	243
Millefol.	381	Agaric. aquos.	641
Milleped.	541	resinos.	ibid.
Myrrhæ	222	Aloes	628

Extr.

SYLLABUS RERUM.

Extr. Angel.	532	Extr. Polypod.	569
Anodyn.	521	Rhabarb.	639
Aristoloch. rot.	200	RUDII	630
Artemisf.	242	Rutæ	292
Asari	614	Sabinæ	293
Bryon.	612	Salsaparil.	576
Card. Ben.	205	Saffafr.	295
Cascarill.	250	Saturni	442
Castor.	527	Scordii	226
Cathart.	628	Scorzon.	68
Catholic.	ibid.	Senn.	647
Centaur. min.	206	Tanaceti	231
Chamædr.	207	Tormentillæ	432
Chinæ	256	Trifol.	232
Cichor.	52	Turpethi	648
Cochlear.	533	Valerian.	302
Colocynt.	632	comp.	ibid.
Croci	26	Veronic.	395
Diacarthami	631	Vincetox.	583
Efulæ	483	Zedoar. Aquos.	303
Fumar.	216	commixt.	304
Gentian.	217	"Ευζυμορ	533
Gratiolæ	614	"Ευζωρις	481
Guajac.	563	"Ευπρασίου	374
Hed. terr.	381		
Helenii	535	F.	
Helleb.	635		
Hyperic.	383	Fabæ	29
Jalappæ	643	St. IGNATII	214
Irid.	27	Fæcula Ari	479
Juniperi bacc.	274	Bryoniæ	612
Lapath.	564	Fagopyrum	17
Liquir. gummof.	458	Fagotriticum	ibid.
simpl.	ibid.	Fagus castanea	118
Lupuli	59	Fahlerz	366
Maracostinum	212. 62	Faisan	155
Mechoac.	644	Fangzahne	140
Nicotianæ	539	Faon	142
Opii	521	Faons	141
Pæoniæ	515	Far	12
Panchymag. CROLL.	628	Farfara	468
Papav.	520	Farfugium	ibid.
Pimpin.	569	Farina	12
Plantag.	309	Fossilia	600
		Z z	

SYLLABUS RERUM.

<i>Farine de blé</i>	27	Flores Ammon. fal. Hæmat.	549
<i>de bourgeois</i>	ibid.	Mart.	ibid.
Farina Hordei	20	Simpl.	ibid.
<i>Farren</i>	378	Flores Antim.	589
<i>Fasan</i>	155	Nivei & Splend.	
<i>Faulbaum</i>	613	ibid.	
<i>Faule Fuden</i>	481	Rubri	549 & ibid.
Febrifug. Anglic.	254	Æris	502
<i>Federerz</i>	365	Balaustiorum	90
<i>Federkohl</i>	46	Benzoës	309
<i>Feige</i>	87	Fabar.	30
<i>Feigbohnen</i>	31	Naphæ	80
Fel. Lucii Pisc.	167	Perfic.	94
<i>Feldhuhn</i>	154	Sulphur. compos.	629
Felis Catus	141	Fluor spatof.	369
<i>Feldkressen</i>	60	<i>Flußwasser</i>	182
<i>Feldlerche</i>	148	Fœniculum	267
Fel Tauri	127	Fœnugræcum	455
Terræ	205	<i>Fænugrec</i>	ibid.
<i>Fenchel</i>	267	Folium	278
<i>Fenouil</i>	ibid.	Fonticuli	476
Fera	140	<i>Forelle</i>	169
<i>Fercklein</i>	138	Formica	492
Ferula Afa foetid.	506	Fossilia Nutrientia	180
Festuca	21	<i>Fougere</i>	378
Ficedulæ	157	<i>Foulque</i>	162
Ficus	87	<i>Fourni</i>	492
Carica	ibid.	Fraga	88
<i>Fieberrinde</i>	252	Fragm. Spong.	585
<i>Figure</i>	87	Lapid. pretios.	368
<i>Filet</i>	141	Fragrantia	194 & 475
Filicum qualitates	6	Fragrantium virtus	6
Filipendula	266	<i>Fraifes</i>	88
Filix	378	<i>Fraifler Ananas</i>	89
Finis Mat. Med.	1	Ecarlate	ibid.
<i>Fischerlein</i>	163	Fresant	ibid.
<i>Fifitz</i>	160	Frangula	613
<i>Flachs</i>	460	<i>Franzosenholz</i>	561
Flavedo mali citrei	75	<i>Frauendistel</i>	556
<i>Fleur de Farine</i>	27	<i>Frauenhaar</i>	371
<i>de Muscade</i>	282	<i>Frauenmantel</i>	374
<i>Flohkraut</i>	540	Fraxinus	215 & 623
<i>Flohsaame</i>	636	Fresa	28
<i>Fliegenstein</i>	497		

SYLLABUS RERUM.

<i>Fresne</i>	215	<i>Γαλεξία</i>	171
<i>Fringillago</i>	158	<i>Galium Aparine</i>	570
<i>Fringilla Carduelis</i>	149	<i>Mollugo</i>	ibid.
<i>Domestica</i>	154	<i>Verum</i>	ibid.
<i>Spinus</i>	149	<i>Galitzenstein</i>	447
<i>Frischlinge</i>	140	<i>Gallæ</i>	421
<i>Fromage</i>	127	<i>Gallina Corylorum</i>	150
<i>Fron.ent</i>	26	<i>Gallinula</i>	162
<i>Frösche</i>	174	<i>Minor</i>	ibid.
<i>Fructus Horæi Acidi</i> 71. 72. 78		<i>Gallo Pavo</i>	151
<i>Adstring.</i>	104	<i>Gallus</i>	ibid.
<i>Amari</i>	110	<i>Domest.</i>	ibid.
<i>Rosarum</i>	425	<i>Gamanderlein</i>	206
<i>Frumenta quid</i>	12	<i>Gambetta</i>	160
<i>Fru mentum Saracenicum</i>	17	<i>Gans</i>	148
<i>Fru mentum Turcicum</i>	21	<i>Gansekæthig - Erz</i>	366
<i>Fuchs</i>	147	<i>Garance</i>	569
<i>Fulica</i>	162	<i>Garde robe</i>	236
<i>Fumaria</i> 201 &	215	<i>Gartenwaar</i>	36
<i>Fumeterre</i>	215	<i>Gasterosteus Aculeat.</i>	169
<i>Fünffingerkraut</i>	423	<i>Gauchheil</i>	198
<i>Fungus</i>	55	<i>Gedrehter Windzucker</i>	574
<i>Rosarum</i>	425	<i>Geis</i>	136
<i>Fungi Sambuci</i>	376	<i>Geisbæckgen</i>	ibid.
<i>Verni</i>	55	<i>Geislein</i>	ibid.
<i>Furcarius</i>	142	<i>Geisrauthen</i>	379
<i>Furfures</i>	12	<i>Gekærn</i>	12
<i>Fustigationes</i>	476	<i>Gelatina Cornu Cervi</i>	143
<i>G.</i>		<i>Sicca</i>	144
<i>Gabellhirsch</i>	142	<i>Citra-</i>	
<i>Garò Lign.</i>	307	<i>ta</i>	ibid.
<i>Gadus Ægelfinus</i>	172	<i>Gelatum Berber.</i>	73
<i>Lota</i>	171	<i>Malorum</i>	77
<i>Morhua</i>	172	<i>Viperarum</i>	496
<i>Γάλα</i>	127	<i>Γέλας</i>	38
<i>Γαλάγγας</i>	268	<i>Gelinotte</i>	150
<i>Galanga</i>	ibid.	<i>Gemsenkugel</i>	357
<i>Γαλαξίας</i>	164	<i>Gemsenwurzel</i>	266
<i>Γαλβάνη</i>	560	<i>Gemüs</i>	36
<i>Galbanum</i>	ibid.	<i>Generosa Med.</i>	7
<i>Galega</i>	379	<i>Genet</i>	652
<i>Γαλεΐψις</i>	652	<i>Genevre</i>	272
<i>Galena</i>	439		

SYLLABUS RERUM.

Genifa	652	Γογγύλη	65
Gentiana	216	Gold	363
Centaurium	206	Goldengunsel	202
Lutea	216	Goldemwiederthon	372
Rubra	217	Gomme Adraganth	467
Γεντιάνη	216	Lacque	400
Germandrée	206	Turique	458
Gerst	18	Gottes Gnadenkrautel	613
Geröhlte Gerst	19	Goujon	170
Gerstenschleim	ibid.	Gouffes	28
Gerst kleine	18	Graine de Paradis	269
Getreide	12	Grains de l'Epurge	480
Geum Urbanum	247	Gramen	561
Geweih	143	Graminum proprietates	6
Gichtrose	514	Großer Grammietsvogel	155
Ginsengwurzel	356	Grana Actes	577
Γίγγερ	97	Cerealial	12
Gilla THEOPHR.	448	Cnid.	483
Gingembre	304	Paradisi	269
Ginsengwurzel	356	Granatum	90
Giroflée	556	Granatus	368
Gith	284	Grande Consonde	466
Glac. Mariæ	603	Grande Hironnelle de Mer	163
Gladiolus Communis	582	Gratia Dei	613
Glandes	421	Gratiola	ibid.
Glaserz	365	Grebe à Oreilles	162
Glaskopf	403	Gremil	654
Glasköpfen	366	Grenouille	174
Glaskraut	566	Gries	27
Glechoma	380	Grindwurzel	564
Gleditsia	574	Grive	155
Γλεῦκος	99	Grosseilles	78
Glob. Moschati	575	à Maquerau	104
Glouteron	554	Grossula	76
Glucklein	151	Grossus	87
Glue	398	Grualdum	17
Gluten Pectorale	458	Gruau	12 & 27
Glycyrrhiza	456	Grünkraut	69
Γλυκεῖα	ibid.	Grünspan	502
Γλυκύμη	ibid.	Grütz	12 & 27
Γλυκύριζα	ibid.	Grundbieren	34
Γλυκυσίνη παιωνία	514	Grundel	170
Gnaphal. Dioicum	376	Grundlein	ibid.
Gobio	171	Grundwasser	181
		Guajac. Off.	562

SYLLABUS RERUM.

Gui	397	Hauhechel	566
Guignette	160	Hausblas	472
Guilandina Moringa	463 & 654	Hauswurzel	580
Guimauve	451	Hechel	454
Guinetta	160	Hecht	166
Gummi Anime	307	Hedera	379
Arabic.	458	Hedysar. Alhagi	623
de Bassora	467	Heidelbeeren	106
Ceraforum	82	Heidenkorn	17
Guttæ	614	Heidnisch Wundkraut	396
Senegal	458	Heizlein	138
Serapionis	ibid.	Ἑλένιον	534
ex Ægypt. Spina	ibid.	Helenium	ibid.
Tragacanthæ	467	Helfenbein	469
Turis	458	Helianthus tuberosus	33
Gundelrebe	380	Ἑλλέβορος	634
Guttæ Anglic. Anod.	521	Helleborus Albus	614
Lavend.	275	Niger	634
Gypsophila Muralis	579	Helminth. Belemn.	599
Gypsum	603	Judaic.	ibid.
H.		Ἑλξίνη	566
Haarstrang	567	Helxine	ibid.
Haas	145	Henne	151
Habern	16	Hepar Anguillæ	169
Haberschlehen	95	Antim.	589
Haberwurzeln	70	Canis Rabidi	136
Hædus	136	Hepatica Fontana	381
Hæring	173	Nobilis	ibid.
Hagelwasser	183	Stell.	382
Hagenbutten	425	Hepatique d'Eau	381
Hahn	151	Heracleum Sphondyl.	453
Halbewahr	367	Herba Pedicularia	488
Ἀλμυδές	107	Herbe aux Chats	252
Halonitrum	544	Cuillerées	532
Hammet	137	Perles	654
Hanf	454	Puces	636
Harang	173	de la Goutte	486
Harengus	173 & 164	Potagère	36
Haricots	31	Herisson	399
Harnkraut	459 & 563	Hermodactyl.	635
Hartriegel	383	Herinaceus	399
Haselhuhn	150	Ἑμβοτάνιον	565
Haselnüsse	113	Herniaria	563
Haselwurzel	609	Herniole	ibid.

SYLLABUS RERUM.

Heroica Med.	7	Ἡρώδης	590
Herou	161	Ἡρόμηνον	77
Ἡερυλλος & ον	298	Hydromel	585
Herzgespann	203	Hymenæa	307
Herzkirschen	81	Hypnum Triquetr.	387
Heuerling	166	Hyoscyamus	512
Hinnulus	142	Ἡοσκύαμος	ibid.
Ἡππερις	418	Hypericum	382
Hippopotami dentes	471	Hypnotica	503
Hircus	136	Hypocistidis succus	419
Hirs	22	Hypoleucos	160
Hirondelle	157	Ἡρρος	127
Hirsch	142	Ἡσώπερα	138
Hirschkalb	ibid.	Hyssope	269
Hirschkuh	ibid.	Ἡσσωπος	ibid.
Hirschzunge	383	Hyssopus	ibid.
Hirundinaria	583		
Hirundo	157		
Historiæ Naturalis utilitas		I.	
in Mat. Med.	I		
Hollandische Cichorien	51	Jacobs - Zwiebel	49
Holder	576	Jalappa	641
Holder schwammchen	376	Ibisch	451
Holwurzel	201	Ἰβίσκον	ibid.
Holzbieren	109	Ichtyocolla	472
Honig	583	Ἰχθυοκόλλα	ibid.
Hopffen	58	Ἰδρωτικά	608
Hordæ	125	Ἡεράντζια	79
Hordeatum	20	Igel	399
Hordeum	18	Illicium	241
Houblon	58	Imber	304
Huile d'Ocillet	519	Imperatoria	535
Hündin	142	Incidentia	530
Hünerdarm	450	Animalia	540
Huitre	180	Evacuantia	625
Humulus	59	Fossilia	542
Hund	135	Vegetabilia	530
Hundsbrod	13	Incrassantia	595
Hundszung	455	Ingwer	304
Hyacinthus	369	Inngrün	396
Ἡδωγ	180	Insecta Nutrientia	177
Hydragoga	619	Insectorum qualitates	7

SYLLABUS RERUM.

Insipidorum effectus	5	Ivoire	469
Intubus	50	Ἰξία	397
Sativus	54	Ἰξός	398
Inula	534		
Inviscantia	449		
Johannisbeeren	78	K.	
Johannisbrod	465		
Johanniskraut	382	Καδύτας	633
Ἰωνιά	209	Kæmpferia Rotunda	303
Ἰός	502	Kæss	127
Joubarbe	580	Καλαμίνθη	242
Ipecacuanha	615 & 616	Κάλωκες	423
Iris	270	Kalb	126
Florentina	ibid.	Kalch	600
Nobilis	360	Καλλίκερος	455
Nostras	270	Καλλίτριχον	371
Pseudacor.	271	Καλίφυλλον	ibid.
Tuberosa	615	Kaninichen	145
Irritantia	475	Κάινναβις	454
Animalia	489	Κανθάριδες	489
Fossilia	497	Κάιντιον	574
Vegetabilia	477	Κάπνος	215
Isop	269	Κάππαρις	47
Judaicus Lap.	599	Κάπρος	140
Judenkirschen	650	Karagni	15
Juglandes nuces	120	Καρδαμίνη	60
Juglans alba	574	Κάρδαμον	59
Jujubæ	91	Καρδάμομον	243
Jujubes	ibid.	Καρκίνος	177
Julepus Rosar.	427	Κάρνα	111
de Rosis ficcis	428	Κάρον	246
Sambuc.	578	Καρποβάλαμον	320
Juncus Odor.	296	Καρποί τῆς λαθυρίδος	480
Juniperus	272	τῆ βαλάνης μυρεψικῆς	462
Lycia	318	Καρπὸς κνίδειος	483
Sabina	292	τῆ πρότῳνος	479
Jus Carnium	124	Κικέως	ibid.
Viperar.	496	Καρρῳβία	465
Jusquiamæ	512	Kartoflen	34
Jusquiamus	ibid.	Κάρυα	120
Juvenci	125	βασιλικά	ibid.
Ivette	209	ἡρακλεωτικά	113

SYLLABUS RERUM.

Κάρυος μυρεψικός	281	Κόγχη	597
Καρῶται	85	Kohl	46
Κασόριον	525	Kohlraben	ibid.
Καθαριετικά	475	Κόκκαλοι	128
Καθαρτικά	449 & 605	Κοκκομήλα	95
Katze	141	Κόκκωνες	90
Katzendapplein	376	Kolben	143
Kätzkenkraut	252	Κολχικόν	481
Katzenwadel	418	Κολοκονθίς	631
Kaulbarsch	167	Κολοκύνθη	85
Καυσικά	475	Κολυμβάδες	107
Kayser - Sallat	54	Κόμμι τῆ ἀκάνθου	458
Κέγχρος	22	θεβαικόν	ibid.
Keiri	556	Κόμπεβα	262
Keller-Esel	540	Κώνειον	508
Κενταύριον μικρόν	205	Κονία	602
Κεραδωνία	465	Kopf-Sallat	57
Κέρασοι	73	Kopp	166
Hern	27	Koppel	160
Kernel	161	Κοράλλια	360
Keste	118	Κορίανδρον	259
Kibitz	160	Κορίαννον	ibid.
Kichererbsen	28	Korn	24
Κιχώρη	50	Kornblumen	212
Κιχώριον	ibid.	Kornzapfen	26
Κικίδες	421	Κορωνόπας	60
Κικίνον	479	Κόρυδος	148
Κινάβαρι	430	Κόσος	211
Κινάμωμον	256	Κοτίνας	90
Κιννάβαρι	593	Κότρυφος	156
Kirschen	73	Krähenaugen	232
Κίσσος	379	Κράμβη	45
Κισός	ibid.	Krammetsvogel	156
Klapprosen	515	Κράνεια	104
Kletten	554	Κράνις	ibid.
Kleyen	12	Krausbalsam	280
Kleyenbrod	13	Kraut	45
Κνήκος	556	Krebs	177
Κνίκος	631	Krehsaugen	178
Knitsch	454	Kreide	600
Knoblauch	38	Kresse	171
Κοχλίας	179	Kressen	59
Κοδύμαλα	104	Kresson	ibid.
Körbelkraut	491	Kriός	137

SYLLABUS RERUM.

<i>Kriselbeeren</i>	104	<i>Lacerta Agilis</i>	472
Κριθή	18	<i>Stincus</i>	542
<i>Kreutzbeer</i>	640	Λέχανον	36
<i>Kröte</i>	175	<i>Lachenknoblauch</i>	226
Κρόκος	260	<i>Lachs</i>	168
<i>Kropfwurzel</i>	579	<i>Lachsforelle</i>	169
<i>Krott</i>	175	<i>Lactescientium effectus</i>	7
<i>Krume</i>	11	<i>Lactuca</i>	56
Κρύμμα	48	<i>Agnina</i>	57
Κρύσαλλος	366	<i>Attylida</i>	ibid.
<i>Kuh</i>	125	<i>Eunuchion</i>	ibid.
Καμπέπερ	262	<i>Laconica</i>	ibid.
<i>Kunigle</i>	145	<i>Romana</i>	ibid.
<i>Kunnigundskraut</i>	213	<i>Rotundicaul.</i>	ibid.
<i>Kupfer</i>	499	<i>Sativa</i>	ibid.
<i>Kupfer - Kies</i>	500	<i>Ladanum Gummi</i>	315
<i>Kupfernickel</i>	497	<i>Barbar.</i>	ibid.
<i>Kürbis</i>	85	<i>Hisp.</i>	ibid.
Κυράλια	360	<i>in tortis</i>	ibid.
<i>Kutt</i>	167	<i>Liquid.ex Canad.</i>	ibid.
<i>Kuttelfleck</i>	126	<i>Ladres</i>	145
Κυανός	367	<i>Lagopus</i>	150
<i>Kυδόνια</i>	104	<i>Bonasia</i>	151
<i>Κυκλάμινος</i>	631	<i>Urogallus</i>	156
<i>Κύμινον</i>	236 & 263	Λόγως	145
<i>Κύναρα</i>	52	<i>Lait</i>	127
<i>Κυνόγλωσσον</i>	455	<i>Lait caillé</i>	134
<i>Κυνόσβατι</i>	425	<i>Coupé</i>	129
<i>Κυπάρισσος</i>	417	<i>de Poule</i>	153
<i>Κύπειρον</i>	264	<i>Laitue</i>	56
Ἰνδικόν	263	<i>Pommée</i>	57
<i>Κύπερον</i>	264	<i>Lakritzenholz</i>	456
<i>Κυπρίνος</i>	170	<i>Lamium</i>	652
<i>Κύων</i>	135	<i>Album</i>	ibid.
<i>L.</i>		<i>Maculat.</i>	653
<i>Laberdan</i>	172	<i>PLINII</i>	ibid.
<i>Lac Ebutyratum</i>	114	<i>Lamm</i>	137
<i>Lunæ</i>	600	<i>Lampetra</i>	171
<i>Schiftum</i>	114	<i>Lamprct</i>	ibid.
<i>Vaccinum</i>	127	<i>Lamproie</i>	ibid.
<i>Virgin.</i>	309 & 442	<i>Lana Succida</i>	138
<i>Lacca Gummi</i>	400	<i>Langue de Cerf</i>	383
<i>Lacerta</i>	472	<i>Chien</i>	455

SYLLABUS RERUM.

Lapathum	564	Lawsonia Inermis	376
Lapin	145	Laye	140
Lapis Armenus	500	Lazulus	367
Atrament.	446	Leger	101
Carpion.	170	Legume	36
Divinus	448	Legumes egrugés	28
Medicamentof.	448	Legumina	12 & 28
Hystricis	233	Leguminof. Virtutes	7
Malacc.	ibid.	Lein	460
Spurius	235	Λείων	28
Zeilan.	233	Lenientia	503
Infern	366	Lenitiva	619
Percar.	167	Lentes	30
Porcinus	233	Lentilles	ibid.
Specul.	603	Lentisci Lign.	317
Spong.	586	Leontodon Tarax.	70
Lappa	554	Leonurus Cardiaca	203
Lapraux	145	Λεπιδιον	58 & 59
Lard	139	Lepidium	58
Lardum	ibid.	Lepus	145
Laferpitium Siler.	298	Cuniculus	ibid.
Lattich - Sallat	56	Levisticum	536
Lauch	64	Lerche	148
Laucke	166	Lerchenschwamm	640
Laudanum	521	Leuciscus	166
Hystericum	ibid.	Leucojum Luteum	556
Liquidum	ibid.	Λευκόιον	ibid.
Opiatum	ibid.	Levat	66
Urinarium	ibid.	Levrauts	145
Laureola	483	Lezard	472
Laurier	275	Λιβανος	318
Laurus	275	Λιβάνωτις στεφάνωματινη	290
Benzoin	308	Lichen Caninus	387
Camphora	310	Plicatus	386
Cassia	251	Prunastri	ibid.
Cinamom. 256.278&	309	Pulmonarius	391
Culilaban.	262	Pyxid.	387
Sassafr.	295	Licorne	528
Lavande	274	Lignum Guajacum	561
Lavatera Arborea	461	Liebstockel	536
Lavendel	274	Lierre	379
Lavendula	ibid.	terrestre	380
stœchas	300	Lievre	145
		Lignum Copryl.	114

SYLLABUS RERUM.

Lignum Sanctum	561	Lixivium uvarum	99
Ligurinus	149	Λόβοι	28
Ligusticum	536	Loch ad Asthma	230
Λιγυστικόν	536	de Farfara	468
Ligustrum	383	de Ovo	153
Liliaceorum agendi modus	6	de Pulm. Vulpis	147
Lilium	459	Loche	171
Convallium	276	Locusta	57
PARAC.	589	Læffelkraut	532
Limaçon	179	Lomentum	28
Λιμναῖον	205	Lora	101
Limon	74	Lorbeer	275
Lin	460	Lothperlen	362
Linairé	459	Lotte	171
Linaria	ibid.	Loutre	146
Lingua Avis	215	Lucius	166
Bovis	126	Lumbrici	527
Cervina	383	Lumpenzucker	572
Λινόδεος	206	Lungenkraut	391
Λινόζωσις	565	Lungenmoos	ibid.
Λίνον	460	Lupini	31
Linsen	30	Lupins	ibid.
Linum	460	Lupulus	58
Liquam. Verbasci	469	Lutra	146
Liquidambar. Styracifl.	316	Luxstein	599
Liquiritia	456	Lycoperdon Bovista	417
Liquiritiæ Succus	457	Cervin.	ibid.
Liquor Anod. mineral.	448	Tuber.	56
Marin. fixus	547	Lycopodium	384
Oleof. SYLV.	549	Lyncis Lap.	599
Terræ fol. Tartar.			
per deliq.	103	M.	
limpid. ibid.			
Λιθόγυρος	441	Macaroni	15
Litharge	ibid.	Mache	57
Lithargyrium	ibid.	Macis	282
Lithontriptica	649	Madrepora Oculata	361
Λίθος Ιαδαϊκός	599	Magister. Corall.	ibid.
Λιθοσπέρμον	654	Margarit.	363
Lithospermum	ibid.	Matris perl.	ibid.
Litourne	156	Ocul. cancror.	178
Liveche	536	Saturni	444
Lixivium Nitri	545	Magnes Arsenicalis	499
		Magnesia Alba	547

SYLLABUS RERUM.

<i>Magfaamen</i>	515	<i>Margaritæ Occid.</i>	362
<i>Majalis</i>	138	<i>Orient.</i>	ibid.
<i>Majorana</i>	277	<i>Μαργαρίται</i>	ibid.
<i>Mala</i>	76 & 92	<i>Margalita Vet.</i>	445
<i>Malabathrum</i>	278	<i>Marguerite</i>	377
<i>Μαλαβάθρον, φύλλον</i>	ibid.	<i>Mariæ Magdalena Blum.</i>	299
<i>Μαλαίχη</i>	461	<i>Mariolaine</i>	277
<i>Malachites</i>	500	<i>Marmelata</i>	106
<i>Malagetta</i>	269	<i>Marmor</i>	600
<i>Μαλακτικά</i>	449	<i>Marons</i>	119
<i>Malicorium</i>	90	<i>Marrubium</i>	219
<i>Malum</i>	76	<i>Maruette</i>	158
<i>Medicum</i>	74	<i>Massa althææ alba moll.</i>	152
<i>Terræ</i>	200	<i>Liquir. alba</i>	458
<i>Malva</i>	461	<i>fusc.</i>	ibid.
<i>Arborea</i>	420	<i>Masticatoria</i>	606
<i>Rosea</i>	419	<i>Μασίχη</i>	316
<i>Rotundifol.</i>	461	<i>Mastiche</i>	ibid.
<i>Sylvestris</i>	ibid.	<i>Mastyx</i>	ibid.
<i>Malvaceorum proprietates</i>	6	<i>Maszlieben</i>	377
<i>Man</i>	622	<i>Materia Medica quid?</i>	1
<i>Manati Lap.</i>	471	<i>Mater Perlar.</i>	363
<i>Mandibulæ Lucii Pisc.</i>	167	<i>Materies Perlata</i>	589
<i>Mandlen</i>	111	<i>Matricaire</i>	220
<i>Mandragora</i>	513	<i>Matricaria</i>	ibid.
<i>Μανδράγορα</i>	507 & 513	<i>Chamomilla</i>	207
<i>Mangold</i>	44	<i>Parthenium</i>	220
<i>Μάννα</i>	318	<i>Matrisylva</i>	382
<i>Manna</i>	622 sq.	<i>Mattenkümmel</i>	246
<i>Berliner</i>	21	<i>Maueresel</i>	540
<i>Cereale</i>	ibid.	<i>Mauer - Raute</i>	371
<i>Frankfurter</i>	ibid.	<i>Maulbeeren</i>	93
<i>Liquid</i>	624	<i>Mausdorn</i>	571
<i>Polnische</i>	21	<i>Mauve</i>	461
<i>Mannheimer Wasser</i>	240	<i>Mauvis</i>	155
<i>Mannstreu</i>	559	<i>Mayenblümlein</i>	276
<i>Marantha</i>	268	<i>Mayfisch</i>	164
<i>Μάραθρον</i>	267	<i>Mays</i>	21
<i>Marcafins</i>	140	<i>Mechoacanna</i>	644
<i>Marchantia Polymorpha</i>	381	<i>Medicamenta</i>	2
<i>Mare</i>	99	<i>Alimentosa</i>	2
<i>Marga Lemnia</i>	436	<i>Interna</i>	8
<i>Margaritæ</i>	362	<i>Magnetica</i>	ibid.
<i>Coronariæ</i>	ibid.	<i>Mechanica</i>	2

SYLLABUS RERUM.

Medicamentorum	modus	Melon	ibid.
agendi	23	Melons d' Eau	82
Medulla Caudicum	35	Melone	92
Ossium	127	Melten	44
Meerballen	567	Menispermum Coccus	400
Meerhirs	654	Menning	441
Meermoos	598	Mentha	280
Meerrettig	42	Aquatica	ibid.
Meertrauben	98	Crispa	ibid.
Meerzwiebel	228	Pulegium	289
Meger	453	Menyanthe	231
Meise	158	Mercin	143
Meisterwurzel	535	Mercurialis	565
Mel	583	Mercurius	590
Anthofat.	291	Liquid.	594
Cucumerin.	613	Præc. albus	ibid.
Despumat.	585	Flavus	ibid.
Mercuriale	565	per se	ibid.
Rosarum	428	Ruber.	ibid.
Laxativ.	429	Virid.	ibid.
Sambuc.	578	Sacchar.	ibid.
Scilliticum	230	Subl. Corros.	ibid.
Virgineum	584	dulc.	ibid.
Melampodium	615	Violaceus	ibid.
Melanteria	445	Virgin.	590
Μελάνθιον	284	Vitæ	589
Melanogoga	619	Meres de Gerosles	248
Melasse	572	Mere goutte	99
Meleagris	151	Merises	81
Meles	146	Merlan	172
Zivetta	353	Merle	156
Μέλι	583	Merluche	172
Μελία	215	Mesange	158
Μελίλωτος	278	Mesembryanth Nodifl.	552
Melilotus	ibid.	Coptic.	ibid.
Melis	572	Μέσπιλα	106
Melissa	279	Mespili	ibid.
Calamintha	242	Mespilus German.	ibid.
Nepeta	ibid.	Mesplen	ibid.
Officin.	279	Metram	220
Μελισσόφυλον	ibid.	Meule	143
Melitis	653	Meune	536
Meloe Vesicat.	489	Meures de Renard	96
Melo	92	Mexicanischer Lauszaam	486

SYLLABUS RERUM.

Mezeræum	483	Mirabilis Jalappa	642
Mica 13	Mie 13	Mispel	397
Miel	583	Mily	446
Μήκων ἡμερος	515	Mithridatum	521
ροιάς	ibid.	Miva	105
Μήλα Αρμενίαν	79	Möhren	53
περσικὰ	94	Mæures	93
Milch	127	Mohr	138
Milium	22	Moineau franc	153
Solis	654	Μόλιβδος	439
Millefeuille	385	Molken	127
Millefolium	385	Mollelein	79
Millepedes	540	Μόλον	125
Millepertuis	382	Momordica Balsam.	386
Millet	22	Elater.	612
Μήλον	76	Monodon	528
Κίτριον	74	Μονόκερος	ibid.
Λειμώνιον	ibid.	Moos	386
Μηδικόν	ibid.	Μόρα	93
Περσικόν	ibid.	Mora	ibid.
Μηλοπέπον	9	Morchel	55
Milten	44	Morelle	523
Μίλτος	44	Morgeline	450
Mimosa	217	Morille	55
Nilotica	458	Mors de Diable	394
Senegal	ibid.	Morful. Antimon.	589
Μήκων	515	contra Verm.	210
Μηλοπλακῆντα	10	de Citro	76
Mineræ Antimonii	587	Purgantes	643
Argenti	365	Morsus Diaboli	394
Arfenici	497	Morue	172
Auri	365	Moschata Nux	284
Bismuthi	408	Moscovade	572
Cupri	500	Most	99
Ferri	402	Motacillæ	157
Mercurii	590	Moucerons	55
Plumbi	439	Mouron	198
Stanni	409	Mouffe	386
Zinci	411	Marine	598
Minium	441 & 593	Mouft	99
Minorativa	619	Moutarde	487
Μίνθη	280	Mouton	137
Μήον	536		

SYLLABUS RERUM.

Moxa	242	Μυρρίνη	283
Muchæ Rosar. Damasc.	427	Myrtilli	106
Muguet	276	Μύρτος	283
de Bois	382	Myrtus	ibid.
Müntz	280	Caryoph.	251
Muria Chrysolamp.	369	Pimenta	238
Muræna Anguilla	169	Myrtus	165
Muscatblütthe	282	Mytil. Margaritif.	362
Muscatnuß	284	Myxa	465
Muschel	597		
Musci	386	N.	
Muscus Acaciæ	ibid.	Nachtschatten	523
Albus Quern.	ibid.	Nacre de Perle	363
Arboreus	ibid.	Nagelein	247 & 556
Pyxidatus	387	Nagelein - Rinde	250
Vulgar.	ibid.	Nanfa	81
Mustela Fluviatil.	171	Napellus	503
Lutra	146	Napi Radices	66
Mustum	99	Narcotica	503
Carenum	100	Νάρδος Ἰνδική	299
Circumcidaneum	99	Νάρδος Κελτική	ibid.
Tortivum	ibid.	Natalia	606
Mutterkorn	26	Nasturtium	59
Mutterlaug	545	Aquaticum	ibid.
Mutternagelein	248	Hortense	ibid.
Mutterzimmet	251	Indicum	ibid.
Mya Margaritifera	362	Petræum	565
Pictorum	591	Sylvestre	59
Μυελός	13	Nasus	167
Μύκη	55	Navau	65
Μύος ὤτα	370	Navet	ibid.
Μυρίκη	230	Nectarines	94
Μύρμηξ	492	Nefles	106
Μύρμος	ibid.	Nenufar	462
Myrobalani	420 & 462	Nepeta	252
Belliricæ	420	Nephrit. Lapis	656
Chebulæ	ibid.	Lign.	654
Citrinæ	ibid.	Nerprun	640
Emblicæ	ibid.	Nervina	194
Indæ	ibid.	Nessel	652
Nigræ	ibid.	Neunauge	171
Μυροβάλανι	ibid.	Nicotiana	537
Μύρρα	221	Nielle	284
Myrrha	ibid.	Nigella	284

SYLLABUS RERUM.

Ninſing	356	Ochs	125
Nῆσσα	161	Ochſenzunge	355
Nίτρου	543	rothe	375
Nitrum	543	Ocimum	285
Antimoniat. 547 &	589	Oculi Cancror.	178
Cryſtalli Mont. L.	367	Citr.	ibid.
Crudum	545	Odermenning	374
Depurat.	547	Odor & Sapor quid pro de-	
Embryonat.	544	terminandis Medicam.	
Fixum	547	viribus faciant	5
Fluor purpureo		Oenothera biennis	67
fulv.	369	Oignons	48
Perlat.	547	Οἶνος δευτερίας	101
Rofat.	ibid.	Οἶστρος	138
Saturnin.	ibid.	Ὀκνον	285
Tabulat.	ibid.	Olea Europæa	107
Noifette	113	Oleæ	ibid.
Noix	120	Oleum deſt. Abſynth.	196
Noix Muſcade	281	Acori	243
Vomique	232	Anethi	239
Noyau	111	Angelic.	532
Nuces	ibid.	Animale DIPP.	144
Behen	462	Aniſi	239
Græcæ	111	Artemiſiæ	242
Ind. Cond.	283	Aurant.	110
Ponticæ	113	Benzoës	309
Vomicæ	232	Cajapoet.	245
Nuciperſica	94	Camom.	209
Nuclei	111	Camph. Bezoard.	312
Nuclei Allii	38	LEMERY	ibid.
Ceraforum	82	ROLFING.	ibid.
Malor. Armeniac.	79	Cardamomi	246
Nucum	111	Cari	247
Perſic.	94	Caſtor.	527
Pinei	121	Chæroph.	50
Nudlen	15	Cinamomi	258
Nüſſe	120	Corticum Citri	76
Numida	152	Coriandri	260
Nῆφαρον	462	Cubeb.	262
Nutrimētum	10	Cumini	263
Nymphæa	462	Elemi	315
Νυμφαῖα	ibid.	Fœnic.	268
O.		Galban.	561
Objectum Mat. Med.	I		

Oleum

SYLLABUS RERUM.

Oleum dest. Guajac.	563	Oleum Expr. Fœnic.	268
Heracleotic.	114	Hyosc.	513
Hyssopi	270	Jugland.	121
Juniperi bacc.	273	Laurinum	276
ligni	274	Lini	464
Ladan.	316	Macis	283
Lavendulæ	275	Napar.	66
Laurin.	276	Olivar.	107
Macis	283	Ovorum	153
Majoranæ	278	Palmarum	120
Mastich.	317	Papav. ex Se-	
Melissæ	280	min.	519
Menthæ	284	Perfic. nucl.	95
Millefolii	385	Pistac.	122
Mosch. nucis	283	Ricini	479
Myrrhæ	222	Sem. 4. frigid.	83
Neroli	81	Oleum inf. aut coct. Abrot.	236
Nicot.	539	Abfynth.	196
Olibani	219	Ammon. Gummi	198
Origani	286	Anagall.	199
Philosoph.	108	Aneth.	239
Piperin.	288	Camom.	209
Pulegii	290	de Cappar.	48
Roris marini	291	Castor. simpl.	527
Rosarum	426	comp.	ibid.
Rutæ	292	Catellorum	136
Sabinæ	293	Chæroph.	50
Salviæ	294	Cheiri	557
Sassafras	295	Cicutæ	512
Santali	393	Coloc. compos.	632
Saponis	108	Costinum	212
Saturejæ	296	Croci	261
Serpilli	298	Cydonior.	106
Spicæ	275	Euphorbii	483
Tanaceti	231	Formic.	493
Thymi	301	Galbani	561
Zedoariæ	304	Genistæ	652
Zinzib.	305	Helenii	535
Oleum Expr. Amygd. amar.	113	Hyosc.	513
dulc. ibid.		Hyperic.	383
Aneth.	239	simpl.	ibid.
Anisi	240	Irinum	271
Avellanar.	114	Lacert.	473
Behen Nucum	462		
Cari	247		

SYLLABUS RERUM.

Oleum inf. aut coct. Laurin.	276	Ὀνίσκοι	540
Liliorum	489	Ὀνοί	ibid.
convall.	277	Ononis	566
Lumbr.	528	Ὀνος	172
Majoran.	278	Ὀνωνις	566
Mandragoræ	514	Opiata Mesenterica	594 & 629
Mastich.	317	Salomonis	521
Melilot.	279	Opium	516
Menth.	284	Ὀποβάλαμον	319
Momordicæ	386	Opobalsamum	ibid.
Myrti baccar.	284	Ὀποπανάξ	223
fol.	ibid.	Opoponax	ibid.
Nicot.	539	Or	363
Nymph.	462	Oranges	79
Ranarum	175	Orcanette	375
deSperm.	ibid.	Ὀρχις	464
Rosarum	426	Orchis Satyr.	ibid.
Rutæ	292	Oreilles de Judas	376
Salviæ	294	Orge	18
Sambuci	577	de Mars	18
Scorpion. simpl.	494	Mondée	19
compos. ib.		Quarrée	18
Solani	524	Orgeate	20
Stramon.	ibid.	Ὀρείανος	285
Verbasci	469	ἡρακλεωτική	ibid.
Viperar.	496	τραγορείανος	ibid.
Vulp. simpl.	147	Origanum	285
Oleum	108	Creticum	286
Myrrh. per deliq.	222	Dictamnus	265
Tartari per deliq.	103	Hispanicum	286
Olera	36	Majorana	277
Oleraceorum vires	6	Marum	286
Olibanum	318	Vulgare	285
Olivæ	107	Orpiment	497
Olivea	ibid.	Ortie blanche	652
Olives	ibid.	Ortygometra	159
Ὀλόκυρον	209	Ὀρυζ	150
Olus	45	Orvietanum	521
Ὀλυνθος ἔρινος	87	Oryza	23
ἰχας	ibid.	Os de cordæ cervi	144
Ombre	168	Oseille	37
Ὀμφακίδες	422	Osteocolla	604
Ὀμφάκιον	98	Osterlucy runde	200
Ὀις	137	Osterlucy wurzel lange	199
Oniseus Afellus	540	Ostrea	180

SYLLABUS RERUM.

Ostrutium	535	Panis Squarrosus	13
Ὀστρος	459	Papaver	515
Otis	153	Erraticum	ibid.
Ὀτίς	ibid.	Rhœas	520
Otter	146	Sativum	ibid.
Ours	ibid.	Somniferum	ibid.
Outarde	153	Pappel	461
Ovis	13	Paradies - Kærner	269
Ὄξυς	37	Παραγορικὰ	503
Oxalis Acetosella	531	Paragon	362
Ὄξυγала	134	Πάρδαλος	160
Ὄξυλάπαθον	37 & 564	Pareira prava	223
Oxymel scillitic.	230	Parietaria	566
simpl.	585	Παρθέμιον	220 & 565
Ὄξυμυρσίνη	571	Parus	158
Oxys	531	Pas d'Ane	468
Oxyfacch.vom.contra pest.	589	Passer	153
Oye	148	Passerage	58
sauvage	149	Passulæ Laxativæ	98
P.		Majores	98
Παχοντικά	595	Minores	97
Pæonia	54	Pasta Altheæ	452
Pain de Munition	13	Epispast.	492
Pourceau	633	Liquiritiæ	458
Recoupe	13	Pastill Mercurial.	594
Panacea	7	Pastinaca	61
Panac. Antimon.	589	Opoponax	223
Mercurii	594	Paradies - Holz	306
Panais	61	Paters	15
Panax quinquefol.	357	Pates d'amandes	113
Panchymagoga	619	Patience	564
Panicum	22	Πατταλία	142
Panis Acerofus	13	Pavot	515
Ater	ibid.	Pechblende	365
Biscoctus	ibid.	Peches	94
Buccellatus	ibid.	Pedro del Porco	233
Cibarius	ibid.	Peintade	152
Confusaneus	ibid.	Penæa Sarcocolla	463
Cydon.	105	Πεντάφυλλον	423
Furfuraceus	13	Pentaphyllum	423
Gregarius	ibid.	Πέντε	286
ex Hordeo	19	Pepo	85
Nauticus	13	Perca	167
Secundarius	ibid.	Perce-feuille	388
Sordidus	ibid.	A aa 2	

SYLLABUS RERUM.

<i>Perce-mouffe</i>	372	<i>Pfaff</i>	162
<i>Perche</i>	143 & 167	<i>Pfaffenhütel</i>	85
<i>Percis</i>	167	<i>Pfaffenröhrlein</i>	70
<i>Πέρδιξ</i>	154	<i>Pfeffer</i>	286
<i>Perdix</i>	150 & 154	<i>Pfefferkraut</i>	58
<i>Græca</i>	154	<i>Pfirsching</i>	94
<i>Grysea</i>	ibid.	<i>nackete</i>	ibid.
<i>Rubra</i>	ibid.	<i>Pfisterlein</i>	160
<i>Perdrix</i>	ibid.	<i>Pflaumen</i>	95
<i>Perée</i>	170	<i>Pfrimmen</i>	652
<i>Perfoliata</i>	388	<i>Πγνύρις</i>	27
<i>Περισερά</i>	149	<i>Φάκοι</i>	30
<i>Περισερεών</i>	232	<i>Φαλαρίς</i>	162
<i>Πέρκη</i>	167	<i>Phallus Esculentus</i>	55
<i>Perlæ</i>	362	<i>Pharmaca</i>	2
<i>Perlhuhn</i>	152	<i>Φάρμακα</i>	607
<i>Perlen</i>	143	<i>Phaseoli</i>	31
<i>Perles à l'Once</i>	362	<i>Φασίολι</i>	ibid.
<i>Perles de compte</i>	ibid.	<i>Φασσιανός</i>	155
<i>Perlures</i>	143	<i>Phasianus</i>	ibid.
<i>Perfica Mala</i>	94	<i>Φιλιπεόδελα</i>	266
<i>Perficæ Nuces</i>	120	<i>Phlegmagoga</i>	619
<i>Perficaria</i>	540	<i>Φλογισόν</i>	545
<i>Perfil</i>	62	<i>Φλόμος</i>	468
<i>Peruvianische Giftwurzel</i>	258	<i>Φλόνος</i>	ibid.
<i>Peruvianischer Balsam</i>	320	<i>Phoenix</i>	86
<i>Peruv. Cortex</i>	252	<i>Φοινιγμοί</i>	475
<i>alb.</i>	ibid.	<i>Φοίνικες</i>	85
<i>Pervenche</i>	396	<i>Φοινοβοάλανοι</i>	ibid.
<i>Pes Cati</i>	376	<i>Φοινοκοβοάλανοι</i>	42
<i>Pestilenzwurzel</i>	224	<i>Φοίνικος ἐλάτης</i>	119
<i>Pestnagel</i>	61	<i>Phyllanthus Emblica</i>	420
<i>Πετασίτης</i>	224	<i>Φυλλίτις</i>	383
<i>Petasites</i>	ibid.	<i>Φύλλον Ινδικόν</i>	278
<i>Peterfilien</i>	62	<i>Physalis Alkekengi</i>	650
<i>Petit Houx</i>	571	<i>Physeter Macrocephal.</i>	473
<i>Lait</i>	127	<i>Physiologiæ usus in Mat.</i>	
<i>Petite Grive</i>	155	<i>Med.</i>	1
<i>Petromyzon</i>	171	<i>Phytheuma Spicat.</i>	67
<i>Πετροσέλινον</i>	62	<i>Φρύνος</i>	175
<i>Petrofelinum</i>	ibid.	<i>Πιάρ</i>	127
<i>Peucedanum</i>	567	<i>Pickling</i>	173
<i>Silans</i>	579	<i>Pied d'Alouette</i>	211
<i>Πευκέδανον</i>	567	<i>Pied de Chat</i>	376

SYLLABUS RERUM.

<i>Pied de Lion</i>	374	<i>Pillulæ Tartaræ</i>	198
<i>Loup</i>	384	<i>Pilosella</i>	376
<i>Pigeon</i>	149	<i>Pimpernell</i>	63
<i>Pignons</i>	121	<i>Pimpinella</i>	ibid.
<i>d'Indes</i>	488	<i>Anisum</i>	239
<i>Πιπρίς</i>	50	<i>Saxifrag.</i>	568
<i>Pierrures</i>	143	<i>Pimprenelle</i>	63
<i>Pilæ Marinæ</i>	567	<i>Pineæ Nuces</i>	121
<i>Pillulæ ad omn. morb. ca-</i>		<i>Pinguetinum proprietates</i>	7
<i>tarrhal.</i>	455	<i>Pinien</i>	121
<i>Aloëtic. emollient.</i>	629	<i>Pinus Larix</i>	623
<i>Aloëphanginæ</i>	ibid.	<i>Pineæ</i>	121
<i>de Ammoniaco</i>	198	<i>Πίνον</i>	127
<i>Anglicæ</i>	629	<i>Πήγανον</i>	291
<i>de Aquileg.</i>	452	<i>Piper</i>	286
<i>Aureæ</i>	629	<i>Album</i>	287
<i>Aperientes STAHL</i>	ibid.	<i>Hispan. f. Ind.</i>	288
<i>Balsamicæ BECCH.</i>	630	<i>Longum</i>	286
<i>STAHL</i>	ibid.	<i>Nigrum</i>	ibid.
<i>Cachecticæ</i>	629	<i>Piquette</i>	101
<i>Cephal.</i>	ibid.	<i>Pisa</i>	32
<i>Cochiæ</i>	ibid.	<i>Πίσσα</i>	ibid.
<i>de Cynogloss.</i>	455	<i>Pisces</i>	163
<i>cum</i>		<i>Fluviatiles</i>	164
<i>Croco & Cast.</i>	ibid.	<i>Limo inhab.</i>	169
<i>EMMANUELIS</i>	629	<i>Marini</i>	172
<i>Fœtid. Major.</i>	ibid.	<i>Pissenlit</i>	70
<i>Francofurtanæ</i>	ibid.	<i>Pistaches</i>	122
<i>de Hierac. Agarico</i>	ib.	<i>Pistacien</i>	ibid.
<i>Hydropicæ BONTII</i>	ib.	<i>Pistaciæ Nuces</i>	ibid.
<i>Lucis maj.</i>	630	<i>Pistacia Lentisc.</i>	316
<i>Mastich. de ABANO</i>	318	<i>Πισάκια</i>	122
<i>c. Mercurio vivo</i>	594	<i>Pivoine</i>	514
<i>dulci</i>	ibid.	<i>Πλάση</i>	221
<i>Polychr.</i>	630	<i>Plantago</i>	388
<i>Balsam.</i>	ibid.	<i>Coronopus</i>	61
<i>RUDII</i>	ibid.	<i>Psyllium</i>	636
<i>RUFII</i>	ibid.	<i>Plantain</i>	388
<i>Sapon.</i>	108	<i>Plomb</i>	439
<i>Scillit.</i>	230	<i>Plumbago</i>	ibid.
<i>Sine quibus</i>	630	<i>Plumbum</i>	ibid.
<i>Solares</i>	522	<i>Basalticum</i>	ibid.
<i>Spleneticæ</i>	630	<i>Crystallifatum</i>	ibid.
<i>STARCKEY</i>	522	<i>Pauperum</i>	ibid.
<i>Stomachicæ</i>	630		

SYLLABUS RERUM.

Plumbum Rhombeum	439	Pomme	76
Spatosum	ibid.	Epineuse	ibid.
Stibiatum	ibid.	Pommes de Terre	34
Ustum	444	Pompejana Brass.	46
Virens	439	Porcus	138
Pluvialis	158	Porreau	64
Pluvier doré	ibid.	Porrum	ibid.
Poires	109	Portulaca	ibid.
Poirée	44	Potentilla Anserina	423
Pois	32	Reptans	ibid.
Chiches	28	Poterium Sanguisorba	63
Goulus	32	Poulardes	152
Poivre	286	Poule	151
à gueue	262	Poule d'Eau	162
Polenta	10	Poulets	151
Poley	289	Pouliot	289
Πόλιον	ibid.	Pourpier	64
Polium	ibid.	Pouffins	151
Creticum	ibid.	Præcipitantia	597
Montanum	ibid.	Prænestinæ nucs	113
Pollen	27	Πράσιον	219
Polygala Senega	581	Πράσον	64
Πολύγονον	390	Prelée	418
Polygonum	18 & 390	Πρόβατον	137
Amphibium	540	Πρότροπον	99
Aviculare	390	Πρόμνα	95
Hydrop.	540	Pruna	ibid.
Perficaria	ibid.	Laxativa	96
Πολυπόδιον	569	Prunella	390
Polypodium	569	Prunes	95
Filix mas.	379	Prunus Armeniaca	79
Fragile	372	Cerasus	74
Polyrrhiza	201	Domestica	95
Πολύτριχον	371	Insitiva	ibid.
Polytrichum Commune	372	Ψάρι	159
Polytropa	10	Pseudacorus	270
Poma	71	Pseudo Adamantes	367
Terræ	33	Psidium	90
Pomatium	77	Ψιδύδιον	440
Fl. Aurant.	81	Ψύλλιον	636
Fl. Lavend.	275	Psyllium	636
Pomeranzen	80	Ptarmica	553. & 606
Pomiferarum proprietates	7	Πτερὶς	378
Pomum	76	Πτισσάνης χυλός	19
		Πτισσάνη	ibid.

SYLLABUS RERUM.

Ptifana	12 & 19	Punicum Malum	90
GALENI & HIPPO-		Purgantia	618
CRATIS	19	Purgierkærner	479 & 488
Pulegium	289	Pusmoventia	419
Pulmonaire	391	Pyra terræ	34
de Chêne	ibid.	Πυρὴ	111
Pulmonaria	ibid.	Pyrethrum	489
Pulmones Vulp.	147	Πύρεθρον	ibid.
Pulp. Caff.	622	Pyri	109
Tamarind.	625	Pyrites Cryftall. fig. ferri	446
Pultic. de Manna	624	Cupri	ibid.
de Tragac.	467	Pyrola	392
Pulvis ad omnes ventric.		Πυρὸς	26
affect. mirabilis	479	τριμηννιάτος	ibid.
Anodyn. LUDOV.	522	σιτάνιος	ibid.
Antarthr.	528	Pyrus Communis	109
Antilyff.	388	Cydonia	105
Antispasmod. Hall.	547		
Ari compos.	479	Q.	
Aurat. German. feu			
Zellenf.	258	Quadrupeda	125
Cervinus	144	Cicura	ibid.
Comitiffæ	253	Fera	140
Contra jervæ comp.	259	Quarz. Cryftall.	367
Contra Vermes	210	Quaffiæ Lign.	225
CORNACHINI	646	Queckfilber	590
de Tribus	ibid.	Quellwaffer	181
Diaireos	271	Quendel	298
e Chelis cancr.	179	Quercus	421
in-		Querquedula	161
compl.	179	Queue de Cheval	418
Eryfipelatodes MYN-		Pourceau	567
SICHT	15	Quinquefolium	423
Jefuit.	253	Quinte feuille	ibid.
LUGOS. Card.	ibid.	Quinquina	252
Santal.	393	Quitten	104
Scill. compos.	230	Quitten-Lattweg	106
Sternut.	539		
Stomach. BIRCKM.	479	R.	
Strumal.	587		
Sympathet.	448	Pa	636
Temperans	547	Radices	33
Viperar.	496	Radicula	67
Punica Granatus	90	Radis	67

SYLLABUS RERUM.

Radix ari c. aceto præp.	479	Reg. Antim.	589
Radix dulcis	456	Mart.	ibid.
Rahm	127	Medic.	ibid.
Raifort	42	Reh	141
Raiponce	67	Rehkitzlein	ibid.
Raifin	97	Reib	454
Raifins aux Rubis	98	Reiger	161
de Corinthe	97	Reisgerst	18
de Damas	98	Relaxantia	449
Rallus	158	Renard	147
Aquaticus	ibid.	Renorcée	390
Porzana	ibid.	Repellentia	449
Rana	174	Requies NICOLAI	522
Bufo	175	Resinæ	194 & 305
Esculenta	174	Resina Aloes	307
Temporaria	ibid.	Coloc.	632
Ranunculus Ficaria	558	Guajaci	562
Rapa	65	Jalappæ	643
Raphanica	67	Ladan.	316
*Ραφανίς	ibid.	Scammon.	646
αργία	24	Turpethi	648
*Ραφανός	67	Vegetabilis	306
Rapum	65	Resinosa	619
Rapunculus	67	Resolventia	529 & 553
Rapunzel	ibid.	Animalia	583
Rasle d'Eau	158	Fossilia	587
de Genet	159	Rettich	67
Rasura Cornu Cervi	143	Revellentia	476
Eboris	470	Rhabarbar.	636
Rataffia	82	Monach.	637
Rave	65 & 67	Toftum	639
Rauken	481 & 533	Rhamnus Cathart.	640
Rauschgelb	497	Frang.	613
Raute	291	Zizyphus	92
Rebhuhn	154	Rhapontic. Moscov.	637
Rebkressen	57	Rheinfarn	231
Rebs	66 & 258	Rheum palmat.	638
Recocta	134	Rhapontic.	637
Refrigerantia	449	Rhodomet PALLAD.	428
Regenwasser	182	Rhus	430
Regenwürmer	527	Rhus Coriaria	430
Regiæ Nuces	120	Coballinum	314
Reglisse	456 & 458	Ribes	78
Regolitia	456	Nigrum	ibid.

SYLLABUS RERUM.

Rubes Rubrum	78	Rosinlein	97
Uva crispa	104	Rosmarin	290
Ricinus Communis	479	Ροσμαρίνον	ibid.
Ringelblume	203	Rosmarinus	ibid.
Ρήον	636	Rosshub	468
Ritterspærnlein	211	Rosschwämme	585
Rob Corn.	104	Rothbeinel	160
Cydon.	105	Rother Steinbruch	266
Cynosbat.	429	Rothgülden - Erz	365
Ebuli	578	Rottan	367
Jugland.	121	Rottel	165
Juniperi baccar.	274	Rotulæ contra Vermes	594
Moror.	94	Diaireos	271
Ribefior.	78	ex Succo Citri	76
Rub. Id.	97	man. Christ.	427
Sambuci	577	Rouir	454
de Spin. Cerv.	640	Roy des Cailles	159
Uvarum	99	Rübe	65
Roborantia	193	Rüben französische	65
Adstringentia	370	Rüben gelbe	53
Animalia	398	Rühsaamen	66
Fossilia	433	Rubefacientia	475
Specifica	363	Rubeta	175
Subadstring.	370	Rubi	96
Rocca	434	Rubia	569
Rocambole	38	Tinctor.	570
Rochetta Alexandrina	552	Rubi mora	96
Rodentia	475	Rubus Cæsius	ibid.
Ρόδον	423	Fruticosus	ibid.
Ræmische Haselnüsse	113	Idæus	ibid.
Ræmischer Kümmel	263	Rue	291
Ræschgewachs	366	Ruffolck	171
Ræsen	454	Rumex	564
Ræthe	569	Acetosa	37
Roggen	24	Acutus	564
Rohrdummel	162	Alpin.	638
Rohrhühnlein	150	Aquat.	637
Ρον σιδά	30	Obtusifol.	637
Romarin	290	Patientia	564 & 637
Roquette	481 & 533	Sanguineus	564
Ros Solis	486	Ruprechtsauer Kirschen	81
Rosa	423	Ρυτίνα	530
Rose	143	Ruscus	571
Rosen bleiche	154	Rusicht Erzt	365

SYLLABUS RERUM.

Ruta	291	Sal Lumbr.	528
Muraria	371	Marinum	550
^P utn	291	Matris perlar.	363
^P ēs	430	Mirab.	551
		Ocul. cancr.	178
S.		Oleof. SYLV.	549
		Perlar.	363
Saane	127	Perfic.	540
Saatperlen	362	Polychr.	547
Sabina	292	SEIGNETTE	103
Sabatilli semen	486	&	553
Saccharum	571	Prunellæ	547
Hordei	20	Sedat. HOMB.	543
Lactis	127	Tamarisc.	230
Perlatum	427	Tartari	103
Rosar.	428	Volat.	ibid.
Rosatum	427	Vitrioli	448
Saturni	442	Viper.	496
Vermifug.	594	Volat Aromat.	549
Safflor	631	Oleof.	ibid.
Safran	260	Salbey	293
Safran batard	631	Salep Rad.	464
Saftgrün	640	Salicornia	552
Sago	35	Salivantia	606
Saintbois	483	Salm	168
Saindoux	139	Salmo	ibid.
Σάκχαρ	571	Fario	169
Σάκχαρον	ibid.	Salar.	168
Sal Absynth.	196	Thymallus	ibid.
Acetof.	511	Trutta	169
Ammoniac.	547	Salpeter	543
Angl. Volat.	549	Salpetre	ibid.
Card. Benedict.	205	de Houffage	544
Cent. min.	206	Salsorum vires	5
Commune	549	Salsaparilla	575
Corall.	361	Salsifi	70
Decrepit.	551	Salsola	552
Depurat.	ibid.	Salvia	293
Digest.	ibid.	Sambucus	376
Fabarum	30	Sammet-Erz	500
Febrifug.	551	Σάμψυχον	277
Fontan.	550	Sandaracha	497
Fossil.	ibid.	Sandarax f. Sandarachæ	
Gemmæ	ibid.	Gummi	272

SYLLABUS RERUM.

Σανδράχην	497	Scaglia	434
Sang de Dracon	429	Scajola	ibid.
Sanglier	140	Scammoneum	644
Sanguinaria	390	Scandix Cerefolium	49
Sanguis Draconis	429	Scarificationes	476
Hirci inspiss.	137	Scariola	54
Tauri	127	Schaaf	137
Sanguisorba	63	Schænoprasum	64
Sanicula	392	Schafgarben	385
Santalum	ibid.	Schafkunzen	425
Santolina Chamæcypar.	236	Schalotten	38
Santonie. fem.	209	Schellack	400
Sapa	99	Schieferweis	441
Σάπφειρος	369	Schierling	508
Sapphirus	ibid.	Schiffen	28 & 32
Sapo	108	geschrotene	28
Saponaria	575	Schildkröte	176
Sapor Medicam, quid indi-		Σίσος	134
cat	5	Schistum fissile	434
Sarcelle	161	Schlafapfel	425
Sarcocolla	463	Schlagkrautlein	209
Sardelle	174	Schlangenholtz	210
Sardina	ibid.	Schlegel	141
Sardine	ibid.	Schley	172
Σάρδιον	369	Schneck	179
Σάρδιος λίθος	ibid.	Schneegans	149
Sardus	ibid.	Schneewasser	183
Sariette	296	Schnittlauch	64
Σαρκοκόκκον	463	Schnotfisch	166
Sarrasin	17	Schællkraut	557
Sassatras Lign.	295	Schoenanthus	296
Satureia	296	Schöten	127
Satyrion	464	Schwaben	497
Sauerampfer	37	Schwaden	21
Sauerklee	531	Schwämme	585
Sauerwasser	184	Schwalbe	157
Sauge	293	Schwalbenwurzel	583
Saumon	168	Schwamm	55
Saumonnaux	168	Schwarze Brustbeeren	465
Saurauch	72	Schwarzer Kümmel	284
Σαῦρος	472	Schwarze Nieswurzel	634
Sauve vie	371	Schwarzwurzel	466
Saxifraga	565 & 579	Schwein	138
Scabiosa	394	Schweinbrod	633

SYLLABUS RERUM.

<i>Schwindelbeeren</i>	262	Sersifi	70
<i>Schwitzbader</i>	189	Serum Lactis	131
<i>Scilla</i>	228	dulce	132
<i>Scolopax Rusticola</i>	159	Σέσελι	298
<i>Scolopendre</i>	383	Seseli	ibid.
<i>Scolopendrium</i>	ibid.	Setacea	476
<i>Scordium</i>	226	Sevenbaum	292
<i>Scorodoprasum allium</i>	38	Sevum Hircin.	137
<i>Scorpius</i>	493	Sialogoga	606
<i>Scorzonera</i>	68	Σίδη	90
<i>Scorzonere</i>	ibid.	Σιδηρίτις	209
<i>Scrofa</i>	138	Sief album	445
<i>Scrophularia</i>	579	Sigillum SALOMONIS	466
<i>Seebium</i>	462	Signaturarum theoria	4
<i>Seau de SALOMON</i>	466	Siegwurzel	582
<i>Sebesten</i>	465	Σίκυος	13
<i>Sebum</i>	127	Silber	365
<i>Secale</i>	24	Silberglatt	441
<i>Cornutum</i>	26	Silbermulm	366
<i>Turgidum</i>	ibid.	Silberschwarze	365
<i>Sedum</i>	531	Silex carneolus	369
<i>Seewasser</i>	182 & 184	Siliginis clavi	26
<i>Seichblumen</i>	70	Siliquæ	465
<i>Seiffenkraut</i>	578	dulces	ibid.
<i>Seigle</i>	24	græcæ	ibid.
<i>Selenites</i>	603	Simarouba	227
<i>Selenoides Vet.</i>	46	Similago	27
Σέλιον	40	Sinapi	487
<i>Semence de Chaffetaupe</i>	479	alba	482
<i>de Perles</i>	362	nigra	487
Σεμιδαλις	27	Sinau	374
<i>Semmel</i>	ibid.	Σίνηπι	487
<i>Semoules</i>	15	Sinngrün	396
<i>Semoules</i>	21 & 27	Σίον	60
<i>Sempervivum</i>	580	Σηπτικά	476
<i>Senecka Rad.</i>	581	Σέραιον	99
<i>Senf</i>	487	Sirigata Gamber.	219
<i>weißer</i>	533	Σίσαρον	68
<i>Senna</i>	646	Sifarum	ibid.
<i>Seran</i>	454	Sifer	ibid.
Σέρης ήμερος	54	Sifon Ammi	237
<i>Serpentaria Virginiana</i>	297	Sifymbrium Nast. aquat.	60
<i>Serpolet</i>	298	Sium Ninsi	356
<i>Serpyllum</i>	ibid.	Sifarum	69

SYLLABUS RERUM.

Σκαμμομία	644	Spatum Plumbi	439
Σκίγκος	541	Specul.	603
Σκίλλα	228	Spatze	153
Σκοροδολάσαρον	505	Species Diaboractis	543
Σκολοπένδριον	383	Diacinamomi	258
Σκόρδιον	226	Diacretæ	603
Σκόροδον	38	Diajalappæ	643
Σκόρπιος	493	Diaireos	271
Σκυδική ῥίζα	456	Diamargarit. calid.	363
Σκυδικόν ξύλον	ibid.	Dianifi	240
Σμάραγδος	360	Dianthos	291
Smaragdus	ibid.	Diatrag. frig.	467
Σμέγματα	530	Diaturbith.	648
Smilax China	558	pro decocto ad	
Pseudoch.	559	Gangr.	444
Salsaparilla	575	pro ptifana Reg.	647
Σμύρα	221	pro vino Absynth.	197
Σμύριον	535	Hippocr.	258
Soda	552	Sant.	393
Solanum Nigrum	523	Tabaci pro fumo	
Tuberosum	34	CAMER.	539
Solidago Virgaurea	396	Tartar. pharyng.	103
Solutio Cancror. ocul.	178	Specifica	8
Corall.	361	Antif. CROLLII	598
Matris perlar.	361	Jalappin.	643
Sommergerst	18	Purgantia	619
Son	12	Roborantia	354
Sonnenthau	486	Speck	139
Sopientia	503	Spelt	27
Animalia	525	Sperling	153
Vegetabilia	503	Sperma Ceti	473
Sorba	109	Ranarum	175
Sorbes	ibid.	Spertiola	ibid.
Sorbus Domestica	ibid.	Speyerlinge	109
Sory	446	Σφαίραι θαλασσίας	567
Souchet	264	Σφακός	293
Soucy	203	Σφονδύλιον	453
Soude de Barilla	552	Spica	274
Spanferklein	138	Spicæ Allii	38
Sparadrapus	444	Spica Celtica	299
Spargel	43	Indica	ibid.
Spargelkohl	46	Nardi	274 & ibid.
Spartium Scoparia	652	Spick	274
Spatum	600	Spiese v. Hirsch	141

SYLLABUS RERUM.

<i>Spiesglas</i>	587	<i>Spiritus Menth.</i>	284
<i>Spieshirsch</i>	142	<i>Myrrhæ</i>	222
<i>Spina Cervina</i>	640	<i>Nitri</i>	547
<i>Spinachia</i>	69	<i>Anticolic.</i>	ibid.
<i>Spiræa Filipendula</i>	266	<i>dulcis</i>	ibid.
<i>Spiritus Absynth.</i>	196	<i>Roris Mar.</i>	291
<i>Aluminis</i>	436	<i>Rosar.</i>	428
<i>Ammon. Gummi</i>	198	<i>Rub. Id.</i>	97
<i>Sal. Anifat.</i>	240	<i>Salis</i>	551
<i>Aromat.</i>	249	<i>Sal. Ammon. Anif.</i>	240
<i>cum Cal-</i>		<i>Aro-</i>	
<i>ce viv.</i>	549	<i>mat.</i>	549
<i>cum Sale</i>		<i>Salis dulc.</i>	552
<i>Tart.</i>	549	<i>Salviæ</i>	294
<i>Vinof. ibid.</i>		<i>Samb. Baccar.</i>	578
<i>Volatil.</i>		<i>Florum</i>	ibid.
<i>urinof.</i>	ibid.	<i>Serpilli</i>	298
<i>Angelic.</i>	532	<i>Theriacalis</i>	523
<i>Antiscorb.</i>	448	<i>Camph. ib.</i>	
<i>Anifi</i>	240	<i>Thymi</i>	301
<i>Aperitiv.</i>	448	<i>Trifol.</i>	232
<i>Arthr.</i>	539	<i>Veneris</i>	502
<i>Aurant.</i>	110	<i>Vini</i>	103
<i>Fl.</i>	81	<i>Camphoratus</i>	312
<i>Bezoardic. Bussi</i>	549	<i>Rectific.</i>	103
<i>Castor.</i>	527	<i>Tartarif.</i>	ibid.
<i>Ceraforum</i>	82	<i>Viperar.</i>	496
<i>Citri Cort.</i>	76	<i>Vitrioli coagul.</i>	448
<i>Cochlear.</i>	533	<i>Phil.</i>	552
<i>Convall.</i>	277	<i>Volat. arom. oleof.</i>	
<i>Cornu Cervi ext.</i>	144		549
<i>Cydon.</i>	105	<i>Spitzwegerich</i>	389
<i>Ebuli</i>	578	<i>Σπλάγχθον</i>	386
<i>Formicar.</i>	493	<i>Σπογγιαί</i>	585
<i>Fragor.</i>	90	<i>Σπογγοί</i>	ibid.
<i>Galban.</i>	561	<i>Σπόνδυλος</i>	52
<i>Guajac.</i>	563	<i>Spongizæ</i>	585
<i>Junip. e baccis</i>	274	<i>præpar.</i>	587
<i>Lavend.</i>	275	<i>Spongiola</i>	425
<i>Lumbr.</i>	528	<i>Springkærner</i>	480
<i>Mastich.</i>	318	<i>Spuma Argenti</i>	441
<i>Matricar.</i>	220	<i>Spires</i>	163
<i>Mellis</i>	585	<i>Squilla</i>	228
<i>Meliss.</i>	280		

SYLLABUS RERUM.

Squinanthos	396	Strongylum	434
Staar	159	Στρεΐδος	153
Stabwurz	235	Strychnos Colubrina	210
Στάκτη	221	Στρεΐχνος κηπαΐας	523
Stalactitæ	184 & 600	μανιπός	507
Stange	143	Strychnos Nux vomica	231
Staphis agria	488	Stuckelrüben	65
Σταφίς ἀγρία	ibid.	Stuphæ	190
Σταφυλή	97	Στυπηρία	433
ἀκρία	433	Sturnus	159
Σταφυλῖνος	61	Subadstringentia	371
Στάχος	274	Subjectum Mat. Med.	1
νέρεδος	299	Subulo	142
Stechapfel	524	Succisa	394
Steckrüben	65	Succus uvarum immaturar.	98
Steinbeer	433	Sucre	571
Steinbeisser	170	Royal	572
Steinbrech	579	Sudorifera	605
Steingallel	160	Süsholz	456
Steinkrebs	177	Sulphur. aurat. antim.	589
Steinkressen	565	Sumach	430
Steinleber - Kraut	381	Sumpfwasser	182
ΣτελεΦῶρον	388	Suppurantia	449
Στέμφυλα	99	Sureau	576
Stendelwurzel	464	Sus	138
Stercus Caninum	136	Συκοΐμνία	93
Suillum	139	Σύκη	87
Stern-Anis	240	Σύκον	ibid.
Sterna Nigra	163	Sympatetica Med.	8
Στίβι	587	Σύμφυτον	466
Stibium	587	Symphytum	ibid.
Στιχάς, Στοιχάς	300	Syrop de Sucre	572
Stichling	169	Syrupus Absynth. compos.	196
Stiere	125	simpl.	196
Στίμμι	587	ex succo Acetosæ	38
Stincus	541	Acetofellæ	531
Stockfisch	172	Acetosit. citri	76
Stocklack	400	Acetofus	103
Stœchas	300	de Agresta	99
Stoer	164	Alexandr.	427
Stomachica	194	Alth.comp. FERN.	451
Stramonium	524	simpl.	ibid.
Στρόβιλα	121	de Ammon.	198
Strobili Lupuli	58	Aprii	42

SYLLABUS RERUM.

Syrupus Artemis. compos.	242	Syrupus Hordeatus	20
simpl.	ibid.	Hyperic.	383
Aurant.	110	Hyssopi compos.	270
Fl.	81	simpl.	ibid.
Beccabung. succi	555	de Jujubis	92
Bellid.	377	Limonum	76
Berber.	73	Liquir.	457
Borrag.	355	Longæ Vitæ	565
Brassicæ	47	Malorum	78
Bryon.	612	Compositus	
Bugloss.	356	SAPOR Regis	ibid.
de Calabasse	85	Hellebor.	ib.
Camom.	209	de Manna	624
Capill. ven.	373	Mastych.	318
comp.	ibid.	Melissæ	280
Card. Bened.	205	Menthæ	284
Cascarill.	250	Millefol.	385
Cent. min.	206	Moror.	94
Ceraforum	74	a Musco quercus	388
Chinae	256	Myrti	284
Cichor. compos.	52	Myrtill.	107
c. Rhab.	639	Myrtinus compos.	284
simpl. BAUD.	52	e succo Nasturtii	60
Citri Cortic.	76	Nucistæ	283
e toto	ibid.	Nicot. simpl.	539
Cochlear.	533	QUERCET.	ibid.
Contrajervæ	259	Nymph.	462
compos.	ibid.	Pæoniæ	515
Cynamom.	258	Papav.	520
Corall.	361	albi	519
Croci	261	Plantag.	389
e succo Cucurbit.	85	Perfic. Fl.	95
Cydon.	105	Polygon.	390
Cynogloss.	455	Portulacæ	65
Diacod.	520	de Prasio	220
Crocac.	ibid.	de Rhabarb.	639
Domeft.	640	Ribes	78
Emet.	589	Roris solis comp.	486
de Eryf. simpl.	534	simpl.	ibid.
LOBELII	ibid.	e Rosi pallidis	427
Fragorum	90	pallidis c.	
Fumar.	216	Senna & Agaric.	427
Granat.	91	ficcis	428
Hed. terrestr.	381	solutiv.	ibid.
		Syrupus	

SYLLABUS RERUM.

Syrupus Rosat.	417	Tartarus Emet.	103 & 589
Rub. Id.	97	Tartarif.	103
Saccharin.	572	Vitriolatus	448
Sassafr.	296	Tartufflen	34
Scilliticus	230	Taube	419
Scordii	226	Taubenkropf	215
Sempervivi	584	Tauche	172
Symphyt.	467	Tauch - Entlein	162
simpl.	ibid.	Taureaux	125
Tussilag	468	Taurus	ibid.
de Testud.	177	Tausend Gulden Blumen	205
Veronic.	395	Taxus	146
Viperar.	497	Teinte	172
T.		Tela GUALDIERI	444
Tabacum	537	Terra Arsenicalis	497
Tabellæ de Althea	451	Fol. Tartari	103
f. igne	452	Gyps. pulver.	603
Becchicæ	457	Japonica	217
de Cancr. ocul.	179	Lemnia	436
contra Verm.	210	Merita	263
Corall.	361	Plumbi	439
Diaireos	271	Sigillata	437
de Margar.	363	Viridis	500
de Matre perlar.	ibid.	Vitrioli dulcis	448
Manus Ch.	427	nigra	446
Pæon.	515	Testaceorum agendi modus	7
de Rhabarb.	639	Testæ ovorum	153
Strumal.	587	Testudo	176
Symph.	467	ad Tetradynamiam perti-	
Terræ Catech.	218	nentium effectus	6
Tag und Nacht Kraut	566	Tetrao Bonasia	151
Talcum Nephrit.	656	Coturnix	150
Tamarindi	624	Perdix	154
Tamaris	230	Rufa	ibid.
Tamariscus	ibid.	Tetrix	156
Tamarisken	ibid.	Vrogallus	ibid.
Tamarix	ibid.	Teucrium Chamædris	206
Tanacetum	231	Chamæp.	209
Tanais	231	Creticum	289
Taraxacum	70	Polium	ibid.
Tarette	380	Scordium	226
Tartarus	103	Teufels Abbiss	394
Chalyb.	ibid.	Teufelsdreck	505
		B b b	

Terebinth.
328.

SYLLABUS RERUM.

Τεῦτλον	44	Tinctura Benzoard. MICH.	ibid.
σινελικόν	45	Canthar.	492
Thapsus Barbatus	468	Castor.	527
Θάσια	111	Chinæ	256
Thauwasser	183	TALBOT	ibid.
Thea	430	Cinam.	258
Viridis	ibid.	Contrajervæ	259
Boe	ibid.	Corall.	361
Theobroma Cacao	114	Croci	261
Theriaca ANDROM.	522	Vinosa	ibid.
Celestis	522	Hellebor. comp.	635
Thermæ	184 & 187	Hyperic.	383
Θηλεΐα	200	Junip. baccar.	274
Θμελαία	483	Lavend.	275
Θόμβρα	296	Martis Hellebor.	635
Θριδακίνη	56	Melampod.	635
Θρίδαξ	ibid.	Metall.	589
Θρύμμα	13	Myrrhæ	222
Thus	318	Alcalif.	ibid.
Orobæum	ibid	Odont. HOFFM.	523
Thym	300	Papav.	520
Thymallus	168	Propr. MYNS.	630
Thymian	300	Rhabarb.	639
Thymus Vulg.	301	compof.	640
Serpillum	298	Ror. Mar.	291
Θύμαλλος	168	Rosarum	429
Θυλάμα ἀρμονιακόν	197	Rutæ	292
Θύμον	300	Salviæ	294
Tiglia Grana	488	Scordii	226
Tinca	172	Stomach.	549
Tincar	542	Tartari	103
Tinctura Aloes	630	acris	ibid.
Antim. acr.	589	Τίτανος	600
Tartar.	ibid.	Τμητικά	530
Antiphtifica	444	Tobac	537
Aquileg.	452	Tonica	194
Asari	611	Tophi	184 & 600
Aurant. Fl.	81	Topinambours	33
Auri	365	Tormentilla	432
Balf. Peruv. albi	313	Tortue	176
Bellidis	377	Totanus ruber	160
Benzoes	309	la Touche	189
Bezoard. LUDOV.	523	Tourdelle	156

SYLLABUS RERUM.

<i>Tourquette</i>	563	<i>Trochisci Eschar.</i>	599
<i>Τραγάκανθα</i>	467	<i>c. minio</i>	<i>ibid.</i>
<i>Tragant</i>	<i>ibid.</i>	<i>ex nitro & Cinnab.</i>	547
<i>Tragea granor. Actes</i>	578	<i>Hermet.</i>	594
<i>Opthalm.</i>	214	<i>de Myrrha</i>	222
<i>Tragemata</i>	85	<i>Scillitici</i>	230
<i>Τραγοπωγον</i>	70	<i>Terræ Catech.</i>	218
<i>Tragopogon</i>	<i>ibid.</i>	<i>de Vipera</i>	497
<i>Τράγος</i>	136	<i>Troesne</i>	313
<i>Tragus</i>	<i>ibid.</i>	<i>Tropæolum Minus</i>	61
<i>Trainasse</i>	390	<i>Tropfbaad</i>	189
<i>Trapa</i>	122	<i>Trusle</i>	56
<i>Trappe</i>	153	<i>Truë</i>	138
<i>Traube</i>	97	<i>Trutta</i>	169
<i>Trauben spanische</i>	<i>ibid.</i>	<i>Truitte</i>	<i>ibid.</i>
<i>Traumatica</i>	306	<i>Saumonée</i>	<i>ibid.</i>
<i>Treberen</i>	99	<i>Tuber</i>	56
<i>Tremella auricula</i>	376	<i>Terræ</i>	633
<i>Τρίβολος ένυδρος</i>	122	<i>Türkischkorn</i>	21
<i>Tribulus Aquat.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Turdus</i>	155
<i>Τριχάς</i>	156	<i>Turiones Lupuli</i>	59
<i>Trichechus Manatus</i>	471	<i>Turpethum</i>	647
<i>Τριχίας</i>	174	<i>Mineral.</i>	448 & 594
<i>Trichites</i>	434	<i>Turbith</i>	648
<i>Τριχομανές</i>	371	<i>Tussicularis</i>	468
<i>Trichomanes</i>	372	<i>Tussilago Petasites</i>	214
<i>Trifol. fibrin.</i>	231	<i>Farfara</i>	468
<i>Melilotus</i>	279	<i>Typhi</i>	143
<i>Trigonella foenugræc.</i>	456	<i>Τυρός</i>	127
<i>Tringa</i>	160	<i>U.</i>	
<i>Trippes</i>	126	<i>Ούα</i>	109
<i>Triticum</i>	26	<i>Umbelliferæ quo modo</i>	
<i>Æstivum</i>	<i>ibid.</i>	<i>agant.</i>	7
<i>Hybernium</i>	27	<i>Unguent. Ægypt.</i>	502
<i>Repens</i>	561	<i>Alabastr.</i>	604
<i>Spelta</i>	27	<i>Album</i>	445
<i>Trimestre</i>	26	<i>Camphor.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Trochisci Actes</i>	578	<i>de Alth.</i>	452
<i>de Agarico</i>	641	<i>Ad ambusta</i>	445
<i>Albi</i>	444	<i>de Arthan.</i>	633
<i>Alkekengi</i>	650	<i>Aurant. Fl.</i>	81
<i>Anthelm.</i>	594	<i>Cardiac.</i>	204
<i>Becchici nigri</i>	457	<i>Diapomphol.</i>	445
<i>citrini</i>	457	<i>Epispast.</i>	492

SYLLABUS RERUM.

Unguent. Epispast. alter.	488	Urogallus	156
Fuscum	445	Urfus	146
Helenii	535	Urtica	652
ad Fiff. labior.	99	Urticationes	476
Deficcativ. Rubr.	445	Usneæ	386
Hæmorrh. extemp.	ib.	Usnea cranii humani	387
&	523	Ustiones	476
Hyofcyami	513	Uterina	194
de Linaria	460	Uva	97
de Liquir.	458	crispa	104
de Litharg.	445	Taminea	488
Majoranæ	278	Urſi	433
Malvæ	462		
Mercuriale citr.	595		
gryf.	ibid.	Vacca	125
de Minio Camph.	445	Vaccinium Myrtillus	106
Mundificans	ibid.	Vache	125
de Apio	4	Valantia Cruciata	570
Neapol.	595	Valeriana Celtica	299
Nicot.	539	Officin.	301
compof.	ibid.	Olitoria	58
Nutritum	445	Valerianella	57
de Panno linteo	44	Vandoife	166
Pedic.	595	Vanellus	160
Pomatum	78 & 427	Vaniglia	302
rubr.	78	Vanneau	160
Potab. rubr.	133	Veau	125
viride	133	Vegetabilia	195
Purpur.	502	Velar	534
Rofat.	42	Velarum	ibid.
ſimpl.	ibid.	Venena	2
Rubrum ex ſiccans	445	Ventriculi Bovini	126
Sambuc.	578	Gallinar.	152
Santalin.	394	Veratrum	614
ad Scabiem	595	alb.	615
de Solano	524	Verbaſcum	468
Tripharmac.	445	Verbena	232
de Uvis	99	Verd de Gris	502
ad Vermes	631	Verd de Veſſie	640
Ungues	308	Verge d'or	396
Unicornu	528	Verjus	98
Foſſile	470	Vermes Teſtacei	179
Uniones	362	Vermicelli	15
		Veronica	395
		Beccabunga	555

SYLLABUS RERUM.

<i>Veronique</i>	395	<i>Vitellus ovorum</i>	353
<i>Verrat</i>	138	<i>Vitex agnus castus</i>	374
<i>Verres</i>	138	<i>Vitis alba</i>	611
<i>Vers de Terre</i>	527	<i>Apyrena</i>	98
<i>Verticillatorum virtutes</i>	6	<i>Laciniata</i>	97
<i>Verveine</i>	232	<i>Vinifera</i>	ibid.
<i>Vervex</i>	137	<i>Vitrescentium vires</i>	7
<i>Vesicantia</i>	475	<i>Vitriolum</i>	445
<i>Vesicaria</i>	650	<i>Album</i>	447
<i>Vesou</i>	572	<i>Atrament.</i>	446
<i>Vesse de Loup</i>	417	<i>Commune</i>	447
<i>Vicia</i>	29	<i>de Cypro</i>	446
<i>Victorialis</i>	582	<i>Martis</i>	448
<i>Vieux Cerf</i>	142	<i>Nativ.</i>	446
<i>Vinacea</i>	97 & 90	<i>Oleum</i>	448
<i>Vinca</i>	396	<i>Phlegma</i>	ibid.
<i>Vincetoxicum</i>	583	<i>Spiritus</i>	ibid.
<i>Vin cuit</i>	99	<i>Viride</i>	447
<i>de Palma</i>	119	<i>Vitrum Antim.</i>	589
<i>de Pressurage</i>	99	<i>Cerat.</i>	ibid.
<i>Vini secci</i>	101	<i>Emetic.</i>	ibid.
<i>Vins de Liqueurs</i>	101	<i>Vitulus</i>	125
<i>Vinum Absynth.</i>	197	<i>Viverra Zibetha</i>	353
<i>Ceraforum</i>	82	<i>Vogelkraut</i>	450
<i>Cydon.</i>	105	<i>Vogelleim</i>	398
<i>Emetic.</i>	589	<i>Vogelneft</i>	53
<i>Febrifug.</i>	256	<i>Vomicæ nuces</i>	232
<i>Granator.</i>	91	<i>Vomitoria</i>	607
<i>Hippocrat.</i>	258	<i>Vorlauf</i>	99
<i>Rub. Id.</i>	97	<i>Vulpes</i>	147
<i>Scilliticum</i>	230	<i>Vulvæ Suillæ</i>	139
<i>Viola Ipecacua</i>	616	<i>W.</i>	
<i>Violen gelbe</i>	556	<i>Wachholder</i>	272
<i>Violwurz</i>	270	<i>Wachtel</i>	150
<i>Vipera</i>	494	<i>Wachtelkænig</i>	159
<i>Virga Aurea</i>	396	<i>Waitzen</i>	26
<i>Viride Montan.</i>	500	<i>Waldmeister</i>	382
<i>Virulento odore præditorum</i>		<i>Wallrath</i>	473
<i>vis</i>	6	<i>Wallrofszähne</i>	471
<i>Visceralia</i>	194	<i>Wasser</i>	180
<i>Viscum</i>	397	<i>Wasserbrefem</i>	165
<i>Album</i>	ibid.	<i>Wasserhühnlein</i>	162
<i>Coryl.</i>	114	<i>Wassermelonen</i>	82
<i>Opobalsam.</i>	320	<i>Wassernüsse</i>	122

SYLLABUS RERUM.

<i>Wasserschnecke</i>	159	<i>Yeux d'Ecrivisses</i>	178
<i>Wegerich</i>	388	Ἰλη ἰατρικὴ	I
<i>Weggras</i>	390	ὑπερικον	382
<i>Wegsenf</i>	534	ὑπνοί	386
<i>Wegweis</i>	50	Ἰς	138
<i>Weihrauch</i>	318	Z.	
<i>Weindrostel</i>	155		
<i>Weinkernel</i>	158	<i>Zahlperlen</i>	362
<i>Weinmus</i>	99	<i>Zapfenholz</i>	613
<i>Weiser Senf</i>	481	<i>Zaunrübe</i>	611
<i>Weisforell</i>	169	<i>Zea</i>	574
<i>Weisguldig Erz</i>	366	Mays	22
<i>Weiswurzel</i>	466	<i>Zedoaria</i>	303
<i>Weisse Nieswurzel</i>	614	<i>Zehen von Knoblauch</i>	38
<i>Welsche oder türkische</i>		Zeia δικοκκος	27
Bohnen	31	<i>Zeifig</i>	149
<i>Welscher Hahn</i>	151	<i>Zeitlosen</i>	377
<i>Welsche Kirschen</i>	104	<i>Zeolites coeruleus</i>	367
<i>Welscher Sallat</i>	57	<i>Zerocarpus Calamus</i>	429
<i>Werk</i>	454	<i>Zibebæ</i>	98
<i>Wermuth</i>	195	<i>Zibeben</i>	ibid.
<i>Widder</i>	137	<i>Zibet</i>	353
<i>Wildschwein</i>	140	<i>Zibethum</i>	ibid.
<i>Winterania</i>	303	<i>Ziege</i>	141
<i>Winteranus Cort.</i>	301	<i>Zieger</i>	134
<i>Wintergerst</i>	18	<i>Zickelchen</i>	136
<i>Wintergrün</i>	392	<i>Ziemer</i>	141
<i>Wirsing</i>	46	<i>Zimmet - Rinde</i>	256
<i>Wolgemuth</i>	285	<i>Zingiber</i>	304
<i>Wollkraut</i>	468	Ζιγγίβερις	304
<i>Wolverley</i>	553	<i>Zinzib. coct.</i>	305
<i>Wurmsaamen</i>	209	<i>Zisel</i>	149
X.		<i>Zittwer</i>	303
Χυλοβάλαμον	320	<i>Zostera marina</i>	567
Χυλοκασσία	251	<i>Zucker</i>	571
Y.		<i>Zuckerwurzeln</i>	68
Ἰδρον	56	<i>Zwecken</i>	561
Ἰδρόμηλον	105	<i>Zwetschen</i>	95
Ἰδρόρροσάτον	428	<i>Zwieback</i>	13
<i>Yehle</i>	576	<i>Zwiebeln</i>	48

CORRIGENDA & ADDENDA.

*P. 7. l. 12. leg. balsamica. l. 14. leg. determinanda. p. 10. l. 2. leg. tenetur. l. 32. pro Medicamentorum leg. alimentorum. p. 12. l. 23. post pestibus add. solent inquinari. p. 13. l. 19. leg. fermentationis. p. 17. l. 5. leg. BRUYERINO. l. 25. leg. temulenti. p. 28. l. 27. leg. cui. l. 32. leg. CICERA. p. 29. l. 14. leg. ut. p. 31. l. 6. add. BLACWELL 283. p. 32. l. 17. leg. filiquarum. p. 34. l. 12. leg. album. p. 41. l. 15. leg. 443. p. 42. l. 6. leg. PRÆP. p. 43. l. 18. add. BLACWELL 332. p. 46. l. 14. leg. Gongylodes L. p. 52. l. 15. leg. Dracunculus. l. 23. leg. folia. l. 34. leg. Cardunculo. p. 55. l. ult. leg. volva. p. 56. l. ult. add. * p. 57. l. 33. leg. levissime. p. 58. leg. 448. p. 59. l. 30. ad Semina add. * l. 32. add. BLACWELL 312. p. 60. ad l. 15. add. BLACWELL 260. p. 62. l. 7. leg. 379. p. 65. l. 10. ad Aqua add. * p. 67. l. 16. leg. egregiam. p. 69. l. 25. add. BLACWELL 49. l. 28. leg. hortos. p. 77. l. 2. leg. proprii saporis. p. 81. l. 24. ad Tinctura add. * p. 83. l. 7. add. BLACWELL 157. p. 89. l. 8. leg. Vesca. l. 12. leg. Fraiser Fresant. p. 93. l. 20. leg. * Aqua destillata. p. 94. l. 20. add. BLACWELL 101. l. 27. leg. Persea. p. 95. l. 29. add. BLACWELL 305. l. 33. add. BLACWELL 494. p. 96. l. 19. post tertium add. Framboises. p. 102. l. 24. leg. multam. p. 107. l. 22. leg. 199. p. 108. l. 19. leg. POUTEAU. l. 21. leg. BROGIANI. p. 109. l. 30. leg. 174. p. 113. l. 24. add. BLACWELL 293. p. 114. l. 3. leg. Corylini. l. 23. leg. Brasilienses. p. 116. l. 16. del. habet. & add. BLACWELL 337. p. 118. l. 26. leg. mucronem. p. 119. l. 15. præfig. * p. 121. l. 28. leg. 189. p. 122. l. 23. leg. Trapa. p. 123. l. 7. leg. requirunt. p. 134. l. 1. leg. evidenter. l. 8. leg. affuso. p. 135. l. 23. del. obtinet. p. 136. l. 15. leg. * Axungia. p. 139. l. 8. leg. gignunt. p. 141. l. 6. del. circa finem Aprilis. p. 147. l. 22. præfig. * p. 148. l. 22. leg. æquinoctium. p. 151. l. 2. leg. Bonasia. l. 19. leg. Ecandata. l. 34. leg. adductæ. p. 152. l. 18. leg. OVELGÜN. p. 159. l. 3. leg. Crax. p. 169. l. 1. leg. duas. p. 180. l. 15. leg. illæ. l. penult. leg. illa. p. 181. l. 25. pro terra leg. stratum quod scaturiginem emittit. p. 184. l. 4. leg. majore. p. 186. l. 8. leg. quem. p. 187. l. 10. leg. petrolei. p. 187. l. 3. leg. Sulzbacenses. p. 194. l. 17. leg. Tonica. p. 195. l. 26. add. BLACWELL 527. p. 198. ad l. 28. add. * l. 14. pro resinos. leg. aquosum. p. 201. l. 32. add. BLACWELL 534. p. 204. l. 17. add. BLACWELL 476. l. penult. leg. exesa. p. 206. l. 1. add. BLACWELL 452. l. 12. leg. maligna. p. 207. l. 5. leg. CHAMÆMELUM p. 209. l. 22. pro antecedens leg. Chamædryes. p. 213. l. 20. add. BLACWELL 110. p. 215. l. 6. præfig. * p. 219. l. 19. præfig. * p. 224. l. 11. leg. LOCHNER. p. 226. l. 22. leg. recludenda. p. 228. l. 13. leg. illum. l. antepen. leg. nauseam. p. 230. l. 24. præfig. * l. 31. add. BLACWELL 331. l. 32. leg. Panonia. p. 231. post l. 8. add. Tanacetum Corollis tubulosis compositis, calyce hemisphærico comprehensis, feminibus & receptaculis nudis gaudet: Vulgare L. BLACWELL 464. folia bipinnata & habitum lævem habet. p. 233. l. 7. leg. curatas. p. 239. l. 17. del. & p. 240. l. 20. leg. affectus. p. 241. l. 24. add. BLACWELL 431. p. 249. l. 8. leg. oriundos. l. 13. del. * p. 250. l. 31. præfig. * p. 256. l. 21. del. idem quoque Wurtembergenses habent.*

l. 30. leg. praelongos. p. 260. l. 3. pro illud leg. Coriandrum. l. 34. pro
 *$\frac{3}{4}$ leg. $\frac{3}{4}$. p. 261. l. 26. leg. * Tinctura. l. 27. leg. * Oleum. p. 264.*
l. 29. leg. antecedentes. p. 267. l. 23. leg. non marginatis. p. 268. l. 9.
*leg. * Confectio. l. 29. add. BLACWELL 296. p. 270. l. 26. add.*
BLACWELL 414. p. 271. l. 26. add. BLACWELL 261. p. 272. l. 13.
del. includunt. l. 22. del. trigynæ. l. 23. leg. 187. p. 281. l. 1. del.
omnino. p. 283. l. 5. leg. LOBEL. p. 288. l. II. add. BLACWELL 129.
*p. 290. l. 18. leg. 159. l. 33. leg. SCHULZ. p. 292. l. 25. leg. * Ex-*
tractum. p. 293. l. 2. add. inde obtinuit. p. 294. l. 1. add. BLAC-
WELL 10 & 71. p. 294. l. 22. leg. CULLEN. p. 296. l. 19. post eosdem
add. usus. p. 297. l. 19. add. BLACWELL 359. p. 307. l. 4. del. sunt.
l. 13. leg. Calambac. p. 308. l. 5. leg. illam. p. 311. l. 4. leg. BAR-
THES. l. 24. leg. TRAMPEL. l. 28. leg. PRANGE. p. 317. l. 2. leg.
** Lignum. l. 7. leg. quarum. l. 29. post reddendo add. usurpare.*
*p. 319. pro lignum leg. linguam. p. 321. l. 28. præfig. * p. 324. l. 4.*
*præfig. * p. 325. l. 33. præfig. * p. 328. l. 6. leg. hæc. p. 331. l. 32.*
leg. Toloctanum. p. 332. l. 22. leg. planus. l. 28. leg. antherarum.
p. 337. l. 3. leg. calore. l. 34. leg. scateat. p. 389. l. penult. leg. duritie.
p. 343. l. 16. post monent add. & p. 346. l. 2. leg. suaveolentia & gra-
veolentia. p. 350. l. 16. pro CLOSSIUS leg. SCHOLZ. p. 356. l. 28.
leg. uncia. p. 357. l. 2. leg. hanc. l. 3. leg. Radicis. p. 362. l. 12. leg.
singula. p. 363. l. 30. leg. $\chi\epsilon\upsilon\rho\acute{o}\varsigma$. p. 377. l. ult. add. spicam habet
interruptam. p. 374. l. 3. add. BLACWELL 193. p. 379. l. 5. add.
Non raro Pteris Filix cujus fructificationes in lineas, margini
frondis subjectas ordinatæ sunt: Aquilina L. BLACWELL 325. fron-
dibus multum divisis, pinnis integerrimis, ultimis lanceolatis, ubi-
que per Europam occurrens radices subministrat. p. 380. l. 17. leg.
92. l. 29. add. BLACWELL 225. p. 384. add. Asplenium Scolopen-
drium L. BLACWELL 138. frondibus simplicibus cordato-lingui-
*formibus, integerrimis gaudet. p. 385. l. penult. præfig. * p. 393.*
l. 5. leg. albumen. p. 398. l. 24. leg. RUUSCHER. p. 415. l. 30. leg.
CULLEN. p. 454. leg. MAINARDES. p. 466. leg. CULLEN. p. 472.
l. II. post genuina add. paratur. p. 490. l. 27. leg. CULLEN. p. 498.
l. 4. leg. BOESZLER. p. 507. l. 31. leg. CULLEN. p. 509. l. 4. leg.
GUYOT. l. 32. leg. MAZARS DE CAZELLE. p. 510. l. 2. leg. CUL-
*LEN. p. 519. l. 4. leg. FARR. p. 521. l. 25. leg. * Opiata. l. 27. leg.*
** Orvictanum. p. 526. l. 20. leg. FASCH. p. 543. l. 21. leg. KAAS.*
p. 577. l. 3. leg. GUYOT. p. 580. l. 12. leg. HEERS. p. 592. l. 27. leg.
ERNIUS. p. 610. l. 29. leg. SCHEFFLER. p. 630. l. 15. leg. BUR-
GHARD. l. 35. del. & p. 647. l. 12. leg. MANARDUS.

